

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY
ÖSSZES MŰVEI

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY ÖSSZES MŰVEI

SOROZATSZERKESZTŐ
DEBRECZENI ATTILA

DEBRECZENI ATTILA

Csokonai költői életművének
kronológiai rendje

Akadémiai Kiadó
Debreceni Egyetemi Kiadó
2012

Készült
az MTA–DE Klasszikus Magyar Irodalmi Textológiai Kutatócsoport
programja keretében.

Megjelent a TÁMOP 4.2.1./B-09/1/KONV-2010-0007 számú projekt
támogatásával. A projekt az Új Magyarország Fejlesztési Terven
keresztül az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális
Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap Társfinanszírozásával
valósult meg.

Lektor
SZILÁGYI MÁRTON

ISBN 963 05 0744 7 (sorozat)
ISBN 978 963 318 222 2 (kötet)

Kiadja:
Akadémiai Kiadó Zrt.
1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 19.
Debreceni Egyetemi Kiadó
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

© Debreczeni Attila, 2012

Ádámnak, Andrásnak, Verának

Tartalom

Bevezetés	13
1. Miért szükséges új kronológia?.....	13
2. 'Mégis, minek a kronológiája?'	17
3. A szövegállapot hitelessége.....	22
4. A szövegforrás hitelessége	24
5. Az <i>Estve</i> példája.....	28
6. A kronológiai hálós és a jelen kötet	31

VIZSGÁLAT

Verslisták a <i>Diétai Magyar Múzsza</i> előtt.....	37
1. Kérdőjelek az <i>Első katalógus</i> keletkezési ideje körül.....	37
2. Az <i>Első katalógus</i> keletkezésének szakaszai	41
3. Kérdőjelek az <i>Első katalógus</i> – <i>Első Darab</i> sorrend körül.....	45
4. Az <i>Első katalógus</i> , az <i>Első Darab</i> és az <i>Első Darab</i> <i>tartalomjegyzéke</i> keletkezési sorrendje	50
5. Az <i>Első számvetés</i> bal oldali oszlopa és az <i>Első katalógus</i>	56
6. Az <i>Első számvetés</i> jobb oldali oszlopa, egésze és az <i>Első</i> <i>katalógus</i>	63
7. A <i>Második számvetés</i> , a megelőző listák és a <i>Diétai</i> <i>Magyar Múzsza</i>	67
8. Összefoglalva	70
Az <i>Első Darab</i> verscsoportja.....	73
1. Az <i>Első Darab</i> ról fennmaradt leírások	73
2. Az <i>Első Darab</i> maradványívei	76
3. Versanyag és sorrend	82
4. Szövegállapotok és szövegváltozatok (a <i>Nagy Gábor-gyűjtemény</i> rendje szerint).....	86
5. Szövegállapotok és szövegváltozatok (a <i>Nagy Gábor-gyűjteményben</i> nem lévők)	91
6. A szövegállapotok és az <i>Első katalógus</i>	97
7. A szövegállapotok időponthoz kötése	101
A <i>Zöld Codex</i> verscsoportja	107
1. A verscsoport körülhatárolása.....	107
2. A <i>Zöld Codex</i> a szakirodalomban	109
3. A <i>Zöld Codex</i> kéziratcsomója	112

4. A <i>Szatmárnémeti-gyűjtemény</i> bejegyzéseiből adódó kérdés.....	116
5. A <i>Szatmárnémeti-gyűjtemény</i> és a <i>Zöld Codex</i> bejegyzéseiből adódó következtetések.....	118
6. Kézirategységek megfelelései a két másolatgyűjteményben	121
7. Folytonossági hiányok a <i>Szatmárnémeti-gyűjteményben</i> és a <i>Zöld Codexben</i>	125
8. Diktálás és a két gyűjtemény első verscsoportjainak egymáshoz való viszonya	129
9. A két gyűjtemény keletkezési szakaszai és ezek egymáshoz viszonyított sorrendje.....	132
10. A <i>Szatmárnémeti-gyűjtemény Zöld Codexben</i> nem szereplő versei	135
11. Átfedések a verscsoportok között.....	139
12. A szövegforrás-csoportok kronológiájának összefoglalása	142
A további műcsoportok és a <i>Diétai Magyar Múza</i>	148
1. Az <i>Első katalógus</i> és az <i>Első számvetés</i>	148
2. A Metastasio-fordítások szövegforrásai	151
3. A Metastasio-fordítások kronológiája.....	153
4. <i>Ódák olaszból</i>	157
5. Nagyobb önálló művek	160
6. Ami nem került az <i>Első katalógusra</i>	163
7. Csokonainak tulajdonított szövegek	167
8. A <i>Diétai Magyar Múza</i> kiadástörténetének tényei.....	169
9. A <i>Diétai Magyar Múza</i> felépítése és a verscsoportok	172
10. A <i>Diétai Magyar Múza</i> mint az összegzés szándéka	175
Verslisták a <i>Diétai Magyar Múza</i> után.....	178
1. Kérdőjelek.....	178
2. Az <i>Új katalógus</i> lejegyzési szakaszai.....	182
3. Az <i>Új katalógus</i> és a <i>Vázlatos kiadási terv</i> egymáshoz való viszonya	184
4. A kéziratok katalógusai.....	187
5. Támpontok az <i>Új katalógus</i> első lejegyzési szakaszának keltezéséhez.....	194
6. Támpontok az <i>Új katalógus</i> III. és IV. lejegyzési szakaszának keltezéséhez.....	198
7. A két katalogizálási rendszer összevetése	206
8. Az <i>Új katalógus</i> és a <i>Kéziratcsomók jegyzékei</i> közös halmazának kijelölése a <i>Kéziratcsomók jegyzékei</i> felől	212
9. Az <i>Új katalógus</i> funkciója.....	216
A gyűjteményes kiadás tervei és ami megvalósult	220
1. Kiadástervek: 1797. november–1798. augusztus	220

2. Kiadástervek: 1800. december–1801. szeptember.....	223
3. A kiadandó művek köre: 1797. november–1802. február.....	229
4. Leágazás és átalakulás: 1802. január–február.....	233
5. Megvalósulás: <i>A' Tavas</i> (1802).....	239
6. Megvalósulás: <i>Dorottya</i> (1804).....	246
<i>A Lilla</i>	254
1. A <i>Rózs</i> i-versek csomója és betűrendes listája.....	254
2. Az <i>Új katalógus</i> és az első két tervezet.....	260
3. A <i>Lilla</i> harmadik tervezete.....	264
4. A <i>Lilla</i> harmadik tervezete és a kézirat	
tisztázati fázisai.....	270
5. Az első két tervezet időpontokhoz kötése.....	273
6. Közbevetés: Nagy Gábor listájának további tételei.....	279
7. A <i>Lilla</i> harmadik tervezete és a kézirat alakulási	
fázisainak időpontokhoz kötése.....	286
8. A <i>Lilla</i> és a nyomdák.....	292
<i>Az Anakreoni Dalok, az Ódák és az Alkalmatosságra írt versek</i>	300
1. A köttetés kiadás.....	300
2. Az <i>Anakreoni Dalok</i> és a <i>Lilla</i> közös forrásvidéke.....	305
3. Az <i>Anakreoni Dalok</i>	309
4. Egy 'Toldalék'.....	315
5. A <i>Műfajjegyzék</i>	319
6. Az <i>Ódák</i>	324
7. Az <i>Alkalmatosságra írt versek</i>	329
8. Ami még a <i>Műfajjegyzéken</i> , valamint kívül és utána van... ..	334

DOKUMENTÁCIÓ

Címjegyzékek.....	342
1. Első katalógus.....	345
2. Első Darab tartalomjegyzéke.....	351
3. Első számvetés.....	354
4. Második számvetés.....	355
5. Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése.....	356
6. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója.....	361
7. Új katalógus, Vázlatos kiadási terv.....	363
8. <i>Lilla</i> első tervezete.....	371
9. <i>Lilla</i> második tervezete.....	372
10. <i>Lilla</i> harmadik tervezete.....	373
11. Kéziratcsomók jegyzékei.....	377
12. Kéziratcsomók leltárlapjai.....	383

13. Műfajjegyzék.....	388
14. Ódák tervezete.....	391
15. Alkalmatosságra írt versek első tervezete	394
16. Alkalmatosságra írt versek második tervezete, Kései címjegyzék	395
17. Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete, Kötegmaradványok leltára	399
18. Kiss Imre jegyzéke	403
19. Győri József jegyzéke	404
20. Puky István jegyzéke	405
21. Nótautalások jegyzéke	407
 Szövegforrás-csoportok	409
1. Verstisztázati füzet.....	410
2. Ódák olaszból	411
3. Zöld Codex	411
4. Három vers másolata	412
5. Szatmárnémeti-gyűjtemény	413
6. Öt vers másolata.....	415
7. Első Darab maradványai.....	415
8. Convasatum Quid.....	416
9. Nagy Gábor-gyűjtemény	416
10. Lugossy József-gyűjtemény	417
11. Sérült másolat	418
12. Diétai Magyar Múzsá	418
13. Rózsai-versek.....	420
14. Gentsi István-gyűjtemény	421
15. A' Tavasz.....	421
16. Lilla nyomdai kézirat	422
17. Kottás kiadás	422
18. Anakreoni Dalok.....	423
19. Lilla	423
20. Toldalék	425
21. Ódák.....	425
22. Alkalmatosságra írt versek.....	427
 Címjegyzékek és szövegforrás-csoportok	429
1. Az <i>Első katalógus</i> anyagának összevetése a többi korabeli verslistával és verscsoporttal	429
2. Az <i>Első Darab</i> anyagából a Nagy Gábor-gyűjteményben meglévő versek szövegállapotainak összevetése a többi verscsoport megegyező műveinek szövegállapotával	430
3. A' <i>Dugonits' Oszlopa</i> szövegforrásainak szövegállapotai.....	435

4. A' vídám természetű poéta és A' Szépek' Szépe szövegforrásainak szövegállapotai	438
5. A <i>Musa vetat mori/Serkentése a' Múzsának/Serkentés a' Múzsához</i> szövegforrásainak szövegállapotai	442
6. A' rövid nap 's hosszú éj szövegforrásainak szövegállapotai	447
7. Verscsoportok és verslisták kronológiai rendjének áttekintése.	448
8. Metastasio-fordítások a műlistákon és a szövegforrásokban....	449
9. Metastasio-fordítások a K 674-es kötetben, fogásonként	452
10. A <i>Diétai Magyar Múzsza</i> anyagának megoszlása a belekerült verscsoportok szerint	454
11. Az <i>Új katalógus</i> tételeinek azonosítása a <i>Kéziratcsomók jegyzékei</i> és a <i>Rekonstruált katalógus</i> alapján	457
12. A <i>Kéziratcsomók</i> jegyzékeinek megfelelő <i>Rekonstruált katalógus</i> -jelzetek, kéziratos fogások és <i>Műfajjegyzék</i> -tételek ..	471
13. A <i>Rekonstruált katalógus</i> tételeinek összeállítása listák és kéziratok alapján	481
14. A <i>Rózsai</i> -versek, a <i>Szerelmes versciklus</i> betűrendes mutatója és a <i>Csurgói Purizáltatás</i> tételeinek összefüggései egymással és a két összegző lajstrommal	492
15. A <i>Lilla első tervezete</i> anyagának összefüggése az <i>Új katalógus</i> sorrendjével	497
16. A <i>Lilla</i> három tervezete és a kötetrend	502
17. A <i>Lilla harmadik tervezete</i> alakulási fázisainak és a nyomdai kézirat javításainak összefüggései	505
18. A' <i>Pillangóhoz</i> szövegforrásainak szövegállapotai	507
19. Az <i>Anakreoni Dalok</i> anyagának összefüggései a <i>Lillával</i> , valamint az <i>Új katalógus</i> és a <i>Kéziratcsomók jegyzékei</i> tételeivel	508
20. Az <i>Aranyos csomó</i> anyagának meghatározása a <i>Műfajjegyzék</i> alapján	512
21. Az <i>Odák</i> kötetrendjének kialakulása	515
22. Az <i>Alkalmatosságra írt versek</i> és a <i>Műfajjegyzék</i>	519
23. Az <i>Alkalmatosságra írt versek</i> , a <i>Kéziratcsomók jegyzékei</i> és a <i>Vázlatos kiadási terv</i>	522
24. Az <i>Alkalmatosságra írt versek első tervezete</i>	523
25. Az <i>Alkalmatosságra írt versek</i> forrásai és tervezetei	524

EREDMÉNY

Verscímváltozatok áttekintése betűrendben és szövegidentitások szerint	527
Szövegforrások áttekintése a kritikai kiadás rendje szerint	571
Szövegidentitások kronológiája	679

MUTATÓK

Bibliográfia	699
Rövidítések	703
Címmutató	705
Névmutató	722

Bevezetés

1. Miért szükséges új kronológia?

Joggal vetődhet fel a kérdés, hogy a Csokonai kritikai kiadás lezárulta után nem egészen egy évtizeddel mi teszi szükségessé a költői életmű kronológiai rendjéről való értekezést. Ugyanilyen joggal adható meg a könnyű válasz: a készülő elektronikus kiadás igényli ezt. Ha viszont nem akarjuk kikerülni a válaszadás nehezebb útját, akkor a fenti tétel bővebb kifejtését kell adnunk. Az alábbiakban a Csokonai-filológia elmúlt évtizedének fejleményeihez kötve próbáljuk körvonalazni, mi is teszi elengedhetetlenné, hogy ne csak a papírformátumú kiadás egyszerű adaptációjában gondolkozzunk, hanem egy teljesen új koncepciójú (és így: kronológiájú) editio kialakítását tűzzük ki célul.

A kritikai kiadás 2002-es lezárulta után egy évvel megjelent az ún. népszerű kiadás az Osiris Kiadónál.¹ E kiadás nemcsak azt vállalta fel, ami elsődleges feladata, vagyis hogy a szélesebb közönség számára közvetítse a tudományos kiadásban elért eredményeket, hanem – szem előtt tartva már az elektronikus kiadás tervét – megpróbálkozott a költői életmű új, genetikus szemléletű feldolgozásával is. Mint az előszóban olvasható, az „életmű-kiadás arra vállalkozik, hogy a műveket változataikban tegye közzé, feltárva és ezáltal olvashatóvá téve az ezen változatok közötti kapcsolatokat. Ennek értelmében nem a Mű »legjobb« vagy »végső« szövegének a megállapítása a cél, hanem a szövegalakulás stádiumainak rögzítése és lehető bemutatása. Ebből az is következik, hogy az időrend, amely a közlést tagolja, csakis a változatok időrendje lehet, s nem bonthatóak meg a költő által kialakított szövegcsoportok sem.”² A kronológia tehát már a Mű változatokba való osztódása által is szükségszerűen át kellett alakuljon,

---

¹ OSIRIS, 2003.

² OSIRIS, 2003., I. 8.

amihez hozzájárult a kronologizálás alapelveinek és dokumentumainak ismételt átvizsgálása,³ s ez ugyancsak jelentős módosulásokat eredményezett a kritikai kiadás időrendjéhez képest.

Nem sokkal azt követően, hogy megjelent Csokonai összes műveinek népszerű, de alapvetően új, genetikus elvek szerint sajtó alá rendezett kiadása, a *Holmi* hasábjain Nagy Imre részletes elemző ismertetést tett közzé erről a kiadásról.⁴ A recenzió mindössze egy ponton fogalmazott meg komolyabb kritikát, teljes joggal. Nagy Imre megjegyzése a Karnyóné alapszövegének kiválasztására, pontosabban a kritikai kiadás döntésének változtatás nélküli követésére vonatkozott. Nevezetesen arra, hogy a csak másolatban ismeretes darab közlésénél mindössze egy másolat szolgált alapszövegül, figyelmen kívül hagyva más fontos, ugyancsak forrásértékű másolatokat.⁵ A felvetett probléma azonban nem pusztán kiadástechnikai jellegű, s nem is korlátozható egy műre, nevezetesen éppen a Karnyónéra.

Nagy Imre kritikai megjegyzését továbbgondolva felvetődik egy alapvető szemléleti ellentmondás. A népszerű Csokonai-kiadásban az autográf szövegforrásokat formálódásukban láttatni akaró közlés bizonyos esetekben, mikor nem maradt fenn autográf szövegforrás, rá van szorulva a másolatokra, azokból kénytelen kiválasztani alapszövegét. Ezek a másolatok viszont nem feltétlenül a szerzői szövegformálásról tanúskodnak, hanem sokkal inkább a befogadásról, s egy nem szerzői szövegalkulásról, némelykor burjánzásról. Ezek reflektálatlan beillesztése a genetikus elv sze-

---

³ DEBRECZENI, 2004.

⁴ NAGY I., 2005.

⁵ Ugyanis „a Karnyóné mint dráma valójában nyolc változat által képzett szövegközi térben létezik (az a tény, hogy ilyen sok változat került elő, a színmű népszerűségét jelzi), s e körülményt alkalmasint érzékeltetni lehetett volna a Riedl-féle változat és a Gál-féle textus egy-egy fontosabb eltérő helyének lábjegyzetben való közlésével. Előbbi a darabbeli némajáték és az instrukciók szempontjából forrásértékű, utóbbi pedig – Toldytól a Harsányi-Gulyás-féle kiadásig ez volt a közlések alapja – a »szeleburdiak«, azaz a szélhámos udvarlók dramaturgiai funkciójú öltözkéleírása szempontjából és Kuruzs, a vándorpoéta szerepére nézve hordoz lényeges információkat.” (NAGY I., 2005, 735.)

rint rendezett anyagba lényegileg kérdőjelezhető meg, s alapvetően érinti a kronológiai elvek tisztaságát is, hiszen szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy egy alapvetően genetikus szemléletű kronológiába, amely az egyes szövegforrásokat állítja időrendbe, akár jóval a költő halála után keletkezett másolatok beillesztése szükséges az autográf források hiányában. Az új elektronikus kiadásnak mindenképpen számot kell vetnie e kérdéssel, válaszok találására törekedve.

Az utóbbi idők legnagyobb felfedezését a Csokonai-filológiában egyébként éppen egy (némi szórványautográfokat is tartalmazó) másolatgyűjtemény hozta meg, amelyet Demeter Júlia és Pintér Márta talált meg Szatmárnémetiben, s adott ki utóbb könyv formában.⁶ A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* jelentősége többrétű. Van benne Csokonai saját kezével lejegyzett versek (egy cím, egy töredék és két teljes szöveg), melyeknek ez ideig nem volt autográf kézírata. A kötetben megőrződött legalább két, eddig csak Csokonai címjegyzékeiről ismert vers szövege (négy másik költemény esetében ugyancsak felvethető Csokonai szerzősége), s töredékes forrásokban fennmaradt versek hiányzó részletei is előkerültek most, továbbá számos kisebb-nagyobb szövegpontosításra lehetőség nyílik a kötet anyaga alapján. A kézirat egésze pedig azt bizonyítja, hogy a zseni át dolgozásából született nagy toldalékos versek keletkezése szoros szálakkal kötődik Csokonai oktatási gyakorlatához, amelyről most először alkothatunk képet részletebben. S e kép alapján igen jelentős mértékben árajzolandó az életmű első szakaszának belső kronológiája is.⁷

Mindezzel párhuzamosan elkészült az elektronikus kritikai kiadás próbaverziója, majd első része, amely Csokonai énekelt költészetét dolgozza fel.⁸ E kiadás, mint a bevezetőben olvashatjuk, „egyrészt először tesz kísérletet Csokonai dallamra írt, énekelt költészetének teljes körű feltárására és megszólaltatására, másrészt a bevezető tanulmány az eddigi irodalom- és zenetörténeti

---

⁶ DEMETER–PINTÉR, 2005.

⁷ L. minderről DEBRECZENI, 2005.

⁸ HOVÁNSZKI, 2009.

kutatásokat, az újabban előkerült korabeli forrásokat is figyelembe véve próbálja értelmezni a 18. század végi magyar énekelt (dal) költészetet. Az elektronikus kiadást ebben az esetben nemcsak a versekhez tartozó közel négyórás zenei hanganyag indokolta, de Csokonai énekelt költészetének szerteágazó, ugyanakkor állandóan egymásba kapcsolódó problémakörei is efelé vezettek. A linkrendszerének segítségével egyrészt láthatóvá váltak azok a bonyolult kapcsolódási pontok, melyek egy hagyományos papírformátumú kiadásban nehezen, vagy esetleg egyáltalán nem lettek volna megjeleníthetők, másrészt az elektronikus kiadás azt is lehetővé tette, hogy a nagyjából kéziratos kottaforrások eredeti, mindmáig kiadatlan fotokópiái megjelenjenek.”⁹ A szövegforrások tehát a kottaforrásokkal egészültek ki, s ezek jó része ugyancsak kései, s legnagyobb része természetesen nem autográf, hiszen itt is, miként a szövegmásolatok esetében, a befogadás és felhasználás közege kerül látóterünkbe, ami a szerzői szempontú kronologizálást jelentős mértékben nehezíti, és főleg háttérbe szorítja.

Maga az elektronikus kiadás próbaverziója a szövegközlésben az olvasószöveg – kritikai szöveg – genetikus szöveg hármasságára épül, s mindig adott szövegforrásokat tekint alapegységnek. Az olvasószöveg a kritikailag megállapított, emendált szöveget jelenti, a kritikai szöveg az olvasószöveg alapjául szolgáló forrás szövegkritikai feldolgozását egy szövegben (felugró ablakok által), a genetikus szöveg pedig a változatként egymással kapcsolatba hozható szövegek (kritikai változatának) együttes olvasását biztosítja. Ez a szövegszerkezet inkább a szinoptikus kiadásokban követett gyakorlathoz közelít,¹⁰ semmint a genetikus kritika francia irányzatához,¹¹ amelynek szövegközlési módszertanát magunk

---

⁹ HOVÁNSZKI, 2009.

¹⁰ Ennek iskolateremtő példája Gabler Ulysses-kiadása (GABLER, 1984), a hazai textológiából pedig Kerényi Ferenc Madách-kiadását említhetjük meg (MADÁCH, 2005), s újabban a Szegedy-Maszák Mihály szerkesztésével készülő Kosztolányi-kiadás is hasonló megoldást választott (KOSZTOLÁNYI, 2010).

¹¹ Kézikönyv jellegű összefoglalása: GRÉSILLON, 2004, magyar összegzés az irányzatról: TÓTH R., 2012.

is kipróbáltuk,¹² de úgy tűnik, ez nemigen szolgálhat szélesebb körben használható szövegkiadás alapjául. Leginkább azonban a Kazinczy-kiadásban követett gyakorlathoz áll közel, nem kis mértékben azért, mert ennek és az elektronikus kiadás próbaverziójának a kialakítása párhuzamosan történt, sok megoldás éppen az elektronikus változathoz lett átvittetve a könyv formátum lineáris közegébe.¹³ Az elektronikus kiadás az a közeg, amelyben a genetikus szemlélet igazán otthonos lehet, s itt kell sor kerüljön a könyv formájú kritikai kiadás lezárulta óta felvetődött, imént jelzett filológiai problémák megoldására is, beleértve a költői életmű új kronológiájának megteremtését.

2. 'Mégis, minek a kronológiája?'

Alapesetben: a szövegforrásoké. A klasszikus textológia, amelyet a Csokonai kritikai kiadás is követett, a közlés alapegységének a „művet” tekinti, amelyet a főszöveg testesít meg. A főszöveg az alapszövegből (vagyis a szövegforrásból) a szerkesztő által, leginkább az ultima manus elve szerint kialakított ideális szöveg. Sokszor azonban csak töredékes az autográf, vagy nincs is, így a főszöveg több szövegforrásból konstruálódik meg, de ez csak a jegyzetekben látszódik, vagyis a mű rendeli magához a szövegforrásokat, s kronológiája is a műveknek van. A Csokonai elektronikus kiadásban megfordul ez a viszony, s a szövegforrások lépnek előtérbe, a „mű” vagy „szöveg” csak az egymással valamilyen módon kapcsolatban álló változatok összességéként jelenik meg. A közlés és a kronológia alapegysége így a materialitással bíró szövegforrás, s a mű a változatok közötti viszonyokban nyer létet. Mindez megköveteli e viszonyok definiálását, mert pontos fogalmi elhatárolások hiányában a szövegforrásokra alapozandó kiadás mozaikjaira hull szét.

---

¹² DEBRECZENI, 1994, I. még DAYKA, 2009.

¹³ KAZINCZY, 2009.

Az elektronikus kiadásban a művek belső szerkezetének differenciált megragadására a *szövegforrás* – *szövegállapot* – *szövegváltozat* – *szövegidentitás* fogalmainak bevezetése látszik szükségesnek. Egyetlen létező szövegforrás egyetlen szövegállapota természetesen a szövegidentitást magát is reprezentálja, s a szövegváltozat fogalmára ebben az esetben nincsen szükség. Minden olyan esetben azonban, mikor egynél több szövegforrással és/vagy szövegállapottal szembesülünk, megvizsgálandó, hogy ezek képeznek-e szövegváltozatot is egyben.

Szövegforrás

A szövegforrás fizikailag létező, a vizsgált szövegkorpusz alapegységét képező dokumentum. Két alapvető típusa a kéziratos vagy nyomtatott, melyek további altípusokra bonthatóak.¹⁴ A *jelleg* szerinti osztályozás szempontja pedig arra a megkülönböztetésre épül, hogy egy adott szövegforrás egymagában vagy más szövegforrásokkal együtt található. Ha semmilyen más szövegforrással nincs kapcsolatban, akkor *önállónak* nevezzük. Több szövegforrás esetén a kéziratos vagy nyomtatott *szövegforrás-környezet* veendő figyelembe. Amennyiben a kéziratos vagy nyomtatott környezethez való tartozás nemcsak fizikai jellegű, hanem az összeírás szándékolt és célzatos, akkor *szövegforrás-csoportról* beszélünk. Amennyiben csak fizikai jellegű, akkor kéziratoknál három fő esetet különíthetünk el: az egy szövegforrás-csoportba vagy nagyobb kéziratos egységbe utólag beírt kisebb szövegforrásokat *bejegyzésnek* nevezzük; a csak két forrást tartalmazó egységek szövegforrásait, ahol az egyik utóbb került oda, mint a másik, *rájegyzésnek* (a sorrend külön vizsgálandó); az egy kéziratos fogásba bizonyíthatóan egyidejűleg vagy közel egyidejűleg került szövegforrásokat *fogás-résznek*. A levelek részeként fenn-

---

¹⁴ Csokonai esetében a következő altípusokat különítjük el:

Kéziratos: Autográf tisztázata, Autográf fogalmazvány, Autográf üzenet, Diktált tisztázata, Autorizált másolat, Archiválási másolat, Felhasználói másolat.

Nyomtatott: Hírlapi közlés, Folyóirat közlés, Könyvrészlet, Aprónyomtatvány, Gyűjteményes kötet, Utólagos publikáció.

maradt verseket *levélrészlet*nek, a színművekben vagy más prózai műben lévőket *betétdal*nak, a periodikákban, könyvekben találhatóakat *kiadvány-részlet*nek nevezzük.

Szövegállapot

A szövegforrás szövegállapotot rögzít, a szövegállapot tehát minden esetben fizikailag létező szövegforrásra vonatkozik. Mégsem tekinthetők azonosnak, mert egy fizikai szövegforrás több szakaszban készülve több szövegállapotot is megőrizhet, illetve több szövegforrás is rögzíthet egyazon szövegállapotot. Az egyazon szövegállapotot reprezentáló különböző szövegforrásokat *társ-szövegforrások*nak nevezzük.

Szövegváltozat

A szövegváltozatok egymástól különböző szövegállapotokban konstituálódnak. A szövegváltozat önmagában tehát nem fizikai létező, hanem viszonyfogalom: valódi kontextusa a szövegalkulás folyamata, ennek egyik stációjaként határozható meg leginkább. Ez választja el a szövegállapot fogalmától, ami ugyancsak viszonyfogalom, de mindig magára a szövegforrásra vonatkozik. Az egyes szövegforrás tehát mindig a szövegforrás-környezet/szövegforráscsoport kontextusában, míg az egyes szövegváltozat mindig a szövegalkulás folyamatának kontextusában nyer értelmet.

Szövegidentitás

A szöveg fogalma identitást jelöl, azt az egységet, amely a különböző szövegváltozatokban szövegszerűen megnyilatkozik, az eltérések ellenére is. Lényege valójában a szöveg alakulási folyamata, amely a változatok összességében testesül meg, beleértve a (filológiai vagy logikailag) kikövetkeztethető, de fizikailag nem létezőket is. Tehát: a szövegforrásnak van szövegállapota, a szövegnek szövegváltozata. A szöveg és szövegforrások közötti kapcsolat a szövegállapot–szövegváltozat csatolófelületén (interface) ragadható meg.

E fogalmakat a *keletkezési idő meghatározása* szempontjából szemlélve a következő mondható, ha egy szövegidentitást *önmagában* vizsgálunk:

A *szövegforrás* keletkezési ideje mindig annak fizikai létrejöttével azonos, ha több fázisban keletkezett, akkor a szövegforrás több keletkezési időponthoz köthető: ezen lejegyzési szakaszok keletkezési idejéhez.

A *szövegállapot* keletkezési ideje egybeeshet a szövegforrásával vagy a szövegforrás egyik lejegyzési szakaszáéval, de el is térhet attól. Csoportos szövegforrás esetén alapesetben a szövegforráscsoport szövegállapotára összefoglalóan megállapított keletkezési időt tekintjük érvényesnek, de ha ez csak hosszabb időszaként értelmezhető, az egyes szövegállapotok ezen időszakon belül pontosabban is meghatározásra kerülhetnek.

A *szövegváltozat* keletkezési (vagy inkább érvényességi) ideje az azt (mint viszonyfogalmat) konstituáló szövegforrások keletkezési ideje által határolódik el a szövegidentitást alkotó más szövegváltozatok keletkezési idejétől (vagy inkább érvényességi időszakától).

A *szövegidentitás* keletkezési ideje a szövegalakulás folyamatának kezdőpontja (hagyományosan ez neveztetik a vers keletkezési idejének), még akkor is, ha e kezdőpont szövegforrásban (és így szövegváltozatban) nem maradt ránk. A szövegidentitás a szövegváltozatok együttes érvényességi ideje által kijelölt időszakban létezik, alakulásának végpontját a szerző életében létrejött utolsó hiteles változat jelöli ki.

E fogalmakat a *keletkezési idő meghatározása* szempontjából szemlélve a következő mondható, ha egy szövegidentitást *nem csak önmagában* vizsgálunk:

Az életmű egészére (vagy nagyobb egységére) kiterjedő kronologizálás esetében az tűnik célszerűnek, ha e fogalmakat nem egymástól elkülönülten alkalmazzuk minden egyes szövegidentitásra, hanem ezeket hálózatszerű egységben szemléljük. Az egyes szövegváltozatokat tehát mindig egyszerre két összefüggésben célszerű elhelyezni: részben mint egy szövegidentitás időbeli va-

riánsainak egyikét (ideértve az egy szövegállapotot képező társ-szövegforrásokat is), részben pedig mint egy szövegforrás-csoport/környezet egyik darabját (ha nem önálló a forrás). Egy adott szövegforrás-csoport/környezet általában mindig hordoz olyan többletinformációkat, amelyek alapján behatárolható a keletkezési ideje, másfelől ezt kiegészíti az egyes szövegek változatainak egymásutánjából levonható következtetések sora. Így e két met-szetben, a vizsgált korpusz összes szövegének összes változatán végzett elemzésekből végül összeáll egy olyan *kronológiai háló*, amely az egyes változatok többségét legalább megközelítően időhöz tudja rendelni.

Amikor az alfejezet címében feltett kérdésre ('Mégis, minek a kronológiája?') azt a választ adtuk, hogy *a szövegforrások kronológiájáról* van szó, akkor az alapesetet vettük figyelembe, vagyis hogy a szövegállapot keletkezési ideje megegyezik a szövegforrás-sával, noha utaltunk arra, hogy ez nem mindig van így. A legnyilvánvalóbban a másolatoknál tűnik ez élénk, hiszen a Csokonai műveit megőrző másolatok jelentős hányada a költő halála után keletkezett, tehát a rendelkezésünkre álló szövegforrás és az általa megőrzött szövegállapot nyilvánvalóan nem lehet egyidejű. (S tegyük hozzá, autográf szövegek esetében sem zárható ki ez az eset.¹⁵) Hasonló a helyzet több gyűjteményes kötettel is, amelyeket közvetlenül Csokonai halála után adtak ki barátai, pl. a *Lilla* esetében a tervezetek és a nyomdai példány töredéke alapján bizonyítható, hogy a Csokonai által 1802 során kialakított és 1803-ban véglegesített szövegállapotot őrizte meg, noha csak 1805-ben jelent meg. De említhetünk olyan folyóiratközléseket vagy más szerzők kötete elé írott ajánlóverset, amelyeknél bizonyítható, hogy a megjelent szöveg legalább egy évvel korábban keletkezett, mint ahogy megjelent, tehát a szövegállapot és szövegforrás keletkezési ideje itt sem esik egybe. Mindezek alapján leginkább azt mondhatjuk, hogy valójában *a szövegállapotok kronológiájának*

---

¹⁵ Erre leginkább a műveit mániákusan újra és újra letisztázó Kazinczy esetében láthatunk számos példát a korszakban, *Régibb Stúdiumaim* című autográf kéziratában például egybemásolja évtizedekkel korábbi kézírataiban megőrzött szövegeit, vagyis a kései szövegforrás korai szövegállapotokat archivál.

megteremtését lehet és érdemes célul kitűzni, s persze csak hiteles szövegforrások és szövegállapotok esetében. A hitelesség ugyanis másolatokról szólván korántsem evidens.

3. A szövegállapot hitelessége

Ha egyébként bizonyos, hogy Csokonaihoz köthető a szöveg, amelynek adott szövegállapotát másolatos forrás őrizte meg, akkor a kérdés úgy vetődik fel, hogy az így fennmaradt szövegállapot vajon minden elemében (helyesírásában, tördelésében, szavában stb.) híven őrizte-e meg az egykorvolt, ma már nem ismeretes autográf eredeti szövegforrás szövegállapotát (ha egyáltalán volt ilyen, s nem diktálással született a nem autográf szövegforrás). A paradoxon nyilvánvaló, még akkor is, ha tulajdonképpen megkerülhetetlen a gyakorlati szöveggondozói döntések során. Ugyanis egy csak másolat(ok)ból ismert szövegnél is ki kell valamit adni, ha egyébként bizonyíthatóan tudjuk, hogy azt az adott szerző írta, az autográf forrás hiánya miatt nem mondhatunk le irodalmunk számos jelentős művének kiadásáról, csak éppen azt nem tudjuk, hogy az, amit kiadunk, mennyiben követi pontosan a nem ismert eredetit. Arról azonban elvileg le kell mondanunk, hogy a másolatokból rekonstruálhatjuk az eredetit, pláne hogy híven rekonstruálhatjuk. Fattyúszöveg elvileg nem létezik tehát, mert ez a minősítés csak szöveggondozói döntés függvénye, amely mögött autográf hiányában nincs megbízható alap. Ezt jó észben tartani és az olvasó tudomására is hozni az ilyen esetekben.

Ha viszont nem a szerzői szöveg felől közelítjük meg ezeket a másolati forrásokat, „s elvonatkoztatunk előzetes ismereteinktől, láthatóvá válik, hogy az esetek többségében ezek bizony teljes értékű, retorikailag kompakt szövegek. A hiányzó szakaszok *nekünk* hiányoznak, a kontaminált strófák pedig csupán Csokonai textusához képest »fattyúk« – ha egyáltalán szabad ilyen kifejezést használni, mivel félrevezető: hiszen nem a mások strófavegyítő szándékára utal, hanem mintha Csokonai »nem vállalt« verssza-

kait jelölné.”¹⁶ Ahogy Csörsz Rumen István könyvének már bevezetőjében megfogalmazza: „egy verskedvelő nem *reprodukálni* akarta a mások gyűjteményeiből lemásolt vagy akár emlékezetből leírt szöveget, hanem saját céljaira *átretorizálni*, beleértve a változtatlan lemásolást. A nyílt szöveg tehát a retorikai játéktér résztvevője volt: nem önmaga konvertálását szolgálta, mivel tetőszöveges, szabad újraíró gesztusok (javítás, rövidítés, parafrázis, travesztia stb.) nyomán éppúgy *teljes értékű* variánsként kellett élnie.”¹⁷

Így alakulnak ki a különböző szövegcsaládok, amelyek egymással variogenetikus viszonyban vannak.¹⁸ Míg tehát a genetikus kritika szemléletmódjával egy adott szerző szövegeinek formálódása követhető nyomon, addig a variogenetikus szövegtér vizsgálata a befogadás folyamatáról nyújt információkat, a fennmaradt változatok mennyiségének és minőségének függvényében. A kétféle megközelítés eléggé távol van ahhoz, hogy ne könnyen tegyen lehetővé elvileg ellentmondásmentes kiadást, ha mindkét belátást alkalmazni kívánjuk. Márpedig azt sem igen tehetjük meg, hogy nem alkalmazzuk ezen belátásokat, különösen az olyan esetben, mint a Csokonaié. „Csokonai élete nagyjából két korszak határpontjára esik: az archaikus, interaktív szöveghasználat kora és az alkotói szuverenitás elsődlegességét hirdető felfogás közé. Egész életműve ennek az átmenetnek a jegyében fogant, s alkotóként állandóan szembe kellett néznie a két párhuzamos elvárással.”¹⁹

A Nagy Imre által a népszerű kiadásról a Karnyóné kapcsán megfogalmazott kritika a szövegek létmódját érintette, s e tekintetben éles választóvonalat kell húznunk a szerzői és a közköltészeti létmódú szövegek közé. Ezzel szövegkiadói gyakorlatunkat éppen nem könnyítjük meg, hiszen nem mondhatunk le például a Karnyónéról azért, mert nem tudjuk, mit írt pontosan Csokonai és mi származik a másolóktól; nem szűkíthetjük közlésünket csak

---

¹⁶ CSÖRSZ, 2009, 158.

¹⁷ CSÖRSZ, 2009, 10.

¹⁸ Vö. CSÖRSZ, 2009, 11., 107.

¹⁹ CSÖRSZ, 2009, 157.

egy másolatos forrásra; ugyanakkor nem oszthatjuk szét a szöveget a másolati források variánsai között sem, mert olvashatatlaná válik. Amit tehetünk: talán az, hogy úgy hozunk létre egy olvasható szöveget (nem rejtve el a források különbözőseit sem), hogy mindig egészen nyilvánvalóvá tesszük beavatkozásainkat (lehetőleg a kritikai és az olvasószöveg láthatósági szintjén), s a szövegforrásokban közös nevezőre nem hozható műveket nem helyezzük reflektálatlanul egymás mellé. A szövegállapot hitelessége természetesen így sem biztosítható annak minden elemében, de legalább a kiadás nem is kelti a teljes hitelesség illúzióját.

4. A szövegforrás hitelessége

Nem kevés azonban az olyan eset sem, mikor nem pusztán a szövegállapot részleteinek vagy egészének a hitelessége kérdéses, de a szövegforrásé magáé is, vagyis az sem bizonyos, hogy az adott szöveg Csokonai alkotásának tekinthető egyáltalán. A vario-genetikus szövegtérben nemcsak a szövegállapot pozíciója nem rögzített, de a szerző sem, s mivel Csokonai életműve egy nem csekély részével mélyen beágyazódott ebbe a szövegvilágba, így esetében szükségszerűen megképződött az a sáv, amelyben az ő szerzői nevéhez köthető szövegek határoló vonalai bizonytalanokká váltak. Az elbizonytalanító példák számosak. Gyakori, hogy név nélkül bukkannak fel bizonyosan hozzá köthető szövegek, s előfordul, hogy az ő neve alatt bizonyosan más szerző szövege hagyományozódik. Vizsgálhatjuk a fennmaradt szövegforrások számát vagy az adott szövegforrás-csoportot/környezetet, példát és ellenpéldát egyaránt találunk. Még leginkább a szövegforrások funkciójának vizsgálata jelenthet megbízható támpontot a hitelesség szerzői szempontú vizsgálata számára. Funkció szerint megkülönböztethetünk *autorizált*, *archiválási* és *felhasználói másolatokat*.

Az *autorizált másolat* olyan szövegforrás vagy szövegforrás-csoport, amely létrehozásának eredeti célját követően Csokonai birtokába került, aki megőrizte, használatba vette azt, saját kezű

bejegyzésekkel dokumentálva mindezt. E másolati szövegforrások, szövegforrás-csoportok így módon az autográf státusával ruházták fel a szövegforrás hitelességét illetően, s lehetővé válik beillesztésük a szövegalkulási folyamatba, vagyis szövegállapotuk változatot képez. Ami persze azt nem jelenti, hogy e szövegállapot minden elemében (helyesírásában, tördelésében, szavában stb.) teljes mértékben hiteles lenne, lehetne.

Az *archiválási másolat* olyan szövegforrás vagy szövegforrás-csoport, amely bizonyíthatóan azzal a céllal jött létre, hogy megőrizze Csokonai valamely eredeti szövegét. A kérdés persze itt az, hogy milyen kritériumok alapján tekinthetjük bizonyítottnak az archiválási szándékot. A kritériumok meghatározásában célszerű igen rigorózan eljárni: egyrészt a szövegforrás vagy szövegforrás-csoport jelölje meg expliciten Csokonai nevét szerzőként, s lehetőleg egyúttal utaljon a keletkezés idejére, körülményeire (pl. Csokonait praepceptorként megnevezve), másrészt csak Csokonaihoz kötött szövegeket tartalmazzon egy adott egységben (ami lehet egyedi, önálló vagy csoportos, miként azt a szövegforrásoknál általában elkülönítettük).

A *felhasználói másolat* legegyszerűbben megfogalmazva olyan szövegforrás vagy szövegforrás-csoport, amely nem tartozik az előző két kategóriába. Ha azonban pozitív meghatározást kívánunk adni eme negatív definíció után, akkor a saját célokra való létrehozást emelhetjük ki fő funkcióként. Küllös Imola és Csörsz Rumen István 'primer kéziratnak' nevezi ezeket, olyanoknak, „amelyek teljesen vagy nagyjából a saját ízlés nyomán, spontán módon alakultak ki.”²⁰ Valójában csak ezek esetében beszélhetünk arról a variogenetikus szövegtérről, amelyet korábban, a szövegállapot hitelessége kapcsán is említettünk. Az autorizált másolat, ha eredetileg e típusba tartozott, az autorizálással kiemelődött e körből, az archiválási másolat pedig nem is tartozott ide (ezt a különbségtételt egyébként Küllös Imola és Csörsz Rumen István tipológiájában is megtaláljuk, akik szekunder kéziratként nevezik

---

²⁰ CSÖRSZ, 2009, 38–39.

meg az általunk az archiválási másolat fogalma alá sorolt forrásokokat²¹).

Az archiválási és a felhasználói másolat különböző fokozatokat jelent a hitelesség szempontjából, de mindkettő egyformán különbözik az autorizált másolat kétség nélküli státusától mindaddig, míg más filológiai adat is nem bizonyítja azt. Az autorizált másolaton ugyanis autográf kézjegyek vannak, az archiválásin pedig csak a másolótól eredő megjegyzés, amely a Csokonaiénak mondja a szöveget. Ha ezen az állításon kívül más nem áll a rendelkezésünkre, bármennyire is archiválási célzatúnak legyen minősíthető az adott szövegforrás, a hitelességet nem tekintjük kétség nélkül bizonyítottnak. Egy adat nem adat, mondhatjuk ismét rigórozusan. S persze talán célszerű magukat a filológiai adatokat is körülhatárolnunk, vagyis leszögezni, mit tekintünk és mit nem tekintünk a hitelesség filológiai bizonyítása során mérvadónak.

Elfogadjuk bizonyító erejű filológiai adatnak (a másolat léte mellett, azon kívül), 1. ha Csokonai valamely autográf műcímjegyzékén szerepel az adott szöveg címe, s az azonosítás teljesen egyértelmű, 2. ha nem autográf, de egyébként bizonyítottan és bizonyíthatóan hiteles címjegyzékek tartalmazzák (úgy mint Puky István, Kiss Imre, Győri József és Csokonai anyjának a jegyzékei), 3. ha szövegszerű megfelelések/egyezések vannak más, kétségtelen hitelességű (pl. autográf forrásban fennmaradt) Csokonai-szöveggel vagy -szövegváltozattal, 4. ha egyéb dokumentum (pl. levél, jegyzőkönyv, emlékezés) egyértelmű utalása alapján azonosítható valamely szövegforrás Csokonai műveként. A mérlegelés során mindig a legszigorúbb mércével kell ítélni, s egy adott filológiai forrást mindig ugyanúgy kell felhasználni (tehát nem engedhető meg, hogy egyazon forrás egyszer valamely szövegforrás hitelességét, máskor valamely másik hiteltelenségét bizonyítsa). Nem fogadható el filológiailag bizonyító adatként a stilisztikai hasonlóság, a szórványos szövegezés, a helyesírás, a valószínűsítés (ami-

---

²¹ Vö. CSÖRSZ, 2009, 39. A szekunder kézirat fogalma azonban tágabb körben érvényes, mint az archiválási másolaté.

kor is az 'alkalmasint', a 'minden bizonnyal' alapoz meg egy narratívát), valamint az intuíció.²²

Ha tehát a csak archiválási vagy felhasználói másolatban fennmaradt szöveg hitelességét más, a fentiek értelmében vett filológiai adat is bizonyítja, a szöveget besoroljuk *Csokonai művei* közé, a szerzői szempontú kiadás kronológiai rendjébe. Amennyiben azonban a kronologizáláshoz nem áll rendelkezésünkre megfelelő bizonyosság, úgy a bizonytalan datálásúak vagy a hozzátétőlegesen keltezhetőek közé kerül. Ha a csak archiválási vagy felhasználói másolatban fennmaradt szöveg hitelességét a szövegforráson kívül más filológiai adat nem bizonyítja, akkor a szöveget a *Csokonainak tulajdonított művek* közé soroljuk. E besorolás (adatok hiányában) nem foglal állást a szerzőség tekintetében, csak nyilvánvalóvá teszi a csoportosítás által az eldöntetlenséget, s ezáltal megnyilvánítja a szerzői és közköltészeti létmód kettősségét, amely mélyen jellemző Csokonai szövegeire. E besoroláson belül aztán különböző fokozatot jelentenek az elkülönítésre kerülő archiválási és felhasználói másolatok, a kronológia pedig legfeljebb ezen megoszlás alatti szinten juthat szerephez (hiszen ennek igazán a szerzői létmódú szövegvilágban tulajdoníthatunk fontos szerepet, ahol a szövegalkulás jelentős tényező). Azon szövegforrások, amelyek esetében a hitelességet illető eldöntetlenséget nem a hiányzó adatok, hanem az egymásnak ellentmondó adatok okozzák, a *Kétes hitelű művek* közé kerülnek, a datálás kérdése itt nem játszik érdemi szerepet.

A készülő elektronikus kiadásnak tehát a szövegforrások hitelessége alapján történő besorolásokkal előbb tagolnia kell a kiadandó szövegkorpuszt, hogy aztán a szerzői elven felépülő részlegben érvényesülhessen a kronológiai rend, amely elválaszthatatlan a genetikus szemléletű feldolgozástól. Ez a kronológia lehet aztán a szövegállapotok kronológiája, amint arról korábban szóltunk.

---

²² Vö. POLHEIM, 1998, 503.

5. Az *Estve* példája

A jelen példa az egyszerűség kedvéért az alapesetet képviseli, mikor is a szövegállapotok keletkezési ideje megegyezik a szövegforrások keletkezési idejével. A *Zöld Codex* mint egybetartozó szövegforrás-csoport megőrizte Az *Estve* című verset, a szövegforrás tehát ebben az esetben a *Zöld Codex* ezen helye, amely kéziratári jelzettel, oldalszámmal azonosítható. Ez egy autorizált másolat, mert bár a szöveg más kéz írása, de utóbb a költő saját kezű bejegyzései hitelesítik (ez nem jelenti azt, hogy minden betűjében hitelesítik). Ezen saját kezű bejegyzések azonban az adott szövegforrás formálódásának egy későbbi szakaszát reprezentálják, mikor a másolaton javítások történtek, valamint megszületett az autográf lejegyzésű toldalék. A szövegforrás tehát két szövegállapotot őrzött meg.

A jelen szövegforrás második lejegyzési szakasza autográf és társ-szövegforrása sincsen, így ennek szövegállapota maga jelenti a szövegváltozatot is (az ezt másoló *Convasatum Quid* ugyanis autorizált másolat, s mint ilyen, nem áll az autográf szövegforrással egy hitelességi szinten). Ezzel szemben az első lejegyzési szakasz nem saját kezű és van társ-szövegforrása, egy másik autorizált másolat, tehát két szövegforrás is megőrizte ugyanazt a szövegállapotot (a *Zöld Codex* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*), így ezek együttesen reprezentálnak egy szövegváltozatot.

A szövegváltozatok időponthoz kötésére nézve elmondható, hogy a szövegforrás első lejegyzési szakasza (s ennek szövegállapota is) 1794 áprilisa körülre tehető, mivel a *Zöld Codex* verscsoportját Csokonai praeceptorai működéséhez kapcsoljuk, s egy diákjának tulajdonítjuk. A pontos datáláshoz éppen a társ-szövegforrás vizsgálata nyújt segítséget, hiszen a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* ugyanezt a verscsoportot őrizte meg (diktálás után), ezáltal és a benne található bejegyzések segítségével igazolhatónak tűnik, hogy Csokonai diákjainak jegyzetfüzeteiről van szó mindkét esetben. A verscsoportban való elhelyezkedés a hónapra pontos datáláshoz is eléggé megbízható alapot nyújthat.

Ez azonban csak a szövegforrás első lejegyzési fázisának (és így szövegállapotának) a keletkezési ideje, s önmagában nem igazolja, hogy ez egyben a legelső szövegváltozat is. Több lehetőség van ugyanis: ha Csokonai akkor és ott diktálta versét, úgy a szövegváltozat és a szövegforrás keletkezési ideje egybeesik, ha viszont egy korábban (netán az ő diákkorában) írott versét diktálta, akkor meg nem. Sőt ha azt tételezzük fel, hogy volt egy korábbi szövegforrás, akkor az is lehetséges, hogy ezen első ismert változat előtti szövegállapotot őrzött meg, így az első ismert szövegváltozat előtti változat is létezhetett. Biztosan azonban csak az első ismert szövegváltozat keletkezési idejéről foglalhatunk állást ezúttal, s ezt az időpontot 1794 áprilisában jelölhetjük meg.

A második szövegváltozat (ami, mint láttuk, a szövegforrás – autográf javítások és toldalék jelentette – második lejegyzési szakaszában testesül meg) ez utánra tehető, a verslistákból adódó kronológiai következtetések szerint az 1795 ősze és 1796 nyara közötti időszakra. Erre az időszakra nézve további pontosítás a *Convasatum Quid* autorizált másolatgyűjteményének a bevonásával érhető el, amely a *Zöld Codex* javítások utáni szövegét őrizte meg, keletkezése pedig 1796 első felére tehető, a *Zöld Codex* javításai, toldalékai így minden bizonnyal 1795 vége felé készültek.

A *szövegidentitás* (vagyis a szövegalakulási folyamat) azonban egy harmadik változatot is magában foglal, ez a *Diétai Magyar Múzsában* megjelent verzió. Ekképpen tehát a szövegről elmondható, hogy keletkezési ideje nem rögzíthető pontosan, mert ez esetben nem dönthető el, hogy az első szövegváltozat előtt volt-e egy ma már nem ismert szövegváltozat/szövegforrás is, csak az mondható el, hogy keletkezése 1794 áprilisára tehető. Ezt követően aztán még két szövegváltozat született, az egyik nagy valószínűséggel 1795 vége felé, a másik pedig bizonyosan 1796 novemberében, s ezzel a szövegalakulási folyamat le is zárult. Az elmondottakat az alábbi táblázat foglalja össze:

<i>Zöld Codex, 38b–39a</i> /1 eredeti lejegyzés	Autorizált másolat	Csoportos	1794	A
<i>Zöld Codex, 38b–39a, 101a–102a</i> /2 utólagos javítások	Autorizált másolat, autográf javításokkal, toldalékkal	Csoportos	1795	B
Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 3–4.	Autorizált másolat	Csoportos	1794	A
Convassatum Quid, 46b–47b	Autorizált másolat	Csoportos	1796	B
Diétai Magyar Múza, 7–9.	Gyűjteményes kötet	Csoportos	1796	C

E kronologizálási mód alapkérdése az, hogy mi alapján tekintünk szövegállapotokat egyezőeknek, avagy különbözőeknek. A most vizsgált eset ebből a szempontból nem túl bonyolult (részben ezért is választottuk szemléltető példaként), de sokszor ennél jóval kevésbé lehetséges egyértelmű döntést hozni. Ha egy vers, miként pl. *Az Ekhóhoz* szövegforrásai mindössze két sorukban, s azokban is csak csekély mértékben²³ különböznek egymástól, miért kell ezeket mégis külön szövegváltozatként számon tartanunk,²⁴ holott az imént *Az Estve* különböző szövegforrásainak ennél nagyobb eltérései esetén sem tettük ezt. Több dolgot is számításba kell vegyünk, egész nyilvánvaló például a vers terjedelme, míg egy hosszabb versben több, egy rövidben kevés eltérés is változatot képezhet a szövegforrások között. Nem hagyható figyelmen kívül a szövegforrások típusa sem, a másolatok közötti eltérés nem ugyanolyan súlyú, mint az autográfok közötti. Fontos lehet, különösen nyomtatott források vizsgálatánál a sortördelés, ami még szövegegyezés esetén is számításba veendő, akárcsak a teljes szövegegyezés melletti különböző cím. A felsorolt szempontok az utolsó kivételével²⁵ mind érvényesek *Az Ekhóhoz* esetében,

²³ 1. sor: Panaszaimat **elegyes** Óhajtással – Panaszimat Óhajtással

3. sor: Jere **velem** az Egeket Jajgatással – Jer az Eget Jajgatással

²⁴ Merthogy annak kell, l. erről részletesen a 3. fejezetben.

²⁵ Erre nézve a *Lillában A' keserű édesség*, az *Anakreoni Dalokban Keser'édess* címmel megjelent teljesen egyező szövegeket lehet példaként felhozni.

de a döntő jelentőségű itt mégis a verstani eltérés, ugyanis a kicsinyke módosítások a sorokban a verselés módosítása végett történtek, ahogy az más egybevágó adatokból kiderül, s ez így időponthoz is rendeli az elkülönülő változatokat.

Minden vers esetében egyedi módon meg kell tehát vizsgálni a rendelkezésre álló szövegforrások szövegállapotait, s a szövegváltozatokat konstituáló szövegforrás-minősítésekről (az A, B stb. betűkkel való megjelölésről) *ezek egymáshoz való viszonya szerint* kell döntést hozni. S mivel e viszonyok sokszor bonyolultabbak, semmint hogy két-három tiszta változat elkülönítése elégséges pontosságú lehetne, ezért célszerű bevezetni a különbségek egy második szintjének leírására szolgáló jelölést (Aa, Ab, Ba, Bb stb). Ezzel a másodlagos jelöléssel megragadhatóvá válnak a végső soron egy szövegváltozatot konstituáló szövegállapotok egymástól való eltérései is, s a leírás differenciáltabbá válik. Természetesen a döntések megalapozása nem formalizálható mechanikusan és egységesen. Amit meg lehet és meg kell célozni ebben az esetben (is): a szóba jöhető kritériumok következetes alkalmazása. Ha minden vers egyedi esetet jelent is, s a döntéseket mindegyikre egyedileg kell is meghozni, a vizsgálandó szövegkorpusz egészének egységben való szemléletéről akkor sem mondhatunk le. Ennek egyik legfőbb biztosítékát a fentebb már definiált kronológiai háló „megszövésében” véljük felfedezni.

6. A kronológiai háló és a jelen kötet

Csokonai költői életművének teljesen új, minden egyes vers minden részletére kiterjedő kronológiai rendjét a készülőben lévő elektronikus kiadás foglalja majd magában. A jelen könyv (szükségszerű önkorlátozással) az ennek az új kronológiai rendnek a bázisát jelentő kronológiai hálót kívánja megképezni, méghozzá úgy, hogy folyamatosan reflektált legyen a kritikai kiadás megjelent kötetéhez való viszony, s a jelen sorozatpótkötet eredményei így rávetíthetőek legyenek azokra (vagyis ne csak az elektronikus kiadásban legyenek elérhetőek).

Az első nagy rész, a *Vizsgálat* célja a kronológiai háló megszövése, melynek során döntő mértékben Csokonai *címjegyzékeire* és *szövegcsoporthaira*, illetve ezek egymáshoz való viszonyaira koncentrálunk. Az első négy fejezet a *Diétai Magyar Múza* (1796) előtti, a második négy az ez utáni időszak dokumentumait vizsgálja a legapróbb részletekig menően. Ezen egységeken belül az első fejezet mindig elsősorban a listákat, a következő három pedig a verscsoportokat tárgyalja. A *Vizsgálat*nak nevezett rész így a kritikai kiadás első kötetében található *A Csokonai-textológia általános kérdései* (*Bevezetés a teljes kiadáshoz*) című összefoglalás revízióját hivatott elvégezni.

A második nagy rész, a *Dokumentáció* a vizsgálatok alapjául szolgáló dokumentumokat kívánja elérhetővé tenni. Ennek első egységében a címjegyzékek találhatók meg, nagy felbontású színes fotómellékletek formájában, amire azért van szükség, hogy a jelen kötet ezekre irányuló, a végső eredmények szempontjából is kulcsfontosságú elemzése az olvasó számára saját szemmel ellenőrizhetőek legyenek. A második egységben az életműben azonosított szövegforrás-csoportok anyagának feltárása található táblázatokba rendezve, időrend szerint. A harmadik egység a címjegyzékek és szövegforrás-csoportok összevetését végzi el, szintén táblázatos feltárással (a képmellékleteken közölt jegyzékek olvasatát is e táblázatok adják meg).

A harmadik nagy rész az *Eredmény* címet viseli, amely az elvégzett vizsgálatokból megszőtt *kronológiai hálóra* alapozható *kronológiai rend vázának* tekinthető. Az első egység a szövegforrásokban és címlistákban található verscímek változatait tárja fel, betűrendben, de az egyes szövegidentitások adott betűrendi helyén összefoglalóan is, megadja ezek előfordulási helyét, és jelöli, hogy a kritikai kiadás mely tételével feleltethetőek meg. A második egység éppen a kritikai kiadás öt verskötetének rendjét követi, sorra veszi az egyes címekhez rendelt szövegforrásokat, és táblázatok formájában újraértékeli azokat, meghatározza keletkezési idejüket, és egymáshoz való viszonyuk alapján elkülöníti az egyes szövegidentitások szövegváltozatait. Ez az egység épp ezért a kritikai kiadás egyes tételeinek revideálását jelenti azok legfőbb

textológiai-filológiai meghatározóiban (anélkül persze, hogy új szöveget alkothattának, vagy egyenkénti részletes bizonyítást adhattának itt), nem titkoltan azzal a céllal, hogy a nyomtatott kiadásban is hasznosulhasson az elektronikus kiadás ezen elő-munkálata során felhalmozott új ismeretanyag. A harmadik egységben található időrendi áttekintés pedig egyfajta fordítóművellet végez el: a nyomtatott kiadás szerinti táblázatos feltárás és újraértékelés eredményeit immár az elektronikus kiadás vázát képező kronológiai rendbe transzponálja.

E helyen mondok köszönetet a kötet lektorának, Szilágyi Mártonnak, aki Csokonai biográfusaként avatott bírálatával segítette a végső változat megszületését, valamint a szintén Csokonai-könyvön dolgozó Borbély Szilárdnak, aki baráti tanácsaival járult hozzá a jelen munka teljesebbé tételéhez. Köszönöm a Csokonai-kéziratokat őrző közgyűjtemények munkatársainak a türelmét és segítőkészségét, külön köszönöm az akadémiai kéziratár hozzájárulását a verslisták fotóinak közléséhez. Köszönettel tartozom Juhászné Marosi Editnek a kötet rendkívül gyors és színvonalas technikai kivitelezéséért. Végül, de nem utolsósorban megemlékezem azon közvetlen elődeimről, Juhász Gézáról, Vargha Balászról és Szilágyi Ferencről, akiknek kiadásai nélkül ez a könyv nem jöhetett volna létre, valamint a Csokonai-sorozatért szerkesztőként, illetve lektorként nagyon-nagyon sokat tett Julow Viktorról, Szuromi Lajosról és Kerényi Ferencről, fájó, hogy már egyikőjük sincs közöttünk.

„Uram! Van itt még valami...”
(*Columbo hadnagy*)

A Csokonai-filológiát (mint minden filológiát) át- meg átszövik a narratívák: a filológiai tények, miközben keletkezéstörténeti elbeszéléseket kell megalapozniuk, maguk is narratív természetűekké válnak, rosszabb esetben feloldódnak a narratívákban a tények közötti hiátusok kitöltése során, melyekre azért van szükség, hogy a történet „folyékonyan” elbeszélhető legyen. Az alábbi kronológiai elemzések nem akarnak folyékony történetet monda-

ni, nem akarják a hiátusokat kitölteni, az ellentmondásokat elfedni. Az persze nyilvánvaló, hogy az eredmény végül egy történet lesz, de nem lenne jó, ha ez a történet a „beleélésre” módot adna. Legyen mindig világos, hogy valójában egy ’nyomozás’ részesei vagyunk, s a történet az, amit a döntően *logikai és nem narratív természetű műveletekre* alapozó vizsgálatok mozaikként összeraknak. Az így felfogott nyomozás eszköze a táblázat, mivel térbeliként rögzít egy folyamatot, *az eseményeket részek közötti viszonyná transzformálva*. Miként a nyomozó azonosítja a kivizsgálandó események nyomait, rendszerezi azokat, majd próbál egy minden adatot magában foglaló, azokat ellentmondásmentessé tett *rendszerben* magyarázó *történetet* konstruálni a hajdanvolt események rekonstrukciójaként, úgy a táblázatba foglalható viszonyok itteni elemzései elvezethetnek bennünket az életmű kronológiai rendjének megteremtéséhez, azaz valójában egy történet rekonstrukciójához. Ami persze csak e ’nyomozás’ keretei között érvényes. Columbo lelkes követőjeként az összes picinyke tény figyelembevételét és a rigorózus következetességgel érvényesített logikai rendet tekintjük irányadónak, de azt azért tudjuk, hogy szemben a hadnaggyal, mi nem tudunk megoldani minden esetet. A gyilkos időnként szabadlábbon marad...

VIZSGÁLAT

Verslisták a *Diétai Magyar Múza* előtt

1. Kérdőjelek az *Első katalógus* keletkezési ideje körül

Csokonai 1796 előtti műveit illetően a legfontosabb kronológiai támpontunk az ún. *Első katalógus*, amely 161 tételt sorszámoz, a korszakból fennmaradt többi címlista mind ehhez kapcsolódik. Az *Első katalógust* már Toldy ismerte és használta,¹ a Harsányi–Gulyás-kiadás kiadta azon tételeit, amelyekhez megjegyzés tartozik.² A teljes listát először Juhász Géza közölte³ és értelmezte,⁴ 1955-ös kiadásának szerkezetét és időrendjét erre építette. Jelentőségéhez méltó szerepet az *Első katalógus* a Szilágyi Ferenc sajtó alá rendezésében készült kritikai kiadásban kapott, az egész életművet bevezető filológiai alapvetésében,⁵ s a további kötetekben, a versek datálásakor. (Vargha Balázs átvette e kronológiai alapvetést az *Első katalógust* illetően is.⁶) E két, lényegében egybehangzó állásponthoz képest a 2003-as népszerű kiadás előmunkálatai során lényegesen eltérő értelmezését adtuk e listának,⁷ így alapozván meg a kötet új, rigorózus filológiai adatfelfogású kronológiáját; most e felfogást alakítjuk tovább és bontjuk ki részleteiben.

Toldy a katalógust egy helyütt „1796 előtti munkalajstromként” nevezte meg,⁸ a Harsányi–Gulyás-kiadás nem foglalt állást ennek keletkezési idejét illetően. Juhász Géza részletesen foglalkozott a datálással, érveit a következőképpen foglalta össze: „Kiindulnunk csakis abból lehet, hogy ez a jegyzék 1795. május 15-e után készült, hiszen már rajta a *Dugonics oszlopa*. Viszont későbbre sem igen

---

¹ TOLDY, 1844, 947. h.

² HARSÁNYI–GULYÁS, 1922, II. 613–614.

³ EPM. 1955, 194–198.

⁴ JUHÁSZ, 1977, 364–367.

⁵ Költ. I., 208–214.

⁶ VARGHA, 1974a, 61.

⁷ OSIRIS, 2003, vö. DEBRECZENI, 2004.

⁸ TOLDY, 1844, 947. h.

tehető májusnál, mert még »versbe szedni« megjegyzést fűz A' *szökevény Ámorhoz*, holott ez a Tasso-fordítása már versben olvasható művei I. kötete, az ún. *Első Darab* végén, amelyet pedig Schediushoz írt levelében ugyanazon év július 9-én befejezettnek jelez.⁹ A terminus ante quem és a terminus post quem kijelölésében két különböző érvtípust találunk. Az első érv közvetlenül a katalógusból merít: egy vers, amelynek biztosan tudjuk a keletkezési idejét, rajta van, tehát a lista nem lehet ennél korábbi (terminus post quem). A másik érv közvetett, további két dokumentumot von be a bizonyításba: a) az *Első katalógus* még azt jelzi, hogy a nevezett Tasso-fordításnak nem készült el a verses kidolgozása, míg egy másik kéziratcsomóban (*Első Darab*) már verses formában találjuk azt, tehát az *Első Darab* az *Első katalógus* után kellett keletkezzék, b) a nevezett július 9-i levél pedig az *Első Darabot* már késznek mondja, tehát így az *Első Katalógus*nak is e dátum előttinek kell lennie (terminus ante quem). Nézzük meg egyenként ezen érveket.

Az első önmagában megállja a helyét, de van ennél későbbi datálású vers is a listán: három tétellel a Dugonics-vers előtt ott áll *Az Otahajta*, melyet Csokonai 1795. augusztus 18-i, Gáspár Pálhoz írott levele tartalmaz. Az első kérdés ugyanaz, mint A' *Dugonits' Oszlopa* esetében: nem utal-e valami arra, hogy a vers címe pótlólag került a listára. Mindkét esetben nemleges a válasz, mert az írásképp egyértelműen folyamatos, így a címek sorrendi helye a leírás időrendjét is kell jelentse. A második kérdés az, hogy a levélbe foglalt vers megírása nem tehető-e jóval a levél keletkezése előttre. A válasz ezúttal is nemleges. A levél, amely fogalmazványban maradt ránk, a beékelte vers után a következő magyarázó mondatral folytatódik: „Az én itt eddig tölt Életem, és a' Tekintetes Uraknak a' közelebbi Vásárkor lett ide érkezések, Tanácsok, és az én Öröm-tisztelettel lett elfogadásom vagynak ittenn előadva.”¹⁰ A „közelebbi vásár” a levél dátuma alapján csak a Lőrinc-napi debreceni vásárra utalhat, így az említett találkozás,

⁹ JUHÁSZ, 1977, 365.

¹⁰ Lev. 51.

amelyet a vers megörökít, augusztus 10-én vagy az azt követő napok egyikén történhetett,¹¹ tehát a vers semmiképpen nem keletkezhetett ennél korábban. Ugyanez a vers az *Első Darabban* is szerepel, a következő címmel: *Az Otahajta, vagyis Némelly Oskoláink Hazánkban a' Nagyvilágtól bészígetelve, (isolírozva;)* *(Töredék egy Levélből.)* Ez a második zárójeles utalás egyértelművé teszi, hogy a tisztázat a levél keletkezése utánra tehető, így összességében nem lehet kétséges, hogy mind az *Első katalógus*, mind az *Első Darab* csakis 1795. augusztus közepe után keletkezhetett.

Ez azonban nem pusztán annyit jelent, hogy – Juhász érveléséhez képest – május közepéről legalább három hónappal eltolódott az az időpont, ami előtt nem keletkezhetett az *Első katalógus*, hanem Juhász Géza második érvét is kérdésessé teszi. Ugyanis annak lényegi eleme, hogy a július 9-i Schedius Lajoshoz írott levelet úgy értelmezi, hogy abban az *Első Darab* elkészültéről nyilatkozik Csokonai, s így vezeti le Juhász Géza azt, hogy az *Első Darab* nem készülhetett ezt követően, tehát az ez előttinek mondtott *Első katalógus* sem. Ha viszont az *Első Darab* bizonyosan nem lehet 1795. augusztus közepe előtti, akkor a Schedius-levél utalásának ezzel való azonosítása problematikussá válik, aláásva az egész időrendi konstrukciót. Nézzük meg először is, mi áll a levélben: „szabad időmet teljesen meghitt tanulmányaimnak szentelem, nevezetesen kinyomtatásra leírom és összegyűjtöm azon munkáscskáimat, amelyeket a hazai újságokban a következő évre bejelentettem, közülük az első kötet, a költemények már teljesen, a második, a színdaraboké majdnem teljesen elkészült.”¹² Látható, hogy a jelen szöveg utalása *filológiai*lag nem egyértelműen vonatkozik egy bizonyos kézíratra, noha kétségtelen, hogy a korszakból az *Első Darab* néven ismert tisztázati kézirat az egyetlen, amit ismerünk (pontosabban: aminek a töredékeit ismerjük), továbbá ismereteink szerint ez valóban mindenben megfelel a Schedius-levél utalásának. Csak a dátum nem egyezik. Esetleg

---

¹¹ Vö. Lev. 466–467.

¹² Lev. 463.

arra gondolhatunk, hogy Csokonai, mint máskor is gyakran tette, készként állított be még nem (vagy nem teljesen) elkészült művet, kéziratot, avagy az *Első Darab* több részletben, hosszabb idő alatt keletkezett. Ezek azonban csak hipotézisek, filológiaiilag megalapozottan csak a bizonytalanságot tudjuk jelezni, amelyet az imént megfogalmaztunk. Mindazonáltal az kijelenthető, hogy a Juhász Géza által az *Első katalógus* keletkezését illetően megfogalmazott második érv sem tartható, ebben a formájában legalábbis.

Szilágyi Ferenc álláspontja alapvetően megegyezik Juhász Gézáéval, és az 1795. májusi keletkezési időpontot érvényesíti a kritikai kiadás datálásában. Mindössze egyszer vet fel egy alternatív lehetőséget, mikor Csokonai kiadási terveinek a *Magyar Mercuriusban* és a *Magyar Hírmondóban* 1794. október végén és november elején történt meghirdetésére hivatkozva feltételezi: „már tavasz előtt, otthon Debrecenben hozzá kellett fognia a jegyzék összeállításához”.¹³ Ez a hipotézise azonban két, reflektálatlanul hagyott ellentmondást is generál: a) ha elfogadja (miként pár sorral fentebb megteszi), hogy A' Dugonits' Oszlopa a legkésőbbi vers az *Első katalóguson*, akkor hogyan lehet a lista ennél korábbi keletkezését szóba hozni; b) ha pedig felteszi, hogy Csokonai már Debrecenben hozzálátott a listához, akkor azzal implícite azt is mondja, hogy több részletben keletkezett, de nincs reflexió arra nézve, hogy milyen részletekben, s hogy melyik részlet mikor.

A fenti ellentmondások miatt szükséges, hogy az *Első katalógus* keletkezéstörténeti kérdéseit az alapoktól kezdve újra megvizsgáljuk. Számot kell vetni azzal a kérdéssel, hogy 1. egy vagy több szakaszban keletkezett-e a műcímlista, hogy 2. mi a sorrendi viszonya az *Első Darab*bal, hogy 3. milyen kapcsolatban áll a többi korabeli listával és hogy 4. végül is milyen célt, funkciót tulajdoníthatunk e katalógusnak.

---

¹³ Költ. I., 209.

2. Az *Első katalógus* keletkezésének szakaszai

Az a kérdés, hogy egy vagy több szakaszban keletkezett-e az *Első katalógus*, maga is legalább két részre bontható, amelyeket külön-külön célszerű vizsgálni, noha összefüggésük nyilvánvaló. Egyrészt a listát a maga egészében szemlélve kell megítélni, hogy a lejegyzés fázisokra bontható-e, másrészt az egyes sorok ismétlődő elemeire nézve kell ugyanezt megtenni (ehhez az elemzéshez l. az 1/a–f képmellékletet, valamint az 1. táblázat bal oldali részét). Az első esetben abból indulunk ki, hogy maguk a címek és az azok előtt álló sorszámok írásmódja egyező-e az egész lista során, mert legalább ezek írásmódjának azonosnak kell lennie egy lejegyzési fázison belül, még akkor is, ha esetleg a hozzájuk fűzött jegyzetek már utólag keletkeztek. Állításunk az, hogy a sorszámok és a címek az utolsó négy tétel kivételével azonos tintával, írásmóddal, rendezetten vannak lejegyezve, tehát ezek egy lejegyzési fázisba sorolhatóak, míg az utolsó négy tétel ezeknél világosabb tintával, nagyobb betűformákkal, rendezetlenebb írásmóddal van a lista végére odaírva, tehát mintegy pótlólag, s így az előbbieknél később. Hogy ez tényleg így van-e, annak, mint látjuk majd, a lista datálása szempontjából kulcsfontossága van.

A véleményünk szerint a más írással a lista végére vetett négy verset közvetlenül megelőző, s így az első lejegyzési fázis utolsó versét jelentő mű keletkezési ideje ugyanis meglehetősen biztonságosan datálható, így a terminus post quem kijelölése erre építhető. Ez a vers a *Földi Rózsa*, amely a várandós Földi Jánosné Wessprémi Juliannát köszöntő alkalmi költemény. A Földi házaspár első gyermeke 1791-ben született még Szatmáron, a második 1793. február 28-án, ez pedig nem egyezik a szöveg utalásával (vagyis hogy a gyermek megszületése „Szület felé” várható). A harmadik gyerek, Rafael 1796. november 8-án jött világra, s így ez számításba jöhet a vers alkalmaként, hacsak nem volt egy további sikertelen terhesség is időközben, erre viszont semmilyen adat nem utal. A vers keletkezési időpontja Juhász Géza és Szilágyi Ferenc kro-

nológiája szerint az 1796-os év nyara.¹⁴ Ha viszont ez így van, s a vers címe az *Első katalógus* első lejegyzési fázisának a végén található, akkor ebből az is következik, hogy az *Első katalógus* lejegyzésének a megkezdése sem lehet ennél korábbi, vagyis Az *Otahajta* kijelölte 1795. augusztusi időpontnál majd egy évvel későbbre tehető a terminus post quem.

Juhász Géza és Szilágyi Ferenc az *Első katalógusról* írott elemzéseikben nem tértek ki e problémára, viszont a *Földi Rózsa* című vers kapcsán az *Első katalógus* 1795-re datálását úgy magyarázták, hogy a *Földi Rózsa* címének itteni bejegyzését is utólagosnak tekintették. „Tény, hogy pataki jogászéve után rövid időre még hazatért Csokonai; – okvetlenül akkor alkotta ezt a verset, s azért illesztette más írással művei lajstromára” – írja Juhász Géza a Rozália-kérdésről értekezvén,¹⁵ s ezt Szilágyi Ferenc a kritikai kiadás jegyzeteiben egyetértőleg idézi: „A »más írás«-sal azt jelenti, hogy az 1795-i *Első katalógus* végére a költő más színárnyalatú tintával utólag írta föl később keletkezett műveit.”¹⁶ Ez a vélemény egyberendezi az *Első katalógus* keletkezéséről szóló koncepciót a *Földi Rózsa* című vers keletkezéséről rendelkezésre álló adatokkal, de véleményünk szerint téves olvasaton alapul. Úgy ítéljük meg, hogy az íráskép teljes egyértelműséggel bizonyítja, hogy csakis az utolsó négy verscím került a lista végére világosabb tintával, nagyobb betűformákkal, rendezetlenebb írásmóddal, tehát a *Földi Rózsa* nem. Erre nézve az 1/f számú képmelléklethez irányítjuk az olvasót, hogy ellenőrizhesse állításunkat.

A fentieket azonban, hangsúlyozzuk újra, csak a verscímekre és az előttük lévő sorszámokra tartjuk érvényes megállapításoknak. Ha folytatjuk a vizsgálódást, immár az egyes sorok elemeinek esetleges lejegyzési fázisaira nézve, akkor ennél árnyaltabb képet kapunk. Legáltalánosabban azt állapíthatjuk meg, hogy az egyes sorok elemei és azok lejegyzése típusos eltéréseket mutatnak a teljes katalógusban. Három fő típust különíthetünk el: az elsőt az

---

¹⁴ Költ. III., 785–787., JUHÁSZ, 1977, 225.

¹⁵ JUHÁSZ, 1953, 447.; másutt is így foglalt állást: JUHÁSZ, 1977, 225.

¹⁶ Költ. III., 786.

I–LXII. tételek képviselik, a másodikat a LXIII–LXXXVII., a harmadikat a LXXXVIII–CLVII. (s az utolsó négy, a második lejegyzési fázis természetesen ezek mindegyikétől különbözik). Az egyes típusok elválása persze nem ennyire éles, vannak érintkező jelenségek, így a határok elmosódóak.

Az első 62 tétel esetében egy-egy sor (vagyis tétel) rendszeren 4–6 ismétlődő elemből épül fel (van néhány, amely ettől eltér, de azok külön részletes elemzést igényelnek majd, mert éppen általuk világíthatóak meg leginkább a keletkezéstörténeti mozzanatok). Az alapesetben rendszeresen ismétlődő 4 elem a következő: sorszám, cím, műfaj-meghatározás, az *Első Darab* oldalszáma. Két elem nem minden esetben szerepel: a sorszám előtti ° jel (amelynek nem tudjuk pontos értelmét adni¹⁷) és az aláhúzott megjegyzés, amely mindig a nótára és a verselésre vonatkozik.¹⁸ Ezek közül tehát a sorszámról és a címről már megállapítottuk, hogy írásmódjuk egységes, s ezt az állítást minden rendszeres és fakultatív elemre nézve is megismételhetjük. Nem látunk eltérést a tinta színében és a betűformálásban sem, a sorok balra vannak rendezve, az elemek folytatólagosan következnek a sorban, szintbeli eltérés nincs. Mindössze négy olyan eset van (VII., IX., LXIII., LXVII.), mikor az *Első Darab* oldalszáma sor fölötti betoldásként szerepel, s nem a sor végén következik, de ezen esetekben a hosszú cím és műfajmegjelölés után már nem maradt hely a sor végén, így a betoldást nem feltétlenül kell utólagos pótlásként értelmezni (erre utalást mindössze Juhász Géza tesz, ő is csak egyetlen helyen és kifejtetlenül,¹⁹ noha koncepciójához, mint alább erről részletesen szó lesz, szükséges az utólagosság feltevése).

Míg ez az első típusegység az *Első Darab* anyagával feleltethető meg (mint azt az ide beírt oldalszámok közvetlenül is bizonyít-

---

¹⁷ Szilágyi Ferenc ezt úgy értelmezte, hogy „a cenzúra miatt kritikus, kényesebb témájú verseket” jelöli (Költ. I., 210.), de ha ez néhány versre igaz lehet is, mindegyikre bizonyosan nem.

¹⁸ A nótajegyzés és verselés kapcsolatára vonatkozik az a bizonytalan keletkezési idejű jegyzék, amelyet 21. sz. képmellékletként közlünk (*Nótautalások jegyzéke*, I. még erről a 341. oldalon).

¹⁹ JUHÁSZ, 1977, 367.

ják), addig a következő típusegység lényegében a *Zöld Codex* anyagával analóg. Itt három rendszeres elem és három fakultatív fordul elő, rendszeresen a sorszám, a cím és a műfajmegjelölés, fakultatíve a sorszám előtti jel (az eddigi ° mellett előfordul – jelzés is), egyes versek mögött } jel, valamint a sorok végén a vers állapotára és az azzal való további feladatokra vonatkozó aláhúzott megjegyzés (*Igazítani, Lefordítani, Versbe szedni*). A jelek pontos értelmét ezúttal sem tudjuk (a – jel leginkább a befejezetlenségre utalhat, legalábbis az esetek többségében ilyen címek előtt áll). A sorok balra vannak igazítva, az elemek folytatólagosak, csak az LIV–LV. tételeknél (amelyek amúgy összetartozó Tasso-fordítások) látjuk azt, hogy a } jel mindkét címet egybefogja, s a műfaji megjelölések e jelhez igazítva vannak odaírva, de ezek írásképe is megegyezik a címekével. Az aláhúzott megjegyzések azonban világosabb tintával készültek, betűformálásuk némileg eltérő, a sorokba nem teljesen folytonosan és pontosan illeszkednek: e jellemzők az *Első katalógus* második lejegyzési fázisát képező utolsó négy cím írásképeivel és tintaszínével tűnnek hasonlatosnak.

A harmadik típusegységet a lista hátralévő anyaga jelenti, amely lényegében az *Első számvetés* jobb oldali oszlopán lajstromozott címeket fedi le. Ez az egység megegyezik az előzővel a három rendszeres és három fakultatív elemben. Ami miatt mégis külön kell attól választanunk, az az, hogy e részben sok esetben maga a műfaji megjelölés is utóbbi bejegyzésűnek látszik. Ezt a felvetést arra alapozzuk, hogy sok helyütt a sorszám és műcím után több tételt egybefogó szaggatott vonal vagy } jelre emlékeztető jelölés van, s a műfajmegjelölések is ehhez vannak igazítva. Tehát például a CXII–CXXVII. tételek egyenként felsorolják a Metastasio-kantáták címeit, a középre húzott szaggatott vonal mellé aztán összefoglalóan van odaírva: *Kántáták Metasztázióból*. Ebben azonban ingadozás van, az esetek felében így szerepel, az esetek mintegy másik felében pedig a lista korábbi részeire jellemző módon, vagyis közvetlenül a címeket követve áll a műfajmegjelölés. Az aláhúzott megjegyzések azonban e részben még egyértelműbben utólagosak, többnyire feltűnően nagyobb betűkkel vannak írva.

(Mindhárom részben, de egyre növekvő számban, némely címeknél elmosódott aláhúzást figyelhetünk meg, amelyek különböznek a másutt alkalmazott aláhúzásoktól, kérdéses, hogy ezek mikoraiak, illetve, hogy egyáltalán ezek is Csokonaitól származnak-e.)

A fentiek alapján az alábbi összegző megállapítások tehetőek:

- Az *Első katalógus* keletkezését a tinta színe és az írásképe alapján legalább két jól elkülöníthető fázisra oszthatjuk:
  - a) A sötétebb tintával készült az utolsó négy tétel kivételével a lista egésze és a LXII. tétellel bezárólag a bejegyzések (a „Nota” jegyzések és az *Első Darab*ra utaló oldalszámok).
  - b) A világos tintával készültek a további bejegyzések (pl. „Kitsinálni”, „Igazítani”) és az utolsó négy tétel.
- Az első szakaszon belül a lista harmadik típusegységében is vannak utólagosságra utaló nyomok (a több címet egybefogó műfajmegjegyzések esetében), de ez az írásképe alapvető egységessége miatt nem feltétlenül képez önálló lejegyzési szakaszt, elképzelhető az egyidejű javítás-pótlás is.
- A lista egésze nem keletkezhetett 1796 nyaránál korábban, mert a *Földi Rózsa* című vers az első lejegyzési szakasz utolsó darabjaként kijelöli a terminus post quemet.
- A lista három típusegysége első ránézésre kézirati egységekkel és címlistákkal feleltethető meg (noha vannak beszédes eltérések), s a terminus ante quem kijelöléséhez is ezen az úton juthatunk el.

A továbbiakban célszerű e megfelelések részletes feltárása útján haladni, s előbb az *Első Darab*, majd az *Első számvetés* és a *Második számvetés* kapcsolatait megvizsgálni az *Első katalógussal*.

3. Kérdőjelek az *Első katalógus* – *Első Darab* sorrend körül

Juhász Gézának az *Első katalógus* keletkezése kapcsán kifejtett érvelése, amelyet fentebb idéztünk, részben arra épül, hogy az *Első Darab*nak az *Első katalógus* után kellett készülnie. Az érve-

lésnek az a része, amely a Schedius-levél utalását és az *Első Darab* keletkezését köti össze, már kétségesse vált azáltal, hogy találtunk az *Első Darabon* 1795. augusztusi verset is. Az imént pedig az *Első katalógus* keletkezését 1796 nyarára valószínűsítettük, így ha e megállapítás konzekvenciáit most az *Első katalógus* és *Első Darab* sorrendiségének kérdésére érvényesítjük, akkor Juhász Géza érvelése nyomán azt kellene mondanunk, hogy az *Első Darab* is ezt követően, 1796 nyarán–őszén készült. Ugyanis Juhász Géza érvelésének azon mozzanata, hogy A' *szökevény* *Ámor* című Tasso-fordítás címe az *Első katalóguson* *Versbe szedni* megjegyzéssel szerepel, az *Első Darab* teljes szöveggel megmaradt részében viszont a verses kidolgozást olvashatjuk, a sorrendet illetően valóban egyértelműen az *Első katalógusnak* az *Első Darab* előtti keletkezésére utal.

Ennek ellentmondani látszik Szilágyi Ferenc kronologizálása, aki a nevezett verset (tehát a verses kidolgozást) az 1794-es évhez sorolja be a kritikai kiadás III. kötetében. Jegyzetében ugyanakkor kifejti, egybehangzóan Juhász Gézával, hogy az *Első katalóguson* még „versbe szedni” megjegyzéssel fordul elő (tehát nyilván még a prózai kidolgozást kell itt értenünk), s csak az ezt követő *Első Darab* tisztázatában van meg a verses változat („Nem sokkal később el is készült a »versbe szedéssel«: 1795 tavaszutóján már le is tisztázta az *Első Darab* utolsó oldalára”²⁰). Ezzel azonban itt azt is állítja egyben, hogy a verses változat 1795 tavaszutóján keletkezett, tehát valójában saját kötetbeli időrendi besorolásának mond ellent, s nem Juhász Géza véleményétől tér el álláspontja az *Első katalógus* és az *Első Darab* sorrendjét illetően (avagy csak ki nem mondottan azt feltételezi, hogy volt egy fogalmazvány, amely 1794-ben készült – de sem ilyen fogalmazványt, sem ennek hajdani létezésére utaló adatot nem ismerünk).

Ennek az elképzelésnek számot kellett vetnie még az *Első katalógus* néhány más tételével is, amelyek a Tasso-fordításból adódó következtetésekre épített sorrendiséget megzavarni látszottak. Juhász Géza ezekre nézve a következő magyarázatot adta,

---

²⁰ Költ. III., 328.

közvetlenül az *Első katalógus* fentebb idézett datálása után: „Májusban még Pesten tartózkodott Csokonai. Érthetetlen is lenne – ha Debrecenben készíti ezt a címjegyzéket –, miért hagyott volna számozatlanul egyes műveket (*Patyolat*, *Öröm Pr. Budaihoz*, *Tsikorgó versei*). De világossá válik eljárása oka, ha fölteszük, hogy – nem lévén otthon – ezek a versek a rohammunkával egybetisztázott *Első katalógus* összeállításakor nem voltak birtokában; s azzal is számot vetett, hogy esetleg szorultságból ki kell őket hagyni a küszöbönállónak képzelt kiadásból. (És csakugyan: I. kötetéből végül csupán a *Patyolat* maradt ki; – mire a többi bemásolására sor került, bizonyára hazaérkezett, s otthon hozzájutott a kézírathoz.) Nyomban nekilátott tehát egybetisztázni az *Első Darabot* (ED), s rendíthetetlen bizakodással folytatta a változott körülmények közt, kicsapása után is.”²¹

Ebben az érvelésben azonban több dolog egymásra csúszik:

a) az *Első katalógus* rohammunkával való egybetisztázásáról beszél, tehát a címjegyzékhez egy tisztázati kéziratot is rendel, majd

b) Csokonai Debrecenbe való hazatérése után az *Első Darab* egybetisztázásáról beszél (közben nem kérdezőn rá arra, hogy egy hónappal az *Első katalógus* egybetisztázása után miért kell egy új tisztázatot készíteni),

c) a két megállapítás között pedig arról tesz említést, hogy egy kivételével sor került az *Első katalógusból* kimaradt versek „bemásolására”, de az nem világos, hogy hova, ugyanis a bemásolásnak a szövegösszefüggésből logikailag az *Első katalógusra* kellene vonatkoznia, viszont az I. kötetből kimaradt A' *Patyolat*-ra történő utalás csak az *Első Darabra* vonatkozhat, mert abban vannak meg A' *Patyolat* kivételével a listán nem sorszámozott versek.

Az *Első katalógus* feltételezett tisztázata így nagyon egybemosódni látszik az *Első Darab* tisztázatával (illetve azzal, ami abból megmaradt), vagyis filológiai adatok hiányában logikailag ellentmondásmentes bizonyítékot sem szolgáltat ez az érvelés. Szilágyi Ferenc, aki alapvetően osztozik Juhász Géza kronologizálásában,

---

²¹ JUHÁSZ, 1977, 365.

a kérdéses verseket illetően más magyarázatot talál: „Juhással szemben szerintünk valószínűbb, hogy a számozatlanság azt jelenti, hogy e verseket föltételelesen vette föl kötetébe: A' *Patyolat*-ot talán a XLI. sorszám alatt szereplő A' *Feredés*-sel való témabeli rokonsága miatt, a Budait ünneplő verset a maga friss sérelmei okán: hiszen az iskolai ítélőszéknek Budai volt az elnöke. (Arra is gondolhatott, hogy mint kicsapott diák, kompromittálhatja e verssel volt professzorát.) *Tsikorgó Versei*-t pedig talán csak azért lajstromozta föltételelesen, mivel tartott tőle, hogy a *Tempefői*-ből kiragadva nem érthető eléggé.”²²

Az érvelés ebben az esetben is önellentmondásokat tartalmaz (a többször alkalmazott 'talán' pedig maga is az erős feltételezett-séget jelöli):

a) ha Csokonai 'friss sérelmei okán', tehát sértődéssel magyarázzuk a Budai-vers elhagyását, akkor a következő mondatban nem logikus e mellé azt felhozni, hogy nem akarta kompromittálni Budait;

b) pár sorral fentebb azt olvassuk, hogy nem készülhetett a lista május 15-énél korábban, majd ezután azt, hogy már Debrecenben hozzáfogott, itt most viszont a kicsapattási eljárás kerül elő, amely a június 20-i határozattal zárult, tehát egy bekezdésen belül valójában három datálási verzió fogalmazódik meg implicite ugyanazon központi kérdés egyes részproblémáinak megválaszolásaképpen.

Mindkét esetben azt konstatáljuk, hogy az egymásnak ellentmondó tények által megzavart narratívát hipotézisek próbálják kisimítani, amely hipotézisek mögött vagy egyáltalán nincsenek filológiai értékelhető tények, vagy ha vannak, akkor azok maguk is ellentmondásosak, s inkább hiteltelenítik, mint erősítik a felvetést. Abból indulnak ki (filológiaiul egyébként jogos érvek alapján), hogy az *Első katalógus*nak az *Első Darab* előtt kellett keletkeznie, ugyanakkor ennek nyomán más filológiai tényekkel kerülnek ellentmondásba állításaik. Felvetődik tehát, hogy magát a sorrendiség kérdését is új megközelítésben szükséges felülvizsgálni.

---

²² Költ. I., 209.

Ha e két lista sorrendjét vizsgáljuk, akkor legfeljebb két elvi lehetőséggel kell számolnunk, vagy az egyik keletkezett előbb, vagy a másik. Minthogy azonban az *Első Darab*nak csak a töredékei maradtak fenn, ugyanakkor ezen maradványok között ott van a teljes anyag tartalomjegyzéke is, címekkel, oldalszámokkal, így ezt a jegyzéket külön kell kezelnünk (jelöljük EDt. rövidítéssel), mert nyilvánvalóan utólag, az egész anyag ismeretében készült, alapvető információkat szolgáltat az egykori anyag tartalmáról és sorrendjéről, valamint a maradványok között egyedülként speciális viszonyban van az *Első katalógussal*, hiszen oldalszámaik megegyeznek.

Ebben az esetben már három dokumentum keletkezésének a sorrendjét kell megadnunk, s ezek hat matematikai variációt jelentenek.²³ Ebből a hatból hármat megnyugtatóan kizárhatunk: mindazokat, amelyekben az *Első Darab tartalomjegyzéke* megelőzőné az *Első Darab* keletkezését, ugyanis az *Első Darab tartalomjegyzéke* maga is folytatólagosan be van oldalszámozva (364–366.), ez pedig nem képzelhető el, csak úgy, hogy a teljes letisztázott és beszámozott anyaghoz készült utólag a tartalomjegyzék. A hat elvi verzió tehát háromra szűkül, viszont a Juhász Gézánál látott kettő háromra bővül: a két alapeset (*Első katalógus – Első Darab – Első Darab tartalomjegyzéke* és *Első Darab – Első Darab tartalomjegyzéke – Első katalógus*) mellett külön kell számolnunk azzal a logikai lehetőséggel, hogy az *Első Darab tartalomjegyzéke* nem közvetlenül az *Első Darab* után keletkezett (*Első Darab – Első katalógus – Első Darab tartalomjegyzéke*).

---

²³ Ezek a variációk a következők:

1. *Első katalógus – Első Darab – Első Darab tartalomjegyzéke*
2. *Első Darab – Első Darab tartalomjegyzéke – Első katalógus*
3. *Első Darab – Első katalógus – Első Darab tartalomjegyzéke*
4. *Első katalógus – Első Darab tartalomjegyzéke – Első Darab*
5. *Első Darab tartalomjegyzéke – Első Darab – Első katalógus*
6. *Első Darab tartalomjegyzéke – Első katalógus – Első Darab*

4. Az *Első katalógus*, az *Első Darab* és az *Első Darab tartalomjegyzéke* keletkezési sorrendje

Összefoglalóan elmondható, hogy az *Első katalógus*on megtalálható az *Első Darab tartalomjegyzékén* lévő oldalszámozás, amely valójában az *Első Darab* oldalszámozását jelenti, amint azt a maradványok bizonyítják. Ez az oldalszámozás majdnem végig tart, az utolsó mű, amely mellett az *Első katalógus*on az *Első Darab tartalomjegyzékének* oldalszáma megjelenik: „LXI. Angélika. Szerenáta. Metasztáziából. 305.” Ezt követően az *Első katalógus* és az *Első Darab* címei nem egyeznek: az *Első Darab tartalomjegyzékének* utolsó négy darabja közül csak *A' szökevény Ámor* szerepel az *Első katalógus*on, de még, mint arról szó volt, „Versbe szedni” (világos tintás, tehát utólagos) megjegyzéssel. Az *Első katalógus*on fentebb két olyan darab szerepel a sorban, de sorszám és oldalszám nélkül, amely az *Első Darab tartalomjegyzékén* nem: *A' patyolat* és az *Öröm Pr. Budayhoz. A Tsikorgó versei* sorszáma utólagosan törölve, helyére a másik kettőhöz hasonló kihúzás (–) került, viszont az *Első Darab* oldalszámának jelzése („111”) megmaradt. Ez a vers szerepel az *Első Darab tartalomjegyzékén*. Az *Első katalógus*, az *Első Darab* és az *Első Darab tartalomjegyzéke* összefüggéseit az 1. táblázat szemlélteti, a katalógusokat a maguk egészében összehasonlító táblázatból most csak ezen problémás, eltérő részeket emeljük ide, közelebbi megvizsgálás végett.

<i>Első Katalógus</i>				<i>Megfelelés</i>	
<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>Jegyzés</i>	<i>Utalás az ED-ra</i>	<i>EDm.</i>	<i>EDt.</i>
°XX.	A' szerelmes Szemek. (vagy ostromló szemek.) Dal.	<i>Nota.</i>	29.		29.
–	A' patyolat.				
°XXI.	A' Poétákba lakó Istenség. Dal.	<i>Nota.</i>	32.		32.

<i>Első Katalógus</i>				<i>Megfelelés</i>	
<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>Jegyzés</i>	<i>Utalás az ED-ra</i>	<i>EDm.</i>	<i>EDt.</i>
XLIV.	A' Szabadulás. Dal Metasztaszióból.		85.		85.
–	Öröm Pr. Budayhoz.			–93.	
XLV.	Az Otahajta. Levél egy nagy Erdemű Úrhoz.		94.	94–96.	94.
XLVI.	Semminél több Valami. Levél Mátyásihoz.		97.		97.
XLVII.	A' Vízital. Szatíra.		99.		99.
XLVIII.	Dugonits' Oszlopa. Allegória.		104.		104.
–<XLIX.>	Tsikorgó Versei.		111.		111.
°XLIX.	Minden Szerelmes Katona. Elegia.		113.		113.

Ha abból indulunk ki, hogy a vizsgált dokumentumok sorrendje: *Első Darab* – *Első Darab tartalomjegyzéke* – *Első katalógus* (tehát megfordítjuk Juhász Géza sorrendjét), akkor a következő mondható el a fenti táblázatban összefoglalt problematikus helyekről. A' *patyolat* kéziratának szerepelnie kellett az *Első Darab* tisztázatában: az oldalszámozásban felfedezhető ugrásra legalábbis más magyarázatot nem találtunk. Az *Első katalóguson* az előtte álló A' *szerelmes szemek* oldalszáma 29-es, az utána álló A' *Poétákba lakó Istenség* oldalszáma 32-es. A' *szerelmes szemek* csak négy versszakos, vagyis egyoldalnyi, így kimarad két oldalszám, a 30-as és a 31-es, ami pontosan a hat versszakos A' *patyolat* kétoldalnyi terjedelmének felel meg, beleszámolva a cím helyigényét is. (Egyébként A' *Poétákba lakó Istenséget* követő *Szerelmes Panaszok* esetében is feltehető, hogy utána még volt az *Első Darab*-ban egy vers, ugyanis a *Szerelmes Panaszok* 7 vagy 8 szakasza²⁴ nem igényelt több helyet 2 oldalnál, viszont a mellette álló 33-as oldalszámot követően 39-es oldalszám jön a következő tételnél, s

²⁴ Az egy versszak filológiai problémájáról l. Költ. III., 283.

erre az ugrásra nem kínálkozik más magyarázat.) Ebben az esetben következtetésünk logikai jellegű, de a következő esetben a fentivel analóg logikai következtetést kétségtelen filológiai adat is bizonyítja, s így ennek érvénye erősíti itteni bizonyításunkat is.

Az *Első Darab*ból fennmaradt kézirat-töredékek tanúsága szerint ugyanis az *Öröm Pr. Budayhoz* valóban szerepelt a tisztázatlanban: a K 672/IV. 147a oldalon ma is megtalálható, a jobb felső sarkokban az *Első Darab* 93-as oldalszámával, utána közvetlenül Az *Otahajta* jön 94-es oldalszámmal (ahogy az *Első katalóguson* is). A 94. oldalon a cím és 4 négysoros szakasz van, a 95. oldalon 5 és fél négysoros szakasz, a 96. oldalon a maradék két és fél. Ezt alapul véve a Budai-vers előtt álló A' *Szabadulás* esetében a következő mondható: a 26 négysoros szakasz és a cím 5 vagy 6 oldalt igényel, tehát a 85. oldaltól a 89. vagy a 90. oldalig tartott, így az *Örömversekre* három vagy négy oldal maradt a számozás szerint (a 90. vagy 91. oldaltól a 93.-ig). A Budai-töredék a II. ének 2. szakaszát tartalmazza, két négysoros szakaszra bontva, az oldal (a 93.) nincs teleírva (pedig elért volna az *Alkalmatosságra írt versek*ben található 12 soros III. ének), alatta a későbbi bejegyzésű *Második számvetés* található, tehát a vers az *Első Darab*ban ezzel a II. énekkel zárult. A 93. oldalon található versszak előtt a II. ének 1. szakasza és az I. ének 3 nyolcsoros szakasza kellett legyen (az *Alkalmatosságra írt versek* változata alapján, de nem bizonyítható, hogy ez így is volt), ez két oldalra elférhetett az előbbi területi számítások szerint, tehát a 91–92. oldalakon lehetett.²⁵

A *Tsikorgó versei* esetében mindkétszer (az *Első katalóguson* és az *Első Darab tartalomjegyzékén*) 111-es az oldalszám, ami megfelel az 5 hatsoros szakaszból álló vers kétoldalas helyigényének, így az a 111. és 112. oldalon lehetett. A sorszám törlése az *Első katalóguson* egyidejű, mivel ezt követően nincs elcsúszás a sorszámozásban (a <XLIX.> után XLIX. jön), viszont a 111. oldalszám nem lett áthúzva. A törlésnek így a teljes sor leírása után kellett történnie, hiszen ha a sorszámot a leírást követően azonnal töröl-

---

²⁵ A versnek az íven való sajátos elhelyezkedéséről és az abból adódó konzekvenciáról a következő fejezetben szólnunk.

te volna Csokonai, akkor a 111-es oldalszámot már oda sem írta volna (ahogy a fenti két esetben, A' *Patyolat*nál és a Budai-köszöntőnél sem tette, mikor sorszámot sem írt a verscímek elé). Ez a sorszámtörlés, egybehangzóan a másik két, sorszám nélkül álló vers tanúságával, igen fontos információt szolgáltat számunkra, láthatóvá teszi az *Első katalógus* tételeinek keletkezési mechanizmusát: az *Első katalógus* leírási sorrendje valamit követett, s ez a valami nemigen lehetett más, mint ahonnan az oldalszámok származnak, vagyis az *Első Darab* kézírata. A nevezett versek esetében a címet a kézirat sorrendjében leírta ugyan (a *Tsikorgó Verseit* előbb még a sorrendbe is beiktatta), de valójában már nem számolt velük. A két első cím (és a hozzájuk tartozó oldalszámok) az *Első Darab tartalomjegyzékében* már nem szerepelnek, a *Tsikorgó Versei* azonban igen, így itt ingadozás figyelhető meg a végső döntés meghozataláig.

A logikailag leginkább ellentmondásmentes magyarázatot tehát az a feltételezés jelenti, mely szerint az *Első katalógus* címjegyzéke úgy készült, hogy Csokonai előtt ott volt az *Első Darab* egybetisztázott csomója az *Angélikával* bezárólag, s mintegy tartalomjegyzékszerűen leírta a címeket a műfaj megjelölésével együtt, odaírta az oldalszámot, valamint a nótára és az ezzel szorosan összefüggő verselésre vonatkozó megjegyzéseket. Mindez, ahogy fentebb megállapítottuk, egy kéz egyidejű lejegyzése. Ha pedig egyidejűek az oldalszámok a címekkel, akkor nem képzelhető el az a sorrend, hogy az *Első katalógus* volt előbb, mert nem magyarázható, hogyan kerültek az *Első Darab*bal egyező oldalszámok az *Első katalógus*on a címek mellé korábban, mint az *Első Darab* létrejött. Azt ugyanis aligha tételezhetjük fel, hogy két azonos oldalszámozású tisztázati példány lett volna, egy az *Első katalógus*nak, egy az *Első Darab tartalomjegyzékének*. Mindebből az következik, hogy az *Első katalógus* valójában a korábban letisztázott *Első Darab* tartalomjegyzékének készült, a kéziratban szereplő címek részletesebb leírásával, a további munkálatokra utalással.

E magyarázat mindössze egy ponton tűnik problematikusnak: miért kellett két tartalomjegyzék egy kézírathoz, vagyis hogyan

viszonyul egymáshoz az *Első katalógus* és az *Első Darab tartalomjegyzéke*. E kérdés megválaszolásához az *Első katalógus* és az *Első Darab* zárórészeinek összefüggéseit kell közelebről szemügyre venni (l. az 1/c és 2/c képmellékletet).

a) az Első katalógus szerinti összehasonlítás

<i>Első katalógus</i>				<i>Megfelelés</i>	
<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>Jegyzés</i>	<i>Utalás az ED-ra</i>	<i>EDm.</i>	<i>EDt.</i>
LXI.	Angéliká. Szerenáta. Metasztázióból.		305.		305
°LXII.	<i>Fársáng'</i> bútsúzó szavai. Dal.	<i>Nota.</i>			
LXIII.	Szemira és Szemín. Szonnét.				
–LXIV.	Amintás. Pásztori Játék Tassóból.	<u>Igazítani.</u>			
–LXV.	A' Szökevény Ámor. Idyllium Tassóból.	<u>Versbe szedni.</u>		354–363.	

b) az Első Darab tartalomjegyzéke (364–366.) szerinti összehasonlítás

<i>Első Darab tartalomjegyzéke</i>		<i>Megfelelés</i>		
<i>Cím</i>	<i>Oldal-szám</i>	<i>Első Darab maradványai</i>	<i>EK. utalás</i>	<i>EK. sorszám</i>
Angéliká.	305.		305.	LXI.
A' Szarándok	349.			CLI.
Hadi Dal.	350.			
Bútsú a' Magyar Múzáktól	351.	351–353.		
A' szökevény Ámor.	354.	354–363. [a vers]		–LXV.

A fenti táblázatokat megvizsgálva a következő állítások fogalmazhatóak meg:

Az Első Darab végének az elkészítése az Első katalógus elkészülte után kellett történjen, mert

- az *Első katalógus*on egy kivétellel még nem azok a művek jönnek sorban az *Angélika* után, mint az *Első Darab*on;
- az egy közös mű, *A' szökevény Ámor* mellett az *Első katalógus*on található megjegyzés („Versbe szedni”) pedig valóban arra utal, amit Juhász Géza is kiemelt, vagyis hogy az *Első Darab* az *Első katalógus* létrejötte után alakult ki, hiszen az *Első Darab* fennmaradt része már tényleg a verses változatot őrizte meg.

Juhász Gézát annyiban kell korrigálnunk, hogy ennek az állításnak az érvényét csak erre a zárórészre korlátozzuk, amely esetében azonban nincs meg az a megfelelés az *Első Darab* és az *Első katalógus* között, amely a korábbiakban megvolt.

Ebből az is következik, hogy az Első Darab tartalomjegyzéke (Edt.) csak legvégül készült, s ekkor már mintegy az Első katalógus helyett, mert

- nincsenek benne azok a versek (*Öröm Pr. Budayhoz, A' patyolat*), amelyek az *Első katalógus*on még a sorban szerepeltek, de ott sorszámot nem kaptak, és a tisztázatbeli oldalszám sem szerepel mellettük,
- viszont az utolsó négy vers már pontos oldalszámmal soroltatik fel, s ezeket folytatólagosan követi 364–366. oldalszámokkal maga az *Első Darab tartalomjegyzéke*, amelynek a végére írva ez olvasható: Vége az *Első Darab*nak.

Ha mindezt összekapcsoljuk az *Első katalógus* fázisainak elkülönítéséről és a lista datálásáról korábban mondottakból adódó tanulságokkal, akkor a következő összegző megállapításokra juthatunk:

a) először az *Első Darab* verscsomójának kellett elkészülnie, s ez nem történhetett 1795 augusztusának közepe előtt (hiszen a

csomó maradványainak egyik részében megtalálható ma is Az *Otahajta* című vers);

b) az *Első katalógus* erről a csomóról készülhetett, mintegy tartalomjegyzékként, amely ugyanakkor a nótautalásokkal a szükséges további munkákat is megjelöli, mindez nem készülhetett el korábban 1796 nyaránál (hiszen az *Első katalógus* első fázisának lejegyzése a *Földi Rózsa* című verssel végződik);

c) az *Első Darab* vége (az *Angélikát* követő rész), amelyből maradt is fenn nagyobb részlet az *Első Darab maradványai* másik egységében, valamint az ezt folytonos számozással követő teljes tartalomjegyzék (*EDt.*) csak mindezek után készülhetett (hiszen *A' szökevény* *Ámor* az *Első katalóguson* még *Versbe szedni* megjegyzéssel áll, ráadásul ez is a második fázist jelentő világosabb tintával és írásmóddal, az *Első Darab maradványai* között pedig a verses kidolgozás lelhető fel), mindez csak 1796 nyarat követően történhetett.

Mindezt persze csak az *Első katalógus* és az *Első Darab*, *Első Darab tartalomjegyzéke* összefüggései alapján fogalmaztuk meg, vagyis az *Első katalógus* tételeinek mintegy a harmadával (első lejegyzési fázisa első típusegységével) számot vetvén. Nem kerülhető meg, hogy a további részeket is hasonló elemzésnek vessük alá, s az így adódó konklúziókat pedig szembesítsük az eddigiekkel.

5. Az *Első számvetés* bal oldali oszlopa és az *Első katalógus*

Az *Első katalóguson* az *Első Darab* tisztázatának műcsoportja után előbb az *Első számvetés* bal oldali oszlopában szereplő versek (a *Zöld Codex* anyaga), majd a jobb oldali oszlopban szereplő darabok következnek, közel hasonló sorrendben, a blokkok között legfeljebb két-három egyéb műcím szerepel. Az *Első katalógus* részletezi az *Első számvetés* olyan tételeit mint „Diálogusok”, „Cantáták”. A *Második számvetésen* a nem a *Zöld Codex*ből való három verscím ugyanúgy az Eschenburgból készített fordítás-sorozat része (*Ódák olaszból*), mint az *Első katalógus* záróegysége

(itt nem véve figyelembe a más színű tintával bejegyzett utolsó négy címet).

Juhász Géza mindkét listát a *Diétai Magyar Műzsa* kiformálódásához köti: *Számvetés a Diétai Magyar Műzsához* és *Kiegészítő számvetés a Diétai Magyar Műzsához* címmel említi ezeket, és keletkezésüket 1796 végére teszi.²⁶ Jelzi az *Első katalógussal* és a *Zöld Codex* anyagával való nagymértékű egyezést, de a sorrendiségre vonatkozó kérdéseket nem tesz fel, mintegy előfeltevésként kezeli, hogy előbb volt a *Zöld Codex*, aztán az *Első katalógus*, végül az *Első számvetés*. A lista jobb oldali oszlopában lévő számok értelmezésére vonatkozóan kérdéseket fogalmaz meg, eleve egy kiadási tervként tekintve azt. A *Második számvetés* versei esetében jelzi a *Diétai Magyar Műzsa* második számával való figyelemre méltó átfedéseket. Egészében azonban elemzési célja mindenekelőtt a politikailag-eszmeileg radikálisnak tekintett verscsoport kiadási szándékának hangsúlyozása.

Szilágyi Ferenc szerint „eredetileg valószínűleg nem a *Diétai Magyar Műzsához* készült e lista [az *Első számvetés*, de ugyanezt állítja később a *Második számvetésről* is], hanem az *Első Darab* folytatásának szánt »*Második Darab*«-hoz.”²⁷ Ezen eltérés mellett azonban nem vonja kétségbe Juhász Géának ezen listáknak az *Első katalógussal* és a *Zöld Codex* anyagával való összefüggéseire, sorrendjére vonatkozó állításait, közlésében még az *Első katalógussal* való kapcsolatokat is részletesen jelzi, s érvelésének a versek radikális hangjának és közölhetőségének problémáját előtérbe állító irányultsága is közös Juhász Gézáéval. Pedig ha az általuk is jelzett kapcsolódási pontokat rendszerszerűen és előfeltevések nélkül vizsgáljuk, egészen más logikai szerkezet rajzolódhat ki előttünk. Az alábbiakban tehát erre teszünk kísérletet. E listákat előbb külön-külön elemezzük és vetjük össze az *Első katalógussal* (különvéve az *Első számvetés* jobb és bal oldali oszlopát is), majd az adódó következtetéseket egybevetjük eddigi megállapításainkkal (l. a 3. és 4. képmellékletet).

---

²⁶ JUHÁSZ, 1977, 367–369.

²⁷ Költ. I., 216.; vö. 218.

77a, bal oldali oszlop			
<i>Jel</i>	<i>Cím</i>	<i>Sorpár</i>	<i>[EK. sorszám és megjegyzés]</i>
#	<i>Az Estve.</i>	Told. 42.	66
	<i>A' Fösvény.</i>	Aug. 16.	67
	<i>(Quem Dii oderunt. Etc.</i>	Toll.)	
#	<i>Az Álom.</i>	Told. 45.	68
*	Mindég közel van a' Halál.	–	69 Igazítani.
	A' Poéta gyönyörködése.		58
	<i>Constántzinápoly.</i>	55.	70
(*)	Czigány.	–)	
*	A' Hadról.	–	71 Igazítani.
	<i>Lurida sub dulci etc.</i>	11	72
	A' Szabadság.		50
	<i>A' Szerentse változó.</i>	27.	73
	<i>A' Tengeri Zivatar.</i>	72.	74 Igazítani.
	<i>A' Kevély.</i>	22.	75
	<i>A' Földindulás.</i>	29.	76
	<i>Eggy Gazdag.</i>	14.	78
	<i>Rút ábrázat, 's szép Ész.</i>	27.	79
	<i>(Az embergyűlölő.)</i>		
#	<i>Barátságos bútsúvétel.</i>	15.	80
	A' Párt ütő.		60
	<i>Magyar! Hajnal hasad.</i>	19.	81
	<i>Magyar Gavallér.</i>	17.	82
	Reggel.		83 Lefordítani.
	<i>Dél.</i>	47.	84
	<i>Tél.</i>	48.	87
	<i>Nyár.</i>	35.	85
	<i>Ősz.</i>	57.	86
# +	Musa vetat mori.	–	88 Igazítani.
+	Hír.	–	89 Revideálni.
+	Vis et nequitia etc.		
+	Árvíz.	–	90 Revideálni.

[76b oldal: három sor *A' Reggel* című vers végéről, amely a *Zöld Codex* másolati anyagának a része, majd 11 tételes dalcímjegyzék,²⁸ alatta az alábbi számsorok:]

42	394	
16	17	
45	47	
55	48	
11	35	
27	<u>57</u>	
72	588	
22	<u>2</u>	
29	1176	
14		{49
27	24	
15	<u>96</u>	
<u>19</u>	216	
394	6	

A listára nézve a következő megállapítások fogalmazhatók meg:

a) A verscímek a *Zöld Codex* tartalomjegyzékeként foghatóak fel,²⁹ azok szerepelnek itt (kivéve az *Első Darabba* beosztott *Rövid nap, hosszú éjt*), amelyek szövege mellett a *Zöld Codex*ben nincsen törlendő jel, továbbá megegyezik a versek sorrendje is.

b) A kiírt címek utóbb jelölésekkel és számokkal vannak ellátva, a számok a toldalékolt változatok sorpárjainak számai, ezek szerepelnek, ugyanilyen sorrendben a 76b oldali számsorban.

c) A jelölések:

- aláhúzás (a táblázatban kurziválva) és a sorpárok számának megadása: ezek a számok vannak a számsorban is, vagyis ezek kerültek bele a kiadási tervbe;
- az első négy címnél még rövidített jegyzés is van, amelyek a számokhoz hasonlóan sötétebb tintaszínűnek látszanak:

²⁸ L. Felj. 221.

²⁹ Ugyanígy fogalmaz egyébként Juhász Géza is (JUHÁSZ, 1977, 367.).

- Told. (Toldalékkal), ez kétszer fordul elő,
 Aug. (Augere, azaz kibővítve),
 Toll. (Tollere, azaz elhagyandó);
- csak aláhúzás: ezek is kiadásra voltak tervezve, de az *Első Darabba* voltak beosztva, annak az anyagában szerepelnek az *Első katalóguson* is;
  - nincs aláhúzva és
    - előtte *, utána –: toldalékkal még ki nem egészített, de továbbmunkálható,
    - zárójelben: tovább nem munkálendő;
  - egy esetben (*Czigány*) az előbbi három együtt van meg, ami a döntés megváltoztatására utal (jellemző, hogy az *Első katalóguson* ez a vers nincs rajta, míg a másik kettő megcsillagozott igen, az *Igazítani* megjegyzés kíséretében);
  - a *Reggel* mellett semmilyen jelölés nincsen, az *Első katalóguson* a *Lefordítani* jegyzés áll mellette, tehát e Seneca-darab ekkor még nem volt készen teljesen;
  - #: ennek nem tudjuk pontos értelmét adni.
- d) A jelölések egymásutánja:
- a logikai lépések így képzelhetők el: először a *Zöld Codex*ből a címek kiírása történt meg, majd ebből a listából a továbbdolgozásra érdemesek kiválogatása, végül a kész versek sorpárjainak a száma is odakerült a címek mellé (ami ráadásul sötétebb tintaszínűnek látszik);
  - ez azonban nem lehetett (teljesen) így, mert a sötétebbnek látszó bejegyzések közül kettőt magában foglal a zárójel, vagyis az utólagosnak tűnő sötétebb számok és jegyzések előbbieket, mint a zárójel (amely azt jelzi, hogy a verssel tovább nem érdemes foglalkozni);
  - e számok tehát inkább a címek kiírását követően kerülhettek a listára, mikor Csokonai összeadta az eredeti versek és a toldalékok sorpárjainak a számát (hiszen a *Zöld Codex*ben ott találhatóak a versek mellett ezek a számok);
  - s ezt követően jött a döntés a toldalékkal el nem látott versek további sorsát illetően.

A listába írott számok és a 76b oldali számítások összefüggései:

– A 76b oldali számítások részben nagyon egyértelműek, hiszen mint láttuk, a sorpárok számai kerültek egymás alá, a lap alján összeadva (394), majd ez az összeg áll az új oszlop élén, alatta a további versek sorpárjai, összeadva (588), majd megszorozva kettővel: 1176 sor.

– Ezt ha elosztjuk 24-gyel, ami az egy oldalra nyomtatható sorok száma (ez a *Diétai Magyar Múzsza* formátuma), megkapjuk az oldalra odavetett 49-et, vagyis ennyi oldalra fér el ennyi sor.

– Innentől a következő matematikai összefüggések figyelhetők meg: a 24 és az alatta álló 96 között négyszeres a különbség, továbbá $24 \times 9 = 216$. A számítás jelentése azonban így sem világos, tehát összességében az utolsó számokat nem tudjuk pontosan értelmezni.

A bal oldali oszlop és e számítások sorrendjét illetően egyértelműen megállapítható, hogy a számítások csak a verslistát követően keletkezhettek, méghozzá akkor, mikor már a sorpárok számai is oda voltak írva a címek mellé. (Az, hogy ez a jobb oldali oszlop és az oszlopokhoz illesztett pótlások lejegyzési idejéhez képest mikor történt, adatok hiányában nem dönthető el, előttük, utánuk vagy esetleg közben is történhetett.) Lehet továbbá, hogy az e számítások felett található dalcímlista is e munkálatokhoz tartozik, mert időrendben mindenképpen ezekkel párhuzamosan kellett készülnie:

- fölötte a *Zöld Codex A' Reggel* című versének töredéke van, tehát csak ezután kerülhetett oda;
- alatta más színnel az *Első számvetés* számításai, így csak ez előtt kerülhetett oda;
- a tinta színe az *Első számvetés* jobb oldali oszlopáéhoz hasonlatos.

Ha ez nemcsak időben párhuzamos, hanem genetikusan is idetartozik, akkor az *Első katalógus* első egységében található, a dallamokra, verselésre vonatkozó jegyzésekkel kapcsolható össze, de erre nézve bizonyítékot nem találtunk.

A lista bal oldali oszlopának, valamint a *Zöld Codex*nek és az *Első katalógus*nak a sorrendje Juhász Géza és Szilágyi Ferenc álláspontjával szemben szerintünk: *Zöld Codex* – *Első számvetés* – *Első katalógus*. Érveink:

a) az *Első számvetés* pontosan a *Zöld Codex*ben törlendő jellel meg nem jelölt verseket tartalmazza, ugyanolyan sorrendben, s onnan vannak kiírva a sorpárok számai is, tehát előbb tartalomjegyzék funkciót töltött be, ami aztán átment a kiadás tervezésébe;

b) az *Első katalógus*on is teljesen egyező a sorrend mindazon verseknél, amelyek nem az *Első Darab* anyagába lettek beosztva (ezek egyébként csak aláhúzással állnak itt);

c) az *Első számvetés*en sorpárok nélkül szereplő versek közül a zárójelbe tett versek már nincsenek rajta az *Első katalógus*on, a megcsillagozottak mellé pedig az *Első katalógus*on *Igazítani* megjegyzést írt.

A sorrend és a jelölések mindezen teljes megfelelései alapján logikailag nemigen lehet mást feltételezni, mint azt, hogy a *Zöld Codex* szövegeiből kiindulva fokozatos szűkítéssel, válogatással állt össze az az anyag, amely rákerült előbb az *Első számvetés* bal oldali oszlopára, majd onnan az *Első katalógus*ra.

A lista ezen oszlopának négy utolsó verse nincs benne a *Zöld Codex*ben, de a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* és más listák, verscsoportok tartalmazzák ezeket. A tinta színe a sorpárok számaira hasonlít, kivéve a harmadikat (*Vis et nequitia*), amely nagyon halvány tintával van írva. Hogy miért van utána még egy cím, megint az első kettőével egyező, sötétebb tintával, arra nem sikerült értelmes magyarázatot találni (magyarázat lehet esetleg, hogy egységesen halvány színnel került oda mind a négy, s utóbb három át lett írva sötét tintával, de az is igaz, hogy ennek itt nem látjuk nyomait, az meg valószínűtlen, hogy tökéletesen sikerüljön az átírás, s egyetlen helyen se villanjon ki alóla a korábbi). Ráadásul a jobb oldali oszlop alá, mivel a bal oldalon már nem volt hely, még egy cím került (*Vén asszony*), amely az írásképp (nagyobb betű, sötétebb tinta, kicsit ferde vonalvezetés) és a címanyag (ez az előző négygyel fordul elő másutt) eltérése alapján nemigen tartoz-

hat oda, hanem lejegyzésében is sokkal inkább e négyhez kapcsolódik (erre utal az is, hogy a kettőzött *ssz* alatt halvány tintával írott szám: 27 vehető ki, ami a cím alatti számokhoz kapcsolódik, l. alább).

A négy cím jelölése részben egyezik az oszlopban előtte álló címeknél látható jelölésekkel, amennyiben a sorpárok számai ki vannak húzva (– jellel), s ezeknél az *Első katalóguson* *Igazítani* vagy *Revideálni* megjegyzés olvasható, a halvány tintás cím rajta sincs az *Első katalóguson*. Mindegyik előtt + jel van, az első cím (*Musa vetat mori*) előtt még # is, ezek pontos értelmét szintén nem látjuk (a + lehet a pótlólagosság, a más kéziratos csomóra való utalás jele, de ilyen nincs a másik oszlopba került *Vén asszony* előtt). E pótlólag ideírt verscsoport keletkezési idejéről, minthogy a másik oszlophoz is kötődik, majd csak annak vizsgálata után mondhatunk közelebbit.

6. Az *Első számvetés* jobb oldali oszlopa, egésze és az *Első katalógus*

77a, jobb oldali oszlop			
<i>Jel</i>	<i>Cím</i>	<i>?szám</i>	<i>[EK. sorszám és megjegyzés]</i>
#	Amintás.	5	64 Igazítani.
	Didó.	6	91 Kitsinálni.
	Endimion.	4	92 Lefordítani.
	Galatéa.	4	93 Leírni
#	Cantaták.	3	112–127 Kitsinálni
	Zauberflöte.	7	94 Kitsinálni
	Levél Horváthhoz.		95 Revideálni
#	Odák Olaszból.	3	136–155 (-5 közbeékelés)
	Püspökhöz.	1	96
	Földi Rozsa.		157
#	Csókók.	? < 11 >	153

77a, jobb oldali oszlop			
<i>Jel</i>	<i>Cím</i>	<i>?szám</i>	<i>[EK. sorszám és megjegyzés]</i>
#	Hív Pásztor.	10	97 Lefordítani
	Az én Életem.		98 Revideálni
	Sanderről.	4	99 Leírni
	Broughtonról.		100 Revideálni
#	Tziklops.	1	101 Megigazítani
	Károlyihoz.	1	103
	Telekihez.	3	104 Megigazítani
	Diálogusok.	3	107–108
	Batrachomy.	3	105 Megigazítani
	Vén asszony.		106 Megbővíteni
	<27> 14 13		

A listára nézve a következő megállapítások (leginkább a bizonytalanság jelzései) fogalmazhatók meg:

a) A bal oldali oszlophoz képest kisebb betűformával, némileg elütő tintaszínnel írott lista, főleg nagyobb műveket és szövegcsoportokat vesz számba. (Ezen szövegcsoportok némelyike az azonosítható kézirati csomóban utólag saját oldalszámozással van ellátva, lehetséges, hogy összefüggésben a listázással.)

b) A címek után szám áll, ezek jelentését nem tudjuk értelmezni. Valószínűleg terjedelemre vonatkozhatnak, hiszen a nagyobb műveknél nagyobb számok állnak, de hogy ez ívre vagy másra (oldalszám, sorszám, kötettség stb.) vonatkozik, nem adható meg a fennmaradt művek terjedelmének ismeretében ellentmondásoktól mentesen. Négy esetben nincsen szám, de nem világos, hogy miért van így, mert bár kisebb versekről van szó, a maguk nemében mégis különbözőek, s más ilyen kisebb versek mellett van szám.

c) Ugyancsak nem világos, hogy miért van hat cím előtt # jel, mikor ezek sem terjedelemre, sem típusra, sem készütségre nézve nem egyformák. Az viszont látszik, hogy az így megjelölt címek többnyire az *Első katalógus* más részén találhatóak (megbontván így a sorrendi megfelelést), igaz, ez az összefüggés nem feltétlen, egy-egy ellenpélda van.

d) A pótlólag a lista után írott *Vén asszony* alatt két szám 14/13 található, s ezek fölött állt az a 27-es szám, amelyre a cím ráíródott, tehát itt egy utóbb lényegtelené vált kivonásról van szó (27–14=13). De hogy ez mire is vonatkozik, nem tudjuk meghatározni.

Ha ezen jobb oldali oszlopot a bal oldali oszlop mintájára próbáljuk elhelyezni a kéziratok és az *Első katalógus* összegző lajstroma között, akkor nem juthatunk oly mértékben egyértelmű logikai összefüggések megállapításához, mint a másik esetben. Itt a címek nem egyetlen kézirat csomóra vezethetőek vissza, hanem sokra, amelyek ráadásul mai állapotukban nem állnak egymással sem kapcsolatban (kettőnek nem is ismerjük a kéziratát). Itteni lejegyzésük sorrendjének nagyjából megfelel az *Első katalóguson* található sorrend, de korántsem olyan feltétlen az egyezés, mint a másik oszlopnál (minderről részletesen l. az 5. fejezet 1. pontjában). Ráadásul az *Első katalóguson* ezek közé más címek is ékelődnek, amit ugyancsak nem figyelhetünk meg a másik oszlop szövegcsoportja esetében. Mindezek alapján csak valószínűsíthető, hogy itt is az *Első számvetésről* készült az *Első katalógus*, de teljességgel sem a fordított sorrend nem zárható ki, sem az, hogy mindkettő külön-külön vonatkozik a kézirat csomókra. Nagyobb bizonyosságot talán az *Első számvetés* egésze (bal és jobb oszlop, valamint az oszlopok alatti pótlás) vizsgálatától remélhetünk.

Azt már megállapítottuk fentebb, hogy az oszlopok alatti pótlás más, sötétebb színű tintával készült, amely a sorpárok számainak és némely jegyzésnek a tintaszínére emlékeztet. Az teljesen egyértelmű, hogy a pótlás csak a bal oldali oszlop elkészülte után, méghozzá később kerülhetett oda, de az íráskép alapján azon megállapítással szemben sem sok kétség merülhet fel, mely szerint

a jobb oldali oszlop végén álló cím, a *Vén asszony* a bal oldali címsorhoz tartozik, s csak helyhiány miatt került a jobb oszlop alá. Ha pedig ez így van, akkor a pótlás egésze csak mindkét oszlop lejegyzését követően került a lapra, mintegy harmadik fázis gyanánt (nem számítva itt a 76b oldalon lévő számításokat, amelyről csak annyi a biztos, hogy a bal oldali oszlop után készült, a többihez való viszonyának megítéléséhez nincsenek támpontjaink). Az, hogy a jobb és a bal oldali oszlop nem egy időben készült, csak az íráskép alapján adódó feltételezés, valószínűsíteni logikai összefüggések alapján sem tudjuk.

Ha mármost mindezt az *Első katalógushoz* való viszonyra vetítjük, akkor újabb logikai összefüggés tárul fel, amely komolyan segít a keletkezési sorrend meghatározásában. Az *Első számvetés* három fő elemének a sorrendje tehát: 1. bal oszlop, 2. jobb oszlop, 3. pótlás mindkét oszlop alatt. Az *Első katalógus* listáján viszont az *Első számvetés* tételei nem ezt a sorrendet követik, hanem előbb a bal oldali oszlop verscímei következnek, folytatólágyosan a pótlás verscímeivel, majd ezután, szintén folytatólágyosan a jobb oldali oszlop címei, ugyancsak az adott helyén beiktatva az oda pótlólágy került *Vén asszonyt*. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az *Első számvetés* egésze készen volt már akkor, mikor az erről az *Első katalógusra* való átmásolás megtörtént (ez az összefüggés egyben feloldja az *Első katalógus*nak nem pontosan megfelelő jobb oldali oszlop körüli bizonytalanságot).

E keletkezési sorrendet a következőképpen köthetjük időponthoz:

a) Az *Első számvetés* bal oldali oszlopának, vagyis a *Zöld Codex* tartalomjegyzékének kiírását nem tudjuk egész pontos dátumhoz kötni, érveink inkább logikai jellegűek és analógián alapulnak. Ha a füzet egy diáké volt, aki Csokonai tanársága alatt használta azt, akkor Csokonai e füzetet a tanárság végeztével vehette leginkább magához, mikor a *Szatmárnémeti-gyűjteményt* is (ott ez az iskolai feladatokat követő, 1795. májusi autográf bejegyzésekkel bizonyítható is). Tehát azt feltételezzük, hogy a bal oldali oszlop nem keletkezett 1795 tavasza–nyara előtt. Ez az érvelés azt is jelenti, hogy

valószínűleg a toldalékok sem keletkeztek korábban, hiszen ezek is a diákfüzetben találhatók.

b) A jobb oldali oszlopon viszont ott van már a *Földi Rózsa* című vers, ami elég nagy bizonyossággal 1796 nyarára tehető, amikor Csokonai ismét Debrecenben volt, s intenzíven foglalkozott kiadási tervével. A két oszlop keletkezése közötti időbeli távolságra nézve filológiai adatunk nincsen, az, hogy nem egy időben keletkeztek, az írásképből adódóan feltételezhető. A bal oldal alatti pótlás viszont minden bizonnyal a jobb oldali megléte után, tehát 1796 nyarán–őszén került oda, hiszen a *Vén asszony* ugyanazzal a tintával lehet írva, mint a másik négy, s a *Földi Rózsát* tartalmazó jobb oldali oszlop végére került hely hiányában.

c) Az *Első katalógus* csak a teljes *Első számvetést* követően íródhatott össze, nem mint kiadási terv, hanem mint összegző kéziratlista. Ezen ugyanis szerepelnek az *Első számvetés* mindkét oszlopának darabjai, lényegében egyező sorrendben. Tehát az *Első számvetés* is összegző kéziratlista, nem kiadási terv, pontosabban csak a sorpárok számításai és a továbbdolgozásra vonatkozó döntések vezetnek át ebbe a minőségbe. Ezek a döntések kapcsolódnak az *Első katalógus* megjegyzéseihez, ami ugyancsak arra vall, hogy az *Első katalógus* 1796 nyarán, őszén, az *Első számvetés* után keletkezett. Mint láttuk, ugyanez mondható el az *Első Darab* összefüggésében is.

7. A Második számvetés, a megelőző listák és a Diétai Magyar Múza

Van azonban még egy lista, a *Második számvetés*, amellyel még nem vetettünk számot.

Cím	Sorok száma	Számítások	
Rút ábrázat,	60		144 160 128 104 56 100
Mr. Hajnal,	34		
Mr. Gavallér,	40		
Földindulás.	32		
Hír,	56		
Nyár,	70		
Ősz,	114		
Tél,	96 –		
<Vagyonom,	60>		
Tengeri háború,	142 –		
Kevély,	20 –		
Butsúvétel	<u>30</u>		
	694	142, 20, <u>96</u> , <u>32</u> , 60, 40.	
Vagyonom	60	<u>114</u> , <u>30</u> , 70, 34, <u>56</u> .	
Rózsa,	80	114, 96, 56, 32, 40, –	
Viola,	36	142, 70, 60, 30, 34, 20.	
Bakhuszhoz,	13	80 60	
Musa vetat mori,	<u>36</u>	36 36	
	225		

A listára nézve a következő megállapítások fogalmazhatók meg:
a) Az *Első Darab* anyagából kirostált vers, az *Öröm Pr. Buday-hoz* utolsó két szakaszát tartalmazó kéziratlapra van írva, amely az *Első Darab* lapszámát viseli (93.).

b) Az első összegzésben 12 vers került egymás alá, mind az *Első számvetés* anyagából, de más sorrendben, és itt a verssorok száma szerepel utánuk, majd három vers az Eschenburgból készült fordítások közül, + 1 az *Első számvetés* pótlásából (a *Musa vetat mori*). Utóbb Az én vagyonomat kihúzta az első összegzésből, átírta az összeadást is, s betoldotta a második összegzés első soraként, s itt is átírta az összeadást.

c) Az első összegzésben megmaradt 11 vers sorainak számát csökkenő sorrendben kigyűjtötte a címlista mellé, majd vonalakkal párba rendezte, először a legnagyobbat és a legkisebbet, majd így tovább. Ezeket a párokat 1–3–5, 2–4–6 rendben leírta a csökkenő sorrendű 11 szám alá, s hármát közülük aláhúzott. Ezen aláhúzott párok összege szerepel a jobb felső sarokban a bal oszlopban, az alá nem húzottak a jobb oszlopban (itt egy elírás történt, mert $142 + 20 = 162$, viszont jobbra fent csak 160 szerepel). A sorpárok alatt újabb csoportosítás, soronként csökkenő sorrendben. A legutolsó négy szám a második összegzés sorainak a számát tartalmazza párba rendezve, egy vers, a *Bakhuszhoz*, kimaradt. Összességében megállapítható, hogy a sorok száma nem mindig az *Első számvetést* követi, ahol eltérés van, ott inkább a *Diétai Magyar Múzsában* megjelent változat sorainak számához áll közel.

d) A *Diétai Magyar Múza* első számába osztott versek nincsenek rajta a *Második számvetésen*, noha az *Első számvetésen* szerepeltek, illetve az Eschenburgból való fordítások (*Ódák olaszból*) közül is van kettő az első számban, s ezek sem kerültek a *Második számvetésre*. Mindebből arra lehet következtetni, hogy esetleg ez a lista már a *Diétai Magyar Múza* első száma után készült, s éppen a további számokba osztandó versek körüli terveket mutatja (a terjedelmi arányokat illetően is). A további számokban az *Első számvetés* verscsoportjából olyan, ami nincs rajta a *Második számvetésen*, egy található: *A' Had*, amely azonban ott még el nem készültként kiostáltatott. A többi az *Első Darab* anyagából való (illetve terjedelmes önálló alkalmi vers: *Az 1741-diki diéta*, és nagyobb Metastasio-fordítás: *Angélika*).

A *Második számvetés* tehát bizonyosan az *Első számvetés* és az *Első katalógus* után keletkezett, ezek anyagából és az Eschenburgból készített fordítások verscsomójából válogat. Leginkább már a *Diétai Magyar Múzához* kötődik, mert a sorok száma az itt megjelent változatok sorszámaihoz áll közel. S mivel csak az első szám utáni versek szerepelnek rajta (de azok lényegében mind), ezért feltételezzük, hogy ezt követően, tehát 1796 novemberében keletkezett.

8. Összefoglalva

A költő 1796 előtti műveit számba vevő összes autográf lista összefügg egymással, egy kiadási terv formálódásának szakaszait reprezentálják. Az összefoglaló lajstrom az *Első katalógus*, a többi ennek egységeként jelenik meg. Ezek mindig közvetlenül vonatkoznak egy-egy kézirategységre is, nevezetesen az *Első Darab* tisztázatára, a *Zöld Codex* átdolgozott részeire, a *Verstisztázati füzet* utóbb fordítások készítésére használt csomójára, valamint a nagyobb terjedelmű művek kézirataira, s ezek az egységek az *Első katalógus* három típusegységét alkotják. Az időrendi egymásutánt illetően ez azt jelenti, hogy először a kézirategységek álltak össze, majd az ezekre vonatkozó részlisták, végül az *Első katalógus* egyesítette ezeket. A listák az *Első katalógussal* együtt a *Zöld Codex* keletkezése és a *Diétai Magyar Múzsza* megjelenése közé tehetőek. Mivel a *Zöld Codexet* (a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* alapján) Csonkai egy diákjának iskolai füzeteként látjuk, s vannak benne pontos dátumok is, így a kezdő dátum 1794 tavasza (minderről részletesen l. a következő fejezetben). A *Diétai Magyar Múzsza* 1796 novemberétől jelent meg, ami így egyben a záró dátum.

Az *Első Darab* tisztázata (az utolsó négy tétel kivételével) és az *Első számvetés* egyaránt az *Első katalógus* első fázisa előtt kellett hogy keletkezzen, vagyis 1796 tavasza–nyara előtt. Az *Első Darabra* nézve megállapítottuk tehát, hogy keletkezési ideje 1795 ősze és 1796 tavasza–nyara közé tehető. Az *Első számvetésen* ugyancsak szerepel a *Földi Rózsa*, így az nem sokkal előzhette meg az *Első katalógust*. A *Második számvetés* legkésőbbi biztos datálású verse 1795-ös (*Bakhushoz*), de minthogy az *Első Darab* olyan lapjára van írva, amelyen egy az *Első katalógus* összeállításakor „kiselejtezett” vers található, így keletkezését az *Első katalógus* utánra, vagyis 1796 ősze-re tehetjük.

Az *Első katalógus* második fázisa, majd ezt követően az *Első Darab* végének kialakítása (beleértve A' szökevény *Ámor* verses fordításának elkészítését is) 1796 második felére tehető, egész pontosan a november elején megindított *Diétai Magyar Múzsza* előttre, hiszen ott már az *Első katalógus* anyagának egy jó része

meg is jelent, a vége felé pedig tartalmazott az *Első Darab* anyagából is egy-két kisebb szöveget. A *Zöld Codex* egyes szövegein ekkor megint javított, miként A' szökevény *Ámor* helyesírásán is.

Más adatok bevonásával további pontosítást is lehetségesnek tartunk, *noha itt már az előzőeknél feltételesebb a következtetések érvénye*. Csokonai Bethlen Elek naplója szerint 1795. december 22-én indult Sárospatakra, és Kövy Sándor bizonyítványa szerint 1796. július 12-ig volt ott.³⁰ 1796. szeptember 3-án pedig már Bicskén tartózkodott, mert akkorról datálta a *Doctorandus*ból készült másolatát.³¹ A nyári hónapokról nem tudunk ezekhez foghatóan pontos adatot. De ha feltesszük, hogy Sárospatakról visszatért Debrecenbe, s egy bő hónapot itt töltött július közepétől augusztus közepéig-végéig, akkor több dologra értelmes magyarázatot nyerünk. A Földi házaspárral előbb lehetett a kapcsolat Debrecenből, mint Sárospatakról, július végén pedig Földiné már kb. a hatodik hónapban járhatott. Nagy Gábor 1796-ban másolta össze Csokonai verseit, a másolat első tíz darabja lényegében megegyezik az *Első katalógus* első tíz darabjával, A' *Pásztor Király* általa megkezdett másolatát Csokonai saját kezűleg folytatta.³² Mindehhez feltételezésünk szerint személyes kontaktusra volt szükség, erre pedig 1796-ban csak a nevezett bő egy hónapot nevezhetjük meg, kizárásos alapon. A debreceni időszak mellett szól az is, hogy a művek számbavételéhez a kéziratoknak is kéznél kellett lenni. Mindebből arra következtetünk, hogy ez a feltételezett debreceni időszak volt a művek kiadásra való előkészítésének intenzív szakasza, s ekkor keletkezett az *Első katalógus*, valamint az *Első számvetés*, továbbá ekkor zárta le az *Első Darab* végét.

A fenti időrendi vizsgálódásokból az életmű egészére nézve az a következtetés adódik, hogy a korábbi kiadási tervek után az addigi életmű egészével való számvetésre 1796 nyarán és őszén került sor, a *Diétai Magyar Műza* létrejötte jelentős mértékben összekapcsolódik e tevékenységgel. Számos mű időrendi besoro-

---

³⁰ CsEml. 185–186. és 71.

³¹ Színm. 2., 299.

³² Költ. I., 186–187.

lása is módosul, hiszen ha az *Első katalógus* első fázisának ante quem dátuma nem 1795 tavaszára tehető, hanem 1796 augusztusa körülre, akkor ez a listán szereplő verseket is érinti (főleg persze azokat, amelyek esetében nem létezik más filológiai adat a keletkezésre vonatkozóan). Végül pedig jobban láthatóak és érthetőek a Sárospatakra való távozás és a Pozsonyban való feltűnés közötti egy év, az 1796-os év történései: talán nem is kell annyira hinnünk a költő keserűségében született, a költészettel leszámoló műveinek, s legfeljebb az első hónapok tekinthetőek az elhallgatás időszakának, utána egyre nyilvánvalóbb a minden addiginál szisztematikusabb felkészülés a nyilvánosság előtti költői megjelenésre.³³

Nem mindenben állja meg tehát a helyét Juhász Gézának az *Első katalógusról* írott megállapítása: „Ha rohamosan tisztázta is le, nem hebehurgyán fogott bele Csokonai, hanem hosszú megfontolás után. *Kiadási munkaterv* az itt felsorolt 164 cím.”³⁴ Ez az elemzése vége felé megfogalmazott két mondat mintegy explicité teszi a korábbi időrendi fejtegetésekben megbúvó előfeltevéseket, vagyis azt, hogy az *Első katalógus egy letisztázott verscsomó jegyzéke*, illetve hogy *egy gyűjteményes kiadás tervezete*. Letisztázott verscsomó nem lehetett, sokkal inkább több verscsomó részletező összeírása. S kiadási terv is csak annyiban, amennyiben kiadásra szánt verscsomót is listáz, mint az *Első Darab* esetében. Tehát valóban kiadási tervek készítésének időszakában készült, de maga nem az, vagy csak részben az, inkább az elején, s fokozatosan a csomók egyszerű összeírásává válik. A továbbiakban épp ezért ama kéziratos csomókat kell megvizsgálnunk, amelyeket az *Első katalógus* összefoglal. A vizsgálatban az *Első katalógus* típusegységeit követve először az *Első Darab* és a *Zöld Codex* verscsoportját, majd az *Első számvetés* jobb oldali oszlopában is szereplő, az *Első katalógus* harmadik típusegységében található művek sorát tekintjük át, végül pedig számot vetünk az *Első katalóguson* nem található korabeli írásokkal és a *Diétai Magyar Múzsával* is.

---

³³ Vagyis revideálásra szorul az általunk korábban kifejtett pályakép ezen időszakra vonatkozó interpretációja is (DEBRECZENI, 1993, 236–237.).

³⁴ JUHÁSZ, 1977, 366.

Az *Első Darab* verscsoportja

1. Az *Első Darab*ról fennmaradt leírások

Az *Első Darabot* az eddigiekben (Juhász Géza és Szilágyi Ferenc álláspontjához igazodva) egy *kiadásra összeállított verskötet egy-séges tisztázataként* elemeztük, amelyből azonban csak néhány töredék és a tartalomjegyzék maradt fenn. Ez a tartalomjegyzék a címeken kívül megőrizte a kéziratos tisztázat oldalszámait, ami egyezik a maradványok jobb felső sarkában lévő (és az *Első katalóguson* szereplő) oldalszámmal. Toldy A' *szökevény Ámor* jegyzetében azt írja, hogy a verset „Cs-nak egy 8rétű, épségében 366 lapból állott, kéziratkötetéből [adta ki], mellynek sarkán ezen, arannyal nyomult cím látható: *Musarum primitiae 1794*; tábláján pedig: *Musa vetat mori*. A jelen darab utolsó benne; utána a foglalat következik (verscímek) s e sor: »Vége az első darabnak.«”¹ A Toldy által említett 1794-es dátum már önmagában kérdéseket vet fel, mert korábban láttuk, hogy Az *Otahajta* című vers datálása alapján az *Első Darab* keletkezése nem tehető 1795. augusztus második felénél előbbre (de még Juhász Géza és Szilágyi Ferenc kronológiai besorolása sem számol 1795 előtti keletkezési idővel). Három dologra gondolhatunk elvileg: vagy egy 1794-ben bekötött füzetről van szó, amelyet azonban csak később vett használatba Csokonai, vagy az utólagos bekötés során írták így (el) a dátumot, vagy Toldy rendelkezett rossz információval/írta el a dátumot.

Toldy többet, bővebbet másutt sem ír, így csak e részlet megfogalmazására vagyunk utalva, amiből két következtetés látszik levonhatónak: 1. az általa használt kéziratcsomó töredékes volt, 2. viszont létezett a fedélborítója, rajta a dátummal. Az első következtetéssel kapcsolatosan elmondható, hogy Toldy a maradványok közül csak A' *szökevény Ámor* előtt álló *Bútsú a' Magyar Múzáktól* esetében hivatkozik ugyanerre a kéziratcsomóra („A

---

¹ TOLDY, 1844, 955. h.

»Musarum primitiae« fent említett kötetében a végelőtti darab”²), a maradványok más verseinél nem, tehát bizonyosan csak az állítható, hogy a 351–366. oldalakat használta. A második következőssel kapcsolatosan inkább kérdések merülhetnek fel: a megfogalmazás arra utal, hogy Toldy látta a fedelet és a kötet gerincét, ugyanakkor maga is töredékről beszél, s csak az utolsó lapokat említi – legalábbis furcsának mondható ezek alapján, hogy a be-kötött, kemény borítóval rendelkező kötetben mindössze a végét jelentő néhány lap lett volna megtalálható. Másik elvi lehetőségként az tehető fel, hogy maga Toldy sem látta ezt a fedelet és gerincet, csak átvette valahonnan az információt, de ezt nem jelezte egyértelműen. Csokonai egyik kéziratjegyzékének tanulságai mintha ugyancsak erre utalnának.

Csokonai a *Kéziratcsomók jegyzékei* második egységeként egy bizonyos *Aranyos Csomót* nevez meg, amelynek anyaga a *Műfajjegyzék* számozását követve az *Első Darab* anyagával azonosítható.³ Ez az elnevezés valóban származhat onnan, hogy a kötetgerincre aranybetűkkel volt írva a megnevezés és dátum, s ez megerősíteni látszik Toldy leírásának hitelét. Miként egyébként mindkét megnevezés is (*Musarum primitiae*, *Musa vetat mori*), hiszen ezek, különösen az első, könnyen olvashatóak egy színre lépésre készülő költő versgyűjteményének címeiként, s az *Első Darab* valójában az volt. Csokonai ugyanakkor azt írja a *Kéziratcsomók jegyzékein*: „N^{ro} 2^a Aranyos Csomó. Lásd az Indexét: vagynak benne 45 Darabok.” A *Műfajjegyzék* számozása alapján elég pontosan rekonstruálható is ez a 45 darab. Számunkra most azonban annak megállapítása fontos, hogy a folyamatosan számozott anyagban az utolsó, 45. tétel a *Tsikorgó Versei*, az *Első Darab* ezt követő anyagából egyetlen sem került fel a *Műfajjegyzékre* olyan, ami az *Aranyos Csomóra*, s így az *Első Darabra* utalna.

Az *Első Darab maradványainak* éppen a Toldy által is használt kézirategységei (a *Bútsú a' Magyar Múzák*tól és *A' szökevény*

² Uo.

³ L. a 20. táblázatot. Szilágyi Ferenc is azonosítja az *Aranyos Csomót* az *Első Darab*bal (Költ. I., 97–98.).

Ámor) nem tartoztak tehát Csokonai autográf leírása alapján az *Aranyos Csomó*ba 1802 őszén, a *Kéziratcsomók jegyzékei* keletkezésekor. Mindezek alapján nem tűnik valószínűnek, hogy Toldy 1844-ben az általa leírt fedélborítójú, egyébként tartalmilag már hiányos kéziratos kötetből adta volna ki a nevezett verseket, sokkal inkább arra gondolhatunk, hogy forráshivatkozás nélkül átvette a kötet leírását, de maga már nem látta azt, csak a maradványokat (EDm.) és a tartalommutatót (EDt.) használta fel kiadásában. A költő anyja által készített katalóguslapon A' szökevény *Ámor*⁴ közvetlenül a *Zöld Codex* után következik, mintha annak lett volna része, a másik négy verset tartalmazó fogás pedig ugyancsak külön volt lajstromozva.⁵ A Tasso-fordítás egy kézirátát Kiss Imrétől kapta meg, e jegyzés kíséretében: „N. B. A' Szökevény Amor még ebbe a kis Diarumba[!] van, ezt is ki lehet nyomtattatni ha még ki nincs.”⁶ Hogy a ma ismert kéziratról van-e itt szó, csak valószínűsíthetjük, minthogy más kézirat létéről nem tudunk, a „kis Diarium” azonosítása azonban végképp bizonytalan: pontosító információt a levél nem tartalmaz, a többi ismert körülmény és adat alapján pedig nem tudjuk, hogy a *Zöld Codex*re, az *Első Darab*ra vagy valamely más kéziratos csomóra gondoljunk.

Mindezek szintén az *Első Darab* ma ismert maradványainak önálló hagyományozódására utalnak közvetlenül a költő halálát követően. A kéziratos kötetre nézve a tény az, hogy az 1796 őszére datálható *Első Darab tartalomjegyzéke* 66 címet tartalmaz, míg az 1802 őszén készült ugyancsak autográf *Kéziratcsomók jegyzékei* az *Aranyos Csomó* tartalmát 45 tételben határozza meg, miközben azonban hivatkozik a kötet 'Index'-ére is. Mi csak az *Első Darab tartalomjegyzékét* ismerjük a 66 tétellel, tehát vagy volt egy másik

⁴ Szilágyi Ferenc azt a feltevést fogalmazza meg, hogy ez esetleg a prózai fordítás lehetett (Költ. III., 328.). Arra a nyilvánvaló problémára, hogy az olaszból készült prózafordítást miért az eredeti versekhez csatolták, s nem a többi olasz prózafordításhoz, nem reflektál.

⁵ Az előbbi a *Rekonstruált katalógus* jelzetei szerinti 15. kötegbe tartozott, az utóbbiak pedig a 2. kötegbe (l. a 13. táblázatot).

⁶ CsEml. 236. A levél datálatlan, de tartalma alapján nagy biztonsággal 1805-re tehető. A műre utal Domby is, de csak cím szerint (DOMBY, 1817, VII.).

tartalomjegyzék is 45 tétellel, vagy némi feszültség van Csokonai mondatának két fele között („Lásd az Indexét: vagynak benne 45 Darabok”). Mindkét mondatfél az előzőleg megnevezett *Aranyos Csomóra* vonatkozik, de a második tagmondat ki nem fejtett, a nyelvtani szerkezetben meg nem jelenített szűkítést tartalmaz az elsőhöz viszonyítva (annak 66 tételéhez képest 45-ös számot ad meg). Filológiailag adatolható választ nem tudunk adni ezúttal sem (mi a második változatot tartjuk életszerűbbnek). Sem Toldy, sem Csokonai korábbi leírása nem visz tehát közelebb az egykori kéziratos kötet körül felvetődött kérdések pontos megválaszolásához, így csak a maradványokból levonható következtetésekre vagyunk utalva.

2. Az *Első Darab* maradványívei

A kéziratos maradványok a következők (az eredeti oldalszámozás sorrendjében):

K 672/IV. 147a	<i>Öröm Pr. Budayhoz</i> (töredék, a vers vége)	93.
147b–148b	<i>Az Otahajta</i>	94–96.
145a	<i>Tháís</i>	123.
145b	<i>Herkules és Ámor</i>	124.
120a–121a	<i>Bútsú a’ Magyar Múzákától</i>	351–353.
121b–126a	<i>A’ szökevény Ámor</i>	354–363.
126b–127b	tartalomjegyzék (EDt.)	364–366.

A maradványok összesen 3 ív terjedelműek (ami éppen 24 oldalt jelent, ezért nyolcadrét az oldalformátum neve, ahogy Toldynál is olvashatjuk), ebből két íven, azaz 16 oldalon az utolsó két vers és az *Első Darab tartalomjegyzéke* található (eredeti számozás szerint a 351–366. oldalakon), s egyívnyi, azaz 8 oldalnyi az a maradványrész, amely a többi verset, tehát *Az Otahajta* és előtte az *Öröm Pr.*

Budayhoz, valamint a *Tháis* és a *Herkules és Ámor* című verseket tartalmazza (noha ezek nem töltik ki a teljes terjedelmet). A 93., illetve a 94–96. eredeti számozású oldalakon található versek kéziratát vizsgálva azt látjuk, hogy a két fél ív egyikének (a 95. és 96. oldalak fél ívének) másik felén a *Tháis* és a *Herkules és Ámor* című epigrammák vannak, amelyek a 123. és 124. oldalszámot kapták. Tehát egymáshoz viszonyított elhelyezkedésük az íven a következőképpen szemléltethető (ha kihajtjuk az ívet, ezt látjuk):

124 145b (a fél ív bal oldala) (Herkules és Ámor)	95 148a (a fél ív jobb oldala) (Az Otahajta 2. oldala)
---	--

a fél ívet megfordítva:

96 148b (a fél ív bal oldala) (Az Otahajta 3. oldala)	123 145a (a fél ív jobb oldala) (Tháis)
---	---

A másik fél íven Az *Otahajta* kezdőoldala (94.) és az *Öröm Pr. Budaihoz* vége (93.) található, alatta a *Második számvetés* jegyzéke, a szabadon maradt egyik oldalra pedig a *Serkentés a' Nemes Magyarokhoz* két szakaszának a fogalmazványa került. Egemáshoz viszonyított elhelyezkedésük az íven (ha kihajtjuk, ezt látjuk):

146b (a fél ív bal oldala) üres	93 147a (a fél ív jobb oldala) (Öröm Pr. Budayhoz vége) + utóbb: SZV2.
---	---

a fél ívet megfordítva:

94 147b (a fél ív bal oldala) (Az Otahajta 3. oldala)	146a (a fél ív jobb oldala) (utóbb: Serkentés a' Nemes Magyarokhoz)
---	---

Ez a maradványrész is egybefüggő, önálló ív volt tehát, ezt az eredeti 93–96. oldalszámok egyértelműen bizonyítják. A zavaró csak az, hogy ugyanez az ív tartalmazza a 123–124. oldalszámokat is, valamint az azokon lévő két epigrammát, ezeknek *Első Darab-*beli sorrendjük alapján fizikailag nem lehetne itt a helyük, ha egy

bekötött füzetet tételezünk fel kéziratként, amelybe szépen sorban történt a versek letisztázása. Zavaró tény az is, hogy a két epigramma kézírása és a használt tinta sötétebb színe eltér az összes többi maradvány és az oldalszámozás egységes írásmódjától és világosabb tintaszíneitől, leginkább a *Második számvetésére* hasonlít. A két epigramma szövegén továbbá megint más, halvány színű tintás javítások is vannak, mint sok más versen, köztük az *Első Darab* végén található, tehát az *Első katalógus* után, 1796 őszén keletkezhetett A' szökevény Ámornak az *Első Darabban* lévő kéziratán és a toldalékos versek *Zöld Codexben* található kéziratán is. Ez arra vall, hogy a nagybetűk kisbetűre javítását és a tz-cz-re való átírását későn végezte el Csokonai az anyag egy részén. (Az is megemlítenő azért, hogy e javításokat a kihagyásra ítélte Budai-vers fennmaradt töredékén is elvégezte, de a ki nem hagyott *Az Otahajtán* nem, s ez mindenképpen furcsának tűnik: vagy a javítások elvégzésekor még nem ítélte azt kihagyásra, vagy mégsem egyszerre végezte e javításokat, nem tudjuk.)

Az ettől függetlenül bizton állítható, hogy az epigrammák és az oldalszámok nem egyszerre kerültek a lapra, de sorrendjüket nem tudjuk minden kétséget kizáróan megítélni. Két eset lehetséges: 1. először *Az Otahajta* és az *Öröm Pr. Budayhoz* kerültek az ívre, s csak ezután a két epigramma, 2. a két epigramma korábbi kéziratát használta fel utóbb versei letisztázásához. A két (oldalszámozás szerint) egybetartozó fél ív e második esetben a jelenlegi kéziratári számozás szerint volt összehajtvá (tehát 145a–148b), míg az első esetben éppen fordítva kellett legyen a hajtás (tehát a mai számozás szerint a feltételezett sorrend: 147a–148b, 145a–146b). A többi maradványív vizsgálatából leszűrhető tanulságok alapján inkább az első verzió (tehát 147a–148b, 145a–146b) tűnik logikusabb feltételezésnek. Mint említettük, az *Első Darab* végéből fennmaradt két íven a versek folytatólágosan következnek, s világosan elválik e két ív (cérnafűzéssel is), tehát a 16 oldal nem egymásba hajtott két íven következik, hanem két 8 oldalas egységre bomlik, így egy-egy ív lapjai vannak egymásba hajtvá (a 351–358. és a 359–366. oldalak jelentik tehát a külön íveket). Ebből

az az analógia adódik (de csak analógia), hogy a most vizsgált harmadik maradványív is így illeszkedett a kötetbe.

Ha ebből indulunk ki, akkor a töredékben ránk maradt *Öröm Pr. Budayhoz* című vers eleje, amelynek a 91–92. lapokon kellett következnie, egy korábbi ív része volt, s ez csak akkor lehetséges, ha a behajtott maradványív első oldalán e töredék van. (Ha az ív közepén van ez az oldal, ahogy a jelenlegi kéziratári számozás és hajtás szerint látjuk, akkor az ívbe behajtott további, ma már onnan kitépett íveket kellene feltételeznünk. Ahhoz pedig, hogy a 123–124. oldalak is illeszkedjenek az ívrendbe, további három és egy negyed ívre lenne szükség, de ebben az esetben a negyed ív többletigény csak úgy lenne magyarázható, hogy az pótlólag lett beragasztva.) Ha tehát a mostani kéziratári hajtással éppen el-lentétes ívhajtás tűnik logikusnak, akkor az azt jelenti, hogy a 93–96. oldalakon lévő Budai-verstöredék és utána *Az Otahajta* került oda előbb, majd mikor a Budai-vers az *Első Darabból* utóbb kiostáltatott (az *Első katalóguson* már csak a címe van rajta), akkor az egész ív kiemelődött a tisztázatból, s az üresen maradt lapokra aztán más szövegek és a *Második számvetés* került.

Ez utóbbiról korábban azt állapítottuk meg, hogy a *Diétai Magyar Múza* időszakában készült, feltehetően a második szám előkészítéséhez köthetően. A *Serkentés a' Nemes Magyarokhoz* című fordítás ugyancsak Pozsonyban keletkezett, de az itt olvasható két szakasz már az átdolgozott változat, pontosabban, itt dolgozta át Csokonai a korábbi szöveget, s ez jelent meg aztán az *Alkalmatosságra írt versekben*, tehát e fogalmazvány semmiképpen nem egyidejű a *Diétai Magyar Múzsával*, jóval később kellett készülnön. A maradványív üresen maradt oldalának e kései felhasználása, valamint az, hogy a költő halála utáni leltárlapok ezt az *Első Darabba* tartozó négy verset együtt lajstromozzák, s a katalógusszámok megegyeznek a kéziratokon látható számokkal, azt bizonyítja, hogy e maradványív együtt maradt az *Első Darab*-ból való kiemelését követően is. Megválaszolatlan kérdések azonban e verzió feltételezése esetén is vannak. Miért nem folytatódott az ív közepén az *Első Darab*, az *Első Darab tartalomjegyzéke* és

az *Első katalógus* szerint a 97. oldalon következő *Semminél több Valami* című vers tisztázatával, ha egybefüggőnek tételezzük az íveken az *Első Darab* másolatait? Miért került oda más tintával a két epigramma, s majd megint más tintával az *Első Darab* oldal-száma, s ismét más tintával a szövegjavítások és a sorok számát jelölő egy-egy szám? Minthogy nem tudunk felelni ezekre a kérdésekre, így előző, a maradványok ívszerkezetének vizsgálatán alapuló feltételezésünket sem tekinthetjük teljességgel bizonyítottottnak.

Akármin volt is a sorrend, úgy tűnik, e maradványív esetében nem igazolható az, hogy egy *egységes lejegyzésű kéziratcsomóval* van dolgunk, amelynek mai sorrendje megegyezik a lejegyzési sorrendjével, s így időrendi következtetéseket alapoz meg az egészre nézve. Ez pedig önmagában súlyos következményekkel jár az eddigi kronologizálást illetően, amely erre a feltételezésre épült (követve az egész szakirodalmi hagyományt ebben). De ennyire azért mégsem súlyos a helyzet, ugyanis az *oldalszámozás egységes* e maradványban és a többiben is, ráadásul megegyezik az írásképpel az *Első Darab tartalomjegyzéke* írásképeivel. Az tehát kijelenthető, hogy ha az *Első Darab* lejegyzése maga nem is, de *egyberendezése* mindenképpen egyidejű volt. A három megmaradt maradványív alapján sem pro, sem kontra nem fogalmazható meg az egész *Első Darab* keletkezésének mikéntjére érvényes megállapítás, így csak az oldalszámozást rögzítő *Első katalógus* és *Első Darab tartalomjegyzéke* alapján levonható következtetések tekinthetők megalapozottaknak, kronológiai rend ezekre építhető. Az ugyanis nyugodtan állítható, hogy ha az *Első Darab* lejegyzése több (ma már rekonstruálhatatlan) fázisban és időpontban történt is, de az így született kézirategységeket egybefűzi az oldalszámozás, amely egy adott időpontban megteremti ezek egységét, vagyis azok szövegállapotát (akár valódi keletkezésük időpontjától függetlenül is), abban az időpontban érvényesnek tételezi.

Meggyőzőnek tűnő érvek alapján (melyeket a második fejezetben tárgyaltunk) azt állíthatjuk, hogy az utolsó négy tétel kivételével a gyűjtemény nagyobb részének az összeállítására, egybeszá-

mozására 1795. augusztus közepénél előbb nem kerülhetett sor, de az *Első katalógus* elkészülte (1796 nyara, augusztusa) előtt már megtörtént ez. Amit nem ismerünk: éppen csak a művek, illetve azok túlnyomó része. Pedig ez volt a színre lépésre szánt versanyag. Ennek több darabja egészen elveszett, s csak kevés maradt fenn autográfban, azok is más szövegváltozatot képviselnek, jobbára tehát másolatokra vagyunk utalva, azokból viszont jó sok van. S minthogy található közöttük több autorizált másolatgyűjtemény is, felvetődhetne a kérdés, nem lehetséges-e ezek alapján valameképp rekonstruálni az *Első Darabot*. A választ azonnal meg is adhatjuk: rekonstrukció nem lehetséges, mert a szövegforrás nagyobb részben elveszett, a megmaradt részek és az autorizált másolatok között pedig nincs átfedés, s ha lenne is, a teljes anyagra extrapolálni az abból levonható következtetéseket kockázatos művelet.

A szövegforrás nagy részével együtt tehát az *Első Darab* szövegállapota is hozzáférhetetlenné vált. Amit tehetünk: a túlnyomórészt az *Első Darab* címlistájával egyező versanyagot tartalmazó autorizált másolatgyűjtemények szövegállapotait próbáljuk meg kronologizálni, és az ebből adódó konzekvenciákat szembesítjük az *Első Darab* kronológiájáról feltárt adatokkal. Első lépésként a másolatgyűjtemények versanyagát és sorrendjét tekintjük át és vetjük össze az *Első Darab*éval (ezt tartalmazza az 1. táblázat jobb oldali része, valamint a Szövegforrás-csoportok fejezet egyenkénti címlistája). Ezt követően a másolatgyűjtemények szövegállapotait hasonlítjuk össze egymással, valamint az egyes versek alakulástörténetében feltárható szövegváltozatokkal, majd ezeket megpróbáljuk időpontokhoz kötni (l. ehhez a 2–4. táblázatokat). Az egyes versek alakulástörténeteinek érintkezés- és metszéspontjai által megképezhető kronológiai háló remélhetőleg behatárolja a másolatgyűjtemények keletkezési időszakait, amelyek így összehasonlíthatók lesznek az *Első Darab* keletkezéséről megállapítottakkal.

3. Versanyag és sorrend

(Nagy Gábor-gyűjtemény)

A legfontosabb autorizált másolat Nagy Gábor gyűjteménye, amelynek címlapján a következő olvasható: „Csokonay Vitéz Mihály versei. Leírtam az ő maga saját kézírásából. 1796.”⁷ Ezt követi Nagy Gábor több kései jegyzete Csokonai verseiről és 18 költemény, valamint *A' Pásztor Király* című Metastasio-fordítás. Ez utóbbinak az ad különös jelentőséget, hogy egy lap után Csokonai saját kézírásával folytatódik a megkezdett másolat, tehát a gyűjtemény ez alapján autorizáltnak tekinthető. Két verset nem vagy nem teljesen jegyzett le Nagy Gábor, *A' vídám természetű poéta* címéhez csupán azt írta oda: „lásd az Uránia 3^k Kötetében”, *A' feléledt Pásztor* esetében pedig azt, hogy „a' két első Verset lásd Urania 3^k Kötetében a 3^k Vers pedig így van”. A másolat tehát ebben a két esetben bizonyosan nem Csokonai kéziratát követte, az *Urániában* ugyancsak megjelent *A' Szépek' Szépe* szövegét viszont teljes egészében leírta. A versek lejegyzésének sorrendje lényegében az *Első Darab* sorrendjét követi, mindössze az első két vers és a 14–15. cserélődött fel itt az *Első Darab*hoz képest. Mindkét esetben az *Urániában* megjelent vers a felcseréltek egyike (*A' vídám természetű poéta* és *A' Szépek' Szépe*), de hogy ennek van-e szerepe a cserében, nem ítéltető meg.

A sorrend túlnyomó részben való egyezése így is tény, miként az is, hogy az első 9 vers tömörszerűen megegyezik az *Első Darab*-ban és Nagy Gábor másolatában, még kihagyások sincsenek. Szilágyi Ferenc a *Nagy Gábor-gyűjtemény* leírásakor lábjegyzetben utal erre: „Figyelemre méltó, hogy Nagy Gábor másolatának 1–10. darabja lényegében megegyezik az *Első katalógus* I–X. versével (ide vehető még a XIII. sorszámú *A' Viola* is az *Első katalógus*ról); bizonyára közös forrásból készült tehát a címjegyzék s Nagy Gábor másolata.”⁸ Az *Első katalógus* esetében korábban láttuk annak bizonyítékait, hogy a lista az *Első Darab*ot követve íródott. Ha

⁷ OSZK. Fol. Hung. 893.; vö. Költ. I., 166–168.

⁸ Költ. I., 167.

nem tételezzük fel, hogy egy időben két ugyanolyan tartalmú és sorrendű autográf gyűjteményt készített Csokonai, akkor nem gondolhatunk másra, mint hogy Nagy Gábor is az *Első Darabot* használta forrásként, legalábbis ezen első 9 vers esetében. Sajnos olyan másolat nem maradt fenn Nagy Gábor gyűjteményében, amely az *Első Darab* valamelyik maradványával összevethető lenne, így közvetlen bizonyítékunk nincs, állításunk feltételes, noha a rendelkezésünkre álló adatok alapján ez tűnik a leginkább valószínű és életszerű feltevésnek.

(Szatmárnémeti-gyűjtemény)

A másik autorizált másolatgyűjtemény, amely az *Első Darab*bal nagymértékben egyező versanyagot tartalmaz egyik egységében, a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*. Egész pontosan a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* harmadik egységéről van szó, amelynél a kötet oldal-számozása újrakezdődik, s lapszámozásra vált. Ez közvetlenül azt az autográf egységet követi, amelynek tartalmából egy vers ugyancsak megvan Nagy Gábor másolatgyűjteményének első 9 verse között. Minthogy az autográf lejegyzésű versek pontosan vannak datálva, így két lehetőség van: vagy egyidejű a dátum a lejegyzéssel, s akkor 1795 májusára tehető az adott szövegforrás (a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* második egysége), vagy későbbi, s akkor 1795 csak a szövegállapotra vonatkozóan vehető figyelembe. Bármelyik esetet tételezzük is fel, a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* harmadik egységére nézve az kijelenthető, hogy 1795 májusa előtt nem keletkezhetett (mint szövegforrás). Ebben az egységben az első vers A' *Feredés*, amelynek megkezdett másolatát a 35. sortól Csokonai saját kezű kézírása folytatja, tehát ez a rész is autorizáltnak tekinthető (elvileg persze feltehető, hogy Csokonai saját kezű bejegyzését követően elkerült tőle a füzet, de A' *Feredést* megkezdő kéz utóbb ismét feltűnik másolóként, ami nem teszi ezt valószínűvé). A harmadik egység több kéz írása: „Az első 7 levelet, a Csokonai autográfiát leszámítva, feltehetőleg két kéz másolta; a kötetegység nagyobb részét (a 7r–40v leveleken) jól olvasható, egyenletes, szép írással készítette egy újabb kéz, s csak részleteket

írt bele néhány újabb másoló, a 29v–31r és a 40v–43v leveleken.”⁹ Mindezek alapján nem zárható ki, hogy a gyűjtemény ezen harmadik egysége maga is több szakaszban is készült.

Összesen 28 szöveg található itt, kettő próza (*A’ Bagoly, és a’ Kótsag, A’ Pillangó, és a’ Méh*), a *Tsikorgó versei a trójai háborúról* pedig kétszer szerepel, így összesen 25 versről van szó. Ezek sorrendjükben nem mutatnak olyan szignifikáns egyezést az *Első Darab* anyagával, mint a *Nagy Gábor-gyűjtemény*, az azonban megállapítható, hogy szórványokban egyező a sorrend, tehát a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* harmadik egységének 40–43., 44–50. és 52–55. darabja közbeékelés nélkül megfelel az *Első Darab* sorrendjének (l. ismét az 1. táblázatot), e szórványok azonban nem esnek egybe a különböző kézírások határaival. Az *Első Darab* első kilenc verse, amelynek a *Nagy Gábor-gyűjtemény* tömörszerűen és sorrendjében megfelel, itt is kivétel nélkül megtalálható, noha nem egyező sorrendben. Ezek közül egy a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* második egységében, egy az elsőben található, további egy pedig az elsőben és a harmadikban is. Mindezek alapján a másolatok forrására nézve még olyan korlátozott érvényű megállapítást sem tehetünk, mint a *Nagy Gábor-gyűjtemény* esetében.

(Lugossy József-gyűjtemény)

Van még egy szövegforrásunk, amelynek szöveganyaga nagymértékben megegyezik ezen kettőével és így az *Első Darab*éval: a *Lugossy József-gyűjtemény*. Az elnevezést a teljes kötet alapján adtuk, amely a „Csokonai–Lugossy-ereklye” címet, „Lugossy másolatai” alcímet viseli. Ebben található a szóban forgó kéziratos csomó (10a–17b), amelynek keletkezési idejéről, körülményeiről, másolójáról azonban semmit sem tudunk. E csomó előtt a kötetben (3a–9b) megtalálható Lugossy Józsefnek 1866-ban készült, még az oldaltördelésben is pontos másolata erről az időben korábbi másolatról, illetve előtte és utána egy vers és egy levél másolata 1858-ból, valamint a költő kereszteléséről szóló feljegyzés 1861-ből. Maga a gyűjtemény rendezett, egységes írással készült, egybefüg-

---

⁹ DEMETER-PINTÉR, 2005, 40.

gő kéziratcsomót képez. A gyűjtemény 21 darabja sorrendileg teljes mértékben követi az *Első Darab* rendjét, noha kihagyásokkal. A kihagyásokra nem tudunk magyarázatot, de az egyezések így is szignifikánsak. 5 olyan vers van benne, amely mind a három gyűjteményben megtalálható, 1 olyan, amely a *Nagy Gábor-gyűjteményben* és a *Lugossy József-gyűjteményben*, 6 pedig, amely a *Szatmárnémeti-gyűjteményben* és a *Lugossy József-gyűjteményben*. A *Lugossy József-gyűjtemény* további 9 darabja nincs meg a másik két másolatgyűjteményben, de ebből 8 az *Első Darab* anyagába tartozik.

A *Lugossy József-gyűjtemény* ezen versanyaga továbbá sorrendileg és tömörszerűen megfelel a *Győri József jegyzéke* 23–41. tételeinek is, ami véletlenül ugyancsak nem lehetséges, szükségszerű a közös forrás feltételezése.¹⁰ Ez a közös forrás a most jobb híján Dobrai-gyűjteményként megnevezendő, jelenleg lappangó vagy elveszett gyűjtemény lehet, vagy egy olyan, amely ezen Dobrainak is éppúgy a forrása volt, mint a másik kettőnek. A *Kéziratcsomók jegyzékei Mások írása* megnevezéssel ellátott 6. egységének részeként Csokonai leírt egy kéziratot, s leírása mellé a *NB. Dobrai.* megjegyzést illesztette (vagy másolójának vagy akkori birtokosának megjelölésére, akinek kilétéről nincsenek pontos információink¹¹), ezért nevezzük Dobrai-gyűjteménynek e kéziratcsomót. Csokonai autográf leírásában többnyire kezdő sorok szerepelnek, de azok teljes egyezést mutatnak mind a *Lugossy József-gyűjtemény*, mind a *Győri József jegyzéke* anyagával és sorrendjével.¹² Ebben az esetben tehát szigorúan véve nem mondhatjuk ki, hogy a *Lugossy József-gyűjtemény* autorizált másolat, hiszen nem maradt fenn benne Csokonai kézírása, azt viszont mondhatjuk, hogy Csokonai birtokában volt egy másolatgyűjtemény (a Dobrai-féle), amelynek saját kezével írta le a tartalmát, s ez az anyag tömörszerűen és sorrendjében megegyezik azzal a versanyaggal, amelyet a *Lugossy József-gyűjteményben* olvashatunk, s amelyet a *Győri*

¹⁰ L. a 19. képmellékletet és Költ. I., 205–206., Lev. 345–346.

¹¹ Vargha Balázs kérdőjelesen kabai jegyzőként nevezi meg (CsEml. 632.).

¹² L. a 12. táblázatcsoporthban a 6. csomó feltárását, a 27–47. tételeket.

József jegyzéke ugyanígy lajstromoz. Ez a *Lugossy József-gyűjtemény*ben található verscsoport egyezik meg számos ponton a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, valamint az *Első Darab* versanyagával. A Dobrai-gyűjtemény keletkezéséről nincs információnk, csak annyit mondhatunk, hogy mivel a *Kéziratcsomók jegyzékein* szerepel a leírása, 1802 őszénél korábbi, a *Győri József jegyzékét* pedig 1800–1803 közé tehetjük.¹³

4. Szövegállapotok és szövegváltozatok (a Nagy Gábor-gyűjtemény rendje szerint)

A másolatgyűjtemények szövegállapotainak vizsgálatához kiindulópontként a 2. táblázat szolgál, amely a *Nagy Gábor-gyűjtemény* tartalma és sorrendje szerint tekinti át a versanyagot. Ennek címsora az *Első katalógus* (és az *Első Darab tartalomjegyzéke*) megnevezéseit követi, középső oszlopai a három másolatgyűjteményt (*Nagy Gábor-gyűjtemény*, *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*) dolgozzák fel, első és utolsó oszlopa pedig két másik szövegcsoporthot, az autográf *Verstisztázati füzetet* és a *Diétai Magyar Műzsát*. Jól látható, hogy az első 9 vers a *Diétai Magyar Műzsa* szövegállapotával, míg a következő négy a *Verstisztázati füzetével* vethető csak össze. A' *vidám természetű poéta* és A' *Szépek' Szépe* azonban mindkét csoportból kiválik, mert megjelentek a *Bétsi Magyar Műzsában* és az *Urániában*, így a szövegállapotok összehasonlításába ezek a szövegforrások is bevonandóak. Az utolsó három versből kettő ugyancsak megjelent a *Diétai Magyar Műzsában*, másik kettőnek pedig (A' *Dugonits' Oszlopa*, *Minden szerelmes katona*) van autográf kézirata, ezek egybefüggő kéziratlapon találhatóak, amelyeken (egyidejű) 1795. májusi dátumok állnak és Pesten készültek (nevezzük ezért *Pesti fogalmazványnak*: PF). A szövegállapotok vizsgálatát ezen négy csoportra bontva végezzük el.

---

¹³ L. Lev. 925–926.

(összevetés a *Diétai Magyar Múzsával*)

Összevetettük az első nyolc versnek a másolatgyűjteményekben olvasható szövegét (A' *vidám természetű poéta* csak utalás, tehát ezt kivontuk az első kilencből), s a helyesírási eltéréseket nem számítva érdeminek tekinthető, tehát szónagyságú vagy azt meghaladó különbséget két versnél találtunk. Az *Eggy kétségbeesett Magagyilkosa* 17. sorának végén a *Nagy Gábor-gyűjteményben* 'Kés', a *Szatmárnémeti-gyűjteményben* 'Kép' található, ami akár a másoló olvasati hibájának is tekinthető (hiszen az *s* könnyen olvasható *p* betűnek, vagyis lehet, hogy valójában csak betűeltérésről van szó). A 8. versnél (*Szerelmes Fogadás*) jelentős szövegkülönbségek vannak, amelyek nem vezethetők vissza egyszerű tollhibára,¹⁴ de a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* esetében itt nem a harmadik, hanem a második egységről, az autográf lejegyzésű részről van szó, s ez szövegállapotát tekintve eltér a harmadik egységtől, mint arról fentebb szoltunk, tehát valójában az lenne a furcsa, ha egyezne a *Nagy Gábor-gyűjtemény* által megőrzött szövegállapottal. A *Nagy Gábor-gyűjtemény* eltérő helyét találjuk meg aztán a *Lilla-beli Két Szerető' dalja* megfelelő helyén (ebbe a versbe olvadt bele a *Szerelmes Fogadás*). A *Lugossy József-gyűjtemény* a *Nagy Gábor-gyűjtemény* változatával egyezik meg, eltérés csak a címben van, de az *Első Katalógus* az előbbit hitelesíti. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy az első nyolc vers esetében a másolatgyűjtemények – összevethető – szövegállapotai, leszámítva az egy tollhibának is tekinthető különbséget, meg-egyeznek egymással.

A szövegállapot, amelyet így a *Nagy Gábor-gyűjtemény*, a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* egyenként és együttesen is reprezentál, a Csokonai által gondozott *Diétai Magyar Múza* szövegállapotával vethető össze. A *Diétai Magyar*

¹⁴ *Nagy Gábor-gyűjtemény*

Szerelmes **Tagadás**
Addig is, míg csak lehellek
Hol bocsát a' Hóld világos
Verseket

Lugossy József-gyűjtemény

Szerelmes **Fogadás**
Addig is, míg csak lehellek
Hol botsát a' hóld világos
Verseket

Szatmárnémeti-gyűjtemény
(autográf)

Szerelmes **Eggyezés**
Akkoris, míg csak lehellek
Mellybe hint a' Hóld világos
Éneket

Múzsza és az *Ódák* anyaga közötti átfedések miatt itt bevontuk a vizsgálatba az 1802–1803 körül összeállított *Ódák* változatait is, de csak a változatok különbözőségének hangsúlyozása és egymásutánjának meghatározása végett. Végigtekintvén az oszlopokat, eléggé egyértelműen megállapítható, hogy mindig a *Nagy Gábor-gyűjtemény*, *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény* által együttesen reprezentált szövegállapot és a *Diétai Magyar Múzsza* (valamint az *Ódák*) között vannak a különbségek, tehát ezek a szövegállapotok az adott szövegekre nézve szövegváltozatokat képeznek. S mivel a *Diétai Magyar Múzsza* szövegállapota a késői *Ódák* szövegállapotával mutat feltűnő rokonságot, ezért a *Diétai Magyar Múzsza* szövegállapota későbbi kell legyen, mint a másolatgyűjteményeké.

(összevetés a *Verstisztázati* füzettel)

A *Nagy Gábor-gyűjtemény* következő egysége a *Verstisztázati* füzet anyagával vethető össze,¹⁵ kivéve a *Szerelmes Panaszokat*, amely nincs meg ebben az autográf kéziratban. E vers nincs benne a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben sem, a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* szövegállapota azonban lényegében egyező, ez utóbbi apróbb eltérései ékezethibákra vezethetők vissza (az 1. sor egy szónyi különbségét nem számítva). A' *Szépek* ' *Szépe* és A' *Viola* nincs meg a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben és a *Lugossy József-gyűjtemény*ben, ez utóbbi a *Verstisztázati* füzetben és a *Nagy Gábor-gyűjtemény*ben teljesen egyező, az előbbi eltér a kettőben (de erről később még részletesebben is szó lesz). A' *patyolat* és Az *Éj és a' Tsiillagok* esetében a három másolatgyűjtemény szövegállapota nagyon hasonló, csak kisebb eltérések vannak.¹⁶

¹⁵ E kéziratban utólag, más színű tintával készült, autográf javításokat is találunk. Ezeket most nem vesszük figyelembe az összevetéskor, mert egy olyan változatról van szó, amely egyik most vizsgált szövegállapothoz sem kötődik, pl. a személytelen megnevezések („Kedvesem”) átírása Rozáliára, Rozinára. Minderről a későbbiekben lesz szó részletesen.

¹⁶ A' *patyolat*nál teljes a másolatgyűjtemények egyezése, Az *Éj és a' Tsiillagok* esetében egy eltérés akár tollhiba is lehet (*Nagy Gábor-gyűjtemény*, *Szatmárnémeti-gyűjtemény*: jön – *Lugossy József-gyűjtemény*: jött), de a 7. sorban a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* egyértelműen a *Verstisztázati*

A másolati gyűjtemények egyező szövegállapota így is karakteresen eltér a *Verstisztázati füzet* szövegállapotától. A' *Feredés* esetében bonyolultabb a helyzet, eltér egymástól a *Verstisztázati füzet* és a *Nagy Gábor-gyűjtemény*, de a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* ugyancsak különbözik mindkettőtől. Ez a vers az, amelyet a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* harmadik egységének az élén a megkezdett másolat után Csokonai saját kezűleg folytatott. Ugyanazt állapíthatjuk meg itt, amit az imént a *Szerelmes Eggyezés/Fogadás* esetében, vagyis hogy a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* autográf változata az egyetlen, amely különbözik a másik két másolatgyűjteményben található változatoktól, a másolatokban fennmaradt verseknél teljes az egyezés.

A' *patyolat* és A' *Feredés* két további másolatáról azonban külön is szólnunk kell, az egyikben (K 672/IV. 111a–112b: *Öt vers másolata*) az utóbbi töredékes, a 23. sortól kezdődően van meg, a másikban (K 672/IV. 107a–109a) viszont teljes szöveggel. Ezek mindegyike a *Verstisztázati füzet* javítások előtti szövegét követi. Ami miatt külön szólnunk ezekről (mert egyébként még több másolat is fennmaradt e versekről), az az a tény, hogy Csokonai hagyatékában találhatóak ma is, s hogy ha alaposan megvizsgáljuk a kéziratos íveket, hajdani egybefüggő füzetek nyomaira bukkanhatunk. A K 672/IV. 111a–112b kézirat négyoldalas, tehát félfűtés, 7–10. oldalszámok találhatóak rajta, s ugyanezzel a kézírással, ugyanilyen oldalszámozással (23–26.) találunk egy másik félfűtés kéziratot a Csokonai-hagyatékban, a K 672/III. 27a–28b jelzeten (az *Öröm Pr. Budayhoz* szövegén túlmenően a másik Budai-köszöntőt és a Lengyel Józsefre írott névnapi verset tartalmazza). A K 672/IV. 107a–109a jelzetű kéziratban pedig kb. 18 soronként kis vonás és *pag.* jelzés található, ami vagy arra utal, hogy a forrásban e ponton oldaltörés van, vagy kimeneti oldalbeosztást jelez. Hasonló *pag.* jelzést találhatunk a K 672/IV. 130a–131b jelzetű félfűtésen is egyszer (s mindkét kéziratnál felvetődik, hogy a bejegy-

---

zati füzetrel mutat egyezést, vagyis csak a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* tér el az összes többitől, ez az eltérés azonban egybetűnyi (g–jj), így szintén nem lehet kizárni a tollhiba lehetőségét (hasonló váltakozásra figyelhetünk fel A' *rövid Nap*, 's *hosszú Éj* esetében is, l. a 6. táblázatot).

zés esetleg autográfnek is tartható), lehetséges tehát, hogy ezek is összetartoztak eredetileg. Akárhogyan is volt, annyi a fentiek alapján talán megállapítható, hogy olyan másolatgyűjtemények nyomait regisztrálhatjuk e kéziratmaradványokban, amelyek a *Verstisztázati füzet* szövegállapotát rögzítették (s ebben, mint látni fogjuk, a *Convassatum Quiddel* mutatnak rokonságot).

(összevetés a *Pesti fogalmazvánnyal*)

A *Nagy Gábor-gyűjtemény* utolsó három verse közül *A' Vízital* és a *Minden szerelmes katona* esetében megegyezik a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* szövegállapota (a *Lugossy József-gyűjtemény* egyiket sem tartalmazza). Az első esetben a vers szerepel a *Diétai Magyar Múzsában*, s mint a 19–20. sorok változataiból látható, a másolatgyűjtemények együttesen különböznek a nyomtatott verziótól (l. a 2. táblázatot). A *Minden szerelmes katona* töredéke fennmaradt autográfban, a saját kezűleg 1795 májusára datált kézirat csomóban (PF), ahol is a 23–24. sorokban egy jel sorcserét mutat,¹⁷ amely csere azonban sem a *Nagy Gábor-gyűjteményben*, sem a *Szalmárnémeti-gyűjteményben* nem jelenik meg. Ebből adódóan fel lehet tételezni, hogy nem ez az autográf volt a másolatgyűjtemények forrása, illetve ha azt tesszük fel, hogy ez volt, akkor két eset lehetséges: vagy a másolók nem vették észre a cserét jelző jelet, vagy akkor még nem volt ott, mikor másolták (eldönteni ezt nem tudjuk, noha a két különböző másoló által vétett ugyanazon hiba kevésbé tűnik valószínű lehetőségnek, mint az, hogy a jel került később oda). A másolatgyűjtemények és az autográf szövegállapota mindenesetre ez alapján különbözőnek mondható (az előbeszéd kérdésére még visszatérünk). *A' Dugonits' Oszlopa* szerepel mind ebben az 1795-ös kéziratban, mind a *Diétai Magyar Múzsában*; a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* a *Diétai Magyar Múza*

---

¹⁷ Eredetileg: „Várát az ellenség hogy jobban meg nyissa: / Nints semmi sisakja, pántzélja, paissa.” Ennek a két sornak a sorrendjét cserélte fel Csokonai a mellé illesztett jellel, de a két másolatgyűjteményben így maradt.

szövegállapotával egyezik meg (l. a 3. táblázatot), leszámítva egy helyet, ahol az autográfban lévő szót találjuk meg ezekben is.¹⁸

(összevetés a *Bétsi Magyar Múzsával* és az *Urániával*)

A' vidám természetű poéta és *A' Szépek' Szépe* megjelentek a *Bétsi Magyar Múzsában* és az *Urániában* is, az előbbi esetében Nagy Gábor az *Urániában* megjelent változatot tekinti érvényesnek, s nem írja le a verset, a *Szatmárnémeti-gyűjteményben* pedig az első egységben található ez a szöveg. Mindkettő megvan a *Verstisztázati füzetben*, igaz, *A' vidám természetű poéta* csak töredékesen, az első négy versszakkal, mert a következő lapot kitépték, (az utólagos javításokat most sem vesszük figyelembe az összevetéskor, a *Lugossy József-gyűjtemény* egyiket sem tartalmazza). A 4. táblázatból látható, hogy érdemleges eltérést csak a *Bétsi Magyar Múza* változata mutat, a többi lényegében egyezik. A 7. szakasz utolsó előtti sorában ugyan az *Uránia* különbözik a másik kettőtől,¹⁹ de ez az egyébként lényegi különbség akár betűtévesztés, sajtóhiba is lehet, miként a másik két apróbb különbség is, amely a 8. versszakban fordul elő.²⁰ *A' Szépek' Szépe* esetében sokkal bonyolultabb a helyzet, mert nincs két, legalább lényegileg egyezőnek tekinthető szövegállapot, beleértve még azt is, hogy a *Nagy Gábor-gyűjtemény* időnként a *Verstisztázati füzet* utólagos javításai nyomán előállt variánsokat tartalmazza (máskor pedig nem).

5. Szövegállapotok és szövegváltozatok (a *Nagy Gábor-gyűjteményben* nem lévők)

A másolatgyűjtemények anyagának áttekintésében az eddigiekben a *Nagy Gábor-gyűjtemény* tartalmát és sorrendjét követtük, most át kell tekintenünk a *Nagy Gábor-gyűjteményben* nem talál-

---

¹⁸ *Szatmárnémeti-gyűjtemény*: „Hol **hamar** el téved maga a' tudomány” – *Diétai Magyar Múza*: **könnyen**.

¹⁹ *Uránia*: „a' **kit**” – *Bétsi Magyar Múza, Satmárnémeti-gyűjtemény*: „a' **kis**”.

²⁰ 3. sor: *ideit* – *Idejét* – *Idejít*; 5. sor: *az* – *a' – e'*.

ható, de a másik kettőben vagy azok valamelyikében meglévő verseket is.

(*Szatmárnémeti-gyűjtemény és Lugossy József-gyűjtemény*)

Mint korábban említettük, 6 olyan vers van, amely a *Lugossy József-gyűjteményben* és a *Szatmárnémeti-gyűjteményben* is megtalálható. Az *Amint és Laura a' fák között* a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* második egységében autográf lejegyzésben, cím nélkül található, s ez egy szó kivételével²¹ megegyezik a *Lugossy József-gyűjtemény* szövegállapotával (néhány felhasználói másolat ehhez képest kisebb eltéréseket mutat).

Az *Anákreoni Versek* esetében a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* másolata pontatlan és hiányos,²² az összevetésből megalapozott következtetésre nehéz lenne jutni (lehet, hogy ez azzal függ össze, hogy a gyűjteményben ez az utolsó darab, s be sincs már fejezve).

A többi négy esetben a *Lugossy József-gyűjtemény* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* szövegállapotai majdnem teljes mértékben azonosak, s együttesen különböznek a *Verstisztázati füzet* javítások előtti szövegállapotától, valamint a kései nyomtatott kiadásokétól (*Lilla, Anákreoni Dalok*).²³

---

²¹ 1. sor: *Szatmárnémeti-gyűjtemény*: Laurámat e' zöld fák, *Lugossy József-gyűjtemény*: Laurám' Nyomát e' zöld fák.

²² 2. szakasz, 7. sor: a *Liéus* név helyett: *Lieuzis*; 3. szakasz, 5. sor: az *ott* kimaradt, ami ritmikailag hibát okoz, s az utolsó két sor hiányzik. Az 1. szakasz 7. sorában az *elpuhítani* alak megegyezik a többi fennmaradt másolatával (*Convasatum Quid*), míg a *Lugossy József-gyűjteményben* *elfuvarni* áll, ez az egyetlen érdemleges eltérés.

²³ Az *emésztő tűz* 1. szakaszának utolsó sorában a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* elírást tartalmaz (*bádogyádnak* helyett *bájdának* áll itt), egyébként megegyezik a *Lugossy József-gyűjtemény* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, együttesen térvén így el a *Verstisztázati füzet*től.

A' távolról kínzó 9. sorában a *Verstisztázati füzet*hez képest a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* egyaránt tartalmaz egy ritmikailag fölös szót (*Most már*), a 10. sor elejéről pedig elmarad az 's.

A' Poétákban lakó Istenség esetében teljes a másolatgyűjtemények egyezése az autográfól való kisebb eltérésekben.

A szerelmes szemek 5. sorában a *Rózsi-versekkel* egyezik meg mindkettő (*érezd* helyett *látod*), a 3. sorban azonban az egyezés csak részleges (*Verstisztázati*

Itt kell megemlíteni A' *Fársáng'* *Bútsúzó Szavai* című verset is, amely ugyan nem szerepelt az *Első Darab* oldalszámmal ellátott anyagában, közvetlenül az utolsó ilyen tétel, az *Angélika* után áll, de az *Első katalóguson* mellette lévő nótajelzés egyértelműen a megjegyzések első csoportjába való, s ezáltal a vers is közvetlenül kötődik az *Első Darab* anyagához. A *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* szövegállapota megegyezik, még a *Verstisztázati füzet*től különböző egyszavas eltérésben is,²⁴ az *Ódákban* ezekhez képest több versszakkal rövidebb változat jelent meg.

(*Lugossy József-gyűjtemény*)

Összesen 8 olyan vers van, amely csak a *Lugossy József-gyűjteményben* maradt fenn az autorizált másolatgyűjtemények közül. Ahol ez összevethető a *Verstisztázati füzet*tel, ott megállapítható, hogy egy esetben teljes az egyezés ezek között is (A' *Versszépítő*), míg az *Édes rabság* egy szóban tér el,²⁵ A' *megivott Ámor* kettőben,²⁶ igaz, ezek igen rövidek, így ezen eltérések sem tekinthetők teljesen érdektelennek.

Néhány vers (*Eggy kesergő magyar*, A' *Tavaszhoz*, *Miért ne innánk?*) *Lugossy József-gyűjtemény*-beli szövegállapota a *Diétai Magyar Múzsza* szövegállapotával vethető csupán össze, kisebb eltéréseket találunk mindegyik esetben, miként az *Esdeklő biztatás*nál a *Lillához* viszonyítva. Ez utóbbinál a *Convasatum Quid* autorizált másolatgyűjteményében is lényegében egyező a szöveg-állapot.

---

füzet: 'ő fog majd Tégedet' – *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*: 'majd a fog Tégedet' – *Verstisztázati füzet*/javítások, *Rózsai-versek*: 'a' fog Tégedet').

²⁴ 45. sor: *Verstisztázati füzet*: válok – *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*: mégyek, megyek.

²⁵ Az utolsó sorban a *Lugossy József-gyűjteményben* *Hever* áll a *Pihen* helyén (valamint a 2. szakasz 4. sorában az 's helyén és), az *Anakreoni Dalokban* is ez szerepel majd.

²⁶ A 4. sorban *mártám* helyett *tettem*, az 5. sorban *Menten* helyett *s mohonn*. A 4. sor nincs új sorba törölve a *Lugossy József-gyűjteményben*.

A *Convasatum Quid* feltűnik még a *Felvidülés* című versnél is, amely az *Eggy kesergő magyar* párverse, együtt maradtak fenn Kazinczy egy 1793. áprilisi levelében, mikor is visszaküldte ezeket Csokonainak (így archiválási másolatnak is tekinthetjük ezt a levélbeli másolatot, amely azonban csak Toldy és Bajza nyomtatott kiadásában maradt ránk, töredékesen).²⁷ Ez a korai, 1793 előtti szövegállapot mindkét esetben különbözik a később a *Diétai Magyar Múzsában* (és az *Ódákban*) megjelent változattól. A *Felvidülés* esetében a *Convasatum Quid* a Kazinczy-másolattal mutat rokonságot, míg az *Eggy kesergő magyar* esetében a *Lugossy József-gyűjtemény* szövegállapota a *Diétai Magyar Múzsáéval* egyezik meg.²⁸

Az *Elmenetel* című Metastasio-fordításnak sem autográfja, sem kiadása nem maradt fenn.

(*Szatzmárnémeti-gyűjtemény*)

A csak a *Szatzmárnémeti-gyűjteményben* meglévő versek száma összesen 6. Két vers (*Első Szerelemérzés*, *A' versengő érzékenységek*) megtalálható a *Verstisztázati füzetben*, igaz, ez utóbbiban töredékesen (az előbbi a *Szatzmárnémeti-gyűjteményben* is töredékes, de más része hiányzik, mint a *Verstisztázati füzetben*), mindkét esetben gyökeresen eltérő a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* szövegállapota a *Verstisztázati füzetben* lévőtől, a *Rózsai-versek* és a *Lilla* szövegállapotához áll közelebb.

A *Hány a' grátzia?* megjelent a *Diétai Magyar Múzsában*, szövegállapotuk azonos, s majdnem teljesen megegyezik az *Eggy Bétsi Magyar Gavallér Ódákban* megjelent változata is az ittenivel (a kicenzúrázott fél sor mellett a 20. sorban az *Auslaendis* helyett *külföldi* áll).

A *Tsikorgó versei*, amelynek *Első Darabban* való szerepeltetése bizonytalan volt (l. erről korábban), két kéz másolatában is

²⁷ L. Lev. 16–18. és 414–415.

²⁸ *Felvidülés*, utolsó előtti sor: Kazinczy, *Convasatum Quid*: Töllem – *Diétai Magyar Múzsá*; *Ódák*: Magam'.

Eggy kesergő magyar; 2. és 4. sor felcserélve Kazinczyban a *Lugossy József-gyűjtemény*hez és a *Diétai Magyar Múzsához* képest.

szerepel a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben, s ez összevethető Csonkai eredeti kézírásával, néhány kisebb eltérés mutatkozik csupán.

A' *Szabadulás* című Metastasio-fordításnak sem autográfja, sem kiadása nem maradt fenn.

Négy vers szövegállapota a *Zöld Codex*-beli szövegállapottal vethető össze (az *Első katalógus* 18., 50., 58. és 60. tételei), ezek összehasonlítását majd a következő fejezetben végezzük el.

(a három gyűjteményen kívüli darabok)

Vetnünk kell egy pillantást az *Első Darab* azon tételeire is, amelyeknek nem található változata e másolatgyűjtemények egyikében sem. Először említsük azokat, amelyeknek autográf kézírata maradt fenn (az *Első Darab* maradványain kívül is), ilyenek a *Verstisztázati füzet*ből A' Méz' méze, A' Vatsora, A' Tanúnak hívott Liget, valamint A' semminél több valami, ez ugyanúgy verses levél, mint Az Otahajta, amelynek az *Első Darab*-beli maradványon kívül fennmaradt a levélbeli fogalmazványa is, mint arról a második fejezetben szoltunk.

Ugyancsak van autográfja a nagyobb Metastasio-fordításoknak, A' Pásztor Királyról és az Angélikáról korábban már volt szó, ezekhez hozzátehetjük még az *Ákhilles Stzírusban* fennmaradt fogalmazványtöredékét (a Metastasio-fordítások időrendi kérdéseivel összefoglalóan az ötödik fejezetben foglalkozunk majd).

Csak nyomtatott változat és ettől apróbb eltéréseket mutató különféle másolatok maradtak fenn a Baldiból és Robertiből fordított két-két kis mese esetében (az *Első katalógus* 34., 35., 36. és 43. tételei).

Csak a *Rózsi-versek*ben szerepel (kezdő sorral, illetve négysoros töredékkel) a *Szerelmes Bútsúvétel* és Az esztendő négy Szakasza, melyek utóbb a *Lillában* jelentek meg.

Sem autográf kézírata, sem nyomtatott változata nem maradt az *Első Darab* tartalomjegyzékén A' Vános Magyar Eloquentiaként említett Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia című versnek és az Amintás című Tasso-fordításnak (amiből azonban az epilógus

verses kidolgozása *A' szökevény Ámor* címen az *Első Darab* utolsó tétele lett).

Elképzelhető, hogy a három Melitesz–Rozália-levél közül az egyik verses kidolgozása maradt fenn a Metastasio-fordítások közé bejegyezve. A *Szemira és Szemín* címen megnevezett szonett esetében viszont semmilyen formában nem maradt fenn a szöveg, s más biztos információnk sincsen róla.²⁹

A fenti vizsgálódások alapján összességében megállapítható, hogy a másolatgyűjtemények szövegállapotai legtöbbször egybeesnek, s ezen együttes szövegállapotukkal karakteresen különböznek a *Diétai Magyar Múza* és a *Verstisztázati füzet*, illetve más nyomtatott és autográf szövegforrások szövegállapotaitól. Ugyanakkor néhány esetben nem ez az összefüggés érvényes, ami arra figyelmeztet, hogy állításunkat differenciáltabban kell megfogalmazni: csak az *Első Darab* legelső egysége (2–8. versek) esetében állíthatjuk azt, hogy a másolatgyűjtemények nem autográf szövegállapotai egybeesnek, és együttesen különböznek a *Diétai Magyar Múza* változatától, s így minden bizonnyal közös forrásra vezethetők vissza. A további egységek esetében a másolatgyűjtemények minden egyezése mellett is az látszik valószínűnek, hogy nem volt *egyetlen, tömörszerűen azonos forrásuk*, hanem inkább külön-külön, szakaszosan való készülésük képzelhető el, *részlegesen egyező források* alapján, autográf esetén pedig (miként a *Szatmárnémeti-gyűjteményben* láthatjuk, egyedi variánsok állnak elő).

---

²⁹ Címe egy Gessner-idillre látszik utalni, ezt Kazinczy is közölte saját fordításában az *Orpheus* hasábjain (ORPHEUS, 2001, 104–106.). Figyelemreméltó analógiát jelent (de nem többet), hogy Csokonai egy másik Gessner-mű esetében valójában nem az eredetit, hanem Kazinczy fordítását követte, s azt tette át versbe (*Reggeli Ének a' Rózsához*, vö. Költ. III., 793.).

6. A szövegállapotok és az *Első katalógus*

(Az *Ekhóhoz*)

További, legalább hozzávetőleges pontosítást nyújthat az *Első katalógus* bevonása az összevetésbe. Az *Ekhóhoz* című versnél, amely az 5. a sorban, s így az első egységbe tartozik, a következő jegyzés szerepel az *Első katalógus*on: „a’ rövid syllabákat kihány-ni”. Ha összevetjük a *Nagy Gábor-gyűjtemény* (és a többi másolatgyűjtemény), valamint a *Diétai Magyar Múzsza* változatait, akkor a következőt látjuk:

- *Nagy Gábor-gyűjtemény*: „Panaszaimat **elegyes** Óhajtással”
Diétai Magyar Múzsza: „Panaszimat Óhajtással”
- *Nagy Gábor-gyűjtemény*: „Jere **velem** az Egeket Jajgatással”
Diétai Magyar Múzsza: „Jer az Eget Jajgatással”.

Vagyis a *Diétai Magyar Múzsza*-beli változatban a rövid szótagok már nem szerepelnek, a verselés így átalakult, tehát megvalósult az *Első katalógus* jegyzésében rögzített célkitűzés.³⁰ Ebből viszont az is következik, hogy a *Nagy Gábor-gyűjtemény* (és a többi másolatgyűjtemény) szövegállapota e vers esetében az *Első katalógus* előttre tehető, s minthogy az *Első katalógus* az *Első Darab* szövegállapotához képest fogalmazta meg ezt az utasítást, így az *Első Darabban* is ott kellett lenniük a rövid szótagoknak.

Ha ez így van, akkor az *Első Darab* szövegállapota a másolatgyűjtemények szövegállapotához hasonlóan nagyobb szótagszámú volt, s arra is gondolhatunk, hogy a másolatok forrása az *Első Darab* lehetett (ha csak nem tételezzük fel egy jelenleg nem ismert, más szövegállapotot reprezentáló további szövegforrás létét). Ez a következtetés azonban többszörös áttétet tartalmaz, egyrészt csak egyetlen vers alapján fogalmazódott meg, másrészt a kapcsolat a másolatgyűjtemények és az *Első Darab* között analógián alapul, amelyben a közvetítést az *Első katalógus* biztosítja. Annyit jelenthetünk ki elfogadható bizonyossággal, hogy a szóban forgó vers esetében a másolatgyűjtemények szövegállapota az *Első ka-*

³⁰ Utal erre Szilágyi Ferenc és Hovánszki Mária is a vers magyarázó jegyzetében (Költ. I., 280., HOVÁNSZKI, 2009).

talógus előttre tehető. S mivel ez a vers abban az első egységben van, amely szorosabban összetartozónak tűnik a többinél (hiszen a *Nagy Gábor-gyűjtemény*ben sorrendjében és anyagában egyező az *Első Darab*bal, valamint minden másolatgyűjteményben egyezik a szövegállapotuk), ezért sokkal feltételesebben, de felvetjük a fenti állítás érvényének kiterjeszthetőségét erre az első nyolc versre.

(Minden szerelmes katona)

A többi nótautalás esetében nem találtunk olyan, a verselést is módosító változtatást, amely egyértelműen kapcsolatba hozható lett volna az *Első katalógus*on található jegyzéssel. A Nagy Gábor által a Metastasio-fordítás előtt lejegyzett utolsó vers, a *Minden szerelmes katona* esetében viszont ismét érdemes számot vetnünk az *Első katalógussal*. A *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Szelmáné-méti-gyűjtemény* szövegállapota, mint láttuk, ebben az esetben is egyező, s mindkét másolatból egyaránt hiányoznak a prózában készült fiktív levelek. Ez a rész nincs meg a vers 1795-ös autográf fogalmazvány-töredékében sem, de, mint ugyancsak láttuk, az nem bizonyítható, hogy a másolatgyűjteményeknek ez a kézirat lett volna a forrása, pontosabban: nem lehet tudni, hogy mi volt a forrásuk. A prózai rész ugyancsak fennmaradt autográf kézírásban, az *Angélika* című Metastasio-fordítás töredékes autográf fogalmazványában, az arietták verses kidolgozásait tartalmazó lap üresen maradt szélére írva. Ez a szövegkörnyezet azt bizonyítja, hogy 1. az *Angélika* töredékes fogalmazványa már készen volt, mikor a *Minden szerelmes katona* prózai része odakerült, s logikailag feltehető az is, hogy 2. magának a versnek a megírása korábbi a fiktív prózai levelek elkészülténél, hiszen a vers pajzánsága miatti mentegetőzést foglal magában (a *Minden szerelmes katona* verses részének és az *Angélika* fogalmazványának megírasi sorrendjét azonban ez nem dönti el, egyéb adataink pedig nincsenek, csak valószínűsíthetjük, hogy mindkét fogalmazvány megelőzte az *Első Darab*ban szereplő változatokat, amelyeket nem ismerünk, de tudjuk, hogy az *Első Darab* 49. és 61. tételei voltak).

Az *Első katalóguson*, úgy tűnik, kétszer szerepel e mű címe: a *XLIX. Minden Szerelmes katona. Elégia.* és a *CLXI. A katonáskodó szerelmes mentsége. Kitsinálni.* Annak kapcsán, hogy Toldy Ferenc e két tételt külön versnek tekintette, Szilágyi Ferenc amellett érvel, hogy egyazon műről van szó, s felveti, hogy „csak tévedésből került kétszer is Csokonai katalógusára”. Nem sokkal később viszont azt írja: „Lehetséges az is, hogy a »mentség« a prózában írt bevezetésre vonatkozik.”³¹ A két cím nem azonos, az elsőnél műfajmegjelölés utal arra, hogy versről van szó, a másikonál a jegyzés azt mutatja, hogy még valójában nincsen kész a szöveg, s ilyen jegyzést nem találunk az első esetben. Ha viszont tekintetbe vesszük azt is, hogy a második említés az *Első katalógus* legutolsó tétele, s bizonyosan a lista készüléseinek második szakaszában került oda, míg az első az *Első Darab* anyagába tartozik, akkor jól láthatóvá válik, hogy azok a tételek, amelyekre vonatkoznak, nem keletkezhetek egy időben, az elsőnek az *Első katalógus* első szakaszának elkészülte előtt készen kellett lennie, a másodiknak csak az *Első katalógus* első szakaszának lejegyzése után. Ez önmagában persze nem bizonyítja kétséget kizáróan, hogy az első tétel esetében a verset, a második esetében a prózai részt kell értsük, de mindenesetre igen valószínűvé teszi azt. Ha feltevésünk megállja a helyét, akkor az azt jelenti a *Minden szerelmes katona* verses részére nézve, hogy a szóban forgó másolatgyűjtemények szövegállapota az *Első katalógus* előttre tehető, ami így az *Első Darab* mellé helyezi azokat, ugyanúgy, ahogy Az *Ekhóhoz* esetében láttuk.

(A' patyolat és A' Feredés)

Még egy esetben látszik bevonhatónak az *Első katalógus* a másolatgyűjtemények szövegállapotainak vizsgálatába, A' patyolat és A' Feredés című verseknél. Mint azt a megfelelő fejezetben részletesen leírtuk, az *Első katalógus* az *Első Darab* (ma már csak maradványaiban hozzáférhető) tisztázata után készülhetett, s hozzá a tartalomjegyzék (EDt.) csak az *Első katalógus* után szü-

³¹ Költ. III., 708.

lehetett meg. A' *patyolat* esetében azt látjuk, hogy az *Első katalógus*on sorszám nélkül, de a sorrendbe iktatva szerepel, az *Első Darab* feljegyzett oldalszámaiban előtte és utána éppen annyi az ugrás, amennyit a vers terjedelme igényel, az *Első Darab tartalomjegyzéke* viszont már nem tartalmazza. Ebből azt a következtetést vontuk le (más hasonló esetek bevonásával, ahol a maradvány is igazolta ezt), hogy A' *patyolat* szerepelt az *Első Darabban*, ezt követően viszont már nem számolt Csokonai a kiadásával, az *Első katalógus*ra azért még feljegyezte a megfelelő sorrendi helyen, de az *Első Darab tartalomjegyzékéből* teljesen kihagyta, s utána sem fordul elő címlistán e vers. A szövegforrások szövegállapotait vizsgálva pedig megállapítottuk, hogy a *Verstisztázati füzet* (és az azt követő *Öt vers másolata*) karakteresen különbözik a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, a *Nagy Gábor-gyűjtemény* és a *Lugossy József-gyűjtemény* lényegében egybehangzó szövegállapotaitól, így két szövegváltozatot különíthetünk el.

E ponton célszerű kapcsolatot teremtenünk A' *patyolat* és A' *Feredés* között. Ez utóbbi esetében, mint láttuk, az egyaránt autográf *Verstisztázati füzet* és *Szatmárnémeti-gyűjtemény* különbözik egymástól, miként ezektől a *Nagy Gábor-gyűjtemény* is, amely már a Rozália névre átírt szövegállapotot reprezentálja (miként a *Verstisztázati füzet* a későbbi javítások után), valamint, s ez a döntő momentum: benne van az a 12 soros többlet, amely nem más, mint A' *patyolat* szövegének variációja. Erre az egyezésre a kritikai kiadás is rámutatott, de (a verslisták időrendi konstrukciójából fakadóan) azzal a magyarázattal, hogy a nevezett részlet A' *Feredésből* kiválva önálló verssé alakult A' *Patyolatban*.³² Ha viszont a listák általunk vázolt keletkezési sorrendjét tekintjük értelmezési keretnek, akkor éppen az ellenkező folyamatot konstatálhatjuk: A' *patyolat* beleolvadt A' *Feredésbe*. Ez megmagyarázza azt a tényt is, miért nem szerepel e cím az *Első katalógus* után egyetlen listán sem: ha nem beolvadt, hanem önállósult volna, akkor a későbbi listákra éppen hogy fel kellett volna kerülnie. De az *Első katalógus*on is csak feltételesen van már rajta, így

---

³² Költ. II., 576–578., 585–587.

a váltást az *Első Darab* tisztázata és az *Első katalógus* elkészülte közé tehetjük, ami összhangban van a másolatgyűjteményekből adódó tanulságokkal. A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* 1795 májusa utáni autográf változata még nem tartalmazta ezt a 12 sort A' *Feredésben*, a másolatok között pedig megvolt A' *patyolat*, igaz, egyedülként a másolatok sorában, zárójelbe téve (ami szintén utalhat arra, hogy már nem vétetik számításba önálló versként).³³ Az 1796-os *Nagy Gábor-gyűjtemény* mindkét verset tartalmazta, de A' *Feredésben* már megjelent a bővítmény is, vagyis ugyanazt az átmeneti helyzetet reprezentálja, mint az *Első katalógus*, s az előbbi példákhoz hasonlóan az *Első katalógus* előttre, az *Első Darab* mellé helyezi azt.

7. A szövegállapotok időponthoz kötése

A másolatgyűjtemények szövegállapotainak és az egyes versek szövegváltozatainak áttekintéséből levont azon következtetést, mely szerint ezek a *Verstisztázati füzet* és a *Diétai Magyar Múzsza* közé tehetők sorrendileg, bizonytalanabbul, esetleg csak néhány esetre érvényesen, kiegészíthetjük azzal az állítással is, hogy nemcsak a *Diétai Magyar Múzsát*, hanem az *Első katalógust* is megelőzően készültek. E pontosítás időben persze csak pár hónapot jelenthet, ha korábbi vizsgálódásaink következtetéseit felidézzük: a *Diétai Magyar Múzsza* 1796 novemberétől december közepéig jelent meg, az *Első katalógus* elkészülte pedig nem történhetett 1796 tavasza–nyara, legvalószínűbben augusztusa előtt. Sokkal lényegesebb azonban az, hogy a másolatgyűjtemények szövegállapotainak *Első katalógus* előttre helyezése egyben azok *Első Darab* mellé helyezést jelenti sorrendileg, s tágabb értelemben, feltételesebb megfogalmazással az időrendet illetően is.

---

³³ Ez a zárójel nem jelent meg Demeter Júlia és Pintér Márta kiadásában (DEMETER–PINTÉR, 2005), de pontosan kivehető a kéziratban: a cím előtt kezdődik és a szöveg utáni elválasztó vonal végén záródik.

Másik oldalról a *Verstisztázati füzet* keltezése látszik fontosnak, ez azonban korántsem olyan egyértelmű, mint a *Diétai Magyar Műzsa* esetében volt. A verscsoportot Szilágyi Ferenc 1793-ra datálja, tételesen ki nem fejtett érvek alapján, s a népszerű kiadásban magunk is átvettük ezt, igaz, kifejtett érvek alapján. Mostani rigorózusabb filológiai megközelítésünk mércéjén mérve azonban hibát követtünk el: átvettük a Szilágyi Ferenc datálását is meghatározó, noha reflektálatlanul érvényesülő előfeltevést, nevezetesen azt, hogy Csokonai eme tisztázata egy Kazinczy biztatására összeállított kiadás-tervezet, amelyet kettejük levélváltása alapján időben behatárolhatunk. Kazinczy 1793. július 19-én azt írja Csokonainak: „várom a’ nyomtatandó versek gyűjteményét”,³⁴ Csokonai pedig ősszel írott levelében arra utal, hogy magával vitte „apró verseit”, hogy személyesen adhassa oda Kazinczynak (de végül nem találkoztak, azt meg nem írja, hogy elküldte volna).³⁵ Logikus feltevés, de nincs rá bizonyíték, hogy éppen ez a verscsoport volt nála akkor. Nézzük tehát a rigorózus filológiai érveket.

A *Verstisztázati füzet* autográf verstisztázatok csoportja a költő egy kéziratos füzetében (MTAK. K 677. 52a–80a). Az egységes íráskép biztonsága alapján a tisztázatok egyszerre készültek (tehát nem részletekben és hosszabb idő alatt). A ciklusszerűen egy csoportba másolt szövegek végül is nem szolgáltak valamely nyomtatott kiadás alapjául, mert: 1. befejezetlenül maradt a szöveg-csoport, hiszen az utolsóként szereplő versnek csak a címe van felírva; 2. a letisztázott szövegeket tartalmazó lapok közül több utóbb ki lett tépve (a szövegek némelyike így töredékesen maradt ránk); 3. a megmaradt lapokat később másoláshoz és versfogalmazványok készítéséhez használta a költő. A letisztázás idejének meghatározásában elsődlegesen a ciklusban szereplő versek jelenetnek támpontot. A *Kovátsi út* és A *Legatus* egy alkalmi verscsoport részeként, 1792. december 24–28. között keletkezett, amint azt a kéziratra jegyzett ugyancsak autográf dátum mutatja. A letisztázás tehát csak ezt követően, 1793 elejénél nem korábban történ-

---

³⁴ Lev. 21.

³⁵ Lev. 22–23.

hetett. A füzet lapjaira Eschenburgból kimásolt versek és fordítások (*Ódák olaszból*)³⁶ a tisztázati részt folytatólagosan követik, közöttük átfedések vannak, így időben későbbiek. S minthogy az ezek sorában megtalálható egyik versben (*Bakkhuszhoz*) 1795-ös évszám olvasható, ez kijelöli a *Verstisztázati füzet* keletkezésének felső időhatárát is. A *Verstisztázati füzet* keletkezése ezen adatok alapján tehát 1793 és 1795 közöttre tehető.

A' *Szépek szépe* és A' *vidám természetű poéta* azonban megjelent nyomtatásban is Pántzél Dániel *Magyar Mercurius*ának mellék-lapjában, a *Bétsi Magyar Múzsában*, majd az *Urániában*, s ezek segíthetnek a pontosabb időrend meghatározásában. A szövegváltozatok összehasonlítása szerint a *Bétsi Magyar Múza* mindkét esetben olyan változatokat tartalmaz, amelyek egyik ismert kéziratban és nyomtatott forrásban sem találhatók meg, vagyis az e közlés előtti kéziratossá vált változat nem lehet a ma ismert *Verstisztázati füzet*, sőt a későbbi változatokkal való egyezés alapján az látszik, hogy a *Verstisztázati füzet* a későbbi (ami nyilván azt is jelenti, hogy fel kell tételezzük egy *Bétsi Magyar Múza* előtti, ma már nem ismeretes kézirat létét is). A *Bétsi Magyar Múza* változatát a kritikai kiadás megfelelő kötete (és annak nyomán a népszerű is) 1793-ra teszi,³⁷ noha már a kritikai kiadás első kötetének kiadástörténeti bevezetőjében az olvasható Szauder Józsefre és Kókay Györgyre hivatkozva, hogy a versek 1793-ban és 1794-ben jelentek meg.³⁸ Szauder József egész pontosan úgy fogalmaz A' *vidám természetű poéta* kapcsán, hogy az megjelent „Az *ujj bétsi Magyar Múza Első Esztendeje 1793.* című füzetben is, de annak VII. darabjában, ahol előtte más, 1794-gyel jelzett versek olvashatóak.”³⁹ Kókay György pedig azt írja, hogy a „melléklet az 1794-ben megjelent 7. számmal szűnt meg”.⁴⁰ Célszerű tehát alaposabban megvizsgálnunk a *Bétsi Magyar Múzsát*, hogy az ott megjelent

³⁶ Mindennek részletes tárgyalására később kerül sor, itt csak a jelen időrendi vizsgálódások szempontjából meghatározó mozzanatot emeljük ki.

³⁷ Költ. II., 514., 524.; valamint OSIRIS, 2009, 1068.

³⁸ Költ. I., 254.

³⁹ SZAUDER, 1980, 214.

⁴⁰ KÓKAY, 1979, 210.

versek időrendi besorolásában immár pontosak és tényszerűek lehessünk.

Szauder József leírása a címlapról megállja a helyét, ott valóban ez a cím és dátum szerepel, amely ugyanakkor nem pusztán az első számnak a címlapja, hanem az egész kiadványnak, mert a továbbiakban nincs címlap, csak a lapélen a MAGYAR MÚZSA megnevezés, valamint az aktuális sorszám (II., III. stb.). Ez, továbbá az oldalszámozás folyamatossága is azt bizonyítja, hogy a folytatásokban megjelent kiadvány egy kötetnek volt szánva. Ennek a kiadványnak azonban, Kókay állításával szemben, 9 folytatása (száma) jelent meg, s a címlap 1793-as dátuma ellenére nemcsak 1794-re, de még 1795-re is átnyúlóan, hasonlóan a társ-melléklap, a *Magyar Bibliothéca* megjelenéséhez.⁴¹ A hasábokon olvasható alkalmi költemények datálásából ugyanis pontosabb időrendi következtetések vonhatóak le. A II. szám egyik halotti versének címszövegéből megtudjuk, hogy a búcsúztatott személy, Ováry László 1793. október 23-án hunyt el,⁴² s nemigen gyanakodhatunk sajtóhibára az évszámot illetően, mert a lapszám elején, miként már az első lapszám egyik lábjegyzetében is, Derham könyvének Segesvári István általi fordítása említettik, amely pedig 1793-ban jelent meg. Mindezek alapján biztonsággal állíthatjuk, hogy a *Bétsi Magyar Múza* II. száma nem jelenhetett meg az év utolsó két hónapjánál (inkább decemberénél) előbb.

Mindebből kifolyólag állítható az is, hogy a IV. szám, amelynek legelső közleménye A' *Szépek' Szépe*, már 1794-ben kellett megjeljen (hacsak nem egyszerre jelent meg több szám), nem is beszélve a VII. számról, amely A' *vidám természetű poétát* tartalmazta, utolsó darabként. E szám élén egy 1794. február 4-i keltezésű vers áll, tehát megjelenése ezen időpont utánra tehető, s hogy ezúttal sem lehet szó sajtóhibáról, azt bizonyítja a 61. lapon olvasható jegyzés egy vers előtt, mely Kövy Sándor „közelebb múlt Esztendőbenn” történt sárospataki professzori beiktatását említi, amire, tudjuk, 1793-ban került sor. (A VIII. számban az egyik vers

---

⁴¹ KÓKAY, 1979, 211.

⁴² *Bétsi Magyar Múza*, 1793, II., 23.

1794. március 4-i keltezésű, a IX. számban pedig egy jegyzetben említett könyv kiadási éve 1795.⁴³) Adataink arra nézve nincsenek, hogy milyen csatornákon és mikor jutottak el Csokonai versei a szerkesztőhöz, s egyszerre vagy külön-külön. Az mindenesetre feltűnő, hogy Csokonai mellett Nagy Sámuel is szerepel a lapban egy verssel, az említett 1794. február 4-i dátumú közlemény pedig Debrecenben kelt, s többször van jelen a lapban a volt debreceni diák, Sándorffi József is. Megemlíthetjük továbbá, hogy Csokonai 1794. októberi jelentése művei kiadásáról a főlap, a *Magyar Mercurius* hasábjain jelent meg (majd az ugyancsak bécsi *Magyar Hírmondóban*, ahol ugyanezen év márciusában egy tudósítás hívta fel a figyelmet Csokonaira és Nagy Sámuelre). Mindezek alapján a bécsi hírlapokkal, azok szerkesztőivel élő kapcsolatrendszert sejtethetünk a háttérben, pontosabbat azonban megalapozottan nem mondhatunk.

Biztonsággal annyit jelenthetünk ki, hogy szövegforrásunk, a *Bécsi Magyar Múza* 1794-ben jelent meg, az itt kinyomtatott versek szövegállapota pedig 1794 előtti (feltehetően 1793-as). Ebből a *Verstisztázati füzet*re nézve az következik (a szövegállapotok megállapított sorrendje alapján), hogy az sem keletkezhetett 1794 előtt. A felső időhatár meghatározásában ugyanezen versek *Uránia*-ban megjelent szövegváltozatai segítenek, mert láttuk, hogy ezek a változatok sorrendileg a *Verstisztázati füzet* utánra tehetőek (*A' Szépek' Szépe* esetében ez karakteresebben látszik). Az *Uránia* harmadik kötete 1795 márciusának végén jelent meg, így a versszövegeknek legkésőbb ennek az évnek az elején el kellett jutnia a szerkesztőkhöz, ami azt jelenti, hogy e változatok nemigen készülhettek később 1794 végénél, 1795 elejénél. Minthogy a *Verstisztázati füzet* változata sorrendileg korábbra tehető, így az itt található tisztázatok keletkezési idejéül nagy valószínűséggel 1794 jelölhető meg. Ez az időpont összhangban van a másolatgyűjtemények szövegállapotaik keletkezési idejéről eddig feltárt adatokkal, vagyis hogy azok (egyaránt, de egyes darabjaikban nem egységesen) 1795–1796-ra tehetőek, mert az 1795. májusi autográ-

---

⁴³ *Bécsi Magyar Múza*, 1793, VIII., 66. és IX. 76.

fokhoz képest későbbiek, az 1796-os *Diétai Magyar Múzsza* (s úgy tűnik: *Első katalógus*) előttiék. Ez az időszak az *Első Darab* keletkezési ideje is.

Pontosabban: az *Első Darab* anyagának egyberendezési ideje, ami elsőrendűen az egységes oldalszámozásban testesül meg. Ez az az időpont, időszak, amelyre nézve érvényesnek tekintjük a másolatgyűjtemények által megőrzött szövegállapotokat is. Azt azonban nem állítjuk, hogy ezek egységesen közös forrásra (mondjuk az *Első Darabra*) visszavezethetők volnának, sőt az tűnik inkább valószínűnek, hogy egy olyan kézirat forráscsoport van a háttérben, amely aztán az *Első Darabban* áll össze kötetté. E pon-
ton be kell vonni a vizsgálatokba az *Első katalógus* második egységét jelentő szövegcsoporthoz is, mert az eddigiekben vizsgált autorizált másolatgyűjtemények ennél is lényeges szerepet töltenek be, különösen a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*, amely a legteljesebben átfogja mindkét verscsoportot, az *Első Darabét* és a *Zöld Codexét* is.

A Zöld Codex verscsoportja

1. A verscsoport körülhatárolása

Az *Első katalógus* második egységét, mint arról korábban részletesen szóltunk, azok a versek jelentik, amelyeket az *Első számvetés* is lajstromozott, s amelyek a *Zöld Codex* anyagából lettek kiválogatva. Ha ezt a verscsoportot összevetjük az összes vonatkozó listával és ránk maradt kéziratcsomóval, akkor a következő megfeleléseket kapjuk:

<i>Első katalógus</i>		<i>Listák</i>			<i>Kéziratok</i>			
<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>SZVI.</i>	<i>KI.</i>	<i>JG.</i>	<i>ZC.</i>	<i>SZGY.</i>	<i>CQ.</i>	<i>HV.</i>
LXVI.	Az Estve. Elégia.	1.			1.	2.	14.	
LXVII.	A' fösvény. Szatíra.	2.			2.	1.		
LXVIII.	Az Álom. Elégia.	4.	4		4.	8.	15.	
LXIX.	Mindég közel a' Halál. Elégia.	5.	5	17	5.	10.		
LXX.	Konstántzinápoly. Elégia.	7.	1	10	7.	16.	17.	
LXXI.	A' Had. <Eleg> Szatíra.	9.	17		9.	15.		
LXXII.	Színesség. Szatíra.	10.		19	10.	12.		
LXXIII.	A' Szerentse. Levél.	12.	15		13.	19.	11.	
LXXIV.	A' Tengeri Zivatar. Elégia.	13.	14		14.	20.		
LXXV.	A' Kevély. Szatíra.	14.	13		15.	21.	19.	
LXXVI.	A' Földindulás. Elégia.*	15.	12		16.	22.		
°LXXVIII.	<Egy> Midás. Szatíra.	16.	11		17.	23.		
LXXIX.	Rút ábrázat 's szép Ész. Szatíra.	17.	10		18.	24.		
LXXX.	Barát<ságos>i Bútsúvétel. Elégia.	19.			20.		10.	
LXXXI.	Magyar! Hajnal hasad. Szatíra.	21.	7		22.	28.		

<i>Első katalógus</i>		<i>Listák</i>			<i>Kéziratok</i>			
<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>SZVI.</i>	<i>KI.</i>	<i>JG.</i>	<i>ZC.</i>	<i>SZGY.</i>	<i>CQ.</i>	<i>HV.</i>
LXXXII.	A' Magyar Gavallér. Leírás.	22.		12	23.	25.		
-LXXXIII.	A' Reggel. Elégia.	23.			24.	29.	12.	
°LXXXIV.	A' Dél. Elégia.	24.	19		25.	30.	13.	
LXXXV.	A' Nyár. Szatíra.	26.			27.	32.	16.	
LXXXVI.	Az Ősz. Leírás.	27.			28.	33.	18.	
LXXXVII.	A' Tél. Szatíra.	25.	20		26.	31.	8.	
LXXXVIII.	Musa vetat mori.	Ode. 28.	6			5.		2
LXXXIX.	A' Hír.	Ének. 29.	16			18.		
-XC.	Az Árvíz.	31.	3	18		11.		1

* Utána egy sorszám (LXXVII.) kimarad, ami majd a CXX. sorszámnál pótlódik vissza.

A legfeltűnőbb, szemben az *Első Darab* anyagával, hogy itt nemhogy csak töredékesen maradt fenn a listázott verscsoport, hanem gyakorlatilag két teljes kéziratos gyűjtemény is meglehetősen pontossággal megfeleltethető ennek, s szórványosan további kéziratok is érintkeznek vele. Látható továbbá, hogy a *Zöld Codex* és a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* közös versanyagát nemcsak az *Első számvetés* címsora foglalja össze (amelynek egyébként az *Első katalógus*ra nem került tételei ugyancsak megtalálhatóak a gyűjteményekben), hanem Csokonai barátainak későbbi címleírásai is a náluk található kéziratokról. Mikor ugyanis Csokonai 1801 nyarán elkezdte összegyűjteni szétszórt kézirateit, többeket megkeresett ebben az ügyben. Kiss Imre 1801. őszi válaszlevelében beszámol egy nála lévő kéziratcsomó tartalmáról: kizárólag a *Zöld Codex*ből kiválogatott verscímekeket sorol fel, s az is feltűnő, hogy a közepén a 7–18. tételek lényegében megegyeznek a *Zöld Codex*ből és a *Szalmárnémeti-gyűjtemény*ből ismert anyaggal, csak fordított sorrendben következnek. A Győri József által feltehetőleg ugyancsak ebben az időben készített jegyzék szintén tartalmaz verseket ebből az anyagból, némileg szétszórtan (l. a 18/a–b és 19. képmel-lékleteket).

A kérdés, amit itt és most fel kell tennünk, többértű és eltér az *Első Darab* kapcsán feltett kérdések jellegétől. Alapvetően a *Zöld*

Codex megítélése a tét, hiszen az autográf listák bizonyosan ennek az anyagára épülnek, döntő jelentőségű tehát, hogy autográfnek vagy másolatnak tartjuk-e, s hogy saját iskolai zsongéit vagy praeceptorai működése termékeit látjuk-e a benne található versekben. Mindennek megítéléséhez a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* tanulságai jelentenek olyan új elemeket, amelyek az eddigi vizsgálatoknak nem álltak a rendelkezésére,¹ épp ezért a jelen nyomozás elsődlegesen e két gyűjteményre koncentrál, összehasonlítva felépítésüket, sorrendjüket, anyagukat, bejegyzéseiket. Ezt követően terjeszkedik csak ki az érintkező további kéziratok vizsgálatára. Mindennek eredményeképpen a költői életmű határainak kijelölését és a hitelesen Csokonai nevéhez köthető versanyag kronológiájának kialakítását reméljük.

2. A Zöld Codex a szakirodalomban

A *Zöld Codex* néven ismert kézirat csomó² hajdan egy zöld kötésű füzet volt, amely a Csokonai-hagyaték egy részének birtokosától, Gál Lászlótól került Toldy Ferencen keresztül az Akadémia kéziratárába. A kéziratban a hagyomány szerint Csokonai diákkori magyar és latin nyelvű sententia és pictura versei, valamint a magyar nyelvűek egy részéhez utóbb írott toldalékok találhatók, olyan nevezetes versek, mint *Az Estve*, *Az Álom* vagy a *Konstántinápoly*. A kézirat szövegei Harsányi István és Gulyás József 1922-es kiadásától³ hozzáférhetőek minden összkiadásban, komolyabb vizsgálat alá azonban először Vargha Balázs⁴ és Juhász Géza⁵ vette ezeket, a kritikai kiadás első kötete⁶ pedig lényegében

---

¹ A jelen áttekintés előzménye: DEBRECZENI, 2005.

² MTAK K 672/IV. 32a–102b.

³ HARSÁNYI–GULYÁS, 1922, II. 225–244. (csak a magyar nyelvűek és a kéziratban delectur jellel jelöltek, a Toldynál megjelent többi vers a 3–17. oldalakon található).

⁴ VARGHA, 1953.

⁵ JUHÁSZ, 1977, 69–82.

⁶ Költ. I.

a *Zöld Codex*re épül, részletes tanulmányok és jegyzetek kíséretében téve közzé a műveket. A zsenyéket nem filológiai szempontból Szauder József elemezte nagy hatású tanulmányban.⁷ Mégis, ha számba vesszük, mi az, amiben egyetért a szakirodalom, mi az, ami adathatóság állítás, s nem pusztán vélekedés, igen keveset mutathatunk fel.

(a kéziratos kötetről)

Amit ma a hajdani kötetből ismerünk, az csak töredék, és az sem egykori formájában. Toldy leírását idézhetjük a kötetről mint egyedüli forrást: „Gaál László birtokában van egy 8-rétű, zöld tábláu, bőrhátú verseskötet, melynek sarkán arannyal e cím olvasható: Carmina. Tartalmát gyermek- és deák-kori magyar és deák versek teszik, mik idegen s elég gyermekes kézzel írvák. Később, hihetőleg Patakon 1795. Cs. némelyeket saját kezével kijavított, némelyeket kitoldott ... mik aztán nagyobb részt a Dietai Musában meg is jelentek. Vagy fele a leveleknek kitépetett.”⁸ A mai állagban a kéziratos anyag borító nélkül, szétszedve található. Nem tudjuk, hogy a zöld borítójú kötet a szövegek beírásakor egyben volt-e, avagy csak utólag egyesítettek így több kéziratos csomót,⁹ illetve hogy mikor történt a levelek kitépése, a lapok sorrendjének átszerkesztése. A Csokonai anyjától származó részletes kéziratleltár arról tanúskodik, hogy az utolsó két tétel kivételével a ma ismeretes tartalom és sorrend jellemezte a *Zöld Codex* anyagát közvetlenül a költő halála után. A tételes felsorolás ugyanis pontosan a mostani kéziratrendet követi még a szétszórta elhelyezkedő toldalékok esetében is, egyedül Az *Ember gyűlölkö* című négysoros maradt ki, ugyanakkor szerepel végül, 28. és 29. sorszámmal A’ *Szőkevény Ámor Tassóból* és a *Tassó Amintássa. Pásztori Játék* két megnevezése, ami megerősíteni látszik Toldy állítását, mely szerint „vagy fele a leveleknek kitépetett”, ma legalábbis ezeket nem találjuk a csomóban.

---

⁷ SZAUDER, 1980, 73–108.

⁸ TOLDY, 1844, 952. h.

⁹ VARGHA, 1953, 113.

(a kézírásról)

Juhász Géza és Vargha Balázs a Toldy óta érvényes álláspontot vallotta, mely szerint a kézirat nem autográf, hanem egy diák másolata Csokonai iskolai feladatként írott zsebéiről (a toldalékok és a verseken utóbb végzett javítások viszont saját kezűek). A kritikai kiadás első kötetének sajtó alá rendezője, Szilágyi Ferenc grafológiai vizsgálatok¹⁰ alapján szakított e felfogással, s az egész kötetet autográfnek tekintette. Mi inkább a hagyományos vélekedés pártján vagyunk, s nem véljük Csokonai kézírásának a *Zöld Codex* eredeti szövegrétegét.¹¹ Egyazon anyagra tehát két egymást kizáró érvelés és következtetés épül, így csak ezekre alapozva nem lehetséges megnyugtató bizonyossággal állást foglalni.

(a kézirat és a versek keletkezéséről)

Az a vélekedés azonban, hogy a kutató autográfnek vagy másolatnak tartja-e a *Zöld Codex* eredeti versanyagát, meghatározhatja a keletkezés módjáról és idejéről alkotott véleményét. Ha másolat, akkor a versek megírásának és idegen kéz általi lemásolásának, összeírásának ideje, vagyis a szövegforrás és szövegállapot keletkezési ideje valamilyen mértékben különbözik, ha autográf, akkor nem feltétlenül kell különböznie. Vargha Balázs és Juhász Géza Csokonai 1785–1791 között írott, diákkori verseinek utólagos összegyűjtését látja a *Zöld Codex*ben, az összeírás idejét Vargha Balázs 1790–91 utánra,¹² Juhász Géza Csokonai praeceptorsága idejére, 1794 körülre teszi.¹³ Szilágyi Ferenc viszont azt állítja, hogy a „Zöld-kódex Csokonai iskolai versfeladatait saját kezű egykorú lejegyzésben tartalmazza”, vagyis „kódexbeli sorrendjük minden bizonnyal megfelel megírásuk eredeti sorrendjé-

---

¹⁰ L. erről részletesen a vizsgálatokat végző Rákosné Ács Klára könyvét (RÁKOS-NÉ, 1985, 233–239, *A Zöld kódex megoldott rejtélyei*).

¹¹ Az Osiris-féle kiadásban a kritikai kiadást követve még a „feltehetőleg autográf” minősítést használtuk, de két év múltán már felülvizsgáltuk ezen álláspontunkat (DEBRECZENI, 2005).

¹² Vö. VARGHA, 1953, 119.

¹³ Vö. JUHÁSZ, 1977, 82.

nek”.¹⁴ Ebből következően a zsengek „zömmel a poétai osztályban, 1785/86-ban készülhettek; a kódex törzsanyaga (37a–66b) így azonos a költő iskolai purum-füzetével, amelybe esetenként impurumként is beleírt néhány verset. A latin nyelvű propositiókat tartalmazó második rész (78a–85b) az íráselemzés szerint a költő saját kezű tisztázatait őrzi 12–13 éves korából.”¹⁵

3. A Zöld Codex kéziratcsomója

Mit lehet tenni ennyire eltérő szakirodalmi véleményekkel s a szilárd filológiai adatok hiányával szembesülve? Semmiképpen nem próbálnánk meg a meglévő adatok közötti hiátusokat feltételezésekre épülő magyarázatokkal kitölteni és így elfedni azokat, tárjuk fel inkább a filológiai tényeket, és mutassuk meg a közöttük lévő hiátusokat.

(a kézirat fogásai és a szövegek folyamatossága)

A hajdani Zöld Codexhez tartozó kézirategység a ma rendelkezésünkre álló kötet számozása szerint a 32a–102b oldalakon található. A 32a–36b oldalakon idegen kezektől származó címlap és tartalomjegyzék van, így a fogásokat csak a 37a oldaltól érdemes számolni. A fogások több lapból állnak, s cérnával össze vannak fűzve. Lapjaik száma fogásonként különbözik. Nyolc fogás különíthető el: 37a–46b; 47a–52b; 53a–61b; 62a–69b; 70a–75b; 76a–84b; 85a–92b; 93a–102b.¹⁶ Három esetben adódik probléma a fogások elkülönítésénél. A 100ab–101ab lap nincs összefűzve a fogással,

---

¹⁴ Költ. I., 333–334.

¹⁵ Költ. I., 330.

¹⁶ Az első fogás tehát, amely a 37a oldaltól a 46b oldalig tart, 5 lapot tartalmaz, mindegyik lap 4 oldalt. Az egyes lapokon található oldalak elhelyezkedése a hajtás és fűzés következtében alakul ki, ha tehát a 37ab–46ab oldalakat tartalmazó lapot kihajtanánk, akkor az egyik felén a 37a és 46b oldalakat találnánk egymás mellett, a másik felén pedig a 37b és 46a oldalakat. A következő, a 38ab–45ab oldalakat tartalmazó lap esetében ugyanígy (és aztán tovább az összes többi lapnál).

hanem a 102ab elé van beragasztva.¹⁷ A másik két esetben csak fél-fél lap beragasztását figyelhetjük meg. Az 53ab önálló fél lap, s a következő fogás elejére van beragasztva, az 54a oldal elé. A 77ab ugyancsak önálló fél lap, amely a fogás fűzéséből következően valójában egymás után következő 76ab és 78ab közé van beragasztva.¹⁸

Ha az így elkülönített fogásokat összevetjük a szövegek folytonosságával, akkor a következőket állapíthatjuk meg. Az első három fogás végén egyaránt befejeződik egy-egy vers szövege, és az utolsó oldal eredetileg üresen maradt (a 2. fogásnál az utolsó két oldal, az előtte lévő vers pedig megszakad). Az üresen maradt helyen az 1. fogásnál mindössze egy utólagos toldalék található (46b), tehát elvileg a most egymás utáni két fogás eredetileg különálló is lehetett. A 2. fogásnál az üresen maradt lap hátoldalán egy új szöveg-egység következik (52b), amely folytonos a 3. fogásával (az előlap, vagyis az 52a oldal üresen maradhatott, mert ide ugyancsak későbbi autográf toldalék került). A 3. fogás üresen maradt hátlapjára (61b) is a következő fogásban folytatódó új szöveg-egység eleje került, e helyeken tehát elvileg utólag is összekapcsolódhattak az eredetileg különálló fogások.

A 4. és 5. fogások között a fogások határain átível egy-egy vers, továbbá az ezeket körbevevő szövegek folytonosak és egységes írásképet mutatnak, tehát a fogások eredeti sorrendjének meg kellett egyeznie a mostanival, és a leírásnak folytonosnak kellett lennie. Az 5. és 6. fogások között ugyancsak átível egy vers, de a szövegek sora ezzel meg is szakad, utána van beragasztva egy fél lap, s ezt követően egészen új, más írásképpű szövegsorozat, a latin nyelvű versek sora következik, tehát itt a két fogás külön is keletkezhett, előbb a 6., s annak az üresen maradt első fél lapjára

---

¹⁷ A fogás lapjai tehát: 93ab–102ab, 94ab–99ab; 95ab–98ab; 96ab–97ab + 100ab–101ab.

¹⁸ Vargha Balázs úgy véli, hogy az előző fogásból van kivágva egy lap (a 69b és 70a oldalak között): „Az ötödik ív második lapja ki van vágva, de a vers (Egy magyar gavallér) folytatódik, átugorva a kivágott lapot.” (VARGHA, 1953, 113.) Ma már azonban a kéziratok könyvtári bekötését megszüntették, így tisztán látható, hogy a kérdéses helyen két fogás találkozik.

(76ab) utólag kerülhetett az 5. fogás utolsó versének záróoldala. A 6. és 7., 7. és 8. fogás között is folytonosság figyelhető meg, az utóbbi esetben egy Johannes Secundus-másolat következik folytonosan a határoló lapokon, az első esetben új vers áll a fogás első lapján, de az írásképp és a szöveganyag tökéletesen egységes a két fogáson belül (az autográf toldalékok a latin másolatok után folytatólagosan következnek).

(a szövegek folytonossága a fogásokon belül)

Három vers esetében találunk szakadást magának a szövegnek a folytonosságában. Az 1. fogásban az *Egyedül a tudományok teszik halhatatlanná az embert kívált a' Poësis* című vers az 5. szakasszal véget ér a 45a lap közepén, s alatta folytatólagosan következik egy új vers, *Az Álom*. Itt semmiféle eredeti jegyzés nem utal arra, hogy a hátralévő négy szakasz a következő fogás legutolsó lapján olvasható (52b), ott viszont címként visszaatalás van (ami vagy egyidejű a lejegyzéssel, vagy nem sokkal későbbi, de mindenképpen a lejegyző kezétől származik): „ad Paginam 17. sequitr. Uralkodj hatalm.” A vers első felének leírásakor elkövetett tévesztést (aminek okát csak találgathatjuk) később korrigálta a lejegyző; a visszaatalás ugyanakkor azt bizonyítja, hogy ennek odajegyzésekor már egybetartozott a most egymást követő két fogás. A négy szakasz pótlását követően a versek folytatólagosan következnek, a beragasztott fél lapon is (53ab).

Feltűnő módon ugyanitt található a másik folytonossági hiány is. Az 51b oldal közepén folytatólagosan kezdett *A Hadról* című vers tíz sor után őrszóval végződik a lap alján, utána viszont nem található a folytatás, pedig a következő oldal eredetileg üres volt, mert utóbb került rá Csokonai kézírásában *A' tengeri háború* toldalékának a vége. A szöveg megszakadására logikailag két magyarázat kínálkozik: vagy csak a leírás szándéka volt meg, s az őrszó után nem készült el a folytatás, vagy megtörtént a leírás és azt utólag eltávolították onnan. Ez utóbbi eset a fogás lapjainak vizsgálata alapján csak úgy lehetséges, ha ragasztott volt a lap, tehát nem volt összefűzve a fogással. Ennél többet csak a feltételezések szintjén mondhatnánk.

A harmadik eset a 71b lapon található. A' *Reggel* című vers 58. sorát követően a lap alján ez olvasható bizonyosan egyidejű lejegyzésben: „ulterius sequitr. ad pag.”, de oldalszám nincs megadva, s a következő lapon folyamatos írással, azonos tintaszínnel új vers kezdődik. A folytatásból csak három sor van meg, visszaautalás nélkül, a 76b oldalon (további 19 sor csak most vált ismertté, a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ből). A szöveg megszakadására ezúttal sem tudunk filológiailag kielégítő magyarázatot adni (e versről később még részletesen szólunk). Az mindazonáltal feltűnő, hogy a szövegek szakadása vagy illesztése mindhárom esetben a fogásoktól némileg különálló, azokba eredetileg nem tartozó fél lapok közvetlen környezetében van. A történetek rekonstrukciójára ez alapján azonban merészség volna vállalkozni.

(a kézirat rétegei)

A fentiek alapján annyit lehet kijelenteni, hogy a *Zöld Codex* összeírása több részletben történt, legalábbis logikailag másként nem tudjuk elképzelni a szövegek megszakadását és a pótlásokat. Mindez azonban csupán a szövegek első rétegére vonatkozik, arra, amelynek autográfijáról a vita folyik.¹⁹ Utólag Csokonai saját kezű fogalmazványai is bekerültek az üresen maradt lapokra, ezek a korai versek elmélkedő toldalékai. A felhasznált oldalakat a jobb felső sarokban autográf számozás fogja egybe (a többi lapon található ceruzás számozás késői, egyedül a 17. lapon van tintával, ami a már idézett visszaautalás miatt került oda). A toldalékok írásával egy keletkezési rétegbe sorolható a hasonló tintával végrehajtott szövegjavítások sora a korábban összeírt versek közül azokon, amelyek mellett nem található *o* (deleatur, azaz törlendő) jel. Az így meg nem jelölt versek címeit (A' *Rövid nap és hosszú éjj* kivételével) aztán a később beragasztott fél lapon, a 77a oldalon található lista, az *Első számvetés* foglalja össze, a címek mellett többféle jelöléssel. E lista funkcióját, a szövegek kiválogatását és átja-

---

¹⁹ A fentiek miatt sem gondoljuk, hogy Csokonai autográf tisztázati füzetével van dolgunk, amely egykorú lejegyzésben tartalmazza az iskolai propositiókat, vagyis az időrendnek az 1785/86-os évhez való közvetlen igazítása sem támasztható alá.

vítását a szakirodalom egyöntetűen úgy értelmezte, hogy Csokonai saját korai versei közül utóbb kiválogatta azokat, amelyeket jobbnak és így átdolgozásra érdemesnek tartott, a többivel ezek után már nem foglalkozott. A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* néhány apró bejegyzése alapján azonban e nézet felülvizsgálatra szorul.

4. A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* bejegyzéseiből adódó kérdés

A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* felfedezői nagy hangsúllyal említik azon bejegyzéseket, amelyek bizonyítják, hogy a kötet első részének összeírója egy debreceni diák, akinek Csokonai 1794-ben nyilvános tanítója, azaz publicus praeceptor volt a poétai osztályban.²⁰ A bejegyzések arról tanúskodnak, hogy bizonyos verseket Csokonai mint praeceptor diktált le, s ezek a versek valóban mind ismereteseek az életműből. Vagyis bizonyítást nyert a kötet által Juhász Géza feltevése,²¹ mely szerint Csokonai oktatási gyakorlata a versírásban a közvetlen példaadáson alapult. A praeceptor kitűzött egy a kollégiumi oktatásban szokásos megverselendő témát, arra a diák megírta a maga versét, majd a praeceptor le-diktálta a sajátját. Így egymás mellé került a diák és a tanár verse.

A Satmárnémeti-gyűjtemény első hat verse

1. Le kell irni az estvét. 1° haec fuit pro[positi]o
2. A' Fősvényt le kell irni
3. A Pub[lico] P[rae]ceptore] Cs[okonai] M[ihály] Dict[ata].
De eadem Pro[positi]one
4. Az Estvéről. Dictat[a]
5. A' Tavaszról
6. Edgy Poëtai fel vidulás

---

²⁰ A személyre vonatkozóan csak erősen feltételes az azonosítás, a kötet felfedezői Győri József szerzőségének lehetőségét vetik fel (DEMETER–PINTÉR, 2005, 17–19.).

²¹ Vö. JUHÁSZ, 1977, 78–79.

A *Zöld Codex* első hat verse

1. Pro[positi]o Egy kies kert le írása
2. Pro[positi]o Szüntelen közel van a' halál
3. Pro[positi]o Az Estvének le írása
4. Az Estve. a HD. Praep. [a Humanissimo Domino Praeceptore]
5. Egy Fösvénynek le írása. 3. Aprilis
6. Ugyan erről a' Fösvényről. A H. D. P. Pr. [a Humanissimo Domino Publico Praeceptore]²²

A *Szatomárnémeti-gyűjtemény* első négy verse közül az első kettő a lejegyző diáké, a második kettő praeceptor-Csokonaié. A versek ugyanarra a praeceptor által kitűzött két témára születtek (az este és a fösvény), ez az összefüggés a címadásban is megnyilvánul (De eadem propositione: 'ugyanarról a tételről'). A *Zöld Codex* 3–4. és 5–6. verse pontosan ugyanígy függ össze, csak hogy itt nincs megjelölve a praeceptor neve. A szakirodalomban a praeceptorra vonatkozó bejegyzéseket a következőképpen értelmezték: Szilágyi Ferenc, aki a kézírást autográfának és egyidejűnek tartja, Csokonai praeceptorára, Háló Kovács Józsefre történő utalást lát benne,²³ a kötetet diákmásolatnak vélő Juhász Géza pedig Csokonaival azonosítja a bejegyzésben szereplő praeceptort.²⁴ Az egymásnak ellentmondó értelmezések azonban egy dologban közösek: nem adnak magyarázatot (sőt rá sem kérdeznak) arra, hogy tulajdonképpen *miért is kerültek oda ezek a praeceptorra vonatkozó megjegyzések a címek mellé.*

Ha Szilágyi Ferenc érvelését követjük, akkor az állítható, hogy a megjegyzett versek témáit Csokonai praeptora, Háló Kovács József tűzte ki a diákok számára. Minthogy azonban a másik két, megegyező című vers ugyancsak propositio, tehát azok témáit is a praeceptornak kellett kitűznie. Miért nincsenek akkor azok is megjelölve? Vagy miért vannak éppen ezek? Juhász Géza értelmezéséből ugyanilyen típusú kérdés adódik: Ha a megjelölt versek

²² A *Zöld Codex*ben található mindkét rövidítés feloldását Juhász Géza adta meg (uo.).

²³ L. Költ. I., 363–364., 374–375. (a szóban forgó versek jegyzetei között).

²⁴ L. JUHÁSZ, 1977, 78–79.

praeceptor-Csokonai versei, amelyeket pedagógiai célzattal diktált le, akkor a másik két Csokonai-versnél miért nincsen jelölés? Vagy miért van éppen ezeknél? Hiszen egy halmazban a jelölések arra szolgálnak, hogy megkülönböztessék a jelöltet a halmaz más elemeitől. Ha tehát az az előfeltevésünk, hogy a *Zöld Codex* egységesen Csokonai verseit őrizte meg (már akár autográfban, akár másolatban), nem tudunk válaszolni arra a kérdésre, hogy mire szolgálnak ezek a praeceptorra vonatkozó bejegyzések (legalábbis számunkra nem adódik értelmes magyarázat, az eddigi értelmezések pedig fel sem tették e kérdést). Ha viszont abból indulunk ki, ami a *Sz atmárnémeti-gyűjtemény*ben tény, vagyis hogy a megjelölt versek praeceptor-Csokonai mintaként diktált költeményei, a többi pedig a lejegyző diák munkája, akkor mindjárt világos értelmet nyerhetnek a *Zöld Codex* bejegyzései is.

5. A Sz atmárnémeti-gyűjtemény és a Zöld Codex bejegyzéseiből adódó következtetések

Ezen értelmezési lehetőség igazolásához meg kell vizsgálni a két kézirat további részeit és az azokban található bejegyzéseket is. A *Sz atmárnémeti-gyűjtemény*ben tizenegyedikként következő *A' Poétáknak nem kell kints tsak edgy friss kert* című vers előtt a *d. 2^a May – 794* bejegyzés található (a szöveg a 25. sortól megegyezik Csokonai *A Poeta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmi egyebet* című versével, erre a 25. sor előtti *Dictat.* bejegyzés is utal). Fentebb láttuk, hogy a *Zöld Codex* 5. versének címe mellett a 3. *Aprilis* jegyzés olvasható (a tinta színe alapján nem tartozhat az előző vers végén lévő jegyzéshez). Ha ehhez hozzávesszük, hogy a tavaszi félév mindig legkésőbb március 26-ig elkezdődött,²⁵ akkor megállapítható, hogy a dátumok összhangban vannak egymással.

A *Dictat.* bejegyzés egyébként 11 alkalommal fordul elő a *Sz atmárnémeti-gyűjtemény*ben, egy versnél kétszer. Mind a 10 költemény hiteles Csokonai-mű. Ezekkel a bejegyzésekkel részben át-

---

²⁵ *A tanítók kötelességei*, Debrecen 1795, újra: G. SZABÓ, 1996, 420.

fedésben vannak azok az utólag 12 helyre beillesztett *pag.* utalások, amelyek a kötet két különböző helyén szereplő azonos című verseket kapcsolják össze. Értelemszerűen párban alkalmaztatnak (oda-vissza utalás), így hat címről van szó. Öt esetben ugyanannak a témának a tanár (Csokonai) és a diák általi kidolgozását utalják össze, kettőnél ott található a *Dictat.* jelzés is. Egy esetben (*Musa vetat mori*) a diák versét folytatja Csokonai egy 7 szakaszos kidolgozása, majd a másik helyen ugyanannak a témának egy másik, 6 szakaszos, Csokonai általi kidolgozása következik, de ebből csak öt szakasz egyezik meg a korábbival, némileg megváltoztatott sorrendben (a megfelelő helyeken *Dictat.* jegyzés is található). Ahol tehát nem egymást követte a tanár és a diák kidolgozása, ott alkalmaztatott a *pag.* jelölés, teljes összhangban a kötet e részében érvényesülő oktatási cézzal.

Egy további utólagos jelölés is található a *Szatmárnémeti-gyűjteményben*, egy halvány tintával a címek elé tett + jel. Ez minden olyan vers előtt ott van, ahol *Dictat.* jegyzést látunk. Felfedezhető továbbá a *pag.* utalások verspárjainak Csokonaihoz köthető darabjainál és további 19 hiteles Csokonai versnél is, amelyek túlnyomó többsége a *Caput II^{um}* jelzésű második részben található. Ha mindebből arra a következtetésre jutunk, hogy a + Csokonai verseit jelöli meg a kötet anyagában, akkor számot kell vetnünk azzal is, hogy két ismert Csokonai-versnél nincs ott a jel. Az egyik esetében hiányzik a címet tartalmazó lap, így érthető a hiány, a másik esetében a véletlen tévesztésen kívül nem tudunk értelmes magyarázatot, hiszen ez 18 szorosán egymás után másolt Csokonai vers sorában található.

További 10 költemény mellett ugyancsak megtalálható a + jel, ezekből kettőnek a címe ismert Csokonai címjegyzékeiről, így itt minden bizonynyal eddig ismeretlen szövegek bukkantak fel, a másik hat esetében pedig a követett logika alapján szintén ez feltételezhető. A problémát csak az jelenti, hogy a kötet üres helyeire utólag bemásolt két Szentjóni Szabó László-költemény mellett is megtalálható a + jel. Lehet tehát, hogy a + jelnek mégis inkább azt a jelentést tulajdoníthatjuk, hogy mindazokat a verseket jelöli meg, amelyeknek a szerzője nem a kötetet másoló

diák (így a kérdéses hat vers szerzősége inkább bizonytalannak tűnik).

A *Zöld Codex*ben nincsenek további olyan bejegyzések, amelyek a praeceptor diktálásra utalnának, viszont megtalálható a versek egy tekintélyes hányadánál a ∂ (deleatur, azaz törlendő) jel. Ha a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben + jellel megjelölt és más forrás alapján is bizonyosan Csokonai-verseket összevetjük a *Zöld Codex*ből kiválogatott (tehát ∂ jellel nem törölt) versekkel, pontosan egyező verslistát kapunk. A *Zöld Codex* magyar verseinek végén található címlista, az *Első számvetés*, amelyet az előző fejezetben részletesen vizsgáltuk, ennek megfelelően a saját verseknek a másolatgyűjteményből való kigyűjtésére szolgál, s nem arra, hogy a csak saját verseket tartalmazó kéziratcsomóból kilistázza a továbbdolgozásra érdemesnek tartottakat.

A költő anyjának fennmaradt leltára sem tartalmaz egyetlen olyan címet sem, amely deleaturral meg van jelölve a *Zöld Codex*-ben, pedig (mint korábban említettük) bizonyosan a kéziratcsomót követte leírásában (s nem Csokonai listáját, az *Első számvetést*), miközben a versek későbbi címeit használta, tehát a versanyag ismeretének birtokában volt. Beszédes tény az is, hogy kizárólag ezeknek a verseknek ismeretesei korabeli másolatai (gyakran megjelölve Csokonai szerzőségét is), egyetlen más versnek sem, tehát sem a *Zöld Codex* deleaturral megjelölt verseinek, sem a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* + jellel meg nem jelölt verseinek nincsenek korabeli másolatai – vagyis azoknak nincsenek, amelyeket a gyűjtemények diák szerzőinek tulajdoníthatunk.

Mindezek alapján azt állítjuk, hogy a *Zöld Codex is diákgyűjtemény, amelyben csak részlegesen vannak praeceptor-Csokonai versei*. Mi legyen akkor azzal a 26 magyar és 14 latin verssel, amely a kiadásokban eddig Csokonai műveként szerepelt, s amelyeket Szauder József is alapos elemzésnek vetett alá nevezetes tanulmányában? Számúzzuk őket az életműből vagy változatlanul tekintsük azokat autentikusnak? A fent elősorolt érvek alapján a *kétes hitelű* besorolás látszik a leginkább megalapozottnak.

6. Kézirategységek megfelelései a két másolatgyűjteményben

Nem elégedhetünk meg azonban a címek pusztá megfeleltetésével, át kell tekinteni a szövegek és a hozzájuk kapcsolódó bejegyzések *elhelyezkedését a köteteken belül*, mert ebből további következtetések levonására nyílik mód a gyűjtemények keletkezési szakaszaira és e gyűjteményszakaszok összevetésére nézve. Demeter Júlia és Pintér Márta Zsuzsanna is készített egy táblázatos összevetést, de ők a kritikai kiadást választották viszonyítási alapul, amely – noha a *Zöld Codexen* alapul – azon mégis sok helyütt változtat, például nem követi szorosan annak a rendjét. Az itteni áttekintésben a *Zöld Codex* fogásonkénti tagolódását vesszük alapul.

ZC. a fogás száma	A vers címe	ZC. lapszám	SZGY. lapszám	SZGY. bejegyzés
1. fogás: 7a–46b	Az Estve	38b–39a	3–4.	Dictat.
	Ugyan erről a’ Fösvényről	39b–40b	2–3.	A. Publ. P. Cs. M. Dict.
	Proo. Quem dii oderunt...	43b–44b	23–24.	Dictat.
	Az Álom	45ab	30–31.	Dictat. pag. 6.
	Mindég közel van a’ Halál	45b–46a	41–43.	Dict.
2. fogás: 47a–52b	A’ Poëta tsak gyö- nyörködni szeret	47b–49a	11–15.	d. 2 ^a May – 794. Dict.
	Constantzinapolly	49a–50a	76–77.	pag. 71.
	Czigány	50b–51b	78–80.	
	A Hadról	51b	74–75.	pag. 7.; Caetere vide pag. 82.
önálló fél lap, a 3. fogáshoz ragasztva	De eadem proo. [Lurida sub dulce...]	53ab	55–56.	Dictat.

<i>ZC. a fogás száma</i>	<i>A vers címe</i>	<i>ZC. lapszám</i>	<i>SZGY. lapszám</i>	<i>SZGY. bejegyzés</i>
3. fogás: 54a–61b	De eadem [Liber- tas optima rer.]	54b–55b	57–58.	pag. 27.
	A Rövid nap és hosszú éjj	60ab	71–72.	
4. fogás: 62a–69b	Proo. A szerentse változó	61b–62a	87–88.	
	Proo. A Tengeri Zivatarról	62a–63a	89–91.	
	Proo. A Kevélly	63b–64a	92.	
	Proo. A Föld Indulás	64ab	93–94.	
	Proo. A Gazdag	64b–65b	95–96.	
	Proo. Rút ábrázat szép ész	65b–66b	97–99.	
	Az Ember gyűlölő	67a	102.	
	Barátságos bútsú vétél	67ab	–	
	A’ Párt ütő	68a	105.	
	A’ Magyar Hajnal hasad	68b–69a	106–	
5. fogás: 70a–75b	Eggy Magyar Gavallér	69b–70a	100–101.	
	A’ Reggel	70b–71b	–110.	
	A Dél	72ab	111–112.	
	A Tél	73ab	113–114.	
	A Nyár	74ab	115–116.	
6. fogás: 76a–84b	Az Ősz	75a–76a	117–118.	

Megállapítható, hogy

- *Dictat.* bejegyzések csak a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* első egységének első felében találhatóak (a 66. oldalon kezdődő *Caput II^{um}* egyet sem tartalmaz), az ilyen bejegyzéseket tartalmazó rész pontosan megfeleltethető a *Zöld Codex* első két fogásával (a harmadikhoz ragasztott 53ab önálló fél lap volt);
- a *Zöld Codex* 1. fogásában található versek sorrendileg is majdnem megegyeznek a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* sorrendjével;
- a *Zöld Codex* 2. fogásának teljes anyaga, amely csak Csokonai-művekből áll (vagyis nincs benne deletur jel), az első vers kivételével a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*ben is együtt található, csak hátrébb a kötetben;
- a *Zöld Codex* 2. fogása körül több ponton megszakad a kézirat folytonossága (l. fentebb), a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* is leginkább e pontokon tér el a *Zöld Codex* sorrendjétől;
- a *Zöld Codex* 3. fogásában alig van praeceptor-Csokonaiénak jelölt vers, a neki tulajdoníthatóak viszont ugyanúgy párban, illetve önállóan találhatóak mint a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*ben is;
- a *Zöld Codex* 3. fogásának utolsó oldalától a 6. fogás első lapjáig teljesen folytonosan következik egy olyan versblokk, amely ugyanígy található meg a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* 87–118. lapjain, leszámítva a kitépett lapokat (103–104. és 107–109., ez utóbbinál el is számozták az oldalakat), illetve egy sorrendi cserét (az *Eggy Magyar Gavallér* esetében).

Mindkét gyűjtemény elég élesen kettéválik tehát: az első félben (*Zöld Codex*: 1–3. fogás, *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*: 66. oldal előtt) a diák sokszor egyező című versei között szétszórtan találhatóak meg praeceptor-Csokonai diktálással odakerült szövegei, méghozzá blokkszerűen, hasonló sorrendben mindkét gyűjteményben, míg a második félben ugyancsak blokkszerűen következik mindkét helyen Csokonai 16 verse, amelyek esetében semmi nem utal diktálásra.

További egyezések és különbségek is megfigyelhetők a két kötet címlistájában:

- párban szerepel a diák és a praeceptor verse mindkét kötetben, elől a kötet leírójának, utána praeceptor-Csokonainak a szövegei: *Az Estve, A Fösvény, Az Álom, Libertas optima rerum* (az utolsó kivételével mind a Zöld Codex első fogásában van);
- a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*ben egy cím alatt szerepel a diák és a praeceptor verse: *A Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert, Musa vetat mori [I.], Quem dii oderunt..., Lurida sub dulci melle venena latent;* a Zöld Codexben az első más címen (*A Poëta tsak gyönyörködni szeret*) és egyedül szerepel, a második nincs a kötetben, a harmadik ugyancsak egyedül szerepel, a negyedik viszont kétszer (elől a deleaturral jelölt, utána *De eadem* címmel a jelölés nélküli), mind a 3. fogás előtt;
- csak a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*ben szerepelnek párban a versek, a Zöld Codexben csak Csokonaié van meg: *A' Hadról, Az Árvíz, Constantzinápolly* (mind *pag.* utalással vannak összekötve, a Zöld Codexben a 2. fogásba tartoznak, kivéve a kötetből hiányzó *Az Árvíz*et);
- egyező címek, Csokonai-szöveg nélkül: a *Gloria calcar habet* címre a Zöld Codexben, a *Forma venusta perit* címre pedig a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*ben van két vers, a többi ötből egy-egy van (a versek a Zöld Codex 3. fogásába tartoznak, mindössze egy van az 1. fogásban, egy a negyedikben, de ez utóbbi is majdnem folytatólagosan következik a harmadik után).

A két gyűjtemény kézirategységeinek vizsgálata alapján a kiinduló hipotézist, mely szerint a Zöld Codex is ugyanolyan iskolai gyűjtemény, mint a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*, a következőképpen pontosíthatjuk:

– Az 1. fogásra teljesen igaznak látszik e megállapítás, hiszen itt szerepelnek együtt a diák és praeceptor-Csokonai versei, a két gyűjtemény sorrendje is lényegileg egyezik, s itt találhatóak a diktálásra utaló bejegyzések is.

– A 2. fogás anyaga azonban különvlik a többitől, részben mert illeszkedése a kötetbe az elején és a végén egyaránt kérdéseket vet fel a folytonosságot illetően, részben pedig mert nem tartalmaz egyetlen deleatur jelölésű verset sem. Továbbá párhuzamok rajzolódnak ki vele a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* második részében (*Caput II^{um}*) ugyancsak elkülönülten együtt szereplő verscsoporttal, amelyhez köthető a *pag.* jelzések többsége is. Az oktatási szándéokra ebben az esetben is következtethetünk, de a diák és a praeceptor tevékenysége, úgy tűnik, időben elválik egymástól.

– A 3. fogás (a 2. fogás utolsó oldalától kezdve az elé beragasztott fél lapon keresztül) egyöntetűen *Proo.* jelzésű verseket tartalmaz (19-et), amelyek közül csak három nincs megjelölve deleaturral, az így megjelöltek közül hatnak a címe megtalálható a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben is, más szöveggel (kettő kivételével az I. részben, a 66. oldal előtt). Ez a szövegegység megint egyértelműen az oktatási tevékenységhez kötődik, de itt már háttérbe látszik szorulni a praeceptor mintaadás.

– A 4. és 5. fogás esetében lényegében nem látszanak jelei az oktatási tevékenységgel való kapcsolatnak, hiszen az egy blokkban található 16 (illetve a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben 18) vers mellett nincsenek megjegyzések, nem szakítják meg deleaturral megjelölt szövegek (mindössze egyetlen alkalommal, rögtön az elején, a 2. verset követően). Az egybemásolás mögött tehát más szándéokra gyanakodhatunk, de hogy mire is, arra nézve legfeljebb feltételezéseket fogalmazhatnánk meg.

7. Folytonossági hiányok a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben és a *Zöld Codex*ben

Ebben a 18 darabos összefüggő verscsoportban található az oldalszámozást is érintő két folytonossági hiánya a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*nek. Mint Demeter Júlia és Pintér Márta írja: „Két esetben hiányoznak lapok, annak viszont nincs nyoma, hogy azokat kivágták vagy kitépték volna. Hiányzik a 103–104. és a 107–108. lap, a 102. után tehát a 105. lap következik, de itt is teljes

versek olvashatók. A hiányzó 107–108. lap után a számozás – nyilván tévedésből – ugrik, s a 110. lappal folytatódik: a 106. és a 110. lapokon tehát csonka verseket találunk.”²⁶ Megemlítik még, hogy a gyűjtemény egységes oldalszámozású I–II. egységének a végén, a 199. lap után egy lapot kivágtak (tehát közvetlenül az autográf bejegyzéseket követően), annak egy vékony csíkja benne is maradt a kötetben, de erről semmi nem tudható (utána már a III. egység következik, levélszámozással).

A hiányzó 103–104. lapról feltételezhetjük a *Zöld Codex* sorrendje alapján (l. a táblázatot fentebb), hogy azon a *Barátságos bútsúvétel* szövege állhatott, hiszen egyedül ez a vers hiányzik a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*ben azok közül, amelyek a *Zöld Codex*ben megtalálhatóak, s pontosan illeszkedik sorrendileg is, terjedelme éppen két *Szatomárnémeti-gyűjtemény*-beli oldalra tehető. Hogy így volt-e, bármennyire is valószínűnek tűnik, adat hiányában természetszerűleg nem állíthatjuk kétséget kizáróan. A másik hiány értelmezése már több kérdést vet fel. A 106. oldalon a *Magyar! Hajnal hasad!* című vers első 22 sora olvasható, a 110. oldalon pedig *A’ Reggel* című vers utolsó 28 sora. Erre nézve azt állapítja meg Demeter Júlia és Pintér Márta, hogy az „egy-egy lapra írt verssorok számából kikövetkeztethető, hogy a hiányzó lapokon éppen az előző vers vége, és ennek a versnek az első 52 sora fért el”, tehát a „107–108. lap hiányzik; utána tévedésből a 110. lap következik”.²⁷

A terjedelmi számítás során azonban kimaradt egy szempont: a másoló e részben kivétel nélkül minden verset új oldalon kezdett, bármely kevés sor is került egy-egy oldalra így. Ez pedig azt jelenti, hogy a *Magyar! Hajnal hasad* vége, az utolsó 10 sor kerülhetett a 107. oldalra (előtte őrszó is jelzi a folytatást), *A’ Reggel* pedig új oldalon kellett kezdődjék, s mivel 52 sor hiányzik, így két oldal terjedelemben kellett tartania, tehát a 108–109. oldalakon, s így nincs szükség azt feltételezni, hogy tévedés történt az oldalszámozásban, hiszen a 110. oldallal folytatódik a kötet. Csakhogy a

---

²⁶ DEMETER–PINTÉR, 2005, 8.

²⁷ Uo., 266., 265.

jobb oldalon (a recton), s inntől kezdve egészen a 199. oldalszámig ebben a megfordított rendben található az oldalszámozás (vagyis a rectóra, a jobb oldalra került a páros szám, aminek pedig fordítva kellene lennie). Ha pedig terjedelmileg három oldal hiányát valószínűsítjük, akkor azt is mondjuk, hogy két lap hiányzik a kötetből, de az meg négy oldalt jelent.

Ez a negyedik oldal logikailag csak a két vers között lehetett, tehát a *Magyar! Hajnal hasad!* utolsó 10 sorát tartalmazó oldal versóján (vagyis a mostani számozás szerint a 107. és 108. között), s vagy üres volt, vagy volt rajta valamely szöveg. Az oldalszámozás nyilvánvalóan utólagos az egész kötetben (különben nem lehetnének benne e hiányok), ebben az esetben pedig két eset lehetséges: vagy a két lap kitépése előtt történt a beszámozás, vagy utána. Az első esetben mindebből az következik, hogy a számozó (szándékosan vagy véletlenül) kihagyta a kérdéses oldalt a számozásból, a második esetben pedig az, hogy emlékezett a kitépett lapokon található szövegek terjedelmére, s ennek megfelelően adta az oldalszámokat. Hogy hogyan történt, nem tudjuk, s azt sem persze, hogy miért. Az azonban bizonyos, hogy nagyon fontos versnél van e folytonossági hiány.

A' *Reggel* című Seneca-fordításnak a *Zöld Codex*ben 61 sora van csak meg, tehát a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* 110. oldala 19 eddig ismeretlen verssort őrzött meg számunkra, a 80 soros kórus hiányzó befejezését.²⁸ Hitelességét bizonyítja a két változat közötti átfedés az 53–61. sorokban, amely apró különbségektől eltekintve azonos szövegű. Ez az örömteli újdonság azonban komoly kérdéseket is felvet. Ha a két gyűjtemény, a *Zöld Codex* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* egyaránt iskolai gyűjtemény, amelyek Csokonaihoz köthető anyagukban lényegében egyezők, akkor hogyan magyarázható ez a jelentős, 19 sornyi eltérés közöttük? S hogyan magyarázható, hogy az ezeknél (mint a második fejezetben láttuk) későbből datálható *Első számvetésen* még a *Lefordítani* jegyzés található e cím mellett, holott a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* már a fordítás végét is tartalmazza?

---

²⁸ A fordítás eredetijére nézve I. Szilágyi Ferenc jegyzeteit (Költ. I., 615.).

A *Zöld Codex*ben olvasható töredékes változatban a 71b oldalon az 58. sorral ér véget a szöveg, alatta a lap legalján egyidejű írással ez olvasható: „ulterius sequitur. ad pag.”, de oldalszám nincs megadva (ez is az egyidejűsége utal). Ebből azonban nemcsak az a következtetés vonható le, amelyet a kritikai kiadás jelez, vagyis hogy a többi fordítása még nem készült el, hanem az is feltehető logikailag, hogy csak a másolás szakadt félbe (bármilyen okból kifolyólag, mondjuk a forrásszöveg kéznél nem léte miatt). A latin jegyzés ebben az esetben a folytatás szándékát jelzi, de még nem tudható, hogy hol lesz annak a helye. Három sor (59–61.) még be is került a *Zöld Codex*be, a 76b oldalra, de ott az nem folytatódott, hanem a dalcímlista és az *Első számvetés* számításai kerültek alá a lapra (l. erről ugyancsak a második fejezetben).

Ugyanilyen megoldás egyébként a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*ben is található más verseknél: *A' Hadról* a 74–75. oldalakon olvasható, majd egy itteni „Caetera Vide pag. 82.” utalás elvezet a vers befejezését tartalmazó laphoz (mindez folyamatos lejegyzésben), közvetlenül ezt követően pedig, a 76–77. oldalakon a *Constantzinápolly* következik, de csak az első 26 sor, s így a 77. oldal nagy része üresen maradt (később egy Szentjóni-vers került ide teljesen más írással). (Feltűnő egyébként az is, hogy a *Zöld Codex*ben is folytonossági hiány van az ezen verseket tartalmazó 2. fogás körül.) Mindebből azt a következtetést vonjuk le, hogy mind a *Zöld Codex*, mind a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* esetében feltehető az, hogy a szövegek megszakadását a forrás kéznél nem léte okozta, így a szöveg hiánya nem feltétlenül jelenti el nem készültét, *A' Reggel Zöld Codex*-beli változata esetében sem (persze azt sem állíthatjuk, hogy ez bizonyosan így történt, vagyis hogy a fordítás már készen volt akkor).

A folytonossági hiányok azonban eltérőek a két gyűjteményben, ami arra vall, hogy külön-külön készültek, még ha jellegük készülési szakaszok szerint is eléggé hasonló. Éppen *A' Reggel* esetében válik ez egészen nyilvánvalóvá, mert itt a 19 sornyi eltérés nemigen magyarázható másként. E vers egyben arra nézve is támpontot jelent, hogy a két gyűjtemény későbbi sorsát (tehát a lejegyző diáktól való elkerülésük utáni sorsukat) megítéljük. A *Első szám-*

vetés ugyanis, mint láttuk, a *Zöld Codex*en alapul (az *Első katalógus* pedig a *Első számvetés*en), s itt se alá nincs húzva, ahogy a továbbdolgozott versek, se ki nincs húzva (gondolatjellel és/vagy zárójellel), mint a kiselejtezetek: egyedülként van ebben az átmeneti helyzetben, amit az magyarázhat, hogy számításba van véve, de nem áll rendelkezésre a teljes szövege a gyűjteményben. Ez viszont csak úgy lehetséges, hogy akkor, mikor ez a lista készült, már nem volt kéznél a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*, amely tartalmazta a vers befejezését is.

Mindez persze nem magyarázza meg azt, miért került az *Első számvetés*re a *Lefordítani* jegyzés e vers címe mellé (csak mindenféle feltevéseket fogalmazhatnánk meg), s ez jelen tudásunk szerint feloldhatatlan kronológiai ellentmondást szül (mint arra később részletesen kitérünk). A vizsgálódások jelen pontján azt tudjuk megállapítani, hogy a két gyűjtemény anyaga és formálódási szakaszai jelentős átfedést mutatnak, ugyanakkor a felfedezhető különféle eltérések miatt készülését inkább párhuzamosnak, semmint valamiképp összefonódónak tekinthetjük. Ezt a *Zöld Codex* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* közötti bonyolult és némileg ellentmondásosnak ható viszonylatot a továbbiakban versanyaguk szövegállapotainak összevetésével igyekszünk jobban megérteni.

8. Diktálás és a két gyűjtemény első verscsoportjainak egymáshoz való viszonya

A gyűjtemények első csoportjai tehát diktált versek lennének. A diktálás logikailag kétféleképpen történhetett a két ismert gyűjteményt figyelembe véve: vagy létezett egy harmadik, közös forrás, amiről a diktálás történt, vagy valamelyik volt a forrás és a másik az arról való diktálás során jött létre. A harmadik, közös forrásszöveg feltételezése esetén további két logikai lehetőséggel számolhatunk a keletkezésre nézve: vagy egyszerre történt a diktálás, vagy külön-külön (az iskolai jelleg nyilván az előbbit valószínűsíti, de a második sem zárható ki). További lehetőségként

számolnunk kell egy olyan alternatívával is, hogy a diktálást utóbb a diák letisztázta, vagyis a forrásszöveg és a kezünkben lévő változat között létezhetett egy közbülső, ténylegesen diktált szöveg, amelyről aztán a fennmaradt tisztázat másolással készült. Nézzük meg magukat a szövegeket, miről vallanak.

Altalában véve elmondható, hogy a két gyűjtemény közös szövegei igen nagy mértékben egyező szövegállapotot őriztek meg, tehát egy szövegváltozatot reprezentálnak. Vannak azonban eltérések is (nem számítva most a *Zöld Codex* utólagos, autográf javításait), amelyek – mint azt Demeter Júlia és Pintér Márta Zsuzsanna kimutatta – zömükben arra vallanak, hogy a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* szövege közelebb áll a későbbi, a *Diétai Magyar Múzsában* megjelent kidolgozáshoz (és így a *Zöld Codex* utólagos szövegjavításaihoz is, amelyek e kiadás alapját jelentették). Az egyes eltéréseken és szövegjavításokon végigmenvén azonban felmerülhetnek nyugtalanító kérdések is a diktálás mikéntjét illetően. Nézzük meg részletesen először azt a két verset, amelyeknél mindkét gyűjteményben ott áll a diktálásra való utalás (Az *Estve* és *A' Fösvény*).

A Fösvény

13. *Zöld Codex*:

<Mellyeknek> olly sárgák [betoldva: ortzája] sovárgo gödrei
Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Olly sárgák ortzája sovárgo gödrei

14. *Zöld Codex*:

Mint <az> aranyára vert [az á utólag toldva a szóba]

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Mint az aranyára vert

21. *Zöld Codex*:

Balgatag, (igy kiált<)> tekintvén az eget)

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Balgatag! (igy kiált<)> tekintvén az eget)

16. *Zöld Codex*:

Mellyekről [betoldva: a' Párkák] mindent [a t betoldva]

<húst Párkák> lefosztottak

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Mellyekről minden húst Párkák lefosztottak

17. *Zöld Codex:*

<Egy homályos felhő lebeg körülötte> [föle: <kovájog felette>]

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Egy homályos felhő jár lebeg felette [föle: kovályog]

18. *Zöld Codex:*

<Ezt a' sóhajtások gőzi sűrítette>

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Ezt a sohajtások gőze terjesztette

30. *Zöld Codex:*

Hogy ő róla ingyen verset írhatatok

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Hogy a versre ingyen lehetett témátok

Az Estve

9. *Zöld Codex:*

fészkeik szélein

Szatmárnémeti-gyűjtemény: fészkeknek szélein

11. *Zöld Codex:*

A' vadak <'s> Farkasok

Szatmárnémeti-gyűjtemény: A' vadak farkasok

31. *Zöld Codex:*

Késs mély [a lly g-re jav.]

Szatmárnémeti-gyűjtemény: Késs még

21. *Zöld Codex:*

Mig érzek mi<k>g szollok

Szatmárnémeti-gyűjtemény: Mit érzek? – mig szollok

A javításokat áttekintvén egyidejű diktálásra utal A' *Fösvény* 21. sorában a zárójel elvétele.²⁹ Az *Estve* 11., 31. és A' *Fösvény* 13–14. sorain a *Zöld Codex* szövegében végrehajtott javítások viszont nincsenek meg a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben, csak a már

²⁹ Nagyon meggyőző, amit Demeter Júlia és Pintér Márta Zsuzsanna ír: „a diktálás hangsúlyából úgy érezték, hogy a mondatnak vége van, s csak utóbb derült ki a diákok számára, hogy az egész mondatot kell zárójelbe tenni” (DEMETER–PINTÉR, 2005, 27.); meg kell azonban jegyeznünk, hogy a diktálás történhetett nem egyidejűleg is, hiszen e nyilvánvaló hibát külön-külön is elkövethették. Mindez persze csak hipotézis, akármely feltevést vesszük is.

átjavított alak, ami nem egyidejű diktálásra utal, hanem inkább a *Zöld Codex*et tünteti fel előszöveggént. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy A' *Fösvény* 16. sorában a *Zöld Codex*-beli első változattal egyezik meg a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* szövege, a 17. sorban pedig eltérő változatok javításával alakult ki a végül egyező szöveg. A' *Fösvény* 18. és 30., illetve Az *Estve* 9. sorában található változatok egészen eltérnek egymástól, javításbeli kapcsolatot sem fedezhetünk fel.

Összességében tehát azt konstatálhatjuk a szövegösszevetés alapján, hogy túlzottan sok az apró és elég különmemű, részben javításból eredő eltérés ahhoz, hogy egyértelműen ki lehessen jelteni: a szövegek közös forrásból történt diktálás alapján jöttek létre. Ezzel legalábbis egyenrangú lehetőség az, hogy a *Zöld Codex* volt a diktálás előszövege, de a különböző forrásból, eltérő időben történt diktálás (illetve diktálás utáni másolás) lehetősége sem zárható ki. Ez persze azt is jelenti, hogy nem tudjuk meggyőzően megadni a kéziratok keletkezési sorrendjét és idejét sem, továbbá kérdésként felmerül az is, hogy a diktálás előszövege maga mikor keletkezett, vagyis hogy tényleg Csokonai egykori iskolai versgyakorlatai voltak-e azok, amiket lediktált, vagy később írta ezeket. Válaszok nemigen vannak, főleg nem olyanok, amelyek adatolhatóak, így nem tehetünk mást, mint rögzítjük tudásunk bizonytalanságát a diktálás körülményeire vonatkozóan, s további más filológiai tények után kutatunk.

9. A két gyűjtemény keletkezési szakaszai és ezek egymáshoz viszonyított sorrendje

A többi megegyező, de a bejegyzések szerint sem diktált versnek (a gyűjtemények egymáshoz való viszonya szempontjából végzett) vizsgálata a fentiekhez nagyon hasonló eredményekhez vezetett. Mivel a *Zöld Codex*ben a javításoknak legalább két rétege fedezhető fel (vagyis a lejegyzőtől származó, egyidejűnek mondható javítások mellett megtalálhatóak Csokonai későbbi, világosabb tintával készült, autográf javításai is), s ezek nem minden esetben különíthetőek el kétséget kizáróan, ezért külön megemlítjük azt

a két verset, amelyeknél bizonyosan nincsen ilyen későbbi javítás, mert miután első körben a kiválogatott, vagyis sajátuk elismert versek között maradtak, utóbb a kéziratban és az *Első számvetés*-en is át lettek húzva (*Quem dii oderunt...* és *Czigány*). Az első esetében semmi lényegi eltérés nem fedezhető fel, mindössze egy név egy betűje különbözik az 5. sorban (Polixenes – Polissnes), egy sorszám íratott tévesen a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* 23. sorában (XIV. helyett XVI.), s ragozási változatok vannak (9.: tisztelik – tiszteljük, 12.: fél – félt, 17.: talál – talált, 32.: lásson – lássuk).

A *Tzigány* esetében azonban már jóval több az eltérés, viszont ennél a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*-ben sincs diktálásra való utalás, s a *Zöld Codex* szövege is mintha leírás közbeni javításokról tanúskodna (ami a fogalmazvány jelleget erősíti):

3. *Zöld Codex:* mű látó
Szatmárnémeti-gyűjtemény: mulató
17. *Zöld Codex:* kötött
Szatmárnémeti-gyűjtemény: köpött
18. *Zöld Codex:* fejrlett ki
Szatmárnémeti-gyűjtemény: fehérlett
21. *Zöld Codex:* Apolló <segíte> bé hinté
Szatmárnémeti-gyűjtemény: Apolló bé hinté
23. *Zöld Codex:* Mikor <igy> elkészültek
Szatmárnémeti-gyűjtemény: Mikor elkészültek
38. *Zöld Codex:*
A szurtos Grátziák tzondor kebelébenn
Szatmárnémeti-gyűjtemény:
A tzondor Grátziák tzudar kebelében
41. *Zöld Codex:*
<A lopásra van leg jobb gusztusa ize> [önálló sorban]
Azért tudta vinni a lopást annyira [folytatólagosan]
Szatmárnémeti-gyűjtemény:
Azért tudta vinni a lopást annyira
44. *Zöld Codex:*
Állapottyok <szerint> felől
Szatmárnémeti-gyűjtemény:
Állapottyok felől

46. *Zöld Codex*:

Mert néki is [betoldva: első] lételt e tsinála

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

Mert néki is első lételt e tsinála

47. *Zöld Codex*:

ott

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

itt

48. *Zöld Codex*:

látná < d > m

Szatmárnémeti-gyűjtemény:

látnám

51–52. Ez az utolsó két sor a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben nincs meg.

Összességében megállapítható, hogy a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* ezen szövegei a *Zöld Codex* autográf javítások előtti és utáni szövegállapota közé helyezhetők el,³⁰ méghozzá úgy, hogy nem lehet kizárni a szövegek legalábbis részbeni egymástól független formálódását.

A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* kapcsán korábban említettük, hogy Csokonai egy diákjának ezt az iskolai füzetét később, praecptori megbízatásának elvesztése után magához vette, és azt saját művei összeírására, összeíratására használta. A *Zöld Codex* esetében már többször szó esett arról, hogy utólagos autográf javítások találhatók benne, s az átjavított versek végén utalás figyelmeztet az ugyanazon kötetben hátrább található *Toldalékok*-ra. Ebből kifolyólag bizton állítható, hogy Csokonai ezzel a gyűjteménnyel is több fázisban dolgozott, vagyis ha ez szintén egy diák füzete volt eredetileg, akkor azt ugyanúgy magához vette, mint a *Szatmárnémeti-gyűjteményt*. A felhasználás módja azonban különböző volt, mert a *Zöld Codex*ben nem egy másik verscsoportot gyűjtött össze, hanem az eredetit bővítette.

A *Zöld Codex* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* kéziratcsomói párhuzamosan készült gyűjteményeknek tűnnek: az egyezések és hasonlóságok túl nagyok ahhoz, hogy közös szövegcsoporthaik elválaszthatóak legyenek egymástól, a köztük lévő csekély eltérések

---

³⁰ Demeter Júlia és Pintér Márta Zsuzsanna kritikai kiadáson alapuló szövegösszevetésének tanulságai is ezt bizonyítják.

viszont ugyancsak túl nagyok ahhoz, hogy e szövegcsoportokat azonosnak tekintsük keletkezésüket illetően. Leginkább az a megállapítás látszik tehát helyénvalónak, hogy *e kézirategységek egymással közel egy időben, párhuzamosan, de mégis különállóan készültek*. A gyűjtemények keletkezése maga is jól látható szakaszokra tagolódik, s ezen szakaszok jellegzetességei is feltűnő párhuzamokat mutatnak a két gyűjtemény esetében: előbb diktálás (tanár és diák versei egymás mellett), majd a tanári példa és a diákkezdemények kapcsolatának lazulása, aztán azonos Csokonai versek, diktálásra való utalás nélkül, egy tömbben, amit nagyobb számú újabb propozíciós vers követ, ezúttal latinul, végül mindkét diákfűzet Csokonai kezébe kerül további felhasználásra (ekkoriak az átdolgozások, illetve az újabb autográf, illetve másolt szöveganyag).

10. A Szatmárnémeti-gyűjtemény Zöld Codexben nem szereplő versei

A Szatmárnémeti-gyűjteményben az eddig tárgyalt, a Zöld Codex anyagával megfeleltethető, Csokonaihoz és a lejegyző diákhoz köthető verseken kívül vannak továbbiak is, amelyek a Zöld Codexben nem szerepelnek, de kapcsolódnak e verscsoporthoz, úgymint az *Első számvetésre* pótlólag felkerült versek és a + jellel megjelölt további versek. A Zöld Codexben nem, de a Szatmárnémeti-gyűjteményben megtalálható és az *Első számvetésre* (egy kivételével) pótlólag felkerült szövegek áttekintését a következő táblázat tartalmazza:

Cím	Oldalszám	SZGY. bejegyzése	SZV1. tintaszín	EK. bejegyzése
Musa vetat mori	18–21.	Dictat. pag 35.	sötét	Igazítani.
Musa vetat mori	35–36.	Dictat. pag 18.		
Az Árvizról	43–44.	Dictat. pag. 21.	sötét	Revideálni.
A' Hirről	84–86.		sötét	Revideálni.
A' Békességről	120–121.		[nincs rajta]	[nincs rajta]

Megállapítható, hogy

- *Dictat.* jelzés ezúttal is csak az első részben (a 66. oldal előtt) található;
- a két utolsó, amely mellett nincs semmilyen jelzés, pontosan a *Zöld Codex*szel egyező, 16 versből álló versblokk elejéhez és végéhez kapcsolódik folytatólagosan a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*ben;
- *A' Békességről* együtt szerepel a *Musa vetat mori* egy változatával és *Az Árvívről* című verssel egy korabeli forrásértékű másolatban (K 672/IV. 4a–5b, *Három vers másolata*).

Nagyon tanulságosak e kéziratnak a másolótól származó bejegyzései. A másoló a *Musa vetat mori* 11. sorának első szavai („Huhánnak és ők”) mellé a következőket jegyezte: „Itt nem jól van, de az exemplár bolond, a' mejről irtam”³¹ (inkább persze a másoló nem tudta kiolvasni a 'Suhánnak' szót, amely a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény*ben is olvasható, a másik logikai lehetőség egy számunkra ismeretlen szövegforrás feltételezése lehet, amely a hibás alakot tartalmazta). További érdekes jegyzés a lap alján: „NB. Többet is irtam volna, hanem nem tudtam miről, mert N. S. V. kértem az említett Diariumot, hanem azt felelte, hogy nem tudja hol van. – Notákat pedig igyekezek szerezni.”³² E jegyzések mintha valakihez szólnának, mintegy beszámolva a végzett munkáról, az olvasati problémáról, vagyis valamiféle megbízás sejtető a másolás végzése mögött, amely egy ma már nem azonosítható forrás alapján, archiválási céllal készült (legalábbis a fentiek alapján ez elég biztonsággal kijelenthetőnek tűnik).

A nevezett másolat és a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* szövegálapotainak összehasonlítása alapján *A' Békességről* esetében alapvető egyezésről beszélhetünk,³³ *Az Árvívről* szövegálapotai

---

³¹ MTA. K 672/IV. 5b; vö. Költ. I., 509.

³² Uo., vö. Költ. I., 339–340. A monogram, mint azt Szilágyi Ferenc is megállapítja, feltehetően Nagy Sámuelre, Csokonai közeli barátjára utal.

³³ Mindössze akár másolási hibára is visszavezethető, apróbb eltérések figyelhetőek meg:

2. sor: *Három vers másolata*: Gyászos harsogási – SZGY: Gyász harsogásai;

azonban nyolc ponton jelentősebb eltérést mutatnak, így különbözőeknek minősíthetjük őket. A *Musa vetat mori* bonyolultabb képet mutat, mert a *Szatomárnémeti-gyűjtemény*ben kétszer is előfordul, valamint bekerült egy változata a *Diétai Magyar Múzsába Serkentése a' Múzsának* címmel (összehasonlításukat az 5. táblázat tartalmazza). Az alapvető változtatást a nyomtatás jelenti az addigiakhoz képest, mind címében, mind terjedelmében, mind egyes szövegrészek sorrendjében. A két *Szatomárnémeti-gyűjtemény*-beli változat sem teljesen azonos, a *Három vers másolatában* pedig csak három versszak van meg. Az eltérés ezek között inkább a vers terjedelmében mutatkozik, semmint a szövegszerű különbségekben, amelyek csekélyek. Figyelemre méltó még, hogy a *Szatomárnémeti-gyűjtemény* első változatánál kimaradt szakaszra utólagos autográf jegyzés hívja fel a figyelmet, jelezve annak meglétét a másik változatnál.

Az *Első számvetés* negyedik pótlólagos tétele, *A' Hír* című vers nincsen meg a szóban forgó másolatban (egyéb másolatai a *Diétai Magyar Múzsá* szövegállapotát mutatják), a *Szatomárnémeti-gyűjtemény* viszont számos ponton eltér ettől. A legbeszédesebb eltérést egy négysoros többlet jelenti a *Diétai Magyar Múzsához* képest: ha a *Második számvetés* sorszámainra pillantunk, ott e vers 56 sorral szerepel, míg a *Diétai Magyar Múzsában* csak 52 jelent meg, így elég logikus annak feltételezése, hogy a *Szatomárnémeti-gyűjtemény* által reprezentált 56 soros szövegállapot megfeleltethető azzal, amit a *Második számvetés* regisztrál. Az *Első számvetés* ennél és a másik két versnél is a továbbdolgozásra vonatkozó utasítás szerepel, ami ugyancsak a *Szatomárnémeti-gyűjtemény* és a *Diétai Magyar Múzsá* szövegállapotai közötti különbségre utal, s így az adott versekre nézve ezen szövegállapotok szövegváltozatot képeznek.

További lényegi összefüggés is kimutatható az *Első számvetés*-sel. Mint korábban szó volt róla, a folytatólagosan kimásolt címek

---

8. sor: *Három vers másolata*: Ujjul szakadozott óltáránn kárpittya – SZGY: Ujjan szakadozott óltára kárpittya; valamint az utolsó sor a SZGY-ben 's kötőszóval kezdődik.

alatt, más, sötétebb színű tintával (amely leginkább az utóbb beírt, a sorpárokat jelző számok tintájára hasonlít), ott találjuk a következő címeket (előttük azonos tintájú + jel): *Musa vetat mori*, *Hír*; *Vis et nequitia* etc. (ez egészen elütő, világos tintával), *Árvíz*, majd a másik oszlop alatt (+ jel nélkül): *Vén Asszony*. A *Szatmárnémeti-gyűjtemény Zöld Codex*hez képest többletverseiből A' Békességről nincs rajta tehát ezen a listán, rajta van viszont a *Vén Asszony* és a *Vis et nequitia*, amelyek szövegét a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* felfedezéséig nem ismertük, vagyis az *Első számvetés* mindazon versei, amelyeket nem találunk meg a *Zöld Codex*ben, megvannak a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben. Az autográf verslista nevezett tételei, valamint a *Zöld Codex* anyagával megegyező, de bővebb *Szatmárnémeti-gyűjtemény* összhangja alapján a nevezett két verset Csokonai művének tekintjük, mert hitelességét így autorizált másolatgyűjtemény és autográf verslista bizonyítja. A *Vis et nequitia* szövegét egyébként Vargha Balázs kiadásai már 1956 óta tartalmazzák (a *Szatmárnémeti-gyűjteménnyel* azonos szövegállapottal), de azt sehol nem mondja meg (s mi sem tudtunk rájönni), hogy honnan közli, a kritikai kiadás szerkesztője, Szilágyi Ferenc pedig azt nem részletezi, hogy miért hagyta ki kiadásából (s csak a hasonló című, de rövidebb latin változatot közli).

Van azonban további hat vers, amely mellett a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben ott van a + jel, de a költő címjegyzékein nem szerepelnek: *Genus irritabile Vatum*, *Libertas optima rerum*, *Az Istennek hatalmáról*, *Aetas senilis*, *Edgy barát Epitháphiuma*, *Mindég a' pintze bor körül*. A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* kiadói, Demeter Júlia és Pintér Márta alaposan feltárták³⁴ ezek gyűjteménybeli helyét és a + jel használatának módját, jelezvén azt is, hogy van olyan az *Első számvetés*en szereplő vers (*Az Ember gyűlölő*), amely mellett szintén nincs ott a + jel (ezt egyébként Csokonai anyja sem írta ki, noha, mint említettük, Csokonai autográf listáján szerepel). Mindezek alapján óvatosan fogalmaznak, mikor azt mondják, „megkockáztatható az a feltételezés”, mely szerint Csokonai versei kerültek elő a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* ezen

³⁴ L. DEMETER–PINTÉR, 2005, 44–46.

darabjaiban, de „erre azonban még közvetett bizonyítékunk sincs”.³⁵ Ezt a véleményt a magunk rigorózus filológiai megközelítése alapján teljes mértékben osztjuk, s a nevezett hat verset a kétes hitelűek között vesszük figyelembe. (Ugyancsak kivesszük a szerzői életmű keretei közül a *Kovács Zsigmond-gyűjtemény*³⁶ egészét, a 11 halotti búcsúztatóval és a 12 korainak tekintett költeménnyel, mert e gyűjtemény is, úgy tűnik, archiválási céllal készült ugyan, de semmilyen verslista, kéziratkatalógus vagy bármely más, filológiailag értékelhető adat nem bizonyítja Csokonai szerzőségét.)

11. Átfedések a verscsoportok között

A fentiekből egy további következtetés is adódik: ugyanazon verscsoportok több példányban is léteztek (ahogy azt az *Első Darab* verscsoportja esetében is láthattuk), így kerülhetett aztán a Csokonainál volt *Zöld Codex* és *Szalmárnémeti-gyűjtemény* mellett egy Kiss Imréhez, egy pedig Győri Józsefhez. Az ugyanazon verscsoportok több példányban való keletkezésének okára és mikéntjére kérdezve ezúttal is kevés a biztosan adható válasz, láttuk, hogy a *Zöld Codex* és a *Szalmárnémeti-gyűjtemény* esetében is több egyenrangú lehetőség adódik a közös forrásból való diktálástól a *Zöld Codex*ről való másoláson át a külön való formálódásig. E kérdés további vizsgálatához szolgáltatnak kiindulópontot az *Első Darab* verscsoportjához kötődő autográf és másolatos verscsoportokkal való átfedések, a szövegállapotoknak erre alapozható összevetése. Ebbe az összevetésbe érdemes bevonni a *Convassatum Quid* című másolatgyűjteményt, amely Csokonai autográf bejegyzéseit tartalmazza, fennmaradt a hagyatékában és szerepel a tartalma az ugyancsak autográf *Kéziratcsomók jegyzékein*, NB. *Convassatum Quid* megjegyzéssel. A gyűjtemény tehát autorizált, s mint az előző fejezet szövegösszevetései során tapasztalhattuk, anyaga átfedésben van az *Első Darab* verscsoportjával. Az alábbi

³⁵ DEMETER-PINTÉR, 2005, 45.

³⁶ MTAK. K 670.

táblázat azt mutatja összefoglalóan, a *Convassatum Quid* rendje szerint, hogy a másolatgyűjtemény szövegállapota melyik másik gyűjteményével egyezik meg.

1.	Legátus	=VT.
2.	Kovátsi út	=VT.
3.	Az Anákreoni versek	=SZGY.
4.	Felvidulás	=Kaz.
5.	Esdeklő biztatás	=LJ.
6.	Fragmenta [A félénk szerető, Metastasio]	nincs más
7.	Rövid nap	=VT.
8.	Tél	=ZC+told.
9.	Embergyűlölő	=ZC.
10.	Barátságos bútsúvétel	=ZC.
11.	A szeretse változó	=ZC+told.
12.	A' Reggel	=ZC.
13.	A Dél	=ZC+told.
14.	Az Estve	=ZC+told.
15.	Az Álom	=ZC.
16.	Be ártatlan élet [A nyár]	=ZC+told.
17.	Constantzinápoly	=ZC+told.
18.	Az ősz	=ZC+told.
19.	A kevély	=ZC+told.
20.	Vidám természetű poéta	=VT.

A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* és a *Zöld Codex* összefüggéseiben szemlélve ezt az anyagot, a legfigyelemreméltóbb az, hogy a lemásolt versek tartalmazzák a toldalékokat, vagyis a másolatgyűjteménynek a toldalékok megszületése után kellett készülnie. S minthogy a toldalékokat jelen ismereteink szerint csak a *Zöld Codex* autográf második fázisa (ZCjav.) őrizte meg, ezért a *Convassatum Quid* forrása ez kellett legyen. Ezt az is megerősíteni látszik, hogy *A' Reggel* című versnek csak a *Zöld Codex*ben olvasható első része (a 3 pótlólagos sor nélkül) van meg benne, s a toldalékok között *Az Álom*nak ugyanúgy csak az apokrif bibliahivatkozása található *Az Estve* végén, mint a *Zöld Codex* javított

változatában. A *Convasatum Quid*-ben azonban (mint azt az előző fejezet vizsgálatai során megállapítottuk) vannak olyan másolatok is, amelyeknek a forrása Csokonai egy másik kéziratos csomója, a *Verstisztázati füzet* volt (a későbbi javítások nélkül), s a *A' vidám természetű poétának* pedig a *Verstisztázati füzet*hez hasonlóan csak az első négy szakasza található meg benne. Abban a három esetben, ahol sem ez, sem az nem tartalmazta a verset, ott a rendelkezésre álló autorizált másolatokkal (*Szatzmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*) egyezik meg ennek a szövegállapota.

A *Zöld Codex* anyagában lévő azon négy vers közül, amelyek végül az *Első Darabba* soroltattak be, mindössze egy nem került fel a *Első számvetésre*, *A' rövid nap*, *'s hosszú éj*, s ez az egyetlen ezek között, amely a *Convasatum Quid* anyagában is szerepel. A szövegállapotok összevetése alapján (l. a 6. táblázatot) az állapítható meg, hogy az egyetlen releváns eltérés esetében a *Convasatum Quid* a *Zöld Codex* változatával szemben a *Verstisztázati füzet*t követi. E szöveghelyet (a 19. sorbeli *ég – éj* változatot) Juhász Géza is vizsgálta a különböző forrásokban: a *Verstisztázati füzet*-ben *Ē<g>jj* javítást, a *Zöld Codex*-ben éppen fordítva, *Ē<jj>g* javítást vélt felfedezni.³⁷ Az első esetben ezt megerősíthetjük, a *Zöld Codex* esetén azonban nem, ott az első *j* van utólag áthúzva *Ē<j>j*. E ponton tehát a *Verstisztázati füzet* és a vele megegyező *Convasatum Quid* változatával (*Ēg*) áll szemben az összes többi (*Ēj*), a 3. sorban azonban a *Zöld Codex* és a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* *Ēg* változata különbözik a többi *Ēj* szavától. A cím a nyomtatott változatokban a *Verstisztázati füzet*et követi, de az 5. sorban eltérés mutatkozik közöttük. A *Verstisztázati füzet* javításainak (VTjav.) egy markánsan eltérő változata a 22. sorban sehol máshol nem fordul elő. Mindezek alapján három változatot különíthetünk el: 1. a *Verstisztázati füzet*, 2. a *Zöld Codex* és a *Szatzmárnémeti-gyűjtemény* változatait, valamint 3. a nyomtatott kiadásokat.

A másik háromból kettőnek nincs a *Zöld Codex*-en kívüli kézirata, s nem is jelent meg a költő életében (*A' Szabadság*, *A' Párt Űtő*), szövegállapotuk azonos a *Zöld Codex*-ben és a *Szatzmárnéme-*

³⁷ JUHÁSZ, 1977, 81–82.

ti-gyűjteményben. A harmadik, a *Zöld Codex*ben és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben A *Poëta* csak gyönyörködni szeret megnevezéssel található vers az *Első katalóguson* Az *én vagyonom* címmel szerepel, s így jelent meg a *Diétai Magyar Múzsza* és az *Ódák* kötetekben is. A címbeli váltás az *Első számvetés* után történhetett (itt *Poëta* gyönyörködése áll), hiszen az említett későbbi listák és a *Második számvetés* is már az új címet tartalmazza (*Vagyonom*), s a sorok száma is kisebb ezen (60), mint a *Zöld Codex* és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* egyező szövegállapotú kézírataiban (68), de nem egyezik meg a *Diétai Magyar Múzsza* sorainak számával sem (64). A *Zöld Codex* kéziratában vannak későbbi autográf javítások is, de ezek nem mind tükröződnek a *Diétai Magyar Múzsában*, ami ugyancsak a sorok számában is megnyilvánuló köztes szövegállapotra vall, s így a versnek három szövegváltozata különíthető el (1. ZC., SZGY. 2. ZCjav. 3. DMM.).

12. A szövegforrás-csoportok kronológiájának összefoglalása

A fentiekben, valamint az előző két fejezetben elvégzett vizsgálatok eredményeit a *szövegforrások keletkezési idejére* nézve a 7. táblázatban foglaltuk össze. E kronológiai rend részben a rendelkezésre álló *filológiai adatokra*, részben a *szövegállapotok egymásutánjának meghatározására* épül. Az egyes szövegforrás-csoportok betűjelei a meghatározható időponthoz vannak igazítva, a bizonytalanságot a cellák nagysága és a betűjel cellákon belüli elhelyezése jelzi. A több sorra kiterjeszkedő cellák a szövegcsoporthoz való összefüggésére, a külön sorok és a sorok átfedései párhuzamos formálódásukra utalnak. A táblázat jellegénél fogva kiemel összefüggéseket, de egyben elmosza a részleteket, ezért csak a hozzáfűzött magyarázatokkal együtt tekinthető érvényesnek.

Bétsi Magyar Múzsza (MMusa.)

A *Bétsi Magyar Múzsza* IV. és VII. száma, amelyben Csokonai három verse helyet kapott, nem jelenhetett meg 1794 februárja

előtt, szövegállapotuk viszont értelemszerűen korábbi, 1793-ra is visszanyúlhat.

Verstisztázati füzet (VT.)

E tisztázati a benne szereplő versek és dátumok alapján bizonyosan 1793 és 1795 közé tehető, de a *Bétsi Magyar Múzsában* is megjelent versek szövegállapotához mérten későbbi, az *Urániában* megjelentekhez mérten korábbi szövegállapotot képeznek, így leginkább 1794-re tehető elkészülte (a SZGY/IA-val létező átfedés nem mutat szövegállapotbeli eltérést, így sorrendi következtetést sem alapoz meg).

Zöld Codex (ZC.)

A *Zöld Codex* első egységében (A) 1794. április 3-i dátum található. A füzet szerkezete követni látszik a poétai osztály tantervének első és második félévi programját, így az A egység feltételelesen 1794. március 26. és szeptember 13. közé tehető, a B egység ez év októberétől az év végéig, a praeceptorai megbízatás végéig számítható, feltételelesen ugyancsak.

Szatmárnémeti-gyűjtemény (SZGY.)

A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* I. egységének első részében (A) 1794. május 2-i dátum szerepel. A füzet szerkezete ugyancsak követni látszik a poétai osztály tantervének első és második félévi programját, így feltételelesen ugyanarra az időszakra tehető, mint a *Zöld Codex*. Ugyanakkor szövegállapotaik vizsgálatából az látszik, hogy az alapvető egyezés mellett a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* I. egysége kisebb eltéréseket is mutat, amelyek részben későbbi szövegállapot felé mutatnak, részben a *Zöld Codex*től független formálódást feltételeznek.

A *Szatmárnémeti-gyűjtemény* II. egysége autográf dátumokat (1795. április 11., május 10. és 20.) tartalmaz, ezek vagy egyidejűek, vagy későbbiek, amiből következik, hogy sem szövegállapotaik, sem a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* III. egységének lejegyzése nem lehet ennél korábbi (de mind a II., mind a III. egység lehet későbbi lejegyzésű). A II–III. egységek autográf lejegyzéseinek szövegállapotai az adott versekre nézve önálló változatokat képeznek, a III. egység másolati anyaga többnyire a másik két autorizált

másolatgyűjteményével (*Nagy Gábor-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*) mutat hasonlóságot, de vannak eltérések is, így ebben az esetben is a független kiformálódás tűnik valószínűnek.

Uránia

Az *Uránia* utolsó száma, benne a 7 Csokonai verssel, 1795 márciusának végén, áprilisának elején jelent meg, szövegállapota a *Verstisztázati füzet* utáni (a *Nagy Gábor-gyűjtemény* két esetben ezt veszi át).

Pesti fogalmazvány (PF)

Az alkalmi darabokat tartalmazó fogalmazványcsomó 1795 májusában, Pesten készült, mint a dátumbejegyzésekből egyértelműen kiderül.

Zöld Codex autográf javításai és a toldalékok (ZCjav.)

Convasatum Quid (CQ.)

Verstisztázati füzet későbbi javításai (VTjav.)

Nagy Gábor-gyűjtemény (NG.)

Lugossy József-gyűjtemény (LJ.)

E szövegcsoporthoz tartozó források közül egyedül a *Nagy Gábor-gyűjtemény*ről tudunk annyit, hogy másolójának lejegyzése szerint 1796-ban készült, a többiről nincs filológiai adatunk, így szövegállapotaik összevetéséből vonhatunk csak le következtetéseket keletkezési sorrendjükre nézve. Legáltalánosabban az mondható el róluk, hogy 1795 nyara és 1796 nyara közé tehetők.

Összefoglaló megállapítások a *Convasatum Quid*re nézve:

- a CQ. későbbi, mint a ZCjav. (és így mint a ZC. is), de korábbi, mint a DMM.,

- a CQ. későbbi mint a VT., de korábbi mint a VTjav. és a DMM.

Tehát:

- a ZCjav. már készen volt, mikor a VTjav. még nem.

Valamint:

- az SZGY/I. szövegállapotai a ZC. és a ZCjav. közé tehetőek,

- de nem feltétlenül vezethetők le egymásból.

Tehát:

- ez azt feltételezi, hogy előbb az SZGY.-ben alakult e verscsoport, majd ezt követően a ZC.-ben folytatódott a javítgatás, de az előző szakasztól függetlenül, a SZGY. forrásként való használata nélkül.

Megállapítások az egyes versek szövegváltozataira nézve:

- *A' rövid Nap, 's hosszú Éj*
1. VT.=CQ. – 2. ZC.=SZGY/I. 3. DMM.
- *A' vidám természetű poéta*
1. MMusa. 2. VT.=CQ. – SZGY/I.=Urania(=NG.)
- *A' Dugonits' Oszlopa*
1. PF 2. SZGY/III.=NG. 3. DMM.
- *A' Feredés*
1. VT. 2. SZGY/III. (autográf) 3. NG.~VTjav.
- *Szerelmes Fogadás*
1. SZGY/II. 2. NG. = LJ. 3. LD.

Tehát:

- az SZGY/II–III. autográfjai korábbiak mint az NG., (ami a SZGY/II. autográfjaihoz bejegyzett 1795-ös dátum egyidejűségét valószínűsíti, továbbá azt, hogy az egész SZGY/III. is korábbi, noha szövegállapotában egyezik a NG.-vel).

Valamint:

- *A' Szépek' Szépe* esetében és másutt is a NG. a VTjav. szövegállapotával esik egybe,
- ebből nem következik feltétlenül, hogy arról készült, csak az, hogy a NG. forrásában már benne voltak a VT. javításai.

Tehát:

- a VTjav. az NG. forrása előtt készült, s feltehetően az *Urania* után.

Első Darab (ED.)

Az *Első Darab* nem maradt fenn szövegforrásként, csak maradványokat ismerünk belőle (EDm.) és a tartalomjegyzékét (EDt.). A maradványok alapján megkérdőjelezhető, hogy létezett-e valójában egységes tisztázati füzetként. Biztosan csak az állítha-

tó, hogy az *Első katalógus* készítésének idejére már megtörtént valamely kéziratos csomó vagy csomók egységes oldalszámozása.

A lajstromok keletkezési idejére nézve a következők mondhatók:

- az EK. és az ED. (EDt.) nem lehet korábbi 1795. augusztus közepénél (*Az Otahajta*),
- az EK. keletkezése a *Földi Rózsa* alapján: 1796. április–szeptember,
- az SZV1. jobboldali oszlopa ugyancsak 1796. április–szeptember, de az EK. előtt,
- az SZV2. az EK. után (feltételesen 1796 novembere körül).

Erősen feltételes következtetések az ED.-re nézve a szövegcsoporthoz szövegállapotai alapján:

- mivel az NG. forrása feltehetően az ED., így a VTjav. az ED. előtt készült,
- a CQ. keletkezése idején még nemigen lehetett készen az ED., mert a CQ. még a VT.-t követi, de az már nem lehetett teljes sem, mert a *A' vidám természetű poétának* csak az első négy szakaszát tartalmazza (a teljes versnek viszont meg kellett már lennie a MMusa miatt),
- ha ez így van, akkor viszont a ZCjav. korábbi, mint az ED.

Jelen pillanatban feloldatlan (számunkra megoldhatatlan) probléma:

Mint arról a 7. részben szó volt, a ZC. második egységében (B) *A' Reggel* című vers nem teljes, az SZGY/IB.-ben viszont megvan a vége is (ott az eleje hiányzik). Ezeket a szövegforrás-csoportokat 1794-re, annak is inkább a végére datáljuk, de az 1796. április és szeptember közé tehető EK.-n *Lefordítani* megjegyzés áll mellette. Az SZGY/IB. szövege és az EK. megjegyzése időrendileg feloldhatatlan ellentmondást jelent pillanatnyilag: az egyik kizárja a másikat. Ha a jelen logikai szerkezetben gondolkodunk, akkor vagy az egyik, vagy a másik nem állja meg a helyét, harmadik lehetőségként magának a jelen ismereteinkre épülő logikai szerkezetnek az elvetése adódik (lehetséges, hogy ez hoz majd megoldást, valamely új ismeretek felmerülése esetén, jelenleg azonban inkább csak feltevéseket fogalmazhatnánk meg). A nyomozás

alapvetően logikai szerkezete nem mindig férközhet hozzá a hajdani *kontingens* történésekhez.

Leginkább az tűnik tehát élénk az eddigi vizsgálatokból, hogy éppen az 1795 ősztől az 1796 ősziig terjedő mintegy esztendőnyi időszak az, amelyben Csokonai a legintenzívebben dolgozott tervezett kötetei kiadásán, abban az évben, amelyet jobbára a kicsapatás utáni válság idejeként értelmezett a szakirodalom. Ennek az évnek a belső történéseiről mégis nagyon keveset tudunk (éppen ez szolgáltatott alapot ahhoz, hogy az elhallgatás korszakaként jeleníttessék meg), viszonylag pontosan látjuk az idevezető szálat és a kimenetet, s immár érzékeljük az ekkori munka nyomait, de felfejteni és szoros kronológiai rendbe vonni nem tudjuk azt. Túl sok a homályos pont és a belső ellentmondás. Az azonban már önmagában eredmény, hogy legalább látjuk ennek az időszaknak a jelentőségét. A még teljesebb kép kialakításához a továbbiakban az *Első Darab* harmadik egységének anyagát is át kell tekintenünk, továbbá mindazokat a címeket, amelyek nem kerültek e listára. S filológiailag definiálnunk kell még a *Diétai Magyar Múzsza* korszakot lezáró szerepét is.

A további műcsoportok és a *Diétai Magyar Múzsza*

1. Az *Első katalógus* és az *Első számvetés*

Az *Első katalógus* lejegyzésének első fázisában három típus-egységet különítettünk el, a második fázis mindössze az utolsó négy tételre korlátozódik. Az első két típusegységtől, amelyek az *Első Darab* és a *Zöld Codex* anyagát tárják fel, a lista további része jelentős mértékben különbözik, ugyanis míg azok összefüggő szövegforrás-csoportokra vonatkoznak, addig az őket követő tételek többnyire nagyobb önálló művek szövegforrására, melyek között nem látszik összefüggés, sorrendjük véletlenszerűnek tűnik. A többi lista közül az *Első számvetés* jobb oldali oszlopával elég nyilvánvaló a megfelelés, de ez alapján csak valószínűsíthető, hogy az *Első katalógus* készült az *Első számvetés*ről, mert a megfelelések nem teljesen következetesek és egyértelműek (az *Első számvetés* elemeinek egymáshoz való viszonyát vizsgálva jutottunk arra a következtetésre korábban, hogy annak egésze az *Első katalógust* megelőzve kellett készülnön). Első közelítésben tekintsük át anyagunkat ezen viszonylat szempontjából (l. az 1. táblázatot és a 2. rész 6. alfejezetét).

Az *Első katalógus* 91–96. tételeit vizsgálva elég egyértelműnek látszó összefüggést állapíthatunk meg az *Első számvetés* 33–38. tételeivel. Három Metastasio-fordítás következik egymás után az *Első katalóguson* is, mint az *Első számvetés*en (*Dido, Endimion, Galathea*), majd az *Első számvetés* összegző tétele (*Cantáták*), amely előtt egy # jel van, kimarad, viszont lentebb, az *Első számvetés* jobb oldali oszlopa teljes anyagának feltárását követően cím szerint megtalálható az egy kéziratban, együtt fennmaradt mind a 17 kantáta (112–127. tétel). Újabb két, az *Első számvetés*t követő tétel jön (*Zauberflöte, Levél Horváthhoz*), hogy aztán az *Első számvetés*en ugyancsak # jellel ellátott összegző tételt kihagyva folytatódjon az egyező címsorozat (*Püspökhöz*). A kimaradt tétel (*Ódák*

olaszból) ezúttal is lentebb bomlik ki részletesen (136–155. tétel), de ezúttal közbeékelésekkel.

Az összetartozó 152–153. (*A' Tsók* és az ajánlását képező *Ajánló Tsók*) az *Első számvetés*en egy tétel (42.) és szintén meg van jelölve # jellel, előttük a *Fannius* (151.) az *Első Darab tartalomjegyzékének* tanúsága szerint utóbb az *Első Darab* végére került *A' Szarándok* címen, ahogy korábban az *Első számvetés* 64. tételét képező Tasso-fordítás is (*Amintás*). A két Bión-fordítás (144–145.) a *Fannius*hoz hasonlóan latin nyelvű eredetiről készült, így ezek sem lehettek e szövegcsoporthoz tartozóak. Hogy miért vannak e közbeékelődések a szövegforrásokban is együtt fennmaradt anyag felsorolásában, adatszerűen nem tudjuk értelmezni, csak feltevéseket fogalmazhatnánk meg.

Közvetlenül az Eschenburgból való olasz versfordításcsoport előtt és után egy-egy színmű, a *Tempefői* és a *Patvarszki* áll, ezek egyike sincs rajta az *Első számvetés*en, az utóbbi fenn sem maradt. A *Patvarszkit* a *Földi Rózsa* követi az *Első katalóguson*, amely az *Első számvetés*en a *Csókokkal* együtt közvetlenül a most vizsgált tételek után áll. A két olaszból készült fordításcsoport között van még egy 7 tételből álló sorozat (128–134.), amely ugyancsak nincs rajta az *Első számvetés*en. Az *Első katalógus* jegyzése szerint ezek mindegyike dal, egyikét sem ismerjük, s nem is tudjuk azonosítani feltételelesen sem valamely az életműből máshonnan ismert címmel. (Nagyon könnyen lehet, hogy e sorozat egy olyan, ma már nem ismeretes szövegforrás-csoport anyagát listázza, amely valami módon az öt körülvevő szövegforrás-csoportokhoz tartozott.)

Az *Első katalógus* 97–108. tétele megint elég szorosan követi az *Első számvetést*, ahhoz képest mindössze egy tétellel bővült, *A' Tántz* című Metastasio-kantáta fordításával (102.), s az *Első számvetés* egy tétele (*Diálgusok*) a sor végére helyeződve részleteződött (*A' Bagoly, és a' Kótsag, A' Pillangó és a' Méh*). E két állatdiológust azonban három nagyon erősen áthúzgált cím követi (109–111.), amelyek közül csupán az elsőt lehet több-kevesebb bizonyossággal kiolvasni: itt minden bizonnyal *A' számár és a' szarvas*, vagyis Csokonai harmadik ismert állatdiológusának címe található. Ebben az olvasatban egyetértünk Juhász Gézával és Szilágyi Ferenc-

cel, a másik két áthúzott címre vonatkozó felvetéseiket¹ azonban sem megerősíteni, sem megcáfolni nem tudjuk, olyannyira olvashatatlanra van téve e rész (l. az 1/d képmellékletet).

A 97–108. tétel képezte egységből nem maradt fenn a *Telekihez* szóló alkalmi költemény, a *Hív Pásztor* el sem igen készült, *Az én életem* azonosítása pedig kérdéses. A *Vén asszony*, amely mint korábban említettük, valójában a *Zöld Codex* verscsoportjához tartozik, csak most bukkant fel a *Szatmárnémeti-gyűjteményben*. Két fordítás (*Hív Pásztor*; *Tziklops*) mellett az *Első számvetésen* # jel található, ezeknek azonban nem tudjuk olyan logikusnak tetsző magyarázatát adni, mint a fentebbi két olasz fordításcsoport esetében (vagyis hogy a későbbi részletes kibontással lehetnek kapcsolatban, ilyen alapon inkább a *Diálogusok*nál kellene állnia e jelnek). Ugyancsak nem sikerült megtalálni az *Első számvetésen* a címek mellett álló számok pontos jelentését sem.

Az *Első katalógus* második egységeként a lista végére írt négy cím – minthogy későbbi keletkezésű – nem feleltethető meg az *Első számvetés* tételeinek, s más listának sem, egy kivételével azonosítási problémák is mutatkoznak velük kapcsolatban. Az alábbiakban azonban e négy darabot nem választjuk külön, mert éppúgy egyedi szövegforrásra vezethetők vissza, miként a többi itt vizsgált tétel is. Az áttekintést a szövegforrás-csoportokkal kezdjük, azok közül is a Metastasio-kantátákkal, amelyek vizsgálatát azonban összevonjuk az összes többi Metastasio-fordításával, mert összefüggéseik többletinformációkkal szolgálnak. Ezt követően az egyes szövegforrásokat tekintjük át típusaik szerint (autográf, részben autográf, nyomtatott). Végül az azonosítás szempontjából problematikus eseteket elemezzük részletesen.

---

¹ Vö. Költ. I., 210.

2. A Metastasio-fordítások szövegforrásai

A Metastasio-fordításokat áttekintő első táblázat az *Első katalógus* rendjét követi, feltüntetve az összes Metastasióra visszavezethető tételt, megadva a más listákkal való kapcsolatot, valamint a prózai és a verses kidolgozás kéziratának lelőhelyét, illetve az esetleges nyomtatott kiadást is (l. 8. táblázat). A táblázatot vizsgálva plasztikus összefüggések rajzolódnak ki a listák közötti összefüggéseket illetően: a) azok a tételek, amelyek az *Első Darabba* soroltattak, nem kerültek rá az *Első számvetésre* és viszont; b) az *Első Darabba* sorolt tételek mellett nincs egyetlen megjegyzés sem az *Első katalóguson*, míg az *Első számvetésen* szereplő tételek mellé az *Első katalóguson* minden esetben került jegyzés. Mindebből elég egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy az *Első Darabba* sorolt darabok készen voltak, de ez a késznek tekintett szövegforrás nem maradt fenn, míg a többi nem teljesen vagy véglegesen készült el, ezek a szövegforrások viszont ránk maradtak.

A Metastasio-fordítások fogalmazványai ma egy kéziratot kötetbe kötve találhatóak. Az *Első katalógus* XCI–XCIII. tételeként szereplő művek a jegyzések alapján különböző készültségűek voltak, Az *elhagyatott Dídó*, bár prózafordítása elkészült, nem tartalmaz verseket, erre utalhat a *Kitsinálni* jegyzés, a másik kettőből csak töredékes prózai fogalmazvány és az áriák verses fordítása maradt fenn. Az *Endimion* melletti jegyzés (*Lefordítani*) összhangban van a töredékesen fennmaradt fogalmazvánnyal, de a *Galatée* utalása (*Leírni*) inkább már elkészült fordításra vonatkozhat, miként az is, hogy (az *Első Darab tartalomjegyzékében* is megtalálható tételeket nem számítva) ez az egyetlen, amelynek sorszáma mellett nincs – jelzés, ami az itt látható összefüggésben az el nem készült darabokat különbözteti meg az elkészültektől. Ha ez így van, nem állíthatjuk bizonyosan, hogy az *Első katalógus* XCIII. tétele a ma ismert kéziraatra utal.

Ezek a darabok abban közösek, hogy nincsenek egybeszámozva a kantátákkal és canzonettákkal, egyedül az *Endimion*nak van önálló autográf oldalszámozása (1–11.). A kantáták és canzonetták

autográf számozása 1–42-ig terjed, de bizonyosan utólagos, mert pl. a 95b oldalon két oldalszám is szerepel (erről részletesen l. alább), több oldal pedig nincs beszámozva a fordításokat tartalmazóak közül sem. Nem egységes füzetről van tehát szó, hanem egy elég széttagolt, több, különböző méretű fogás, régebbi másolatokat is tartalmazó lapok alkotta kézirat csomóról, a számozás az ebben való eligazodást szolgálja. A csomó bizonyosan a ma ismert formájában került Kiss Imrétől Csokonainéhoz a költő halálát követően nem sokkal, ahogy azt Kiss Imre kísérőlevele tanúsítja: „1-sőbe [ti. az első csomóba] tettem azokat az Írásokat, a melyek – Ítéletem szerint – kinyomtatodhatnak. – Nevezetesekek ezek közt a Kántáták, a’ melyek közzúl a 2. 3. 4-dik keresztül van vonva, talám azért, hogy maga sem akarta azokat kinyomtattatni, mint hogy tsak Köszöntő Versek. Én ugyan nem látom miért hagyni ki őket s én azt is kinyomtatattánám. – az 5-dik 6-dik Kantáta sorba megy, a VII-dik alá ez van írva »Lásd Versekben«. Ezt úgy tartom ha Írásai közt meg nints az Urania III-dik Darabjából ki lehet írni. – A többi mind itt van az igaz de nagyon széjjel van irkálva, úgy hogy ámbár a Lapok számát maga reá írta még is nehezen mehet el rajta, a ki le akarja írni, ha csak olaszúl nem ért, és az originált hozzá nem hasonlítja.”²

A fenti leírás alapján egyértelmű, hogy a ma ismeretes kézirat csomóról van benne szó, az azonban nem derül ki, hogy az utólagos számozás mikor került a lapokra. Erre nézve a *Kézírásban lévő munkátskáimnak megnevezése 1797–98-as jegyzéke* alapján fogalmazhatunk meg egy elég valószínűnek tűnő feltevést. Kiss Imre is utal arra, hogy három kantáta (a 2–4.) utólagosan át van húzva, s ezek nincsenek beszámozva, tehát a 17 kantátából 14 az, amivel számolt Csokonai. A *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* 15 Metastasio-kantáta kiadását jelenti be: ha a 14-hez hozzáadjuk a verssé is dolgozott A’ *Tziklops* címűt, éppen 15-öt kapunk. S mivel az *Első katalóguson* még lajstromozva van mind a 17 kantáta, amely már a *Magyar Merkuriusban* 1794-ben közzétett tudósításban is meg volt nevezve, valamint A’ *Tziklops* és A’

---

² CsEml. 236.

Tántz is, arra gondolhatunk nagy valószínűséggel, hogy 1796 ősze és az 1797–1798-as időszak között történt ez a változtatás, s így a lapoknak a kiválogatást rögzítő beszámozása is. A kézirat más darabjait már az *Első katalógus*ra sem vette fel: *A' Tavasz* és *A' Nyár* című canzonettákat, a Dido ajánlását jelentő Metastasio-szonettet és a *Palinódiát*, ez utóbbi azonban a többivel ellentétben be van számozva, a verssé dolgozott *A' Szabadulás* párdarabjaként. A *Magyar Mercurius* tudósításában azonban csak két canzonettát említett a 17 kantáta mellett (a többi vagy még nem készült el, vagy már ki is volt rostálva).

A kézirat csomó arról is vall, hogy nem maradt fenn teljes egészében, hiszen a 107b oldalon a *Szonétek I.* lapalji címnél megszakad. Kiss Imre leveléből további jelentős hiányra derül fény: „az Ariákat már Versekbe is tsinálta nem tsak Prosába, de ezek a Versek az olaszul leirt Kántáták Sorai közzé vagynak apró betűkkel írva, és innen kelletik ki írni mindezeket a maga Helyére. – Én ezeket is mind kisyllabizáltam, tsak egyen kételkedem, hogy jól eltudtam volna olvasni, e pedig a XIII-dik Kantata Ariája.”³ Tehát volt egy nagy csomó az eredeti olasz szövegekkel, s amint azt az Eschenburgból készült fordítások esetében is tette Csokonai, a verses fordításokat az olasz szöveg mellé írta. Mindez azonban mára elveszett, ahogy több más verses kidolgozás kézírata is. Az *Első katalógus* ezekre nem utal, hacsak a kantáták felsorolását közvetlenül követő CXXVIII–CXXXIV. tételben felsorolt dalok nem, de ezekről semmilyen információ nem áll rendelkezésünkre.

3. A Metastasio-fordítások kronológiája

A Metastasio-fordítások, s azon belül is e prózai nyersfordítások szigorú, részletes belső időrendjének meghatározását a kérdést alaposan vizsgáló Szauder József sem tartja elképzelhetőnek; csak a hozzávetőleges egymásután felvázolását végzi el, a következő szempontok szerint: „Két szempont szerint igyekeztünk rögzíteni

---

³ Uo.

a fordítások mai szövegével is feltérképezhető fejlődés útját. Az egyik az idegen nyelv tudása volt; ennek megszilárdulása az önállóan tanuló fiatal költőnél fokról fokra megállapítható, ha azonos szinten (nyersfordításban) fennmaradt fogalmazványait vetjük össze egymással; a másik szempontot az eredeti szöveg kezelésében feltűnő változás adta, amely az eredeti szintjére emelkedni képes önálló költőiség kibontakozásával azonos: ahhoz ugyanis, hogy Metastasio igazán költői értékű versebe kíváncsi szövegeit el tudja különíteni az átlagosabb színvonalúaktól, és a kiválasztott legjobbakra a formahűség követelményével tudja koncentrálni fordítói tehetségét, Csokonainak időre, gyakorlásra, tudatosodásra volt szüksége. S e kettő – a nyelvtudás elmélyülése és a válogatni tudó esztétikai érzékenységgel párosult költői kifejezőerő – szorosan össze is függ egymással.”⁴ Ezen szempontok alapján azonban Szauder József szerint főleg a műfajok, valamint a prózai és a verses változatok közötti sorrend valószínűsíthető, a nagyjából azonos szintű prózai nyersfordítások belső időrendje nem – ezek együttesen képezik az olasz fordítások első szintjét.⁵

Szauder József ezen szempontjai és megállapításai alapvetően meghatározták a kritikai kiadás kronológiai rendjét is, noha az a művet, mikor az alapvetően nem filológiai természetű vizsgálatokból levont konzekvenciák átváltódnak dátum megnevezésébe és időrendi besorolássá, egyáltalán nem veszélytelen, az elemzések differenciáltsága, az állítások köré épített megszorító feltételek háttérbe szorulhatnak. Ezért fontos hát hangsúlyozni, hogy elég kevés, amit biztosan tudunk, akár a nyelvtudás alakulását, akár a különböző szövegtípusok egymásutániságának meghatározását tekintjük. Csokonai olasz nyelvtudására nézve abban egyetértünk a kritikai kiadás kötetei, hogy szemben Szauder József elképzelésével, aki már 1790 körülől feltételezi az olasz fordítások készítését, az olasz nyelvvel való megismerkedés nemigen történhetett

---

⁴ SZAUDER, 1980, 192–193.

⁵ Vö. SZAUDER, 1980, 191.

1793 előtt.⁶ Hogy a nyelvtudás miként fejlődött, s ez milyen kapcsolatba hozható a fordítások készítésével, az egyes szövegtípusok, műfajok egymásutánjával, arra nézve már nem lehetséges filológiai alapon megalapozott álláspontot kialakítani.

Mindjárt az egyik leginkább biztosnak tűnő állítás is, nevezetesen, hogy a próza fordítások megelőzték a verses kidolgozást, árnyalást igényel. Ennek általában vett igazsága természetesen nem vonható kétségbe, érvénye azonban nemigen tekinthető feltétlennek, ha a kéziratos csomó egyik helyét megismerjük (a csomó egészének áttekintését l. a 9. táblázatban). Kiss Imre is utalt rá, hogy a próza fordítások között a VII. Kantáta szövege nem sorban következik, hanem az van a cím alá írva, hogy „Lásd Versekbenn”. Egész pontosan a következőképpen néz ki a kézirat:

95b. [kézirattári számozás]

23. [autográf számozás]

[a VI. kantáta utolsó 3 sora, majd alatta, végig folytatólagosan, egyidejű lejegyzéssel:]

A' Zivatar.

VII. Kántáta.

Lásd Versekbenn.

A' Szerelemföltőtség.

VIII. Kántáta.

[a VIII. kantáta eleje, melynek címe előtt, a lap szélén autográf oldalszám: 26.]

[a VII. kantáta próza fogalmazványa külön lapokon, a csomó különböző helyein található: 96b, 105a, ezek azonban az autográf számozás szerint a 24. és 25. oldalszámot kapták]

---

⁶ Színm. 2., 272–274.; Költ. II., 148–149.; Széppr. 233–234. Ezekben ugyanazon források szerepelnek: Domby Márton, Gál László és Lengyel József emlékezései, valamint Csokonai levelei, különösen az az 1793. őszi levél, amelyben ezt írja Kazinczynak: „Tanúlok olaszt, a' melly a' Poézisnek tulajdona.” (Lev. 23.)

A lejegyzéskor tehát Csokonai kihagyta a VII. kantáta próza fordítását, s annak már ekkor elkészült verses kidolgozására utalt. Minthogy a kéziratos csomó egyidejű fogalmazványnak tekinthető, a kihagyás és az utalás úgy érthető, hogy a nevezett kantáta verses fordítása is előbb volt készen, mint a többinek a próza fordítása. Mindebből annyi talán levonható, hogy ha egy adott fordításra nézve igaznak is tekinthetjük, hogy előbb a próza fordítás készült el, s csak ezt követte a verses kidolgozás, azt azonban nem állíthatjuk, hogy minden próza fordítás előbbi, mint a verses kidolgozások bármelyike.

Sajnos, a próza fordítások keletkezési idejének meghatározásához nincsenek pontos filológiai adataink,⁷ s a verses változatokra nézve is inkább szövegforrásuk alapján tehetünk megállapításokat. Az imént említett VII. kantáta megtalálható a *Verstisztázati füzetben*, s egyike az *Urániában* közölt verseknek, így a verses változat nem lehet későbbi mint 1794. A' *Tziklops* és A' *Ditsőség'* *Triumfusa* versfogalmazványa abban az egységes méretű kéziratos csomóban van, amelyben a *Verstisztázati füzet* is,⁸ ez alapján feltehető, hogy ugyancsak 1794 körüliek, de ez bizonyosan nem állítható. Csak az fogalmazható meg megalapozottan, hogy A' *Ditsőség'* *Triumfusa* készen volt 1796 nyara előtt, mert a máshová került befejező lapját utóbb Csokonai a *Földi Rózsa* fogalmazványaként használta,⁹ A' *Tziklops* pedig az *Első katalóguson* 'Megigazítani' jegyzéssel szerepel, ami arra utal, hogy ekkorra már elkészült a verses kidolgozás, így ugyancsak 1796 nyara előttinek mondható. Az *elhagyatott Dido* 1795-ös autográf datálású. A *félénk szerelem* című kantáta a *Convasatum Quidben* maradt fenn, valamint Az *Elmenetel* és A' *Szabadulás* című dalok, melyek az *Első*

---

⁷ A' *Tántz* próza fordítása az [*Aranka Györgyhöz*] című háromszakaszos töredék kéziratára van írva, s az Arankával való kapcsolatfelvétel alapján ennek idejét 1794-re valószínűsíthetjük, amiből az következik, hogy a kantáta próza fordítása sem lehet ennél korábbi (Széppr. 234.). Mivel azonban az Arankához írott vers keletkezési idejét is csak valószínűsíteni lehet az adatok közvetett, áttételes volta miatt, így ez az időmeghatározás nem szolgálhat elegendő meggyőző erővel egy további bizonyítás során.

⁸ K 677. 2a–4b.

⁹ K 672/I. 21ab.

Darabba is bekerültek, a *Lugossy József-gyűjtemény*ben és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* harmadik egységében, így ezek 1795 ősze és 1796 nyara közé tehetőek, minthogy azonban másolatokról van szó, a szövegállapotok maguk valamivel korábbiak. Összességében bizonyosan az mondható el, hogy a Metastasio-fordítások 1793–1796 között készültek, néhány esetben közelebbi dátum is megadható a verses kidolgozásra nézve, amelyet a prózafordítás megelőzött. A prózafordítások nagyobb részére nézve inkább csak valószínűsíthető, hogy ennek az időszaknak az elején, 1793–1794 körül készültek.

4. Ódák olaszból

A költő hagyatékában azonosítható azon autográf fogalmazványok csoportja,¹⁰ amelyeknek tartalmát az *Első katalógus* 136–155. tételei részletezik, közbeékelésekkel. Csokonai az Eschenburg szöveggyűjteményéből kimásolt verseket kezdetben a *Verstisztázati füzet* lapjaira írta, majd az üres lapokat használta úgy, hogy a jobb lapfélt szabadon hagyta az elkészítendő fordítások számára. Az ily módon (és csakis így) használt lapokat utóbb a jobb felső sarokba írt számokkal (5–75.) egybefűzte, az 1–4. szám a verstisztázatok előtt található másolatok lapjain lelhető fel (50a–51b). Jól mutatja mindezt a kéziratos csomó két helye. A 97a oldalon Fulvio Testi versének eredeti szövege található Csokonai másolatában, ami nem teljes, alatta e jegyzés olvasható: „A’ többit lásd a’ Legátusnál.” Ha visszalapozunk a kéziratos kötetben a 77b oldalra, ami még a *Verstisztázati füzet* része, A’ *Legatus* című vers mellett megtaláljuk a Testi-vers befejezését, s mellette annak magyar fordítását, ugyancsak autográfban, s ez az oldal be is van számozva (igaz, az itt található fordítások közül ez az egy nem került fel az *Első katalógus*ra). Ebből következően a két kéziratos verscsoport (a *Verstisztázati füzet* és az *Ódák olaszból*) sorrendje és időrendje egyértelműen megállapítható (a *Verstisztázati füzet* az

---

¹⁰ K 677. 77b–94b.

előbbi), miként az is, hogy a későbbiekben is együtt maradt a két csomó.

Az olasz fordítások csomójában található a *Békaegérhartz* autográf tisztázatának a kezdete is, ennek a lapja viszont ki van hagyva a számozásból: a költő előbb odaírta a 24-es oldalszámot, aztán kitörölte és a következő oldalra írta, ahol már olvasható Eschenburg-másolat is. A *Békaegérhartz* itt szereplő kézirata kronológiailag csak annyit jelent, hogy a csomó nem készülhetett 1793 előtt (keletkezéséről l. alább). A másolatok, majd az ezeken alapuló fordítások idejének meghatározásakor először is azt kell leszögezni, hogy több részletben készült szövegcsoporttal van dolgunk. A felső időhatárt egybehangzóan jelöli ki az a két tény, hogy az egyik vers alá 1795-ös dátum van írva (*Bakkhuszhoz*). Az alsó időhatárt az jelöli ki, hogy a másolatok és fogalmazványok egy része a verstisztázatok lapjaira készült, tehát 1794-nél nem előbbi. Egy tárgyi mozzanat ugyancsak erre az időszakra, nevezetesen 1794-re utal: két rövidke levélben¹¹ is egyszerre említi Csonkoni Eschenburgból és William Jones könyvéből történő másolásait, s ezek a kéziratos kötetben is egymás után következnek. Az persze nem állítható, hogy a levélrészletek a szóban forgó kéziratokra vonatkoznak: csak azt jelzik, hogy ebben az időszakban egyébként is folytatott ilyen munkát. Biztosan csak azt mondhatjuk, hogy e verscsoport keletkezése 1794–1795-re tehető.

Az eddigi verscsoportokkal szemben azonban ezúttal az *Első katalógus* címsorozata nem pontosan követi a kéziratos csomó verssorrendjét, ráadásul ebbe nem tartozó közbeékelések is vannak a sorban. A verssorrend felcserélésében nem tudunk felfedezni valamiféle mechanikus rendet, így elképzelhető, hogy válogatva kerültek egymás után a címek, de arra nézve, hogy milyen elv szerint történt ez a válogatás, merészség lenne feltevéseket megfogalmazni (például sem műfaji, sem tematikai rend nem érvényesül következetesen, s a forrás, Eschenburg sorrendje sem). A sorban az első közbeékelés egy Bión- és egy Moszkhus-fordítás (egyébként mindkettő főhőse Ámor, miként előttük a Guarini-dalé is), de ezek

---

¹¹ L. Lev. 28.

nem maradtak ránk sem autográfban, sem másolatban. Nem ismerjük forrásukat sem, s nem tudjuk okát adni, hogyan ékelődtek az *Első katalóguson* az olasz fordítások sorozatába.

A másik beékelődés a *Fannius* és *A' Tsók* (valamint az *Ajánló Tsók*). Az előbbi felkerült az *Első Darab tartalomjegyzékére* *A' Szarándok* címmel, azonosságuk a vers tartalma (a benne szereplő Fannius név), valamint a forrás megnevezése alapján nemigen lehet kétséges.¹² Autográf kézírata éppen azért nem maradhatott fenn, mert benne volt az *Első Darab* tisztázatában (csak két másolatból ismeretes). A másik két cím valójában egy műre, *A' Tsók*-okra utal, a vers ennek az ajánlása. Van autográf kézírata, az első három ének tisztázatban, a negyedik fogalmazványban maradt fenn, az ajánló vers azonban (miként az előbeszéd is) csak másolatban (amely az egész művet tartalmazza, és amelyet a költő halála után készített Sárvány Pál). Ennek keletkezési ideje (az előmunkálatokat tartalmazó *Vázlatfüzet* adatai alapján) nem tehető 1794 őszénél korábbra és 1796 nyaránál későbbre (mert az *Első számvetésen* és az *Első katalóguson* szerepel¹³). A közbeékelésre ezúttal sem tudunk érdemi magyarázatot adni.

Az olasz fordítássorozat előtt és után egy-egy színmű áll, a *Tempefői* és a *Patvarszki*. A mellékük írott megjegyzések (*Kipótolni* és *Megigazítani*) alapján nem kétséges, hogy mindkettő készen volt, de ránk csak az előbbi maradt. A kézírata zömében autográf, de vannak benne más kézírások is, ezek azonban nem másolásra, hanem inkább közös munkára (esetleg diktálásra) utalnak, miként *A' Varázssíp* esetében is látjuk majd.¹⁴ Az *Első katalógus* jegyzése arra utal, hogy a mű vége még nem készült el (s ez aztán nem is fog elkészülni), noha a darab nagy része már (minden adat egybevágó tanúsága szerint¹⁵) 1793 őszére bizonyosan megvolt. A *Patvarszki*-ről viszont nem tudunk szinte semmit. Szilágyi Ferenc

---

¹² Vö. Költ. II., 252–255.

¹³ A kritikai kiadásban még az *Első katalógus* korábbi datálása alapján a felső időhatárt 1795 nyaránban határoztuk meg (Széppr. 342.).

¹⁴ Színm. 1., 258.

¹⁵ L. ezeket részletesen Színm. 1., 263–264.

hosszú tanulmányban¹⁶ érvelt amellett, hogy a *Patvarszki* az 1799-es *Cultura* ősváltozata lehet, de feltevése alátámasztására érdemleges filológiai adatot nem hoz fel, így az ilyen szempontból megítélhetetlen. Mindezek alapján e művet elvesztésként tarthatjuk számon. (Az utána következő *Földi Rózsáról* korábban már részletesen szoltunk.)

5. Nagyobb önálló művek

Az *Első katalóguson* a Metastasio-fordítások felsorolása és a kantáták részletezése között nagyobb önálló művek szerepelnek, közülük több nem is verses, s majdnem mind mellé került valami megjegyzés is. Az egyetlen, amely mellett nincs jegyzés, a *G. Károlyhoz* című költemény, s ez abban is az egyetlen, hogy megvan a kalligrafikus autográf tisztázata (1794-ből),¹⁷ a többinek jó esetben töredékes autográfja ha fennmaradt. Az alkalmi versek közül a *Hunyadihoz* énekeinek maradt fenn autográfja egy önálló kis füzetben,¹⁸ de ez nem tartalmazza az elmondott beszédet, nem tudjuk, mikor vált le a többiről, ma csak másolatban ismeretes.¹⁹ Ugyancsak alkalmi darab, költői episztoła a Horváth Ádámhoz 1792. szeptember 14-én írott levél is, amely ma az akadémiai hagyatéknak két külön gyűjteményébe sorolva található meg. A vers elejének autográfiája kétséges,²⁰ a vége autográf fogalmazvány,²¹ nem tudunk semmit e kéziratok sorsáról, s arról sem, hogy az *Első katalógus* jegyzése ezekre vagy ezek valamelyikére vonatkozott,

---

¹⁶ SZILÁGYI F., 1981, 500–556.

¹⁷ OSZK. Quart. Hung. 512. Ezt azonban lehetséges, hogy átadta a címzettnek (Költ. III., 347–348.), s ha ez így van, akkor az *Első katalógus* utalásának más kéziraatra kellett vonatkoznia.

¹⁸ Ma az MTA K. 672/IV. gyűjteményben található (13a–20b).

¹⁹ L. minderről Költ. III., 599.

²⁰ K 672/II. 36a–37b. A Költ. II., 311. és a Lev. 406. oldalán egyaránt bizonytalan állásfoglalás olvasható erre nézve, ma már inkább arra hajlunk, hogy diktálás után készült vagy másolat.

²¹ K 675 92b, utólag egy teljesen idegen szöveggörnyezetbe soroltan.

vonatkozhatott-e. A *Telekihez* írott alkalmi költemény ma nem ismeretes, s egyéb vonatkozó adat sem áll rendelkezésre.

A *Békaegérhartz* szövegét elkezdte letisztázni az olaszból készült másolatok és fordítások csomójának lapjaira, tehát ez egyidejűnek mondható azokkal, és leginkább 1794-re tehető. A mű maga nem készülhetett 1792-nél korábban, kronológiailag leginkább az a Kazinczyhoz írott levél az iránymutató 1793 őszéről, amelyben azt írja Csokonai, hogy nála van a komikus eposz kézírata. Ez a kézirat azonban nem maradt fenn, s az említett töredéken kívül más autográf sem, csak másolatokra hagyatkozhatunk. Hogy az *Első katalógus* utalása pontosan milyen kézíratra vonatkozott, nem állapítható meg. A többi nagyobb mű esetében ez legalább részlegesen megtehető. A' *Varázssíp* autográf és másolt részek együtteseként maradt fenn, de a *Békaegérhartz* esetétől eltérően itt ez az egyveleg közös munka eredménye: egy diákcsapattal együtt fordította a darabot, majd a többiekét átjavígtatta (autorizált másolatról van tehát szó), valamint az áriákat maga fordította versbe.²²

Az állatdialogusok darabjai sajátos méretű és alakú papírcsomóra íródtak, összefoglaló címmel, ezek ma is megtalálhatóak, noha A' *Bagoly*, és a' *Kötsagnak* csak az eleje maradt fenn, A' *Pillangó* és a' *Méh* teljes. Az előbbinek van még egy ugyancsak töredékesen fennmaradt átdolgozása is, de mivel az *Első katalóguson* *Revideálni* jegyzés olvasható, ebből arra következtetünk, hogy e tétel még az átdolgozás előtti kézíratra utal. A dialogusok keletkezését az alcím és tárgyi mozzanatok alapján 1790-re tehetjük, az átdolgozás a fentiek értelmében 1796 ősze utáni kell legyen.²³ A' *számár* és a' *szarvas*, amelynek címe erősen át van húzgálva, csak másolatban, pontosabban egy másolat utólagos publikációjában maradt fenn, s a datálásához is tárgyi mozzanatok szolgálnak csak alapul (így 1794-re tehető, de ha elfogadjuk, hogy az *Első katalóguson* ez szerepel áthúzva, akkor annyi bizonyosan mondható, hogy 1796 ősze előtt készen volt).

²² Mindezt aprólékos részletességgel leírja és bizonyítja a Színm. 1., 305–315.

²³ L. Széppr. 212–213., 224–227.

A többi vers esetében nem maradt fenn kézirat, a *Szanderről* és a *Broughtonról* egyaránt ajánló vers, amelyeket egy könyv elé nyomtattak, illetve hírlapban jelent meg, lehet, hogy az itteni utalás is ezekre a nyomtatványokra vonatkozik. Ugyanez tehető fel a Rátz Sámuelhez írott versről is, ugyanilyen okok alapján. Datálásuk azonban éppen a nyomtatás miatt megnyugtatónak mondható. Két hasonló jellegűnek tűnő mű esetében azonban az *Első katalógus* tételének azonosítása a nyomtatásban megjelent verssel kérdéseket vet fel. A *Bétsi Magyar Múzsában* megjelent *Egy szerentsétlen Léleknek az édig való felemelkedése* című verset Szilágyi Ferenc az *Első katalógus* Az én Életem címével azonosítja,²⁴ s ez több különféle mozzanat alapján valóban nem kizárható lehetőség, ugyanakkor jelenleg nem is bizonyítható kétséget kizáróan, nem kismértékben éppen a kézirat hiánya miatt, így a verset a lapban közölt címén kell számon tartanunk. A másik vers, a *Milton elejébe* már problematikusabb, mert a szerzőség is kérdéses. A vers megjelent Bessenyei Sándor Milton-fordítása előtt,²⁵ de N. S. betűjelekkel aláírva; ugyanakkor az *Első katalóguson* szereplő *Milton elejébe* megnevezésű tétel valóban ráillik a versre (a kritikai kiadás be is sorolja az életműbe).²⁶ A két ellentmondó adat pillanatnyi tudásunk szerint nem hozható összhangba, az ellentmondás nem oldható fel megnyugtatóan.

Az *Első katalógus* második fázisában szereplő darabok közül kettőről az imént szoltunk, *A' katonáskodó szerelmes mentsége* mibenlétét pedig a 3. fejezetben próbáltuk meghatározni. A *Dafnis* címen említett idylliumról még nem esett szó, de közelebbit nem tudunk róla, sem kézírata nem maradt fenn, s az sem bizonyítható, hogy elkészült. A kritikai kiadás első kötetének mutatója e címhez Csokonai egy töredékes Berquin-fordítását rendeli, de ez az azonosítás nemigen tartható.²⁷ Az eredeti verset itt prózában

²⁴ Költ. II., 689–692.

²⁵ *A' visszanyert Paraditsom*, Kassa, 1796.

²⁶ Vö. Költ. III., 557–562. A felhozott érvek azonban rigorózus kritériumaink szerint nem tekinthetők filológiai megalapozottságúaknak.

²⁷ Vö. Széppr. 336–337.

adja vissza, csakúgy, mint többi francia dalfordításában, s éppen ez az, ami valószínűtleníti, hogy a ránk maradt töredéket azonosítsuk az *Első katalógus* CLX. tételével. A címként használt név és a műfajmegjelölés ugyan illik erre is, de a *Revideálni* megjegyzés már nem: a későbbi kidolgozásra szánt nyersfordításokat Csokonai *Kitsinálni* utalással regisztrálta, ráadásul ez esetben még nem is teljes fordításról, csak töredékről van szó. S ezen túlmenően: az *Első katalóguson* a fordítások címe mellett mindenütt ott áll az eredeti szerzőjének a neve. Nemigen azonosíthatjuk tehát e fordítástöredéket a *Dafnis* című idylliummal, amelyet ezek szerint az elveszett (vagy el nem készült) művek közé kell sorolnunk.

6. Ami nem került az *Első katalógusra*

Az *Első katalógus* vizsgálatát azzal kezdtük, hogy ez a lista a legfontosabb támpontunk arra nézve, hogy mit és mikor írt Csokonai a *Diétai Magyar Múza* előtt. Amit igazán lényegesnek tartott, az biztosan nem hiányzik róla, de azért nem a teljes életmű került rá, áttekintésünkben így nem mellőzhetjük a költő által az *Első katalógusra* fel nem vett műveket sem. Kiindulópontunk erre nézve a kritikai kiadás (első három kötete) által meghatározott szövegkorpusz, ennek az *Első katalóguson* nem található darabjait tekintjük át (kivéve a már tárgyalt szövegforráscsoportokban találhatóakat, mert azok kronológiája nem vet fel újabb kérdéseket). Hogy egy mű miért hiányzik az *Első katalógusról*, annak oka lehet a nyelve (latin), a készületlensége (töredék), a jelentéktelennek ítélt volta (bizonyos alkalmi darabok), de nem zárhatjuk ki a szakirodalmi problémákra visszavezethető okokat sem, úgymint a későbbi keletkezési idő lehetőségét, valamint azt, hogy adott esetben nem Csokonai művéről van szó.

Elsőként említjük az autográf kéziratokat ebből az időszakból, amelyek között külön csoportot jelentenek a latin nyelvű versek. Úgy véljük, egyértelműen nyelvi oka van ezek kihagyásának, az

*Első katalógus*ra ugyanis kizárólag magyar nyelvű darabjait vette fel a költő, jól mutatja e szempont érvényesülését, hogy az 1792. december 24–28-án készült *Futtába készült versetskék* öt része közül csak a két magyar nyelvűt vette fel, a két latin egyetlen listán sem szerepel (az ötödik, egy magyar nyelvű kétsoros valójában nem is önálló, hanem záróajánlás, amely magában közölve értelmetlen lenne). A másik három latin nyelvű vers 1795 májusában, Pesten készült alkalmi költemény ([*Vive precor...*], *Ad serenissimum archiducem, Sol cum parhelio*). Van még egy névtelenül megjelent nyomtatvány is 1794 júliusából, amely a Károlyi grófhoz írott magyar nyelvű alkalmi költemény párdarabja (*Carmen Inaugurale*, ezt utóbb majd az *Új katalógus* lajstromozza).

A magyar nyelvű autográfok közül a töredékek kimaradása az *Első katalógusról* érthető, közülük az *In com[item] Pálffy és a Tunc etiam moreris?* esetében a szövegforrás-környezet (egy Kazinczy-levél hátlapjára vannak írva) és tárgyi mozzanatok (Péczei József halála) alapján valószínűsíthető az 1792-es keltezés, de a teljesen korrekt időmeghatározás: 1792 után. A többi verstöredék bizonytalan keltezésűnek mondható, az [*Aranka Györgyhez*] szóló tárgyi mozzanatok alapján valószínűsíthető 1794 utánra, szövegkörnyezete alapján pedig a [*Jaj hogy szenvedek...*] 1793 körülre, a [*A mezei gyönyörűségről. I. töredék*] 1794 utánra (a másik esetében nem dönthető el, hogy valóban Csokonai verséről van-e szó), [*Az ártatlan látod...*] 1795 körülre tehető. Nem került az *Első katalógus*ra két alkalmi vers sem, a Kazinczyhoz írott 1793. őszi episztola (*Trocheus lábakon*) és a kicsapatása idején, 1795 nyarán írott [*Tanítványaitól búcsúzik*]. A Metastasio-fordítások közé utólag beírt két vers, a *Melitesz Rozáliához* és *Az estvéhez* [*Jövel felénk hűs szárnyadon...*] esetében pedig a szövegforrás-környezet alapján nem dönthető el, hogy ez a későbbi bejegyzés mennyire késői, vagyis hogy az *Első katalógus* készülte előtt vagy után történt. Az bizonyos, hogy a Melitesz, Rozália, Mantzi nevek inkább a korai versekben jellemzőek, másfelől a két cím majd csak a *Kései címjegyzéken* és az *Új katalóguson* tűnik fel, ezért e szöve-

geket nem tudjuk megnyugtatóan időrendbe sorolni, csak annyi állítható, hogy 1802 márciusa előtt készen voltak.²⁸

A nem autográf szövegforrások esetében magának a szerzőségnek a kérdése is felvetődik, amelyet a bevezetésben lefektetett alapelveknek megfelelően ítélünk meg, tehát ha nem szerepel az adott cím az *Első katalóguson*, akkor megnézzük, tartalmazza-e más, későbbi Csokonai-lista, illetve mástól származó hitelesnek tekintett címjegyzék. Négy vers esetében a *Kéziratcsomók jegyzékei* bizonyítja, hogy Csokonai-versről van szó, közülük kettő bizonyosan az első korszakból való, a *Lengyel Josef Senior Urnak neve napjára* című 1795. március 19-re tehető, a *Lantomtól búcsúvétel* pedig a kicsapatás idejére. A *[Míg nálatok itt mulatok...]* és a *[Bár az ég búsulva néz is...]* esetében csak az mondható el, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei* készülte előttiék. A *szárazság* esetében a másolati szövegforrás a *Kéziratcsomók leltárlapjai* adatával azonosítható, de a szöveg mellé jegyzett utalás („Bajnótzí Anacreonticumja”) nemcsak úgy értelmezhető, hogy Bajnótzí a másoló volt,²⁹ hanem (és talán inkább) úgy, hogy ő a szerző, így a verset kétes hitelűnek kell tartanuk.

A nem Csokonaitól származó listák közül háromnak tulajdonítunk feltétlen hitelességet a szerzőség megítélésében: Puky István, Győri József és Kiss Imre listáinak. A költővel szoros kapcsolatban volt három személy közül Puky Csokonai anyjának küldte jegyzékét, Győri és Kiss még magának Csokonainak, a náluk lévő kéziratok közé ebben a viszonylatban nemigen keverhettek nem Csokonai-művet. Természetesen a tévedés lehetősége így is adott, tökéletes biztonságot nem érhetünk el ilyen esetben, hiszen alapvetően mégis analógiás a következtetés: a lista túlnyomó többségének máshonnan is kontrollált hitelessége alapján a máshonnan nem ellenőrizhető tételeknek is hitelt adunk. E hitelt azonban

²⁸ A *Reggeli ének a' Rózsához* című Gessner-fordításról a kritikai kiadás is azt írja (Költ. III., 794.), hogy inkább a Rózsi-versekhez tartozik, így nem igazán érthető, miért került az 1796-os évhez besorolásra.

²⁹ Költ. III., 336–337., itt még az is felvetődik, egyre növekvő bizonyossággal, hogy a szöveg „talán azonos az *Első katalógus* CXXXIII., »Nógatás. Dal.« című versével”. Erre azonban semmi nem utal.

addig fenntarthatónak véljük, amíg valamely címről ki nem derül, hogy mégsem Csokonai a szerző; ilyenről azonban eddig egyik esetben sem beszélhetünk. Győri József listája alapján a következő másolatos szövegforrások hitelességét tekintjük bizonyított-nak: [*Falataimat elegyes bor hajtással...*], [*Zöld Ferentz...*], T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz, [*Élj vigan érdemeddel...*], mind-egyiket a kollégiumi időszakhoz köthetjük, de pontos időrendbe sorolásukhoz nem áll rendelkezésünkre adat. Puky István listája alapján az [*Óh szegény Országunk!...*], az *A szerelmes vitézhez*, a [*Nézd el...*], az [*Óh únalom, vad únalom...*] és *A Szélvész* sorolható be az életműbe, de keletkezési idejük pontos meghatározhatósága nélkül (Kiss Imre listája a mostani áttekintés során nem releváns).

A másolatok külön csoportját alkotják (ahogy arról a bevezetésben szoltunk) az archiválási másolatok, amelyek esetében a szöveg megőrzése a nyilvánvaló cél, s így a kézirat funkciója is, de ebben az esetben is megköveteljük, hogy más filológiai adat hitelesítse a másolatot. A kollégiumi időkből származó négy alkalmi vers szövegforrását minősíthetjük archiválási másolatlaknak, amelyek közősek abban is, hogy mindössze egy példányban maradtak fenn és igen pontos és részletes leírással szolgálnak az alkalmatosság idejéről, helyéről és a szerzőről (mindez szintén a megőrzés szándékát mutatja). A két, praeceptor feladatként készített halotti búcsúztató (*Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával*, T. N. Mihályfalvi István úr utolsó tisztességére) közül ez utóbbiban még a *Mindég közel van a halál* című Zöld Codex-vers részlete is megtalálható. A szövegforrásban *Más versek Budaira* címmel fennmaradt szöveg az 1794-es Budai-köszöntő párdarabja, a *Makó Mihály nevenapjára* és a *Varró Jánosnak* pedig egyaránt 1794-es névnapi köszöntő. Mindegyik vers esetében vannak filológiailag ellenőrizhető adatok, a halotti búcsúztatóknál az anyakönyvekben lehet ellenőrizni a kéziratban megadott temetési időpontot, a Budai-vers a másik szöveg által hitelesítődik, a Varró-vers esetében az 1794. évi karácsonyi legáció igazolható, a Makó-versnél pedig a címmel való kapcsolat.

E csoportban említendő meg a *Sérült másolat* néven ismeretes versgyűjtemény is, amely több korai szövegváltozat hiteles forrá-

sának tekinthető (*A Szarándok Bézából, Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor; Szerelmes Bútsúvétel*). Archiválási másolat jellegét két mozzanat bizonyíthatja: címszerű felirata (*Csokonai V. M. Munkái*), s a gyűjteményben található egyetlen nem Csokonai-mű³⁰ mellé ennek szellemében tett jegyzés: „NB. Ez a' következő nem...”, s itt a lap sérülése miatt csak a 'C' betű alsó része látható. A szövegforrás keletkezési idejét nem ismerjük, a megőrzött szövegállapot 1796 előttre tehető a más gyűjteményekben is megtalálható szövegekkel való egybevetés alapján.

7. Csokonainak tulajdonított szövegek

A többi másolat esetében nem találtunk olyan filológiai természetű adatokat, amelyek alapján minden kétséget kizáróan a szerzői életműbe illeszthetők lennének a források által megőrzött szövegek. Ez nem jelenti azt, hogy ezen szövegeket kizárjuk az életműből, sőt bizonyos esetekben nem sok kétségünk van afelől, hogy Csokonai az adott vers írója. A szerzőséget megnyugtatóan bizonyító szövegforrás és/vagy filológiai adat hiányában azonban ezen meggyőződésünket nem lehet pusztá vélekedésnél többnek tekinteni, bármennyire is hiszünk benne. A Csokonainak tulajdonított versek csoportja tehát az *eldöntetlenségre* épül, ha a szerzőség szempontját tekintjük. A felhasználás szempontjából tekintve azonban ezek abba a bizonyos variogenetikus szövegtérbe tartoznak, amelyről a bevezetőben is szóltunk, s amelynek lényege a (szerzőséget lényegében zárójelbe tevő) alkotó és élvező felhasználás.

Átmenetet képeznek az archiválási és a felhasználói másolatok között az olyanok, amelyek zömükben Csokonai-szövegeket gyűjtenek egybe, ugyanakkor vannak bennük nem Csokonai-szövegek is. Ilyen például Onody Péter és Zilahi János gyűjteménye. (*A Sértült másolatban* ugyancsak be van másolva egy nem Csokonai-vers

---

³⁰ Ez a [*Szekén*] *pundra Nimethes...* kezdetű, sok változatban fennmaradt németcsúfoló közköltészeti dal (vö. CSÖRSZ-KÜLLŐS, 2000, 265.).

is, de utána fölé van jegyezve, hogy nem Csokonaié, ami így a másolat egészének archiválási jellegét bizonyítja.) Az Onody- és Zilahi-gyűjteményekben többségükben hiteles művek vannak, de van egy-két darabjuk, amelyek csak ezekből ismeretesek, más lista vagy adat nem igazolja a költő szerzőségét. Miként a Puky- és Győri-féle listáknál, úgy ezeknél is az a kérdés, lehet-e az analógiás bizonyítást alkalmazni. Azoknál bizonyított ellenpélda nem akadt egy sem, Onody és Zilahi gyűjteményében ellenben vannak ilyenek, ezért az analógiás bizonyítást nem látjuk alkalmazhatónak (különösen nem szelektíven, vagyis hogy egyik esetben elfogadjuk hitelesnek, a másokban meg nem). Ezért a Zilahi-gyűjteményből a *Mit nem tsinál a szeretet?* és *A' híves estve*, az Onodyból *A' Bor ital mellett* című verseket a Csokonainak tulajdonított művek közé soroljuk, keletkezési idejük nem határozható meg pontosan.

Miként ez utóbbiaknak, úgy *A' víg poéta* és *A' reggelről* című verseknek is több másolatos szövegforrása van, de ezek egyike sem hitelesítő a szerzőség szempontjából.³¹ Kovács Zsigmond gyűjteménye szintén archiválási másolatnak tűnik, de ennél az a probléma, hogy a címben adott leírason túl más adat nem áll rendelkezésünkre, így e szövegeket is az előbbiekhöz kell sorolnunk. Ennek két nagy verscsoportja, az iskolai zsengek³² és a halotti búcsúztatók³³ a református kollégiumi versszerzés jellegzetes darabjai. (Miként arról korábban volt szó, a kollégiumi zsengek többi darabja, a *Zöld Codex* azon magyar és latin versei, amelyekről a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* alapján azt valószínűsítettük, hogy Csokonai egy diákjának a szerzeményei, a Kovács Zsigmond-gyűjteménnyel ellentétben a kétes hitelűek közé kerültek, mert

³¹ Kiemelhetjük itt még a *Farkas Lajos-gyűjteményt*, a *Győry Mihály-gyűjteményt* és a *Kováts József-gyűjteményt* is, amelyek sok Csokonai-szöveget megőriztek, de ugyanaz mondható el róluk is, mint a fentiekről, vagyis hogy bizonyosan nem Csokonai-versek is vannak bennük, így nem minősíthetők archiválási másolatnak, tehát csak a máshonnan is adathozható címeiket fogadjuk el hitelesnek a szerzőség szempontjából.

³² A kritikai kiadás 64–75. sorszámú versei.

³³ A kritikai kiadás 209–215. sorszámú versei. A másolatgyűjteményben vannak még további darabok is, melyeket azonban a kritikai kiadás is kizár az életműből (vö. Költ. III., 233–245.).

nem a bizonyíthatóság hiányáról van szó, hanem a hitelesség kétségbe vonásáról.) A *Piramus és Thisbé Historiájának le fordítása*... és a *Versus Onomastici* esetében sem a másolatok nem nevezik meg Csokonait szerzőként, sem más, filológiai természetű adat nem utal erre, így ezeket kétes hitelűeknek kell tartanunk (Csokonaiénak nem a felhasználó kéziratosságot hagyomány tulajdonította őket, hanem a szakirodalom).³⁴

A pajzán mûzsa szülötteinek tekinthető mûvek igen sok kéziratban maradtak fenn, ezek jó része Csokonait nevezi meg szerzőként *Az istenek osztózása*, *A sütés*, *A Pendelbergai vár formája és megvétele* esetében. A lajstromokról azonban nem hiányzik egységesen minden ilyen tárgyú mûve, a *Minden szerelmes katona* és a *Békaegérhartz* például rajta van az *Első katalóguson* is, az előbbi az *Első Darabnak* is része volt, az itt felsoroltak viszont egyetlen kézirat-katalóguson sem szerepelnek, s más filológiai adat sem erősíti meg, hogy a költő írta őket. Ezen versek esetében tehát nem állapítható meg bizonyossággal Csokonai szerzősége, ezért a neki tulajdonított költemények közé soroljuk őket. A *tolvaj Isten* esetében az okoz zavart, hogy az egyik másolat kezdőbetűkkel ugyan, de Nagy Gábort nevezi meg szerzőként. Utóbb Kazinczy épp Nagy Gábornak írott levelében említi Csokonai mûveként a verset, s ebbéli véleménye a későbbiekben sem változott meg. Ebből talán következtetünk arra, hogy ha mégis Nagy Gábor lett volna a szerző, akkor az az idők során csak kiderült volna Kazinczy számára is. A döntő bizonyíték Csokonai szerzősége mellett mégis az, hogy a másolati szövegforrásban saját kezű bejegyzései vannak, így az autorizáltak tekinthető.

8. A *Diétai Magyar Mûzsa* kiadástörténetének tényei

Az *Első katalógus* jelentőségét úgy határoztuk meg, hogy ez a lista a legfontosabb támpontunk arra nézve, hogy mit és mikor írt Csokonai a *Diétai Magyar Mûzsa* előtt. Ezzel egyben a *Diétai*

---

³⁴ JUHÁSZ, 1977, 160–188.; Költ. I., 576.; Költ. III., 610–612.

Magyar Múzsát is kitüntetett pozícióba emeltük, korszakváltó pont lett. Nem kerülhető meg tehát e pozíció értelmezése sem, s ennek során elsősorban azzal kell számot vetnünk, hogy mennyiben tekinthetjük e vékony kötetnyi verset Csokonai első korszaka lezárásának, esetleg összegzésének. E vizsgálatot nem a pályakép értelmezése felől végezzük, így most nem térünk ki a szakirodalmat folyamatosan és intenzíven foglalkoztató olyan kérdésekre, mint az országgyűlési résztvevőkhöz, a rendekhez és az udvarhoz fűződő viszony, politikai állásfoglalás, a mecénáskeresés problematikája, illetve a költői szerepértelmezés szimbolikus és irodalomszociológiai vetületei.³⁵ Nem egyszerű a feladat, mert a *Diétai Magyar Múzsá* történetének felvázolása is igen nagy mértékben összefonódott az eddigiekben e kérdések tárgyalásával, az ezeket illető állásfoglalásokból adódó szemléleti keretekkel.

Amit a *Diétai Magyar Múzsá* történetéről adatszerűen tudunk, az meglepően kevés.

– Az országgyűlés 1796. november 9-től december 11-ig tartott. A *Diétai Magyar Múzsá* első számának élén álló előbeszéd november 1-jei, a *Magyar Hírmondó* december 27-i számában megjelent tudósítás, amelyben Csokonai a *Diétai Magyar Múzsá* megszűnését jelenti be, december 15-i keltezésű.³⁶

– A kiadó maga a költő, a nyomdász Wéber Simon Péter volt. Tizenegy szám jelent meg, mindegyik egy-egy ív terjedelemben, kétféle minőségű papíron. A kötet egészéhez rózsaszín borító készült. Az előfizetési díj 1 rajnai forint volt, heti megjelenéssel tervezetten.³⁷

– A nyomtatási díjat a lap megszűnésekor Csokonai nem tudta teljesen kifizetni, ezért Széchényi Ferenchez fordult támogatásért, aki 16 aranyat ígért neki, de ehhez mégsem jutott hozzá, így a nyomdással kötött valamiféle egyezséget.³⁸

---

³⁵ A szakirodalomból is csak arra a három tanulmányra utalunk most, amelyek fő szempontja a kiadástörténet volt, s amelyeket itt a leginkább felhasználtunk: SZUROMI, 1964; VARGHA, 1974b; SZILÁGYI M., 2008.

³⁶ L. Tan. 17. és Felj. 238.

³⁷ L. a fenti két dokumentumot.

³⁸ L. Lev. 79., 158.

– A nyomtatott példányokat tudósításában egybekötve hirdette értékesítésre. A még megmaradtakat 1803 körül 11, 7, 6 és 4 íves példányokba rendezve próbálta eladni, különböző árakon.³⁹

Nem tudjuk azonban, hogy

- a november 1. és december 15. közötti időszakban milyen gyakorisággal jelentek meg az egyes számok, a tervezett heti megjelenés mikor váltott gyakoribbra (11 hétig bizonyosan nem tartott), illetve gyakoribbra váltott-e egyáltalán (mert-hogy egyben is ki lehetett nyomtatni több számot, menet közben és a végén is);
- milyen volt a példányszám, s az változott-e menet közben, hány előfizető volt (az ígért lista az előfizetőkről végül nem jelent meg), hány példányt sikerült eladni, mennyibe került a nyomtatás;
- hogyan került kapcsolatba Csokonai Széchényi Ferencsel, s miért nem jutott hozzá a megígért támogatáshoz, s mi volt a nyomdással kötött egyezség lényege;
- mely számoknál váltak el a 7, 6 és 4 íves példányok, vagyis mit tartalmaztak e rövidített változatok, s végül mennyi kelt el belőlük.

Ezen mozzanatokra nézve megfogalmazhatnánk mi is különféle hipotéziseket, különböző valószínűségi szinteken, de bizonyossághoz esetleges újabb adatok felbukkanásáig nem juthatunk. Itt jegyezzük meg, hogy az eddig felhasználtakon kívül további három dokumentumot ismerünk még a *Diétai Magyar Múza* időszakából: ekkor jelent meg Weber Simon Péter német nyelvű költeménye és Csokonai erről készült fordítása egy kétnyelvű kötetben (*Serkentés a' Nemes Magyarokhoz*);⁴⁰ Csokonai 1796 decemberének végén kérvényt írt Ferenc császárhoz, támogatást kérve;⁴¹ a *Diétai Magyar Múza* egy példányát utóbb a rózsaszín borítón dedikálva elküldte Teleki Sámuelnek.⁴² Ezeket a dokumentumokat természetesen kapcsolatba hozhatjuk a *Diétai Magyar Múza* történe-

---

³⁹ L. Felj. 238–239.

⁴⁰ L. Költ. III., 175–183.

⁴¹ L. Lev. 59–60.

⁴² L. Felj. 234.

tével is (pl. könnyen képezhető összefüggés a nyomdással kötött alku és a közösen megjelentetett kötet között), de feltevések megfogalmazásánál tovább ezek tekintetében sem juthatunk.

9. A *Diétai Magyar Múza* felépítése és a verscsoportok

Célszerű a *Diétai Magyar Múza* vizsgálatát a megelőző időszak verscsoportjaival való összefüggésekre koncentrálni végezni, ha a kiadvány összegző és korszakzáró szerepét kívánjuk megragadni. Először emeljük ki a kiadvány azon jellegzetességét, amelyre korábban már utaltunk, vagyis hogy egyetlen címlapja van (az első szám élén), egyetlen (rózsaszín) borító készült hozzá, a második számtól kezdve az egyes számok élén nincs dátum, csak a cím és egy római szám (I–XI.), az oldalszámozás folytonos (1–176), azaz számonként 16 oldal, ami éppen egy ív (ahogy a lapalji ívjelző is mutatja). Ez a nem jellegzetesen periodikára jellemző beosztás egészen hasonlatos a *Bétsi Magyar Múzsáéhoz*, amelyben versei jelentek meg a költőnek 1794 során, s amelyet tréfás újságparódiája, a *Debreceni Magyar Psyche* mintájául is választott 1795 elején. A folyóiratjelleg háttérbe szorulását Szilágyi Márton úgy értelmezi, hogy „Csokonai inkább egy majdan összeálló verseskötet füzeteként foghatta fel a megjelent egységeket”.⁴³ A hangsúlyt arra helyeznénk, alapvetően egyetértve ezen megállapítással, hogy a kiadvány minden jellegzetessége azt mutatja: eredendően egy verseskötet kiadására készült a költő, s e kötet öltött periodikaformát az adott körülmények nyújtotta lehetőségekhez igazodva.

A versek számokba való osztása sajátos hullámmutatást mutat. Az első négy számban csak önálló költemények vannak, majd az V–VII. számok egy nagyobb alkalmi versezetet közölnek (a végén félívnnyi kisebb verset illesztve a számban még üresen maradt helyre), a VIII. ismét önálló verseket ad közre, az utolsó három pedig egy nagyobb Metastasio-fordítást, megint folytatásosan. Ezt

---

⁴³ SZILÁGYI M., 2008, 515.

az ingadozást követi és hangsúlyozza az egyes számok tipográfiai lezárása vagy lezáratlansága is: a kisebb, önálló szövegeket közlő számokat lapalji línea zárja, a folytatódó szövegeket közlő számok pedig órészóra végződnek (kivéve a hatodikat, mert ott a kantáta egyik éneke fejeződik be, s az énekeket a számokon belül is kisebb línea zárja le). A *Diétai Magyar Múzsza* tehát az önálló, kisebb költeményeket magában foglaló számok összeállítása jegyében indult, a több számon átívelő, folytatásos művek közlése későbbi, de nem kizárólagossá váló fejlemény.

Ennek a beosztásnak (különösen az önálló műveket közlő számok beosztásának) megértéséhez vihet közelebb, ha megvizsgáljuk a szövegek összetételét verscsoportok szerint. A *Diétai Magyar Múzsában* mindössze 5 (vagy 6) új vers szerepel, amelyek kimondottan e kiadvány számára készültek: az ajánló versen, az első számot helytöltőként záró kétsorosan (ez lehet korábbi is) és a záróversikén kívül *A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz* (II. 17–21.), a *Látás* (IV. 58–64.) és az *1741-diki Diéta* (V–VII. 65–103.). A többi az *Első Darab*, a *Zöld Codex* és az *Ódák olaszból* anyagából került a kötetbe, s a terjedelemnek hozzávetőlegesen a kétharmadát teszi ki (ami más oldalról úgy is szemléltethető persze, hogy a *Diétai Magyar Múzsza* számára készült néhány vers majdnem egyharmadnyi terjedelmű). Ha a címeket vesszük, egyaránt 17-17 darab került be a *Zöld Codex* és az *Első Darab* anyagából,⁴⁴ míg az olasz fordításokból mindössze 4. E darabszámok azonban önmagukban szemlélve téves következtetésekhez vezethetnek, ezért szükséges mindjárt megjegyezni, hogy egyrészt a *Zöld Codex* versei jóval terjedelmesebbek, mint az *Első Darabba* tartozó dalok (az egy *Angélika* című Metastasio-színmű fordítását nem számítva), másrészt a *Zöld Codex* teljes anyagának túlnyomó többsége

---

⁴⁴ Az *Ősz* a *Zöld Codex*ben egy vers, a *Diétai Magyar Múzsában* két részre van bontva, a számolásban azonban egy tételnek vesszük. Továbbá most az egyszerűség kedvéért nem különítjük el a *Musa vetat morit*, amely ma már nincs meg a csomóban, de mint azt korábban elemeztük, bizonyosan odatartozott hozzá. Megjegyezzük még, hogy az *Első Darabba* osztott *Az én Vagyonom* eredetileg ugyancsak a *Zöld Codex* anyagához tartozott, ottani címe: *A Poëta tsak gyönyörködni szeret*.

bekerült a *Diétai Magyar Múzsába*, míg az *Első Darabból* csak igen kis rész.

Tovább árnyalja a képet, ha az e verscsoportokból kikerülő szövegek számok közötti és számokon belüli eloszlását vizsgáljuk (l. a 10. táblázatot). A táblázatot elemezve a következő megállapításokat tehetjük:

1. A *Zöld Codex* versei az I–IV. számban és a VII. második felében vannak, mindössze egy került az ugyancsak önálló darabokat közlő VIII. számba.

2. Az *Első Darab* tételeinek nagyobbik része (9) éppen erre a VIII. számra koncentrálódik, s ezek a *Zöld Codex* verseihez hasonlóan terjedelmesebb szövegek.

3. Az *Első Darab* műveinek másik, kisebb fele (nem számítva most sem a folytatásos színművet, az *Angélikát*) a *Zöld Codex*szel megegyezően az első négy számra és a hetedik második felére esik.

4. E kisebbik félből, azaz hét versből mindössze egy a terjedelmesebb, a többi rövidebb dal, amelyek kivétel nélkül az egyes számok (ívek) végére kerültek, lezárásként (II., III., IV., VII.).

5. Az I. szám végén ugyanilyen pozícióban a két olasz fordítás van, a két másik olasz fordítás közül pedig a III. számban lévő közvetlenül, a II. számban lévő egy közbeékeléssel előzi meg a számot záró, *Első Darabból* való dalokat.

A verscsoportokból (*Zöld Codex*, *Első Darab* és *Ódák olaszból*) kikerülő versek és a verslisták (*Első katalógus* és *Második számvetés*) összefüggéseire nézve pedig a következők állíthatók a táblázatok alapján:

1. Az *Első Darab* és különösen az *Ódák olaszból* esetében a *Diétai Magyar Múzsába* sorolt szövegek arányaiban szerény részét képezik az adott verscsoportok egészének, s a válogatásban sem tudunk szignifikáns szempontot felfedezni.

2. A *Zöld Codex* esetében azonban egyértelmű, hogy az *Első katalógus*on ° és – jelekkel megjelölt darabok nem kerültek be a *Diétai Magyar Múzsába*, amiből ezenkívül még egy hármas blokk hiányzik, az összes többi vers viszont benne van.

3. A *Második számvetés* ezeken kívül nem tartalmazza a *Diétai Magyar Múzs*a első számába osztott verseket a *Zöld Codex*ből (s

az olasz fordítások közül sem), továbbá ugyancsak nincs rajta ezen a *Zöld Codex*nek az az egyetlen verse, amely a VIII. számba lett besorolva.

4. A ma már a *Zöld Codex*ben nem fellelhető, de bizonyosan annak anyagához tartozott *Musa vetat mori*, amely a II. számban kapott helyet, viszont felkerült a *Második számvetésre*.

5. A *Második számvetés* egyetlen *Első Darab*-beli verset listáz: *Az én Vagyonomat*, amely eredetileg ugyancsak a *Zöld Codex* anyagához tartozott, s ma is megvan benne korábbi változatban, más címmel.

10. A *Diétai Magyar Múza* mint az összegzés szándéka

A fenti megállapításokból néhány következtetés egészen logikusan adódik számunkra a *Diétai Magyar Múza* egészére nézve. A kisebb önálló költeményeket közlő számok felépítése meglehetősen állandó, különösen az első négy szám esetében: felező tizenkettősökben írott bölcselkedő költemények teszik ki a szám nagyobb részét, majd a vége felé két-három dalszerű rövid vers következik, közben egy-egy alkalmi költemény (szám szerint kettő, a második szám élén és a negyedikben utolsó előttiként). A hetedik szám második fele teljesen ugyanezt a felépítést mutatja, a nyolcadikban több kisebb darab van, köztük részben prózában készült állatmesék is. „Ha a’ Múza kevés alkalmatosságra-való versezetekkel fog szolgálni, annak azt az okát adja, hogy a’ Thémis’ és a’ Politika’ tornáztában még kevés ideig mulatván, az olyanokba könnyen meg találna botlani. – E’ szerént tehát ő tsak böltselkedni fog, ’s néha néha tréfálódni. Mind a’ kettőt véghez kívánja pedig vinni, hogy az Érdemes Olvasók’ mind a’ két Nemének udvarolhasson” – írja Csokonai a *Diétai Magyar Múza Előbeszédének* első bekezdésében,⁴⁵ majd a másodikban ezt bővíti-variálja, s a továbbiakban sem tesz hozzá lényegi újdonságot a kiadvány

---

⁴⁵ L. Tan. 17.

céljának illetően meghatározásához. Úgy véljük, a számok felépítése pontosan ezt valósítja meg.

Az egyes számok anyagának összeválogatásában (az első négy számban és a hetedik második felében) a súlypontot a bölcsekedő költemények jelentik. Az *Ódák olaszból*, majd az *Első Darab* anyagából való válogatásnál, úgy tűnik, a terjedelemnek fontosabb szerep jutott, mert mindig a lap legaljáig ki van töltve a hely a versekkel, s ehhez nyilván az utolsó darabok sorainak számát kellett pontosan kimérni (vagyis ahány sor elfért még a lapon, olyan verset lehetett és kellett választani). E két verscsoport esetében semmiféle más rendszert nem tudunk felfedezni a válogatásban e számoknál. A *Zöld Codex* bölcsekedő költeményeinél azonban látunk illet. A verscsoportból való válogatás első két szűrője, amint azt a második fejezetben részletesen elemeztük, az *Első számvetés* és az *Első katalógus* volt. Az *Első katalógus*ra felvett darabok közül a megjelöltek már nem kerültek fel a *Második számvetésre*. Ami rajta van, azt osztotta be a II–IV. és a VII. számokba (de a lista melletti számítások alapján ennek belső logikáját nem sikerült felfejteni). A *Második számvetés* azonban az első szám megjelenését követően készülhetett, mint arról korábban ugyancsak részletesen szóltunk: az első szám esetében (amelynek egyetlen darabja sincs a *Második számvetésen*) azt figyelhetjük meg, hogy a *Zöld Codex* első három fogásának anyagából tartalmaz négy verset, a kézirat és így a listák sorrendjében, az egy, ami innen még e számban nem közöltetett, ugyancsak nincs rajta a *Második számvetésen*.

Ez a vers, A' *Had* majd a VIII. szám élére került, utolsóként a *Zöld Codex* anyagából, közvetlenül utána az *Első Darab* anyagába sorolt, de eredetileg a *Zöld Codex*hez tartozott Az én *Vagyonom* következett. A VIII. számmal változás állt be az önálló költeményeket közlő számok válogatási szisztémájában: A' *Haddal* elfogytak a *Zöld Codex* közölhető-közlendő elmélkedő versei, így e számban már ezeket is az *Első Darab* anyagából kellett válogatni, nemcsak a számot záró rövidebb dalokat. Ez a szisztéma azonban nem folytatódott, mert az utolsó három szám (IX–XI.) az *Angélika* című Metastasio-fordítást hozta folytatásosan, ami egyébként az

Első Darabban is a zárópozíciót foglalta el az *Első katalógus* előtti változatában. A változás tehát (aminek okát nem tudjuk, logikai alapon legalábbis nemigen magyarázható) inkább a folytatásokban közölt nagyobb művek megjelenését jelenti, s nem az alkalmi darabok felszaporodását. Figyelemre méltó ugyanis, hogy a két és fél számot (V–VII.) elfoglaló *Az 1741-diki diéta* után egyetlen alkalmi darab sem került be a *Diétai Magyar Múzsába*.

Megfogalmazásaink ('elfogytak a *Zöld Codex* közölhető-közlendő elmélkedő versei', 'az *Első Darab* anyagából kellett válogatni') a *Diétai Magyar Múzsza* felépítésének olyan értelmezését sugallják, mely szerint e periodika elsősorban a *Zöld Codex* anyagának kiadására épült, Csokonai annak közzétételét tűzte ki célul hallgatólagosan, vagyis önmaga számára. Az *Előbeszéd*ben megfogalmazottak („E' szerént tehát ő tsak bőltselkedni fog, 's néha néha tréfálódni”) e praktikus elgondolást és szándékot emelték programossá. A *Diétai Magyar Múzsza* tehát annyiban összegzés, hogy az első pályakorszak egyik meghatározó verscsoportját majdnem egészében közzétette, a pályakorszak egészére nézve inkább csak az összegzés szándékáról beszélhetünk, amely szándék az 1794-es hírlapi tudósításban *Elegyes Munkák* címen meghirdetett tervben öltött először határozottabb formát.⁴⁶ A *Diétai Magyar Múzsza* sajtós periodika formájú verseskötete először valósított meg valamit ebből ténylegesen, így az első azon gyűjteményes kiadások sorában, amelyek összeállításán és kiadásán Csokonai élete végéig dolgozott.

---

⁴⁶ L. Felj. 236–237.

Verslisták a *Diétai Magyar Múzsza* után

1. Kérdőjelek

A kritikai kiadás első kötete a *Diétai Magyar Múzsza* előtt az *Első katalógust*, utána az *Új katalógust* tekinti összegző műjegyzéknek (ahogy mondja, ez „a költő újabb műveinek nagy listája”¹). E 171 tételt tartalmazó címlista keletkezését 1802-re teszi, s megállapítja, hogy elsősorban a költő *Első katalógus* utáni művei szerepelnek rajta, gyűjtélékes jelleggel, s ez *bomlott aztán fel* (elsősorban műfaji-tematikai rend szerint formált) kiadandó kötetekre, amelyekhez újabb címösszeírások és külön tervezetek készültek. E tekintetben ellentétes jellegű az *Első katalógussal*, hiszen az éppen az egyes, kiadandó kötetnek szánt kéziratos verscsoportokat *egyesítette*. Az *Új katalógus* értelmezése, kronologizálása, hasonlóan az *Első katalógus*éhoz, sok kérdést vet fel. Az ezekre adott szakirodalmi válaszok ebben az esetben sem problémamentesek, akár Juhász Géza 1955-ös műhelytanulmányát, akár Szilágyi Ferenc általános textológiai bevezetőjét tekintjük az 1975-ös első kritikai kiadás kötetben, de a 2003-as Osiris-kiadás előmunkálataként készült tanulmányunkat is említhetjük itt.

A lista keletkezését illetően a kritikai kiadásban a következőt olvashatjuk: „föltehetően már 1801-ben elkezdte a költő, lezárni azonban csak 1802 tavaszán zárhatta le, mivel a vége felé, a 165. helyen rajta van A' *Szabadságfához* c. fordítása is, amelynek a dátuma: 1802. márc. 24. A 167. és 168. versről Nagy Gábor azt mondta (OSzK. Fol. Hung. 893. sz.), hogy 1802 szeptemberében keletkezett: lehetséges, hogy az 1802 tavaszán lezárt jegyzékhez ezeket pótlólag írta hozzá 1802 őszén a költő néhány kifejejtett

---

¹ Költ. I., 225.

verssel együtt.”² Ezzel lényegében egybehangzó álláspontot fejtetünk ki korábban magunk is, azzal együtt is, hogy e kronológiát időszakokra bontva adtuk meg, a lista megállapított keletkezési szakaszaihoz rendelve azokat.³ E vélemények azonban nem reflektáltak Juhász Géza azon felvetésére, mely szerint a Nagy Gábor által 1802 őszére tett versek „okvetlenül valamivel korábban keletkeztek”.⁴ Az igaz persze, hogy Juhász Géza semmivel nem támasztotta alá kijelentését, de a többi listával, elsősorban a *Lilla* tervezeteivel való összevetés alapján (amint azt a későbbiekben részletesen tárgyaljuk) valóban jogosan vethető fel némi kétely Nagy Gábor állítását illetően.

Most azonban elegendő csak azt kiemelnünk, hogy ez az összevetés elmaradt, s a kritikai kiadásban az összes lista érdemi összehasonlító vizsgálatának a hiánya is feltárható. Éppen az említett versekkel, a Nagy Gábor által 1802 szeptemberére tett *A' bátortalan szerelmes* és *Eurydicéhez* címűekkel kapcsolatos például a *Kéziratcsomók jegyzékei* datálása körüli egyik gond. A kritikai kiadás első kötetében először (ki nem fejtett megfontolások alapján) 1800 körülként határoztatik meg,⁵ másodjára 1802 tavaszára datáltatik.⁶ A listán egész sor 1801-es vers között valóban ott található a kritikai kiadásban hivatkozott 1802 márciusi *A' szabadságfához*, de ott található *A' bátortalan szerelmes* és az *Eurydicéhez* is,⁷ vagyis ezek a legkésőbbre keltezhető művek, amelyek előtt nem keletkezhetett a lista. Ha az *Új katalógus*nál ez figyelembe vétetik a keltezés során, vagyis nem kérdőjeleződik meg Nagy Gábor állításának hitele, akkor a *Kéziratcsomók jegyzékei* datálása miért nem számol ezzel (vagy fordítva)? Ráadásul a kiadás későbbi kötetei nem is az 1802. tavaszi, hanem a másik, az 1800-as dátumot veszik alapul, s ezt használják datálási krité-

---

² Költ. I., 225.

³ DEBRECZENI, 2004, 289–293.

⁴ JUHÁSZ, 1977, 378.

⁵ Költ. I., 96.

⁶ Költ. I., 230.

⁷ Költ. I., 97.

riumként, ami egy sor vers esetében korábbra tolja el a keletkezés biztosan adatolható idejét.⁸

Az *Új katalógus*t még közvetlenebbül érinti az, hogy nincs reflexió az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* kapcsolatára. Ezek egy kézirategységben találhatók,⁹ a *Vázlatos kiadási terv* a kézirategység legutolsó lapjára íródott, amit ezenkívül még egy versfogalmazvány elkészítésére is felhasznált a költő. E ténynek a listák keletkezési sorrendjével való egyértelmű összefüggésére a kritikai kiadás nem kérdez rá, arra nem is utal (csak a *Vázlatos kiadási terv* és az *Alkalmatosságra írt versek* tervezetei közötti kapcsolatra), maga a tény is pusztán a két külön helyen megadott jelzetek összeolvasása alapján derülhet ki az olvasó számára. Direkt módon Juhász Géza sem jelezte a problémát, mindössze egy zárójeles mondat utal arra, hogy észrevette azt („Szokása volt [ti. Csokonainak] hátulról haladni visszafelé az oldalakon”).¹⁰ Ez a megfogalmazás egyben el is dönti a sorrend kérdését (a *Vázlatos kiadási terv* volt szerinte előbb), de a ’szokása volt’ kitétel nemcsak hogy nem tekinthető filológiaiilag értékelhető érvnek, de nem is tudjuk, mire gondoljunk itt, mert saját tapasztalatunkból erre egyértelmű és bizonyított pédát nem tudunk felhozni (noha elvileg nyilvánvalóan nem lehet kizárni e lehetőséget sem).

Juhász Géza így a *Vázlatos kiadási terv*t az 1801 novemberének vége és 1802 márciusa közötti mintegy három hónapra teszi, Szilágyi Ferenc egyértelműen (de ki nem fejtett érvek alapján) „1801 végéről” keltezi, s az *Új katalógus* előtt közli azt.¹¹ A listán azonban a *Széchenyinéhez* tételt A’ *Tavaszhoz* írott ajánló verssel azonosítja, amelyet a költő 1802. február 16-áról keltezett, s ez az ellentmondás szintén nem reflektálódik. A szóban forgó tételről

---

⁸ L. pl. IV. kötet: 437., 450., 564., 596., 625., 663., 879., 881., 883., 888.; V. kötet: 346., 348., 350., 353., 355., 358. Mindez főleg az *Anakreoni Dalok* verseit érinti, valamint az *Anakreoni Dalok* kidolgozásának időmeghatározását, ahogy az az *Orgiák* jegyzetében egyértelművé is válik: „Az 1800 körüli *Kéziratcsomók jegyzékei* tartalmazza: az *Anakreoni Dalok* kötete eszerint ekkor már letisztázva készen volt.” (Költ. IV., 625.)

⁹ MTA. K 755/II. 41a–44b.

¹⁰ JUHÁSZ, 1977, 375.

¹¹ JUHÁSZ, 1977, 375–376., Költ. I., 223–224.

egyébként már Juhász Géza azt írta (noha ismét érvek nélkül), hogy az *Ízis és Oziris* című 1798-as költeményt kell értenünk alatta, azzal azonban ő sem vet számot, hogy mivel lehet azonosítani a kettővel korábbi *Széchenyi*hez tételt. Szilágyi Ferenc azonosítása megint egy bizonyosan 1802-es verset ad meg ([*Gr. Szétsényi Ferencz Ő Excellentiájához*]), s egyikőjük sem veti össze ezen adatokat az *Új katalógus* azon tételeivel (a 162. és 163. tételekkel), amelyek ugyancsak a Széchenyi házaspárhoz írott versekre utalnak.

A keletkezés idejének meghatározása mindezek miatt a listák egymáshoz viszonyított sorrendjének vizsgálatát igényli, az egyes listák lejegyzési szakaszaira vetítve ezt, s ez a vizsgálat nem választható el a listák forrásának és funkciójának értelmezésétől sem. Juhász Géza kiadástervet lát a *Vázlatos kiadási terv*ben és az *Új katalógus*ban egyaránt, ez utóbbi összeállítását azonban Csokonai valamely barátja önálló munkájának tulajdonítja, mert hogy a lista a 109. tételig nem autográf.¹² Szilágyi Ferenc szerint „a címjegyzék nagy tarkasága éppen annak tulajdonítható, hogy nem érvényesül benne szerkesztési elv, csupán esetlegesen regisztrálja az előkerült vagy emlékezetből felidézett műveket”.¹³ Jól látható a bizonytalanság a forrás (‘előkerült vagy emlékezetből felidézett művek’) és a funkció (‘kiadásterv’ vagy ‘regisztrálás’) megítélésében egyaránt, s a kritikai kiadás megfogalmazásai még a lista összeállítójának tekintetében sem egyértelműek (előbb ‘a lista elejének összeállítójáról’ beszél, majd az idézett mondatban a lista lesz az alany, végül Csokonai,¹⁴ de e változások nincsenek összekapcsolva a jegyzék autográf és nem autográf szakaszaival). Ha viszont nem tudható pontosan, ki, miért és hogyan készítette e listát, amely Juhász Géza szerint is „némileg hevenyészett”-nek tűnik, akkor hogyan nyerheti el a *Diétai Magyar Műza* utáni időszak összegző listájának kitüntetett pozícióját? A vizsgálatokat,

---

¹² JUHÁSZ, 1977, 377–378.

¹³ Költ. I., 226.

¹⁴ „Az *Első katalógus* anyagából azért vett föl viszonylag keveset Csokonai” (Költ. I., 226.), de már ezt megelőzően is azt olvashattuk: „föltehetően már 1801-ben elkezdte a költő” (Költ. I., 225.).

úgy tűnik, az alapoktól kell kezdenünk, az összes forrás együttes elemzésére vállalkozva.

2. Az *Új katalógus* lejegyzési szakaszai

Az *Új katalógus* részben autográf, több szakaszban keletkezett. A kézirat 2 egymásba hajtott ívből áll, az ívek negyedréte vannak meghajtva, azaz 8 egybefüggő oldalt tesznek ki, de középen ugyan-csak hajtás nyoma látható (l. a 7/a–h képmellékletet). Az írás a negyedréte hajtás szerint történt, a legutolsó lap (44b) alsó fele haránt irányban van teleírva (vagyis a nyolcadréte hajtás szerinti oldalon állóan). Elsőként az *Új katalógus* 1–109. tétele keletkezett (41a–43b), amely idegen kéz teljesen egységes írása, mindig csak az oldalak bal oszlopába (az oldal közepén számos helyen elválás-tás van, de függőleges hajtás nem figyelhető meg). Mindez egyértelműen szándékosságra utal: az oldalak jobb hasábját szabadon hagyta a lejegyző, nyilván a későbbi bejegyzések számára, amelyek egyébként utóbb meg is történtek, immár Csokonai kezével. Ennek megfelelően egy-egy sor négy egységből áll: a lista törzssanyagát idegen kéz lejegyzésében a sorszám és a cím alkotja, a sorszám előtt a tételek mintegy háromnegyede esetében jelzés áll (x, +, ±, –, o), a cím után pedig ugyanilyen arányban műfaji megnevezés. Ez utóbbi autográf, az előbbi nagy valószínűséggel autográf (a műfaji megnevezéssel való megfelelések alapján feltételezhetően). A '+', '±' jelek jól láthatóan nagyobbak és a többinél sötétebb árnyalatú tintával készültek. Két helyen, a 28. és a 104–108. tételek-nél Csokonai íróos megjegyzése látható.

A következő lejegyzési szakaszt a 43b oldalon található 110–121. autográf tételek képviselik, A' *varázsszíptől* az alig olvashatóan elhalványodott lapalji utolsó sorig (*Exin' sole mihi placuere cacumina. Prózab.*), de lehet, hogy ezt is több időpontban jegyezte le a költő, mert a 110–112. tétel elhelyezkedésében és írásában kicsit elüt a következőktől, így ez akár külön is készülhetett. Ezen tételek ugyancsak a bal oszlopban vannak, s ezek mellé szintén kerültek jelek és műfajmegjelölések, viszont a sorok között az eddigi-

eknél nagyobb térköz van (legalább egysornyi), s a tételek közül három át van húzva, amire az eddigiekben nem volt példa. Éppen e három kihúzás segítségével tudjuk elhatárolni a lejegyzési szakaszt magát: nem lejegyzés közben húzta át e tételeket Csokonai, mert a sorszámozás a lap aljáig folytonos, viszont a következő oldal tetején nem 122., hanem 119. sorszámot ír, tehát itt nyeri vissza a kihúzottaknál vesztett három sorszámot (így persze 119., 120., 121. tétel kétszer van), vagyis a lejegyzés rendjében itt szakaszhatár van, ami persze nem feltétlenül jelent különböző időpontot.

A kihúzások során a vonallal áthúzta a sorszámozásokat, egy helyen (113.) pedig a sorszám előtti jelet is, s e tételeknél két esetben van műfajmegjelölés, igaz, ezek nincsenek áthúzva. Az autográf jeleknek és műfajmegjelöléseknek tehát ott kellett lenniük már az áthúzás előtt, legalábbis az áthúzottaknál látható '–' és 'o' jeleknek. Ha feltesszük, hogy a halványabb tintás 'x, –, o' jelek és a műfajmegjelölések egyszerre, folytatólagosan kerültek a listára annak az elejétől fogva (s mivel ezek teljesen egységes írásúak, ennek a feltevésnek nem mond ellent semmi), akkor ebből az következik, hogy 1. először készült a nem autográf rész; 2. majd saját kezűleg hozzáírta ehhez a 110–121. tételeket; 3. ezt követte Csokonai szintén saját kezű munkája, amelynek során bizonyos tételeket ellátott a nevezett jelekkel és műfajmegjelölésekkel; 4. végül kihúzott három tételt a saját kézzel beírtak és megjelöltek közül. Az első két, nem autográf és autográf lejegyzési szakasz így valójában inkább négy munkafázisra bontható. Azt viszont nem tudjuk meghatározni a fentiek alapján, hogy a '+, ±' jelek mikor kerültek a listára, valamikor ezen fázisok során (s akkor a lista legvégén lévő három jel utólagosan-pótlólagosan került a katalógusra), vagy pedig mindegyik egységesen a későbbiekben, a teljes lista létrejöttét követően.

A harmadik lejegyzési szakasz (vagy ötödik munkafázis) a csomó utolsó lapjának rectóján található (44a), az oldal tetején kezdődik, ismét 119. tétellel, autográf lejegyzésben, a bal oldali oszlopba rendezve, egy-egy sornyi távot hagyva a tételek között. Az írásképp teljesen egységes, sem jel nincs előttük, sem műfajmeg-

jelölés utánuk, az egészet egy szakasznak (fázisnak tekinthetjük). Az már viszont kérdés, hogy a jobb oldali oszlopba a 139-től folytatólagosan írott tételek ehhez tartoznak-e, illetve ha igen, végig-e. A tételek már az oszlop tetejétől kezdve kisebb sortávval következnek egymás után, mint a bal oldalon, de ez a sortáv az oldal közepéig el is fogy, s onnantól kezdve egyre sűrűbben vannak írva a címek, az utolsó így is a bal oldali oszlop alá szorult. Ebből arra lehet következtetni, hogy vagy nem akarta Csokonai a még meglévő egyetlen oldalra, a 44b-re átvinni a lista folytatását, vagy már nem volt ott hely (logikusabbnak ez utóbbi látszik).

A tinta színe alapján négy egység látszik elkülönülni: a 139–147. azonosnak tűnik a megelőzőkével, a 148–152. sötétebb, a 153–160. ehhez képest világosabb, az előzőhöz képest erősebb, míg a 161–171. a megelőzőhöz viszonyítva valamivel ismét sötétebb (ez utóbbi két váltásra Szilágyi Ferenc is utal¹⁵). Ha azonban nemcsak a tintaszín árnyalatait tekintjük (mert az eredhet a menet közbeni hígításból, tollcseréből is), hanem az íráskép egészét, akkor inkább csak egy váltást érzékelünk erőteljesebbnek, a 153. tételtől kezdődött, s az előtte lévők a bal oldali oszlophoz sorolnánk. Csak ezen benyomás alapján azonban a harmadik lejegyzési fázist nem bontjuk meg, ehhez további, más természetű érvek is szükségesek.

3. Az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* egymáshoz való viszonya

A teljes egészében autográf *Vázlatos kiadási terv*, amely a fogás utolsó, 44b oldalán található, legalább két fázisban készült: először a vízszintes vonallal két részre osztott bal oldali lista, majd a jobb oldali (amely mellett középtájt van még egy négycímnyi kisebb egység is). Erre a sorrendre az utal, hogy a bal oldali listán a címek elé utóbb írott számok át vannak javítva, a jobb oldali oszlop pedig az *I. Tómus* feliratot kapta, ami az átszámozás utáni 1. sorszámot viselő, egyébként ott a sorban utolsó előtti *Gelegenheitsged.* meg-

---

¹⁵ Költ. I., 230.

jelölésre utal vissza (hiszen a második oszlopban túlnyomórészt alkalmi versek vannak). A tinta színe nem különbözik markánsan, így a két fázis időben akár szorosan egymás után is következhetett. Az nem dönthető el az írásképpől, hogy a jobb oldali oszlop (és a mellette lévő címcsoport) bizonyos tételeinek (a felső lapfélen nagyobb részének) áthúzása mikorra tehető, képez-e ez önálló munkafázist (ehhez majd a szövegcsoporthoz alakulását kell megvizsgálni, l. később). A lapon még egy vers fogalmazványa is található (A' *Szabadságfához*), ami az alsó lapféltre, haránt irányban van írva, ráfuttatva a lista jobb oszlopára is, s ebből következően bizonyosan később került oda, mint a lista.

Az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* közötti sorrend kérdése azonban már nem ilyen egyértelmű, legalábbis Juhász Géza szerint, aki egész pontosan a következőket írja a *Vázlatos kiadási terv* keletkezéséről: „A maga roham-módján hamarosan elővette azt a máig megőrzött papírt, amelyet középen összehajtva, hátsó negyedívén mindjárt tervezésbe is fogott. (Szokása volt hátulról haladni visszafelé az oldalakon.)”¹⁶ Mint említettük, magunk nem tudunk példát mondani Csokonai eme 'szokására', Juhász Géza pedig nem tette meg, de a lehetőséggel így is számot kell vetnünk. Ami a józan megfontoláson túl tényszerűen is ellentmondani látszik ennek, az maga a *Vázlatos kiadási terv* bal oldali oszlopa, amelynek első hat tétele megegyezik az *Új katalógus* első hat tételével, mégpedig a leírás sorrendjében.

A *Vázlatos kiadási terv* e hat tételének sorrendjét viszont átrendezte a költő, méghozzá egészen nyilvánvalóan utólagosan: a címek kezdődnek nagyjából egymás alatt, a sorszámok¹⁷ eléjük vannak írva, nem egymás alá rendezve, valamint át vannak javítgatva. Ha a *Vázlatos kiadási terv*ről készült volna az *Új katalógus*, amint azt Juhász Géza felveti, akkor a *Vázlatos kiadási terv*en kialakított sorrendben kellett volna következniük a műveknek az *Új katalógus*on is, vagyis a leírás sorrendje nem egyezhetne meg,

¹⁶ JUHÁSZ, 1977, 375.

¹⁷ Szilágyi Ferenc szerint ezek a tervezett ívek számát adják meg (Költ. I., 224.), de ez teljességgel lehetetlen, ugyanis egyetlen ismert terjedelmű múnél sem egyezik, a 7 ívre tervezett *Dorottya* pl. 2 íves lenne ezek szerint.

hacsak nem feltételezzük még azt is, hogy a sorszámozás az *Új katalógus* lejegyzése után történt. (Egyébként ezt feltételezve meg az a probléma adódna, hogy miért került a *Dorottya* mégis a 35. helyre, s előtte miért nem csak alkalmi versek vannak.) A *Vázlatos kiadási terv* – *Új katalógus* sorrend feltevéseével így számos további kérdéshez és ellentmondáshoz jutunk, míg ha azt tételezzük fel, hogy előbb készült az *Új katalógus* legalább első fázisa, s innen, az első lapról másolta át hátra, az utolsóra (a *Vázlatos kiadási tervre*) az első nagyobb művek címeit a teljes lista elkészülte előtt, akkor a sorrend logikusnak és ellentmondásmentesnek tűnik. Ez megmagyarázza azt is, miért kellett az *Új katalógus* utolsó oldalán (44a) található jobb oldali oszlopban egyre csökkeníteni a sortávot, és miért szorult az utolsó cím a bal oldali oszlop alá: azért, mert az utolsó oldal már foglalt lehetett, ott volt a *Vázlatos kiadási terv*.

Először volt tehát szerintünk a címek idegen kéz általi feljegyzése az *Új katalóguson*, az első hatot utóbb Csokonai átemelte a listáról a *Vázlatos kiadási tervre*, ahol a sor végére írta még az *Új katalógus* 7. és 35. tételei között nagyobb részt képviselő alkalmi versekre történő utalást, majd a 35. *Dorottya* megnevezését (alatta vonallal elválasztva egyes darabok elérhetőségére vonatkozó jegyzések vannak). Ezt a lejegyzési sorrendet alakította át a címek elé írt és javítgatott sorszámozással, aminek eredményeként lett első az alkalmi versek csoportja. A jobb oldali oszlopban ehhez az elsőnek nevezett kötethez írta össze a verscímeket, jóval túlterjeszkedve az *Új katalógus* anyagán, attól teljesen eltérő sorrendben. Mindezek alapján úgy véljük, a *Vázlatos kiadási terv* az *Új katalógus* (legalább első fázisa) után kellett keletkezzen, mert csak így magyarázható logikusan a címsorok közötti összefüggés, valamint az, hogy egy láthatóan egybefüggő kézirategység legutolsó lapjára, rendezetlen írással készült (egy teljesen üres, rendezetten hajtogatott papírcsomóra így nemigen kezd írni talán még Csokonai sem). Az ugyanitt olvasható versfogalmazvány pedig felülírta éppen ezt a listát, tehát a vers került oda legkésőbb.

Az *Új katalógus* lejegyzési szakaszainak, munkafázisainak sorrendjére, az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* egymáshoz

való viszonyára, valamint mindezen elemek párhuzamosságaira nézve a fentebb elmondottak sematikusan az alábbi táblázatban ábrázolhatóak.

ÚK. (41a–44a)		Vkt. (44b)		
lejegyzés	javítások	lejegyzés	rájegyzés	javítások
I. szakasz (1–109.)				
II. szakasz (110–121.)				
	jelölések	bal oszlop, majd jobb oszlop		
	áthúzások			
III. szakasz (119–152.)				számozá- sok és
			A' Szabadságfára	áthúzások
IV. szakasz (153–171.)				

Az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* lejegyzési szakaszainak és egymáshoz való viszonyának ezen értelmezése alapul szolgálhat a keletkezés idejének szakaszok szerinti meghatározásához is, az egyes szakaszokba tartozó, pontosan datálható címek segítségével. E művelet során azonban szembesülnünk kell egyrészt azzal, hogy az *Új katalógus* nem minden megnevezése azonosítható elsőre egyértelműen valamely címmel, másrészt pedig gyakran kérdéses a vonatkozásuk, hiszen nem tudható, hogy csak címre vagy konkrét kéziratra is utalnak egyben. A vizsgálat első lépésében így azt kell feltárnunk, hogy az *Új katalógus* (és a *Vázlatos kiadási terv*) tételei vonatkozhatnak és vonatkoznak-e kéziratokra, ez egyúttal a kérdéses megnevezések azonosításához is támpontot jelent.

4. A kéziratok katalógusai

A hagyaték mai kézirattári rendszere azonban önmagában nem nyújt elégséges alapot ehhez, hiszen többszöri katalogizáláson, átrendezésen ment keresztül az anyag. Vissza kell nyúlnunk ahhoz a rendhez, amelyben Csokonai kezelte és közvetlen utókora találta a kéziratokat. E tekintetben 5 különböző, autográf, autorizált

és nem autográf katalógus, katalógustöredék áll rendelkezésünkre, amelyeket természetesen már eddig is használt a Csokonai-filológia, a kritikai kiadás első kötete pedig ki is adta ezeket.¹⁸ Mindazonáltal nem kerülhető meg ezek aprólékos vizsgálata, mert a kiadott anyag összetartozó részeket széttagol, értékes összefüggéseket téve így láthatatlanná; mert a már Juhász Géza által tett megállapítások nem reflektálódnak; s mert érdemi kérdések fel sem vetődnek ezekkel a katalógusokkal kapcsolatban.

Kéziratcsomók jegyzékei (Kcsj.)¹⁹

MTAK. K 679/II. 31a–33b. Autográf. A lista egységes írással készült és egybefüggő, 13 nagyobb részre oszlik a kötegek leírása szerint, azokon belül hol fogásonként, hol címenként sorolja fel verseit a költő, megadva, melyik mű milyen diáriumban, illetve milyen méretű lapon található, saját tiszttáztatban, másolatban vagy (mint a *Diétai Magyar Múzsza* esetében) nyomtatásban. Utóbb a címek legnagyobb része írónnal át lett húzva. Mivel rögtön az 1. csomó tartalmazza a *Himfyhez* című verset, amely *1802 augusztusában íródott*, a *Kéziratcsomók jegyzékei* nem lehet ennél korábbi. Az egész listán viszont nincs egyetlen 1802 után keletkezett mű címe sem, *a katalóguson szereplő néhány és ma is azonosítható kéziratos fogásban viszont vannak 1803-asak is ezek mellett*. Csokonai tehát vagy kiválogatta közülük az 1802-eket, vagy nem

¹⁸ A kiadásban *Kéziratjegyzék-töredék* (Kjt.) címmel szereplő kéziratot (MTAK. K 679/II. 180–19b, I. Költ., I., 102–105.) nem számítjuk a műlajstromok, katalógusok közé, vizsgálatától ezért eltekintünk. A közölt kézirat először is két, sem mérete, sem írásmódja alapján össze nem tartozó lapból áll, tehát nem egységes, ahogy az a kritikai kiadás közléséből kitűnik. A közlés továbbá eltekint a 18a oldal jobb felső részén lévő szójegyzék közreadásától, s említésétől is, itt egyébként megírandó levelek 29 tételes listája található (I. Lev. 370–371.). A hátlapon (18b) különféle számítások mellett az van feljegyezve, hogy mely mű kinél található, s a lap alsó harmadában pedig a *Zöld Codex*ből kiválogatott versanyag címei szerepelnek, sebtében, összevisszaságban feljegyezve. A 19ab oldalon ezzel szemben a *Dorottya* jegyzetanyagára vonatkozó feljegyzést találunk rendezett írással, de itt is arról van szó, hogy mely kézirat hol, kinél található.

¹⁹ L. a 11/a–f képmellékletet, vö. Költ. I., 96–102. Juhász Gézánál *Kéziratcsomók* (Kcs) néven tárgyalta (JUHÁSZ, 1977, 384–385.).

is voltak még ott az 1803-as szövegek. Logikus magyarázatnak ez utóbbi tűnik, a lista keletkezését így 1802 augusztusa után, de még az év vége előttre tesszük, vagyis az őszi időszakra.

Alkalmatosságra írt versek első tervezete (AVt1.)²⁰

MTAK. K 677. 119b. Autográf, a lap bal oldala le van tépve, de ez nem befolyásolja az olvashatóságot. A tervezet két oszlopban található, a bal oldali számokat és címeket tartalmaz, a jobb oldali csak címeket, amelyek később az utolsó kivételével át lettek húzva. Egyértelműen az *Alkalmatosságra írt versek* kötetének egyik tervezete, de a címek előtti számok miatt a kézirat-katalógusok között is számba kell vennünk, ezek ugyanis egyértelműen kötegekre és fogásokra utalnak.²¹ Mivel ezen is szerepel a *Himfyhez* című vers, így ez sem tehető 1802 augusztusa előttre. Nem szerepel viszont rajta az 1803 elején készült *Amaryllis*, amely az *Alkalmatosságra írt versek* minden további tervezetén (vagy az azzal egybetartozó fogásban) ott van, amiből arra következtetünk, hogy a jelen lista összeállítására még az 1802-es év vége előtt került sor.

Alkalmatosságra írt versek második tervezete (AVt2.) és

Kései címjegyzék (Kcj.)²²

MTAK. K 679/II. 37ab és 38ab. Az első három oldal nem autográf, de azonos kéz egybetartozó, folytonos írása. Az utolsó oldalon há-

²⁰ L. a 15. képmellékletet, vö. Költ. I., 243–244. Juhász Gézánál az *Alkalmatosságra írt versek* egyik tervezeteként, AVCs rövidítéssel tárgyaltatik (JUHÁSZ, 1977, 381.).

²¹ Juhász Géza már jelezte ezt az összefüggést, a kritikai kiadásban azonban nem említődik sem itt, sem a kézirat-katalógusok leírásánál, s Vargha Balázs sem utal rá (VARGHA, 1974b).

²² L. a 16/a–d képmellékletet, vö. Költ. I., 244. és 245–246. A külön-külön közölt listák kéziratbeli egybetartozására kisbetűs megjegyzés utal, de a kötegfogásutalásokról nincs szó, noha ezt már Juhász Géza jelezte. Juhász Gézánál az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* AVCs rövidítésű (a Cs. azt jelzi, hogy a lista autográf, tehát Csokonaié), s ebből kifolyólag a most szóban forgó *Alkalmatosságra írt versek második tervezete* csak sima tervezetként kezeltetik (AVt), az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete* pedig második tervezetként (AVt₂). A 386. oldalon a lap alján azonban tévesen AVt₂-t ír AVt helyett, mikor a *Kései címjegyzékkel* való összetartozását jelzi, melyet ő *Címjegyzék-töredékek* összefoglaló cím alatt a d/ alpontban tárgyal (JUHÁSZ, 1977, 386–287.).

rom cím Csokonai kézírásában szerepel, így az egységes fogást képező négyoldalas kézirat egészét autorizáltnak tekintjük. Az első két oldal az *Alkalmatosságra írt versek második tervezete*, a harmadik egy vegyes címjegyzék, amelyben ugyanolyan köteg- és fogásjelzések vannak beírva a címek után, mint az *Alkalmatosságra írt versek első tervezetében*, ezért ezt is számításba kell vennünk a kézirat-katalógusok között. Az *Alkalmatosságra írt versek második tervezetén* nincs rajta az 1803 elején készült *Amaryllis*, viszont a vele egybetartozó *Kései címjegyzéken* már igen, ezért az egész kézirat fogásra nézve elmondható, hogy nem készülhetett 1803 előtt. S mivel az utolsó lapon Csokonai saját kézírása olvasható, így a listának még mindenképpen a költő életében kellett születnie.²³

Kéziratcsomók leltárlapjai (KcsI.)²⁴

MTAK. K 679/II. 17a., 26a., 39a., 40ab. Négy különálló lap, amelyek egy-egy köteg tartalmát írják le fogások és címek szerint. Az első három egységes írásmódú, nem autográf, készítőjének személyét nem tudjuk hitelesen érdemlően meghatározni.²⁵ Az első lap

²³ Nincs rajta az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezetére* az *Amaryllissal* együtt felkerült 1804-es *Halotti versek* sem, tehát e lista az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete* előttre tehető, aminek 1804 utáninak kell lennie, nem dönthető azonban el, hogy elkészült-e még a költő életében, ezért e tétel kormeghatározó szerepe bizonytalan, l. erről később részletesen.

²⁴ L. a 12/a-e képmellékletet, vö. Költ. I., 107–111. A 111–113. oldalakon a lista *rekonstruált* részei olvashatóak, tehát e katalóguslapok fizikailag nem léteznek, erre a szöveg fel is hívja a figyelmet, viszont a kötetszerkezetben ez nem különül el elég markánsan, így nagy a veszélye, hogy e rekonstruált rész összemósodik a tényleges létező katalógussal. A veszély olyannyira nagy, hogy maga a szerkesztő is sorozatosan így jár el a későbbi kötetekben (pl. II. 257., III. 746., IV. 821., V. 470.), megvalósítva az oda-vissza bizonyítás esetét. E katalógusról Szilágyi Ferenc egyértelműen állítja, hogy a költő anyja készítette, s azt is, hogy Csokonai halála után (Költ. I., 107.). E vélemény nem reflektál Juhász Géza álláspontjára, amely négy kéz (köztük a Csokonaié!) írásának mondja ezt az általa *Kéziratjegyzék-lapoknak* (Kjl) nevezett listát (JUHÁSZ, 1977, 386.), noha a két új kézírás megjelenését kisbetűvel a lista közléséhez csatolva jelzi.

²⁵ Összevetettük a költő anyjának kézírásával, s ez alapján nem tűnik valószínűnek az, hogy ő készítette volna e listát, de más adatok hiányában, pusztán a kézírás alapján e kérdés nem dönthető el teljesen megnyugtató módon.

a többenél kisebb, a harmadik lap sérült. A negyedik lapnak a többitől eltérően mindkét oldalán van írás, amely négy kéztől származik. Az első 9 tételt a másik három lap lejegyzője írta, a 10–24. tételeket az a kéz, amely az *Alkalmatosságra írt versek második tervezete* és a *Kései címjegyzék* egybefüggő fogását, a lista alatt számozatlanul álló hat címet egy harmadik személy, rendezetlen írással. A legproblémásabb a 25. tétel, amelyről Juhász Géza azt állítja, hogy Csokonai maga írta oda, ez mind az autorizáltság, mind a keletkezés idejének megállapítása szempontjából kiemelt jelentőséggel bír. Egyértelműen különbözik e sor írása a másik hárométól, s valóban nagyon hasonlít a Csokonaiéra, de az itt található két szó és egy szám alapján teljes bizonyossággal nemigen jelenthető ki, hogy az ő lejegyzése. Leginkább a 'talán autorizált' minősítés lehet a helyénvaló ebben az esetben. Viszont ha nem is lenne autográf e bejegyzés, azt akkor sem tételezzük fel, hogy a költő halála után készültek e lapok. Nincsen rajtuk egyetlen 1803 utáni mű és más dokumentum címe, megnevezése sem, s a másik kézirat-katalógusnál (l. a következő bekezdést) ez korábbiak tűnik, mert az egyik ma is létező kéziratban a jelen *Kéziratcsomók leltárlapjaira* vonatkozó szám át van húzva, s mellé egy olyan szám van írva, amely a másik listán szerepel.²⁶

Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete (AVt3.) és
Kötegmardványok leltára (Ktl.)²⁷

MTAK. K 755/II. 46a és 46b–47b. Nem autográf. Egy ív egybefüggő négy oldalán található, az elsőt a tervezet, a többen a kéz-

²⁶ K 668 69a, az *Értekezés az Epopoéáról* első lapja.

²⁷ L. a 17/a–d képmellékletet, vö. Költ. I., 244–245. és 105–107. Itt még a korábbi jelzettel (K 679/II.). A 105. oldalon a jelzetnél tévesen szerepel a 38b is, amely nem az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezetére*, hanem az *Alkalmatosságra írt versek második tervezetére* vonatkozik és a *Kései címjegyzék*hez tartozik, mint az másutt helyesen olvasható is. A lista készítőjének Szilágyi Ferenc a 105. oldalon egyértelműen Kiss Imrét nevezi meg, a 243. oldalon viszont feltételelesen Nagy Gábort. E véleménye Juhász Géza álláspontját ismétli meg, aki viszont teljes határozottsággal jelentette ezt ki, mikor *Kötegmardványok* (Km) néven e jegyzékről szólt a halotti leltárak sorában. A két vélemény tehát egybehangzik a keletkezési időre nézve: egyaránt a költő halála utánra, a hagyatéka barátai általi számbavételének idejére teszik.

irat-katalógus. Egy kéz írása, a lejegyző személye nem állapítható meg teljes bizonyossággal.²⁸ Mivel az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete* szerepel az első lapon, amelyen a tervezetek közül először rajta van utolsó tételként a *Halotti versek* is, ezért az egész fogás nem keletkezhetett 1804 második felénél előbb, de hogy a költő életében vagy csak halála után nem sokkal, nem dönthető el pontosan.

Az öt forrás megegyezik abban, hogy a kéziratokat először nagyobb egységek (kötegek, csomók, kötetek) szerint csoportosítja, majd ezeken belül fogásokat és/vagy címeket különít el, a számozás ennek megfelelően kettős, elől áll a nagyobb, utána a kisebb egységre utaló szám. A *Kéziratcsomók jegyzékei* és a többi négy lista azonban eltérő rendet tükröző számozást használ: például a *Sárközy Kisasszon' halálára* esetében a *Kéziratcsomók jegyzékei* 1:5 jelzése arra utal, hogy az első csomóban az 5. darab a kérdéses vers, de ugyanez a vers az ugyanakkor készült *Alkalmatosságra írt versek első tervezetén* a 3:3 jelzést viseli, a 3. köteg 3. verseként jelölve meg azt, s ugyanezen szám szerepel e vers mellett a *Kötegmарadványok leltárán*, valamint a ma is hozzáférhető kéziraton. Erre a kétféle számozásra már Juhász Géza felhívta a figyelmet, úgy értelmezve azt, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékein* Csokonai „legkésőbb 1802 végén összeírta kéziratcsomói addigi beosztását, hogy régi számadatai közt, pl. a *Műfajjegyzéken*, később is el tudjon igazodni”, a *Kéziratcsomók leltárlapjain* pedig, amelyből csak négy lap maradt fenn, „1802 folyamán teljesen átcsoportosította műveit”.²⁹ Arra nincsen adatunk, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei* beosztása korábban is használatos lett volna, így inkább aktuális rendszerezési kísérletnek tekinthetjük azt, semmint ’összeírásnak’, de hogy a rendszerezések közül ez volt az első,

---

²⁸ Ebben az esetben is egybevetettük Nagy Gábor és Kiss Imre kézírásával, de egyértelmű álláspont csak ez alapján nem alakítható ki.

²⁹ JUHÁSZ, 1977, 384., 386. Az elég egyértelmű, mint majd később bővebben is kifejtjük, hogy nem a *Műfajjegyzék* volt előbb, hanem éppen fordítva, tehát a *Műfajjegyzék* készült a *Kéziratcsomók jegyzékeiről*, de emiatt nem célszerű figyelmen kívül hagyni Juhász Géza meglátásának egészét, ahogy az a kritikai kiadásban történt.

az rendkívül valószínű, már csak a másik négy lista egybehangzása miatt is, amelyek pedig 1802-től a költő haláláig folyamatosan készültek.

Van tehát egy elég *pontosan datálható, autográf, összegző* kézirat-katalógusunk (Kcsj.), amelynek rendszere azonban egyáltalán nem fedezhető fel a kéziratos anyag jelzeteiben, s van a másik négy lista, köztük *autográf, autorizált és nem autográf jellegű* egyaránt, melyek *időben évekre elnyúlóan* keletkeztek, s egy hajdani teljes rendszerezésnek csak *bizonyos részeit* lehet belőlük rekonstruálni, de amelyek jelzetei megfeleltethetőek a ma hozzáférhető kéziratos hagyatékban gyakran megtalálható számozással. A 13. táblázat éppen ezt a rekonstrukciót³⁰ mutatja be: azt, ami az 1802 végétől a költő haláláig érvényes kéziratrendszerből a négy listában és a kéziratokban ma fellelhető számok alapján látható. A viszonylag nagyszámú egybeesés, mikor is egy-egy mű több listán és a kéziraton is ugyanazon szám alatt szerepel, kellő bizonyítékot szolgáltat e rendszer létezéséről és felépítésének logikájáról, olyannyira, hogy ez alapján érvényesnek fogadjuk el a csak egy helyen szereplő számokat is.³¹ Most azonban nem e rekonstrukció filológiai problematikája a fontos számunkra,³² hanem az, hogy ami nagy bizonyossággal rekonstruálható volt, az viszonyítási pontot teremt a kéziratos hagyaték hajdani állapotának megítéléséhez, s ezáltal Csokonai műlistáinak értelmezéséhez. Jelesül az *Új katalógus* egyes megnevezéseinek azonosításához, a kézirat-ra való vonatkoztathatóság vizsgálatához, s mindezek alapján a kronológiai rend megállapításához.

---

³⁰ Vagyis elválasztjuk egymástól a ténylegesen létező listákat és az új katalogizálási rendszer egészének rekonstrukcióját, szemben a kritikai kiadás gyakorlataival, s azt mutatjuk meg, hogy a rendszer egyes elemei milyen filológiai forrásokra vezethetők vissza.

³¹ Számkettőződés mindössze egy esetben fordul elő, bizonytalanság inkább abban van több ízben is, hogy egy adott jelzést egy fogásra vagy csak egy címre tekintünk érvényesnek.

³² Mindezekről a táblázat lábjegyzeteiben számolunk be.

5. Támpontok az *Új katalógus* első lejegyzési szakaszának keltezéséhez

E vizsgálatokhoz a 11. táblázatot vesszük alapul, amelyen az *Új katalógus* négy fő eleme (jelölés, sorszám, cím, műfaj) mellett további oszlopok is találhatóak. Az első megjelöli azon tételeket, ahol a cím azonosítása bizonyítást igényel vagy kérdéses (ez utóbbi esetben a sor további része üresen marad). A második az egyes tételeknek a *Kéziratcsomók jegyzékein* megfelelő csomó- és fogászámot vagy számokat adja meg, ez az összevetés központi eleme, majd az imént említett 13. táblázat alapján megadjuk a *Rekonstruált katalógus* köteg- és fogásbeosztásának számait, továbbá a nyomtatott kiadás megjelenési évét (ha van) és a kézirat esetleges hiányára utaló adatot. Az áttekintést az *Új katalógus* tételeinek sorrendjében végezzük, de most csak azokat emeljük ki, amelyek kronológiai szempontból fontosak, a többi esetben a táblázat jegyzetei adnak felvilágosítást.

(a 24. tétel)

Az *Új katalógus* megnevezése tartalmilag és verselését tekintve is a *Bétsi Magyar Múzsában* 1793-ban megjelent *Egy szerentsétlen Léleknek az édig való felemelkedése* című költeményre látszik utalni.³³ Megerősíti ezt az azonosítást a *Vázlatos kiadási terv* vonatkozó megjegyzése (*Síralom. Magyar Músa*) a bal oldali oszlopban, az aláhúzás alatti felsorolásban, amely az egyes tételek szövegforrásának lelőhelyére vonatkozik.³⁴ Ezt úgy értelmezhetjük a kontextus alapján, hogy a versből nincsen kéznél példány, lelőhelyének a lapot jelöli meg, ahol annak idején az megjelent. Már-

---

³³ A kritikai kiadás (Költ. II., 689.) szintén a *Magyar Múzsában* megjelent költeményre való utalást lát e tételben, de Szilágyi Ferenc elgondolása szerint ez *Az én Életem* című verssel azonos (l. erről korábban). Juhász Géza a Rózsikonkcepcióval összefüggésben egy filológiaiilag semmivel nem adatolható elképzelést fejt ki, amelyben e címet az 1803-as *Az utolsó szerentsétlenség* ősalakjaként értelmezi, s az egyébként egyértelműen a *Gersont* jelentő *Malheureux* megnevezést is erre vonatkoztatja (JUHÁSZ, 1977, 385.).

³⁴ Az *Új katalógus* első tételei között szereplő *Békaegérhartz* és *Gratziák* kapcsán például itt az áll, hogy *Bajnotzi* és *Schedius*.

ton József Csokonainak írott, 1802. március 2-i levelében a következőket olvashatjuk erre nézve: „Pántzél Baráttal kikértem, ha meg leszs, a’ tudva lévő Elégiával ékeskedő *Merkúrt* de ő igen gondatlan, abban, hogy maga sem tartotta meg azon Munkáját!”³⁵ Ez a reflexió pedig úgy érthető, hogy Csokonai levélben kérte Mártont, járjon közben a *Magyar Mercurius* hajdani szerkesztőjénél, Pántzél Dánielnél abból a célból, hogy Pántzél a *Mercurius* melléklapjában, a *Bétsi Magyar Múzsában* közölt Csokonai-verset számára küldje meg, mert nincs meg nála. Csokonai levele, amelyben ezt kérte, nem lehet korábbi 1802. február 20-nál, mert mint az a levél következő két bekezdéséből kiderül, az ezen a napon keltezett tudósítás is mellékelve volt hozzá.

Ebben az időpontban tehát még nem volt meg Csokonainál a vers, s mint Márton válaszában olvashatjuk, azt ezzel a március 2-i levéllel sem kapta meg. A *Kéziratcsomók jegyzékei* viszont már lajstromozza egy példányát, igaz, azt nem tudjuk, hogy mikor került hozzá, s hogy milyen típusú szövegforrás volt (a nyomtatott példány, avagy egy arról készült másolat). A *Vázlatos kiadási terv* bejegyzése egybehangzik a levéllel tartalmilag, s egybehangzik az időpontot illetően is, mert 1802 márciusa előtt keletkezett: a haránt irányban ráírt *A’ Szabadságfára* bizonyosan március 24. előtti (az itteni fogalmazványról készült tisztázat autográf dátuma ez), de nem korábbi március elejénél, mert éppen Márton szóban forgó levelében érkezik a felkérés ennek a lefordítására.³⁶ Azt is megalapítottuk már, hogy a *Vázlatos kiadási terv* bal oldali oszlopa az *Új katalógus* első, nem autográf lejegyzésű szakasza után keletkezett, amiből az következik, hogy eme első szakasz keletkezésének felső időhatárát is 1802 márciusában jelölhetjük ki.

(a 27. és 31. tételek)

A Széchényi házaspárhoz az *Új katalógus* ezen két tétele mellett még további kettő is szól (162–163.), s az eddigi azonosítási kísérletekben, mint korábban láttuk, ezek rendre összekevered-

---

³⁵ Lev. 175.

³⁶ Uo.

tek.³⁷ A Széchényi házaspárhoz szóló versek listán szereplő megnevezései közül az utóbbi kettő a pontosabb: mindkét esetben *Dedicatiót* említ, s az 1802 eleji levelezésből nyomon követhető a grófhöz és a grófnéhez szóló korabeli ajánló versek születése, így e kettő azonosítása elég egyértelműnek tűnik.³⁸ A listán szereplő két korábbi tétel azonban megnevezésében is eltér ezekétől, így az ismétlődés lehetőségét már csak ezért sem tartjuk valószínűnek. A kérdés persze az, hogy akkor mire vonatkoznak. A megelőző időszakból mindössze két költeményt ismerünk, amely Széchényiékhez szól, a grófhöz *A' Haza' Templomának Örömnapja*, a grófnéhez az *Ízis és Oziris*, mindkettő 1798-ból. A 31. tételt ez utóbbi megnevezésének tarthatjuk, az előbbi azonban az *Új katalógus* 22. tételeként önállóan is szerepel. Az azonosításhoz a *Levél* megnevezés jelenti a komoly támpontot: a Széchényihez írott 1802. január 9-i levél volt az, amelyben Csokonai 1798 óta először vette fel a kapcsolatot a gróffal. Ez ráadásul nem egyszerű levél volt, hanem egy tervezett kötet elé szánt *Ajánlás és Előbeszéd*, az 1797-es Orczy–Koháry-levél átdolgozása, amelyet az egyébként inkább verseket lajstromozó *Kéziratcsomók jegyzékei* is bizonyosan tartalmaz, mert a *Rekonstruált katalógus* jelzete (9:1) alapján azonosítható a kézirat.³⁹ Az *Új katalóguson* mellette nincs ott az alkalmi költeményeket megjelölő – jelzés sem a cím előtt, ami szintén a más műfajúságra utal. Mindezek alapján nagy valószí-

³⁷ A 162–163. tételek azonosításában a szakirodalom is megegyezik. A két korábbi tétel, vagyis az itt szóban forgó 27. és 31. tételek esetében azonban a kritikai kiadás, mint írtuk, időrendi ellentmondást generálva ugyancsak e verseket adja meg feloldásként, Juhász Géza a grófnének szóló verset az *Ízis és Ozirisz*-szel azonosította, de a másakra nem tért ki.

³⁸ 1802. február 16-án ezt írja Széchényinének: „Ő Excellentiájának a' Mélt: Grófnak parantsolatjából egy Új Dedicatiót kellett vala készítenem: de míg az elkészülne, és a' hozzá tartozó Munka a' Sajtó alá mehetne; bátorkodtam a' Kleist' Tavasszát kiadni, és elejébe ezt az ide zártt Ajánlást függeszteni, még pedig Excellentiádnak Névnapi udvarlására.” (Lev. 168.)

³⁹ Az *Új katalógus*nak egyébként a másik *Levél* megnevezésű tétele (a 120.) a későbbi kéziratlajstromokban mindig párban szerepel ezzel a Széchényinek szóló levéllel (a *Kéziratcsomók jegyzékei* 10. és 13. csomójában és a *Rekonstruált katalógus* 9. kötegében, a kézirat jelzete alapján). A két szöveg tematikai és genetikus összefüggéséről l. Tan. 325–329., a levelet l. Lev. 157–158.

nűséggel e levéllel azonosíthatjuk az *Új katalógus* 27. tételét. A lista nem autográf első lejegyzési szakasza ez alapján nem keletkezhetett a levél dátuma, 1802. január 9. előtt.⁴⁰

(a 28. tétel)

Az *Erdődi Lajoshoz* című vers a költő *Alkalmatosságra írt versek*-beli jegyzete szerint 1801. július 7-én készült. A vers mellé azonban Csokonai odaírta írónnal, hogy „Talán Bárándon lesz”, hogy mikori ez a jegyzés, azt nem tudjuk. A *Kéziratcsomók jegyzékei* összeírásakor viszont, 1802 őszén már volt belőle példánya: a 8. csomó 16. darabjaként regisztrálta. Mindebből annyi állapítható meg bizonyosan, hogy az *Új katalógus* nem autográf lejegyzésű első fázisa mindenképpen 1801 júliusa utáni. Ez persze a Széchényihez szóló levél 1802. január 9-i dátumához képest jó fél évvel viszi vissza az időben a keletkezés lehetséges kezdő dátumát, ugyanakkor azzal szemben itt nem vetődik fel azonosítási kérdés. (A 35. tételként szereplő *Dorottyról* Sárközy István leveléből tudjuk, hogy a kézirata 1801 októberénél előbb nem kerülhetett Csokonaihoz, de ha az Erdődy-vers analógiáját vesszük, akkor ez nem jelenthet biztos datálási kritériumot, ugyanúgy feljegyezhetete a címét kézirat nélkül, mint az Erdődy-versét, a keletkezése pedig évekkel korábbra datálódik.)

(összegezve)

A nem autográf első lejegyzési szakaszt illetően megállapítottuk, hogy az nem keletkezhetett korábban 1801 júliusánál, mert rajta

---

⁴⁰ Ez az eset kicsit az *Első katalógus* és a *Földi Rózsa* összefüggését idézheti fel, hiszen az *Új katalógus* e tétele megnevezésének megfeleltetése az adott szöveggel maga is filológiai bizonyítás eredménye (mint volt a *Földi Rózsa* keletkezési idejének megállapítása), tehát következtetés, ami viszont így további datálási műveletek kritériumaként szolgál, amikor az *Új katalógus* adott szakaszának időponthoz kötését végezzük el általa. Megnyugtatóbb, ha ezzel egybehangzó más bizonyítékokat is fel tudunk sorakoztatni az így kikövetkeztetett keletkezési idő mellett, ilyen további, szigorúan filológiai természetű adatokat azonban nem ismerünk jelenleg, viszont ellene sem mond egyetlen adat sem, a tervezett gyűjteményes kiadás történetéről tudottak kereteibe is ellentmondásmentesen simul bele, erről a következő fejezetben lesz szó részletesen.

van az *Erdődi Lajos*hoz című vers, amelynek azonban a kézírata a lejegyzés idején nemigen volt kéznél. A közvetlenül az Erdődy-vers előtt álló tétel, a *Levél Szécsényihez* viszont új elemet jelent a datálásban, ha elfogadjuk ennek azonosításaként a Széchényi Ferenchez írott 1802. január 9-i levelet, amely valójában (ahogy 1797-es, Orczy Lászlóhoz és Koháry Ferenchez szóló változataiban is) egy kiadandó kötethez írott *Ajánlás és Előbeszéd*. Ez nemcsak az első, hanem a második lejegyzési szakasz keltezésére is hatással van: itt a 111. tétel (s szerepel a *Vázlatos kiadási terven* is) a *B. Vay Miklóshoz*, amely az *Alkalmatosságra írt versek* jegyzete szerint 1801. december 10-ére íródott, tehát e szakasz belső kritériumok szerint ennél korábban nem keletkezhett, viszont ennél ugyancsak későbbi a Széchényi-levél dátuma.

A szakasz készülésének felső időhatára pedig a *Bétsi Magyar Múzsában* megjelent *Egy szerentsétlen Léleknek az édig való fel-emelkedése* című költemény alapján 1802 márciusa. Igaz, az itt alkalmazott legfőbb kritérium ugyanúgy *A' Szabadságfára* című költemény, ahogy az *Új katalógus* második szakaszánál és a *Vázlatos kiadási terv* lejegyzéseinél is, tehát e dátum az *Új katalógus* szakaszainak egymásutánját nem képes konkrét időpontokhoz is kötni, csak azt tudjuk, hogy az első szakasz után jött a második, majd ezt követően a jelölések és az áthúzások, ezek mind 1802 márciusa előtt. A harmadik szakasz lejegyzése nem történhetett az áthúzások előtt, de hogy ez is még 1802 márciusa előtt megtörtént vagy ezután, netán párhuzamosan, adatok hiányában nem tudjuk megítélni (l. mindehhez a 3. alfejezet végén közölt táblázatunkat az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* lejegyzési szakaszainak, munkafázisainak viszonyáról).

6. Támpontok az *Új katalógus* III. és IV. lejegyzési szakaszának keltezéséhez

(a 124. és 161. tételek)

A két tétel valójában egy művet nevez meg, a *Hunyadi Ferenc*hez szóló 1794-es köszöntővers két részét, amely énekekből és

(verses) beszédből áll. A két részhez két külön időpontban jutott hozzá, mint azt Székely Péter 1802. január 18-i levele bizonyítja.⁴¹ Székely leveléhez csatoltan küldi a *Gerson* és a Hunyadi-köszöntő énekeinek a másolatát, ugyanakkor jelzi, hogy az *Elmondott Beszéd* című részt nem tudta megszerezni és elküldeni Csokonainak. A 124. tétel (*Hunyadi*) így azt követően kerülhetett lejegyzésre, hogy a költő vette Székely levelét, a 161. (*Hunyadi Oratója*) pedig ennél későbbi időpontban, mikor már a korábban hiányzó részt is megszerezte (az emlékezetből való feljegyzés ebben az esetben nem tűnik adekvát magyarázatnak, hiszen miért másért választaná ketté a művet, ha nem a levélben említett okból, a kézirat hiánya miatt). A *Kéziratcsomók jegyzékei* összeírásának idején aztán már több külön, részben autográf, részben másolatos kéziratban is rendelkezésére állt a mű szövege (l. a 6:7, 6:19, 6:24 katalógusjelzeteket).

Székely levelével kapcsolatba hozható egy további adat is. A *Vázlatos kiadási terv* jobb oldali oszlopában egymás alatt szerepel a *Hunyadi* és a *Malheureux* megnevezés, ez utóbbi nem tartozik az oszlopot eddig a pontig feltöltő alkalmi költemények közé,⁴² s a *Hunyadival* párban van, miként Székely levelében is, amiből az következhet, hogy ez a lista ugyancsak a levél kézhezvétele után keletkezett. Így azonban nem tudjuk a két megnevezés előtt a *Vázlatos kiadási terven* álló – jel értelmét adni, viszont ha azt feltételezzük, hogy a – jel a kézirat hiányát jelöli, akkor meg az nem logikus, hogy a levéllel egyező módon épp ezek a címek szerepelnek így egymás mellett. Ez a vonatkozás tehát nemigen alapozhat meg pontosabb időrendi összefüggéseket és következtetéseket, csak annyi állítható meglehetősen bizonyossággal, hogy az *Új katalógus* harmadik szakasza nem lehet előbbi, mint 1802. január vége, s azt már eddig is kiemeltük, hogy e szakasz végét nem jelöli ki az előző kettőhöz hasonló módon A' *Szabadságfához* című költemény 1802 márciusi keletkezési ideje.

---

⁴¹ L. Lev. 161–162.

⁴² Az addigiakból egyedül a *Széchenyihez* tétel utal minden valószínűség szerint az 1802. január 9-i levélre, de az meg a tervezett kötet előbeszéde lehetett.

A *Hunyadi Oratziója* azonban a lista negyedik szakaszába tartozik. Önmagában persze, a Székelyhez szóló levélhez és a *Kéziratcsomók jegyzékei*hez viszonyítva erről is csak az mondható, hogy 1802 januárja után és szeptembere előtt jutott Csokonai a kézirat birtokába, ami alapján címét lejegyezhetette aztán az *Új katalógus*ra is. Az, hogy a negyedik fázisba tartozik, amely meglehetősen pontos-sággal keltezhető, egyben azt is jelenti, hogy mód nyílik a harmadik és negyedik fázis keletkezési idejének elválasztására is.

(a 153–160. tételek)

Ahogy korábban jeleztük, a 153. tételnél a tintaszínben és – főleg – az írásképpen erős váltást érzékelünk. Figyelemre méltó, hogy az *Új katalógus* innentől sajátos karaktert mutat a kézirat-katalógusokkal, elsősorban a *Kéziratcsomók jegyzékei*vel (valamint a ma fellelhető kéziratok egységeivel) való összevetés során is. A 153–160. tételek között van két ma is meglévő fogás, a 153–155. és a 159–160. Az előbbihez hozzátartozott még a 158. is, ezek együttesen a *Kéziratcsomók jegyzékei* 9. csomójának majdnem egybefüggő részét képezték, itt két alkalmi vers ékelődött közéjük. A *Virág Benedek Úrhoz* írott 1802. január 6-án jelent meg a *Magyar Hírmondóban*, a *Görög Úrhoz* című pedig a Mártonhoz szóló, már említett 1802. február 20. körüli levélhez volt csatolva, de mint Márton március 2-i válaszából kiderül, nem közölték a hírlapban.⁴³ E dátumok mintegy megjelölik a keletkezési időkört, de az *Új katalógus* szóban forgó lejegyzési fázisának pontos datálásához nem nyújtanak elégséges alapot.

(a 162–166. tételek)

Ezek között az első A' *Tavas*z elé szánt, Széchényinéhez szóló ajánló vers, amely az 1802. február 16-i dátumot viseli, de amelynek elkészültéről már három nappal korábbi levelében is szól.⁴⁴ A 163–165. tételek a *Kéziratcsomók jegyzékei* 3. csomójaként megnevezett *Számadó Diárium* anyagával azonosak, ez (illetve ami ebből megmaradt) ma is együtt van (K 672/III. 1a–11b), korábbi

---

⁴³ Lev. 176.

⁴⁴ Lev. 166.

egyetartozásukat a lapok felső sarkában lévő autográf számozás jelzi, ez azonban az anyag Csokonai általi utólagos rendezését jelentheti inkább, semmint egy üresen álló kéziratcsomó beszámozását, éppen a lapok jellege miatt.⁴⁵ A csomóban lévő versek szerepelnek az *Új katalóguson* és a *Kéziratcsomók jegyzékein*, a fogásnak az új katalogizálásba való tartozására azonban egyetlen

---

⁴⁵ Leírása:

1. fogás

2ab és 3ab   23–26.

egybefüggő lap, 4 oldal

1ab és 4ab   – és 27–28.

egybefüggő csonka lap, 2 oldal, másik

kettő beragasztva a csonkán maradt sávra

– A 2ab és 3ab egybefüggő lapot alkot, négy oldallal, ezek utólagos, folytatólagos autográf oldalszámai: 23–26.

– A 4ab lap utólagos oldalszámai 27–28., de a lap másik fele valójában el van szakítva, csak egy csík maradt belőle (erre a csíkra három szó van írva: Kleist, Óda, Pintér), s ennek a csíknak a belső oldalára egy üres lap van beragasztva: 1ab, autográf számozás nélkül.

A 26. oldalon (3b) A' *Szabadságfához* 13 szótagos tisztázata található, a 27. oldalon (4a) a 12 szótagos tisztázata, a 18. oldal (4b) tetején a 13 szótagos befejezése, a lap alján a 12 szótagos befejezése. A 24–25. oldalakon (2b–3a) az 1803-as *Lilla' Búcsúázójai* van.

2. fogás

– Az 5ab és 8ab egybefüggő lapot alkot, négy oldallal, ezek utólagos, megszakított autográf oldalszámai: 29–30. és 39–40.

– Közé van fűzve egy nagyobb méretű lap: 6ab és 7ab, az autográf számozás szerinti 31–32. és 37–38. Ebből látható, hogy itt egy lapnyi, azaz négyoldalmi (33–36.) hiány van.

A 29. oldalon (5a) A' *Szabadságfához* 8 szótagos fogalmazványa található, a 30. oldalon (5b) A' *Pillangóhoz* eleje. A nagyobb méretű 31. oldalon (6a) a Széchenyihez szóló ajánló vers kezdődik, ennek vége a 32. oldalon (6b) van, s itt az Erdődynéhez szóló ajánló vers kezdődik, amely a 37. oldalon (7a) folytatódik.

3. fogás

– A 10ab és 11ab egybefüggő lapot alkot, négy oldallal, ezek utólagos, folytatólagos autográf oldalszámai: 51–54.

– A 9ab fél lap, két oldallal, ezek utólagos oldalszámai: 43–44., e fél lap be van ragasztva a 10a (51.) oldal elé.

Az 51. oldalon (10a) az Erdődynéhez szóló ajánlás prózai változata kezdődik, amely az 52. oldalon (10b) fejeződik be, s itt van A' *Pillangóhoz* című vers folytatása is, a vége pedig az 54. oldalon (11b). A beragasztott fél lap egyik oldalán (9a, azaz 43.) egy Apuleius-idézet, a másik oldalán (9b, azaz 44.) az Erdődyné-vers vége.

adat sem utal sehol. Mindössze egy többlet van itt ezen katalógusokhoz képest, a *Lilla' Búcsúzálogjai* első fogalmazványa, ez azonban 1803-ban keletkezett, s utólag került a kézirat fogásba.

A fogásba való bekerülésük sorrendje ezt leszámítva csak hozzávetőlegesen határozható meg:

- Az látszik, hogy az első két fogáson átívelő 23–30. oldalak *A' Szabadságfához* három változatát tartalmazzák, s itt folytatólagosan elkezdődik *A' Pillangóhoz* is.

- Ugyancsak látszik, hogy a nagyobb méretű lapon a két ajánló vers következik, még hozzá folytatólagosan (6b–7a), átívelve az utólagos számozásban tapasztalható ugrást a 32. és 37. oldalszám között, de hogy az Erdődynéhez szóló vers akkor miért nem fejeződik be a 38. (7b) oldalon, az nem világos, mert hely lenne rá (így a másik fogás elé beragasztott fél lapon van, ami ezért inkább a 2. fogáshoz tartozik).

- A harmadik fogásban az Erdődyné-vers prózai kidolgozását azonos oldalon, megszakítás nélkül *A' Pillangóhoz* folytatása, majd egy oldal kihagyásával annak a befejezése követi, tehát az Erdődyné-próza már a lapon volt, mikor a vers folytatása oda került. Ugyanakkor a prózai kidolgozás bizonyonnyal megelőzte a verses kidolgozást, így e fogás (az 51–53. oldalak) talán korábban lett használatba véve, mint a megelőző. De elég nagy a rendszertelenség a fogásban ahhoz (vagy legalábbis úgy látszik), hogy a sorrend ennél pontosabb rögzítésére ne vállalkozzunk.

A versek maguk elég pontosan keltezhetőek. A *Dedicatio Gr. Széchényihez* a 'Nagy lélek...' kezdetű verset nevezi meg, mert mint a gróffal való levélváltásokból tudjuk, a január 9-én küldött *Ajánlás és Előbeszéd* megjelentetéséhez Széchényi nem járult hozzá, Csokonainak újat kellett készítenie, s ezzel a február 13-i és 16-i levelei írásakor még nem volt meg. A következő biztos levélbeli adat erre nézve az, hogy 1802. szeptember 16-i leveléhez csatoltan elküldi végre azt a grófnak.

A *Dedicatio Gr. Erdődynéhez* prózai és verses kidolgozása is megvan a *Számadó Diáriumban*, a verses kidolgozást (vagy annak egy részét) 1802 júliusában küldte el Erdődynének, mikor támogatást kért a *Lilla* kiadásához, amelynek a jelen ajánló vers az első

darabja. Elgondolkodtató összefüggést jelez Szokolay Dániel Csokonainak írott korábbi, 1802. március 10-i levelének ezen mondata: „Czinderyné Asszonyosság igen is férjhez ment Gróf Erdődy Lajoshoz a’ Bán fijához,” akit a további sorokban röviden jellemez.⁴⁶ Szokolay téved, az új férj keresztnéve Zsigmond, de itt most inkább az a lényeges, hogy e levélbeli passzus a Csokonai levelére való tételes válaszok sorában következik, s az „igen is férjhez ment” fordulattal él. Úgy tűnik ebből, hogy Szokolay a Csokonai levelében megfogalmazott kérdésre válaszolva mintegy megerősíti a költő korábbi értesülését özv. Czindery Pálné Festetics Mária újbóli házasságáról. Csokonai levele (ahogy a válaszból kiderül) február 23-án kelt, éppen akkortájt, mikor a gyűjteményes kiadás (benne másodikként a *Lilla*) meghirdetését tartalmazó, február 20-i dátumú tudósítást küldte Márton Józsefnek Bécsbe: nem tudjuk ezzel nem összekapcsolni a Czinderyné iránti érdeklődést (mégiscsak illendő tudni a reménybeli mecénás *aktuális nevét*).

A legegységesebb helyzetet A’ *Szabadságfához* esetében találjuk. E diáriumban három kidolgozása található a versnek, egy 8 szótagos erősen javítgatott, a többinél rövidebb, azaz 5 szakaszos fogalmazvány, egy 12 és egy 13 szótagos tisztázat (7 szakaszosak egyaránt), de mindkettő tartalmaz apróbb javításokat és egy fél sor hiányt, tehát véglegesnek mégsem tekinthetők. A 12 szótagos fölött A’ *Szabadságfához*. (*Schweitzer Nóta.*) cím áll, a 13 szótagos fölé pedig a *Pest. Mart. 24dik. N. 1802. (Németből.)* megnevezés került, a 8 szótagos címtelen. A *Kéziratcsomók jegyzékei* utalása (’2 Explárb.’) minden bizonnyal a két tisztázat jellegű és teljes változatra vonatkozik. A változatok sorrendjét a 8 szótagos kivételével meg tudjuk állapítani (Toldy ezt tartotta az elsőnek, ami logikus feltevés annak kezdetlegessége és befejezetlensége miatt, de épp ezért annyira el is üt a többitől, hogy javításai nem nagyon vethetők össze a többiével, s így nem illeszthető bele a szövegjavítások kirajzolta alakulási sorba). A másik kettő közül a 12 szótagos látszik a korábbiak, ez elé pedig a *Vázlatos kiadási tervre*

---

⁴⁶ Lev. 178.

ráírt ugyancsak 12 szótagos fogalmazványt helyezhetjük, a szövegjavítások legalábbis egyértelműen ilyen alakulást rajzolnak ki.

Ez azonban azt is jelenti, hogy a fordításra való felkérés (Márton József március 2-i levelében, amely kb. egy hét múlva juthatott Csokonaihoz) után a három összefüggő változat közül az elsőt az *Új katalógus* utolsó lapján, a már ott lévő *Vázlatos kiadási tervre* írva készítette, a *Számadó Diárium* 12 szótagos változata erről készülvén időben is későbbi, s végül a március 24-i dátumú 13 szótagos következik, így a vers története kb. két hétre tehető (a 8 szótagos, feltehetően, de nem bizonyíthatóan, ugyancsak ekkoriban készült). Az *Új katalógus* utolsó fázisában, 165. tételként való lejegyzése pedig ezt követően történhetett, tehát bizonyítható, hogy az *Új katalógus* legalább eme utolsó fázisa 1802 márciusa után készült, míg az első lejegyzési szakasz épp ez előtt.

(a 167–168. tételek)

Hogy 1802 márciusa után mikor, ahhoz a nagy *Diárium*ból levonható tanulságok adnak támpontot, e két tétel ugyanis az 1. csomó 4. fogásába, a *Kéziratcsomók jegyzékei* elnevezésével a Nagy *Diárium*ba tartozott. Ezekről, az *Euridycéhez* és *A' bátortalan szerelmes* című versekről állította azt Nagy Gábor, hogy azok 1802 szeptemberének egyik estéjén nála készültek. E két vers egy ma is egybetartozó nagyobb fogásban található meg (K 672/II. 1a–31b), ebben azonban sok más szöveg, vers és előbeszéd, levél és műjegyzék van. Ezeknek feltűnő közös sajátosságuk, hogy adatolhatóan 1803 első felében keletkeztek, januártól május körül. ⁴⁷ A nevezett két versen kívül tudomásunk szerint csak a *Műfajjegyzék* és a *Himfyhez* című költemény tehető bizonyosan 1802-re, az előbbi a rajta lévő tételek és a *Kéziratcsomók jegyzékei*vel való összefüggése alapján (erről később szólunk részletesen), az utóbbi az *Alkalmatosságra írt versek* jegyzésében is megnevezett alkalom, Kisfaludy Sándor házának 1802. júliusi leégése miatt. A tüzesetről Csokonai Kultsár István 1802. augusztus 4-i leveléből szerzett tudomást, így a vers bizonyosan ezt követően készült. A *Himfy* azonban nincsen rajta az *Új katalógus*on, viszont ott van a *Kéz-*

---

⁴⁷ L. erről a *Lilla* keletkezéséről szóló fejezetben.

iratsomók jegyzékein, amely így mindhárom 1802-re tehető verset regisztrálja (és egyetlen 1803-ast sem).

Ebből logikusan az a következtetés adódik, hogy az *Új katalógus*ra azért nem vette fel a Himfy-verset, mert az akkor még nem volt készen, nem volt ott a *Nagy Diárium*ban. Az *Új katalógus* legutolsó lejegyzési szakaszának a felső keletkezési időhatárát így a Himfy-vers születése előttre tehetjük, ami nem történhetett 1802 augusztusának közepe előtt. (Ha feltesszük, hogy a verset nem azonnal írta, ahogy a hírről Kultsár leveléből értesült, hanem csak mondjuk szeptemberben, akkor nem feltétlenül kerülünk ellentétbe Nagy Gábor emlékezésével a másik két versre vonatkozóan. De a lehetősége megvan ennek, s ez a *Lilla* keletkezéstörténete szempontjából bír nagy jelentőséggel, mint majd látni fogjuk.) Az *Új katalógus* és a *Kéziratcsomók jegyzékeinek* a *nagy Diárium*ra vonatkozó eme mindössze egy versnyi eltérése tehát kronológiai kritériumként szolgál, épp ezért jó, hogy megerősítést nyer másik két autográf műlajstrom által is.

Mint láttuk, az új katalogizálási rendben a *Himfy*hez a 18:6 jelzetet kapta, ezt az 1802 őszéről való *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* őrizte meg számunkra. Ugyanakkor a *Vázlatos kiadási terv* jobb oldali oszlopa, amely bizonyosan 1802 márciusa előtti, s amely *I. Tómus* felirattal, mint arról ugyancsak esett szó, az alkalmi költeményeket szedi össze, nem tartalmazza ezt a verset. Ez persze lehet véletlen, de az is tény, hogy az *Új katalógus*on szereplő alkalmi versek egytől egyig ott vannak ebben az oszlopban. Továbbá a *Hunyadi Oratziója* az *Új katalógus* ugyanazon utolsó lejegyzési fázisába tartozik, mint amelyben az *Euridycéhez* és *A' bátortalan szerelmes* is található, s e versre való utalást a *Vázlatos kiadási terv* is tartalmaz, tehát ha a *Himfy*hez ebben az időben a diáriumban lett volna, akkor nem látunk okot arra, hogy pont ez miért maradt volna le az *Új katalógus*ról.

(összegezve)

Az *Új katalógus* és *Vázlatos kiadási terv* lejegyzési szakaszainak egymásutánját megpróbálván időpontokhoz kötni, a rendelkezésre álló adatokból egy rövid, intenzív időszak, 1802 márciusa rajzolódik elénk nagyon markánsan, mint centrum, s ehhez képest

az *előtt* és az *után* elmosódó vagy némileg bizonytalan kontúrokkal rendelkezik, mint ahogy a belső szakaszok konkrét időpontokhoz rendelése sem alapozható meg részleteiben. Ezt az okozza, hogy adataink túlnyomó részben csak 'előtt' vagy 'után' típusú datálásokra adnak lehetőséget, s kizárólag *A' Szabadságfára* című versnek az 1802. március 24-e előtti mintegy két hétre való keltezése jelent biztos pontot. Feltűnő, hogy a korabeli levelezések adatai is majdnem mind e február végétől március végéig terjedő időszakra esnek. A kezdetek kijelölése 1801 júliusától vehető számításba, de nagy valószínűséggel leginkább 1802. január elejétől. A végső időpont kijelölésében az 1802. júliusi időpont körvonala-zódik, de valószínűbb ebben az esetben is, hogy a munka lezárása nem esik távol annak legintenzívebb február–márciusi szakaszától. Hogy ezt a jelenséget jobban megérthessük, és a keltezéshez további adatokat is szolgáltatathassunk, immár az *Új katalógus* funkciójának és forrásainak feltárása felé kell fordulnia a vizsgálatunknak.

7. A két katalogizálási rendszer összevetése

Az eddigiekben a feltárt kéziratos katalogizálási rendszereket egyfajta referenciaként használtuk az *Új katalógus* egyes tételeinek azonosításához és datálásához. Ezek azonban ennél több mindenről is vallhatnak, mert ha jobban megvizsgáljuk őket, egyértelműen leírnak bizonyos szövegforrás-csoportokat. Vagyis itt és most jobbra a kéziratcsomók rekonstrukciója tölti be, töltheti be azt a szerepet, melyet a *Diétai Magyar Múzsza* előtti időszakban a különféle létező szövegforrás-csoportok. A feltárásban a *Kéziratcsomók jegyzékeit* állítjuk a középpontba, mert annak egységei megmutatják a folytonosságot e korábbi szövegforrás-csoportokkal éppúgy, mint az ebben az időszakban kialakítás alatt lévő új szövegforrás-csoportokkal, amelyekből a kötetek formálódnak majd meg. A *Rekonstruált katalógust* pedig referenciaként használjuk a *Kéziratcsomók jegyzékei* (aztán az *Új katalógus* és a kötettervezetek) értelmezéséhez, mert választ kell találunk olyan

kérdésekre, mint például hogy miért alakított ki Csokonai lényegében egy időben két kéziratos rendszert, s hogy mi volt ezeknek a célja.

A *Kéziratcsomók jegyzékei*, mint említettük, 13 nagyobb egységet különít el, ezt a 13 egységet a tartalmi áttekintés alapján két nagy részre oszthatjuk, az egyikbe tartoznak az egybefüggő, *szövegforrás-csoportokat* leíró egységek, a másikba a gyűjtélkes egységek.

Egybefüggők

- N^{ro} 2° Aranyos Csomó.
- N^{ro} 4° Anákreon Pure.
- N^{ro} 5° Magam Purizáltjai.
- N^{ro} 6° Mások' írása.
- N^{ro} 7° Csurgói Purizáltatás
- N^{ro} 12° Diétai Múzsza.
- + N^{ro} 9° Lepurizáltattak.

Gyűjtélkesek

- N^{ro} 1° Versek in 4to
- N^{ro} 3° Számadó Diárium.
- N^{ro} 8° Nagy Octávába lévő.
- N^{ro} 10° Fragmenták.
- N^{ro} 11° Rongyosok.
- N^{ro} 13° Holmi.

Az egybefüggők közül 3 korai (már tárgyalt) szövegforráscsoport, a másik 3+1 a *Diétai Magyar Múzsza* utáni. Az *Aranyos csomó* az *Első Darab* új változata, amelynek a tartalmát nem sorolja fel a *Kéziratcsomók jegyzékei*, csak annyit jelez, hogy 45 tételből áll. E csomó nem maradt fenn, tartalmának részletes feltárását a *Műfajjegyzék* alapján végezhetjük el (s annak tárgyalásakor végezzük majd el). Az *Első Darab*nak az *Aranyos Csomó*ban nem található részei közül néhány új jelzetet kapott.⁴⁸ A *Diétai Magyar Múzsza* tartalmát sem sorolja tételesen a *Kéziratcsomók jegyzékei*, a tartalomjegyzékéhez irányít, e szövegcsoporthoz ismert. A N° 6° *Mások' írása* valójában maga is három kisebb egységből áll, amelyek közül kettőt azonosítani is tudunk: a 27–46. tétel NB. Dobrai megnevezéssel a *Lugossy József-gyűjteményben* fennma-

⁴⁸ A' *Pásztor Király*: N. 2:3, a *Tháis – Herkules*: 2:4., a *Budaira*: 2:5, Az *Otahajta*: 2:6, az utóbbi három ma is megtalálható (EDm), igaz, a Budai-vers csak töredékesen, így a többivel ellentétben nem tartalmazza e jelzetet. Az *Első Darab* legvégéről a *Bútsú a' Magyar Múzáktól* a 17:7, A' *szökevény Ámor* a 17:8 jelzetet kapta, ezek azonban a kéziratokon nem találhatók meg.

radt anyagot, a 48–67. tétel *NB. Convasatum Quid* utalás mellett a nevezett gyűjtemény anyagát listázza az ismert forrásokkal a versek sorrendjéig megegyezően. Az 1–26. tételek esetében nem tudjuk megnevezni a forrást, a kisebb versek (egy kivételével) mindegyike itt is korai darab, igaz, az első négy nagyobb mű közül három a *Diétai Magyar Múza* utáni időből való. A rekonstruált kézirat-katalógus alapján azonban igen nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei* 9–26. tételei egy ma nem ismeretes versgyűjtemény darabjait írták le, miként a következő két fogás címei a *Lugossy József-gyűjtemény* és a *Convasatum Quid* darabjait (1. erre nézve a 12. táblázatot).

A *Rekonstruált katalógus* jelzetei szerint a N 5:1-től a N 5:5-ig nagyobb művek következnek a *Kéziratcsomók jegyzékeivel* egyezően, a *Kéziratcsomók jegyzékei* 6. tétele, A' *Bagoly*, és a' *Kótsag* az egyetlen, amely az új rendszerezésben nem itt kap helyet,⁴⁹ helyére egy ma is fellelhető rózsaszín borítójú kis füzet megnevezése (*Hunyadi*) került, ez a *Kéziratcsomók jegyzékein* is megvan 7. sorszámmal. A 8–26. tételeknek az új számozásban a N. 5:7 felel meg, amint a *Lugossy József-gyűjtemény* anyagának a N. 5:8, a *Convasatum Quid* anyagának az 5:9. Forrásainkban ez utóbbi kéziratán ma is látható e jelzet, a többenél, minthogy nincs kézirat, ilyen referencia nincs. Van viszont a *Kéziratcsomók leltárlapjai* részletes címjegyzéke, amely (leszámítva a lap szakadt része miatt hiányzó darabokat) sorrendben is a *Kéziratcsomók jegyzékeivel* egyezően írja le a tételeket, csak ott a fogásokat nem elválasztó vonal különíti el a folyamatos számozásban, hanem a fogás kap számot, így lesz a *Convasatum Quid* egésze N. 5:9. (a 8. fogásra utaló sorszám a lap sérülése miatt hiányzik).

Mindebből pedig az következik, hogy a N. 5:7. is önálló kézirat-csomó volt, amelyben többnyire a költő korai verseinek másolatai sorakoztak. Ebből való lehet a K 672/IV. 111a–112b és K 672/III. 27a–28b jelzetű néhány lap, amelyek a kéziratlapok jellege és a kézírás alapján egyértelműen összetartoznak, s rajtuk eredeti

---

⁴⁹ N. 7:16 és N. 17:4 jelzéssel két kézirat regisztráltak, nem tudjuk, melyiknek felel meg a *Kéziratcsomók jegyzékein* még 6:6 jelzésű tétel.

oldalszámozás is található: 7–10. és 23–26. A *Kéziratcsomók jegyzékei* leírásának megfelel az ezeken a lapokon olvasható versek sorrendje, s lényegében az oldalszámok is megfelelnek a sorrendben elfoglalt helynek, ha a sorrendben következő versek terjedelmét tekintjük azzal a sormennyiséggel számolva, amelyet e lapokon is találunk.⁵⁰ A 10. eredeti számozású lapon lévő *A' Patyolat* szövege után álló őrszó (*A' Német*) is megegyezik a *Kéziratcsomók jegyzékei*n soron következő verssel.

A *Kéziratcsomók jegyzékei* által leírt másik 3+1 egybefüggő szövegcsoporthoz a *Diétai Magyar Múza* utáni időszakból való és egyik sem maradt fenn, ugyanakkor egészen világos módon kapcsolódnak azoknak a köteteknek az anyagához, amelyeket Csokonai éppen 1802 során állított össze. A *N° 4° Anákreon Pure* címében is viseli ezt, s lényegében változatlan módon egyezik az *Anakreoni Dalok* tartalmával, néhány vers kötetből való kimaradásától eltekintve. A *N° 5° Magam Purizáltjai az Alkalmatosságra írt versek* első felével egyezik meg igen nagy mértékben. A *N° 7° Csurgói Purizáltatás* a tisztázat készüléseinek időszakát adja meg, de anyagának áttekintése egyértelműen mutatja, hogy itt jobbra a későbbi *Lilla*-kötetbe kerülő versek sorakoznak, ezek, mint arra

---

⁵⁰ Az oldalszámozás rekonstrukciója a verssorok száma és az egy kéziratoldalra írható sorok száma alapján:

A' Német Lyány Nótája (26 sor)

Be' kedves napjaim etc. (24 sor)

A' ki nem volt soha Poéta etc. (10 sor)

A' Rósa a' vén fa alatt. (30 sor)

Az elragadtatott Érzések. (140 sor)

Hát Múzsáknak szentelt. (52 sor)

Hunyadira. (30 sor, az énekek)

azaz 302 sor, s ha egy oldalra kb. 26–30 sor került a megmaradt lapokon, akkor átlag 28 sorral számolva 10,78 oldal jön ki. A 10. és a 23. oldalak közötti 12 szabad oldalból kb. 11 oldalnyi terjedelmet tesznek ki a közbülső versek, a maradék egy oldalon pedig a Budai-vers eleje lehetett, mert a fennmaradt szövegforrásban a 23. lapon nem az elejétől, hanem csak a III. énektől olvasható, az I–II. ének pedig 40 sor, így kiferhett, ha a töredék oldalt is beszámítjuk. Mindez persze csak hozzávetőleges számítás lehet, de a terjedelmi megfelelés azért elég pontosan látszik.

Juhász Géza is rámutatott,⁵¹ együtt találhatóak meg az *Új katalóguson* is. A +1 egység, a N° 9° *Lepurizáltattak* némileg átmeneti helyzetet foglal el az egybefüggőnek, illetve a gyűjtelésesnek nevezhető egységek között. Ez az együtt ugyancsak fenn nem maradt szövegforrás-csoport az utolsó tétel kivételével a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok* anyagához tartozik (kiegészítőleg a 7., átfedésben a 4. egységgel). Ugyanakkor nem látszik olyan mértékben összefüggőnek, mint a másik három, még a *Rekonstruált katalógus* számozása alapján sem, ezt kívántuk jelezni a +1 besorolással. Az így azonosítható kéziratok viszont autográfok, tehát a *Lepurizáltattak* megnevezést szenvedő szerkezetként kell értenünk (míg a 7. csomónál a *Csurgói Purizáltatás* műveltető, a 4. esetben pedig nem dönthető el, ki végezte a letisztázást).

A *Kéziratcsomók jegyzékei* gyűjtelésesnek nevezett egységei közül a 8. az utolsó két tétel kivételével megegyezik a *Rekonstruált katalógus* számozása szerinti 4. köteggel, a 10. és 11. pedig részeiben, és azok sorrendjében mutat egyezést a 9., illetve a 7. egységekkel (1. mindezt részletesen feltárva a 12. táblázatban). Ezen csomók gyűjteléses jellegét egyébként a *Kéziratcsomók jegyzékei* listájának *Fragmenták*, *Rongyosok* megnevezései is hangsúlyozzák, miként a 13. *Holmi* címe is, amely esetében azonban a fentiekhez hasonló részleges egyezéseket sem tudunk kimutatni a *Rekonstruált katalógus* szerinti számozás kötegeivel. A másik megnevezéstípus a kéziratok méretére és ezzel összefüggésben lelőhelyére utal (*Versek in 4to*, *Számadó Diárium*, *Nagy Octávába lévő*). Ez utóbbi maga is nagyon sok fogást egyesít, de a másik kettő kevesebbet, az első egység 4. fogása (*Nagy Diárium*) és maga a harmadik egység egésze (*Számadó Diárium*) pedig kifejezetten egy-egy összefüggő szövegforrás-környezetként értelmezhető (ezekről részben már volt szó az előző alfejezetben).

A *Versek in 4to* tartalmaként a *Kéziratcsomók jegyzékein* megadott 7 fogás közül a *Rekonstruált katalógusban* 5 szintén osztályozható, ezek a N. 3. köteggel, eltérő sorrendben, egy kihagyással megtalálhatóak. A kimaradt kettő közül az egyiknek, *Az elmatró-*

---

⁵¹ JUHÁSZ, 1977, 379.

násodott Dórisnak az új jelzete az egyetlen az egész katalógus-rekonstrukcióban, amely ütközik egy másik kézirat ugyanezen jelzetével (N. 1:4).⁵² A másik kimaradt fogás a *nagy Diárium*, amelyben a korábban már általunk is többször emlegetett versek vannak (*Himfyhez, Eurydicéhez, A' bátortalan szerelmes*), ennek új jelzetére egyetlen nyomunk van, az *Alkalmatosságra írt versek első tervezetén a Himfyhez* kapcsán 18:6-os számot ad meg. E 18. csomóból ezt az egy tételt/fogást tudjuk csak adatolni, a logikailag idetartozó másik két vers valóságos idetartozását nem erősíti meg filológiai bizonyíték. A *Számadó Diáriumban a Kéziratcsomók jegyzékein* lajstromozott négy vers esetében egyáltalán nem találunk adatot arra, hogy az új katalogizálás során számba vették volna (ami persze önmagában még nem bizonyítja, hogy ez nem történt meg). Ugyanakkor a tartalom alapján egyértelműen azonosíthatóan maradtak meg a hagyatékban e kézirat fogások, noha nem szerepel rajtuk sem a *Kéziratcsomók jegyzékei*, sem az új katalogizálási rend jelzete.⁵³

A *Kéziratcsomók jegyzékei* és az újonnan kialakított (itt persze csak rekonstruált) katalógus áttekintése és összevetésük alapján immár talán a megválaszolás reményében tehető fel újra a kérdés: miért alakított ki Csokonai lényegében egy időben két kézirat katalógusrendszert, s mi volt ezeknek a célja.

– Az már első ránézésre is szembeötlő, hogy valójában a Csokonai-művek nem azonos körére vonatkoznak: a *Kéziratcsomók jegyzékei* lényegében csak verses műveket, s azok közül is a rövidebbeket lajstromozza, míg a kézirat-katalógusban a verseken kívül mindenféle egyéb prózai, drámai és értekező mű is szerepel, továbbá különféle iratok, feljegyzések.

---

⁵² A *Kéziratcsomók jegyzékein* 1:6., a kézirat 1:4 a jelzet, az új rendben pedig hiány van a sorban a 3:4. tételnél, ezért akár elírásra is gondolhatunk, vagyis az 1:6 és 3:4 kontaminálódására, amiből 1:4 lett (persze, hogy így történt-e, eldönthetetlen).

⁵³ A *nagy Diárium* a K 672/II. 1a–31b, a *Számadó Diárium* a K 672/III. 1a–10b mai jelzetű kézirategységeinek felel meg (minden bizonnyal az eredeti diáriumoknak csak a részletei ezek).

– Noha mindkettő technikailag hasonló jellegű számozással kötegeket (csomókat) és fogásokat jelöl, e kötegek (csomók) és fogások azonban a *Kéziratcsomók jegyzékein* jobbára tartalmi rendet szem előtt tartva vannak feltárva, míg a kézirat-katalógusban ilyen rendet nemigen észlelünk, a besorolásokat inkább mechanikusnak, formálisnak minősíthetjük.

– Épp ezért a *Kéziratcsomók jegyzékeit* nem is kifejezetten kézirat-katalógusnak tekintjük, amely elsősorban a regisztrálásra és a visszakereshetőségre szolgál (mint a kialakított új rendszer), hanem elsősorban inkább a régi és újabb szövegcsoporthoz való, adott pillanatbeli számvetésnek (mint amilyen lényegében az *Első katalógus* nagyobb része is volt annak idején, csak a *Kéziratcsomók jegyzékei* közvetlenül utal és vonatkozik a forráscsoporthoz, az *Első katalógus* pedig közvetítő listákon keresztül tette meg ezt).

– E funkcióbeli eltérés különböző érvényességi körbe is vonja a *Kéziratcsomók jegyzékeit* és a *Rekonstruált katalógust*: az előbbi a számvetés mellett már a kiadások tervezésének a része is, régen meglévő és aktuálisan összeállított (purizált) verscsoportokra koncentrálódva, az utóbbi a rendszerezés és megőrzés döntő mértékben praktikus igényeit hivatott kielégíteni.

8. Az *Új katalógus* és a *Kéziratcsomók jegyzékei* közös halmazának kijelölése a *Kéziratcsomók jegyzékei* felől

Az *Új katalógus* (három lehúzottat is számolva) 174 tétele közül kevés a nem pontosan azonosítható cím, s szintén csak néhány olyan eset van, amikor a lista két külön tétele valamilyen okból kifolyólag ugyanarra a címre utal. Ezen eseteket nem számítva 15 azon tételek száma, amelyeknek nincs megfelelőjük a *Kéziratcsomók jegyzékein*, így elmondható, hogy az *Új katalógus* nagyobb része átfedésben van a *Kéziratcsomók jegyzékeivel*. A *Kéziratcsomók jegyzékei* 259 tétele közül, amelybe nem számoltuk bele a tételesen fel nem sorolt *Első Darab* és *Diétai Magyar Múza* anyagát, 88 olyan van, amely nem található meg az *Új katalógus*-on, vagyis az átfedés a *Kéziratcsomók jegyzékei* felől nézve ará-

nyaiban jelentősen kisebb. Az átfedések pontos megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

<i>Kéziratcsomók jegyzékei</i>		<i>az ÚK. címegezezései</i>			<i>ÚK.-ból hiányzó Kcsj. tételek</i>
<i>csomó</i>	<i>darabszám</i>	<i>egyszer</i>	<i>kétszer</i>	<i>összesen</i>	
1° Versek in 4 ^{to}	7	7	–	7	–
3° Számadó Diárium	4	4	–	4	–
4° Anákreon Pure	22	–	6	6	16
5° Magam Purizáltjai	15	3	4	7	8
6° Mások' írása/1	26	13	8	21	5
/2	20	3	1	4	16
/3	21	3	–	3	18
7° Csurgói Purizáltatás	40	36	3	39	1
8° Nagy Octávába lévők	26	20	3	23	3
9° Lepurizáltattak	14	6	6	12	2
10° Fragmenták	28	21	3	24	4
11° Rongyosok	22	13	4	17	5
13° Holmi	14	9	3	12	2

E táblázatból elég egyértelműen megállapítható, hogy vannak az *Új katalógussal*

- teljes átfedésben lévő csomók (az 1. és a 3.),
- majdnem teljes átfedésben lévő csomók
(a 6/1., 7., 8., 9., 10., 11., 13.),⁵⁴
- kismértékű átfedésben lévő csomók (a 4., 5., 6/1., 6/2.).

⁵⁴ Tételesen felsoroljuk a kismértékű eltéréseket:

6. 11., 12., 15., 21., 25.

7. 2.

8. 4., 6., 26.

9. 3., 6.

10. 18., 26., 27., 28.

11. 2., 3., 4., 6., 21.

13. 5., 14.

Megállapítható, hogy ezek között ott vannak a kérdéses esetek, mint az *Orpheusra*, a Horváth Ádám-episztola vagy a *Vályihoz* megnevezésű tétel (így

Már ez alapján megkockáztatható az az összegző kijelentés, hogy az *Új katalógus* csak a *Kéziratcsomók jegyzékei* bizonyos csomóival mutat átfedést, de a kismértékű átfedésben lévő csomók közelebbi vizsgálata további bizonyítékokat szolgáltat ehhez, valamint pontosítást tesz lehetővé.

A *Kéziratcsomók jegyzékei* 4. csomójában egyetlen olyan sincs, amellyel az *Új katalógus* valamely tétele csak önmagában egyezne meg. A 4:2 és 4:3 tétel a 7. csomó két tételével egyezik meg,⁵⁵ annak a csomónak a tételeivel, amelynek mindössze egyetlen címe nincsen rajta az *Új katalóguson*, s a sorrendi egyezések is azt mutatják, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei* ugyanazt a kéziratot írta le, mint az *Új katalógus*. Így viszont a 4. csomóval való átfedés nem releváns. A többi esetben az átfedés a 9. csomó 9–12. blokkjával van,⁵⁶ amelyből az utolsó három ma is egy kézirat fogásba tartozik, noha az új katalógizálás jelzete nincsen meg rajta, bizonyítandó korabeli egybetartozásukat (igaz, az első vers töredékes, tehát ott lehetett). Ez ugyancsak azt valószínűsíti, hogy az *Új katalógus* valójában a 9. csomó anyagával van átfedésben, s akkor a 4. csomó maradék tételei, valamint az egész csomó nem releváns az *Új katalógus* anyaga szempontjából.

Az 5. csomó esetében, amikor az *Új katalógus* tétele a *Kéziratcsomók jegyzékeinek* csak egyetlen tételével egyezik meg,⁵⁷ mindháromszor arra figyelhetünk fel, hogy ha másik kézirat nem is, de nyomtatvány minden esetben van, az 1797–98-as évekből, így lehettek azok is az *Új katalógus* forrásai. Egy kivétellel⁵⁸ ugyanebben az időszakban keletkeztek a további költemények e csoportból,⁵⁹ melyek közül kettő az *Új katalógussal* igen nagy mértékben egye-

---

az eltérések valódi száma tovább csökken), vannak pontosan nem azonosítható megnevezések a *Kéziratcsomók jegyzékein* is (pl. 7:2 Tsótsi, a megfeleltetés lehetőségéről l. a Lilla-fejezet 1. pontjában), s vannak egyértelműen válogatásra utaló jelek, mert az öt Purgomából, amely a *Kéziratcsomók jegyzékein* és a kéziratban is egybetartozik, az *Új katalóguson* csak kettő van rajta.

⁵⁵ Az *Új katalógus* számozása szerint az 51. és 53.

⁵⁶ Az *Új katalógus* számozása szerint a 95., 153–155.

⁵⁷ Az *Új katalógus* számozása szerint a 13., 21., 22.

⁵⁸ Az *Új katalógus* számozása szerint a 99.

⁵⁹ Az *Új katalógus* számozása szerint a 19., 20., 23.

ző 6/1. csomóban van meg, azonos sorrendben, így inkább ez jöhet szóba forrásként. A 6. csomó másik két egysége, a korai *Lugossy József-gyűjtemény* és a *Convasatum Quid* egyes címeivel való egyezés véletlenszerűnek tűnik, mert mint azt a korábbi fejezetekben részletesen bemutattuk, e költemények több versgyűjteményben is megmaradtak, a 61–63. tételek (az *Új katalóguson* a 105–107. tételek) mellett pedig oda van írva az íróns megjegyzés, hogy 'Paksy úrnál' lehet a kézirat, forrásként így ez sem igen jöhet szóba az *Új katalógus* szempontjából.

Ha mármost mindezen tanulságokat egybevetjük az adott csomókról az előző alfejezetben elmondottakkal, akkor azt látjuk, hogy a választóvonal lényegében egybeesik az *egybefüggő*, illetve a *gyűjtélékes* csomók közötti választóvonalal. Annyi megszorítást kell tennünk, hogy az egybefüggő verscsoportok közül az a 2+1 (6/1. és 7., + 9.) kerül a gyűjtélékesek oldalára, amelyik a csurgói időszakban vagy azt követően készült, de sorrendjében még nem mutat egyezést egyik későbbi kötetrel sem. A *Kéziratcsomók jegyzékein* tételesen fel sem tárt *Első Darab* és *Diétai Magyar Múzsza* mellett a *Lugossy József-gyűjtemény* és a *Convasatum Quid* is korai gyűjtemény, a 4. viszont az *Anakreoni Dalok* teljes, az 5. az *Alkalmatosságra írt versek* első felének anyagát tartalmazza a megjelent kötetrel majdnem azonos sorrendben. Mindezek alapján megerősíthetjük korábbi állításunkat, mely szerint az *Új katalógus* csak a *Kéziratcsomók jegyzékei* bizonyos részeivel van átfedésben, s pontosíthatjuk azzal, hogy ez a 'bizonyos rész' azon címeket jelenti, amelyek már *nem* és még *nem* részei egy egybetartozó vagy megkomponált szövegcsoporthoz. A *Kéziratcsomók jegyzékein* ezek csomókba rendezve találhatóak, az *Új katalóguson* viszont még jobbára rendezetlenül, ami behatárolja e lista szóba jöhető funkcióit a *Rekonstruált katalógus – Kéziratcsomók jegyzékei – Új katalógus* egymáshoz viszonyított rendjében: az *Új katalógus* leginkább egy legelső összeírásnak tűnik így.

9. Az *Új katalógus* funkciója

Az elvégzett vizsgálatok tanulságai alapján e ponton lehet és kell visszatérnünk az *Új katalógus* kapcsán a fejezet elején feltett alapkérdésekre, vagyis hogy rendelkezésre álló kéziratok vagy emlékezetből felidézett művek alkotják-e, hogy kiadásterveknek vagy egyszerű regisztrálásnak tekinthető-e, illetve hogy ki és hogyan készítette azt. Ez utóbbi kérdésből kiindulva három elvi lehetőséget fogalmazhatunk meg, először a lista nem autográf részére nézve: a) Csokonai *diktálása* alapján készült, b) a lejegyző *másolta* Csokonai egy ma nem ismeretes jegyzékét, c) a lejegyző maga állította össze a listát. Előrebocsátva, hogy a kérdést a jelen adatok alapján filológiai bizonyossággal nem tudjuk megválaszolni, úgy véljük, hogy leginkább a diktálás jöhet szóba.

A lejegyző önálló munkáját több mozzanat is valószínűtlenné teszi, úgymint a címek, amelyek listán olvasható formájukban nem mindig vezethetők vissza kéziraatra (például rögtön az első nyolc nagyon részletes és pontos hosszú címe), a különböző utalások (például a két *Ferdés* nem autográf műfaji megkülönböztetése, a verselés megjelölése), a tárgy és alkalom által megnevezett címadás, amely nem derül ki a szövegből (például *Doctor Földi Természeti Historiájára*). Mindez az anyag olyan mélységű, magától értetődő ismeretét feltételezi, amit csak Csokonaiénak tudunk tulajdonítani. A *másolás* és *diktálás* között az *Új katalógus* létrejötté szempontjából valójában csak fázisbeli a különbség, hiszen a másoláshoz is kellett egy Csokonai által összeállított lista, illet azonban nem ismerünk, s feltételezése nagyon logikusnak sem tűnik annak fényében, hogy utóbb a jelenleg ismert listát folytatta saját kezűleg. Marad tehát a diktálás, mint legvalószínűbb lehetőség.

Akármely módon készült, az egybetartozó két fő kérdés mégis az, hogy miről és mi céllal. A címek elvileg visszavezethetők a) valamely más, korábbi listára, b) aktuálisan rendelkezésre álló kéziratokra, c) az emlékezetre. Az *Új katalógus* esetében mind-egyikre tudunk elég valószínűnek tűnő példát. Az első hat tétel,

melyek többnyire nagyobb fordítások, jobbára megegyeznek az 1800. december 15-i előfizetési felhívás címeivel, ott 'Georgicon – Hajfűrt – Grátziák – Békaegérharc – Dorottya – kisebb darabok – Tavasz' a sorrend, de a két utolsó tétel egyaránt stb. jelzést használ az eldöntetlenség jelzésére.⁶⁰ Az első négy és A' *Tavasz* éppen megfelel az *Új katalógus* első hat tételének (csak az *Amintás* szerepel itt többletként, valamint a sorrend nem egyezik). E műcímek részlegesen további három-négy levélben is feltűnnek még együtt, mint arról a későbbiekben szó lesz.

Azt már említettük, hogy az *Új katalógus* 36–76. tételei két közbeékeléssel pontosan (fogásonként még a sorrendben is) megfeleltethetőek a *Kéziratcsomók jegyzékei* 7. csomójában leírt csurgói tisztázattal, ezt csak a kézirat forrásként való használata alapján tartjuk lehetségesnek. S más ilyen egyezéseket is felfedezhetünk, a címek kisebb körére kiterjedően (például a 15–17. vagy a 80–82. tételek), de a néha alkalmazott összefoglaló megnevezések is ilyen egybetartozó kézirategységekre utalnak (86., 90., 105.). Az emlékezetből való feljegyzés az olyan esetekben tűnik nagyon valószínűnek, amikor a kézirat hiányára utaló bejegyzést olvashatunk a cím mellett (pl. az Erdődy-versnél a 28. tételnél), vagy mikor más adatok utalnak erre (pl. a *Bétsi Magyar Múzsában* 1793-ban megjelent versnél a 24. tételben). A fentiekből az következik, hogy mindhárom lehetőséggel számolnunk kell, vagyis arra a kérdésre, hogy az *Új katalógus* tételei milyen forrásra vezethetőek vissza, nem adható kizárólagos felelet. Ez azt is jelenti, hogy vannak a listán tételek, amelyekről nagy valószínűséggel megmondható, hogy mi a forrásuk, s vannak olyanok, amelyeknél ez valójában eldönthetetlen.

Válaszunk a 'mi célból' kérdésre ugyancsak nem dönt a felvevett két lehetőség között (kiadástervezet vagy regisztrálás), az előbbiek alapján nem is dönthet. Ugyanis az előfizetési felhívással való kapcsolat vagy a *Lilla* anyagának jó részét tartalmazó, Csurgón összetisztázott verscsomó egybentartása nehezen vonatkoztatható el a kiadás valamiféle szándékától, elképzelésétől, mégoly kez-

---

⁶⁰ L. Felj. 240.

detleges legyen is az. Ha egy pillantást vetünk az *Új katalógus* első 35, illetve 76 tételére, akkor látható, hogy az első tételek nagyobb művek, főként fordítások részletes címleírásai, majd utána a versek jelentékeny része alkalmi költemény, az alkalmat itt széles értelemben véve (tehát beletartozik a később a *Lillába* átkerült *Földi Rózsa* is, amely, mint arról többször szó volt már, valójában kismamaköszöntőnek készült). Ezt a sort zárja le a *Dorottya*, hogy aztán következzen a csurgói tisztázat anyaga. Innentől kezdve aztán egyre inkább a regisztrálás dominál, a tételek között csak kisebb csoportokra bukkanunk, ezek döntően kézirat-egységek (l. a 11. táblázatot). A *Kéziratcsomók jegyzékei* gyűjtéletes csomóival való átfedés innentől szinte kizárólagos, az utolsó csoportoknál teljes az egyezés. A kézirat-katalógusokkal való összevetés alapján megfogalmazott minősítés, mely szerint az *Új katalógus* egyfajta első összeírásnak tűnik, összhangban van a lista funkciójának elemzéséből adódó konzekvenciákkal.

Ennek az első összeírásnak az idejét tehetjük a fentebb megálapított dátumok alapján az 1802 márciusa előtti időre, legnagyobb valószínűséggel a közvetlenül azt megelőző időre, tehát január közepétől mintegy február végéig, de semmiképpen nem korábban mint 1801 júliusa, s a későbbi autográf hozzátoldások pedig nem készülhettek 1802 júliusa után, de ez esetben is az a valószínű, hogy a márciusi centrumhoz közelebbiek. Ez az időszak egy nagy váltás időszaka, Csokonai ekkor Komáromban tervezi művei kiadását, A' *Tavaszt* meg is jelenteti, s közben a némileg strukturálatlan, inkább csak a nagyobb műveket magában foglaló elgondolás mellé felnő a háromkötetes kiadás koncepciója, amit meg is hirdet február 20-i tudósításában. Rögtön hozzá is fog megvalósításához, s kezdi kialakítani további köteteit, előbb az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* segítségével, majd egyre inkább a *Kéziratcsomók jegyzékei* és aztán a *Műfajjegyzék* szolgál ehhez alapul, felváltva az *Új katalógust*, amely ekkorra, 1802 őszére így betölti szerepét. A következő fejezetek ezen fázisok szerint haladva tekintik át a listák és kiadási tervezetek sorát: előbb a gyűjteményes kiadás koncepciójának kialakulását és a nagyobb önálló műveket

tartalmazó kötetek kiadásának történetét, majd az *Új katalógus*-sal párhuzamosan alakult, a gyűjteményes kiadásba részben beletartozó *Lilla* és *Anakreoni Dalok* formálódását, végül az *Új katalógus* mellett elkezdett, de csak a *Műfajjegyzék* alapján bevégezett *Alkalmatosságra írt versek* és *Ódák* alakulását.

A gyűjteményes kiadás tervei és ami megvalósult

1. Kiadástervek: 1797. november–1798. augusztus

A *Diétai Magyar Múza* megjelentetésétől A' *Tavaszi* kiadásáig terjedő időszakban Csokonai folyamatosan tervezgette művei kötetekbe rendezését és közrebocsátását, de csak néhány nagyobb alkalmi költeménye került kinyomtatásra önállóan,¹ valamint néhány vers folyóiratban és más kiadványban.² Terveinek dokumentumai (a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* 1797-es és 1798-as változatai, valamint az 1800. december 15-i és az 1802. február 20-i előfizetési felhívások) kezdetben egyértelműen *gyűjteményes kiadást* sejtetnek, amelyben leginkább a *nagyobb művek*, főleg *fordítások* kapnának helyet, s csak az időszak végére körvonalazódnak a kisebb saját verseket tartalmazó kötetek. Mindezt azonban valóban csak sejtésként írhatjuk le, mert e tervezetek sajátossága éppen a kiadandó művek körének bizonytalansága, illetve szándékos lebegtetése, így éppen erről tudható a legkevesebb. A korabeli levelezés alapján sem állnak rendelkezésre sokkal pontosabb adatok e téren, viszont a tervezetek háttéréről, a támogatók szerzésének próbálkozásairól és a pénzügyi tervezésről annál több információt szolgáltatnak. Célszerű tehát ezek áttekintésével kezdenünk az 1796 vége és 1802 eleje közötti mintegy öt esztendő gyűjteményes kiadásterveinek vizsgálatát.

Csokonai 1797. november 8-án, mint arról már többször szó volt, levelet írt Orczy Lászlónak, majd ezt a szöveget ugyanezzel a dátummal, minimális változtatásokkal lemásolta Koháry Ferencnek is. A levél *Ajánlás és Előbeszéd*, vagyis egy kiadni tervezett szöveg, nem mellesleg e korszakának aktuális irodalmi program-

---

¹ A' *Nemes Magyarorságnak felülésére* (1797), A' *Haza' Templomának Örömnapja* (1798), A' *Szépség' ereje a bajnoki szíven* (1800).

² A' *Dugonits' Oszlopa* (1798, idegen betoldással), öt vers a *Magyar Hírmondó* 1801. szeptemberi, kettő az 1802. januári Toldalékában.

ját fogalmazza meg benne, igaz, a (két) levelet végül nem küldte el.³ Most itt azonban elegendő annyit kiemelni, hogy a levél elsődleges, praktikus célja a támogatás megszerzése (még ha ez terv is maradt csupán). Mint írja, „méltóztassa Nagyságos Nevével az én Munkámat a’ halhatatlanságra elbélyegezni. – Egyszersmind pedig alázatosan könyörgök EXCELLENTIÁD előtt, méltóztasson, hathatós Pártfogása által lételt adni az én Múzsámnak, hogy az már tovább a’ homályba ne űljön: mert minthogy a’ Törvény’ és Nyelvek’ tanulására nyóltz esztendőök alatt majd minden költségemből kifogytam, ’s most is pedig az Insurrectio miatt magam pénzén kell hevernem, kéntelen vagyok addig, míg fáradságimnak nyugtató pontjára eljuthatok, a’ Kegyelem’ ajtaján bészörgetni.”⁴ E kérés megfogalmazása közvetlenül a kinyomtatásra szánt programírást folytatja, vagyis a kiadás részleteiről korábban sincsen szó, s az ezt a részt közvetlenül követő mondat sem igazít el minket e tekintetben: „Azt a’ Munkát fogom világra botsátani, a’ mellyet EXCELLENTIÁD parantsolni méltóztatik, és annyi ár-kust, a’ menyynyire kegyelmes Rendelése kötelezni fog.”⁵

A kérés elég furcsa, gyakorlatilag azt mondja, hogy válassza ki a műveket a gróf maga (akár Orczy, akár Koháry, s az is mindegy, melyiket, csak jelenjen meg végre valami). Ahhoz azonban, hogy a gróf választhasson, ismernie kellett Csokonai műveit, s a fenti mondat megfogalmazása arra enged következtetni, hogy egy bizonyos választékból való választásra kérte reménybeli mecénását (s más nem is nagyon tételezhető fel, mert különben honnan is ismerte volna egy Orczy vagy egy Koháry gróf Csokonai kézíratos műveit). A levél mellett azonban jelenleg nincsen melléklet. Ismerjük viszont a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* című autográf címlistát 1797-ből, amelyről a szakirodalom egyöntetűen úgy vélekedik,⁶ hogy ez szolgált volna az Orczy–Koháry-levél mellékletéül. Ebben az autográf lajstromban pontos dátum nincs, ami a datálását segítené, viszont egy kipótoltt változatát elküldte

³ L. Lev. 506–507., vö. DEBRECZENI, 1993, 119–132.

⁴ Lev. 72.

⁵ Uo.

⁶ A kritikai kiadás első kötete egyenesen tényként közli ezt (Költ. I., 221.).

Aranka Györgyhöz írott 1798. augusztus 4-i levele mellékleteként, s ez másolatban fenn is maradt (l. az 5/a–e képmellékletet). A levél dátuma egyértelműen kijelöli a keletkezés felső időhatárát, a pótlásban pedig szerepel az 1798-ban kinyomtatott Széchényi-vers is, míg a korábbi autográf változatban nem. Noha a kezdő dátumot (vagyis ami előtt nem íródhatott) nem tudjuk pontosan meghatározni, de az összefüggések és az irat címe elég valószínűvé teszi, hogy az Orczy–Koháry-levélhez kötődő kiadási tervvel van kapcsolatban (nagyon valószínűvé, de nem bizonyossá).

Megerősíti ezt a Széchényi Ferencnek 1798. január 23-án (tehát az Orczy–Koháry-levél után két és fél hónappal) írott levél következő passzusa is: „Azolta [ti. a *Diétai Magyar Múzsza* kiadása óta], a’ Nyári Insurrectionnak üres ideje alatt [1797 nyarán], öszveszedtem Írásaimat, a’ mellyek részént eredeti, részént görög, deák, frantzia, német és olasz nyelvből fordított darabok; részént versek és theatralis munkák, részént prósák a’ philosophiai ’s Aestheticai Tudományokból. Ezeket öszveszedvén itten Komáromba *Nyájas Múzsza* név alatt kiakartam adni.”⁷ A művek leírása elég pontosan ráillik a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* tartalmára, az időpontok pedig ugyancsak egybeesnek a fent említett időhatárokkal. (Leginkább csak az eredeti művekre való utalás nem illik erre, de itt gondolhatunk a *Rózsi-versek* kéziratos csomójára is.) Van azonban még egy figyelemre méltó mozzanat: megadja a kiadvány tervezett címét. A *Nyájas Múzsza* elég közeli kapcsolatban látszik lenni a *Diétai Magyar Múzsza* megnevezésével és alapkoncepciójával: a *nyájasság* fogalma a *Diétai Magyar Múzsza* előbeszédének is egyik fontos eleme, mint arról korábban szó volt.

A Széchényihez szóló levél azonban mindezt múlt időben említi, s új tervet fogalmaz meg: „De azolta szándékomat megváltoztatván, most már a’ Pétzeli’ halálával félbeszakadt Mindenés Gyűjteményt akarom folytatni. Okaim erre ezek. Mert így a’ magam írásaimat, a’ mellyek többnyire apró Darabok, szintűgy kiadhatom; azonba a’ Tudósoknak közé iktatott Munkáival a’ Könyvnek, dísz, kedvességet és tekintetet adhatok. [...] *Új Min-*

---

⁷ Lev. 79.

denes Gyűjtemény lesz a' neve, a' mely már országszerte esméretes. 'S a' t."⁸ A terv konkrétabb, s eltér az előzőekben emlegetett gyűjteményes kiadás tervétől, hiszen többszerzős periodikát körvonalaz, bevezetett névvel. A mondat végére vetett 'S a' t. azonban jelzi azt is, hogy ez az elgondolás sincs túl az ötlet szintjén, s elsődleges célja a mecénás megnyerése a kiadáshoz (ami aztán majd csak alakot ölt valahogy). A levél ezen felvezetés és az Orczy-Koháry-levél programjának két bekezdéses összefoglalása után valóban a kérelem megfogalmazásához jut el végül.⁹ A három szöveg így nemigen választható el egymástól: egyaránt egy nagyon bizonytalan körvonalú kiadási tervhez kérnek nagyon határozottan támogatást a kiszemelt mecénástól, egy ugyancsak határozottan megfogalmazott irodalmi program alapján.

2. Kiadástervek: 1800. december–1801. szeptember

Csokonai 1800. december 15-én kézírásos előfizetési felhívást kezd köröztetni a debreceni és a sárospataki kollégiumban: „Mostoni üres Napjaimat kívánván köz-fáradásra fordítani; jelentem előre az Érdemes Olvasó-Publikumnak, hogy mindennemű Poétai 's folyó beszédbe írott Munkátskáimat az Új-Esztendővel köz-kézre botsítani szándékozom. Hogy tehát a' Publikum indulatjáról előre bizodalmat vehessek: subscriptiora kívánom botsítani, illy conditziók alatt: 1°/ Tsak a' Nevét tessék a' venni kívánóknak ezen papirosra feljegyezni, a' pénzt akkor fizetik meg, mikor az Exemplár a' kezekbe mégyen. 2° / Egy Tomus áll 12 árkusból, s arra lesz 8 garas, olyan kiadásba, mint a' Diétai Músa. – A' Gyűj-

---

⁸ Uo.

⁹ „De mivelhogy minden Közjóra tzélozó Plánuma a' Magyarnak, vagy a' költség' vagy a' Pártfogók' nem léte miatt, hol az irigység hol más szerentsétlenség miatt, még eddig részént füstbe ment, részént szikrát sem kaphatott: ehez képest, hogy a' számos példákat az enyim is eg[ly]yel ne szaporítsa, az Uj M[in-dene]s Gyűjteménynek homlokára kívántam a' haza-szerette *Szecheny Nevet* függeszteni, és azt telyes megalázódással Excellentiádnak oltalmába ajánlani, főhajtva könyörögvén Excellentiádnak, hogy azt hatalmas Szárnyai alá venni, 's a' világra leendő kijöhetésre felségelleni méltóztassa.” (Lev. 80.)

temény pedig hány Tomusra terjed, a' Nyomtatás mutatja meg: lesz mintegy 3 Tomus.”¹⁰ Ezt követően pontokba szedve megnevezi a kiadandó nagyobb műveket, 'Georgicon – Hajfürt – Gráziák – Békaegérharc – Dorottya – kisebb darabok – Tavas, Manuta' sorrendben. Az azonban az idézett utolsó mondatból látható, hogy valójában nincs eldöntve, mi és milyen sorrendben fog megjelenni, a felsorolt műcímek inkább csak a kínálatot érzékeltetik, a subscribáláshoz kedvet csinálendő. A felhívásnak ez az igazi újdonsága a korábbiakhoz képest: nem mecénáshoz fordul, hanem aláírókat gyűjt, hogy megtudhassa, mennyi potenciális olvasóra számíthat.

Az előfizetési ívet csak „zárt körben”, a református kollégiumokban, Debrecenben és Sárospatakon köröztette, hírlapban nem tette közzé. A fennmaradt névsor Debrecenből való, de nem teljes: 131 név szerepel rajta, a későbbi összesítő számvetésen már 183 előfizetőt jegyez fel. E számítások utalnak ugyanakkor a Patakon összegyűlt előfizetőkre is (számuk 108).¹¹ A debreceni előfizetők száma még tovább növekedett,¹² mert Festeticshez szóló, 1802. január 10-i levelében azt írja a *Georgicon*-fordításról, hogy „a' Munkát már Debretzeni és Pataki Collegiumainkban publicáltattam, és amabban ugyan 217, emebben pedig 108 Subscribens találkozott, mely Summa 325re menvén, tsalhatatlan reménységet ad a' felől, hogy annyi Exemplár egyszerre elkél, a' mennyiből a' nyomtatásbeli Költség kikerül”.¹³ A számvetés szerint az első

---

¹⁰ Felj. 239–240. Az utolsó mondat sötétebb tintával készült, utólagos betoldás.

¹¹ Lev. 596., 618–619.

¹² Ezt kijelentő módon fogalmazzuk meg, s nem vetjük fel az adatok valódisága iránti kétségnek még azon halvány jeleit sem, mint azt Szilágyi Márton teszi (SZILÁGYI M., 2011, 110.), mert a Festeticsnek megadott nagyobb szám, amit nem támaszt alá lista, ugyanazért van, mint amiért a listát követő számvetésen is 131-ről 183-ra nőtt a subscribensek száma: vagyis mert csak ezt az egy listát ismerjük, mást, későbbit nem. Csokonai ilyen irányú feljegyzései egyébként meglepően precízek és pontosak, gondoljunk akár A' *Tavas*, a Márton-szótár listáira vagy a tűzvész utáni házépítés költségeinek dokumentálására, s Festeticsnek sem hozzávetőleges, hanem pontos számokat ad meg. Ebből pedig azt a következtetést vonjuk le, hogy az előfizetési listára írt számvetés a lista beérkezése és a Festeticsnek írott levél közé tehető időben, nagyjából az 1801-es évre.

¹³ Lev. 160.

kötetet 10 ívvel és 500 példánnyal tervezi, de visszafelé, vagyis a bevételből indulva számol, s abból vonogatja le tételenként a különböző költségeket, míg végül marad neki 300 forint, persze az összes példány eladása esetén. Azért mégsem ezt veszi alapul, hanem kiszámolja, hogy már 80 példány eladása fedezné a költségeket, s minden további eladás visszaforgatható nyereség lenne, tehát ahogy írja, „a’ Ildik Darabot is meg lehet rajta indítani”.¹⁴

Ugyanakkor mégsem hagyatkozik pusztán csak erre a piacfelmérésre (az idézett számvetés a lista elindításakor még készen sem lehetett), hiszen négy nap múlva, december 19-én levelet ír Festetics Györgynek (akihez 1798-as kiadásterveivel párhuzamosan csak állásért folyamodott, nem kiadói támogatásért), hogy legyen a mecénása a *Georgicon*-fordításának és a *Dorottyának*. A kérés elég csavaros, mert, amint az a levél szövegéből kivehető, tudomást szerzett arról (nem tudjuk, honnan), hogy a gróf kiadná a *Dorottyát*.¹⁵ Erre a grófi felajánlásra reagál úgy, hogy úgymond ’méltóbb’ művet ajánl helyette, de azért pár mondatnál később mégiscsak mindkét mű kiadásához kéri Festetics támogatását, s mintegy mellékesen megemlíti, hogy egyéb munkái is éppen megjelenés előtt állnak, „némelly Nagylelkű Pártfogók által”.¹⁶ A *Georgicon* azonban nem volt készen (ebből lettek aztán a későbbi bonyodalmak), s más pártfogókról sincsenek információink, pusztán csak az aláírásokat gyűjtő előfizetési felhívást ismerjük ebből az időből. Puky Istvánhoz egy nappal később írott levelének oda-

---

¹⁴ Felj. 245.

¹⁵ „Eleven hálá pesdült meg bennem, a’ midőn NAGYSÁGODNAK azt a’ Kegyes Ajánlását, hogy a’ Farsangról írott Heroicomicumomat kinyomtatattani méltóztatik, hallani szerentsém volt; de midőn ennek belső mivoltát elgondolám, meghúnyászkodtam, és sajnáltam hogy illy tsekély tárgyú ’s készületű munkámnak lehetett éppen szerentséje a’ NAGYSÁGOD’ Grátziájához.” (Lev. 107.)

¹⁶ A teljes rész így hangzik: „instálom tartozott tisztelettel NAGYSÁGODAT, méltóztassa ezt a’ két Munkátskámát a’ köz-piatzra kisegélleni; annyival is inkább, hogy most legjobb időbe történnék, a’ midőn egyéb Írásim is, melyeknek nagyobb részét itthoni magánosságomban Pope, Wieland, Horatius, Anacreon, Kleist, Tasso, Metastasio, Thomson, ’s mások’ remekjeiből fordítgattam, az Új esztendővel némelly Nagylelkű Pártfogók által kiindúl a’ Magyar Világra.” (Uo.)

vetett megjegyzése sem mond semmi közelebbit a kiadásról és a támogatókról.¹⁷

A Festeticcsel a *Georgicon* (és bizonyos elveszett 25 Ft) ügyében folytatott korabeli levelezés mellett (amelyre később térünk majd ki), a gyűjteményes kiadás terve is fel-feltűnik az 1801-es levelekben. A Márton Józsefnek szóló, május 19-i levélben a következő kérést fogalmazza meg, régebbi ismeretségükre hivatkozva: „Miért tartózkodjam tehát kérni az Urat, hogy Minden Munkájimnak kinyomtatattására egy jó és tsínos Bétsi Könyvnyomtatóval megalkudni méltóztassék? Az egész Gyűjtemény mintegy 40 Árkusra fogna terjedni, mellyben mind Versek, mind kevesebb számú Prosák, mind eredeti mind fordított Darabok lennének, az Exemplárok számát pedig, minthogy Ttes. Frater István Úr nyomtatattaja ki, nem kívánom többnek 500-nál. A' magam' Munkáiról tudósítást vagy felvizsgálást adni [meg]tiltván a' Nemszemtelenség, tsak a' fordításokat említem meg, a' mellyeknek Szerzői tsupa nevekről is elég esméretesek, elég ajánlottak, mint p. o. La Boucle de Cheveux enlevée, de Pope: Die Grázien, von Wieland: Le Temple de Gnide, de M. de Montesquieu, L'Aminta, Favola Boschereccia di Torq. Tasso: Der Frühling, von Kleist: Il Pastor Fido, di Giamb. Guarini; 's t. e' f. – A' Kinyomtatáshoz való Alkut, formát és Gusztust egészszen az Úrra bízom, 's egyebet a' vélem való Közlésénél ki nem kérek.”¹⁸

A kiadási elképzelések ezen összefoglalása a korábbi metódust követi abban, hogy a kiadni szándékozott művek körét homályban hagyja, különféle retorikai eszközökkel elhárítván a pontos megnevezés nyilvánvaló igényét. Így marad a nagy nevekkal operáló, de a kiadás szempontjából semmi megfoghatót nem tartalmazó felsorolás. Két adat pontosítódik a decemberi előfizetési felhíváshoz képest: 40 ívet tervez kiadni, továbbra is 500 példányban, de Bécsben, Márton József segítségével, Fráter István támogatásával (sem Festetics nem említődik itt, noha három nappal korábban

---

¹⁷ „Mindennémű 's nevezetű Munkájim az Új Esztendővel elkezdenek kijönni” (Lev. 115.).

¹⁸ Lev. 128.

írt neki levelet, sem az aláírásgyűjtés). Szóba kerül még az a február vége óta fennforgó eshetőség, hogy esetleg a bécsi *Magyar Hírmondó* segédszerkesztője lehet, a kiadás segítése iránt megfogalmazott kérés talán ezzel a vágyott lehetőséggel is összefüggésben van, a bécsi kapcsolat erősítése által.

Csokonai ezt követően útra kelt Debrecenből, s majdnem egy egész esztendeig távol volt. 1801 nyaratól hozzákezdett a kiadási munkálatokhoz, 1801. július 19-én írja anyjának, hogy augusztus közepéig „Igaron purizálok s nyomtattatok”,¹⁹ majd szeptember 26-án Nagy Gábornak (valamint Kőrösi Jánosnak és Puky Istvánnak is), hogy „Munkáim’ Nyomtattatását 1⁶ Octoberre elkezdi (mert akkor szabadul ki a’ censura alól)”.²⁰ Elkezdi összegyűjteni szétszórta heverő műveit, 1801 szeptemberéből Kiss Imre és Sárközy István válaszleveleit ismerjük, akik örömeiket fejezik ki a munkák kiadásának megkezdése kapcsán, és kéziratokat küldenek Csokonainak.²¹ Székely Péter 1802. január 18-i válasza hasonló tartalmú („Augustus 3kánn írt levelét 25kénn vettem”), s ő is műveket küld.²² A szeptember 26-án Pesten keltezett három levél egészen határozottan nyilatkozott a kiadás állapotáról (ki szabadul a cenzúra alól és pár nap múlva nyomtatni kezdik), ugyanakkor ezzel párhuzamosak a munkái összegyűjtését célzó levelek is. Jó lenne tudni, mit is akart kiadni, mi volt sajtó alatt, miközben még munkái összeszedésével foglalatoskodott.

A leveleket barátainak írta, és ráadásul valami erős, felszabadult magabiztossággal.²³ Ezekben a levelekben teljesen egybehangzóan

---

¹⁹ Lev. 143.

²⁰ Lev. 150., ill. 152., 153.

²¹ Lev. 146–148., 148–150.

²² Lev. 161–162.

²³ „Barátom! Mind ez ideig nem írtam azért, hogy tsupa szót beszédet küldeni nem akartam. Várokztam dolgaimnak rendbe szedésekre; Plánomat elhallgatni barátsági Kötelesség ellen lett volna, kitrombitálni pedig, míg el nem sülnék, még Barátom előtt is átalottam, hogy vagy Szánakozást, vagy Kinevettetést ne nyerjek tőle. Most hát minden megvan, és elsült, és erős lábon áll. Nékem itten egy kis Gyermeke’ tanításáért ingyen Szobám és Kosztom van, ebéd, bor, vatsora: ez Pesten haladja a’ 200 forintot. Munkáim’ Nyomtattatását 1⁶ Octoberre elkezdi (mert akkor szabadul ki a’ Censura alól)” (Lev. 150.).

nyilatkozik a cenzúráztatásról és a nyomtatásról, tehát alappal tételezhetjük fel, hogy tényleg volt valamilyen műve a cenzúrán, de erre nézve iratokról és semmilyen más adatról sem tudunk, így Csokonai közlésének rögzítésén túlmenően nem vállalkozhatunk a szóban forgó kiadás körvonalazására.²⁴ Annyit erősítenek még meg a levélszövegek, hogy továbbra is 500 példányt kíván kiadni, de ezúttal nem a támogató pénztárcájára való tekintettel (Fráter Istvánról és más mecénásról szó sem esik), hanem mert Kazinczy így tanácsolta.²⁵ Panaszkodik ugyan a nyomtatás drágaságáról, de a finanszírozás mikéntje nem kerül szóba, miként arra nézve sem kapunk információt, hogy ez a Pesten, Trattnernél folyamatban lévő, maga Csokonai által felügyelt nyomtatás²⁶ hogyan viszonyul a bécsi kiadás tervéhez. Merthogy ugyanekkor, a bécsi *Magyar Hírmondó* szeptember 29-i számában az jelenik meg, egészen a Mártonnak küldött összefoglalás szerint, hogy Csokonai munkáinak kiadása Bécsben fog kijönni.²⁷ Az ellentmondásos adatokat feloldani nem tudjuk, a közöttük lévő hiátusokat pedig nem áll módunkban megbízható módon kitölteni, így a gyűjteményes kiadás 1801. szeptemberi változatának lényegében csak a létezését, és néhány apróbb, a levelekből kiolvasható sajátosságát rögzíthetjük. Ezek többsége a pénzügyi kérdésekre vonatkozik: egy kötet

---

²⁴ Kézenfekvő lehet az 1802 februárjában kiadni tervezett köteteket, A' *Tavaszt* és a *Dorottyt* érteni 1801 szeptemberére is, ahogy Vargha Balázs és Szilágyi Ferenc teszi (VARGHA, 1974b, 8.; Költ. I., 263–264.). Egy későbbi adat egyszerű visszavetítése önmagában sem megalapozott következtetés, de ezen esetekben még e visszavetítés lehetőségének ellentmondó adatokat is ismerünk. A *Dorottya* kéziratát legkorábban csak 1801 októberében küldte meg Csokonainak Sárközy István (Lev. 149.), A' *Tavaszt* pedig egészen 1802 februárjáig az utolsó helyen szerepelt a kiadandó fordítások között.

²⁵ „Kazinczy Úr Tanácsa szerint keveset – 500.t – nyomtattatok, hogy a' sokság miatt Kápsává ne váljék, de azt a' keveset jó árron adom, *der Künstler lässt sich bezahlen*, azt mondta a' híres Chodowiecky, mikor Angelica Kauffmannak egy Festését 6,000 f.ért Copiázta. – Ez ugyan kevély hasonlítás: de Kazinczy' Szavai.” (Lev. 151.)

²⁶ „a' Nyomtatásra magam inspiciálok Trattnernél, a' kinek szép betűje 's fájin papirossa van” (Lev. 152.).

²⁷ Költ. I., 264.

ára 40 krajcár lett volna, a háromkötetes kiadás így összesen 120 krajcárba került volna, ami 2 rajnai forinttal volt egyenértékű.²⁸

3. A kiadandó művek köre: 1797. november–1802. február

A kiadási terveket (pontosabban: az azokról fennmaradt dokumentumokat) áttekintvén leginkább az tűnhet fel, hogy sokkal több szó esik a nyomdai, pénzügyi kérdésekről, mint a kiadandó művekről. Az 1797–98-as időszakban lényegében kizárólagosan a mecénási támogatás megszerzése állt a középpontban, az 1800. decemberi felhívással kezdődően hangsúlyossá válik a kiadás finanszírozásának egy másik, piacibb útja is, noha a mecénási támogatás megszerzése nem kerül le a napirendről (Festetics György, Fráter István a kiszemelt ekkoriban). A különféle számvetések alapján azonban látszik, hogy Csokonai elsősorban a kiadás megindításához szeretne segítséget (esetleg, mint Festeticsnek írja, hitelt²⁹), utána már a bevételekből tervezi finanszírozni a további köteteket, s még nyereségre is számít, amiből tervezett pesti életének költségeit pótolná ki.³⁰ Az is látszik továbbá, hogy e kiadási tervek mind a bécsi, mind a pesti nyomtatás esetében összefonódnak a polgári egzisztencia teremtésének, a hivatalvállalásnak a szándékával is (újságírás, nevelősködés, földmérés).

A kiadandó művek körének vizsgálatához az alábbi két táblázat szolgál alapul, az első a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak jegyzé-*

---

²⁸ Kőrösi Jánosnak írja: „A’ Nyomatás felette drága mindenütt, mert a’ papiros arra két annyi, mint volt: ez okon, egy Tómus’ arra 40 Xr. lesz. Ebből fogok az Úrnak küldeni 3 Exemplárt, adja el az Úr az 5 forintba: egy exemplár 3 Tómusba à 40 Xr. = 2 Rf. Két Exemplár 4 Rf. a’ harmadiknak az árrából az egyik ft. kipótolja az 5 ftot, a’ másik forint légyen az Úr szívességének és az én köszönetemnek Rubricájába.” (Lev. 152.)

²⁹ Vö. „tsak annyit instálok Nagyságodtól, hogy a’ Nyomatás árrát, míg az az Exemplárokból kikerül, valamelyik Dominium által a’ Typographusnak lehetetni parantsolni méltóztassék” (Lev. 159.).

³⁰ „Munkáim’ jövedelméből a’ mellyékes költségeket talám pótolgathatom.” (Nagy Gábornak, 1801. szept. 26., Lev. 151.)

kétől kezdődően a szóba hozott nagyobb fordításokat tekinti át, a második az 1800. december 15-i felhívásban említett fordításokat és eredeti műveket. Az első táblázaton külön választjuk a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* két szakaszát, s jelöljük annak a három levélnek az egymással átfedésben lévő adatait, amelyek ugyancsak a kiadandó fordításokat sorolják fel.³¹ A táblázatban félkövérrel kiemeltük azon címeket, amelyek az előfizetési felhíváson is szerepeltek, s félkövér-kurzívval azt az egy címet, amely az *Új katalóguson* és a *Vázlatos kiadási terven* még feltűnik az előbbieket mellett. E listák tételeit egyébként a második táblázat foglalja össze, az előzőben is szereplő levelek vonatkozó adataival kiegészítve azokat, a *Vázlatos kiadási terven* elkülönítve az *Új katalógusról* való átmásolás sorrendjét ('a' oszlop) a későbbi számozással kialakított sorrendtől ('b' oszlop). A címeket abban a sorrendben vettük fel, ahogy az időrendileg első dokumentumban szerepelnek, a további oszlopokban szereplő számok az adott cím adott dokumentumbeli sorrendi helyét jelölik (a *Vázlatos kiadási terv* átszámozása az egyező sorszámokkal műcsoportokat alakít ki, nem sorrendet). A címeket, ha ismerjük Csokonai fordítását, akkor az általa megadott alakban írjuk, ha nem, akkor az eredeti nyelven.

<i>Cím</i>	<i>KiM.</i>		<i>Levelek</i>		
	<i>1797</i>	<i>1798</i>	<i>1800</i>	<i>1801</i>	<i>1802</i>
<i>Tasso: Amintás</i>	1	1	7	4	2
Guarini: A hű pásztor	2	2		6	
Metastasio: Az elhagyatott Dido	3	3	8		5
Metastasio: Ákhilles Stzirusban	4	4			4
Metastasio: A' Pásztor Király	5	5			6
Metastasio XV kantátája	6	6			3
Berquin Idylles	7	7			
Eschenburg Theorie...	8	8			
Raff Naturgeschichte	9	9			
Schikaneder: A' Varázssíp	10	10			9

³¹ Az eddig tárgyalt három levélről van szó: Festetics Györgynek, 1800. december 19.; Márton Józsefnek, 1801. május 19.; Széchényi Ferencnek, 1802. február 13.

<i>Cím</i>	<i>KiM.</i>		<i>Levelek</i>		
	<i>1797</i>	<i>1798</i>	<i>1800</i>	<i>1801</i>	<i>1802</i>
Zacharie: Das Schnupftuch	11	11			
Miltenberg: Natur und Liebe		12			
Pope: Az elragadtatott hajfűrt		13	2	1	8
Pope: Essay on Man		14			
Vergilius: Georgicon			1		1
Wieland: A' Gratziaák			3	2	
Horatius			4		
Anacreon			5		
Kleist: A' Tavas			6	5	10
Thomson			9		
Montesquieu: Le Temple de Gnide				3	7

A táblázat címeit áttekintve először az az összefüggés tűnhet fel, hogy az eredeti nyelven írott címek (tehát amelyeknél nem ismerünk Csokonai-fordítást) tendenciaszerűen csak egy-egy felsorolásban szerepelnek.³² A *Kézírásban lévő Munkátskái*mnak megnevezése tételei közül ilyenek: Berquin, Eschenburg, Raff, Zacharie, Miltenberg említett művei, valamint Pope *Essay on Man*-je, az 1800-as Festetics-levél adatai közül a három, közelebbről meg nem határozott mű (Horatius, Anakreón, Thomson), egyedül Montesquieu nem szerepel egyikben sem, s csak az 1801-es és 1802-es levelekben tűnik fel, a korabeli jegyzékeken viszont a többihez hasonlóan nincs rajta ez sem. E művek lefordításáról nincsenek adataink, mindössze az eredeti művek közül néhányból való kijegyzések maradtak ránk. Nemigen tekinthetjük említésüket tervnél, ötletnél többnek, felsorolásuk leginkább a reménybeli mecénás elkápráztatását szolgálhatta.

A (részben vagy teljesen) lefordított művek egyik csoportja szerepelt már az *Első katalógus*on is, ezek alkotják a *Kézírásban lévő Munkátskái*mnak jegyzéke elejét az első hat tétellel bezárólag, így e listáról elmondható, hogy a korábbi nagyobb fordítások számbavételével kezdte a kiadandó-kiadható művek listázását

³² E tekintetben a KiM. két változatát értelemszerűen egynek tekintjük.

(e lista, mint a fejezet elején tárgyaltuk, nagy valószínűséggel az Orczy–Koháry-levéiben megfogalmazott támogatási kéréshez tartozott). A Tasso-mű az *Első Darab* utolsó tétele volt, Guarini fordításából csak részleteket ismerünk, a Metastasio-darabok közül pedig itt már csak 15 kantátát említ (minderről korábban részletesen szoltunk). Ezt követően A' *varázssíp* szerepel még itt a régi fordítások közül, az újabbak közül pedig a *Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése* második változatában tűnik fel Pope Fürtrablásának fordítása, amely nem maradt ránk, de tudjuk, hogy elkészült.³³ Az újabban (részben vagy egészében) elkészült fordítások az 1800-as levélben tűnnek fel, s ezek kivétel nélkül rajta vannak az előfizetési felhíváson is, de ott eredeti művek társaságában.

Cím	Előfizetési felhívás 1800. dec.	Levelek			ÚK.	Vkt.	
		1800. dec.	1801. máj.	1802. febr.		a)	b)
Vergilius: Georgicon	1	1		1	6	6	4
Pope: Az elragadtatott hajfűrt	2	2	1	8	1	1	3
Wieland: A' Gratziaák	3	3	2		3	3	4
Békaegérharc	4				2	2	3
Dorottya	5	0			35	8	2
Kleist: A' Tavasz	6	6	5	10	5	5	4
Az igazság diadalma (Gelegenheits- gedichte)	7				(12–34)	7	1
Tasso: Amintás					4	4	3

A nagyobb fordítások közül 1800 végére kivált néhány, túlnyomórészt újabban készült fordítás, s ezek kerültek a kiadandók közé az aláírásgyűjtő íveken (a korai *Amintás* csak az *Új katalóguson* és a *Vázlatos kiadási terven* került ezek sorába). A Fürtrablásról az imént szoltunk, a *Georgicon*ról és A' *Tavas*zról a

³³ L. erről magát Csokonait, Tan. 55.

következő alfejezetekben részletesen szólunk, a Wieland-fordításról kell itt azt elmondanunk, hogy mindössze egy részletét ismerjük, de az a tény, hogy Schediusnál lévőként említi, arra enged következtetni, hogy az egész vagy legalábbis nagy része elkészült a fordításnak (ennél biztosabb állítást azonban nem fogalmazhatunk meg egyik irányban sem). Két nagyobb eredeti mű került teljes értékűen a listára, a *Békaegérharcz* és a *Dorottya*, az előbbi korai, és így rajta van az *Első katalóguson* is, az utóbbi későbbi keletkezésű, s Festetics ajánlata miatt ez az egyik elsőrendűen kiadandó mű (ezért szerepeltettük nulladikként a táblázatban).

Az *Új katalóguson* azonban a *Dorottya* csak az első nagyobb tartalmi egységet záró 35. helyen, az 1800-as listán *Az Igazság Diadalma* pedig a 7. pont végére vetve szerepel, nem önálló tételként (ezért tettük egy sorba az *Új katalógus* 12–34. tételeivel, amelyek lényegében mindegyike alkalmi darabnak tekinthető tágabban véve). Ez az egység látszik megfeleltethetőnek a *Vázlatos kiadási terv* 'Gelegenheitsgedichte' megnevezésével, amely először az utolsó előtti helyet foglalja el, majd az átszámozással az élre ugrik. A másik szembeötlő tény az 1800 vége és 1802 eleje közötti átrendeződésekben, hogy a sort vezető *Georgicon* az *Új katalógustól* kezdve a sor végére kerül, éppen akkor egyébként, amikor Festeticsnek elküldi annak egy részét és a kiadáshoz való ajánló szöveget 1802. januári 10-i levelében. Mindez már az 1797-től formálódó, 1800-ban alakot öltetni kezdő kiadási tervek fordulatáról vall: olyan fordulatról, amelynek során az addig éppen csak körvonalazott tartalom, amely jobbra nagyobb fordításokra épült, határozott alakot kezdett öltetni, s megjelent benne a kisebb költeményekből összeállított kötetek terve is.

4. Leágazás és átalakulás: 1802. január–február

Arra nézve, hogy miért kerülhetett a *Georgicon* a sor éléről a végére, Csokonai Festetics Györggyel való levelezése szolgálhat adatokkal. Már említettük, hogy 1800. december 19-én, mintegy a *Dorottya* helyett, de azért valójában mellett, ezt ajánlja kiadásra,

kérven a gróf támogatását. Erre válaszul az a mű bemutatását kéri, hogy megvizsgáltathassa, kiadásra érdemes-e. Csokonai 1801 tavaszán többször halogató levelet ír, aminek nyilvánvalóan az az oka, hogy nincs készen a fordítással, amelyet Csurgón elkezdett ugyan, de ebből az első kidolgozásból csak 70 sor készült el, felező tizenkettesekben.³⁴ 1802 elejére végre lefordított annyit, hogy küldhessen legalább mintát a grófnak (a II. könyvet, 15 szótagú sorokban). Festetics azonban az egész megküldéséhez köti a támogatást, így Csokonai ezen 1802 eleji levélváltást követően már nem is hozza szóba az ügyet két Festeticsnek szóló 1803-as levelében, csak a valószínűleg Rhédey Ferencnek szóló, támogatást kérő levelében³⁵ hivatkozik a gróf segítségével megjelenendő *Georgicon*-ra. Ma sem ismerjük a teljes fordítás kéziratát, a költő akadémiai kéziratanyagában a csurgói kidolgozás 70 sora mellett mindössze az I. és a II. könyv maradt ránk teljesen, valamint néhány sor a III. könyv elejéből, illetve az elküldött II. könyv a Magyar Országos Levéltár Festetics-anyagában. Igaz, Domby Márton úgy nyilatkozott, hogy a fordítás teljesen elkészült, Kazinczy pedig még Csokonai életében, 1803. szeptember 1-jén arról tesz említést Édes Gergelynek írott levelében, hogy Csokonai a lefordított *Georgicon*-t elégette,³⁶ de ezen információkra nézve további referenciák nem maradtak fenn, így a *Georgicon*-fordítás teljes elkészülése és további sorsa tárgyában nem tudunk teljes bizonyossággal állást foglalni.

Így is látszik azonban, hogy a *Georgicon*-fordítás történetében 1802 eleje fordulatot hozott, s ez elsőrendűen a Festeticshez írott januári levélhez kötődik. Itt a következőket olvashatjuk (miután megpróbálja megmagyarázni, hogy miért nem a teljes művet küldi): „a’ Georgicont arra a’ lábra állíthatom, a’ mellyre T. Kováts József Uram, kivel N:Kőrösön tanátsot tartottam, a’ maga Aeneissét; a’ minthogy mindenben úgy akarom is intézni a’ Nyomtatást,

---

³⁴ Vö. Költ. V., 606–610.

³⁵ Lev. 281.

³⁶ L. minderről Lev. 666.

hogy az Ő Aeneisséhez, melly 3 Kötetből áll, az én Georgiconom 4diknek passirozhasson. Illy tzéllal jöttem fel Pestről is ide R:Komáromba, hogy mivel amazt itt nyomtatják, én is a' magamét itt nyomtassam, még pedig saját Inspectióm alatt; meg is alkudtam már Weinmüllernével, és árkusát szép betűkkel 's a' legnagyobb 8° formában 12 f. vállalta fel, lesz pedig a' Munka a' Jegyzésekkel 15 árkus, és így a' költség térszen 180 f.”³⁷ Hogy tényleg csak ezért ment volna Komáromba, némi túlzás lehet, más korabeli leveleiben legalábbis nem szerepel ez az interpretáció, de most inkább fordítsuk figyelmünket arra, hogy Csokonai a *Georgicon*-fordítást itt Kováts József Aeneis-fordításához csatoltan tervezi megjelentetni, s ezzel kiveszi saját gyűjteményes kiadásának kereteiből. Az ezzel a levéllel lényegében egy időre tehető *Új katalógus* és *Vázlatos kiadási terv* sorrendjének átalakulása így talán nem független eme új elgondolástól. Utána pedig már maga az egész terv reménytelennek látszott a fordítás el nem készülte és a grófnak a teljes mű bemutatása iránti elvárása miatt, így nem is került elő többé műlajstromain.

A *Georgicon*-fordításnak a gyűjteményes kiadásból való leágazásával párhuzamosan végbement a gyűjteményes kiadás egészének átalakulása is, ez leginkább a Széchényi Ferencsel folytatott korabeli levelezésben és az 1802. február 20-i keltezésű, a *Magyar Hírmondóban* március 5-én megjelent tudósításban érhető tetten. Csokonai 1802. január 9-ről datálva elküldte Széchényi Ferencnek az 1797-es Orczy–Koháry-levél *Ajánlás és Előbeszédjét*, új befejezéssel ellátva, a gróf támogatását kérően közelebbről meg nem nevezett „első Zsengéi”-nek a „Múzsák nézőpiattzára” való kivezetéséhez.³⁸ A kiadásról részletesebben nem írt. Széchényi január 29-én válaszolt, s három feltétel teljesítésétől tette függővé a költő kiadási terveihez nyújtandó támogatását: a kiadásnak az országgyűlés utánra való elhalasztását, a művekbe való betekintés jogát és az (Orczy–Koháry-levélből átemelt) ajánlás elhagyását

---

³⁷ Lev. 159.

³⁸ Lev. 157–158.

kérte.³⁹ Csokonai február 13-i keltezésű levelében válaszolt, s minthogy mást nem tehetett, a feltételeket elfogadta.⁴⁰ Legalább is elvileg, a válaszlevélben kifejtettek és a dokumentálható események ugyanis nincsenek egymással teljes összhangban.

A levélben a feltételek formális elfogadását követően hosszan részletezi kiadástervét, amit előző levelében egyáltalán nem tett meg. Az élre emeli a *Georgicon*-fordítást, tényként közölve a feltételes ígervényt, hogy azt Festetics György kiadja. Ezt követően a többi levélből ismert felsorolás következik a nagyobb fordításokról, ahogy ezt az előző alfejezet táblázataiban részletesen is láthattuk. Végül mintegy megemlíti, hogy a sorban utolsóként szereplő Kleist-fordítást már sajtó alá adta, igaz, nem Széchényihez, hanem a feleségéhez szóló ajánlással (ezt három nap múlva megküldi a grófnénak). Ez utóbbiak már nyilvánvalóan a megszabott feltételek kijátszását jelentik (még ha Csokonai hosszan és átéléssel bizonygatja is ennek az ellenkezőjét), hiszen *nyomtatásba adott kötetet és ajánlást is, bemutatás nélkül*.

Más korabeli dokumentumok pedig arról vallanak, hogy nem mindenben a Széchényinek leírt kiadási tervzet megvalósításán dolgozott. Barkassy Jánosnak február 15-én azt írja, hogy „Nem lévén elegendő Praenumeránsom, [...] dugába dült a Farsangi Poema; hanem a helyett nyomtatják a *Kleist Munkáját* és pesti vásárra le is viszem magammal”.⁴¹ Február 20-i keltezésű tudósításában pedig egy három részből álló kiadást vázol fel, amelynek első darabja a Kleist-fordítás, a második a *Lilla*, a harmadik a *Dorottyá*.⁴² Vagyis eredetileg éppen hogy a *Dorottyát* akarta először kiadni, s a közzétett tervben is ez (és a *Lilla*) szerepel a Kleist-fordítás mellett, nem pedig a Széchényinek felsorolt fordítások. A két, egymástól a kiadandó művek felsorolásában eltérő dokumentumcsoport alapján azt persze nem lehet kijelenteni, hogy a kiadási terv vagylagos lett volna, hiszen nyugodtan elképzelhető-

---

³⁹ Lev. 163–164.

⁴⁰ Lev. 164–166.

⁴¹ Lev. 167.

⁴² Felj. 248.

ek ezek egymás mellett is. De hogy mást sugallt a grófnak és más-
sal állt a közönség elé, az elég nyilvánvaló.

Van azonban e széthúzó terveknek egy közös eleme, amely
ténylegesen egymás mellé rendezheti ezeket. Mintegy a *Diétai
Magyar Múzsza* kiadási módját követve, művei gyűjteményes ki-
adását csomónként kívánja megvalósítani, a csomók együtt pedig
köteteket alkotnának (s így egymás utáni részletekben minden
említett mű sorban kiadható). Mint Széchényinek írja: „hogy
Excellentiádnak is egyszerre sokkal ne alkalmatlankodjam, magam
is (míg egy része Excellentiádnál lejé) a’ többivel foglalatostokod-
hassam, apró Csomónként, mellye[k] 7–8 árkusból fognak állani,
vagyis *Heftweis* udvarlok vélek Excellentiádnak”.⁴³ A tudósításból
ennél prózaibb ok tűnik elénk, mikor A’ *Tavas* megjelenéséről
áttér az egész kiadásra: „Ezt a’ Tsomót (Heft) még más két ilyen
Tsomó fogja követni, melly mindenik szintűgy 7 árkusra terjed,
és a’ három tsmó tesz osztán egy Kötetet. [...] Ennek az 1-ső
Tsomónak kiadását az idevaló Praenumeratio segítette: a’ többi
Tsomókra nézve pedig (mellyek Sz. György napi Debretzeni vá-
sárra készülnek el) tisztelettel jelentem az Érd. olvasó közönség-
nek, hogy az azokért való Praenumeratiót Pesten a’ jövő vásárcor-
nálam letehetik, vagy tétethetik.”⁴⁴ Nincs tehát szó hosszú mun-
kálkodásról, sokkal inkább az előfizetésről mint finanszírozási
módról, a folytatásos forma ezért szükséges, de persze ez a folya-
matos javítgatásra is alkalmat adhat. Úgy képzelem el a művei
megjelentetését, hogy az előfizetésből (tehát immár nem subs-
cribálásról van szó⁴⁵) megindított sorozat a befolyó bevételekre
alapozva folytatható, ennyiben tehát követi korábbi elgondolását.
A’ *Tavas* terjesztéséről fennmaradt kiterjedt és igen részletes,
precíz feljegyzések ugyancsak ezzel látszanak összhangban lenni.

---

⁴³ Lev. 165.

⁴⁴ Felj. 248.

⁴⁵ „Sokakra nézve azt is szükséges említenem, hogy a’ Subscriptio pénz nélkül
nem Praenumeratio, és az az én nyomtatásom éppen semmit sem könnyebbíti:
Ha egyszer kijön a’ Munka, Subscriptióval is vagy a’ nélkül is lehet osztán adni
venni. És így a’ kik hozzám eddig Titt: Neveiket pénz nélkül felküldötték, méltó-
táztassanak megengedni, ha a’ Munkával 1 forintért nem kedveskedhetem.”
(Felj. 249.)

A reménybeli mecénási támogatás ehhez társulhatna, lehetőséget adva további művek kiadására is, legyenek azok a Széchenynek megírtak, vagy még inkább azok, amelyek ezek közül az *Új katalóguson* és a *Vázlatos kiadási terven* is szerepelnek. Ezt támasztják alá A' Tavaszi előbeszédének első bekezdésében a kiadás egészéről mondtak: „Most sints abban módomban, hogy egyszerre kiadhassam Munkáimat, hanem csak némelly apró Darabokat közlök szíves Olvasóimmal, a' mellyeknek nyomtatásával bírhatok, 's a' mellyek példa gyanánt szolgálhatnak addigis, míg a' Nagy Könyvemet Hazánkknak egy Fő Oszlopa, Ki Nemzetéhez való buzgó indulatjának sok jeleiről esméretes, a' köz fényre kiemelni méltóztatik.”⁴⁶ 1802 februárja így a kiadás tényleges megindítását hozza el, s a kiadandó mű, művek kiválasztását nagymértékben finansziális szempontok határozzák meg, ahogy az egymás utáni részletekben való közlés elgondolását is. Talán ezzel hozható összefüggésbe a *Vázlatos kiadási terv*ből kivehető terv is az alkalmi költemények kötetbe rendezésére, kicsit a *Diétai Magyar Múza* elgondolását követve, hiszen ekkoriban várható a diéta összeülése (amit Csokonai már 1801 szeptemberében biztosra vesz⁴⁷). Széchenyi Ferenc azonban éppen a diétára hivatkozva hárítja el az ajánlást és kéri a kiadás megindításának elhalasztását, ami Csokonait érzékenyen érintette, mint az a gróf feltételeinek tulajdonképpen negligálásából is látszik.

Biztosan annyi állítható, hogy 1802 elején felgyorsultak a kiadás létrehozásának szervezési munkálatai, mondhatni több esetben meg is előzték a művek tulajdonképpen befejezését. A korábbi körvonalazatlan (vagy az adatok hiánya miatt részleteiben nem ismeretes) tervek után alakot öltött egy három részből álló gyűjteményes kiadás, a három csomó (a Kleist-fordítások, a *Lilla* és a *Dorottya*) alkotta volna az első kötetet, ezt az első csomóhoz ki nyomtatott kék kötetborító is bizonyítja, amely a következő felírást tartalmazta: „Csokonai Vitéz Mihály Munkái. / Első Kötet. / 1.

---

⁴⁶ Tan. 35.

⁴⁷ L. 1801. szept. 26-i levelét Puky Istvánhoz, Lev. 154.

Csomó.”⁴⁸ A *Georgicon*-fordítás azonban már nem tartozott volna ennek körébe, Kováts József Aeneis-fordításához akarta azt csatolni, majd letett róla, a nagyobb fordítások kiadásának tervei pedig az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv*, valamint az ezzel nagyjából egy időre tehető Széchényi-levél után már háttérbe szorultak a kiformalás alatt lévő, kisebb munkákat tartalmazó kötetek mellett (*Lilla, Anakreoni Dalok, Ódák, Alkalmatosságra írt versek*). Mielőtt azonban ezekre térnénk, még meg kell vizsgálnunk azt a két ’csomót’, amely az 1802 februárjában tervezett gyűjteményes kiadásból még Csokonai életében megjelent.

5. Megvalósulás: A’ *Tavas*z (1802)

A’ *Tavas*z címen kiadott kötet nem csak Kleist egyező című nagyobb költeményének a fordítását tartalmazza, noha Csokonai is mindig csak így emlegeti a kötetet, s valóban ez teszi ki a legnagyobb részét. A könyvecske meglehetősen tagolt, mottó, ajánlás, előbeszéd, valamint A’ *Tavas*zon kívül további hét kisebb Kleist-darab prózai és verses fordítása található benne. A hozzá készült magyarázó jegyzetek azonban csak a költő halála utáni, 1806-os nagyváradi kiadásban jelentek meg, így az első kiadás a *Magyar Hírmondó*ban február 20-i dátummal meghirdetett hét ív helyett csak hat ívet tesz ki, de azt oldalra pontosan: az első ív a paratextusoké, öt pedig a Kleist-fordításokat tartalmazza, nyilván a hetedik ív lett volna a jegyzeteké, de az valami miatt elmaradt végül az 1802-es kiadásból. Csokonainak a *Diétai Magyar Múzsza* utáni első megjelent kötete a kritikai kiadásban teljesen széttagolva található, a versek a *Költemények* V. kötetében, egymástól távol, a prózák a *Szépprózai művek*, míg az előbeszéd a *Tanulmányok* között, a *Szükséges jegyzések* és a mű vázlatai a költemény szövegkritikai jegyzeteiben, a művel kapcsolatos feljegyzések, iratok a *Feljegyzések* kötetében. Célszerűnek látszik ezért a rendelkezés-

---

⁴⁸ Két példányát I. MTAK. K 679/II. 20a–22b, fakszimiléjét I. Vargha Balázs 1794-es kiadásában.

re álló szöveggörforrásokat egyben is bemutatni, az alábbi táblázat ezt teszi, az 1802-es kötet rendjét követve, majd az ebben a kötetben nem található szövegelemek forrásait a másik táblázat évszám szerint tárja fel.

Oldal-szám	Szövegegység	Kézirat	Kritikai kiadás
(I.)	címlap		
(II.)	mottó		
(III.)	ajánlás	OSZK. Levelestár	Lev. 168.
(IV.)	ajánló vers mottója		Költ. V., 168., Lev. 169.
(V–VII.)	ajánló vers		Költ. V., 168–170., Lev. 169–170.
VIII.	tartalomjegyzék		
IX–XVI.	előbeszéd		Tan. 35–40.
1.	belső címlap		
2.	<i>Rajzolatja e’ Munkának</i>	MTAK. K 672/III. 22ab	Költ. V., 75–76.
3–53.	<i>A’ Tavasz</i>	DebrK. R 788. 3. 1a–8b (1–95. szakasz) MTAK. K 672/IV. 105ab (utolsó 11 szakasz)	Költ. V., 76–118.
54–58.	<i>Ánglus andalgás</i>	MTAK. K 672/IV. 106ab	Széppr. 161–163.
59–66.	<i>Lillához</i>		Költ. V., 48–53.
66–69.	<i>A’ Szerelmesnek gyötrelmeiről</i>	MTAK. K 672/I. 7a–8a	Széppr. 163–164. ¹
69–72.	<i>A’ tsendes élet</i>	MTAK. K 672/III. 22a–24b	Költ. V., 124–126.
72–79.	<i>A’ bújálkodás</i>		Széppr. 164–167.
80.	<i>Fillis Dámonhoz</i>		Költ. V., 56.
80.	<i>Elizához</i>		Költ. V., 129.
	kék színű kötetborító, belül előfizetői névsorral	MTAK. K 679/II. 20a–21b (kéziratok közt maradt fenn)	Költ. I. melléklet (a borító) Feljegyz. 247–248. (a névsor)

¹ A kiadásból elmaradt az autográf kézirat szövegkritikai feldolgozása, ennek pótlása a Feljegyzések kötetben található (711–712.).

1806	<i>Szükséges Jegyzések</i>	MTAK. K 668. 111a–113b (másolat, betűrendben) 114ab (autográf töredék, sorrendben) MTAK. K 604. 140a–143b (másolat, sorrendben)	Költ. V., 521–525.
1802	az előbeszéd vázlata	MTAK. K 668. 114b	Tan. 152.
1802	előfizetési felhívás	[Magyar Hírmondó, 1802. március 5., kézirat nincs]	Feljegyz. 248–249.
1802	a terjesztés iratai	MTAK. K 679/II. 10a–11b MTAK. K 668. 123b MTAK. K 679/II. 4a–7a MTAK. K 679/I. 60ab + MTAK. K 668. 115a MTAK. K 755 12b	Feljegyz. 245–246. Feljegyz. 248. Feljegyz. 250–254. Feljegyz. 254–256. Feljegyz. 289. Feljegyz. 289.
1793/94	Kleist- kijegyzések	MTAK. K 669. 130a–141b	Feljegyz. 181–193.

A Kleist-kötet története elég alaposan fel van dolgozva, így itt nem szükséges az összes dokumentum részletes elemzése, elegendőnek látszik a kronologikus rendet követő összefoglalás, ennek keretében térvén ki a vitás mozzanatokra. E történetben négy különböző jellegű szakaszt különítünk el: 1. a Kleist műveivel való megismerkedést (1792–1794), 2. a fordítások készítését (1799–1802), 3. a kötet sajtó alá rendezését (1802. február), 4. a nyomtatást és terjesztést (1802. február–augusztus).

A Kleist műveivel való megismerkedés (1792–1794)

– Kazinczy Csokonainak Bürger- és Kleist-kiadást küld, a szelíd érzékenységek megénekelésére vonatkozó sokat idézett tanács-
csal, ezt Kazinczy 1793. július 27-én, Kis Jánosnak írja meg;⁴⁹

– Csokonai Kazinczynak szóló 1803. március 15-i levelében
említi, hogy a szóban forgó Kleist-kiadást 1792. augusztus 6-án
küldte neki Kazinczy;⁵⁰

– Csokonainak A' *Tsókok*hoz készített kijegyzéseiben Kleist
műveinek 1789-es bécsi kiadását használta, minden bizonnyal ez
volt az, amit Kazinczytól kapott;⁵¹

– A' *Tsókok*hoz készített *Vázlatfüzet*ben megtalálható az *Elí-
zá*hoz szóló epigramma prózai átirata, kijegyzésként.⁵²

A fordítások készítése (1799–1802)

a) ami nem állítható

– A' *Tavas*z fordításának megkezdésére nincs egyértelmű és
pontos adatunk, Ferenczi Zoltán állítása a Sárospatakon való első
nekifutásról, melyet átvettünk a kritikai kiadás *Széppróza* köte-
tében, filológiailag nem bizonyítható.⁵³

– Ugyancsak nem állja meg a helyét a kritikai kiadás szöveg-
környezetre hivatkozó érvelése a fordítás zömének 1798–99-es
elkészülte mellett, mert a kritikai kiadás munkálatai után fogá-
sokra bontották a korábban bekötött kéziratot, s így már
pontosan látszik, hogy a szövegkörnyezetként hivatkozott *Krisz-
tina napra* című vers és az 1799-es Sárközy-levél kéziratot fogása
egyértelműen elkülönül attól a fogástól, amelyben A' *Tavasz*hoz
készített szerkezeti váz van.⁵⁴

⁴⁹ KazLev. II. 297.

⁵⁰ Lev. 250.

⁵¹ Felj. 182., 193.

⁵² Széppr. 65–66.

⁵³ FERENCZI, 1907, 65., 81., Széppr. 447.

⁵⁴ A K 672/III. vonatkozó részének fogásai, helyesbítve a kritikai kiadást (Költ.
I., 122.):

– 14a–17b a Budai Ferenc halálára írott 1803-as vers másolata, majd autográfja,
a másolatban megvan a *Léthe* című vers is;

– A *Rajzolatja a' Munkának* datálása persze amúgy sem jelenthetne hiteles bizonyítékot magának A' *Tavasznak* az elkészültére, hiszen az éppúgy íródhatott előtte, mint utána, sorrendjükre semmi nem utal, kéziratuk különállóan maradt fenn.

b) *ami állítható*

– A' *Tavasz* kezdetének kézírata önmagában áll, a vége úgyszintén (296–297-es eredeti oldalszámokkal), az ív másik felén az *Ánglus andalgás* fogalmazványa jön folytatólagosan, így ez későbbi kell legyen a költemény befejezésénél.⁵⁵

– A *Rajzolatja a' Munkának* az *Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz* kéziratos címlapjára van írva, utólag.

– A' *Szerelmesnek gyötrelmeiről* fogalmazványa előtt a fogásban⁵⁶ áthúzott kijegyzés Szumátráról, utána folytatólagosan, utolsó lapjának hátoldalán a Kondé-vers fogalmazványa,⁵⁷ amely 1801. április 21. előtti, így az itteni Kleist-próza fordítás is ezelőttre tehető.

A kötet sajtó alá rendezése (1802. február)

– A kiadás tervként először, mint azt fentebb láttuk, az 1800. december 15-i előfizetési felhíváson szerepel, igaz, említése nem jelenti, hogy ekkor már teljesen elkészült. Ettől kezdve folyama-

---

– 18a–21b a *Krisztina napra* című vers és közte Sárközy István egyoldalas levele 1799. július 23-ról;

– 22a–24b az *Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz* című vers, az előző fogásnál egyébként nagyobb lapon, teljesen más írással, a 22ab lapra, amely a vershez utólag készített címlapként funkcionált (a címet és a hátlapján a Gresset-mottót tartalmazta), még később ráírta A' *Tavasz* szerkezeti vázlatát (*Rajzolatja a' Munkának*).

A Bessenyei Sándorhoz címzett vers lapjain alul szereplő számok nem oldalszámok, s így nem bizonyítják, hogy „részei lehettek egy nagyobb munkafüzetnek” (Költ. I., 122.), mert a vers sorainak számát adják meg, mindig az adott lapaljig terjedően összeszámolva.

⁵⁵ L. a fentebbi táblázatot.

⁵⁶ MTAK. K 672/I. 7a–10ba. A kritikai kiadás a fogás határát a 13b oldallal bezárolag jelölte meg (Költ. I., 117.), de a mostani szétbontott állapotában ez a fogáshatár is pontosabban meghatározható.

⁵⁷ A *Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós... című vers A' Békesség és a' Hadi érdem első változata* (vö. Költ. V., 120–122. és 562–564.).

tosan jelen van a levelekben, listákon, de csak az 1802. február 20-i keltezésű tudósításban kerül az első helyre, mikor már nyomdában van a kötet.

– A Széchényinéhez szóló ajánló verset 1802. február 13-i levelében említi, február 16-i levelében el is küldi, nem sokkal ezelőtt íródhatott, de mindenképpen Széchényi 1802. január 29-i levelének kézhezvételét követően.

– A *Szükséges jegyzések* autográfja végén van az előbeszéd vázlata, így azt későbbinek tarthatjuk, s az ív másik felét alkotó lapon (115a) egy olyan névsor van, amely túlnyomórészt megegyezik a Barkassy Jánosnak 1802. február 15-én írt levél szövegében található nevekkal, így okkal feltételelezhető, hogy azzal van kapcsolatban,⁵⁸ a másik névjegyzék nevei is ekkoriból ismertek.

– Egy egészen más tárgyú, latin nyelvű feljegyzésében (*Jegyzetek az állati nemi ösztönről*) a megfigyelés időpontját a következőképpen határozza meg Csokonai: „1802-ben, mikor Kleist munkái magyar fordításának kiadásán dolgoztam”, majd a jegyzet végére a február 28-i dátumot írja.⁵⁹ Az eddigi kiadások fordításának pontatlansága (‘fordításán dolgoztam’) megengedte azt az értelmezést, hogy maga a fordítás (vagyis Kleist munkáinak a fordítása) sem volt még teljesen készen a megadott időpontban. A kötet azonban ekkor már nyomdában volt, így valóban csak a kiadás utómunkálatait, korrektúráját végezhetette február legvégén.

A nyomtatás és terjesztés (1802. február–augusztus)

– Február 12-én Csokonai előfizetési ívet bocsát ki Komáromban, és ezen mintegy harminc előfizetőt gyűjt,⁶⁰ február 20-i jelentésében utal is e listára: „Ennek az 1-ső Tsomónak kiadását az idevaló Praenumeratio segítette.”⁶¹ További előfizetők is gyűlnek, a kötet tervezett, kinyomtatott, de végül nem terjesztett borítóján egy a korábbtól részben eltérő előfizetői lista szerepel.⁶²

⁵⁸ Felj. 289., 638.

⁵⁹ Felj. 277., 630.

⁶⁰ Felj. 245–246.

⁶¹ Felj. 248.

⁶² Felj. 247–248.

– Ugyanekkorajt nyomdába adja a kötetet.⁶³ A cenzúrázás lebonyolódásáról nincsenek információink.

– Március 9. és 13. között átveszi az elkészült példányok egy részét Weinmüllernétől,⁶⁴ tehát a kötet József-napi vásárra ígért megjelenése teljesült. Előtte, március első napjaiban már Debrecenbe indult, de Pestről visszafordult a példányokért.⁶⁵

– Március 12. és 17. között csak komáromi illetőségűeknek ad a könyvből, tehát itt tartózkodik. Itt kezdi összeállítani táblázatát is,⁶⁶ amely pontosan dokumentálja a terjesztést, a névlista közvetlenül a könyv megjelenésének napjaiban készült, a nevekből ítélve a szükséges tiszteletpéldányokat írta össze Csokonai.

– Március 19. (József napja!) és április 8. között pestiek szerepelnek a listán, tehát elment az esedékes pesti vásárra, hogy ott is szétoszthassa, illetve árulhassa könyvét. Mindössze március 27-én találunk egy 11 fős, csupa komáromiból álló tételt, nyilván egyben küldte el nekik Komáromba valamely vásári alkalmatossággal.

– Április 23-a és május 10-e között már Debrecenben osztja szét művének példányait, a terjesztésről készített táblázat tehát a jelölt időhatárok között készült (az utolsó két bejegyzés viszont bizonyosan később került oda).⁶⁷

– Augusztus 12-i válaszlevelében a nyomdász, Weinmüller Klára 39 forintot kér a nyomtatásért, aminek vételét augusztus 25-i nyugtájával igazolja.⁶⁸

A terjesztés későbbi évekre vonatkozó adatai a levelezésből nyerhetők ki, elsősorban az Institoris Gáborral, Weinmüller Klárával, Éles Istvánnal váltott levelekből.

---

⁶³ L. Csokonai levelét Széchényi Ferencnek, február 13. és Barkassy Jánosnak, február 15.; Lev. 164–167.

⁶⁴ Felj. 254.

⁶⁵ L. erről részletesen Lev. 685–686.

⁶⁶ Felj. 250–254.

⁶⁷ Felj. 595.

⁶⁸ Lev. 194–195.

Össességében tehát sokkal többet tudunk a kötet kiadásáról és terjesztéséről, mint az ebben található művek keletkezéséről. Biztosnak tartható adatunk csak arról van, hogy az egyik prózai darab, *A' Szerelmesnek gyötrelmeiről* már 1801 áprilisa előtt készen kellett legyen, illetve egyes darabok egymásutániségára utal néhány mozzanat. Továbbá azt tudjuk még, hogy *A' Tavas* (a mű címeként vagy kötetcímként) először csak az 1800. december 15-i előfizetési listán tűnik fel. Mindezek alapján a Kleist-fordítások készítésének megkezdését feltételelesen 1800–1801-re tesszük, de bizonyosnak csak a lezárás dátuma (1802 februárja), a kötet nyomdába adása, még inkább megjelenése mondható.

6. Megvalósulás: *Dorottya* (1804)

A *Dorottya*, amely a három elsőnek kiadni tervezett csomó közül a harmadikként volt meghirdetve, csak jóval később jelent meg, mint *A' Tavas*, rá majdnem két esztendővel, igaz, még Csonkai életében, nem úgy, mint a *Lilla*. A *Dorottya* magán a komikus eposzon kívül más művet nem tartalmaz, viszont mottót, előbeszédet, jegyzeteket igen. E paratextuális elemek ebben az esetben kronológiailag még élesebben elválnak magától a műtől, mint azt *A' Tavas*nál láttuk. Áttekintésünk is ezt a kettősséget követi, előbb a *Dorottya*nak a szövegforrásait, azok kronológiáját és kiadási próbálkozásait vizsgáljuk, s ezt követően térünk át a paratextusokra, és az azokkal kiegészített kötet kiadásának kérdéseire. Mindehhez az előző fejezetben látott szerkezetű táblázatot veszünk alapul.

Oldalszám	Szövegegység	Kézirat	Kritikai kiadás
	címlap		
	mottó	DebrK. R 788. 6. 2a	(a versszöveg előtt)
I–XXIV.	előbeszéd	MTAK. K 672/II. 22b–29b	Tan. 70–81.
1–102.	a négy könyv	MTAK. K 667. 1a–48b	Költ. IV., 136–205.
103–126.	jegyzések		(uo. lábjegyzetként)
	hibaigazító		(átvezetve a főszövegbe)

1798	vázlat a műhöz	DebrK. R 788. 6. 1a–2b	Költ. IV., 742.
1803	vázlat az előbeszédhez	MTAK. K 672/II. 15b	Tan. 224.
1803	a summák fogalmazványa	MTAK. K 672/II. 18b	(a szövegkritikai jegyzetekben)
?1803	a jegyzetek listája	MTAK. K 679/II. 19a	Költ. IV., 743.

A mű szövegforrásai (1798–1802)

– A *Dorottya*hoz készített vázlat, amelyben a szereplők, a könyvek beosztása és a mottó található meg, *A’ Füredi parton* című vers vázlatával együtt maradt fenn, a kézirategységben teljes szöveggel csak *Az eleven rózsához* fogalmazványa van meg, egészen pontos kronológiai támpontot ezek nem jelentenek, de annyi állítható, hogy 1798 körüli e forrássegység.

– A mű megírását Csokonai az előbeszédben többször is egyértelműen 1799-re teszi, ezt tárgyi mozzanatok is alátámasztják,⁶⁹ megemlíti továbbá, hogy több másolatban létezett már abban az időben is,⁷⁰ de ezeket nem ismerjük. Ezzel csak a Rhédey Ferencnek írott 1803. novemberi levélfogalmazványban,⁷¹ hasonló összefüggésben említett 1798-as adat ellenkezik (az ellentmondást feloldani nem tudjuk, ez utóbbi esetben elírásra gyanakszunk).

– Azt tudjuk, hogy egy kéziratot Sárközy István ígért Csokonainak 1801. szeptember 24-i levelében („A’ Fársángot rövid nap elküldöm ha le iratom”⁷²), adat a leiratás megtörténtére és az elküldés tényére nézve nincs, hogy a ma ismert kézirat Sárközytól származott, csak feltételezés (noha igen logikus és valószínű).

– Ez a ma ismert kézirat, pontosabban ennek egy korábbi szövegállapota lehetett az első cenzori példány, mert a Shwarzl Zsig-

⁶⁹ Tan. 72–74.

⁷⁰ Tan. 76.

⁷¹ Lev. 281.

⁷² Lev. 149.

mond cenzor levelében⁷³ említett egyetlen oldalszám és szövegrész e kéziratban azonosítható.

A mű kiadástörténete (1800–1802)

– Csokonai először 1800. december 15-i előfizetési felhívásában említi, s ekkor levelez erről Festetics Györggyel is, annak kiadási ajánlata nyomán.

– Barkassy Jánosnak írott 1802. február 15-i leveléből arról értesülünk, hogy a *Dorottya* kiadását a kevés előfizető hiúsította meg, helyette A' *Tavaszt* adta nyomdába. Ugyanekkor, február 20-i keltezésű előfizetési felhívásában munkái harmadik csomójaként nevezte meg.

– A tervezett kiadást talán nem csak a kevés előfizető hiúsította meg: a mű még cenzoráltatva sem volt, legalábbis Éles István március 10-e körül írott levelében arról számol be, hogy a cenzornak átadott munka (ami nemigen lehet más, mint a *Dorottya*⁷⁴) kinyomtatását az nem engedélyezte, így visszaküldi a kéziratot és a cenzor levelét (ez az a kézirat, amelyről fentebb szoltunk).

– 1802. augusztus 15-i előfizetési felhívásában⁷⁵ nemcsak megerősíti a *Dorottya* (és a *Lilla*) kiadásának szándékát, hanem azt is jelenti, hogy már sajtó alatt vannak, s szeptember végére megjelennek. A *Lillára* nézve tudjuk, hogy ez az időpont nem volt megalapozott (l. erről később), a *Dorottyára* nézve sejtjük, ugyanis Trattner Mátyás szeptember 8-i levelében⁷⁶ árajánlatot ad Csokonai egy munkájának kiadására, s ez nemigen lehet más, mint a *Dorottya*, ha pedig így van, aligha volt reális a még cenzúrázatlan és éppen kiadói tárgyalás alatt álló *Dorottya* szeptember végi megjelentetése.

A paratextusok szövegforrásai és a mű szövegállapota (1803)

– Az előbeszéd dátuma 1803. február 6., ami inkább szimbolikus, mint teljesen pontos időpont, hiszen ez *Dorottya* napja. De ha nem

---

⁷³ Lev. 688.

⁷⁴ Vö. Lev. 685–686.

⁷⁵ Felj. 256–257.

⁷⁶ Lev. 198.

is tekintjük napra pontosnak e keltezést, a megírás *szűkebb időszakát* akkor is elfogadhatóan jelöli meg, szövegforrás-környezete ennek ugyanis az a már többször emlegetett *nagy Diárium*, amelyben *A' bátortalan szerelmes* és az *Eurydicéhez* fogalmazványa is található. A legkésőbb 1802 végéig lezárt *Kéziratcsomók jegyzékei* e diáriumból csak e verseket lajstromozta. A fogás két részre oszlik, az előbeszéd a másodikban van, ennek élén áll a nevezett két vers, e lapokra utóbb írónnal a *Lilla* és a *Dorottya* előbeszédének vezérszavas vázlata került, az előbeszéd után pedig folytatólagosan a Széchényi házaspárnak írott levélfogalmazványok találhatók, 1803. január 19-i dátummal.⁷⁷ Mindezek alapján a *Dorottya* előbeszédének a keletkezését nagy biztonsággal 1803 elejére, leginkább januárra tehetjük.

– A mű summáinak fogalmazványa ugyancsak ebben a fogásban található, az 1802 végéig bizonyosan elkészült *Műfajjegyzék* hátoldalán, az előbeszéd előtt. A mű kéziratában a summák tisztázata van meg, de nyilvánvaló betoldásként: mind a négy 'könyv' élén áthúzva szerepel a könyv megnevezés, s e lapok elé pótlólag egy belső címlapot illesztett Csokonai, amelynek egyik oldalán a könyv megnevezés szerepel, hátlapján pedig az archaizáló írásmódú summa. A summák fogalmazványát és műbe illesztését tehát az előbeszéd írásával egyidejűnek kell tartanunk.

– Kérdés, hogy a mű kéziratában található javítások is ekkorik-e vagy már az 1802-es kiadási próbálkozás során benne voltak, netán még ennél is később, csak az 1803 végi nyomdába adás előtt kerültek bele: a kérdésre azonban adatok hiányában nem tudunk hitelt érdemlően válaszolni, mindegyik lehetséges, így a kézirat által megőrzött szövegállapot kialakulását 1801–1803 közé tehetjük.

– A jegyzéseknek nem maradt fenn kézíratos szövegforrása, mindössze egy listát ismerünk,⁷⁸ amely felsorolja, hogy mely *Dorottya*-jegyzet található *Óbernyik Úrnál*, mely *Nagy Gábor Úrnál*

⁷⁷ Lev. 231–234.

⁷⁸ Ezt nevezi a kritikai kiadás *Kéziratjegyzék-töredéknek* (Költ. I., 103–105.), I. erről az előző fejezetben.

és melyik *Fazekas H. Úrnál*. A nevezett személyek Debrecenben vagy a közelben élő barátok, de ezen túl semmi olyan adatot nem ismerünk, amelyből a lista közelebbi keletkezési idejére vagy keletkezési körülményeire megalapozottan következtethetnénk. Csak analógiás következtetés, hogy ezzel is az előbeszéd megírásának és a mű újbóli sajtó alá készítésének idején, 1803-ban foglalatoskodott Csokonai.

Kiadástörténeti bizonytalanságok (1803. március–április)

– Csokonai 1803. március 1-jén öt könyvnyomtatónak elküldendő levelet fogalmaz, amelyben „7 vagy 8 árkusból álló Verses Munká”-jának 500 példányban, A’ *Tavaszt* követő, nyolcadréti formátumban, hollandiai és írópapirosra való kinyomtatása tárgyában kér pontos árajánlatot.⁷⁹ Leginkább a *Dorottyára* gondolhatunk itt, elsősorban kizárásos alapon (hiszen más ekkoriban kiadni tervezett munkái Kassán és Bécsben voltak sajtó alatt), de elvileg az sem lehetetlen, hogy már valamelyik újabb kötetéről van szó (az *Ódák* utóbb megjelent kötete pl. a megadott ívszámnak is megfelel). A *Dorottya* (a megjelent változatban, amely azonban nem nagyon tér el a megadott paraméterektől) 6,5 ív, az ekkorra már elkészült előbeszéd 1,5, ez tehát önmagában éppen 8 ív, igaz, így nincs benne a számításban a jegyzetek ugyancsak 1,5 ívnyi terjedelme. Ezért legfeljebb csak valószínűsíthetjük, hogy a *Dorottya* egy még a megjelenttel nem egyező változatáról van itt szó.

– Március 15-én azt írja Kazinczynak, hogy „ismét egyik csomó Munkámon dolgozgatom”, s ezt gyorsan be akarja fejezni, mert egy 19-én Vácra induló alkalmatossággal el akarja küldeni.⁸⁰ Azt nem tudjuk meg ebből, hogy melyik munkáról van szó, hogy a munkát is Vácra akarja-e küldeni, vagy az oda induló ember út közben leadja valahol (mondjuk Pesten), s hogy egyáltalán ki is a címzett. Itt is ugyanolyan alapon jöhet szóba a *Dorottya*, mint az előbbi levél esetében. Mellette szólhat még, hogy a március 1-jén első helyen említett Gottlieb Antal, aki végül Váradon kinyomtat-

---

⁷⁹ Lev. 245.

⁸⁰ Lev. 250.

ja majd a könyvet, Vácon is dolgozik, de a kétségeket fokozhatja, hogy egy évvel korábban éppen a váci cenzor nem járult hozzá a könyvnyomtatáshoz (ráadásul március 1-jei levélfogalmazványában külön érdeklődött, hogy „az Úr mellett lévő Censorhoz mennyire bízhatni?”⁸¹).

– 1803. április 16-i levelében Kultsár István a következőket írja: „Engedelmet kérek, hogy ezen vissza térő Dorottyát elolvasni merészelttem. Azt vélem, hogy mestersége, és szépségei megmaradhatnának azoknak eltörlésével, melyek a Censurán fennakaszottak.”⁸² Ha elfogadjuk, hogy Schwarzl cenzor levele Éles István 1802-es leveléhez volt mellékelve és nem ehhez, akkor azt kell megállapítanunk, hogy vagy egy újabb eredménytelen cenzúraforduló történt (ami egybevághat a Vácra való küldés feltételezésével), vagy éppen Kultsárhoz küldte fel Pestre a kéziratot, segítségét kérve a kiadáshoz, elmondván az előtörténetet. De valójában nem tudjuk, hogy került Kultsárhoz a kézirat, mikori cenzúráztatásról beszél, milyen kézirat volt nála, amit ekkor küld vissza Csokonainak.

Kiadás (1803. november–1804. január)

– 1803. október–november táján levelet ír egy Rhédeynek, legnagyobb valószínűség szerint Rhédey Ferencnek, kérvén támogatását a *Dorottya* kiadásához, melynek, mint írja, „nyomtatásához éppen most akarok fogatni hogy Vízkereszti Vásárra kijöhessen és a Magyar Uraságoknak egy kis Fársáingi mulattatásokra szolgálhasson”.⁸³ Hogy elküldte-e és ha igen, jött-e válasz, nem tudjuk.

– Ezzel egybehangzó Illei Takács Károly és Tichy János 1803. december 16-i levele,⁸⁴ amelyben ugyancsak a *Dorottya* kiadásáról van szó: a levélírók végezték a cenzúráztatás és nyomtatás munkáit Nagyváradon, s erősen kérték Csokonait, utazzon Váradra az utómunkálatok végzésére, hogy a vízkereszti vásárra készen legyen a könyv. Hogy milyen példány alapján folyt a munka, arra nézve

---

⁸¹ Lev. 245.

⁸² Lev. 255.

⁸³ Lev. 281.

⁸⁴ Lev. 284–286.

nincs adatunk. A levél elején azt is olvashatjuk, hogy már november 4-én írtak a költőnek, de az későn, december 11-én válaszolt. Különösen a párhuzamosan folyó cenzúráztatás miatt szükségessé váló módosítások miatt aggódtak a levélírók, mert azt nem akarták elvégezni Csokonai helyett. A kötet végére kötött *Igazítani valók* azonban arról tanúskodik, hogy kényszerűen mégis belenyúltak a szövegbe, mert Csokonai pl. azt írja itt a 19. lap 12. sorára nézve: „Ez egy barátom pótolékja.”

– 1804. január 22-én kapja az értesítést Nagyváradról, hogy a könyv elkészült, ezt ugyanekkor Nagy Gábornak írott rövid üzenetéből tudjuk, amelyre a címzett rájegyezte az időpontot, s azt is, hogy elküldte Csokonainak a kért 3 forintot is, hogy másnap indulhasson Váradra a példányokért.⁸⁵

A közvetlen fogadtatás (1804. június)

– Csokonai csak 1804. június 12-én küldi az éppen Derecskén tartózkodó Kazinczynak a *Dorottyát*, noha a megjelenés óta több levelet is váltottak, s találkoztak is többször. Az is megtudható e levélből, hogy a példányokból már alig van nála („nagyon keveset nyomtattattam belőle, és már magamnál csak 11 van”).⁸⁶ Hogy mennyi az a kevés, nem tudjuk, valószínűleg kevesebb annál a szokásos 500 példánynál, amelyet általában említett leveleiben köteteire nézve.

– Június 14-én már Kazinczy (e válaszból ítélve kritikus) véleményére reagál, s egyben küld 20 példányt, hogy Kazinczy Váradra vigye terjesztés végett (mint írja, 10-et „az Erdély számára bepakolt 100 Exemplárból” vett ki).⁸⁷

– Csokonai levelezésében 1804 nyaratól kezdve többször visszatérő téma a *Dorottya* terjesztése, az előfizetőkhez való eljuttatása, s ez a folyamat még a költő halála után is folytatódott, Csokonai Józsefné által.⁸⁸

---

⁸⁵ Lev. 287–288.

⁸⁶ Lev. 298.

⁸⁷ Lev. 299.

⁸⁸ L. SZILÁGYI M. 2009.

– Zárásként megemlíjtük még itt a minden bizonnyal Fazekas Mihály által 1804 körül írott két apokrif levelet is, amely a *Dorotty*a tréfás bírálatát tartalmazza.⁸⁹

A *Dorotty*a tehát az 1800-ban megfogant kiadási terv, majd átformált változatának 1802-es hírlapbéli meghirdetése után csak 1804 januárjában jelent meg. E hosszú időszak bizonyosan legalább két fő szakaszra oszlik.

a) 1802 végéig még csak magának a komikus eposznak a kiadásáról lehetett szó, amely 1799-ben íródott, s amelynek a kéziratához 1801 őszét követően juthatott Csokonai. Az *Új katalógus*on éppúgy ez szerepelt, mint az 1802. februári tudósításban, s a váci cenzort is egy ilyen szövegváltozat járta meg ugyanekkortájt, ami a ma ismert kézirat átdolgozások előtti állapotával azonosítható nagy valószínűséggel.

b) 1803 legelején Csokonai megírta az előbeszédet és a summákat (az átdolgozás és a jegyzetek elkészítésének ideje nem adatolható pontosan, csak feltételezhető, hogy ugyanekkoriak). A kiadás munkálatai 1803 októberétől bizonyíthatóan megindultak, a könyv megjelenéséről a költő 1804. január 22-én értesült. A gyűjteményes kiadásként meghirdetett sorozat három csomójából *A' Tavas*z után ez volt a második, a harmadik, a *Lilla* megjelenését azonban Csokonai már nem érte meg.

---

⁸⁹ JULOW-KÉRY, 1955, 14–24.

A *Lilla*

1. A *Rózsi-versek* csomója és betűrendes listája

A gyűjteményes kiadás második köteteként tervezett *Lilla* anyagának körvonalazódása az *Új katalógushoz* kötődik, pontosabban: a különböző időszakokba visszanyúló szövegcsoportok folyamatos formálódás és bővülés után e lajstromban összegződnek, s ennek alapján történik meg a kötetbe szánt költemények kiválasztása. E folyamatos formálódási és bővülési folyamat *Első katalógus* és *Új katalógus* közötti szakaszának legfontosabb dokumentuma az ún. *Rózsi-versek* csomója,¹ amelyben egy betűrendes verslista is található (*Szerelmes versciklus betűrendes mutatója*). Az autográf fogalmazványokat tartalmazó, öt kisméretű lapból álló kéziratcsomó elnevezését a versek többségében szereplő Rózsi névről kapta. A lapok közepén ketté vannak hajtva, jobb és bal felükre egyaránt szövegek kerültek, a rectón és a versón is. Az ötödik lapnak csak a jobb fele maradt fenn, a lap közepén el lett tépve (még látszanak betűmaradványok a szakításnál), a bal fél elveszett. Utóbb e csomót úgy kötötték a kéziratos kötetbe és számozták meg, hogy a hajtásnál kisimították a lapokat (tehát két oldalból egyet csináltak) és megváltoztatták eredeti sorrendjüket. A jelenlegi oldalszámozás (8a–12b) tehát nem árul el semmit a lapok eredeti rendjéről, azt egy utólagos, piros ceruzás számozás mutatja (1–16), helyesen rekonstruálva a csomó valamikori hajtogatásából adódó oldalsorrendet. Az eltépett lap azonban nincs beszámozva, ezért 16 és nem 18 az oldalak száma (l. mindezt a 14. táblázaton).

A szövegcsoport alakulása legalább három fázisra bontható:

a) A verseket e csomó lapjaira fogalmazta a költő (illetve korábbi szövegek esetében: fogalmazta át), tehát a lapok eredeti sorrendje a keletkezés sorrendjét is rögzíti. Az írásképek egységes-

---

¹ MTAK. K 672/IV. 8a–12b.

sége alapján ítélve ez viszonylag rövid idő alatt történhetett. A csak címmel, kezdő sorral szereplő versek a csomó utolsó lapjaira kerültek, az üresen maradt helyekre.

b) A versek nagyobb részét utóbb a címek elé írott sorszámokkal jelölte meg és rendezte sorba (1–12.), a teljes szöveggel szereplő versek ezen számozása azonban egyaránt történhetett a puszta címek beírása előtt és után. A továbbiakban aztán a kezdő sorok is sorszámot kaptak (13–30.), laponként mindig az alul elhelyezkedő címnél kezdve a számozást. A 24–29. tétel hiányzik, feltevésünk szerint ezek a jelenleg csonka lapfélen lehettek.

c) A szövegeket utóbb, más tintával átjavította Csokonai (volt ahol Lilla névre), s valószínűleg ekkor írta be az üresen maradt helyekre azt a betűrendbe szedett kezdőszavas jegyzéket is, amelyet *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* megnevezéssel közöl a kritikai kiadás.² (Ez csak az E betűtől maradt fenn, úgy véljük, a jegyzék eleje ugyancsak a csonka lapfélen lehetett.) Hogy mi volt e lista forrása és hogy milyen módon készült (mert egy folytonos betűrendes lista összeállítása nem történhet egy lépésben), nem tudjuk még kikövetkeztetni sem.

A keletkezési idő meghatározásához a következő támpontokkal rendelkezünk:

a) A fogalmazványok sorában egy áthúzott töredék áll: „<Még 24 eszt.> <Bár éppen nem vagyok is / Huszon 4 esztendő is>”. Az első megfogalmazásnak tehát nem sokkal 1797 novembere előtt kellett történnie, az írás egyöntetősége miatt ezt az első keletkezési szakasz egészére is vonatkoztatjuk (noha e következtetés már hordozhat magában bizonytalanságot).

b) A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* szerepel a Vajda Juliannához szóló névnapi *Köszöntő*, 1798 februárjából, valamint a valószínűleg a tőle való elszakadáshoz köthető, tehát 1798 már-

---

² L. a 6/a–b képmellékletet, vö. Költ. I., 222–223. Juhász Géza *Betűsoros jegyzék*-nek nevezi (JUHÁSZ, 1977, 372.), ez némileg furcsa megnevezés, a kritikai kiadásban alkalmazott pedig szűkítő jellegű, ugyanis nem csak úgymond szerelmes versek vannak e listán. Hasonló a helyzet a Rózsi-versekkel is, ahol szintén nem egyedüli, még csak nem is domináns a Rózsi-név, mindez a *Lillához vezető útról* kialakított teleologikus narratíva megnyilatkozásaként értékelhető.

ciusa utáni vers is [*Már se hintó...*], de nem ismerünk közöttük 1798-nál későbből keltezhető szöveget. A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* így biztosan nem lehet 1798 február előtti, s valószínűleg nem későbbi, mint 1798.

c) A *Kéziratcsomók jegyzékei* 7. csomójaként leírt *Csurgói Purizáltatás* tartalmazza a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* szereplő anyagot, de bővebb, ezért későbbi kell legyen a listánál, vagyis a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* keletkezése a *Csurgói Purizáltatás* előttre tehető. S mivel a tisztázat elnevezésében szereplő keletkezési hely kijelöli keletkezésének felső időhatárát is 1800 legelejében,³ így a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* és a *Rózsi-versek* sem lehet ennél későbbi.

A csomó alakulástörténete tehát 1797 ősze és 1800 legeleje közé kellett eszen, az első fázis (a lejegyzés) 1797 őszére datálható, a második és harmadik fázis pedig (vagyis a válogatás és sorszámozás, valamint a más tintával való javítgatás és a betűrendes lista összeállítása) a *Csurgói Purizáltatás* keletkezése előttre, vagyis 1798–1799-re (ezen belül pontosabb keltezés teljesen megalapozottnak nem adható meg, az 1798-as év valószínűsíthető).

A *Rózsi-versek* csomójában teljes szöveggel szereplő versek közül A' *fekete Pecsét* és a *Tháís* nincs beszámozva, az előbbi (mely újonnan írott vers) a számozatlan fél lapon található, s így nem is tartozik szervesen a csoportba, az utóbbi (mely már az *Első Darabban* is szerepelt) tematikailag különbözik a szövegforrás-csoporttól. Ezeken kívül csak két áthúzott töredék nem kapott sorszámot, valamint egy kezdő sorral szereplő vers, Az *Anákreoni versek*. Az egyik sorszámozott verskezdetet (*Drága Lélek*) nem tudjuk teljes bizonyossággal azonosítani, feltehetően a *Megkérlelés* című verset jelenti, amelynek a 13. sora ez a megszólítás. Más szempontból problematikus az alatta lévő, 19. sorszámú [*Mért epeszted bánatokkal...*] kezdetű vers azonosítása. A kezdő sor alapján az nem kérdéses, hogy a *Szerelmes Eggyezés*, majd *Szerelmes Fogadás* címen ismert korai versről van itt szó, de hogy ez a

---

³ Csokonai 1800 februárjában jött el Csurgóról, így elvileg 1800 legeleje is szóba jöhet a csurgói tisztázat készítésének idejeként.

Szerelmes versciklus betűrendes mutatója és a *Csurgói Purizáltatás* mely tételeivel feleltethető meg, az már nem egyértelmű. Leginkább arra gondolhatunk, hogy e listákon a 'Tsókolj' és a 'Tsótsi' megnevezések utalnak e versre tematikusan,⁴ ez a szó azonban a *Két Szerető' dalja* című Lilla-versből ismert, amely külön tételként tűnik fel mindkét lajstromon.⁵

A magyarázatot abban véljük felfedezni, hogy e Lilla-dal a *Rózi-versek* és a *Lilla* kialakulása közötti időszakban még két önálló szöveggként létezett, az ismert szövegforrások legalábbis alátámasztanak egy ilyen értelmezést.⁶ Ha a listákat e szempontból

⁴ A 'csócsi', mint a kritikai kiadásban is olvashatjuk, dajkanyelvi szó, jelentése: csókolj (Költ. IV, 383.).

⁵ A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* az 'énekel.' utalás a kezdő sorra vonatkozik ('Énekeljünk Cypriának...'), a *Csurgói Purizáltatás* anyagában pedig a 35. tétel a *Két szerelmes Dalja*, amely nyilvánvalóan erre a versre vonatkozik, s ezt megerősíti kezdő sorának az *Új katalóguson* elfoglalt sorrendi helye is.

⁶ Az alábbi táblázat az egyes szövegforrások közötti megfeleléseket mutatja, a Lilla-beli változathoz viszonyítva:

<i>Két Szerető' Dalja</i> (LD.)	<i>Két szerelmes Dalja</i> (K/d)	<i>Szerelmes Eggyezés/Fogadás</i> (SZGY/II./NG., LJ.)
[<i>Énekeljünk Cypriának...</i>]	[<i>Énekeljünk Cypriának...</i>]	[<i>Mért epezted bánatokkal...</i>]
1. vsz.	1. vsz.	–
2. vsz.	2. vsz.	–
3. vsz.	3. vsz.	–
4. vsz.	–	–
5. vsz.	–	–
–	–	1. vsz.
6. vsz.	–	2. vsz.
7. vsz.	–	3. vsz.
8. vsz.	–	4. vsz.
9. vsz.	–	–

A *Két szerelmes Dalja* címváltozat csak a *Csurgói Purizáltatás* jegyzékén fordul elő, sem előtte, sem utána nem említődik, így időben ez az 1799-es évre mutat a szövegállapotot illetően. Továbbá a *Két szerelmes Dalja* olyan másolati kéziratos fogásban található, amelyben a versek szövegállapota 1797 utánra, 1799 körülre tehető: Az *Éj és a' Tsillagok* című versnek itt az 'Éltemnek fényes...' kezdetű változata olvasható, amely bizonyosan a *Rózi-versek* utáni, hiszen ott még az előző változat van, az 1798-as *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* pedig már e kezdőszót tartalmazza. A *Dugonitsra* című epigramma megírását tárgyi mozzanatok alapján 1799 körülre tehetjük, igaz, az nem

vizsgáljuk, akkor azt láthatjuk, hogy a *Rózsi-versek*ig a korai változat jelenik meg mindenütt,⁷ a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* és a *Csurgói Purizáltatás* anyagában emellett feltűnik a *Két szerelmes Dalja* is,⁸ az *Új katalógus*on és a Lilla-tervezeteken is ennek a kezdő sora szerepel, de az nem dönthető el, hogy ez az utalás még mindig a 3 versszakos változatra vonatkozik-e vagy a már összeolvadt 9 szakaszos végső változatra, amely a címét majd csak a *Lilla harmadik tervezetén* nyeri el, a kezdő sor áthúzása után. Az is igaz, hogy maga a 'Csócsi' szó csak a végső változatban, a 9. versszak utolsó sorában tűnik fel, vagyis egyik ismert korábbi szövegforrás sem tartalmazza, viszont mindkettő erről szól, tehát a tematikus kapcsolat létezik. Az azonosítás így legfeljebb feltételesnek mondható.⁹

A sorszámmal ellátott versek, kezdő sorok közül 8 nem szerepel a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* és 2 azonosítása némileg bizonytalan, de minthogy a lista töredékes, s csak az E betűtől maradt ránk, így ebből a (8+2=)10-ből az A–D betűvel kezdődők szerepelhettek rajta, vagyis a 10-ből 5.¹⁰ Másrésről az is figyelemre méltó, hogy a *Csurgói Purizáltatás* listájából többekévé éppen a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* sem szereplő darabok maradtak ki, az *Új katalógus* viszont nagyrészt tartalmazza. A megfelelések és eltérések azonban semmikép-

---

bizonyítható minden kétséget kizáróan, hogy e szövegforrás is ekkori, csak annyi, hogy az említett szerelmes tárgyú versek utáni, mert rájegyzés. Viszont mivel autográf rájegyzés, ez inkább a keletkezéssel való egyidejűsége vall.

⁷ A *Kéziratsomók jegyzéke* 6. csomójának 29. tétele a korai változat kezdő sorát tartalmazza, de ez a rész a *Lugossy József-gyűjtemény* leírása.

⁸ A *Csurgói Purizáltatás* 2. tétele, a *Tsótsi* átkerül a *Műfajjegyzék*re is, *Csócsi* formában.

⁹ A kritikai kiadásban a *Csurgói Purizáltatás* 2. tételeként szereplő *Tsótsi* feltételesen a *Két Szerető* Daljával azonosítódik a címmutatóban (Költ. I., 663.), a vers feldolgozásánál azonban csak a 35. tétel van megemlítve (Költ. IV., 381.). A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* 'Tsókolj' tételénél kérdőjelesen ugyanezen vers utolsó négy versszaka neveztetik meg, vagyis lényegében a korai résznek megfelelő szakaszok, de a *Szerelmes Eggyezés/Fogadás* és a *Két Szerető* Dalja közötti kapcsolat nem exponálódik sem itt, sem a későbbi kötetekben, teljesen külön versként szerepelnek (Költ II., 19–20., IV., 42–44.).

¹⁰ L. ezeket JUHÁSZ, 1977, 373.

pen nem olyan mértékben szignifikánsak, hogy azokból teljesen pontos következtetések lennének levonhatóak, csak e verscsoportok és listák egymással való lényegi összefüggése állapítható meg bizonyossággal. A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* másik felét alkotó 16 tétel ugyanilyen összefüggésben van a *Csurgói Purizáltatás* és az *Új katalógus* anyagával, ez utóbbiak csak hat olyan tételt tartalmaznak, amely a csomóban és a listán nincs meg, igaz e hatból négy 'A' betűvel kezdődik, tehát elvileg rajta lehetett a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján*.

Ha mármost megvizsgáljuk a *Rózsi-versek* viszonyát a megelőző verscsoportokhoz, akkor azt látjuk, hogy a csomó első felében (1–9. oldalak) csak újonnan keletkezett versek vannak, vagyis a lejegyzés a ránk maradt és ismereteink szerinti első fogalmazást is jelenti. Utána viszont, a csomó másik felében (10–15. oldalak) négy kivételtől eltekintve (ebből egy a nem biztosan azonosítható *Drága Lélek*) mindegyik vers megvolt már az *Első katalógus* – *Első Darab* anyagában is, ami a kezdő sorokkal együtt 18-at tesz ki. Úgy látszik tehát, hogy e csomó kezdetben új versek fogalmazására szolgált, majd egy-két átdolgozásnak adott helyet, s ezt követően a régebbiek kezdő sor szerinti számbavétele történt meg itt. Végül, a szövegek más tintával történő átjavításakor a csomó utolsó lapjára és egy üresen maradt helyére elkészült a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója*, amely a csomóban felsorolt versek mellé még ugyanannyit vett fel, ezek közül csak három volt meg az *Első katalógus* – *Első Darab* anyagában is, így ezek jobbára ugyancsak új verseknek tekinthetők. Az *Első katalógus* – *Első Darab* csoportjában már megvolt itteni összesen 21 vers és a *Diétai Magyar Múzsának* az *Első katalógus* – *Első Darab* köréből származó 17 költeménye között egyetlen átfedés sincsen, s ez az összesen 38 darab így az *Első katalógus* – *Első Darab* verscsoportjában szereplő kisebb költemények túlnyomó részét jelenti. Vagyis a *Rózsi-versek* és a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* folytatta a *Diétai Magyar Múzsában* megkezdett és annak VIII. számában felerősödött törekvést az *Első katalógus* – *Első Darab* verseinek közreadására. Innen nézve e csomó nem annyira valamely új szerelmes versciklus létrehozásaként, hanem sokkal inkább

e Diétai Magyar Műzsában megkezdett kiadói törekvés folytatásaként értelmezhető.

2. Az Új katalógus és az első két tervezet

Az ettől a törekvéstől, vagyis az *Első katalógus* – *Első Darab* anyagának kiadási szándékától a végső elszakadást a Lilla-ciklus megképződése jelentette, ez adott először új keretet a kisebb versek kötetbe rendezésének, s ezt a többi gyűjteményes kötet kiformalása is követte. A *Szerelmes versciklus betűrendes mutatója* még betűrendes volt, s fele-fele arányban tartalmazott régebbi és újabb verseket, a *Csurgói Purizáltatás* negyven darabja pedig legnagyobbbrészt megegyezik ezzel (feltevésként az is megfogalmazható, hogy a lista és a tisztázat keletkezésükben is összefügghettek). Az *Új katalógus* 36–76. tétele pedig, mint arról már volt szó, egyértelműen a *Csurgói Purizáltatás* anyaga, még a csomón belüli fogások verseinek sorrendjében is, ami csak úgy képzelhető el, hogy az *Új katalógus* e csomóról készült. A Csurgón összetisztázott verscsomó egybentartását a listán véletlennek nem tarthatjuk. Az is igaz viszont, hogy ez még nem jelent kiforrott kiadási tervet, még kevésbé a Lilla-kötet tervét. A *Csurgói Purizáltatás* anyagából csak 27 cím került a Lilla-kötetbe, nem egészen a felét téve ki annak, a többi darab az *Új katalógus* teljes anyagából lett kiválogatva.

A 15. táblázat alapján egyértelműen megállapítható, hogy a Lilla-kötet első változatát jelentő egyoldalas, kéthasábos tervezet¹¹ nem más, mint az *Új katalógus*ról sorrendben kiírt címek listája, amely fölé Csokonai odaírta a *Lilla* megnevezést.¹² E Lilla-lajstromon teljes mértékben azonos a címek sorrendje azzal, ahogy azok az *Új katalógus*on következnek, egyeznek az *Új katalógus* és a *Lilla első tervezete* által használt megnevezések is, ahol csak első sor van, ott leggyakrabban mindkét helyen az van és ugyanúgy,

---

¹¹ MTA. K 679/II. 25a, l. a 8. képmellékletet.

¹² Erre az összefüggésre már Juhász Géza is utalt (JUHÁSZ, 1977, 382.).

sőt az *Új katalógus* 11. tétele így utal vissza az előző A' *Feredésre*: „Ismét a Ferdés Originalis Cantata”, a *Lilla első tervezetén* pedig ez szerepel, ugyancsak visszautalásként: „D° Óda”. Megfigyelhető e válogatás előkészítése is az *Új katalógus* címei elé tett jelzések vizsgálatával, a *Lilla*-kötet számára utóbb kiírt címek előtt nagyjából részben '+', ±, ° jelek állnak, csak a *Földi Rózsa* előtt van az alkalmi versekre utaló '–' jel, valamint négy darab (*Édes Keserűség, Ujj Esztendei Gondolat, A' Békeségről, Az Estvéhez*) előtt 'x' jel, ami az ódákat jelölte inkább, a többi néhány eltérést a bármilyen jelölés hiánya jelenti. Az egyezés tehát a jelek és a végül kiválogatott 50 vers között nem teljes mértékű, de szignifikánsnak mondható.

Az *Új katalógus*t követő első lejegyzés után a listán még háromféle alakítás történt: áthúzások, számozás (ez többszörösen javítgatva is), valamint betoldások. Ezekre nézve a következő megállapításokat tehetjük a kézirat szoros vizsgálata alapján (l. a 8. képmellékletet és a 16. táblázatot):

- áthúzások csak a 19. tételig vannak, vagyis jobbra a későbbi kötet első könyvét érintik;
- a 19. tételt követően a sorsszámok sincsenek javítgatva, addig viszont többszörösen;
- az áthúzás az 1–7. tétel esetében érinti a számot is, utána viszont a szám nincs áthúzva;
- három esetben ismétlődik a sorsszám (14., 18., 19.), a 23–25. sorsszámok pedig hiányoznak;
- a betoldások utólagosak (a sorok közé, világosabb tintával, csak a bal oldali oszlopban);
- a betoldások ugyanazt a számot kapták, mint az előttük álló darab, a két azonos sorsszámú vers a) és b) jelöléssel van elválasztva.

Mindössze egy esetben nem így jelöli a betoldást: a *Lillához elég tsak egy szó* a 12. sorsszámot kapta, míg az előtte lévő sorban az *Egy Rózsához* a 11. sorsszámot. Előttük azonban áthúzva a) és b) van itt is, s a listán másutt, az áthúzott számok között is lehetett 11. vagy 12. A jelen betoldás eltérése a többitől tehát csak konstatálható, de nem magyarázható pontosan.

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy nemigen lehet olyan egyszerűnek elképzelni a listán látható háromféle alakítási művelet egymásutánját, mint az első ránézésre kézenfekvően adódna (vagyis hogy számozás – lehúzás – betoldás elkülönülve következett volna egymás után), inkább ezek egymásba csúszása tételezhető fel. Először a számozás történhetett egy bizonyos tételszámig, majd a számozás javítgatásai és az áthúzások, aztán a számozás befejezése kb. 20-tól (ahonnan sem áthúzás, sem javítgatás nincs), végül a betoldások és azok beszámozása. Az imént említett 11. és 12. tétel azonban nem illeszkedik pontosan ebbe a feltételezett rendbe, mert ebben az esetben a számozásnak logikailag a betoldást kellett követnie, hacsak az *<Egy Rózsához>* nem maradt ki az első körben a számozásból, amire viszont az látszik utalni, hogy a 11. szám nem pont előtte van, mint a többinél, hanem jócskán alatta, a *gy* száraival egy magasságban. Teljes pontossággal így nem tudjuk rekonstruálni a Lilla-kötet első tervezetének alakítási műveleteit, csak azt állapíthatjuk meg bizonyosan, hogy a lejegyzés az *Új katalógus*t követte, az alakítás végeredményeképpen az 1-től 50-ig terjedő számozás pedig már a későbbi kötetrenddel nagymértékben megegyező sorrendet teremtett, az említett elcsúszások és átfedések ellenére is.

Az eddigiekben 'betoldásként' emlegetett címek esetében egy további pontosítás is lehetséges az eddigi megállapításokhoz képest. Ez a 8 darabos betoldás ugyanis visszavezethető arra a kéziratos csomóra, amely az *Új katalógus* 86. tételében ezzel az összefoglaló megnevezéssel szerepel: „Anacreontismosok N° 14.” Ez került kijegyzésre a megfelelő sorrendi helyén a *Lilla első tervezetére* is „Anakreontism.” megnevezéssel, de utóbb ez nem kapott sorszámot, amire az tűnik a logikus magyarázatnak, hogy időközben ebből a csoportból kerültek ki a betoldások. Ahogy korábban azonosítottuk, itt a *Kéziratcsomók jegyzékeinek* a N° 10° *Fragmenták* megnevezésű csomójáról van szó, amelynek 28 tételéből 14-et az anakreóni dalok tesznek ki, s ebből a 14-ből került 8 a Lilla-kötet első tervezetére, betoldásként (l. a 12. és a 19. táblázatot). Az ugyanezeket a verseket tartalmazó, a *Kéziratcsomók jegyzékei* 4. csomóját jelentő *Anákreon Pure* itt azért nem jöhet

szóba, mert részben bizonyítható (mint azt korábban elemeztük), hogy nem képezte az *Új katalógus* összeírásának alapját, részben pedig 22 verset tartalmaz, nem pedig 14-et, amit az *Új katalógus* megjelöl, s amennyi a 10. csomóban valóban volt. (Az anakreóni versek csoportjának a tervezetbe kerüléséről részletesebben l. az *Anakreóni Dalokról* szóló fejezetben később.)

A *Lilla első tervezete* címsorában tehát felismerhetően jelen van két korábbi (a *Kéziratcsomók jegyzékei* alapján ismert, ma már nem hozzáférhető) verscsomó, a *Csurgói Purizáltatás* és a *Fragmenták* anakreóni dalainak csoportja, s korábban már azt is részletesen bemutattuk, hogy az 1802-re tehető *nagy Diárium* és a *Számadó diárium* anyaga is beépült ebbe az első tervezetbe, az *Új katalóguson* keresztül (ezek ma is meglévő kéziratok). Ezen verscsoportok összeillesztése nagyjából az *Új katalógusról* való válogatással megtörtént, de teljessé csak a Lilla-kötet első tervezetén vált, ahol aztán a kötetrend körvonalai is kibontakoztak. A második tervezet már a teljes anyagot tartalmazta, de az első tervezettől (és a végső kötetrendtől) számos ponton eltérően, sok tekintetben eldöntetlenséget jelezve.

Ez a tervezet az Erdődynéhez szóló, 1802. júliusi levél fogalmazványának utolsó lapjára,¹³ az üresen maradt részre van írva, három oszlopban, a címek 7 kivételével utólag át vannak húzva. Az a tény, hogy a teljes anyagot tartalmazza,¹⁴ időben az első tervezet mögé helyezi (így értelmezte ezt a szakirodalom is), ugyanakkor a listák több ponton eltérő verssorrendje és a második lista sorrendjének bizonytalanságai mégsem teszik lehetővé a két tervezet egyenes leszármazási sorba rendezését (l. a 16. táblázatot). Épp ezek miatt nem látjuk tisztán a *Lilla második tervezete* funkcióját: ha nem egy következő fázis a végső kötetrend kialakításában, akkor vagy zsákutca, vagy alternatíva lehet, esetleg az első tervezeten végzett alakítási munkálatok segédlete.¹⁵ Minthogy e

¹³ MTA. K 3/11., l. a 9. képmellékletet.

¹⁴ Egy többlet van mindössze benne, *Az emésztő tűz*, ez azonban csak e tervezetben van meg.

¹⁵ Ezt úgy lehetne elképzelni, hogy az első listára kiírt címeket át kezdte írni Csokonai ide a kialakítani szándékozott sorrendben (lehúzgálva ott az átírt-

kérdésben pillanatnyilag nem látunk lehetségesnek filológiailag megalapozott állásfoglalást, csak a bizonytalanságot vagyunk kénytelenek konstatálni e második tervezet körül.

3. A *Lilla* harmadik tervezete

A *Lilla* harmadik tervezete komolyabb figyelmet alig kapott az eddigiekben,¹⁶ pedig alaposan szemügyre véve a tervezetet¹⁷ és összevetve azt a fennmaradt tisztázat töredékével,¹⁸ úgy látjuk, rekonstruálhatóvá válnak a *Lilla* formálódásának eddig nem látott további szakaszai. Két egybefüggő lapról van szó (l. a 10/a–d képmellékletet), az egyik címlap, amelyen ez áll: „LILLA. Érzékeny Dalok III. Könyvben.” Körülötte különféle számítások, szavak, amelyek utólag kerültek a lapra, a hátoldalán ugyancsak számsorok, a leghosszabb minden bizonnyal az *Ódák* terjedelmi számítása (erről l. a következő fejezetben). E címlap csak a lista elkészülte után születhetett meg, mert a lista három könyvre osztása, mint látni fogjuk, későbbi fázisban történt. A *Lilla* harmadik tervezete maga a másik lap mindkét oldalát elfoglalja, folytatólagosan. A lap tetején, vonallal elválasztva 'Lajistrom' megnevezés áll, az oldalak két szélén függőleges vonalak választják el a címektől a sorszámokat a bal, az oldalszámokat a jobb oldalon. A három könyvre tagolást a teljes oldalt átérő vízszintes vonalak végzik el,

---

kat), aztán az új lista rendjének bizonytalanságai miatt mégis visszatért a másik listához (s itt lehúzogattott, ott számozgattott). Mindez persze csupán spekuláció, s nincs esély arra, hogy megtudjuk, hogyan is történt valójában a folyamat, hogyan függ össze a két lista.

¹⁶ A *Lilla* kiadásában nem is közöltük (LILLA, 1996), a kritikai kiadás a végleges kötetrenddel való egyezést emelte ki és azt, hogy két vers pótlólag került betoldásra ebbe (Költ. I., 238–239.), Juhász Géza több jellegzetességét leírta ugyan, de ezek teljesen összemosódottan jelentek meg a pár mondatos összefoglalásban (JUHÁSZ, 1977, 383.).

¹⁷ MTA. K 679/II. 23a–24b.

¹⁸ A *Lilla* tisztázati példányának töredéke a 97. kéziratos oldaltól kihagyásokkal a 142. oldalig tart, benne a *Lillához távollétemben* záró versszakától A' *Pillangóhoz* záró versszakáig (ez a töredék is két külön kéziratárban található, tartalmát l. a verscsoportok között).

az 'I. Könyv', II. Könyv', 'III. Könyv' jól láthatóan utólagosan van ezekhez betoldva. A címek és a számsorok is többszörös javításon estek át, az oldalszámok alatt 'Summa' megnevezéssel az összterjedelem szerepel. A tinta színe a XXIV. tételtől megváltozik, a javítások, betoldások is, úgy tűnik, ezzel a tintaszínnel készültek. A bal oldalon, a sorszámok előtt egy másik terjedelmi számítást jelentő számsor is található.

Noha a lista alapjellegeből (merthogy tartalomjegyzék) adódóan kézenfekvő lenne, hogy a tisztázati kéziratához készített tartalommutatónak tartsuk, ez nem igazolható, sokkal inkább az első két tervezet alapján készült kötettervvel van dolgunk. A tervezetek egymáshoz való viszonyát a 16. táblázat tárja fel részletesen, összegző megállapításunkat pedig a következő érvekkel tudjuk alátámasztani.

Megállapítások a címek javításaira vonatkozóan:

a) Az első tintaszínnel lejegyzett részben a későbbi tintával egy címjavítás történt: az V. tétel, *A' bátortalan Szerelmes* áthúzása után fölé került az *Éj' Istenihez*, a névelőhöz pedig egy *z* betű. Ez előtt azonban egy másik címvariáns is található az áthúzott eredeti cím fölött, amely nem olvasható ki teljes bizonyossággal: <Holtak> vagy <Holtok> vagy <Haltok>.¹⁹ Ez arra utal, hogy az eredetileg leírt cím helyett a versnek utóbb másik címet kívánt találni Csokonai. Ennek pedig az lehetett az oka, hogy a XIII. tételben ugyancsak *A' bátortalan Szerelmes* cím szerepel. Ismét a Nagy Gábor említette két versnél vagyunk.

---

¹⁹ Az első változat tűnik valószínűnek. A kritikai kiadás olvasata itt (és nyomán a magunké is a Lilla-kiadásban): <Halaé>, amely feloldásaképp a *Hálalének a' Vénus oltáránál* című vers neveztetett meg. Az olvasati tévedést az okozta, hogy az áthúzott eredeti cím első szava *l* betűjének a szárát átírta a betoldott és áthúzott szó, így a szár felső része *e* betűnek tűnhetett *e* szóban, ráadásul a fölötte lévő előző cím *Keserűség* szavából a *g* betű szára úgy hajlik lefelé, hogy ezen *e* betű fölötti ékezetnek látszódhat. Közelebbről, nagytáblázatban megnézve azonban pontosan látszik az eltérő tintaszín.

b) A versek címváltozatai a tervezeteken:

LDt1., LDt2.	LDt3.	LDt3jav.
<i>A' bátortalan</i>	<i>A' bátortalan</i>	<i>Az Éj' Istenihez</i>
<i>Szerelmes</i>	<i>Szerelmes</i>	
<i>Eurydicéhez</i>	<i>A' bátortalan</i>	<i>A' bátortalan</i>
	<i>Szerelmes</i>	<i>Szerelmes</i>

E változtatások a következőképp értelmezhetők: az első két tervezetben alkalmazott címek alapján kezdődött a *Lilla harmadik tervezete* első lejegyzése, az első versnél (V. tétel) ez rendben is volt, de a másodiknál (XIII. tétel) a *Lilla*-kötet végleges címváltozataként az *Eurydicéhez* cím oda nem illő lehetett a név miatt, így megtörtént a címcseré, de ezzel meg címismétlés állt elő, így szűk-ségessé vált az első vers címének a módosítása, ami az új tintával meg is történt, igaz, a sor fölötti áthúzott variációból láthatóan csak második nekifutásra.

c) További öt tételnél hasonló a helyzet:

LDt1., LDt2.	LDt3.	LDt3jav.
– <i>Énekeljünk</i>	<i>Énekeljünk</i>	<i>Két Szerető' Dalja</i>
<i>Cipriának</i>	<i>Cipriának</i>	(XXV.)
– <i>Laura</i>	<i>A' vetélkedő</i>	<i>A' versengő Érzé-</i>
<i>kellemességidnek</i>	<i>Érzékenységek</i>	<i>kenységek (XXXII.)</i>
– <i>Békességről,</i>	<i>A' Békességről</i>	<i>A' Békekötésre</i>
<i>Békesség</i>	(XLIV.)	
– <i>Az elválás</i>	<i>Az elválás</i>	<i>Az eltávozás (L.)</i>
– <i>Eltévedt lélek</i>	<i>A Csókokban</i>	<i>Az eltévedt Lélek</i>
	<i>eltévedt Lélek</i>	(XXXIV.)

Látható tehát, hogy a javítások minden esetben az előző két tervezethez képest történtek a *Lilla harmadik tervezete* lejegyzésekor (vagy utóbb), s végleges változatként egy azokhoz képest új megoldást hoztak (kivéve az utolsóként említett esetet, ahol az első tért vissza). Az *eltávozás* esetében fennmaradt a kézirat is, s

azt látjuk, hogy ott ugyancsak *Az eltávozás* cím szerepel: ha a *Lilla harmadik tervezete* e kézirat tartalomjegyzékeként, vagyis a kéziratról készült volna, akkor ott még *Az elválásnak* kellett volna szerepelnie, vagy legalábbis ott kellene lennie a javítás nyomainak.

Megállapítások az oldalszámozásra vonatkozóan:

– A lista készítésének első fázisa a címek lejegyzése lehetett, a sorszámmal és az oldalszámmal együtt. Az oldalszámok 59-ig végig vannak javítva: eggyel tolódott, tehát az 1. maradt, majd a következő versnél a 12-es szám 13-ra, a rákövetkezőnél a 16-os 17-re és így tovább 59-ig. Feltűnő, hogy a következő, immár javítatlan szám, a 61. az új tintával van írva, vagyis az átszámozás éppen ott ér véget, ahol az első tintaszín is, amiből arra lehet következtetni, hogy az oldalszámok ezen javítására az első tintával való lejegyzés befejezése után, s az új tintával való folytatás megkezdése előtt kerülhetett sor.

– Nyilvánvaló kérdés azonban, hogy miért történt az átszámozás, de még alapvetőbb kérdés az, hogy mi is egyáltalán ez a számozás. A javítással kialakuló oldalszámok eggyel többet mutatnak a fennmaradt kézirat oldalszámozásához képest, egészen a *Barátomnak* című versig, ahol visszaáll a szinkron. Ha abból indulunk ki, hogy a kézirat oldalszámait látjuk feltüntetve a *Lilla harmadik tervezetén*, vagyis hogy a kéziratról készült a lista, akkor nem tudjuk okát adni, miért van a tartalomjegyzéken javítás, ha ennek nincs nyoma a kéziraton, s miért áll vissza a szinkron később.

– Ha viszont abból indulunk ki, hogy nem a kéziratról készült a lista, akkor választ kell találnunk arra a kérdésre, hogy mit jelentenek a számok. Úgy véljük, *a számok a tervezett nyomtatott kötet számított oldalszámai*. A számítás alapja a következő: minden vers új oldalon és lapélen kezdődik, egy oldalra öt négysoros szakasz (vagy ennek megfelelő sort tartalmazó más beosztású szakasz) fér, az oldalszám a vers kezdő oldalának a száma. Ezen az alapon végigszámolva a verseket, a jobb oldali első oszlopban látható számokat kapjuk. A versek előtti sorszámozás (a római számok) bizonyos helyein lévő aláhúzások pedig ezen számítás alapján a nyomdai íveket jelölik, hiszen 16 oldalanként tűnnek fel (így kilenc

ívből állt volna a kötet, ahogy a Summából is kiszámítható). Az, hogy az oldalszámok elég közel vannak a kéziratban is a számíthatóhoz, az a számítások szerint végzett leírásból következik (ha viszont a kézitról készült volna a lista annak tartalomjegyzékeként, akkor teljesen egyezőnek kellett volna lennie azzal).

– Az 59-ig terjedő javítások nem a számítást módosítják, hanem csak eltolják eggyel az oldalszámokat, aminek az oka vagy az I. vers valamivel való időközbeni megtoldásának itteni figyelembevétele, vagy egy az I. és a II. vers közé betoldott üres lap lehet. Ez utóbbi tűnik valószínűnek, mert a II. vers az eredeti számozás szerinti bal oldalon kezdődött volna, az előtte lévő Erdődynéhez szóló ajánló vers kiemelését egy utána betoldott üres lap (amely a következő verset jobb oldalra tolja) tipográfiailag kiemelt pozícióba helyezte volna. Ez persze csak feltevés, a tény mindössze az átszámozás megtörténte.

– A mellette lévő oszlop a könyvekre való osztást követően készült, ugyanis az első könyvnél a számok kettővel tolódnak el, a második könyvnél négygel, a harmadiknál héttel, vagyis figyelembe van véve így mindig a betoldott lap kétoldalnyi terjedelme, amelyen a 'Könyv' felírás és annak sorszáma áll majd. A harmadik kötetnél pedig azért nem hattal, hanem héttel tolódik az oldalszám, mert az előző oszlop számozásában páros számmal, azaz bal oldalon kezdődött volna a harmadik könyv, ezt tolta át a jobb oldalra így. (Hasonló a logika, mint amit az imént az I. és II. vers közötti üres lap feltevésekor láttunk.)

– A bal oldalakon, a sorszáмок előtt is van azonban még egy számoszlop, amely az előzőekkel szemben nem azt jelzi, hogy melyik számított oldalon kezdődne a vers, hanem azt, hogy az hány oldal terjedelmű. A jobb oldali oldalszámokból kiszámítható terjedelmek azonban nincsenek összhangban a bal oldali oszlopban megadottakkal, s ennek az az oka, hogy míg a jobb oszlopban lapélre helyezett verskezdet és egy lapra 5 négysoros szakasznyi szöveg volt a számítás alapja, a bal oldaliban 4 négysorossal és nem lapélre való kezdéssel történt a számítás. Így végigszámolva a versek terjedelmét, ugyancsak pontos megfelelést kapunk. Lényeges különbség továbbá a két oszlop között, hogy a bal oldaliban

már megvan adva a két utólag betoldott vers (*Lilla' Búcsúzálogjai, Az utolsó szerentsétlenség*) terjedelme is, a jobb oldaliban ezeknél még hiányzik az oldalszám, vagyis a jobb oldali oszlopok a versek betoldása előtt készültek, a bal oldali számításai viszont már a betoldást követően.

– A kétféle számítási alapról eddig kifejtettek alátámaszthatóak Csokonai egyes eredeti kéziratainak jelöléseivel (nem a tisztázati példányról, hanem különféle autográf fogalmazványokról, autorizált másolatokról van szó). A legegységelműbb e tekintetben a nyitóvers, az Erdődynéhez szóló ajánlás autográf fogalmazványa,²⁰ ahol mindkét számítás nyomai látszanak. A versszakok megvannak számozva, mert lejegyzésük nem a végső sorrendben történt, ezen szakaszsorszámok mellé pedig oda vannak írva 5 *szakaszonként* a paginajelzések: *pag 1., pag 2.* stb., ez elég egyértelműen egybeesik a *Lilla harmadik tervezete* jobb oszlopának számozási metódusával. Ugyanezen a fogalmazványon 4 *szakaszonként* látható egy vízszintes vonal is, ami pedig a bal oldali oszlop számítási módjával van összhangban. Hasonló paginajelzések vannak e csomóban a Kleist-fordítás ajánló versénél is, valamint a *Lilla* több versének kéziratán, igaz, csak egyféle beosztást, az 5 szakaszosat mutatva.

A *Lilla harmadik tervezete* javításainak fenti aprólékos vizsgálata alapján úgy látjuk, hogy e lista tartalomjegyzéknek készült ugyan, de nem kézirathoz, hanem egy tervezett kötethez. Kéziratot előzménye nem lehetett a ma ismert tisztázati példány, hanem csak azok a fogalmazványok és másolatok, amelyek az első két tervezet, s azt megelőzően az *Új katalógus* forrását is jelentették. A *Lilla harmadik tervezete* így ha formáját tekintve tartalomjegyzék is, funkciójában azonban tervezet, egy olyan munkalajstrom, amelyen számos alakítási művelet nyoma látszik, s amely így a kötet formálódásának az első két tervezet utáni fázisaira is fényt vet. Hogy ezeket pontosabban láthassuk, szükséges immár a fennmaradt tisztázati példány töredékével is összevetnünk ezt, s ennek keretében megvizsgálunk az eddig részletesen nem elemzett ja-

---

²⁰ MTA. K 672/III. 6b–9b.

vításokat, valamint a betoldásokat is (mindezeket a 17. táblázat tárja fel részletesen).

4. A *Lilla* harmadik tervezete és a kéziratos tisztázat alakulási fázisai

Első fázis

Mint az előbbi alfejezetben a címváltozatok alapján bemutattuk, a *Lilla* harmadik tervezete az első két tervezetet követve jött létre, s lényege szerint kötetterv volt, amint azt a jobb oszlop terjedelmi számításai igazolják. Mindezek alapján e lista lejegyzését és az említett terjedelmi számítások elkészítését tekintjük a *Lilla* első két tervezete utáni időszak első alakulási fázisának.

Második fázis

A *Lilla* harmadik tervezetén a tervezett kötet végét érintő betoldásokat is találunk, amelyek természetesen a számozás javításait is maguk után vonták. Ezek azonban nem egy időben történtek, ugyanis kettőhöz (*Lilla' Búcsúzálogjai*, *Az utolsó szerentsétlenség*) nem tartozik terjedelmi számítás a jobb oldali oszlopban (csak a bal oldaliban), míg A' *Tavaszhoz* igen. Az alábbi áttekintésben a korábbi betoldásokat kurzívval, a későbbieket félkövérrel jelöljük:

XLIV.	A' Béke<sségről>kötésre.
XLV<I>	Köszöntő.
XLVI<I>	Habozás.
XLVII<I>	Keserű Édesség.
XL<IX>VIII.	Bútsúvétel. XLIX. <i>Lilla' bútsúzálogjai.</i>
<...>	A' <i>Tavaszhoz</i> .
<...>	Az el<válás>távozás.
	LII. Az utolsó szerentsétlenség.
LI.	< <i>Tavaszhoz</i> >
LII+I.	Siralom.

A jelen második fázisban csak az itt kurzívval jelölt betoldásra került sor, együtt a lejegyzéskor elrontott sorszámozás korrekciójával. A *Köszöntő*nél ugyanis kimaradt egy sorszám, a XLV. (ez elírás lehet, mert semmilyen betoldásra nincs utalás, és a cenzúrai kéziraton is helyes sorszám szerepel), innentől a *Búcsúvétel*ig helytelen a sorszámozás. A XLIX. *Búcsúvétel* után L. sorszámmal *Az elválás*nak kellett következnie, az itt található javítások rekonstruálható lépéseiből következően:

a) Előbb *Az elválás* alá került betoldásra a *Tavaszi*, LI. sorszámmal.

b) A *Tavaszi* cím azonban utána áthúzásra került, mert *Az elválás* elé lett mégis betoldva a sorban. Előtte a sorszám azonban áthúzás nélkül maradt, az új helyen a két érintett vers előtt álló sorszám viszont a többszöri áthúzogató következtében ma már olvashatatlan.

c) Ezt követően került sor a hiba észlelésére és javítására, amely a számok átírását jelentette, a sorszámozás viszont épp azért nem csúszott el, mert a korábban kihagyott egy sorszámot ellensúlyozta az egy most betoldott cím.

A kötetbe tervezett versek száma 58 lett így, a versek helyes sorszámozással követték egymást, része volt a kötetnek a később kimaradt *A' Feredés* is. Ez az anyag és beosztása megegyezett mind a kézirattal, mind pedig a kottás kiadás sorszám-utalásaival.

Harmadik fázis

A tisztázati kézirat létrejötté csak ezután, vagyis a *Lilla harmadik tervezetén* elvégzett első javítások (a sorszámozás korrekciója és *A' Tavasz* betoldása) után tételezhető fel. Mint az előbbi alfejezetben bizonyítani igyekeztünk, a szóban forgó 'Lajstrom' nem a tisztázathoz készült, hanem egy nyomtatott kötet terve volt, a címek javításai és a számozások nem vezethetők le a kéziratból, sőt ellentmondásban vannak azzal. A kézirat őrszavai ugyanakkor két helyen is utalnak ma már elveszett részekre, amiből a hajdani teljes kézirat folytonosságára lehet következtetni. Szerencsére éppen a pótlólagosan betoldott részek környezete maradt fenn, így megállapítható, hogy a tisztázatnak *A' Tavasz*

szerves része volt, hiszen oldal- és sorszámozásában is folytatólagos, javítást nem tartalmaz.

Negyedik fázis

Éppen az e verset tartalmazó kéziratoldal tetején található a *Lilla' Búcsúzólgjai* betoldására utaló jegyzés, amiből nyilvánvalóan következik, hogy A' *Tavas*z betoldása korábbi volt, mint a másik versé. Az is lehetséges továbbá, hogy *Az utolsó szerentsétlenség* betoldása ezekhez képest még később történt, ugyanis erre nézve nincs utalás a kéziratban és a kézirat javításában sem. A' *Tavas*z és a fölé írt betoldásra utaló jegyzésben a sorszám azonban a betoldás megtételekor még azonos volt (XLIX.), s a folytonosság teljes a sorszámozásban is, tehát nincs eltolódás később, a másik betoldást követően sem, így maradt az LVIII. a végső sorszám, noha már 59, majd 60 verset tartalmazott a kötet.

Ötödik fázis

Az újabb két vers címének betoldása a *Lilla harmadik terveze-tére* (ezeket jelöltük fentebb félkövérrel) logikailag csak az eddig leírt változtatások után történhetett, vagyis már a kéziratban végzett betoldást követően. E betoldások előtt azonban mindenképpen meg kellett történnie a listán is *Az elválás* cím *Az eltávo-zásra* való javításának, mert az utána beszúrt cím folytatólagosan következik. A betoldások miatt azonban az utánuk következő versek sorszámát (a számok felülírásával) eggyel meg kellett növelni, tehát itt megtörtént, ami a kézira-ton még nem. Mindebből következően a kötet verseinek száma a sorszámokban is 60 lett, s ebben benne volt még A' *Feredés*.

Hatodik fázis

A kézira-ton végzett javítások, vagyis a sorszámok utólagos átírása eggyel kevesebbre, jelenti a következő, az utolsó alakulási fázist. Ezt csak a *Szemrehányástól* kezdődően tudjuk végigkövet-ni ténylegesen, s nem is teljesen a kötet végéig, mert az órszavak-ban nem történt javítás, de az nagy biztonsággal kijelenthető, hogy erre az átszámozásra A' *Feredés* kihagyása miatt volt szükség (a

megjelent kötetben ez nem volt benne, nincs okunk feltételezni, hogy a kéziratban benne lett volna, s egy olyan másik vers viszont nem, ami aztán a kötetben mégis igen). S hogy ez a kihagyás nem volt független a cenzori véleménytől, azt az is bizonyítja, hogy a cenzor az általa kifogásolt részek lelőhelyéül a 92., 93., 94. kéziratot oldalakat adta meg, s ez egybeesik a lajstrom által A' *Feredés* számított kötetbeli elhelyezkedésével (91–95. oldalak).²¹ Ezzel a megállapítással azonban valójában már rátértünk a tervezetek időponthoz kötését megalapozó tények ismertetésére.

5. Az első két tervezet időpontokhoz kötése

A tervezetek keletkezési idejének meghatározásához kevés filológiai hiteles adattal rendelkezünk, a második tervezetről mondható el annyi, hogy az az Erdődynéhez szóló, 1802. júliusi levél²² fogalmazványának utolsó lapján folytatólágosan található, így valamikor azt követően készülhetett. E ponton kell részletesen számot vetni azzal, hogy mindhárom tervezeten rajta van az *Eurydicéhez* [A' *bátortalan szerelmes*] és A' *bátortalan szerelmes* [Az *Éjnek Istenihez*], amelyekről Nagy Gábor azt állította, hogy 1802 szeptemberében készültek. Ha ez így van, akkor az *Új katalógus* utolsó szakasza, amelyben e címek szerepelnek, ugyancsak nem lehet ennél az időpontnál korábbi, továbbá a *Lilla Új katalógus*ról készült első tervezete (és a sorrendben azt követő másik kettő) sem. Ez a datálás viszont ellentétben van két másik egybehangzó adattal: az 1802. augusztus 15-i előfizetési felhívás és a Kazinczynak írott, 1804. február 14-i levél adataival. Az előfizetési felhívásban azt írja Csokonai, hogy „két Sajtónn dolgoztatok; úgy hogy Sz: Mihályra mind a 2^{dik} csomó, t. i. a' *Lilla*, mind a' harma-

²¹ Fentebb részletesen írtunk erről: azért van ez a szembetűnő párhuzamosság, mert a kézirat lejegyzésekor ugyanaz a számítási elv volt érvényben, mint amit Csokonai a lajstromon alkalmazott a tervezett oldalszámok kiszámítására (mivel azonban az egyezés nem teljes, a kapcsolat nem lehet genetikus a kézirat és a jegyzék között).

²² Lev. 189–190.

dik csomó, t. i. a *Dorottya*, egyszerre ki fog jönni.”²³ A levélben pedig: „Én a’ *Lilla* név alatt egybeszedett Lyricumjaimat a’ nyomtatás végett még 1802. 15 Aug. felküldöttem Kassára Landererhez, ki levelében azt fogadta, hogy azon esztendőbe Octoberi Debretzeni Vásárra kinyomtatja.”²⁴

A két adat azonos dátumot ad meg, s egybehangzóan állítja, hogy a *Lilla* sajtó alatt van, ez még akkor is tény, ha a megjelenés tervezett, bejelentett időpontját nem is tarthatjuk megvalósíthatónak az idő rövidsége miatt. De vajon a *Lilla* milyen változatát küldte Csokonai Kassára, mi lett volna abban a kötetben, aminek megjelenését bő egy hónapon belül ígérte? Hogyan viszonyulhatott ez a *Lilla* ismert tervezeteihez? Ha Nagy Gábor emlékezését vesszük, akkor sehogy, mert azok még készen sem lehettek ekkor, hiszen a rajtuk már szereplő két említett vers keletkezését Nagy Gábor 1802 szeptemberére teszi. A szakirodalom is jelezte már az ellentmondást, s vagy kétségbe vonta Csokonai szavainak valóságtartalmát, vagyis hogy tényleg elküldött valamit Kassára, vagy azt a választ adta, hogy az elküldött változat bizonyára egy korai, kezdetleges változat lehetett még.

Hogy 1802. augusztus 15-én ne lett volna készen a *Lillának* egy kézírata, nehezen tételezhető fel a fenti adatok alapján: október elejére már kötetet ígért, azt követően, hogy annak megjelentetését már februárban országos lapban beharangozta. Kétségtelen, megtörtént, például legutóbb a *Georgicon* esetében is, hogy még el nem készült művekhez keresett támogatót, azok megjelentetéséről nyilvánosan szólt. Sőt a februári tudósítás idején sem lehetett még készen a *Lilla*-kötet. De ott csak megemlíti, *előfizetés gyűjtése* céljából, itt pedig már a folyamatban lévő nyomtatásról beszél, amit egy ettől független adat, a későbbi levél is megerősít, legalábbis annyiban, hogy azt állítja, elküldte a kéziratot a nyomdászhoz, s tudjuk, hogy valóban oda is került egy kézirat Landererhez, legfeljebb csak azt nem tudjuk igazolni, hogy a Csokonai által megadott időpontban. De a Nagy Gábor emlékezésében

---

²³ Felj. 256.

²⁴ Lev. 289.

megadott időpontot ugyanennyire nem tudjuk igazolni: melyiknek higgyünk inkább?

Ha viszont azt feltételezzük, hogy valóban elküldte Csokonai a *Lilla* egy kéziratát Kassára, akkor azt is fel kell tennünk Nagy Gábor emlékezése miatt, hogy az elküldött változat még az ismert tervezetek előtti kellett legyen, ami így megkapja ismeretlenül is a 'kezdetleges' minősítést. Ezzel a feltételezéssel azonban az a baj, hogy nem veszi számításba az *Új katalógus* és a *Lilla első tervezete* közötti összefüggés tényleges karakterét, vagy mert az eddigiekben egyáltalán nem tűnt fel, vagy ha észlelték is, mint Juhász Géza, nem kapott jelentőségének megfelelő hangsúlyt az értelmezésben. A *Lilla első tervezete* ugyanis nem az első *ismert* tervezete a Lillának, amely előtt akár korábbiak is lehettek, hanem egyáltalán az *első* tervezete annak, mivel, mint az imént elemeztük, a *Lilla első tervezetén válogatta ki* Csokonai az *Új katalógus* teljes anyagából azokat a verseket, amelyeket a kötetbe szánt. A kiválogatás előtt nemigen lehetséges korábbi lépés, így korábbi tervezet sem. Ha pedig ez így van, akkor a tervezetek keletkezésére nézve feloldhatatlan az ellentmondás a Nagy Gábor emlékezéséből következő 1802. szeptemberi, *szeptember utáni* időpont és a Csokonai felhívásából és leveléből következő augusztusi, *augusztus előtti* időpont között.

Az eddigi értelmezések nem kérdőjelezték meg Nagy Gábor állításának helytállóságát, a nyilvánvaló ellentmondásra ilyen alapon adható válaszok azonban, mint most láttuk, nem kielégítőek. Fordítsunk egyet a dolgon, s induljunk ki abból, hogy Nagy Gábor emlékezésével van valami probléma, nem a Csokonaiéval. Először is állapítsuk meg, hogy nem egy, hanem két emlékezéssel van dolgunk, amelyek utólagos bejegyzésként a *Nagy Gábor-gyűjtemény* elő- és utólapján helyezkednek el. Mindkettő valójában közbevetés, kiegészítés, egy más irányú emlékezés keretében. Először két feljegyzett epigramma keletkezéséről szólván azt írja le Nagy Gábor, hogy a *Lilla*-kötet bizonyos versei már a *Lilla-sze-relem* előtt készen voltak, s felsorolásukhoz fűzi hozzá: „Ezekhez járúlnak: / I. 5. Te csendes éjjnek Királynéja. / I. 13. Remény 's kétség között epeztem, / mellyeket bizonyos alkalmatosságra 1802.

egy Szeptemberi estvén nállam Euridycéhez irt, s később változtatott Lillára.”²⁵ A másik bejegyzés arról szól, hogy Csokonai 1795-ig, a kollégiumi évek alatt keveset levelezett, majd így folytatódik: „Azután idejét Komáromban, Csurgón, Csákváron, s Puky István úrnál töltötte. Végre 1801^{ben} visszajött Debrecenbe ’s nállam sokat mulatott. Nállam írta ex tempore ezen két Ódait:

Te éjjnek csendes királynéja

Euridicem szép Barátnéja ’sat Lilla I. 5.

Ismét: Remény ’s kétség között epeszttem sat Lilla I. 13.

mellyek előttem tudva lévő okok miatt Euridicere ír <attatt>; de azután Endymionra ’s Lillára változtatta.”²⁶

A bejegyzések közbevetettségükön túl három tartalmi mozzanatban egyeznek meg:

- mindkettő egyértelműen azonosítja a szóban forgó két verset,
- egybehangzóan állítják, hogy ’nála’ (azaz Nagy Gábornál) készültek,
- s hogy az eredeti Eurydice nevet a versekben utóbb változtatta át Csokonai.

A pontos időpontot azonban csak az egyik bejegyzés adja meg, a másokban szereplő évszám (1801) nem is feltétlenül vonatkozik konkrétan ezen versek megírására. De nemcsak ez a probléma ezzel a dátummal: Csokonai 1801-ben nem visszajött, hanem elment Debrecenből. Dunántúli vándorlásai után 1800 februárjában érkezett haza Debrecenbe, ahol több mint egy évig jelentősebb megszakítás nélkül tartózkodott, majd 1801 júniusában kelt ismét útra, s csak 1802 áprilisának vége felé tért vissza. Nagy Gábor megelőző mondatából nem következtethető ki, melyik visszatérésre, az 1800-asra vagy az 1802-esre gondol: Komáromban 1798 és 1802 körül is volt, Csurgón 1799-ben, Csákváron (mint maga Nagy Gábor írja a második bejegyzés idézett részét követő mondatban²⁷) 1797-ben, Puky Istvánnál, Igaron, mint Csokonai egy

²⁵ OSZK. Fol. Hung. 893., 1b, l. Költ. I., 219–220., Vargha Balázs kiadása (CsEml. 387.) nem közli a címeket és helytelenül azonosítja a verseket.

²⁶ OSZK. Fol. Hung. 893., 22b. A leírás közbeni javítás miatt hibás lett a mondat-szerkezet.

²⁷ „1797 Oct Csákváron találtam s elvittem magammal Bicskére” (CsEml. 387.).

korabeli leveléből tudjuk, 1801 nyarán. A helyek tehát adatolhatóak, s így helytállóak, de nem időrendben vannak lejegyezve, s nem egyértelműen kapcsolódik hozzájuk a Debrecenbe való visszatérés dátuma, pontosabban: ez a két valójában lehetséges változat közé helyeződik, s így bizonyosan téves. Ebből persze nem következik az, hogy az 1802. szeptemberi dátum is téves, de talán indokolhat egy olyan feltevést, amely nem kezeli megkérdőjelezhetetlen tényként Nagy Gábor időrendi emlékezését, s annak valamelyes bizonytalanságából indul ki.

Ha mármost Csokonai előfizetési felhívásának és későbbi leveleinek közléseit, az azokban megjelölt időpontokat vesszük alapul, s ezeket megpróbáljuk a vonatkozó, filológiailag hiteles adatokkal összevetni, akkor a következő megállapításokat tehetjük:

- A *Lilla* kiadását említő két 1802-es előfizetési felhívás pontos dátumai mintegy behatárolják a kötet kiformálására, s így a tervezetek keletkezésére szóba jöhető időszakot: február vége és augusztus közepe. A *Magyar Hirmondó* szeptember 10-i tudósítása a nyomtatott nyilvánosságban is újból megerősíti a kiadás szándékát és azt, hogy a kötetek már sajtó alatt vannak.

- A’ *Szabadságfáról* című vers fogalmazványainak tanúsága alapján kijelenthető, hogy az *Új katalógus* első két szakasza és a *Vázlatos kiadási terv* bizonyosan 1802 márciusa előtt, az utolsó szakasza, amelyben a Nagy Gábor által említett két vers címe is található, bizonyosan 1802 márciusa után keletkezett.

- Az a kéziratos csomó, amelyben A’ *Szabadságfáról* három fogalmazványa is van, tartalmazza az Erdődynéhez szóló ajánló vers prózai és verses kidolgozását, valamint A’ *Pillangóhoz* fogalmazványát, ezek 1802 márciusa körül keletkeztek.

- Erdődynéről egy februári levelében érdeklődött Csokonai Szokolay Dánielnél, választ szintén márciusban kapott, ez erősítette meg a grófnő újbóli házasságának hírét, s nevezte meg a férjét, némileg pontatlanul.

- Támogatást kérő levelet írt 1802 júliusában Erdődynéhez, hivatkozva „a’ múlt Jun. 11d. Napj.” történt debreceni tűzvészre, ami így a levél datálásának alapja, hiszen a ’múlt’ nem vonatkozhat évre (mert akkor 1803-ból utalna vissza, amikor pedig új le-

velet írt már, hivatkozva erre az 1802-es levélre), csak hónapra, akkor viszont értelemszerűen csak a megnevezett hónap utáni hónapban, azaz júliusban írhatta le ezt.

– E levél fogalmazványának üresen maradt laprészére írta Csokonai a *Lilla második tervezetét*, ami így összhangban van azzal, hogy Csokonai 1802. augusztus 15-én már egy összeállított kötetet küldhetett Kassára.

A történéseknek ez az az időrendi kerete, amelyben a Nagy Gábor által említett két verset elhelyezhetjük, ha eltérünk az általa megadott szeptemberi időponttól. Az e versek kéziratát tartalmazó fogást korábban már részletesen leírtuk, így most itt csak annyit emelünk ki, hogy egy összefüggő csomóban találhatóak, a csomó jelenleg két összefűzött, de egybetartozó fogásból tevődik össze: az elsőnek az élén áll a *Himfyhez* című vers, a másodiknak az élén a szóban forgó két vers, a csomó többi darabja a *Lillával* és a *Dorottyával* kapcsolatos, 1803-as szöveg, egyedül *A' bátortalan szerelmes* után következő *Műfajjegyzék* 1802-es még. Az *Új katalóguson* nem szerepel a *Himfyhez*, csak a másik kettő, a *Kéziratcsomók jegyzékein* viszont már mindhárom rajta van: ezt a tényt kronológiai kritériumként alkalmaztuk azon logika alapján, hogy az *Új katalóguson* azért nincs rajta a *Himfyhez*, mert még nem volt készen annak összeírásakor. S mivel a *Himfyhez* nem lehet korábbi 1802. augusztus közepénél, így azt állapítottuk meg, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei* sem lehet ennél korábbi. Az persze nem következik ebből, hogy az *Új katalógus* negyedik szakasza akkor korábbi ennél, de 1802. augusztus közepe, mint választóvonal az előzőekkel van összhangban, vagyis azzal, hogy a *Lilla-tervezeteknek* és így a szóban forgó verseknek is már készen kellett lenniük ekkorra.

Csokonai a *Lilla-előbeszéd*ben megemlíti, hogy van a kötetben olyan vers is, „a' mellyik 1802^{be} jött ki a semmiségből”,²⁸ s ezzel mintegy megerősítheti Nagy Gábor emlékezését az évre vonatkozóan, persze más vers is érthető ezen utalás alatt (pl. az imént említett ajánló vers vagy *A' Pillangóhoz*). Ha azt is elfogadjuk,

---

²⁸ Tan. 82.

hogy Csokonai Nagy Gábornál létében írta e verseket (az Eurydice nevet meg sem lehet kérdőjelezni, mert tartalmazza a fogalmazvány címe, szövege), akkor kijelölhető az a mintegy három hónap, amely szóba jöhet eme új időrendi keretben: a költő 1802 áprilisának végén tért vissza Debrecenbe, s augusztusban küldte el a *Lillát* Kassára. Nagy Gábornál tehát május–június–július folyamán írhatta meg e verseket,²⁹ melyek címei ezután kerülhettek rá az *Új katalógus* utolsó szakaszára, hogy aztán az egész *Új katalógus* alapján elkészülhessen a *Lilla első tervezete*, s valamikor a júliusi Erdődynéhez írott levél után a *Lilla második tervezete*. A *Lilla*-kötet februári meghirdetése és március körüli munkálatai (ajánló vers Erdődynéhez és *A' pillangóhoz*) után Debrecenbe hazatérve készülhetett tehát el a kötetkompozíció első két változata május–július folyamán, ha a Csokonaitól származó adatokból indulunk ki, s az azzal mindenképpen ellentmondásban álló Nagy Gábor-emlékezésről az ellentmondás feloldása végett feltételezzük, hogy valamelyest bizonytalan és pontatlan az időpont meghatározásában. Egy sok év távlatából való visszatekintésnél nem is olyan elképzelhetetlen egyébként néhány hónapnyi tévedés, de persze biztosat ezúttal sem állíthatunk, legfeljebb igen valószínűt.

6. Közbevetés: Nagy Gábor listájának további tételei

Már csak a fentiek miatt is szükségeses számot vetni a Nagy Gábor-lista további tételeivel, amelyek a *Lilla* némely verseinek korai, a Vajda Juliannához fűződő szerelem előtti időkből való

---

²⁹ Ez az időszak egyébként összhangban van azzal a Vargha Balázs által felvetett, s máig fel-felbukkanó értelmezéssel is, amely a szóban forgó Eurydice-verseket Sárosyné Ilosvay Krisztinához köti, mert éppen május elején, Félix-fürdőn kezdődik a történet, amelyben Kazinczy lenne a főszereplő, s Csokonai, illetve Batsányi tartoznának még a szép hölgy udvartartásához. A magunk részéről azonban a rendelkezésre álló adatokat olyannyira kevésnek és homályosnak tartjuk, Vargha Balázs bizonyítása pedig olyannyira nem „perrendtartásszerű”, amint azt maga is elismeri, hogy e történetet inkább szellemes fikcióként olvassuk (vö. részletesen ennek bizonyítását: Lev. 693–695.).

keletkezését állítják. A régebbi szakirodalomban voltak (mint Haraszi Gyula), akik sommás megítéléssel teljes mértékben elvetették ezt, voltak (mint Toldy Ferenc), akik hallgatólagosan elfogadták azt és alkalmazták a datálásban. Volt vita az egyes tételek értelmezése körül (Vargha Balázs és Szilágyi Ferenc között), s magának a listának a datálása is zavarokkal teljes. A kritikai kiadás első kötete ugyanis a lista közlésekor 1796-ra teszi azt,³⁰ de ugyanott elemzi az 1802-re vonatkozó adatokat is, tehát nem reflektál a megadott 1796-os keletkezési dátum és a lajstromban szereplő, 1802-re vonatkozó adatok közötti ellentmondásra. Ugyanitt a lista adatait teljesen hitelesnek fogadja el, a kiadás későbbi köteteiben pedig hol hitelt ad azoknak, hol nem, az ebbéli döntést nagymértékben befolyásolja az a koncepció, amely egyes verseket politikai allegóriának tekint.³¹

Nagy Gábor megjegyzései, mint az előző alfejezetben említettük, kései bejegyzések 1796-os másolatgyűjteménye elő- és utólapján, a most szóban forgó nagyobb lista az előlapon található, s egész pontosan így hangzik: „Meg kell jegyezni, hogy a’ Lillában lévő darabok már a’ Komáromi esmeretsége előtt sokak megváltak, ’s későbbben alkalmaztattak Lillára. Nevezetesen:” Itt következik a felsorolás, amely a könyvek és versek azonosításában Márton József kiadásának sorszámozását alkalmazza. Az alábbi táblázat első oszlopaiba ezt vettük fel Nagy Gábor alapján, majd ezeket a *Lilla* sorszámozásával és címeivel azonosítottuk, megadva a korai címet is, ahol ez eltért a kötetbelitől, végül jeleztük, hogy mely versek találhatóak meg már az *Első katalóguson*, s melyek a *Kéziratcsomók jegyzékei* tematikusan érintkező kéziratos csomókat leíró jegyzékén:

---

³⁰ Költ. I., 219–220.

³¹ Vö. SZILÁGYI F., 1981, 557–596.

Nagy Gábor listája			Lilla-kötet		EK.	Kcsj.		
könyv	vers	kezdő sor	sorszám	cím		7.	8.	9.
I.	2.	Sírhalmok 's gyász temető kertek.	II.	Az én Poézisom' termé- szete (A' vídám termé- szetű poéta)	+	+		
	4.	Oh Cypria terhes igája.	IV.	Édes keserűség	+	+		
	7.	Nyilj ki nyájason mosolygó.	VII.	A' Rózsabimbóhoz (Földi Rózsa)	+			+
	8.	Éltemnek fényes horizonja.	VIII.	Az Éj és a' Tsillagok	+	+		
	15.	Itt a' Liget Zöld rejtekebe.	XVII.	A' tanúnak hívott liget	+	+		
	16.	Felhágottn már a' Nap.	XVIII.	Déli aggodalom	+			
II.	23.	Ti élet balsamát lehellő Leányok.	XXIV.	A' Szépek' Szépe	+			
III.	31.	Lyánka! mig ingó kegyelmed.	XXXIX.	Szemrehányás		+	+	
	37.	Itt hagynám én ezt a' Várost.	XLV.	Habozás (Szerelmes Bútsúvétel)	+			+
	41.	Gerlitzeként nyögdétselek.	LII.	Siralom		(!)	+	+
	44.	Én szenvedek pedig miattad.	LV.	Még egyszer Lillához				+
	47.	Hamar követje a' Tavasznak.	LVIII.	A' Pillangóhoz				
	48.	Földiekkel játsszó.	LIX.	A' Reményhez				+

A táblázathból látható, hogy 5 vers kivételével az összes megvolt már az *Első katalóguson* is, tehát Nagy Gábor állítása a korai keletkezésről ezek esetében igazolható. Az 5 vers közül kettőnél a csurgói időszakból való az első adat: a *Szemrehányás* megvolt a *Csurgói Purizáltatás* anyagában, amelynek listáját a *Kéziratcsomók jegyzékei* 7. egysége őrizte meg (s van egy másolata is, a csurgói színjátékok 1800 februárjából datált Gentsi István-féle kéziratában), a *Siralom* három szakasza pedig az ugyancsak Csurgón

készült és 1799. július 12-én ott előadott *Cultura* betétdala.³² A másik három vers az *Új katalóguson* tűnik fel először. A *Lilla* harmadik könyvének ezen öt darabjáról tehát listák és a datált kéziratok alapján nem tudjuk igazolni, hogy Nagy Gábor állítása szerint „már a’ Komáromi esmeretsége előtt sokak megváltak”, noha a kontrollbizonyíték hiánya természetesen közvetlenül nem is cáfolja ezt.

Szükséges továbblépnünk a kéziratok szövegforrás-környezetének vizsgálata felé, s itt a *Kéziratcsomók jegyzékei* további két csomójára figyelhetünk fel:

<i>Kcsj. 8. Nagy Octávába lévők</i>		
2.	Gerlitzeként nyögdétslek [Siralom]	K 672/III. 103ab 104a–107a 107b–109a 109a–110a
3.	Héj ha tudná kedves Lélek [Dorottya kínjai]	
4.	Sárközyné’ Neve Napjára	
5.	Laura míg ingó kegyelmed [Szemrehányás]	
...		
12.	Nemes bátorítás.	K 672/III. 61a–62a 62ab 62a–63a 63a
13.	Egy Rózsához 2 exemplárban	
14.	Lillához még egyszer.	
15.	Penseroso.	

<i>Kcsj. 9. Lepurizáltattak</i>		
1.	Földi Rózsa.	K 672/I. 21ab
2.	Megkövetés	
3.	Az Estvéhez [Jövel felénk...]	
4.	A’ Reményhez.	
5.	Gerlitzeként nyögdétslek [Siralom]	
6.	Én szenvedek ’s pedig [Még egyszer Lillához]	DebrK R 556. 2.
7.	Csendes Estve [Az estvéhez]	
8.	A’ Muzsikáló Szépség.	K 672/IV. 129ab
9.	Itt hagynám én ezt [Habozás]	

³² Mivel ez nincs rajta a *Kéziratcsomók jegyzékein*, de időben ugyanúgy Csurgóra esik, mint a *Kéziratcsomók jegyzékei* 7. csomóját képező *Csurgói Purizáltatás*, ezért jeleztük a táblázat ugyanazon sorában, de eltérő jelöléssel: (!).

Az első esetben (8. csomó) jól láthatóan két egybetartozó fogással van dolgunk, amelynek versei ugyanígy szerepelnek az *Új katalóguson* és a *Rekonstruált katalóguson* is. A 2–5. tételek között megtalálható az imént a csurgói időszakhoz kapcsolódva feltűnt két vers, bizonyosan 1798-ban keletkezett alkalmi mű társaságában. A 12–15. tételek között a *Még egyszer Lillához* autorizált másolata lelhető fel, de itt nincs az imént látotthoz hasonlóan bizonyos keltezésű vers a csomóban, legfeljebb annyi mondható el, hogy az *Egy Rózsához* másik példánya autográf fogalmazvány, amely A' *Füredi parton* vázlatával együtt található meg, s így 1798 körülre tehető. A letisztázott másolatot ehhez képest későbbinek kell tartanunk. A második esetben (9. csomó) szintén van egy több verset (5–7.) tartalmazó, ma is meglévő, egybefüggő kéziratos fogás, s ebben *Az estvéhez* című vers végén, ami egyben a fogás végét is jelenti, 1800. szeptember 20-i dátum szerepel. Ez lehet a letisztázás dátuma is természetesen, de a korai keletkezést semmiképpen nem erősíti meg.

A *Kéziratcsomók jegyzékei* 9. csomójának teljes anyagában egyébként többségben vannak a Lilla-kötet utolsó negyedébe tartozó versek, ezek ráadásul többnyire azok, melyeket Nagy Gábor listája is felsorol. Ugyancsak feltűnő, hogy e csomó és a *Csurgói Purizáltatás* anyaga között minimális az átfedés, mintha itt éppen az onnan hiányzó versek letisztázásáról lenne szó. A mindkét helyről hiányzó A' *Pillangóhoz* pedig, mint láttuk, az 1802. március körüli *Számadó Diárium* anyagában található (ma is). Ezek esetében ugyancsak azt lehet elmondani, mint az előbb, vagyis hogy az esetleges kései letisztázás nem cáfolja a korai keletkezés lehetőségét, de nyilván nem is támasztja alá. A fentiek alapján tehát a Nagy Gábor-lista azon verseiről, melyek nem szerepelnek az *Első katalóguson*, azt állapíthatjuk meg, hogy korai keltezésüket további filológiai adatok nem erősítik meg. Nem tűnnek fel a *Rózsai-versek* között, nem szerepelnek a betűrendes verslistán, közülük 1 (+1) csak a csurgói tisztázatlanban (illetve időszakban) adatolható első ízben, s minden egyéb közvetett adat is „a' Komáromi esmeretség” utáni évekre vonatkozik.

Egyedül A' *Reményhez* esetében ismerünk másként is értelmezhető dokumentumokat, Kazinczy emlékezéseit a naplójában, egy levelében és a *Tübingai pályairatban*.

– *Tübingai pályairat* (1808):

„Ez énekben mentségére lehet a szegény Csokonainak, hogy ő ezt a szörnyű hosszuságú schémát a Kosovich közönséges kedvelést nyert muzsikai compositiója miatt választotta, s meglehet, hogy parantsolatja volt, hogy erre írjon.”³³

– Kazinczy Zabolai Kis Sámuelnek (1810. március 28.):

„a' Földiekkal játszó Musicája Zemplény Vgyében készült. Kosovics József udvari Muzsicusa volt 1794-ben Szulyovszki Menyhértnek 's barátja. Midőn ez Dec. 14-dikén Rákócson, a' maga házánál, elfogattatott, 's velem Budára vitetett, Kosovics a' Szulyovszki szerencsétlenségére készítette azt a' Musicai Compositiót.”³⁴

– *Az én naplóm*, az 1802. május 9-i bejegyzés végén (1812):

„Eggy csoport Kalv. Pred. kik közt Bod a' Létai és a' Bihari , Csokonaival a' ferdőbe. Ekkor nap és itt írta Csokonay az ő Anacreoni darabjai előtt álló Ajánlást: *Kazinczy, Földi, kik belőlem 'stbb.* – Kijövének a' Czigány Musikusok Váradról. Csokonay ezekkel vonatta-el Kosovicsnak azt a' Musicai Compositióját, mellyben ez, ki a' Szulyovszki elfogattatásakor Sz. házánál Rákócson, Kisaszszonyait musikára tanította, Sznak elfogattatását kesergette. Ezen musicalis Compositióra írta Csokonai a' *Földiekkal játszó etc.* éneket.”³⁵

Kazinczy emlékezései az eddigiekben úgy értelmeződtek, hogy A' *Reményhez* című költemény bizonyosan a Vajda Juliannával való ismeretség előtt íródott, s ennek idejét általában 1795–96-ra tette a szakirodalom. Az idézett szövegekből azonban csak az derül ki egyértelműen, hogy a *muzsika komponálásának* mi volt az alkalmatossága, s ha szorosan ehhez kötjük annak keletkezési idejét, akkor arra *következtethetünk*, hogy ennek ideje logikusan

---

³³ KAZINCZY, 1916, 166.

³⁴ KazLev. XXII. 250.

³⁵ KAZINCZY, 2009, 263. A kihagyott hely az eredetiben is üresen van hagyva.

nem sokkal követte az eseményt, vagyis 1794 végére, 1795 elejére tehető. Arra semmi nem utal, hogy Csokonai is ekkor írta volna e zenére a verset, igaz, nem is cáfolja azt semmi (a vers parancsolatra való írásának felvetett lehetőségét további adatok hiányában nem tudjuk értelmezni). Amit még tudunk:

– Kossovits zenéjének kottája 1800-ban jelent meg Bécsben (*XII. Danses Hongroises Pour le Clavecin ou Piano-Forte*), a kiadvány utolsó darabjaként; egy példányát Márton József küldte Csokonai-nak 1804. március 4-én (de már 1803. január 4-én és 14-én ígérte azt). Ez persze nem jelenti, hogy Csokonai nem ismerhette már korábban is a nyomtatványt (sőt elképzelhető, hogy Márton éppen visszaküldte azt). A kérdéses zenedarab a nyomtatás mellett természetesen kézíratosán és előadva is terjedhetett, de hogy Csokonai hogyan ismerkedett meg vele, arra nincs adat.

– 1804-ben Csokonai érdeklődik Kossovits tartózkodási helye után Kazinczynál,³⁶ aki válaszában rövid leírást ad róla („Eggy kis púpos hátú emberke. Caractere igen nemes.”³⁷).

Ebből arra is lehet következtetni, hogy Csokonai nemigen ismerhette személyesen Kossovitsot (vagy Kazinczy nem tudott erről). Mindezek alapján nem állítható filológiailag megalapozottnak, hogy a zenére írt szöveg, tehát a vers maga is 1794–1795 körül keletkezett, sőt adatok hiányában semmi nem állítható róla, legfeljebb az, hogy az *Új katalóguson* tűnik fel először a címe.

Ha elfogadjuk Nagy Gábor vélekedését, akkor jobbára csak 1797 első fele (vagy tágabban az 1796 ősze és 1797 ősze közötti egy év) jöhet szóba a kérdéses versek megírásának idejéül, mert előtte az *Első katalógus* összegyűjtött minden fontos verset, utána pedig kezdődött a Vajda Juliannával való kapcsolat, s Nagy Gábor „a’ Komáromi esmeretsége előtt”-et emleget. Erre az időszakra nézve azonban egyik esetben sem találtunk más megerősítő bizonyítékot, a legkorábbiak a csurgói időszakból valók. Ez azért is elgondolkodtató, mert ezt a verscsoportot kivéve jól megfigyelhető a végül a *Lillába* került versanyag formálódásának folyamata:

---

³⁶ Lev. 290.

³⁷ Lev. 291.

mindössze itt vagyunk kénytelenek az adatok szinte teljes hiányát konstatálni.³⁸ Nagy Gábor állításait így sem megerősíteni, sem megcáfolni nem áll módunkban, épp ezért kronológiai besorolást sem építhetünk rá, s ez az összes kérdéses költeményre vonatkozik. (Persze a lista hitelességét megkérdőjelező változatot végiggondolva elháríthatatlan a kérdés, hogy ha téved Nagy Gábor, akkor ennek mi lehet az oka, de erre nézve sincsenek válaszaink.)

7. A *Lilla* harmadik tervezete és a kézirat alakulási fázisainak időpontokhoz kötése

Ha visszatérünk a *Lilla* tervezeteinek datálási kérdéseihöz, a következő kérdés, amit fel kell tegyünk, a *Lilla* harmadik tervezete keletkezési idejére vonatkozik. Az eddigiekben megállapítottuk, hogy ha nem kezeljük megkérdőjelezhetetlen tényként Nagy Gábor emlékezéseinek pontos időpontra vonatkozó részét, s inkább Csokonai emlékezéseinek adunk hitelt a *Lilla* kéziratának Kassára küldésére vonatkozóan, akkor az első két tervezet keletkezését az 1802. május–július közötti három hónapra tehetjük. Sőt ezek alapján azt is valószínűsíthetjük, hogy a *Lilla* harmadik tervezete is ebben az időszakban készült, hiszen láttuk, e lista, vagy még inkább kötetterv összeállításának meg kellett előznie az általunk ismert tisztázati kézirat létrejöttét. Már persze, ha ezt a kéziratot küldte el Csokonai Kassára 1802. augusztus 15-én, vagyis azonosítható az *akkor elküldött* és a *ma ismert* tisztázati kézirat. Ennek megítéléséhez azonban kevés támpontunk van, leginkább abból indulhatunk ki, hogy a bécsi *Magyar Hírmondó*ban 1802 szeptemberében, majd az ugyanott, s szintén Márton József által sajtó alá készített kottás kiadásban 1803 februárjában megjelent

---

³⁸ Legfeljebb a *Kéziratcsomók jegyzékei* 9. csomójában leírt kéziratok látszanak átfedésben lenni e verscsoporttal, valami olyas következtetéshez szolgálván némi alapot, hogy a kötet még hiányzó záróverseinek letisztázásaként készültek, mintegy pótolva a többi kéziratcsomó ebbéli hiányait. Ez az önmagában is feltételes módon leírható *következtetés* azonban újabb, időrendi *következtésre* még kevésbé jogosít fel.

szövegváltozatok hogyan viszonyulnak a kéziratos tisztázathoz ma ismert szövegállapotához A' *Pillangóhoz* című vers esetében (a kottás kiadás másik két darabjáról nem maradtak referenciaszövegek az összevetéshez).

Adatok a szövegváltozatokra vonatkozóan:

– A' *Pillangóhoz* című vers esetében a szövegösszevetés alapján (l. a 18. táblázatot) megállapítható, hogy az 1802. március körüli fogalmazvány kisebb eltéréseket leszámítva karakteresen egyezik a Bécsben megjelent két nyomtatott verzió szövegállapotával, ezekhez képest a tisztázathoz és a *Lilla* további együttes eltéréseket mutat.

– Az 1803 februárjában kinyomtatott kottás kiadás³⁹ a három *Lilla*-vers sorszámaiként a kéziratban és a *Lilla harmadik tervezetén* is található sorszámkat adta meg.

Következtetések:

– A' *Pillangóhoz* szövegét egy ma nem ismert kéziratból küldte Csokonai Bécsbe, ez az autográf fogalmazványról készült, miként aztán később a *Lilla* tisztázati példányában lévő verzió is. A bécsi *Magyar Hirmondó* e verset is tartalmazó 1802. szeptember 10-i száma előtt kellett tehát készülni ez a nem ismert kézirat (véltetően, de nem bizonyíthatóan, nem sokkal az elküldés előtt, tehát augusztus táján).

– A teljes *Lilla* Kassára szánt kéziratos példánya ezt követően kerülhetett egybetisztázásra, elküldése Csokonai emlékezése szerint augusztus 15-én történt.

– Az elküldött példány vagy a ma ismert kézirat volt, vagy egy azzal tartalmilag megegyező másik tisztázathoz, ahogy az a kottás kiadással és a *Lilla harmadik tervezetével* való egyezésekből következik. Ez (vagy egy ilyen példány) került Landererhez, s ez alapján történhetett meg a cenzúráztatás, amelynek megmaradtak a dokumentumai is.

---

³⁹ L. erről a következő fejezetet.

Adatok a cenzorálásra vonatkozóan:

– 1802. november 26-án a kassai cenzor, Sáfár Imre kifogásait fogalmazta meg Br. Sahlhausen tanulmányi főigazgatónak írott felterjesztésében: „Amikor felterjesztem Vitéz Mihály úr csókokkal és más szerelmi ömlengésekkel telítűzdelt kéziratát, címe: *Lilla, érzékeny Dallok három könyvben*, amely bizony hemzseg az illetlen kifejezésektől, pl. a 92., 93., 94. lapon, azért küldöm el Nagyságodnak, hogy továbbítsa Ő Kir. Fenségehez és a Főmélt. Htt-hoz felsőbb megítélés és döntés végett. Félek ugyanis, hogy ha nyomdába engedem, annak kellemetlen következményei lesznek.”⁴⁰

– 1802. december 14-én e felterjesztés nyomán a kézirat a budai Könyvvizsgáló Hivatalba került, ahol vizsgálat indult.

– 1803. február 17-én Madarassi Ferenc cenzor véleményezte azt: „1802. dec. 14-i, 26 904. sz. a. kegyes rendeletükre, hogy Vitéz Mihály: *Lilla, érzékeny Dallok, három könyvben* c. művét, amelyet a kassai helyi cenzor egynémely kifejezés előfordulása miatt el akart a kinyomtatástól tiltani, vizsgáljam felül és mondjak róla véleményt, a kéziratot a következő alázatos jelentéssel küldöm vissza: Néhány kifejezés elhagyásával – ezeket részben a kassai revizor jelölte meg gondosan, részben a jelen ellenőrzés törölte – a többi szerelemről szóló és arra felhívó fordulat eléggé ártatlan, kinyomtatható. Fenntartva természetesen a legfelsőbb döntés jogát...”

– 1803. március 27-én Madarassi véleménye alapján kiadták az engedélyt a nyomtatásra, bizonyos törlések előírása mellett.⁴¹

Következtetések:

– A kassai cenzor által kifogásolt részek lelőhelyeül megadott kéziratoldalak (92., 93., 94.), mint arról már szó volt, egybeesnek a *Lillából* végül kimaradt *A' Feredésnek* a *Lilla harmadik tervezete* alapján kiszámítható kötetbeli elhelyezkedésével (91–95. oldalak), amiből az következik, hogy az a tisztázati kézirat is lehetett

---

⁴⁰ L. MÁLYUSZNÉ, 1985, 155., levéltári források alapján, az idézetek is innen vannak.

⁴¹ Vö. Költ. I., 269.

a cenzúrai példány, amelyből a ma ismert töredékek valók (vagy egy azzal lényegében megegyező példány, ahogy az imént a Kassára való elküldés kapcsán már említettük).

– Ebből azt nem tudjuk megállapítani, hogy mikor érkezett Kassára a kézirat, s mikor került a cenzorhoz, az azonban bizonyos, hogy Csokonai várakozása a kötet októberre való megjelenését illetően (amelyet előfizetési felhívásában nyilvánossá is tett) aligha volt megalapozott.

Adatok a cenzori példány visszakérüléséről és az előbeszéd elkészítéséről:

– Az előbeszéd a cenzorálással párhuzamosan készülhetett, feltehetően több szakaszban. A Kazinczy-hagyatékban, valamint a Sárospatakon fennmaradt másolatok tartalmazznak ugyanis egy ajánlást Erdődynéhez: *„Mélt. Mogyorókeréki Gróf Erdődy Zsigmondné született Tolnai Festetics Mária Asszonynak Ő Nagyságának tellyes tisztelettel ajánlja / Debrecenyben. Febr. 16. 1803. / a Lilla szerzője”*.⁴² A keltezés majdnem pontosan egybeesik Madarassi cenzor véleményének keltével.

– Az előbeszéd utolsó bekezdése csak a cenzúrai kézirat visszakapása után íródhatott, hiszen ebben Csokonai azt mondja: *„kézirásom a Felséges Királyi censurán tartózkodván, hozzá éppen most juthattam”*.⁴³ Ez az „éppen most” a fennmaradt hivatalos iratok dátumai szerint 1803. március 27. után lehetett.

– Az előbeszéd kéziratának eme utolsó bekezdése után, a lap üresen maradt részére fogalmazta Csokonai Erdődynéhez szóló 1803. május 19-i levelét, vagyis ez a dátum behatárolja az előbeszéd keletkezésének (és így a cenzúrai példány visszakapásának!) felső időhatárát.

---

⁴² Felj. 235.

⁴³ A teljes szövegrész így hangzik: „Nintsen egyéb hátra, hanem hogy munkáim ezen Csomójának ilyen sok időre való haladásáról a’ nagy érdemű Közönség előtt engedelmet kérjek. Szándékomban a’ tavaly rajtunk’ keresztül ment tűz nem kevésbé hátráltatott. Azólta pedig kézirásom a’ Felséges Királyi censurán tartózkodván, hozzá éppen most juthattam.” (Tan. 86.)

Következtetések:

– Az előbeszéd tehát legvalószínűbben az 1803 februárjától májusáig terjedő időszakban keletkezett, több fázisban. Ezen párhuzamosságok alapján talán kijelenthető, hogy a cenzúrai példány nem tartalmazta az előbeszédet.

– A ciklus sem a végső formájában járhatta meg a cenzúrárt, hiszen a két Bürger-fordítás (*Lilla' Búcsúzálogjai*, *Az utolsó szerencsétlenség*) még nem szerepelt a *Lilla* harmadik tervezete első változataiban és a tisztázatlanban sem. Ezek beillesztésére éppen a cenzúrai kézirat visszaérkezése után nyílt lehetőség Csokonainak.

Adatok a betoldásokra és szövegjavításokra:

– A versek fogalmazványának eredeti szövegkörnyezete keletkezésük 1803. év eleji időpontja mellett tesz tanúbizonyságot. Az *utolsó szerencsétlenség* egy része a Kultsár Istvánhoz írott 1803. január 19-i levél hátlapján található, másik része pedig a Budai Ferenc halálára⁴⁴ írott vers töredékével és egy íróos feljegyzés végével van egy oldalon (ez a fogás⁴⁵ minden bizonnyal a *nagy Diárium* része volt eredetileg, legalábbis a lapok fizikai jellemzői alapján). A *Lilla' Búcsúzálogjai* utólag került a *Számadó Diárium* többnyire 1802 márciusában bejegyzett versei elé.

– A két versről készült tisztázatra (melyek egyike saját kezű, másika nem) Nagy Gábor rájegyezte, hogy a versek 1803-ban készültek.⁴⁶

– A nyomdai tisztázaton a két⁴⁷ teljes vers betoldásán kívül szerepel még egy NB. jelzés is, amely ugyancsak betoldásra utal: az *Újesztendei gondolatok* 11. szakasza át van húzva,⁴⁸ de az új versszak kézírata nem maradt fenn, azt csak a kiadásból ismerjük.

---

⁴⁴ 1802. október 28-án halt meg, de a vers csak az 1803. május 27-i *Magyar Kurir*-ban jelent meg.

⁴⁵ MTAK. K 672/II. 33a–35b.

⁴⁶ OSzK. Oct. Hung. 336. 1a–6a, 7ab.

⁴⁷ Pontosabban: betoldásra utaló jel a kéziratban csak egy esetben van, de az is tény, hogy két teljes vers került betoldásra.

⁴⁸ Ez a *gallusok*ra utaló sokat emlegetett nevezetes strófa, kihúzását cenzúra vagy öncenzúra következményének tartja a szakirodalom, s ez lehetséges is, de filológiai adat nem támasztja alá.

– A sorszámozás a kézirat alakulásának legutolsó fázisában, a *Lilla harmadik tervezete* másodszori átjavítása után is módosult még egyszer, ekkor alakult ki a végleges, 59 verset tartalmazó kötetrend. Ennek oka A' *Feredés* kihagyása lehetett, ami minden bizonnyal a fentebb említett cenzori kifogásokkal függött össze.

Következtetések:

– A cenzúráról legkorábban 1803 áprilisában visszakapott kézirat javítására, a betoldások elvégzésére közvetlenül ezt követően kerülhetett sor, mert május 19-én, mint említettük, már levelet írt Erdődynének, s ebben azt írja, hogy 3-4 hét alatt kikerül a *Lilla* a nyomdából.⁴⁹

– Pontosabban azonban nem tudjuk adatolni a kötet lezárását, azt sem, hogy hogyan és miként került ismét Kassára a kézirat, s milyen kézirat került oda (mert valami bizonyosan odakerült), nem tudjuk, hogy az előbeszéd és az új versek cenzoráltatása megtörtént-e ekkor.

Összegezve: A *Lilla harmadik tervezete* lejegyzése és első átjavítása (tehát A' *Tavas*z betoldása és a sorszámozás korrekciója), valamint egy kézirat elkészítése⁵⁰ ugyanúgy 1802. augusztus 15. előtt elkészülhetett, mint az első két tervezet, de nyilván azok után. Az újabb betoldásokra és szövegjavításokra a cenzúrai példány visszakapását követően, 1803 áprilisa, májusa körül kerülhetett sor, az előbeszéd a február–május közötti időszakban készült. A Kassára küldött kéziraatra nézve megállapítható, hogy az vagy azonos a ma ismert kézirattal, vagy tartalma, beosztása egyezett meg azzal, s ugyanez mondható a cenzúrárt megírt kéziraatról is. A javítások és betoldások azonban bizonyosan a ma töredékeiben ismert kéziraaton történtek, de hogy ez került-e vissza Kassára, arra nézve ismét az előbbi megállapítás ismételhető: ez vagy egy ezzel lényegében megegyező.

---

⁴⁹ Lev. 263.

⁵⁰ Ezek a 4. alfejezetben az 1–3. fázisok.

8. A *Lilla* és a nyomdák

Erdődynéhez írott májusi levelében Csokonai, mint említettük, három-négy héten belüli megjelenésről beszél a *Lilla* kapcsán. A levél azért született (megismételvén az egy évvel korábbit), mert szüksége volt a grófnő beleegyezésére az ajánlóvers közléséhez, továbbá ennek fejében természetesen támogatását is kérte. A beleegyezés és a pénz megérkezett: 1804. január 6-án Kultsár István Erdődyné leveléről ír a költőnek, ő pedig kétszer is említi, hogy száz forintot kapott a grófnőtől, az utóbbiból azt is megtudjuk, hogy 1804. április 9-én kapta kézhez a pénzt.⁵¹ A kötet azonban nem jelent meg 1803 nyarán, s még a pénz vételekor sem, noha azt Csokonai már 1803 novemberében tényként említette Rhédey Ferenchez írott, a *Dorottya*hoz támogatást kérő levelében, itt ez az állítás leginkább retorikai fogásként érthető.⁵² A *Lilla* ügye egészen a költő haláláig nem oldódott meg, noha Csokonai 1804 elején már lépésekre szánta el magát, Kazinczy segítségét kérve. Innentől a levelekből elég pontosan nyomon követhetőek az események.

– 1804. február 14-én Csokonai Kazinczynak írott levelében kér először közbenjárást. E levélben összefoglalja az addig történeteket, s kéri Kazinczy segítségét, hogy hozzájuthasson a *Lilla* kéziratához, s átvihesse azt Budára nyomtatni.⁵³

---

⁵¹ L. Lev. 287., valamint 301. és 332.

⁵² Lev. 281.

⁵³ „Addigis óhajtánám, ha a' Tekintetes Úr' tanátsát 's hathatós Közbenjárását a' következő dologban minél előbb kinyerhetném. – Én a' *Lilla* név alatt egybeszedett Lyricumjaimat a' nyomtatás végett még 1802. 15 Aug. felküldöttem Kassára Landererhez, ki levelében azt fogadta, hogy azon esztendőbe Octoberi Debretzeni Vásárra kinyomtatja. Erről a' Novemberi Pestire, innen az 1803. Debretzeni Vízkeresztire, 's így tovább tovább hazudozott, és még a' mostani 1804. eszt. is semmi sints a' dolgából, a' mi nékem káromra is kisebbségemre is szolgál. Leveleimre soha sem válaszol; Követjeim elől (minden két hétben rá bízom a' Salétrom-tisztekre, kik Kassára járnak) elbúvik. – Kassán nem lévén semmi esmérőszám, a' ki által ezt a' dolgot sürgethessem; instálom a' Tekintetes Urat, méltóztasson valami jó tanácsot adni, hogy Kézírásomat, melyből még tsak egy árkus jött ki, kezemhez vehessem, és *Budán* minél előbb kiad-

– 1804. február 24-én Kazinczy azt javasolja Csokonainak, hogy vegye igénybe Fülöp János kassai szenátor közbenjárását, írjon neki egy levelet e tárgyban. Nem sokkal később Kazinczy egy levelet ír Kassára, s könnyen elképzelhető (de nem bizonyítható, mert nem maradt fenn), hogy ebben az ügyben.⁵⁴

– 1804. június 14-én Csokonai azt írja Kazinczynak, hogy „Most Szombatra várom a’ Salétrom Tisztet, Kassai Szenátor Fülöp Úrtól, a’ Lillám felől való válasszal. Nem tudom, mi jön.”⁵⁵ Ezek szerint tehát Kazinczy tanácsa szerint járt el, de a dolog még folyamatban volt ekkor, s egészen novemberig, Kazinczy személyes közbelépéséig nem is intéződött el.

– 1804. november 1–2-án kelt levelében Kazinczy megnyugtatta Csokonait: „Én megyek, ’s az Ur dolgát elvégzem a’ hogy lehet, ’s Kassáról meg írom, mit végzettem.”⁵⁶ Ezek a sorok arra reflektálnak, hogy megkaphatta Csokonaitól azt a Landerernek szóló levelet, amelyet október 31-i üzenetében kért tőle.⁵⁷

– 1804. november 6-án ismét üzenet érkezik Kazinczytól, ezúttal Nagy Gábor közvetítésével, Kassáról: „Csokonay Úrnak mondja-meg az Úr, hogy Landerernek elvittem a’ levelet. Meg sem olvasta.” A Landererrel való beszélgetés jelenetező leírása mellett a levélben azt javasolja, hogy Csokonai tegyen jogi lépéseket Landerer ellen, Nagy Gábor ügyvédi segítségét igénybe véve.⁵⁸

---

hassam, minthogy tsak ugyan ott ment által a’ Fels. Consiliumnál lévő Censurán. – Inkább megfizetem annak a’ hitvány embernek azért az egy árkusért esendő taxát.” (Lev. 289.)

⁵⁴ Március 1-jén azt írja Nagy Gábornak: „Kérje az Úr Kis Urat, hogy a’ Kassára szálló leveletem ajánlja annak az Úrnak, a’ ki oda (a’ Csokonay barátunk’ levele szerint) minden holnapban kétszer megyen-fel.” (KazLev. III. 178.) Nagy Gábor másnap jelzi Kazinczy kérésének teljesítését (KazLev. III. 181.).

⁵⁵ Lev. 300.

⁵⁶ Lev. 322.

⁵⁷ KazLev. XXII. 82., vö. Lev. 893.

⁵⁸ „Azt mondja, hogy a’ salétromos által megküldötte a’ kívánt árkusokat. Látni akartam, mennyi van hátra és hanyadik árkusban dolgozik a’ betűszedő. A’ 3dik sincs egészen kirakva. De az csakugyan igaz, hogy a’ Lilla Msptje van kiszúrva a’ szedő asztalra. Azonban gyanús előttem, hogy a’ Mspt nem alól a’ typographiában, hanem az ő lakó szobájának szomszédjában az első emeleten, az az Debreczenisen szállván, a 2dik ablak sorjában, áll. Ott vannak a’ betűk

A beszámoló ugyan nem közvetlenül Csokonainak ment, hanem Nagy Gábornak, de megérkezett a címzetthez. Nagy Gábor ugyanis feljegyezte a fentebb idézett levélre: „Vettem Nov. 12-kén, 1804. Válasz nem szükséges. Csokonay Úrral közlöttem Nov. 12-kén.”⁵⁹

– [1804. november 20–23.] 1805. január vége körül Kazinczy Kis Jánosnak írja meg a történet újabb fordulatát: „Csokonainak Lilláját ez a’ fertelmes *Landerer* Kassán három esztendő oltá tartóztatta, azon oknál fogva, hogy olcsón alkudta meg a’ nyomtatását. Csokonai azolta mindég sürgeti majd levelek, majd közbenjárók által. Végre én felkerestem Landerert, ’s vévén észre min múlik, azt az ajánlást tettem neki, hogy a’ lenyomatott 3. árkus bérét kifizetem, ’s vissza veszem a’ Mst. Erre L. igen is kész volt. 28 ftomba került a’ munka kiváltása, de legalább Cs.-nak örömet szerzek.”⁶⁰ Kazinczy házasságkötése után november 20–23. között tartózkodott ismét Kassán,⁶¹ s ekkor válthatta ki Landerertől a kéziratot és a kinyomtatott íveket.

– 1804. december 5-én Kazinczy Szentgyörgyi Józsefnek azt említi meg, hogy aznap szállítják le neki Kassáról a kinyomtatott íveket és a kéziratot.⁶² A szekér megérkezett.⁶³

– 1805. január 12-én pedig arról számol be Nagy Gábornak, hogy „Csokonay barátunknak Semlyénbe lement szekereim vitték le a’

---

ládái. És én azt javaslanám, hogy Csokonai Úr az Úrral tétessen-fel egygy formális judiciaria admonitiót, hogy ha két holnap alatt el nem készül a’ munka, az Úr másnak adja, és ötet inhibeálja a’ munka nyomtatásától. Mert bizony ezen az emberen sem Filep Úr, sem a’ Magistratus nem fog semmit venni. Nekem azt mondta, hogy 4 ftot fizet a’ Rakónak, és még sem megy a’ munka. Igen, mondtam, mert egyebet dolgozik. – Nem. – Hogy nem? hisz egy nap alatt egygy árkust kirakhat? Erre vállat vonít, és úgy tesz, mint a’ kitől adósságot kérnek és nem fizethet.” (KazLev. III. 222–223.)

⁵⁹ KazLev. III. 533.

⁶⁰ KazLev. III. 257.

⁶¹ KAZINCZY, 2009, 207.

⁶² „Csokonay Úrnak monddad, hogy Bácsmegyeire írt versecskéje a’ Lillában igen édes érzésekre fakasztott, ’s szídtam a’ Censort hogy belőle nevemet kitörlötte. Éppen ma hozza ki Kassáról szekerem a’ lenyomatott árkusok’ pakkját. Semlyénbe érvén, első dolgom lesz az exemplárt és ezt a’ pakkot nékie beküldeni” – számol be Szentgyörgyi Józsefnek december 5-én (KazLev. III. 234.).

⁶³ KAZINCZY, 2009, 207.

Landerernél elakadt nyomtatás csomóját a' Manuscriptummal együtt. Dr. Szentgyörgyi Úrnál hagytam letenni.”⁶⁴ A küldemény azonban mégsem érkezett meg, mint utóbb, már Csokonai halálát követően írja Szentgyörgyi Józsefnek.⁶⁵ S ez kérdéseket vet fel a kassai és a nagyváradi kiadáshoz használt kézirat mibenlétét illetően.

A problémát megalapozó szövegek:

– 1805. január 30-án keltezett nekrológiájában Kazinczy megemlíti a *Lilla* hányatott sorsát: „Lilláját, melyet a' nyomtató annyi-ra tartóztatott, hogy három esztendő óta csak negyedfél árkus készült el belőle, novemberben én vettem kezemhez, 's az most anákreoni verseivel, Dorottyjával, 's minden egyéb munkáival együvé nyomtatva fog megjelenni.”⁶⁶

– 1805. február 10-én a következőt írja Szentgyörgyi Józsefnek Érsemjénből: „Nyomtatott csomója itt marada az embereim megtevédek miatt. Örömet álaladom az anyjának, noha úgy sem veheti hasznát.”⁶⁷

– 1805. február 11-én Szentgyörgyi válasza: „Csokonai Barátunk minden papirosait most regisztrálom: a' ki nyomtatandó darabokat három négy jó és értelmes barátival meg ítélvén, ki fogjuk válogatni 's fel osztani. Lillával és az Ódákkal épen most van oda Kis Imre Úr Nagy Váradra. Fogom az özvegynek jelenteni szívességedet.”⁶⁸

– 1805. február 18-án Kazinczy levele ugyanerről Nagy Gábornak: „Kis Imre Úr szép cselekedetet tesz barátja árnyéka eránt, hogy a' Lillát nyomtattatja: de még szebbet tenne, ha a' Lilla hibáit elébb megtisztítatná. Sem a' rend nem jó, sem az Orthografia. A' Praefatio pedig irtóztató. Hadnagy Fazekas Úr poetice igazíthatna benne holmit.”⁶⁹

---

⁶⁴ KazLev. III. 249.

⁶⁵ KazLev. III. 260.

⁶⁶ *Magyar Kurir*; 1805. február 19., 25. sz., I. 236.

⁶⁷ KazLev. III. 260.

⁶⁸ KazLev. III. 262–263.

⁶⁹ KazLev. III. 265.

A probléma:

A Kassáról származó csomag valamely tévedésből kifolyólag nem érkezett meg Debrecenbe, sem Csokonai életében, sem közvetlenül halála után (február 11-ig egészen bizonyosan nem). Ugyanakkor február 11-én Szentgyörgyi arról számol be, hogy Kiss Imre már Nagyváradon van a *Lilla* és az *Ódák* nyomtatása végett. Ha ez így van, akkor *két kéziratnak kellett lennie*.

Mindazonáltal adódik egy értelmezési kérdés a Szentgyörgyinek február 11-én írott megjegyzés körül, ami ezt az egyértelműséget némiképp elbizonytalaníthatja. A mondat így hangzik, idézzük fel még egyszer: „Nyomtatott csomója itt marada az embereim meg tévedések miatt. Örömet álaladom az anyjának, noha úgy sem veheti hasznát.” Az eddigi levelekben, ahogy az idézetekből ez nyomon is követhető, Kazinczy mindig *két leküldendő dologról* beszélt: a kinyomtatott ívekről és a kéziratról, itt csak a *nyomtatott ívekről*, s hozzáteszi, hogy azzal úgysem tud kezdeni semmit a költő anyja. Ebből levonható egy olyan következtetés is, hogy az emberei megtévedése miatt nem az egész csomag maradt nála, hanem csak a kinyomtatott ívek, így a kézirat akár vissza is juthatott Debrecenbe (a kéziraatra nem áll a második mondat sem, vagyis hogy az anyja úgysem tud vele semmit kezdeni). Ha pedig ez így van, akkor Kiss Imre ezzel nyugodtan elmehetett Nagyváradra február elején.

Három további adatot kell ezzel kapcsolatosan figyelembe venni. Az első az a tény, hogy Csokonai 1804-ben olyan indoklással akarta visszaszerezni a *Lilla* kéziratát, hogy azt Budán kiadhassa, ha lett volna másik kézírata a Kassán lévön túl, akkor a másik kiadásnak a Landerernél lévő csak jogi akadályát jelentette volna, nem pedig fizikait. A második az, hogy a nagyváradi kiadás nem tartalmazta az előbeszédet, amelyet viszont Kazinczy február 18-án bírált, vagyis annak ott kellett lennie a kéziratban, így a külön keletkezett versciklus és az előbeszéd mintha a továbbiakban kéziratként is külön mozogna. Az 1808-as második kiadás jegyzete erre nézve azt említi, mikor közreadja ezt az előszót, hogy „a bold. szerző kézírásai közt akkor találtatott meg, midőn a munka

sajtó alól már kiszabadult.” A harmadik adat pedig a ma ismert kézirat töredéken található ívjelölés, amely teljesen egyezik a nagyváradi kiadás ívbeosztásával, még a pótlólag betoldottak is figyelembe vannak véve mind a betűjeles, mind az oldalszámozásban. Ebből pedig az következik, hogy ez volt a nyomdai kézirat. Mindezek alapján azt fogalmazhatjuk meg összességében, hogy lehetséges az a feltételezés is, hogy a ma ismert kézirat töredék visszakérült Debrecenbe, s erről készült a nagyváradi kiadás, de ez éppoly kevésbé bizonyítható, mint az, hogy két kézirat volt, így a kérdést eldöntetlenül hagyjuk.

Ami miatt ezt a jelen tudásunk szerint eleve eldönthetetlen problémát ilyen részletesen tárgyaltuk, az egy másik, a szakirodalomban jelen lévő kérdés. Ismeretes, hogy Kazinczy is ambicionálta Csokonai művei, s benne a *Lilla* kiadását, láttuk, ezt nekrológiában be is jelentette. Sőt homályos adatok egy kassai kiadás feltűnésére is utalnak. Mindezek alapján Vargha Balázs feltette azt a kérdést: Volt-e a *Lillának* kassai kiadása?⁷⁰ S bár okfejtése zárásaképpen megemlíti, hogy csak egy ilyen kiadás előkerülése jelenthet bizonyosságot e tekintetben, maga az érvelés igen egyértelműen sugallja egy ilyen kiadás létét, sőt ezt Kazinczyval is kapcsolatba hozza a nála maradt kéziratok okán. A kritikai kiadás nagymértékben követi⁷¹ a Vargha Balázs által kifejtetteket, amelyek alapja György József két levélbeli megfogalmazása.

A költő műveit Sárospatakon terjesztő György József 1805. június 20-án írta Csokonai anyjának, hogy „Ez az Érzékenység hevéből buzgott Versezet előrré nagy ámeszságba tartya e Vidék Ifjait – és a’ kik eléggé szerencsések voltak annak példázattyaait itt ’s ott látni (:mert az egész Oskolánkba még több egygynél nincsen:) még szerencsésebb tüzet lobbantottak másokba a’ Kivánságból”.⁷² Ezt a részt még értelmezhetjük úgy, hogy esetleg a

---

⁷⁰ Az először önálló tanulmányként közölt szöveget beépítette a Csokonai-kötetek keletkezését összefoglaló munkájába (VARGHA, 1974b).

⁷¹ Költ. I., 277–279.

⁷² CsEml. 216.

kottás kiadásra vonatkozik, de a másik levél a Lillák nem elég gyors fogyásának okát egyértelműen azzal magyarázza, hogy „most is a’ Lillák hamarabb elborították Kassáról ezt a’ Vidéket, mint sem mi a miénkel kirukkolhattunk volna”.⁷³ Vargha Balázs ez alapján tételezi fel, hogy „Landerer a költő halála után gyorsan összeütött egy kiadást”, s hozzáteszi, amit logikailag hozzá kell tenni a tények ismeretében, vagyis hogy ezt „Kazinczy közreműködése nélkül nem tehette”, hiszen Kazinczy elhozta tőle mind a kéziratot, mind a kinyomtatott íveket.⁷⁴

Nos, úgy véljük, ez az a pont, amely önmagában cáfolja a kassai kiadás feltevésének a lehetőségét. Kazinczy valóban akart egy saját kiadást, nyilvánosan bejelentette azt a nekrológban, s több levelében is írt erről a tavasz folyamán. A célja viszont éppen az volt, hogy egy a hibáktól megtisztított kiadást hozzon létre, s ehhez keresett társakat, legelőször éppen Fazekas Mihályt. Ez semmilyen módon nem hozható közös nevezőre egy Landererrel kooperációban, a gyors sikert megcélzó, sebtiben összeütött kiadás megjelenítésével. Ráadásul ez nem is sikerülhetett volna, mert Kiss Imre nagyon gyors volt, Kazinczy előbb március 31-én, majd április 30-án is mint kész könyvet említi a *Lillát*.⁷⁵ A kötet megjelenését tehát minden bizonnyal korábbra kell tennünk nyárnál, mint azt eddig vélte a szakirodalom, György József pedig csak a terjesztés-

---

⁷³ György József datálatlan levele Csokonai anyjának, a teljes szövegrész így hangzik: „Ezokáért a’ Dorottyából felmaradt nyöltz Exemplumok árához ragasztván a’ már disztráhlált 20 ÷ húsz Lilláknak árat – összevetve, ezen Tiszteletes Bentsik János Úrtól küldöm Nemzetes Jó Asszonyomnak harmintz-nyöltz ÷ 38 R[hénes]frtokba. – Fájlalván azonba egész nyiltt szívvel a’ nagy Emlékezetű Úrnak halhatatlan Darabjával illy lassú manipulációkat – mellynek egyedül való okát onnan fedezem fel, hogy az Exemplumai minden munkáinak a’ legkesőbbre látnak nálunk világot; most is a’ Lillák hamarabb elborították Kassáról ezt a’ Vidéket, mint sem mi a miénkel kirukkolhattunk volna, – meghogy egészen megtöltt ez a Világ a n[agy] e[mlékezetű] Úr munkáinak öszveséggel leendő kijöttével és mindenek jobbádon árra függesztettékfel vevő Calculusaikat.” (CsEml. 228., e levélhez fűzött jegyzetében az 591. oldalon Vargha Balázs még tévedésnek minősíti György József értesülését.)

⁷⁴ VARGHA, 1974b, 31.

⁷⁵ „Ime ki van adva”, „a már kiadott” (KazLev. III. 302., 322.).

ről beszél, nem a megjelenésről magáról. Hogy idézett mondatának homályos megfogalmazása mire utal, nem tudjuk,⁷⁶ a fentiek miatt azonban semmiképpen nem tételezhetjük fel egy másik Kassáról származó kiadás megjelenését a nagyváradi kiadással párhuzamosan.

---

⁷⁶ Hajlunk arra, amit Vargha Balázs a korábbi jegyzetében feltételezett, vagyis hogy György József téved vagy összekever valamit.

Az *Anakreoni Dalok*, az *Ódák* és az *Alkalmatosságra írt versek*

1. A kottás kiadás

A *Lilla* kapcsán többször is felbukkant a kottás kiadás és az *Anakreoni Dalok* mint két, a *Lillával* anyagában átfedésben lévő, alakulástörténetében érintkező kötet. Ez a kapcsolat először az 1802. augusztus 15-i felhívásban vált nyilvánossá és nyilvánvalóvá, ahol is a következő olvasható, mintegy kedvcsinálóként: „A ki 10 exemplárra Praenumerál: egyet a szokás szerént ajándékban fog nyerni; valamint Leopoldi Pesti Vásárkor egy egy exemplárt az én *Anakreoni Ódáimból*, melyek külön fognak ki jönni, és egy egy exemplárját az én rézre metszett nótáimnak, melyek Clavirra és Énekre vagynak alkalmaztatva, és közöttök találtatnak a’ Lavota és Kossovits Urak Compositióji közzül.”¹ A kottás kiadás (és az *Anakreoni Dalok*) tehát *ajándékként szolgált volna* a 10 példányra előfizetőknek, s megjelenésüket a novemberi pesti vásárra ígérte Csokonai (vagy legalábbis az *Anakreoni Dalok* megjelenését, a megfogalmazás ugyanis bizonytalan, hogy mindkettőre vagy csak erre vonatkozik). Az más kérdés, hogy ennek valószínűleg ugyanannyi volt a realitása, mint a *Lilla* októberi megjelenésének.

A Nagy Gábor-listán szereplő versek közül három egy eddig nem említett összefüggésben is csoportot képez: *A’ Pillangóhoz*, *A’ Szemrehányás* és *A’ Reményhez* jelent meg együtt 1803-ban önálló kottás kiadásban, s ezt utóbb Csokonai *Muzsikális Gyűjtemény* címen emlegette. Az 1802. augusztus 15-i felhívásban erre történik utalás az *Anakreoni Dalok* mellett, amiből az is következik, hogy ekkor már foglalkoznia kellett a kiadással, a terv azonban még nemigen lehetett teljesen kialakult, hiszen „Lavota és Kossovits Urak Compositióji”-t említi, de a megjelent kiadásban csak Kossovittól volt egy darab, Lavottától nem.

---

¹ Felj. 256.

A legközelebbi adat ezt követően őszről való, s innentől a Márton Józseffel folytatott levelezésből, egész pontosan Márton leveleiből nyomon követhetjük a kiadás elkészültét.

– 1802. október 19. Márton levelében *ismét* kéri A' *Reményhez* teljes szövegét, mert elvesztette azt, s csak a dallamát és az első szakaszt tudja fejből.² Ebből az következik, hogy tényleg már korábban elkezdték a kiadás előkészítését, de hogy ez valóban augusztust jelenti, azt ez alapján nem állíthatjuk.

– 1802. december 7. Márton ekkor már ezt írja: „A kótákat nyomtattatom a' jövő héten.” Az a terve, hogy újságijához mellékeli, a *Lillának is reklámot csinálva általa*: „Leküldözzük az Újsággal hadd vegyék meg hozzá Olvasóink Lillát. de azonkívül Barátom az Úr számára is 500zat nyomtattatok.”³ A későbbiekben már csak a Csokonai számára való nyomtatásról lesz szó (s ez nyilván érinti a költségek viselését is, ami így teljesen Csokonaira fog hárulni).

– 1803. január 4. és 14. E leveleiben ismételten megnyugtatta Csokonait, hogy a kották kimetszése folyamatban van, de, mint 14-én írja, előzetes várakozása ellenére „Anakreon még se szabadult ki a' Censuráról”, amint meglesz, kezdi a nyomtatást is.⁴

– 1803. február 9. Márton közli az örömteli hírt: „A' Kótákat két táblára kimettzettem már készek.” Az öröm azonban nem teljes, mert még mintapéldányt sem tud küldeni: a kották metszője nem nyomtathatja ki azokat, mert szöveg is van a kottákon, s az arra vonatkozó cenzori engedély nincsen meg. Pedig, mint a levél elején Márton beszámol róla, a versek szövegét beadta a cenzúrahivatalba, de vissza nem kapta azt.⁵

– 1803. február 12. körül. E levelét viszont már azzal kezdi, hogy éppen visszakapta a cenzortól a „gyönyörű verseket”, tehát megvolt az engedély, de még kinyomtatni nem tudták azokat.⁶

---

² Lev. 211.

³ Lev. 216.

⁴ Lev. 227., 231.

⁵ Lev. 237–238.

⁶ Lev. 238.

– 1803. február 18. Márton mutatványpéldányt küld e kiadásból („Küldöm a kimettzett gyönyörű Áriákat”).⁷

Az 1803. február 12. körüli levélben azonban a következőt írja Márton: „A’ Kótákat megjobbítottam”, majd a levél végén a még nem ellenőrzött A’ *Szemrehányás*ra nézve ígéri ugyanezt. A kották réztáblára való kimetszése nem függött a cenzor engedélyétől, csak a kinyomtatásuk, így az párhuzamosan történt a cenzoráltatással, és mód volt a javításokra. Láttuk, Márton már december óta írja, hogy készülnek a kották, s Csokonai elveszett leveleiben is szó lehetett korrekciókról. Márton február 18-i levele utal is erre („Utoljára tsak ugyan abban állapotunk meg, hogy maradjon el ez: *Vontatva*: és légyen 1. *Lassan* ’s *illetődvé*. 2. *Lassan* ’s *folyvást*.”), s végső jóváhagyást vagy javítási utasítást vár a küldött mintapéldányok alapján. Ez azonban azt is jelenti, hogy kezdetben csak két vers kiadásáról volt szó: A’ *Pillangóhoz* és A’ *Reményhez* kiadásáról, ezt megerősíti a február 9-i levél, amelyben, mint idéztük, a kották két táblára való kimetszéséről szól. A *Magyar Hírmondó* 1803. február 11-i számában pedig a következő hirdetés olvasható: „Csokonay Vitéz Mihály Hazánk’ derék Poétájának két kis munkája nyomtatattik most itt. Az első ezen tízím alatt: *Anakreoni Dallok*; a’ második két szép Magyar Áriából áll; az első a’ *Pillangóhoz*, melyet a mult esztendőben a M. Hírmondóban kiadtunk, a’ másik a’ *Reményhez*. A’ nótáját Klavírra alkalmaztatva már kimettzettük. Mi légyen az árok nem tudjuk, de hogy gyönyörködve fogják Hazánkfiak akármelly árért is olvasni, a’ Munkából láthatjuk.”⁸

A változás tehát ezt követően történhetett, s április 7-én már ezt írja Márton: „A’ hozzám küldött gyönyörű dalokat kinyomtatattam, a’ kótákat kimetszettem, ’s imé Kedves Édes Barátom! küldöm a’ három első nyomtatványt.”⁹ A’ *Szemrehányás* utólagos beillesztését igazolja a címlapok közötti eltérés is, mert az elsőn ez A’ *Pillangóhoz* alá, ugyanarra a lapra van betoldva II. sorszám-

---

⁷ Lev. 239.

⁸ *Magyar Hírmondó*, 1803. február 11., I. 177–178.

⁹ Lev. 250.

mal, a III. darab, A' *Reményhez* már önálló címlapot kapott, ami legvalószínűbben úgy értelmezhető, hogy előbb volt egy-egy címlap, s mivel az I. és a II. darab közé toldódott be az újabb vers, ez papírtakarékosság miatt (Márton már előre megvette a szükséges mennyiséget) nem kapott önálló címlapot. Egyébként a címlapok további két mozzanatról is tanúskodnak: hivatkoznak a *Lilla* 1803-as kassai kiadására, ezzel ugyancsak *reklámot csinálván* annak, s megadják, hogy a kötetben hányadik a kérdéses vers. Ezek a sorszámok a kézirat javítások előtti sorszámozását mutatják (l. minderről az előbbi fejezetben). Ilyen reklám célzatú hivatkozás a *Lilla* 1803-as kassai kiadására egyébként az ugyancsak 1803. eleji *Amaryllis* jegyzetei között is van.¹⁰

A kottás kiadás elszámolásaiából ugyancsak következtethetünk A' *Szemrehányás* pótlólagos beillesztésére, mert Márton a február 18-i levélben említett 40 forinthez¹¹ képest április 7-én már 50 forintról készített elszámolást, amit Csokonai postafordultával fel is küld Bécsbe, ahogy azt egy későbbi feljegyzése tanúsítja.¹² Ez az 1804-es feljegyzése azt is rögzíti, hogy mikor és hány példányt kapott kézhez.¹³ 1804. február 14-én azt írta Csokonai Kazinczy-nak, hogy „most Józsefnapi Pesti Vásárra jönnek hozzám a' nyomtatványi”, Márton pedig Csokonainak március 4-én, hogy „Küldök itt egy Tsomóban Nemes Institoris Gábor Úr által [...] 100 darab Kótákat, és még 9 Ex. Velin papiroson”.¹⁴ Csokonai feljegyzése egy apróbb eltérést leszámítva megegyezik Márton adataival, a kül-

¹⁰ L. Széppr. 175.

¹¹ A rézmetszetű kották minden száz darabja 36 krajcár: 2 kotta, egyenként 500 példányban tehát $36 \times 5 \times 2$, azaz 360 krajcár, ami 6 forintot tesz ki, mivel 1 rajnai (rhénes) forint 60 krajcárral volt egyenlő. Ehhez jön a nyomdász 5 forintja és a papír ára, ami 24 forintot tett ki.

¹² „Megküldöttem a' Nyomtatás árrát Tiszt. Császár Jó'sef Úrtól 1803. d. 27. Apr. úgymint 50 Rf.” (Felj. 262.)

¹³ „Küldött hozzám az Explárból Márton József Úr 100 Regált, 7 Velint. Bétstől Pestig hozta Könyváros ifjú Institoris Úr; onnan Debretzenig Kiss István a' Könyváros, kinek is fizettem vecturáért 1 Rf. – xrt.” (Uo.) A következő pontban megjegyzi még: „A' többi Exemplárokat hová és kiknek küldözgette Márton Úr, nem tudom. Felőlök még ez ideig semmit sem írt.”

¹⁴ Lev. 292. Küldte még ekkor „Kosovich XII Magyarját” is.

demény így minden bizonnyal eljutott Debrecenbe, a kérdéses feljegyzés ezt követően készülhetett. Az ügynek Csokonai halála után is volt folytatása. A költő anyja Szentgyörgyi József közreműködésével e feljegyzésre hivatkozva szóvá tette az elszámolásban általuk látott problémákat és a példányok hiányát.¹⁵

Látszik tehát, hogy a kottás kiadás finanszírozása teljes egészében Csokonait terhelte, s a bevételek sem jutottak el hozzá Bécsből, mert Márton azokat az *Anakreoni Dalok* kiadására kívánta fordítani. Mindez persze a kiadás ajánlásával kapcsolatosan arra mutat, hogy Tisza László bihari főjegyző felesége, Teleki Caton, akinek a kiadás ajánlva van, nemigen adott támogatást a megjelentetéshez (s valójában Csokonainak erről a kapcsolatáról semmit nem is tudunk ezen az adaton kívül). Egy további kevésbé ismert kapcsolatról vall a Debreceni Irodalmi Múzeum példányán található autográf ajánlás, amely Pándy Károlynak szól, de ebben az esetben sem mutat arra semmi, hogy támogatás érkezett volna a kiadáshoz a címzettől.¹⁶ Az elszámolásokból az is látszik, hogy Márton szerepe a kiadás gondozására szorítkozott, noha a kották alá metszett jegyzésből¹⁷ ennél akár nagyobb szerepvállalásra is lehet következtetni, s a *Magyar Hírmondó* mellett való leküldöztetés korábban jelzett tervével kapcsolatban is sejthetünk ilyen szándékot. Maga Márton habozott, hogy maradjon-e ez az aláírás, 1803. február 18-i levelében erről hosszasan mereng,¹⁸ de aztán mégis maradt a jegyzés. Egyfajta baráti szívesség volt tehát részéről, amelyet Csokonai ugyanebben az időszakban azzal viszonzott, hogy Márton József készülő szótára számára szavakat gyűjtött, a kiadásához pedig előfizetőket.¹⁹

Csokonait egyébként a példányok 1804. márciusi kézhezvétele idején foglalkoztatta a megkezdett kottás kiadás folytatásának gondolata, erről írt Kazinczynak már idézett február 14-i levelében:

---

¹⁵ Vö. minderről Felj. 613–614.; VARGHA, 1974b, 48–49.

¹⁶ Felj. 235.

¹⁷ „A’ Szerző eránt viseltető baráti szeretetből metszette Márton József, Berken által.”

¹⁸ Lev. 239–240.

¹⁹ Ennek iratait l. Lev. 228–229. és Felj. 258–262.

„*Seyfriednak a' Virág' Csehihez való Ódájára szerzett muzsikáját, az Eredetiben, méltóztassa a' Tekintetes Úr nékem megküldeni; és ha még más muzsikális Darabok is volnának a' Tekintetes Úr' kezénél, a' mellyeket vagy Magyar componált volna, vagy hozzájuk Magyar Vers volna készítve. Muzsikális Gyűjteményembe, mellynek 1 Heftje már Bétsben pompáson jött ki, 's most Józsefnapi Pesti Vásárra jönnek hozzám a' nyomtatványi, bé kívánnám tenni. Az Eredetieket, mihelyest magam' számára lekótázom, azonnal visszaküldöm a' Tekintetes Úrnak, köszönettel.*”²⁰ Nagy Gábortól pedig klavírt is kért e munkához: „*Én, míg tavaszra kelve a' Muzsikus Deákok Rectoriára kiszélednének, akarnám tőlök a' Lavota' és mások' musicalis Compositióikat, a' nálok – és egyedül tsak nálok található Originálokból lekótázni, Clavirhoz alkalmaztatni a' hegedűrő[li] és a' hozzájuk 's reájok tsináltt Verseimmel a' Bétsben elkezdett Muzsikai Gyűjteményimnek több Heftjeiben kiadni. – E' tzélből kérlek, engedd haszonvételemre a' Clavirodat József napig.*” Az összehajtott levél hátlapján Nagy Gábor feljegyzése: „*Vettem Febr. 17^{kén} 804. oda adtam a' Klavírt Jósef napig.*”²¹ A *Muzsikális Gyűjtemény*ből azonban több csomó nem készült el, nem jelent meg.

2. Az *Anakreoni Dalok* és a *Lilla* közös forrásvidéke

Ahogy a kottás kiadás, úgy az *Anakreoni Dalok* is először mintegy a *Lilla* „oldalvizén” tűnt fel, hiszen mindkettőt csak ajándéku szánta a *Lilla* több példányára előfizetőknek, ezt láttuk a már idézett 1802. augusztus 15-i előfizetési felhívásban. Aztán ahogy a kottás kiadás bővült, előbb kettőről három darabosra, majd még a folytatás terve is felmerült Csokonaiban *Muzsikális Gyűjtemény* címen, úgy az *Anakreoni Dalok* is önállósodott és bővült az idők során. Valójában mindkettő ténylegesen a *Lilla* anyagához kötődött, valamilyen értelemben annak leágazásaként érthető, leg-

---

²⁰ Lev. 289–290.

²¹ Lev. 290., 852.

alábbis genezisében. A kottás kiadásba eredendően a *Lilla* kötet-záró darabjait tervezte Csokonai, s jól megfigyelhető a szándék a Márton Józseffel folytatott levelezésben, hogy a kottás kiadással a *Lilla* megvásárlásához csináljanak kedvet. Az *Anakreoni Dalok* anyagáról pedig, amelynek éppen fele, a 18-ból 9 vers benne van a *Lillában*, filológiaiilag is bizonyítható, hogy ugyanaz a kéziratos csomó volt az egyik fő forrása, amelyből a *Lilla első tervezetére* betoldott anakreóni versek kikerültek. Úgy tűnik, e kötetek formálódásának időszaka is egybeesik. Ha megvizsgáljuk a *Lilla*-tervezetek kapcsán már említett 19. táblázatot, akkor minderre nézve bizonyítékokat is találhatunk.

A következő megállapításokat tehetjük:

– Az *Anakreoni Dalok* anyaga három kéziratos csomóból került ki, közöttük átfedés nincs:

- a N° 7° *Csurgói Purizáltatás* csomójából 5 vers;
- a N° 9° *Lepurizáltattak* csomójából 2 vers;
- a N° 10° *Fragmenták* csomójából 11 vers.

– Az *Anakreoni Dalok* kéziratos tisztázati előzményét jelentő *Kéziratcsomók jegyzékei* N° 4° *Anákreon Pure* esetében ezek a számok: 5–4–13, azaz a tisztázat 4 verssel többet, 22 darabot tartalmazott, a csomók közötti arányok azonban lényegében azonosak.

– A 7. számú csurgói tisztázat nem maradt fenn, anyaga viszont (mint arról korábban szó volt) beépült az *Új katalógus*ba, kiválogatása onnan történhetett.

– Fennmaradt viszont a másik, a 9. számú tisztázati csomó 10–12. tételeinek megfeleltethető kéziratos fogás, amelynek címei az *Új katalógus* utolsó fázisában kerültek a listára, kiválogatásuk ugyancsak innen történhetett.

– A 10. számú csomóban leírt tételek között található egy összetartozó fogás, amely nem maradt fenn, s amely az *Új katalógus*ra összefoglaló címmel került, erről az előző fejezetben szót ejtettünk már. Ezt csak a *Kéziratcsomók jegyzékei* leírása alapján tudjuk rekonstruálni, s a megfelelések feltárásával bizonyíthatjuk szerepét a kötetek formálódásában.

Ebből a csomóból kerültek ki a *Lilla* betoldásai és az *Anakreoni Dalok* nagy része. A 14 versből egyet nem tudunk azonosítani, a

többit tartalmazta az *Anákreon Pure* tisztázata, s kettő kivételével az *Anakreoni Dalok*, ezek csak a *Lillában*, illetve az *Ódákban* olvashatóak. A *Lilla első tervezetén* található nyolc betoldás közül hét egyértelműen e csomóból való, egy esetben vetődnek fel kérdések. A tervezeten *Barátomnak* cím szerepel, míg a csomóban kezdősorral megnevezett vers a másik tisztázaton és a kötetben a *Barátomhoz* címet viseli. Nagyobb probléma, hogy a *Lillába* végül nem ez a hasonló című vers került, hanem az *Illyen dorgálást barátom...* kezdetű vers, amely az *Új katalóguson* a 65. tételként kezdő sorával szerepel a csurgói tisztázat anyagában, de amelyet a *Lilla első tervezete* az első kiválogatáskor nem vett fel. Két eset lehetséges:

a) a betoldásnál a *Barátomnak* cím még a többi esetben forrásként használt csomó *Parnassz vadon hegyénél...* kezdetű, utóbb *Barátomhoz* címmel ellátott versét jelenti, s csak egy későbbi fázisban cserélődött ez a *Lillába* végül bekerült *Illyen dorgálást barátom...* kezdetű versre;

b) már a betoldás fázisában is ez utóbbi versről van szó, s akkor ez az egy darab nem a *Fragmenták* 14 darabos anakreóni verscsoportjából való, hanem az *Új katalógus* korábbi fázisában tömbszerűen leírt csurgói tisztázatból, ahhoz visszanyúlva, kipótolva korábbi 5 darabos válogatását. Hogy melyik eset történt, nem dönthető el, az viszont megállapítható, hogy a csomóból utóbb még egy verset (*A' Tavas* címűt) beillesztett a *Lillába*, így végül mégis a *Lilla* 8 verse származik e csomóból.²²

Ahogy a *Lilla*-betoldások, úgy az *Anakreoni Dalok* anyaga is többségében e csomóból került ki tehát. E csomó leírásában a *Kéziratcsomók jegyzékei* a kezdő sorokat alkalmazta, az *Anákreon Pure* leírásában viszont a későbbi kötettel megegyező címek találhatóak, mindez a kézirat jellegzetessége is lehetett (vagyis hogy a szóban forgó csomó még cím nélküli szövegeket tartalmazhatott, de persze ez csak feltevés). A *Lilla első tervezetén* szereplő meg-

---

²² Ebből a 8-ból egy viszont az *Anakreoni Dalokba* nem került be, így a *Lilla – Anakreoni Dalok* átfedés e csomóra nézve 7 vers, a másik kettő, melyekkel a tényleges 9 versnyi átfedés kialakul, a csurgói tisztázatból való (*A' Szamó*ta és a *Lillához* [*Leányka! hű...*]).

nevezések nagyrészt szintén a későbbi címek, de egy-két fontos eltérés azért akad (a *Barátomnak* esetét már nem számolva). A *Lillához elég ts egy szó* valójában a címet és a kezdő sort is tartalmazza, szemben a csomó kezdő sorával (*Lillám*), s ez hasonlóan átmeneti állapotra vall, miként a *Guarini után* megnevezés az *Ámor* című versnél, ahol a kötetben mindkét elem szerepel. Az *elválás* pedig a *Lilla* mindhárom tervezetén e címmel, a kéziratos tisztázatlanban viszont az *eltávozás* címen szerepel, ahogy az *Anákreon Pure* listájában és az *Anakreoni Dalok*ban is, s a *Lilla harmadik tervezetén* megtalálható a javítás is (Az el<válás>távozás).

Ha e három esetből levonható az a következtetés, hogy a *Lilla első tervezete* átmeneti állapotot rögzít a címek, megnevezések terén, akkor ezzel az *Anákreon Pure* tisztázatához képest korábbiént határozzuk meg. E tisztázati példány pedig, mint említettük, lényegében teljes egyezést mutat az *Anakreoni Dalok* címlistájával, így logikusan ahhoz kapcsolhatjuk, leginkább előzményként (de erről majd később). E sorrend feltételezése a következőképpen illeszthető az eddig elmondottak kereteibe:

- a *Lilla első tervezetén* található anyag az *Új katalógus*ról való kiválását követően nem teljesen tisztázható alakítási munkálatokon ment keresztül, több fázisban, ahogy az a tervezet kéziratán látható;
- ezek egyike volt az anakreóni dalok betoldása az *Új katalógus* 86. tételeként és a *Kéziratcsomók jegyzékei* 10. csomójaként leírt kéziratos anyagból;
- ezzel lényegében párhuzamosan (közelebbi nem mondható!), legnagyobbbrészt ugyanezen anyagra támaszkodva megtörténik az *Anakreoni Dalok* anyagának a körülhatárolása is, ami majd az *Anákreon Pure* tisztázatában ölt testet (aminek a keletkezési idejéről ugyancsak nem tudunk határozottat mondani, felső időhatárát a *Kéziratcsomók jegyzékei* keletkezése jelöli ki 1802 őszében).

Az 1802. augusztus 15-i előfizetési felhívás idejére így alakulhatott ki mindkét kötet (és a kottás kiadás) terve és első változata. Hogy Márton József 1802. március 2-i levelében már esetleg az *Anakreoni Dalokról* tesz-e említést vagy még az előző évben megjelent gyűjteményes kiadásra utal vissza, pontosan nem dönt-

hető el, annyi azonban tény, hogy a februári előfizetési felhívásban még csak a Kleist-fordítás, valamint a *Lilla* és a *Dorottya* szerepelt, augusztusban pedig már az *Anakreoni Dalok* is. S azt is tudjuk Kazinczy emlékezéséből, amelyet fentebb idéztünk, hogy 1802 májusának elején, Félix-fürdön keletkezett az *Anakreoni Dalok* kötetének ajánló verse, tehát ekkor már, Debrecenbe való hazatértét követően minden bizonnyal komolyan foglalkozott az anakreóni versek kiadásával. S az így kijelölt időszak egybeesik azzal, amit a *Lilla*-tervezetek keletkezési idejeként (feltételelesen, Nagy Gábor emlékezéseinek korrekciójával) megjelöltünk.

3. Az *Anakreoni Dalok*

1802. szeptember 10-én a *Magyar Hírmondó* jelentése visszautal *A' Tavas* megjelenésére, majd a következőket írja: „Ennek az Úrnak *Lilla*, *Dorottya*, és *Anákreoni Dalok* nevezetű eredeti munkái most vagynak sajtó alatt”,²³ ezután közli mutatványként *A' Pillangó*hoz szövegét. Az 1803. februári jelentés, mint idéztük, megismétli, hogy az *Anakreoni Dalok* nyomtatása folyamatban van Bécsben. A kötetet, illetve, mint látni fogjuk, ami abból ki-nyomtatásra került, 1803 nyarán már megjelentként emlegetik többek, de ma ismert formájában ténylegesen majd csak 1806-ban lát napvilágot. E némiképp rejtélyesnek tűnő történet néhány csomópontja (és fázisa) a levelezésből legalább részlegesen rekonstruálhatónak tűnik:

– 1802. november 26. Márton József ezt írja Csokonainak: „Vettem igen kedves levelét tegnap, és abba zárt gyönyörű Munkáit eljárók a' dologban, 's megírom a' jövő postán mindent.”²⁴ Sajnos nem világos, miről is van szó, mert október 19-i levelében ugyan Márton kérte *A' Reményhez* kéziratát, de ha ezt küldte volna Csokonai, akkor nem érthető, miért többes számban válaszol Márton (Munkáit), s főleg hogy milyen dologban kell eljárni. Ha viszont

---

²³ 1802. II. 342–344.

²⁴ Lev. 214.

az *Anakreoni Dalokat* értjük alatta, ahogy szokásos, akkor meg a nyomtatás augusztusi, szeptemberi bejelentésével kerülünk el-
lentmondásba.

– 1802. december 7-én viszont már egyértelműen e kötetről tesz említést Márton a kottás kiadás mellett: „Az új betűket varom meg, nem akarom kopottal nyomtatni az Anakreoni dallokat.”²⁵

– 1803. január 14. Márton a cenzúrára panaszkodva írja Csokonainak, hogy „Anakreon még se szabadult ki”²⁶ onnan, ami azt is jelenti, hogy már remélték, ahogy a kottás kiadás esetében is. Addig a nyomtatást nem tudja megkezdeni.

– 1803. február 9-én megismétli ezt, majd 12-én, mikor a kottás kiadásra elnyert cenzori engedélyt közli Csokonaival, egyúttal a választott betűről és papírtípusról is említést tesz futólag.²⁷

Ezt követően kell különbséget tennünk a levelezés adatai között abban a tekintetben, hogy maguknak a daloknak vagy a hozzájuk írott jegyzeteknek a kiadására vonatkoznak.

– Kazinczy február végén írja Csokonainak, hogy látta a *Magyar Hírmondó* hirdetését, s reméli, szép lesz a nyomtatás.²⁸

– 1803. február 28.–március 1. Csokonai erre reflektálva említi először a jegyzéseket, mindjárt jó néhány könyvet is kérve Kazinczytól, „hogy az *Anakreon*’ és *Hafiz*’ *Életéről* ’s az *Anakreoni és Persa Poézisről való Értekezésem*et annál tökéletesebbé tehessem. Az *Anakreoni Daljaim*’ elejébe akarom azt tenni, mind azért hogy a’ *Könyvetske* vastagabbodván formásabb legyen, mind azért hogy azon *Értekezés* által *Interesszéje* nevededjen; ’s jobban megérde-
melje azt, hogy homlokán a’ *Tekintetes Úr*’ Nevét is viselje.”²⁹

– 1803. március 2. Kazinczy néhányat a kért könyvek közül postafordultával el is küld neki, valamint egy Anakreónt ábrázoló rézmetszetet a könyv elébe szánva (a metszet pillanatnyilag nem azonosítható).³⁰

---

²⁵ Lev. 216.

²⁶ Lev. 231.

²⁷ L. Lev. 238–239.

²⁸ Lev. 242.

²⁹ Lev. 244.

³⁰ Lev. 247–248., a metszetről vö. 796.

Ez a levélváltás arról a fordulatról vall, ami (lehet, hogy már korábban is, de ekkorra bizonyosan) végbement Csokonaiban a tervezett kötet célját illetően: immár nem a *Lilla* kísérőjeként tekint rá, amelyet ajándékba ad a sokat vásárlóknak, hanem önálló, a saját lábán megálló darabként. Ezt a célt szolgálta, hogy a vékonyka kötet vastagodjék, s a jegyzetek által tudós munkaként is megállja a helyét. Ehhez komoly jegyzetanyagot is összegyűjtött, amely ma is tanulmányozható hagyatékában.³¹

A versek kinyomtatása azonban tovább húzódott, ezért Csokonai lépésekre szánta el magát:

– 1803. április 27. Csokonai közvetlenül a bécsi cenzorhoz, Johann Christian Engelhez fordul, hogy más ügyek apropóján az *Anakreoni Dalok* előmenetelét is meggyorsítsa, válaszról nincs tudomásunk.³²

– 1803. június 17-én a cenzor aztán néhány törlés előírásával engedélyezte a kötet kinyomtatását, mint az Márton ezt követően írott leveléből kiderül.³³

– 1803. július 23-án Kazinczy Kis Jánosnak arról számol be, hogy látta az *Anakreoni Dalok* kinyomtatott példányát Bécsben, s Engel cenzor törlésén szörnyülködik (egy másik kihagyásra ítélt darabot, A' *Szeplő* című verset maga is *undoknak* ítéli, ez a *Lillá*-ban azért majd megjelent).³⁴

A nyomtatás finanszírozása, mint Márton írja,³⁵ részben a kottás kiadás várt bevételeiből volt tervezve, de aztán a dolog elhúzódása mindenféle elszámolási problémákhoz is vezetett a költő halála után.³⁶

1803. június 17. után írott levelében Márton beszámol még a nyomtatás részleteiről, kérdéseket tesz fel Csokonainak és küld

³¹ Felj. 194–202.

³² Lev. 258–259. Egy Széchényi Ferenchez szóló korabeli levélfogalmazvány-töredéke pedig épp egy olyan kérésnél szakad meg, amely egy „Bétsben régotha a' prés alatt heverő” munkájával kapcsolatos lett volna (Lev. 261.).

³³ Lev. 273–274.

³⁴ KazLev. III. 74., Lev. 828.

³⁵ Lev. 251.

³⁶ Vö. Felj. 614.

egy példányt. Mindennek kapcsán további kérdések merülnek fel arra nézve, hogy hogyan is képzeljük el ezt a kinyomtatott kötetet. A beszámoló a példányszámra és a papír minőségére vonatkozik, a kérdések a címnegyedre és a borítóra.

– A kötet címlapjára egy „kis fatyút” metszetett Márton, vagyis egy nyilat tartó gyermek Ámort, s kérdezi Csokonait, hogy megfelel-e, mert csak 2 példányban csináltatta még meg.

– A borítóra Anakreón képét tervezi. Erőss Gábor rézmetszetről van szó, amit (mint Márton írja) két másik metsző kritizál. Mindennek ellenére ez jelenik majd meg a kötetben, igaz, Czetter Sámuel által megjobbítva, mint Márton 1804. március 4-i levelében olvasható.³⁷

– A továbbiakban még a borító díszítőelemeiről és saját köszöntő versének elhelyezéséről elmélkedik, kérvén Csokonai állásfoglalását.

A jegyzésekről egyetlen szó sem esik, ez ekkor nyilvánvalóan nem volt része a kötetnek, azt csak a versek képezték. Ilyen példányt önmagában nem ismerünk, de vannak adatok arra nézve, hogy Csokonain kívül még többen hozzájutottak. Magához vett egyet Nagy Gábor³⁸ és Kazinczy is Bécsben (1803. október 29-én írja Édes Gergelynek, hogy a debreceni vásárból hazaszekerezvén épp ezt olvasgatta³⁹), majd Kultsár István is erről számol be 1804. január 6-án írott levelében.⁴⁰ Kováts Sámuel 1804. augusztus 29-i keltezéssel ír köszöntő verset a kötet kézhezvétele alkalmából.⁴¹ Többen voltak olyanok is, akik nem jutottak hozzá.⁴²

Időközben azonban Csokonai tovább dolgozott a jegyzéseken, ehhez Márton 1804. március 4-én több más mellett könyveket küld, és beszámol arról, hogy az „Értekezések már Engel Úr kezében vannak: duplumba küldje Lelkem Barátom az Úr a' többbit

---

³⁷ Lev. 292.

³⁸ Lev. 273.

³⁹ KazLev. III. 119., Lev. 799.

⁴⁰ Lev. 287.

⁴¹ CsEml. 160.

⁴² Lev. 304.

is nehéz itt írni.”⁴³ Ebből az következik, hogy a jegyzések egy része már megérkezett Bécsbe, de még nem mind. Hogy mi is hiányzott még, arra nézve Csokonai Kazinczynak írott 1804. június 14-i levele ad eligazítást: „Az *Anákreoni Ódáimra* legbővebb Commentariust írtam, hogy Massájok legyen: de Hafiz és a’ Persai dolgok miatt ezt mind ez ideig el nem végezhettem, mert tökéletes a’ Revitzki Specimen Poëseos Persicae-ja miatt nem lehet, ezt pedig sem költsön nem kaphattam, sem pénzemért, noha mind a’ Pesti mind a’ Bétsi könyves és Antiquarius boltokat öszvekeresttem. Máí napon írtam éppen Gróf Szécsényi Ó Excjának, instálván, hogy penes Reversales egy holnapra adassa ki a’ Na[t]ionalis B[iblio]thekájából.”⁴⁴ De a nagyon keresett Reviczky-könyvet nem tudja beszerezni még Széchényi Ferentől sem,⁴⁵ a jegyzések ezért félbemaradnak, így másoltatja le majd Obernyik József Csokonai anyja számára a költő halála után,⁴⁶ s így fog megjelenni a kötetben is.

Márton 1804. március 4-i levelének még van egy elég rejtélyes megjegyzése: „Küldöm a’ hibázott A B C D X Hh. árkusokat is.” Az ’X és a Hh’ íveket nem tudjuk értelmezni, s azt sem, mire vonatkozik a ’hibázott’ kifejezés. Talán arra, hogy A’ *Hafiz’ sírhal-mából* kimaradt egy sor és egy teljes versszak? Ha ezekre nem is tudunk választ adni a kézbe vehető kötet ívjeinek vizsgálatával, arra viszont feltehetően igen, hogy hogyan is állt össze az 1806-os kiadás.

Ívjelölés	Oldalszám	Szövegegység
		Anakreón-metszet
A/1	[1.]	címlap
	[2.]	mottó
A/1	[I.]	ajánlás Rhédeynek

⁴³ Lev. 292.

⁴⁴ Lev. 300.

⁴⁵ Lev. 302. és 309.

⁴⁶ CsEml. 235.

<i>Ívjelölés</i>	<i>Oldalszám</i>	<i>Szövegegység</i>
A/2–4	[III]–VII.	Előjáró beszéd Mártontól
A/4	VIII.	Márton köszöntőverse
A/2	[3]	ajánlás
A/3–D/6	[5]–59.	
D/7	[61–62.]	tartalomjegyzék
A1/–D/4	[1]–56.	<i>Jegyzések és Értekezések</i>

Elég világosan látszik, hogy az ívjelölés háromszor kezdődik el (ezeket az egységeket különféle szedésekkel különítettük el), s az is látszik, hogy az egyik fél ív (a félkövérrel szedett) beékelődik a másikba (a normállal szedettbe). Mindez azt teszi világossá, hogy a végül 1806-ban napvilágot látott kötet három külön szakaszban készült:

a) először a versek majdnem négy íve és a címnegyed fél íve készült el, ez lehetett készen 1803 nyarán, s ez terjedhetett egy bizonyos körben (normál szedés);

b) majd a befejezetlen jegyzések három és fél ívnyi terjedelme készült el, hogy pontosan mikor, nem tudjuk, lehet, hogy csak az 1806-os kiadás idején (kurzív szedés);

c) végül bizonyosan 1806-ra tehető a Márton által 1806. szeptember 24-ről datált előbeszéd fél íve, a Rhédeyhez szóló ajánlással és Márton köszöntőversével együtt, amely azonban már 1803-ban megvolt (félkövér szedés).

Hogy ez utóbbi egység miatt ne kelljen a már három éve ki-nyomtatva lévő címnegyed újra nyomtatni, Márton azt a megoldást választotta a jelek szerint, hogy a címnegyedbe magába, az 1803-as évszámot viselő címlap után köttette az utóbb készült paratextusokat. Így kezdett aztán terjedni a kötet, némi értetlenséget váltva ki az egymás mellett lévő 1803-as és 1806-os két évszám.⁴⁷

⁴⁷ Horvát Istvánt idézi Költ. I., 268.

4. Egy 'Toldalék'

Márton József nevéhez ugyanebben az időben kapcsolódik még egy további kiadás is, de ez a kapcsolódás csak néhány részletében egyértelmű, sok tekintetben viszont kérdésekkel terhes, s az sem látszik világosan, hogy végül tényleg Márton segítette-e napvilágra a szóban forgó egyíves nyomtatványt. Először nézzük a tényeket.

– Márton József 1803. január 7-én elküldi Csokonainak Somsich Lázár Rhédey Lajost ünneplő latin ódáját, hogy fordítsa azt le, mert a kettőt együtt szándékoznak kiadni a *Magyar Hirmondóban*.⁴⁸ Az eredeti alkalmi ódára az adott alkalmatosságot, hogy Rhédey Lajos az 1802-es országgyűlésen tízezer forintot ajánlott fel egy magyar katonai iskola felállításának céljára, ezt a gesztust Festetics György negyvenezer forintos adományának példájára tette. Csokonainak Márton felkérése adta az ötletet, hogy a fordítás mellett egy eredeti ódát is készítsen régi pártfogója, Festetics György dicséretére.

– Első ismert adatunk a két költemény elkészültéről Csokonai március 15-i, Kazinczyhoz szóló levelében van, ebben ismerteti születésük hátterét, s kéri Kazinczy közvetítését, hogy Rhédey Lajoshoz eljuttathassa azokat.⁴⁹

---

⁴⁸ Lev. 228. Márton terve bizonyára nem volt független attól a ténytől, hogy Rhédey Márton szótárának a kiadását is pénzadománnyal segítette.

⁴⁹ „Sajnálom, hogy nem tudtam előre a' Tekintetes Úrnak Váradra való menetelét. Két Ódának beszínelését kértem volna ki a' Tekintetes Úrtól Rhédey Lajos Úr Ó Nagyságához. Az egyik a' Somssich Lázár Úr Deák Ódája, hasonló Alcaicusokban általam fordítva; melly fordítást a' maholnap megszűnendő Hirmondónak az Irói bíztak rám, olly czállal, hogy mivel Rhédey Úr Ó Nga, Márton Társoknak a' Lexiconára egynéhány száz forintot adott, ezzel az Ódával Ujságleveleik mellett kedveskedjenek. A' Pozsonyban tavaly kijött Óda, reménylem, deák nyelven megfordult a' Tekintetes Úr előtt: van az a' 10,000 forintos ajándék felől a' hadi iskola számára. A' másik Ódám Originalis, éppen ezen Tárgyról; de Gróf Festetics Ó Nagyságára. Én a' Grófnak mind a' kettőt megküldöm, mihelyt elébb a' Tekintetes Úrral közölhetem. A' Camerarius Úrral pedig nem lévén személyes esméretségem, kéntelen vagyok a' Tekintetes Úrnak alkalmatlankodni.” (Lev. 249.)

– *Április 27-én* levélben küldi el Festetics Györgynek a hozzá szóló verset,⁵⁰ *május 28-án* Vay Miklósnak mindkét költeményt.⁵¹ Ez utóbbi levélben azt írja, hogy a Rhédey-ódát Mártonék „a’ Deákkal együtt kiadták Hírmondójoknak utolsó árkusa mellett”. A *Magyar Hírmondó* utolsó száma *március 29-én* jelent meg, a Toldalékot nem találtuk meg, de Csokonai emlékezését támasztja alá, hogy itt már múlt időt használ, szemben a Festeticsnek szóló áprilisi levéllel, ahol még ez áll: „nékik szándékjok mind deákúl, mind magyarul az Újsaglevelekben kiadni”.

– Kultsár István *június 9-én* Festetics százforintos ajándékát továbbítja, valamint a Festetics-ódára vonatkozóan a kinyomtatás ígéretét, egyben némi átdolgozást kér.⁵² A kiadással kapcsolatban Kultsár így fogalmaz: Festetics „meghagyta, hogy az Ur dítsóságére bényomtattnám”. Ez leginkább hírlapbeli közlést sejtet, ekkor már viszont csak a *Magyar Kurir* jöhet szóba.

– Kováts Sámuel *június 17-én* kelt, Csokonaihoz szóló verses levele a két óda olvasása kiváltotta lelkesedés terméke.⁵³

– Csokonai *július 17-én* levélben köszöni meg Festeticsnek a száz forintot, és azt, hogy kinyomtatja versét.⁵⁴

Létezik egy 16 lapos nyomtatvány (hely és évszám nélkül), amely a Rhédeyről szóló latin vers fordítását, a Festetics-ódát és a Széchényi házaspár ezüstlakodalmára készült *A’ Szelhez* című költeményt tartalmazza.⁵⁵ Vargha Balázs csak egy töredékes példányt ismert, az ő tulajdonában volt egy füzet, amelyből azonban a harmadik vers hiányzott.⁵⁶ Ez, mint kéziratos jegyzetében írja, a *Magyar Kurir* 1804. évfolyamának első kötetébe, a január 27-i, 8. szám után volt kötve, de semmi sem utal arra, hogy eredetileg

---

⁵⁰ Lev. 256–257.

⁵¹ Lev. 264.

⁵² Lev. 268–269.

⁵³ Lev. 270–273.

⁵⁴ 276–277.

⁵⁵ Vö. minderről TOLDY, 1844, LXXXVI. h. és Költ. I., 275. A Levelezés-kötet sajtó alá rendezésekor még nem volt ismeretes, de a költemények ötödik kötetében már szerepel ez a kiadvány, az OSZK. Aprónyomtatványok Tára 1802-es év anyagából (V. 666–667.).

⁵⁶ VARGHA, 1984, 314– 315.

is odatartozott volna. A kolozsvári egyetemi könyvtárban azonban a *Magyar Kurir* 1803. június 7-i, 45. száma *Toldalék*aként található meg, de hogy eredetileg is idetartozott volna, azt semmilyen közvetlen utalás nem bizonyítja ezúttal sem. A teljes füzet anyaga idegen kéz lejegyzésében megtalálható a DebrK. R. 788. 14. jelzetű kötetében, ez elvileg vagy a kiadott anyag másolata, vagy annak kézirati példánya.⁵⁷ A kéziratos kötetben ezt követően folytatódásgosan, ugyanazon kézzel, tintával és írásmóddal készült további másolat az előbbit bizonyítja: ez ugyanis egy francia proklamációról készült fordítás másolata, amely fordítás a *Magyar Kurir* 1803. június 27-i 51. számában, a 808–810. oldalakon jelent meg. Mindez egyben azt is valószínűvé teszi, hogy a Csokonai-verseket tartalmazó *Toldalék* ténylegesen a *Magyar Kurir* melléklete volt, mégpedig ugyanabban az időkorban, ahogy a kolozsvári egyetemi könyvtár anyagában található.

Ami a fenti tényekből, adatokból *nagyon valószínűnek látszik*, az a következő:

A Rhédey-óda január–február, a Festetics-óda február–március táján készült, s a költő el is küldte azokat a *Magyar Hírmondó*hoz, noha sem a küldemény, sem annak visszaigazolása nem maradt fenn, miként a *Magyar Hírmondó*nak az a *Toldalék*a sem, amelyben a Rhédey-óda Csokonai emlékezése szerint megjelent. Mivel a Festeticsről szóló vers nem került a *Hírmondó*ba, így azt kéziratban elküldte Festeticshez, de feltehetőleg Kultsár István közvetítésével, aki előbb megmutatta értő olvasóknak (talán Virág Benedeknek és Schedius Lajosnak, mint ugyanekkor az *Amaryllist*). Mindez május folyamán történhetett. A jóváhagyás után kerülhetett aztán Festeticshez, aki 100 forinttal jutalmazta a költő fáradozását, s a kinyomtatást ígérte, noha minderről az egyébként oly pontos iktatókönyvében nincsen említés, csak Kultsár leveléből tudjuk. Csokonai június második, július első felében átjavította a verset, s visszaküldte Kultsárnak a kiadás intézése végett.

---

⁵⁷ Ebben az időszakban Csokonai, mint Festeticsnek írja, betegsége miatt mással íratattatta le műveit, leveleit, I. Lev. 276.

Az adatok hiánya, illetve ellentmondásos voltuk miatt pedig a következő kérdések vetődnek fel:

– Miért húzódtott el a Festetics-óda cenzúrázása, mikor született meg végül a nyomtatási engedély?

– Megjelent-e végül önállóan?

– Mikor és hogyan jelent meg a fentebb említett, három verset tartalmazó nyomtatvány?

– Kováts Sámuel nyomtatásban vagy még kéziratban olvasta a verseket?

A kérdések hátterében az a probléma húzódik, hogy végül is Márton József vagy Kultsár István adatta-e ki Csokonai három versét. (Mártonnak birtokában volt mindhárom megjelent vers, igaz, Kultsár ugyanolyan könnyen hozzájuk juthatott.)

– Ha Kováts Sámuel már nyomtatásban olvasta a verseket, akkor a nyomtatványnak Bécsben kellett megjelennie: Kováts levele június 17-i keltezésű, Kultsár 9-én még csak visszaküldi Csokonainak a kéziratot javításra. Csokonainak a javításokat azonban úgy kellett elvégeznie, s úgy kellett július 17-én is írnia Festeticsnek, hogy nem ismerte sem a nyomtatványt, sem Kováts Sámuel levelét. Ugyanakkor a nyomtatvány finom papírja Márton levelével van összhangban, aki még februárban épp azt ígérte, hogy a 'felséges Basiliai papirosra' nyomtatja ezt is.⁵⁸

– Ha Kováts Sámuel Csokonaitól kézírásban kapta meg a verseket, amire azonban semmi nem utal levelében, akkor Csokonai javítva visszaküldött szövegét Kultsár adta nyomtatásba, Festetics György költségén. Ez utóbbi lehetőség talán kevesebb problémát vet fel, mint az előbbi, s ezt látszik erősíteni a nyomtatványnak a *Magyar Kurir* 1804-es évfolyamához kötötten való felbukkanása is, amit Vargha Balázs említett, ellene szól viszont az 1803. június 7-i számhoz kötött kolozsvári példány.

– Felvethetünk azonban egy harmadik lehetőséget is: a két eseménysor párhuzamosan zajlott, vagyis Márton a még a *Magyar Hirmondó*hoz készült *Toldalék*ot a hírlap megszűnte miatt a *Magyar Kurir*nál helyezte el, de közben Festetics jóváhagyásával

---

⁵⁸ Lev. 239.

Kultsár és Csokonai is szervezte az átdolgozás utáni megjelenítést, amit aztán a mégis megjelent *Toldalék* végül okafogyottá tett. Talán ez tűnik a leginkább életszerű magyarázatnak.

Az igazság azonban az, hogy nem tudjuk filológiailag hitelt érdemlően megmondani, végül is melyik változat szerint zajlottak az események, így az egyíves nyomtatvány kiadása körüli kérdések továbbra is érvényesek.

5. A *Műfajjegyzék*

Az imént tárgyalt nyomtatvány versei alkalmi költemények, amelyek közül a két eredeti azonban utóbb az *Ódák* kötetében jelent meg. A Festetics-óda pontos datálhatósága így fontos szempontot jelent e kötet kialakulási folyamatának keltezéséhez is, pontosabban, annak egyik stációjának, a *Műfajjegyzék* átdolgozásának időponthoz kötéséhez. Az autográf *Műfajjegyzék* a szakirodalom egyöntetű álláspontja szerint a *Kéziratcsomók jegyzékein* alapul, így csak ezt követően keletkezhetett, s alapvetően a *Lilla* utáni kötetek, az *Ódák* és az *Alkalmatosságra írt versek* megtervezésének helyeként van számon tartva. A lista vizsgálata megerősíti ezen fő megállapításokat, ennek során azonban a Csokonai által elvégzett tervezési műveletek részletesebb, pontosabb képe bontakozik ki előttünk (l. a 13/a–c képmellékletet és a 12. táblázatot).

A *Műfajjegyzék* általános leírása:

– A jegyzék öt fő csoportba sorolja a versek címeit: 1. Ódák; 2. Alkalmatosságra valók; 3. Epigrammák, Csiribirik, Inscriptiók, Mesék; 4. Apró Fordítások; 5. Morálok.

– A csoportok általában fél-fél oldalt foglalnak el a lapokon, a lapok elválasztó vonallal ketté is vannak osztva, egy helyen, a 2. csoportnál, a felsorolás vége e vonalra van ráírva.

– A címek az 1. és 5. esetben három, a többinél két oszlopba vannak írva, minden cím előtt szám áll, amely a *Kéziratcsomók jegyzékei* csomó- és tételszámával egyezik meg.

– Vannak esetek, elsősorban az 1. és 2. csoportnál, amikor csak számok vannak kijegyezve a *Kéziratcsomók jegyzékeiről*, a cím nem.

– A címek egy része, az 1. és 2. csoportnál nagyobbik része át van húzva, az áthúzások a tinta színe alapján részben egyidejűek, részben utólagosak (ezek sötétebb tintával történtek).

– Az 1. és 2. csoportnál (és a 4. csoportnál egy helyen) ezenfelül a sötétebb tintával címek lettek betoldva, ezeknél nincs *Kéziratcsomók jegyzékei* jelzés. Az *Alkalmatosságra írt versek* esetében a + jelek is e sötétebb tintával íródtak.

A *Kéziratcsomók jegyzékei* számainak előfordulása több csoportban:

– 1:7 *Palatinusnéra*: az Ódák és az Epigrammák... között is, az előbbinél egyidejűleg áthúzva;

– 2:25 és 2:26. A' *Vatsora* és *Hány a' Grátzia*: az Epigrammák... és az Apró Fordítások között is, az előbbinél egyidejűleg áthúzva;

– 10:22 *Árnyékszékhez*: az Epigrammák... és az Apró Fordítások között is, az előbbinél áthúzva, s az utóbbihoz utólag betoldva (nem sorrendben van, és más a tinta);

– a *Kéziratcsomók jegyzékei* 5. csomója esetében többféle átfedés van, egy részük a fentiek szerinti, vagyis áthúzással meg van szüntetve, másik részüknél viszont megmaradt az átfedés.

A *Műfajjegyzék* kétféleképpen jöhetett létre a *Kéziratcsomók jegyzékeivel* való összefüggést figyelembe véve: vagy a *Kéziratcsomók jegyzékeit* követve, annak anyagát *szétosztva* a *Műfajjegyzék* egyes csoportjaiba, vagy pedig a *Műfajjegyzéket* követve, vagyis annak egyes csoportjait egymás után *feltöltve* a *Kéziratcsomók jegyzékei* anyagával. A fenti leírás alapján úgy véljük, hogy (a Morálok csoportját kivéve) az első változat szerint történt a válogatás, a következő lépésekben:

a) a címek felírásával és a 18b oldalon a lapközépen húzott vonallal létrehozta az 1–4. csoportok számára a fél-fél oldalnyi helyet (ezért van az, hogy az elválasztó vonalra is írt az *Alkalmatosságra írt versek* darabjai közül néhányat, ha nem a vonal lett volna ott előbb, akkor a verscímek alatt lehetne az elválasztás);

b) sorba menvén a *Kéziratcsomók jegyzékei* listáján az egyes darabokat beírta a négy közül valamelyik csoportba (a kimaradtakról később adunk számot), ahol szükséges volt, menet közben módosított, ezért vannak az egyidejű kihúzások (mindig az előbb következő csoportnál húzta ki a címet, s írta át azt a következőbe);

c) csoporton belüli átfedések esetében (tehát mikor egy korábbi csomóban szereplő cím egy másikban újra előkerült) többnyire csak a sorszámot írta le, a címet már nem;

d) ezzel egyidejűleg, vagy ezt követően, ellenőrzésképpen a *Kéziratcsomók jegyzékein* a kiválogatott címeket ceruzával áthúzta, amit nem húzott át a *Kéziratcsomók jegyzékein* (vagyis nem került rá a *Műfajjegyzékre*), az végleg kimaradt, és már nem számolt vele a továbbiakban (műfaji, készülségi vagy egyéb okok miatt).

Egycsoportnyi kivétel van: pótlólag ugyanis létrehozta a Morálok csoportját a *Műfajjegyzéken*, ahová kigyűjtötte a *Kéziratcsomók jegyzékein* ceruzával át nem húzott címek egy részét.⁵⁹ A pótlólagosságot ezen jellegzetesség mellett az is bizonyítja, hogy az elválasztó vonal nem a lapközépen van, hanem a lap kétharmadánál, éppen az utolsó cím alatt. Az így kiírt versek száma 21, s ez oda is van írva a lista végére (igaz, valójában 22 a címek száma, de a négy áthúzott közül három utólagos áthúzás, csak az egyik egyidejű, s az nincs beszámolva).

Ha tehát, amint azt a fentiek bizonyítani látszanak, a *Műfajjegyzék* a *Kéziratcsomók jegyzékeit* követve készült, *szétosztva* annak anyagát az egyes előre meghatározott csoportokba (majd pótlólagosan létrehozva még egy további csoportot is), akkor számot kell vetni azzal is, *mi nem került rá* erre az új, immár tematikus számvetésre, a *Kéziratcsomók jegyzékei* egyes csomóinak ebbéli eltéréseit is figyelembe véve, mert a kihagyások és az egyes csomókból átvett anyagok közötti aránytalanságok éppúgy vannak a lista jellegéről, mint az, ami rákerült. A *Kéziratcsomók jegyzékein* leírt 13 csomó közül egy hiánytalanul felkerült a *Mű-*

---

⁵⁹ Az ellenőrizhető anyagban egy kivétel van csak, az 5:10 Dugonits oszlopa, de ez amúgy is az átfedésekkel terhes 5. csomóba tartozik, l. erről később.

fajjegyzékre, igaz, furcsa átfedésekkel, ez az alkalmi versek saját kezűleg letisztázott csomója (5.). Kettőből, a 4. és a 9. csomóból viszont egyetlen vers címe sincs rajta a *Műfajjegyzéken*, e csomókat az előzőekben a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok* köteteihez készült tisztázatokként azonosítottuk.

A 7. *Csurgói Purizáltatásból* 11 került a *Műfajjegyzék* különböző csoportjaiba (ebből négy csak számmal, mert korábban már kiírta e címetek más csomóból), a többi 27 a *Lilla első tervezetén* volt (kettő maradt ki csupán belőle: *Az Anákreoni Versek* és a *Szemrehányás*, de mindkettő más csoportban benne volt, s beépült ugyancsak az *Anakreoni Dalok* és a *Lilla* anyagába korábban). Két esetben a *Kéziratcsomók jegyzékei* csak utal az adott csomó tartalmára, a 12. esetben könnyű dolgunk van, hiszen a *Diétai Magyar Múzsza* tartalomjegyzékére történik hivatkozás, így egyértelműen azonosíthatóak az onnan kiválasztott versek, összesen 33 a *Diétai Magyar Múzsza* 43 darabjából, de az egyezés annak anyagával még ennél is nagyobb, mert az ott közölt alkalmi versek nincsenek listázva a *Műfajjegyzék* alkalmi csoportjában.

A *Kéziratcsomók jegyzékei* 2. csomója, az *Aranyos Csomó* esetében azonban már nehezebb az azonosítás, amint erről korábban már több ízben szó esett. E csomó valójában az *Első Darab*, illetve ami abból ekkorra együtt maradt. Csokonai a tartalomjegyzék-re utal a *Kéziratcsomók jegyzékein*, s azt jegyzi meg, hogy 45 darab van benne, az *Első Darab tartalomjegyzéke* (és az *Első katalógus*) ezen egysége viszont 66 tételt sorol fel. A 45 darab meghatározásához a *Műfajjegyzékre* felvett tételek számai nyújtanak segítséget (ezt dolgozza fel a 20. táblázat). Látható, hogy az *Első katalógus* anyagából az *Első Darabon* oldalszámmal ellátottak jöhetnek csak számításba (tehát a *Tsikorgó Versei* igen, *A' Patyolat* és a *Budai-vers* nem), a 48. darabbal bezárólag.

Mivel ehhez az előbbiektől értelmében hozzá kell venni a *Tsikorgót*, így a 66 versből 49 marad, s a *Kéziratcsomók jegyzékei* csak 45-re tesz utalást. A négy különbségből kettő egyértelmű: a számozás a 2. tételnél kezdődik 1. sorszámmal, továbbá *Az Otahajta* kimaradt (ez egyébként az *Első Darab maradványainak* része). A többi esetben, ahol nem szerepel a *Kéziratcsomók jegyzékei* száma

a *Műfajjegyzéken*, az mind a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok* anyagába tartozó vers, viszont a 18. és a 25. között csak 6 sorszám marad ki, míg az *Első Darab* anyagában ugyanitt 8 cím áll. A 49 és 45 közötti különbség maradék két verse itt keresendő, s teljes bizonyossággal nem azonosítható, mint azt Szilágyi Ferenc is megállapította.⁶⁰ Feltevésünk szerint az egyik ezek közül az *Esdeklő biztatás*, azon az alapon, hogy a másik két *Anakreoni Dalok*ba került vers sem volt már itt megtalálható. A másiknak A' *Méz'* méze címűt véljük, mert itt, az *Első Darabban* még a hosszú változat van, míg a *Lillába* ennek csak az utolsó három szakaszra rövidített változata került be, amit pedig a csurgói tisztázat tartalmazott.

A sokat emlegetett 3. csomóból csak A' *Szabadságfáról* található meg a *Műfajjegyzéken*, a másik három nem, ebből kettő Lilla-vers, egy pedig Széchényi Ferenchez szóló dedikáció. Az 1. csomóból a két Lilla-vers ugyancsak nem került fel, ahogy a *Georgicon* nagyobb fordítása és egy-egy további magyar, illetve latin vers sem, így 6 darab szerepel a *Műfajjegyzéken* ebből a csomóból. A 10. *Fragmenták* csomóból ugyancsak kevés, hiszen annak nagyobb részét (14 tételt) anakreóni versek teszik ki, a többi pedig, mint a csomó neve is mutatja, jobbára töredékes. A többi négy csomóból (6., 8., 11., 13., ezeket l. a 12. táblázatban) nagy százalékban rákerültek a címek a *Műfajjegyzékre*, itt is kivételek a *Lillába* és az *Anakreoni Dalok*ba tartozó versek, verscsoportok (pl. a 6. és a 10. esetében), a *Kéziratcsomók jegyzékein* azonban ezek is át vannak húzva ceruzával.

Kevés tehát az olyan vers, amely a *Kéziratcsomók jegyzékein* regisztrálásra került, s nem osztotta tovább Csokonai a *Műfajjegyzék* valamelyik csoportjába, a 6.-ból 6 (de ezek között számos nagyobb verses mű és próza található), a 11.-ből és a 13.-ból mindössze egy-egy vers maradt el, a 8.-ból egy sem. A korábban látott megoszlás a *Kéziratcsomók jegyzékei* egybefüggő és gyűjtélkes csomói között többé-kevésbé itt is érvényesül: az egybefüggőek vagy blokkszerűen teljesen rákerülnek (5.), vagy teljesen kima-

⁶⁰ Költ. I., 97–98.

radnak (4., 9.), illetve részleges rákerülés esetén csak a *Lillába* és az *Anakreoni Dalok*ba tartozókon kívüli címek kapnak helyet a *Műfajjegyzéken* (3., 7., idetartozik még a gyűjtélékes 10. csomó is). A gyűjtélékesek (1., 8., 11., 13.) anyaga viszont igen nagy százalékban válik a *Műfajjegyzék* valamely csoportjának részévé, s ez elmondható még két egybefüggő csomóról is, a *Kéziratcsomók jegyzékein* csak utalással szereplő *Első Darab* és *Diétai Magyar Múzsza* anyagáról is, ami viszont a kiadási tervek folytonosságát bizonyítja.

A *Műfajjegyzék* funkcióját és szerepét a fentiek alapján a következőképpen lehet meghatározni: Csokonai egyfajta kapcsoló művetet végzett el általa, a kéziratos csomók szerinti összeírást átfordította tematikus csoportok szerinti listává. Amely csoportok már kéziratban is eggyé forrtak az eddigiekben, azok együttmaradtak, mint például az alkalmi versek az 5. csomóban, s amelyek már annyira önállósultak, mint a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok*, az azokhoz tartozó anyag már rá sem került erre. Így a *Műfajjegyzék* a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok* utáni kötetek, az *Ódák* és *Alkalmatosságra írt versek* kidolgozásában töltötte be ugyanazt a kapcsoló művetet, amit a *Lilla első tervezete* betöltött a *Lilla* alakulásában az *Új katalógus* és a tervezetek között. Csakhogy itt, a *Műfajjegyzéken* csupán a kötetek anyaga választódott ki, a sorrend meghatározása, szemben a *Lilla első tervezetével*, már külön tervezeteken történt.

6. Az Ódák

Az Ódák-kötet alakulásának első két stációját a *Műfajjegyzék* első csoportja képviseli és szemlélteti (l. a 21. táblázatot). A táblázatban már a tervezet és a kötet címrendjét látjuk, de az első három oszlop bemutatja a kapcsolatot a *Műfajjegyzékkel*, s azon keresztül természetesen a *Kéziratcsomók jegyzékeivel* is. Ebből az olvasható le legelőször is, hogy az *Ódák* anyaga mintegy fele-fele arányban tartalmaz korai és késői verseket (a választóvonalat a *Diétai Magyar Múzsában* jelöltük ki). Az is látható, hogy a korai versek forrása túlnyomó mértékben az *Első Darab* anyaga (a 6.

csomónak ezzel átfedésben lévő verseit épp ezért csak számmal jelölte az adott helyen), s ha a 20. táblázatot megnézzük újra, láthatjuk, hogy nem általában az *Első Darab*, hanem az egykori *Első Darab* első harmada épült be az *Ódák* kötetbe. A *Diétai Magyar Múzsza* utáni címek között a 8. csomóból származók vannak többségben.

A *Műfajjegyzék* első csoportjába az első kijegyzés után 50 cím kerülhetett, legalábbis Csokonai az oldal aljára ezt a számot írta oda, de nem tudjuk pontosan meghatározni ezt az 50 címet, annyiféle javítás és áthúzás történt, pont ennyi semmilyen számítással nem jön ki nekünk. Ebben bizonyára szerepe van az 5. csomóból, az alkalmi versek tisztázatából első körben idesorolt, aztán kihúzott verseknek is, valamint annak, hogy nagy az átfedés a 2. és a 6. csomó között, de előfordul ez még a 7. és a 12. csomó esetében is, s az nem látható, hogy ezeket esetleg milyen részletekben írta ki. A tény az, hogy a világosabb színű tintával kijegyzett nagyszámú cím közül az alkalmiakat és másik kettőt ugyanezzel a világosabb tintával ki is húzott, s a továbbiakban, a sötét tintás javítások során már csak azokkal számolt, amelyek nem voltak kihúzva.

Ez a sötét tintás javítássorozat két mozzanatból állott: betoldásokból és utána áthúzásokból. Az *Ódák* címszerű felirata köré betoldott 9 verscímet, ezek közül hetet megszámozott (ezek láthatóak a táblázat harmadik oszlopában), kettőt áthúzott, mert ezek már az első kijegyzésben is szerepeltek (*Egy kesergő magyar, Felvidülés*). E betoldások esetében nincsen jelezve, hogy milyen kézirat forrásból kerültek ide. Az első kijegyzés eddig áthúzás nélküli anyagából pedig 38-at ugyancsak áthúzott e sötétebb tintával (mindig csak címeteket, pusztán számokat sohasem), ez a szám pontosan megegyezik az *Ódák*-kötet *Műfajjegyzék*kel azonosítható anyagával, vagyis ezek az áthúzások jelölték ki, mi került a kötetbe innen. Ez a pontos egyezés egyébként felveti⁶¹ az egyetlen címszerűen eltérő tétel azonosíthatóságának lehetőségét: a második könyv nyitóverse (*A' Múzsához*) az egyetlen, amelynek nincs

---

⁶¹ Már Juhász Géza is megtette ezt az észrevételt (JUHÁSZ, 1977, 380.).

ismert megfelelője a *Műfajjegyzék* listáján, a *Műfajjegyzéken* a *Kéziratcsomók jegyzékeire* utaló 13:5 számmal, *Vályihoz* címmel szereplőnek pedig a tervezeten nincs ismert párja, ha a 38 áthúzott vers tervezetre kerülését vesszük alapul, akkor ezek azonosak lehetnek. Ehhez a 38 vershez járult még a 7 pótlás. A *Műfajjegyzék* funkciója ezzel, a kötet anyagának körvonalazásával teljessedett be.

Ezek a pótlások segítenek az időrendi behatárolásban ugyanis közöttük több pontosan datálható vers van. Az első lejegyzésre nézve az mondható el, hogy A' *bátortalan szerelmes* [Az ének Istenihez] fogalmazványának lapján, annak folytatásaként készült, így csak azután születhetett, s mivel a *Kéziratcsomók jegyzékeit* követi, nyilván az is megelőzte, így 1802 őszére tehetjük ezt. A pótlások között viszont ott van az 1802. december 12. és 19. között írott Széchényi-óda, tehát a pótlás nem lehet ennél korábbi, s rajta van a Festetics-óda is, ami pedig, mint láttuk, 1803. január-február körültre datálható, így a pótlás lehetséges kezdő időpontja egészen 1803 márciusáig kitolható. Mindez azt jelenti, hogy az *Ódák* első körvonalai a *Műfajjegyzék* lejegyzésével, 1802 ősze körül alakultak ki, az anyaga viszont 1803 tavaszánál nem előbb vált véglegessé: ez az az időszak, amikor elnyeri végső formáját a *Lilla* is.

Az *Ódák* következő stációját a tervezet jelenti, amely tartalomjegyzéknek tűnik, miként a *Lilla harmadik tervezete* is. Az ELSŐ KÖNYV felírás és az első cím autográf, a többi más kéz írása, így autorizált másolatról van szó (amely azonban a saját kezű kezdésből ítélve minden bizonnyal diktálás után készülhetett). A cím előtt sorszám, utána oldalszám található. Ez az oldalszám, miként a *Lilla* esetében is, a nyomtatott kiadás számított oldalszáma lehet, noha ezt kézirat alapján olyan módon ellenőrizni, ahogy azt a *Lilla* esetében tettük, nem tudjuk. Viszont ugyanaz a számítási mód fedezhető fel (öt szakasz, oldalélen való kezdés), s innen adódik valamelyest eltérés a nagyváradi kiadástól, amely nem oldalélen kezdte a verseket. A *Lillával* való összefüggésre utal az a *Lilla harmadik tervezete* címlapján található számsor is, amelyben az *Ódák* terjedelmi számítását ismerhetjük fel (l. a táblázat-

ban a címek utáni oszlopot). Teljes bizonyossággal nem állíthatjuk, hogy ez a tervezet előtt készült, de ez tűnik valószínűbbnek, éppen a versanyag némi mozgása alapján.

A *Műfajjegyzék* $38+7=45$ verséhez képest a tervezet 50 verset tartalmaz. A többlet két anakreóni versnek az első könyv végére, valamint két Lilla-versnek és egy alkalmi költeménynek a második könyv elejére való betoldásából adódik (hogy honnan, mely verscsoportból, kéziratcsomóból, arra nézve nincsen adatunk). Míg azonban az első könyv végi betoldásokat meghagyta a költő, a második könyv elejéről a két Lilla-verset kihúzta, csak a *Görög úrhoz* maradt benne még ebben a verzióban. A terjedelmi számítás 45 darab versre vonatkozik, az említett 5 darab nincs benne, ezért gondolhatunk arra, hogy még a tervezet előtt, a *Műfajjegyzék* alapján készült, viszont arra nem tudunk válaszolni, hogy ha tényleg a *Műfajjegyzékről* kiválogatott anyagra vonatkozik, akkor hogyan lehetnek a későbbi tervezet sorrendjében a számok, hiszen a *Műfajjegyzéken* még nem volt meg a sorrend, a számsor pedig nem tartalmaz címeket.

A tervezet mindenesetre végül 48 címmel zárt, a második könyv végén még látható egy áthúzott 26. sorszám, ide azonban már csak annyi került: 'Finis'. Az *Ódák* kötetében végül ehhez képest még kisebb eltérések történtek. A második könyv elejéről a két kihúzott túl még az őket követő kettő is kimaradt, viszont a könyv legvégére bekerült két 1804-es vers. Az persze kérdés, hogy ezek a változtatások Csokonaitól származtak-e, avagy a sajtó alá rendezést végző barátaitól, adatok hiányában ezt nem tudjuk eldönteni. Annyi tudható a kötet további, tehát 1803 tavasza utáni sorsáról, hogy járt valahol cenzúrán, hiszen Csokonai azt írja Kazinczynak 1804. június 14-én: „A' Lillán kívül lévő Ódáim 2 könyvben mellyek egyvelgesek, most érkeztek le a' Censuráról, 's azokra írok egy Dedicatiót B. Ortzi László Ő Excjához (mit ítél az Úr?) egy Praefatiót a' Volksliedekről 's azoknak különböző Natióknál való Karakteréről 's Mustráiról, és szükséges Jegyzéseket.”⁶² Ezt követően javításokat végzett a kézíraton, a dedikáció,

---

⁶² Lev. 300.

előbeszéd és jegyzetek elkészültéről azonban nem tudunk, semmi nem maradt fenn ebből.

A javításokról is csak egyetlen lapocska, amely némi dohogást is magában foglal („Miért van az kitörölve?”).⁶³ Hogy a cenzúráztatásnak volt-e köze az említett kihagyásokhoz, ugyancsak nem ítéltető meg, még akkor sem, ha tudjuk, hogy két korábban már kirostált verset is betervezte ide (igaz, A' *szeplőt* maga húzta ki, de A' *Feredés* még a tervezetben áthúzás nélkül szerepelt). A kötet végül nem jelent meg a költő életében, s a kiadók nem érvényesítették Csokonainak az 1804-es cenzorálás utáni javításait, viszont másodszor is cenzoráltatták Nagyváradon,⁶⁴ s ebből kifolyólag változtattak a szövegen, s nem ott, ahol Csokonai, mert a kérdéses javításokat tartalmazó lap nemigen lehetett kezüknél, a nagyváradi cenzor pedig mást kifogásolt, mint elődje. A *Lilla* kapcsán már idéztük Kazinczy levelezését, amelyből kiderül, hogy Kiss Imre már 1805. február 11-én Nagyváradon volt a kiadás intézése végett. E kötet azonban később látott napvilágot, mint a *Lilla*. Ezt eddig onnan sejtthettük, hogy májustól már a *Lilla* terjesztéséről levelez a költő anyja,⁶⁵ az *Ódák*ról viszont nem esik szó. Egy levélből azonban közelebbit is megtudhatunk, Csokonai Józsefné ugyanis október 8-án Szeless Józsefnek már a „most kijött Ódák exemplárjainak” terjesztéséről, áráról ír, vagyis ősz elejére megjelent a kötet.⁶⁶

---

⁶³ Felj. 263.

⁶⁴ Fennmaradt 1807-ből az a levél, amelyben a korábban cenzorált köteteket felülvizsgálatra kellett Nagyváradról küldeni, s ez is a csomagban volt, de utóbb sem találtak kivetnivalót benne (MÁLYUSZNÉ, 1985, 156.).

⁶⁵ CsEml. 214., 216.

⁶⁶ SZILÁGYI M. 2009, 194. Szilágyi Márton lektori jelentésében felhívja a figyelmet, hogy e levelet korábban már publikálta Jancsó Elemér (*Adatok a felvilágosodás és a romantika korának magyar irodalmi mozgalmai történetéhez*, Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1965, 2. sz., 317–318.) és Tarr István (*A Hét*, 1973, 47. sz., 8.), de közlésük nem tartalmazza a levél minden elemét, és magyarázataik sem terjednek ki annak minden vonatkozására.

7. Az Alkalmatosságra írt versek

A *Műfajjegyzék* második csoportját az Alkalmatosságra valók képezik, amely csoportból aztán az *Alkalmatosságra írt versek* kötete lett. A lejegyzés kapcsán már említettük, hogy e csoportnál, pontosabban az ennek a törzsét képező *Kéziratcsomók jegyzékei* 5. csoportnál nem egészen egyértelmű a lejegyzés módja, nagyok az átfedések, főleg az Ódákkal. Az 1. és 2. cím idekerült, a 3. az Ódákhoz, a 4. megint ide, az 5. viszont már itt is és az Apró Fordítások között is megtalálható, a 6. csak itt, a valójában egybetartozó 7–8. átfedésben van az Ódákkal, a 9. megint csak itt van meg. A 10. cím, *A' Dugonits oszlopa* három helyen szerepel, először itt az *Első Darabból* (azaz a *Kéziratcsomók jegyzékei* 2. csomójából), majd az 5:9 tétel után zárójelben szerepel a 10 is, utalva ezzel a csoporton belüli átfedésre, de a Morálok között is megvan ugyanez, áthúзва. A 11. tétel az *Ízis és Oziris*, az Ódáknál azonban *A' vitézkedő Magyarokhoz* található e szám mellett, majd ennek áthúzását követően fölé került a helyes cím, ebből következően bizonyára elírással van dolgunk. A 12., 13. és 15. címek megegyeznek az Alkalmatosságra valók és az Ódák esetében, s mindkét helyről kimaradt a 14. *Daphne*, amely az Apró fordítások között található, áthúzás nélkül (ugyanítt még a 8. csomóban is megvan ugyanez, áthúзва). Az elsődleges lejegyzés módja és sorrendje ezek alapján nehezen határozható meg, csak annyi látszik, hogy az elején a *Műfajjegyzék* más helyein is követett *szétosztás* érvényesült. Mindebből az a következtetés talán levonható, hogy a 15 saját kezűleg egybetisztázott alkalmi vers (amelyet a *Kéziratcsomók jegyzékei* 5. *Magam Purizáltjai* csomója leír) egybentartása talán mégsem volt teljesen egyértelmű elhatározás a *Műfajjegyzék* készítése pillanatában.

A lejegyzés fázisához tartozik még a tinta színe alapján ítélve a címek egy részének áthúзása is, összesen 21 cím került így megjelölésre (egy esetben csak javításról van szó⁶⁷). Azért megjelölés-

⁶⁷ A Sándor Palatinus halálára címben a *halálára* át van húзva, helyére a *-hoz* rag került, ezzel pedig egy másik vers neveztetik meg (a nádor halálára szóló vers a *Sol cum Parhelio*, a hozzá szóló, értelemszerűen korábbi az *Ad serenissimum archiducem*, itt erről van szó).

nek nevezzük ezt, mert az így áthúzott címek egytől egyig bekerültek utóbb az *Alkalmatosságra írt versek*be, az át nem húzottak közül pedig egy sem. Ezt a megjelölést viszi tovább a második fázisa a javításoknak, amikor is két dolog történt. Egyrészt sötétebb tintával betoldásra került 11 cím (*Kéziratcsomók jegyzékeire* való utalószám nélkül). Ezek közül, mint az a 22. táblázatból látható, kettő a *Kéziratcsomók jegyzékei* 5. *Magam Purizáltjai* csomójának rendjét állítja vissza, betoldva a korábban kihagyottakat (5:3, 5:14), s eredetileg más csoportba osztott verssel feleltethető meg néhány (*Mátyási, Dr. Földiről, Josepha Napj., Hoche*). Az 5. csomóból származók kivételével azonban közös mindegyik betoldott cím esetében az a körülmény, hogy megtalálhatóak az *Alkalmatosságra írt versek első tervezetén*, amely viszont már a *Kéziratcsomók jegyzékei* utáni új katalogizálási rend utalószámait tartalmazza. S ezek a számok a 11-ből legalább 7 esetben az egyedüliek a kézirat azonosításában, nincs a *Kéziratcsomók jegyzékeire* utaló számmal való átfedés.⁶⁸ Mindebből arra következtethetünk, hogy a betoldások az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* bal oldali oszlopában található címsor alapján készültek (l. a 24. táblázatot), vagy ha nem is ténylegesen e lista alapján, de épp azon kéziratok számbavételével, amelyek a listán is szerepelnek.

E különbségtételnek igazából az idő- és sorrendiség szempontjából van jelentősége: ha az *Alkalmatosságra írt versek első tervezetéről* készült a betoldás, akkor nyilvánvalóan előbb készen kellett legyen, ha ugyanazon kéziratokról, akkor nem feltétlenül, vagy még inkább nem. Mi az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* bal oldali oszlopának korábbi keletkezését tartjuk valószínűnek, de ezt teljes bizonyossággal nem lehet kijelenteni. Az időrendet illetően pedig az állítható, ami a *Műfajjegyzék* Ódák-részének betoldásai esetében: 1803. január–február után történhetett ez meg, ugyanis a két írásmód és tintaszín teljesen azonos. A betoldásokkal egyszerre történt a javítások fázisának másik művelete: a korábban áthúzott címek és ezen új betoldások + jellel együtte-

⁶⁸ A más csoportba osztott négy vers melletti *Kéziratcsomók jegyzékei*-számok közül kettő meg is feleltethető ezen új számozással (l. a 12. táblázatot).

sen meg lettek jelölve. A 22. táblázatból látható, hogy a versek ezen köre pontosan egyezik az *Alkalmatosságra írt versek* törzsanyagával. Egyedül az utolsó vers mellé nem került +, de ez a későbbi tervezetekben nem is szerepelt, csak a kötetbe került be, eredetileg az *Ódák* tervezetében volt benne, *Görög Úrhoz* címmel, onnan viszont kimaradt. A *Műfajjegyzék* javításai után tehát, akárcsak az *Ódák* esetében, lényegében körvonalazódott az *Alkalmatosságra írt versek* törzsanyaga, de a sorrend itt még nem alakult ki, az majd ugyancsak az ezt követő (első) tervezeten lesz látható. Mielőtt azonban erre áttérnénk, még egy pillantást visszafelé is kell vetnünk, mert e kötet kialakulása esetében nem a *Műfajjegyzék* képviseli az első stációt.

Mint arról korábban, az *Új katalógus* és a *Vázlatos kiadási terv* viszonyát elemezve részletesen szoltunk, 1802 márciusa előtt éppen az alkalmi költeményeket tervezte kiadni gyűjteményes munkái első 'tómusaként'. Az *Új katalógus* első hat tételét Csokonai utóbb átemelte e listáról a *Vázlatos kiadási tervre*, ahol a sor végére írta még az *Új katalógus* 7. és 35. tételei között nagyobb részt képviselő alkalmi versekre történő utalást (*Gelegenheitsgedicht*). Ezt a lejegyzési sorrendet alakította át a címek elé beszűrt és javítgatott sorszámozással, aminek eredményeként lett első az alkalmi versek csoportja. A *Vázlatos kiadási terv* jobb oldali oszlopában ehhez az elsőnek nevezett kötethez írta össze a verscímeiket, jóval túlterjeszkedve az *Új katalógus* anyagán, attól teljesen eltérő sorrendben (l. a 23. táblázatot). Ha e verslistát összevetjük a *Műfajjegyzék* alkalmi csoportját képező két nagy kézíratos tömb, a *Kéziratcsomók jegyzékei 5. Magam Purizáltjai* csomójának és az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* anyagával, akkor azt látjuk, hogy a *Kéziratcsomók jegyzékei 5. Magam Purizáltjai* összesen 15 címéből 11 vagy 12⁶⁹ megtalálható itt, ráadásul 9 ebből szinte tömbszerűen az elején, s feltűnő az is, hogy ezek egytől egyig át vannak húzva (lehetséges, de nem bizonyítható, hogy éppen ez a lista volt az 5. csomó tisztázatának alapja vagy előzménye). Az

⁶⁹ Ez attól függ, hogy a Palatinusnéra történő utalásba beleértjük-e a *Daphne* című búcsúztatót vagy sem.

Alkalmatosságra írt versek első tervezete 16 darabjának is több mint fele, 9 van meg a *Vázlatos kiadási terven*, s ezek egy kivételével nincsenek áthúzva, a kapcsolat is nyilván lazább az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* anyagával, de az egyezés talán nem teljesen véletlenszerű (ennél több még feltételes módon sem mondható).

Egészében annyi látható és állítható, hogy az alkalmi versek kiadása az 1802-es tervezés legelső fázisában felmerült (*Új katalógus*), 1802 márciusa előtt már megtörtént egy összeírás (*Vázlatos kiadási terv*), majd ezt követően elkészült 15 vers saját kezű tisztázata, ez a *Lilla* és az *Anakreoni Dalok* kialakításával párhuzamosan, kb. ugyanabban a félévnyi időszakban történhetett, mert 1802 őszén már a *Kéziratcsomók jegyzékei 5. Magam Purizáltjai* ezt a csomót írta le. A *Műfajjegyzék* erről a listáról készült, két fázisban, melynek másodikika nem történhetett 1803 első két hónapjánál korábban. A kötetrendet az *Alkalmatosságra írt versek második tervezete* mutatja legelőször, s ezt jórészt változatlanul átveszi az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete* is (l. a 25. táblázatot), és nem sok eltérést mutat a végső kötetrend sem. Látható, hogy ezt a sorrendet alapvetően két tömb alakítja ki: egyrészt a *Kéziratcsomók jegyzékei 5. Magam Purizáltjai* változatlan formában, másrészt az *Alkalmatosságra írt versek első tervezete* jobb oldali oszlopában látható sorrend. Ez utóbbi úgy alakult ki (l. a 24. táblázatot), hogy a bal oldali oszlopban szereplő címeket, amelyek az új katalogizálási rend csomóinak emelkedő számsorrendjében lettek feljegyezve, a címek utáni számokkal új sorrendbe állította, majd a címeket ebben a sorrendben feljegyezte a jobb oldali oszlopba. Utóbb ezeket az utolsó kivételével áthúzta (ez a művelet akár a letisztázással is összefügghet, erre nézve azonban nincsen adatunk).

A tervezeteken mindössze egy-két bizonytalanság látszik, a 3. és a 4. felváltva kerülnek rá a második és harmadik tervezetre, a *Kéziratcsomók jegyzékei 5. Magam Purizáltjai* anyaga után a folytatás bizonytalan. Megegyeznek a tervezetek abban, hogy a *Kerekes halálára* írott vers kimarad, és az *Erdődy* és az *Érdemkeresztek* az eredetihez képest felcserélődik. Így alakul ki a terve-

zetek 30 darabos anyaga, amelyhez képest aztán a végső kötet 34-re bővül, az addig kihagyott verseket is beépítve, valamint továbbiakat is betoldva. Az újonnan betoldottak, az *Amaryllis*, a *Halotti versek* és a *Kis Imre úrhoz* a datálásban is segítenek: az *Alkalmatosságra írt versek második tervezetére* nézve elmondható, hogy nem készülhetett 1803 előtt, de még mindenképpen a költő életében kellett születnie, az *Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete* pedig nem keletkezhetett 1804 második felénél előbb, de hogy a költő életében vagy csak halála után nem sokkal, nem dönthető el pontosan (minderről részletesen l. a 6. fejezet 4. pontjában). Azt viszont, hogy e betoldásokból mit tervezett maga Csokonai, és mit csak a barátai az ő halála után, nem tudjuk megítélni. Arról sincsenek adataink, hogy a cenzúráztatás már Csokonai életében megkezdődött volna, egyáltalán, keveset tudunk a kötet kiadásáról (noha az *Ódák* megjelentetéséről tudottakhoz képest azért kicsit többet).

A *Halotti versek* kiadását, a Csokonai által javított változat szerint Kazinczy is szorgalmazta,⁷⁰ de az alkalmi versek kötetét végül a másik két kötethez hasonlóan a költő debreceni barátai adták ki. Két levélből tájékozódhatunk erre nézve. Illei Takács Károly 1805. augusztus 10-én beszámol az *Alkalmatosságra írt versek* kiadási munkálatainak állásáról: „A Censor Úr már elolvasta ezt az egész Munkát; de még n[em] subscribálta magát; mert egy árkus híjja Sz[ent] Mihályig pedig küldjék vis[s]za hozzánk; mert akkor a’ nyomtatáshoz fogunk. Se eleje, se hátulyja. Készítsék tehát mennél előbb, és adják hozzá, a’ mi hozzá való, és N[ume] rus szerint jegyezzék fel: mi mi után következik s.a.t. Homlokírást is tsinállyanak neki, de rövidet, melly után ez a sor következhet: *közre botsáttatott halála után*. A’ Verses predikatio utóljára jöhet, úgy tartom, mint szomorú darab. Az előtte való rövid p[rae]fatió n[em] egész ugyan, de; sovány ítéletem szerint, kinyomtatódhatik, a’ meddig tart, ’s utánna lehetne tenni p.o.: mérész szószóllóját. *a’ többi nints meg*. valamint a’ Deák classicusokb[an]; *desiderant*.

⁷⁰ Nagy Gábornak, 1805. márc. 6. (KazLev. III. 278.)

Hasonlóképp’ lehetne tselekedni a’ másik p[rae]fátióval is.”⁷¹ A nyomdász a nem teljesen nyomtatásra kész kézirat befejezését kéri, s erre egy jó hónapnyi időt határoz meg. Szó van a címlap és a kötetelőszó, valamint a *Halotti versek* előszavának közlési módjáról, amely előszavak töredékesen maradtak csak fenn.

Az ezt követő utóiratban olyan versek iránt érdeklődik,⁷² amelyek benne voltak a tervezetekben és a későbbi kötetekben: ezek szerint a kötet teljes anyaga ekkor még nem jutott el Nagyváradra (de hogy tényleg így volt-e, vagy valami félreértés van a dologban, illetve ha így volt, akkor miért e töredékesség, arra nem tudunk választ adni). Az bizonyos, hogy végül az alkalmi versek tervezetein szereplő minden vers (és még annál is több) megjelent a kötetben. A költő anyjának levele alapján azt is tudjuk, hogy az augusztusban még hiányzó cenzori aláírás október elejére meglett, és a kötet megjelenését az év végére várták: „Az alkalmatosságra készült versei a’ Fiamnak, már általmentek a’ Cénsuránn: Karácsonyra, gondolom, ki fog jönni.”⁷³ Hogy tényleg kijött-e a kötet karácsonyra, nem tudjuk, de a címlapon 1805-ös dátum áll.

8. Ami még a *Műfajjegyzéken*, valamint kívül és utána van...

Mint fentebb részletesen tárgyaltuk, a *Kéziratcsomók jegyzékei* és a *Műfajjegyzék* egyfajta kapcsoló műveletet végzett el, a kéziratcsomók szerinti összeírást átfordította műfaji csoportokká, s ebből nőtt ki az imént elemzett két kötet, az *Ódák* és az *Alkalmatosságra írt versek*. E listákon 30 olyan verses szöveg van, amely nem került aztán be a költő valamelyik kötetébe, s további 30–35 azoknak a verseknek a száma, amelyek e listákon sem szerepelnek. Ennek mintegy a fele feltűnik korábbi és későbbi listákon, kata-

---

⁷¹ CsEml. 217.

⁷² A’ híres Rátz Sámuel Úrhoz, Amaryllis, A’ Szépség’ ereje a bajnoki szíven, A’ Nemes Magyarorságnak felülésére.

⁷³ SZILÁGYI M. 2009, 194.

lógusokon, a maradék azonban egyáltalán nem kerül számbavételre.

*(nem kerültek a Kéziratcsomók jegyzékeire,
de másutt regisztrálva vannak)*

A *Diétai Magyar Múzsza* utáni időszakban keletkezett és valamely listán egyébként számba vett szövegek közül csak kevés nem került fel a *Kéziratcsomók jegyzékeire* (s a további jegyzékekre sem): a *Rózsi-versek* közül az *Egy Angyalhoz* és *Az én tzimmerem*, valamint az 5. fejezetben már említett *Reggeli Ének a' Rózsához* című kisebb Gessner-fordítás; a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatóján* kezdőszavával szereplő [*Már se hintó már se szánka...*]; az *Új katalógusról* pedig a [*Midőn iszom borotskát...*]. Az első három esetben a fennmaradt szövegforrások keletkezési ideje egyértelműen 1797, a negyedik esetben a lista keletkezési ideje, azaz 1798 a szövegidentitás keletkezését jelöli ki bizonyossággal, de a fennmaradt egyetlen kézirat (szövegforrás-környezete alapján) feltételesen ugyancsak erre az évre tehető. Az ötödik esetben mindössze annyi állítható, hogy a [*Midőn iszom borotskát...*] készen volt az *Új katalógus* összeírása idején, azaz 1802 márciusa előttre tehető. Az *Új katalógus* utáni listákon egy addig nem regisztrált vers tűnik fel,⁷⁴ a *Dugonitsra* című epigramma szerepel a *Kései címjegyzéken*, amely 1803–1804-re tehető, de a vers tárgyi mozzanatok alapján 1799 körül készülhetett.

(a Kéziratcsomók jegyzékein vannak rajta utoljára)

Általában ezen versekről az mondható el, hogy 1802 ősze előtt keletkeztek, s vannak köztük olyanok, amelyekről nem is tudunk ennél többet (*A' Békételenkedő*, [*Izenget már valahára...*], *Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa*), legfeljebb annyi pontosítást tehetünk, hogy mivel ezek szerepeltek az *Új katalóguson* is, így nem 1802 ősze, hanem márciusa előtt kellett készülniük. *A' Szabadságfához* és a [*Gr. Szétsényi Ferencz Ő Excellentiájához*]

---

⁷⁴ Itt utalunk arra a problémára, hogy az *Új katalógus* 115. tétele kérdésesen azonosítható a jelen epigrammával.

című versekről korábban megállapítottuk, hogy 1802 márciusához köthetőek, a többi esetben pedig személyekkel való kapcsolat alapján lehetséges pontosabb datálás. A két Vályi Klárához szóló verses levél 1797-es, a Horváth Ádámhoz szóló 1799-es, az öt purgoma a Földi Jánosra történő utalás alapján 1800–1801-re tehető, míg a Kazinczyhoz szóló *A' Magyar Orpheushoz* datált kézirat.

(a *Műfajjegyzéken vannak rajta utoljára*)

Általában ezen versekről is az mondható el, hogy 1802 ősze előtt keletkeztek, s hogy vannak köztük olyanok, amelyekről nem is tudunk ennél többet, legfeljebb azt, hogy az *Új katalóguson* is szerepelnek, így 1802. március előttiék ([*Csendesítsed szíved háborúját...*] és a három Horatius-óda fordítása: [*Második emberkort...*], [*Melly emberre születtek...*], [*Nints elefánttsont, 's arany...*]). Két vers (*Az Estikék, Léthe*) nincs rajta az *Új katalóguson*, így ezek elképzelhető, hogy 1802 során készültek, két másik vers (*Bacchus Phoebus, Anakreon 's Ovid*) pedig már Csurgón készen kellett legyen, mert a *Kéziratcsomók jegyzékei* 7. csomójában, a *Csurgói Purizáltatás* anyagában szerepel címük, ami persze azt nem jelenti közvetlenül, hogy a fennmaradt szövegforrás is ekkori. Több esetben a szövegforrás-környezet tesz lehetővé pontosabb datálást, így a nyolc *Quodlibetbe* való vers és a *Nemes bátorítás*⁷⁵ a csomóban található dátum alapján 1800-ra tehető. Tárgyi vonatkozások alapján ebbe a csoportba tartozik keletkezését tekintve is a nem e helyen található [*Az én Barátomné D. A. Quodlibetjére*] és [*A fiatal Remény*] is. A palatinusné halálára írott két magyar és két latin epigramma esetében a halálozás 1801-es dátuma és a hírlapi megjelenés igazít el, az *Óda az Árnyékszékhez* datálása pedig Földi János 1800. júniusi levele alapján lehetséges, melyben megbírálja a szöveget.

⁷⁵ Ez utóbbi szövegforrás másik három vers szövegforrásával mozog együtt minden katalógusban (*Egy Rózsához, Lillához, Penseroso*), s a csomók vizsgálata alapján kijelenthető, hogy ez is egybetartozik a megelőző fogással, tehát az emlékkönyvereket tartalmazó K 672/III. 58a–59b a 60a–63b fogással, s ezekben az új katalógizálási rend két száma is megtalálható (4:5 és 4:9).

(*nincsenek rajta egyetlen műjegyzéken sem*)

Ezen versek közül 5 a *Kötegmарadványok leltára*, 1 a *Kézirat-csomók leltárlapjai* számozása alapján bevonódik a *Rekonstruált katalógus* leltári rendjébe,⁷⁶ másik 18 viszont még leltározva sincsen,⁷⁷ hitelességüket a kézirat autográfája, vagy annak hiányában filológiailag hitelesnek minősíthető tárgyi mozzanatok bizonyítják. Keltezésüket sok esetben megkönnyíti, hogy jobbára alkalmi versekről lévén szó legalább közelítőleg azonosítható a személy és az alkalom, illetve jó néhány szövegforrás keltezve is van. Ahol viszont nincsen ilyen támpontunk, ott az adott verset időrendbe nem sorolhatónak kell minősítenünk. Két olyan szövegünk van mindössze, amelyek eltérnek ettől a rendtől, az *Árpád* és a *Kétségbeesés*. Az előbbi esetében autorizált másolat áll rendelkezésünkre, s az autográf üzenet alapján 1803-ra keltezhető a teljes szövegforrás. A' *Kétségbeesés* című Blumauer-fordítás több problémát vet fel, már csak azért is, mert a fennmaradt szövegforrások a hitelesség szempontjából nem egészen megnyugtatóak. A háromból kettő bizonyosan felhasználói másolatnak minősíthető, egyet lehet (a Karap Sándor-félét) archiválási másolatnak tekinteni, de a megítélés döntően attól függ (s ebből kifolyólag a keltezés is), hogy hitelt adunk-e a szöveg kapcsán fennmaradt emlékezésnek. Úgy véljük, több érv szól a hitelesség elfogadása mellett, de teljesen megnyugtatónak nem érezhetjük sem ezt, sem azt, ha ellenkezőképpen döntünk. További öt esetben azonban egyértelműen a 'kétes hitelű' minősítést kell alkalmaznunk, nem lévén semmi filológiailag értékelhető támpontunk a hitelesség megítéléséhez

⁷⁶ [Juliánna Napra Köszöntő], [Mint a' Szöllő kebeléhez...], Mihály-napi Álom, A' Heszperi Méhes' története, [Visszajövetel az Alföldről], Lótsere, valamint a [Szerelmem pompásabb sírt nem talál...] című vázlat vagy tervezet.

⁷⁷ Bálint napja, [Nagy Péter által nyert nemesség' Címere...], [Krisztina napra], [Az Aranyujtásos nadrág], [Pál napjára], [Somogyi kázus], [Antal napjára], [Kata napra], [A' Borbély Granariumára], [Bellóna dárdával...], [A' szomatori templomra készített felülírások], Epigramma Leonorához, [Éva napra], [Ropog a' bús Ég!...], [Dalok az Endímionból], [Probatio Calami], [Ha életem gond bú borítja], [Tervezet].

ezen szösszenetek utólagos publikációira nézve,⁷⁸ egy verset pedig a 'Csokonainak tulajdonított' művek közé soroltunk be.⁷⁹

A gyűjteményes kiadás koncepciójának kialakítása és a kötetek körvonalazása után, tehát úgy 1803 tavaszától Csokonai alig ír verset,⁸⁰ ha ír is, alkalmi költeményeket, de ezek többsége kinő ebből a közegből. Öt ilyen versről tudunk: *Rhédey Lajos Úrhoz*, *Halotti versek*, *Tüdőgyulladásomra*, *Főhadnagy Fazekas Úrhoz*, *Salétrom Inspektor Kiss Imre Úrhoz*, ezek az első kivételével mind megjelentek az *Ódák* és az *Alkalmatosságra írt versek* köteteiben, utólag (lehet, hogy nem is a költő által) besorolva azok végére. Ezek részben időhöz és alkalomhoz kötöttek, részben pedig pontosan datáltak, így közvetlen kronológiai problémát nem jelentenek. Ami igazán figyelemreméltó: a mennyiségük. Az 1802-től 1803 tavaszáig tartó időszakban összeállítja minden kötetét, javíthatja verseit, és ha szükségesnek látja, újakat fordít az adott kötetek megfelelő helyeire. De igazán új nem nagyon születik, utána pedig még kevésbé. Amit ír, igen-igen jelentős, de a költői ihlet inkább szünetelni/elapadni/elakadni látszik. Vagy inkább ne is használjuk egyik igét sem, mert bármelyik használatával a pályakép alakulásáról formálunk véleményt, állapítsuk meg, hogy Csokonai 1804-ben tudomásunk szerint öt verset írt.

---

⁷⁸ [*Hencse, Hencse, mily szerencse...*], [*Pata község lakosainak írott vers*], [*Hogy elmentem Gigébe...*], [*Gyöngyöm, gyöngy violám...*], [*Mogyoró-mars*].

⁷⁹ *Az alvó Lillára*.

⁸⁰ Ezzel egy időre tehető két alkalmi verse (*T. Budai Ferentz úr' Sírhalmánál*, *Somssits Lázár Deák Ódája Rhédey Lajoshoz*), amelyek hírlapban és alkalmi kiadványban jelentek meg, kötetbe nem kerültek.

DOKUMENTÁCIÓ

A *Dokumentáció* című rész a vizsgálatok alapjául szolgáló dokumentumokat teszi hozzáférhetővé. Ennek első egységét a *címjegyzékek* színes fotómellékletei képezik, a lajstromok főbb filológiai adatainak (megnevezés, rövidítés, lelőhely, típus, keletkezési idő) felsorolása a képek előtt található, időrendben. A második egység az életműben azonosított *szövegforrás-csoportok* anyagának feltárását tartalmazza, táblázatokba rendezve, időrend szerint. A táblázatok a forráscsoportban használatos címek mellett megadják a lelőhelybeli oldalszámokat, utalnak az esetleges későbbi javításokra, valamint az utolsó oszlopban sorszámmal látják el az egyes tételeket (azon csoportoknál, amelyek a további táblázatos összevetésekben e sorszámmal szerepelnek). Minden táblázat előtt megtalálható a forráscsoport főbb filológiai adatainak (megnevezés, rövidítés, lelőhely, típus, keletkezési idő) rögzítése, a táblázatok időrendben következő sora előtt pedig a forráscsoportok összefoglaló áttekintése áll, típusok szerinti bontásban. A harmadik egység a *címjegyzékek és szövegforrás-csoportok összevetését* végzi el, szintén táblázatos feltárással. A képmellékleteken közölt jegyzékek olvasatát e táblázatok adják meg, a táblázatokhoz bevezető magyarázatok tartoznak. Az *Első katalógust* feldolgozó 1. táblázat a mérete miatt a kötet mellékletében található meg, nagyobb méretű lapra nyomtatva. Itt jegyezzük meg, hogy a kritikai kiadás az *Első katalógushoz* veszi a 30ab jelzetű kéziratlapot is (Költ. I., 209–210.), de a kötés miatt nem dönthető el, hogy a 29ab és a 30ab lapok egybefüggőek-e. Ha igen, vagyis fizikailag egy egységet alkotnak, tematikailag akkor sem lehet szerves része a katalógusnak e dallamokra vonatkozó jegyzet (melynek összefüggéseit sem sikerült tisztázni). A feldolgozásba így nem vonjuk be ezt, de a 21. sz. képmellékletben tanulmányozásra közzétesszük (a vonatkozó adatokat l. még Költ. I., 247–252.).

Címjegyzékek

1. (a–f)

Első katalógus (EK.)

MTAK. K 679/II. 27a–29b. Autográf.

1. fázis: 1796 tavasza–nyara

2. fázis: 1796 nyara–ősze

2. (a–c)

Első Darab tartalomjegyzéke (EDt.)

MTAK. K 672/IV. 126b–127b. Autográf.

1796 nyara–ősze

3.

Első számvetés (SZV1.)

MTAK. K 672/IV. 77a. Autográf.

1. fázis: 1795 nyara után

2. fázis: 1796 nyara előtt

4.

Második számvetés (SZV2.)

MTAK. K 672/IV. 147a. Autográf.

1796 novembere

5. (a–e)

Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése (KiM.)

1. fázis: MTAK. K 679/II. 15a–16a. Autográf. 1797

2. fázis: MTAK. M. Irod Lev. 4-r. 64. Másolat. 1798

6. (a–b)

Szerelmes versciklus betűrendes mutatója (SzVj.)

MTAK. K 672/IV. 10a, 12b. Autográf. 1798

7. (a–h)

Új katalógus és Vázlatos kiadási terv (ÚK. és Vkt.)

MTAK. K 755/II. 41a–44b. Részben autográf.

1. fázis: 1802 márciusa előtt

2. fázis: 1802 márciusa után

8.

Lilla első tervezete (LDt1.)

MTAK. K 679/II. 25a. Autográf.

1802. május-július

9.

Lilla második tervezete (LDt2.)

MTAK. K 3/11. Autográf

1802. május-július

10. (a–d)

Lilla harmadik tervezete (LDt3.)

MTAK. K 679/II. 23a–24b. Autográf.

1. fázis: 1802. május-július

2. fázis: 1803. április-május

11. (a–f)

Kéziratcsomók jegyzékei (Kcsj.)

MTAK. K 679/II. 31a–33b. Autográf.

1802 ősze

12. (a–e)

Kéziratcsomók leltárlapjai (Kcsl.)

MTAK. K 679/II. 17a, 26a, 39a, 40ab. Nem autográf, talán autorizált.

1802 ősze után

13. (a–c)

Műfajjegyzék (Mfj.)

MTAK. K 672/II. 17a–18a. Autográf.

1. fázis: 1802 ősze

2. fázis: 1803 eleje

14. (a–c)

Ódák tervezete (ÓDt.)

MTAK. K 679/II. 35a–36a. Részben autográf.

1803 tavasza

15.

Alkalmatosságra írt versek első tervezete (AVt1.)

MTAK. K 677. 119b. Autográf.

1802 vége

16. (a–d)

Alkalmatosságra írt versek második tervezete és

Kései címjegyzék (AVt2. és Kcj.)

MTAK. K 679/II. 37ab és 38ab. Autorizált.

1803–1804

17. (a–d)

Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete és

Kötegmарadványok leltára (Ktl. és AVt3.)

MTAK. K 755/II. 46a és 46b–47b. Nem autográf.

1804 második fele után

18. (a–b)

Kiss Imre jegyzéke (KIj.)

MTAK. K 3/71. 1ab.

1801. szeptember közepe

19.

Győri József jegyzéke (JGyj.)

MTAK. K 755. 38b.

?1800–1803

20. (a–b)

Puky István jegyzéke (PIj.)

MTAK. K 4/34.

1805

21. (a–b)

Nótautalások jegyzéke (Nj.)

MTAK. K. 679/II. 30ab. Autográf.

?

- 15
- I. A' Vidám ~~Magyar~~ Boica. Ode. nona. 1.
 II. A' Küllal küpfő. Ode. 4. d
 III. Dáms a' Hórnathoz Dal. 5.
 IV. Chloé Dámsához. Dal. 7.
 V. A' Orkány. Ode. a' mind fellelkes Chloén. 8.
 VI. Jószó Rejtő. Ode. 9.
 VII. A' feléltő Dáms. ~~Orkány~~ Dal. koraján igazán.
 mozdony fogat. Dal. 12.
 VIII. Egy kúpfőben Magyarok. Ode. koraján rejtő.
 A' feléltő. Dal. Rhythmus rejtő. 15.
 IX. Egy Rejtő Magyar. Ode. koraján rejtő. 16.
 X. A' Rejtő. Ode. 17.
 XI. A' Rejtő. Dal. Rejtő. 19.
 XII. Amint a' lán a' falk Rejtő. Rejtő Dal. 20.
 XIII. Egy Rejtő Magyar Rejtő. Dal. 21.
 XIV. A' Rejtő. Dal. nona. 23.
 XV. Amint a' lán a' falk Rejtő. Dal. nona. 24.
 XVI. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 26.
 XVII. A' Rejtő. Dal. 28.
 XVIII. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 29.
 A' Rejtő.
 XIX. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 32.
 XX. Rejtő Magyar. Dal. 33.
 XXI. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 39.
 XXII. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 40.
 XXIII. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. nona. 41.
 XXIV. A' Rejtő Magyar Rejtő. Dal. 44.
 XXV. Rejtő Magyar. Dal. 52.
 XXVI. A' Rejtő Magyar. Epigramma. 53.
 XXVII. A' Rejtő Magyar. Epigramma. 54.

- XXX. Az enyves Füz. Dal. 88
 XXXI. Az Anahon. Vrsz. Epigramma. 89
 XXXII. A' negyven Anot. Dal. 89
 XXXIII. Az Elmenev. Metaphorabol. Dal. 88
 XXXIV. A' füzese, i. Mondolaf. Mese Da' Anam. 88
 XXXV. Gígilia i. Napsin. Mese Da' Anam. 88
 XXXVI. A' madár a' Gabadigbann. Mese Robor. unam. 88
 XXXVII. Elő' Gedelem'si. Dal. 88
 XXXVIII. A' Gede' Gede. Elgia. 90
 XXXIX. A' Város Magyar Elgencia. Gatin. 92
 XL. A' sarnak hiron Lige. Dal. Nota. 93
 XLI. A' Jseu. Dal. Nota. 93
 XLII. Gede' Gede. Gede. Gede. Dal. 81
 XLIII. A' Magyar i. Lige. Mese Robor. unam. 84
 XLIV. A' Gabadig. Dal. Metaphorabol. 88
 — Örön Br. Budayhoz.
 XLV. Az Otakaja. Levél egy nagy Gede' Gede' 94
 XLVI. Lemminel több Valam. Levél Magyarhoz. 97
 XLVII. A' Város. Gatin. 99
 XLVIII. Angoniss' Gede. Allegoria. 104
 — Török' Vrsz. 111
 XLIX. Minden Gede' Karon. Elgia. 113
 L. A' Gabadig. Ale. 121
 LI. Füz. Epigramma Gede' Gede. 123
 LII. Metul, i. Anot. Epigramma i. Gede' Gede. 124
 LIII. A' Gabadig. 125. Magyar Gede' Gede' 111 Gede' Gede.
 LIV. Metul. Rosatiahoz. Levél. 198
 LV. Magyar. Magyar. Levél. 197
 LVI. Az Gede' Magyar. Gatin. 200

M. ACADEMIA
 KÖNYVTÁRA

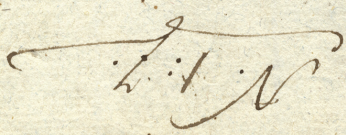
- LXVII. *Alkides*. *Agincourt*. *Ends*. *Engelung*. *J. 14*. *felv. Munkos*.
 LXVIII. *Ar* *in* *Uagyonom*. *Dal.* 297.
 °LXIX. *Melise*. *Pozitia*. *hor.* *Level.* 301.
 LX. *A' Barmiro*. *Gizramma*. 304
 LXI. *Angelika*. *Genain*. *Munkos*. *Jobol.* 305
 °LXII. *Fairling*. *hiffajo*. *Gava*. *Dal.* *Nova*.
 LXIII. *Gemire* *i* *Gemin*. *Gomer*.
 °LXIV. *Aminrai*. } *Pastori* *fa'et* *Tapóbol.* *Igyim*.
 LXV. *A' Bőlewing*. *Amor*. } *Agellum* *Tapóbol.* *tyfhe* *hadi*.
 LXVI. *Ar* *Elue*. *Elegia*.
 °LXVII. *A' Bőlewing*. *Genain*.
 °LXVIII. *Ar* *Alon*. *Elegia*.
 LXIX. *Mindig* *közel* *i* *Halál*. } *Elegia*. *Igyim*.
 LXX. *Korjánginapoly*. *Elegia*.
 LXXI. *A' Héd*. } *Eleg* *Genain*. *Igyim*.
 LXXII. *Giney*. *Genain*.
 LXXIII. *A' Boreuse*. *Level*.
 LXXIV. *A' Tingen* *Livacod*. *Elegia*. *Igyim*.
 LXXV. *A' Kevily*. *Genain*.
 LXXVI. *A' Jöldindilaj*. *Elegia*.
 °LXXVII. *Gy. Midas*. *Genain*.
 LXXVIII. *Quis* *abrazet* *i* *Spet* *Ep.* *Genain*.
 LXXIX. *Darig*. *Büspörkel*. *Elegia*.
 LXXX. *Magyar*. *Hypoth* *huf*. } *Genain*.
 LXXXI. *A' Magyar* *Lavallit*. *Livac*.
 °LXXXII. *A' Peggel*. } *Elegia*. *Lefordim*.
 °LXXXIII. *A' Héd*. *Elegia*.
 LXXXIV. *A' Nyar*. *Genain*.
 LXXXV. *Ar* *Ep.* *Livac*.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

CXXXVII. A' Fel. Gaim.
 CXXXVIII. Mufa vici mori.
 CXXXIX. A' Hir.
 XC. A' Avir.
 XCI. A' elhagyatom Dido.
 XCII. Endimion. grenaa. Muffazjából. leforditni.
 XCIII. Salasta. grenaa. Muffazjából. leforditni.
 XCIV. Parafp. 3. Endy f. 11. felvonásban. leforditni.
 XCV. Horváthoz. level. leforditni.
 XCVI. Hingachhoz. Epós. leforditni.
 XCVII. A' Hú Baffor. } Pöfön János Guarinisól. leforditni.
 XCVIII. A' in. Elessa. } leforditni.
 XCIX. Gauderöl. } leforditni.
 C. Broagachonöl. } leforditni.
 CI. A' Gyllopes. Kánvata. Muffazjából. leforditni.
 CII. A' Lang. Kánvata. Muffazjából. leforditni.
 CIII. Karolyhoz. Epós. leforditni.
 CIV. F. Telekyhez. Epós. leforditni.
 CV. Dekegyhez. Trifas. Epós. Kánvata. leforditni.
 CVI. Kánvata. leforditni.
 CVII. A' Dago. A' Kánvata. leforditni.
 CVIII. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CIX. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CX. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CXI. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CXII. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CXIII. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CXIV. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.
 CXV. A' Dikango. A' Kánvata. leforditni.

CXVI. A' Menzég.		Kácsiár
CXVII. A' Janassi.		
CXVIII. A' Lénas.		
CXIX. A' felleg.		
CXX. A' Madaly.		Merafzázio.
CXXI. A' Halásas.		
CXXII. A' Tuvás.		bol.
CXXIII. A' Mon.		
CXXIV. A' Nici.		Kisszahi.
CXXV. A' Visszavir.		
CXXVI. A' elgő Gyalen.		
CXXVII. A' felend Gyalen.		
CXXVIII. A' Gyalenel' fűle.		
CXXIX. A' Kárpótol' Dal.		
CXXX. A' Káládaj. Dal.		
CXXXI. Alomdel. Dal.		Leoni.
CXXXII. Endimion i' Diana. Káládaj Dal.		
CXXXIII. A' elvesszen Létel. Dal.		
CXXXIV. Kőgassz. Dal.		
CXXXV. Kettőz lósz. Dal.		
CXXXVI. Tempefői. } Gácsi jüet s Kísszahi.		
CXXXVII. A' Fivollitel. Dal. Kjaberátol.		Kipótshi.
CXXXVIII. A' Riola. Dal. Kjaberátol.		
CXXXIX. A' Róza. Dal. Lemeniátol.		Ravidech.
CXL. A' Jarmind. Dal. Tappiátol.		
CXLI. Dalkhufos. Dal. Kísszahi Kácsi uóanna.		
CXLII. Urogo Pong. Elegia Kísszahiátol.		
CXLIII. A' Lépég. Madrigal Lemeniátol.		29

- o. cxciii. A' Mch is imor. Madrigál Guariniból.
 cxciv. A' farsó imor. Hyllim Bionból. Kisfial
 cxcv. A' fállongó imor. Hyllim Bionból. Kisfial
 o. cxcvi. Igund. Dinsfuz. Dal Rottiból.
 cxcvii. Afali Dal. Dal Maffiból.
 o. cxcviii. Pápor ferevél. Dal Zappiból.
 o. cxcix. As dragabó fiv. Dal Zappiból.
 - c. A' Reményosig. Elégia Menziniból. Lefial
 o. cci. Fannus. 3 Epigramma Bionból.
 o. ccii. Hjánlo Tot. 3 Dal.
 o. cciii. A' Tot. Epöz
 cciv. A' Behivetzó. Madrigál Zappiból.
 ccv. Hufás s gacsa. Dal Rottiból.
 ccvi. Pawafli. Vig fátár V fel. Terengiz unia.
 ccvii. Földi Rosa. Therigazom
 ccviii. Dal hinnelth: Reidesal
 ccix. Milon eljébe. Kisfial
 ccl. Dafis: Hyllim. Reidesal
 ccli. A' Rasonaflois hulma nemlege. Kisfial
-

M. ACADEMIA
 KÖNYVTÁRA

A'vidám természetű Poéma.	1.
A' Dúthal küprődő.	4.
Dafni a' Hajnalhoz.	8.
Chloé Dafnifhoz.	7.
Ar Ekhóhoz.	8.
Jóhse Poétához.	9.
A' felelet a' Párhoz.	10.
Szerelmes Jégadás.	12.
Egy kesergő esen Magyarvilágra.	14.
Felvidulás.	18.
Egy kesergő Magyar.	16.
A' Tavaszhöz.	17.
A' Violához.	19.
Amint é' Laura a' fűt köze.	20.
Egy Bécsi Magyar Savallir.	21.
A' Vers-író.	23.
Miért ne innál?	24.
A' rövid Nap, s' hosszú Éj.	26.
Edes Rabjág.	28.
A' szerelmes Remek.	29.
A' Bozavalla láts' Istenjág.	32.
Szerelmes Panaszol.	33.
A' rávölől lincz.	39.
Ar Éj és a' Follagol.	40.
A' Mór' méze.	41.
A' Versengő Erőstenység.	44.
Erdellő Buzam.	52.
A' Vasfő.	53.

Hány a Garria?	368.
Az emésztő Tűz.	54.
Az Anatómion Veszél.	55.
A' meg ivon Amor.	57.
Az Elmereset.	59.
A' Fige' és Mondolafa.	60.
Scizilia és Neptun.	63.
A' Madár a szabadtagban.	64.
Elő felelmenője.	65.
A' Szepet' feje.	67.
A' Város Magyar Eloquencia.	70.
A' tanárnak ivon Ligei.	72.
A' Jereke.	73.
Felelmes Dicsővétel.	75.
A' Maszla is a Sajt.	81.
A' Szabadulaj.	84.
Az Orakajta.	85.
Senki mel több Valami.	94.
A' Vésitel.	97.
Dugomits Orlora.	99.
Törökös Veszeli a Trojai háborúról.	104.
Minden felelmes Katona.	111.
A' Szabadtag.	113.
Thaj.	121.
Herkules is Amor.	123.
A' Papronkivál.	124.
Melikest Rora hábor.	125.
Ugyanó ugyanahoz.	195.
	197.

2b. Első Darab tartalomjegyzéke (127a)

Ar Eftendő M. Karafa.	200.
Akhille, Gyirufam.	201.
Ar en Vagyonom.	297.
Melisee Rosaliaha.	301.
A Barutó.	304.
Angelita.	305.
A Ravandor.	349.
Hadi Dal.	350.
Buosi a Magyar Múralcol.	351.
A Jölevény Amor.	354.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Vége az első Darabnak.

* <u>Az Elvise. Föld. 42.</u>	* <u>Aminós. 5</u>
<u>A' Főpörny. Aug. 16.</u>	<u>Dido. 6</u>
(Quem Dii oderunt, f. Föld.)	<u>Endimion. 4</u>
* <u>Az Alom. Föld. 45.</u>	<u>Palacia. 4</u>
* <u>Mintég közel van a Halál.</u>	* <u>Cassius. 3</u>
<u>A' Boia' gyönyörködés.</u>	<u>Tanbiflöve. 7</u>
<u>(Orpheusz napoly. 55.</u>	<u>Carl Konradt. 8</u>
(* <u>Vigány. —</u>)	* <u>Orár Oléfföl. 5</u>
* <u>A' Halál. —</u>	<u>Büppörk. 1</u>
<u>Arida sub Julia. 71</u>	<u>Földi Rózsa. 1</u>
<u>A' Szabadlág.</u>	* <u>Córor. 2</u>
<u>A' Gerecske válogó. 27.</u>	* <u>Kis Baffor. 10</u>
<u>A' Sengeri. Zivatar. 72.</u>	<u>Ká. Elva. 1</u>
<u>A' Kevély. 22.</u>	<u>Sandor. 4</u>
<u>A' Földönvél. 29.</u>	<u>Droghowól. 1</u>
<u>Egy Szadag. 14.</u>	* <u>Földgy. 1</u>
<u>Ez ábráz. é. f. 27.</u>	<u>Kivölgy. 1</u>
(<u>A' Emberről. —</u>)	<u>Kel. 2</u>
* <u>Bár. Szor. búf. vétel. 15.</u>	<u>Dialóg. 3</u>
<u>A' Bár. üte. —</u>	<u>Patrachony. 3</u>
<u>Magyar. Rajnal. ká. 19.</u>	<u>Vén Affony. 14</u>
<u>Magyar. Savall. 17.</u>	<u>15</u>
<u>Rég. —</u>	
<u>Del. 47.</u>	
<u>Del. 48.</u>	
<u>Ayar. 38.</u>	
<u>Del. 57.</u>	
<u>Musa veras mori. —</u>	
<u>Hir. —</u>	
<u>Hir. —</u>	
<u>Hir. —</u>	

93.

Peng e'ly Hely zainak
 Elefenn reggő hangja,
 Minden füge Dunainak
 Kédes, Kéves patairaja;
 Zeng az öröm, zeng a vívát,
 Míg az öröm, míg a vívát
 A' fivérnek Engélszékében lakadnak,
 S egy ideig, S' hajráson elhúnyadnak.

Rie a' házat,	60	3 a t.	142	144	160
Mr. Hajnal,	34		114	128	104
Mr. Grollis,	40		96	96	100
Földmívelő,	32		70		
Ki,	86		60		
Kjái,	70		56		
Ö,	114		40		
Tel,	96		34		
Vagon,	60		32		
Zeng a' ha' bori,	142		20		
Kevély,	20				
Burfi utal,	50		142, 20, 96, 32, 60, 40.		
Vagon,	694		114, 30, 70, 34, 56.		
Rozsa,	80		114, 96, 56, 32, 40, —		
Viola,	36		142, 20, 60, 30, 34, 20.		
Balkusky,	13		80	60	
Maga vemi mör	36		36	36	
	225				

147

4. Második számvetés

Kézírásban lévő Munkátskáimnak
megnevezése.

L' Aminta, Favola Pastorale, di Torg. Tasso.
Olffból.

Il Pastor Fido, Tragicommedia Pastorale,
di Giambattista Guarini. Olffból.

La Didone Abbandonata.

L' Achille in Sciro,

il Rè Pastore:

Tre Drami del Signor l' Abbe Pietro
Metastasio, Poeta Cesareo. Olffból.

XV Cantate di Metastasio.

L' Idylle par Mr. Berquin. Franzia'ból.

Eichenburgs Theorie und Literatur d.
Schön. Wissenschaften.

Kurze Naturgeschichte für Kinder. May,
Vörlau.

Die Zauberflöte, von Herrn Schikaneder,
mit Musik von Hⁿ Mozart.

5a. Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése, 1797 (15a)

Das Schnupftuch. Ein Comisch. Heldengedicht
Des H^{rn} Zachariae.

Régibb és újabb Magyar Népbéli Dalok
/: Volks-Lieder. / melyek és más híres
Munkásként példájára imitt a mostani irás,
ból és hallomásból ötvöszedvén, az elve,
képtől megmenteni kívánt (P. V. M. —
Van már ilyen minden, Nóra mincsegy 300.

Cs. V. Mihályának elegye, apró Jókai, a mely,
lyekben, muzsikái Odák, Dalok, Epigram,
mák, Előbeszéllés /: Erzählungen / Leve,
lek st. c' felek egyvelgeze találhatnak.

Gondolator a Hazánkbeli szép Literaturáról,
annak régi és mostani állapotjáról, felhá,
gásérrel és lelkiférséggel okainól, úgy fén,
ten azon útatiról és módokról, a melyek
által az országos és boldogabb állapona
lehetne vinni kevés költséggyel és a mostani
szomorú időkhöz képest. Ennek alkalmaso,
ságával leírattatik egy Aethiopianus Audi.

törvénnyel ábrázolja, a' vele való kifestés
Bibliothecáskával, elő adódik az a' finom
is, a' melyet kellene tartani annál a' Po.
feszornak a' ki a' Magyar Poeszta és Elo.
quentiára az ifjakat oktatni, de már
nem clasisi, hanem Académiai módon,
hogy tényleg a' szerentes előmenetelüknek
körönfegy és legfőbb megismerés,
tatásból, csak az a' Régióknél gyar.
lon nem is említhetnek, a' kőfőrik'sat.

Ezen most vagyok kerem alaz ama szép
philosophiai Roman is. Natur und
Liebe, v. H^m von Miltenberg. 2 Bde. 8.
Wien.

Kisviolet. Függelék, Csokonai Vitéz Mihálynak Nagy-Bajomban, Homogyfán,
Aug. 4d. 1798. kelt leveléhez.

64.

"Kézírásban lévő" munkáskáimnak megnevezése.

A t'minta, favola Pastorale, di Gerg. Japó. Olaszból.

Al Pastor Gile, tragicommedia Pastorale, di Giambattista Guarini. Olaszból.

T're Drami del signor L. Abbe Pietro Cherubini, Opera. Cesarea; Ciot

La Didone abbandonata,

al' Achille in Sciro,

Al. R. Pastore.

XV Fantasia di Cherubini. Olaszból.

Wittler par alto Borguin. Magyarból.

Echenburgs Theorie und Auseraus der schönen Wissenschaften.

Raffle Handlungslehre zur Kinder. Negőirov.

Die Lauberflöte, von Herrn Schikaneder mit Musik von F. H. Mozart.

Das Schmeißfuch. Ein Comisch. Heldengedicht, des H. Zachariae.

Regist. is nyolc magyar népséle dalok (Népkészledek), melyekes más város nem-
zetekhez példajára, imiss amott, Kézírásból, is hallomástól ismétlődött,
az elcséplést megmenteni kívánt. Cs. H. K. H. — Van más ilyen mindenest
mára mintegy 300. (Utána jegyzi: Tranka: o más mintegy 400. 8. 6.)

Cs. V. Mihálynak elegyes apró irás, a melyben munkái talál, talál, epigram-
mák, elbeszélések (Erzählungen), levelek s. t. éleltek egybegyűjtve találak-
nak, versekben is próbálban.

Gondolatsok a hazánkbeli szép irodasuráról, annak régi és mostani állapotjáról,
felhágaivanak is lelkükéinnek okairól, egy szintén azon asakról is
másokról, a melyek által az városok is boldogabb állapotra lehetne vinni,
keves költséggel is, a mostani pomori isékhez képest. Ennek alkalmasságával
egy osterheium studiorumnak ábrázása, a vele való kided
könyvtárakával, eloadóid az a kíváncs is, a melyet kellene tartani an-
nak a professornak, a ki a magyar poezia is eloquentia-ra az ifjaknak
oktatna, is már nem clapsus hanem académiusi miből, fő ismét a
perenvis elömeneseli ifjaknak köröndéges is legvárakozott megvárakoz

Kézírásból

5d. Kézírásban lévő Munkáskáimnak megnevezése, 1798 (1a)

paráskról, ezeknek a régiéknél gyakorlotn nem is említessem, a lau-
 rusokékról, stb.
 Open most nagyon kezem alatt ama pip philosophiai román is: Natur und die
 be, von H. v. Miltenberg. 2. Bde. 8. Wien.
Pöze The Rape of the Lock.
Dz Essay of Man.
 És még némely darabok nagyon nálam répi perens elkezdése, répi pe-
 rens pedig munka alatt.
 Ha tovább idem, fellellett alkalmatosságom legh, többől fogom a Tökéneseit
 rat tudományi kezem.

 Nijott munkám pedig, a mint módom s tehetségem engedte, ezek:
Dietai magyar Múza. — Journala képen jött. Bony. 87. 1796.
et nemes magyaroknak felvilágos. — Az inuurexio alkalmatosság.
 Román. 87. 1797.
et haza templomának örömnappja. — Gf. Kéchenyi József, omogyi
 főispán o' Éleje inestallatijára, s ama Cendery palatára. Pécs.
 87. 1798.
 Most egyikkől sem átválthatok.

5e. Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése, 1798 (1b)

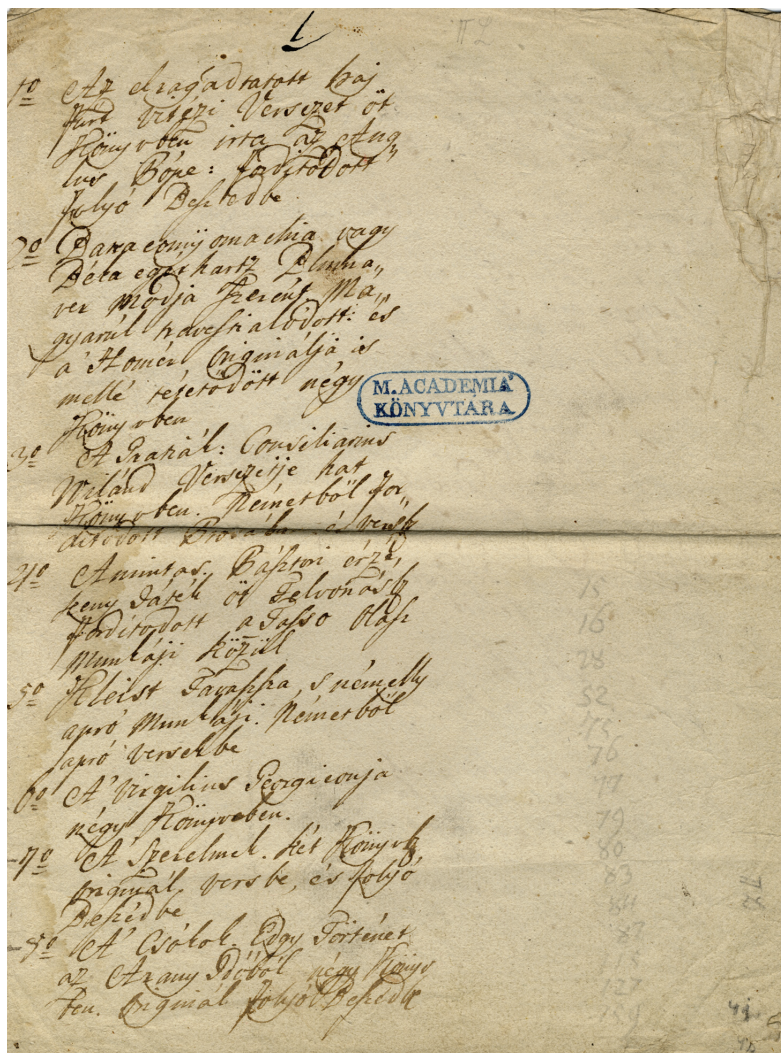

De beryn fialen kelya
 Rie guntölleij fogtali kelya
 Danno ~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 A' kormer unalommal.
 A' felen gendolator
 A' vevens indolator
 Hállokat g' zivener
 Faj guntölleij engem.
~~De kelya~~
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 A' kelya ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 El futorat elaten
 A' cörm el tün rölen.
 Minden vöröspöl g' vátan
 Minden embre meg vátan
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 A' felen fájke.
 Danyos' melancholia
 Föföj hypochondria
 Minden a' mi fialen
 Egyre fájkezen velen.
 Minden fájke any bédit.
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal

Hogy fájke a' bédit:
 De meg is efre jövet.
 Efre jövet, efre velen
 Hogy in bolond gombis amon
 Polkálód: Gígia
 Gígia hán Gígia
 Már ~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Oh Gápi Gándit ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Mind bolond ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Vágya a' megér see.
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Megis embere' segeth
~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Gápi orgizot ofófolon.
 Reg a' ~~hogy~~ ^{hogy} ~~ez~~ ^{ez} nyommal
 Tölly Valtó
 Tölly Valtó
 Tölly Valtó
 Ti Pá.

6b. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója (12b)

7a. Új katalógus (41a)

- 9° Ode. az Aranykor kelt
 kelt. Amerikai. Jellemző
 tudam. Versetbe.
- + 10. Ct. Földes Vignialis — Oda.
 11. Ismet a Földes Vignialis — Oda.
 Cantata
- 12° Doctor Földi Földes — Alleg.
 Históriaja Hecane,
 recit.
13. Ct. Jügendes Jügendes — Alleg.
 Jügendes
14. Nagy Samuel Jügendes — Oda.
 re Jügendes
- + 15. Jügendes kelt Jügendes — Oda.
 16. Hecane Jügendes kelt — Jügendes.
- + 17. Jügendes, Jügendes Jügendes — Oda.
 18. Ct. Jügendes Jügendes — Oda.
 19. Jügendes Jügendes — Oda.
20. Mantika Megvételre
 keltos Jügendes
21. Jügendes Jügendes a Jügendes
 Jügendes.
22. Ct. Hecane Jügendes — Alleg.
 Jügendes Jügendes Jügendes
23. Ct. Jügendes Jügendes
 nak Jügendes Jügendes
24. Edgy Jügendes Jügendes
 Jügendes. 15 Jügendes
 Versetbe.
25. Jügendes Jügendes Jügendes
 Jügendes.

26. Földi életem
 27. Leveli Földi Szepességhez
 28. In Brough, Földi Szepességhez
 29. Egy életemhez
 30. Horvát életemhez
 31. Földi Szepességhez
 32. A Magyarok életemhez
 33. Buzsák
 34. Epigramma Magyarokhoz
 35. A Földi Szepességhez
 36. A Földi Szepességhez
 37. A Földi Szepességhez
 38. A Földi Szepességhez
 39. A Földi Szepességhez
 40. A Földi Szepességhez
 41. A Földi Szepességhez
 42. A Földi Szepességhez
 43. A Földi Szepességhez
 44. A Földi Szepességhez
 45. A Földi Szepességhez
 46. A Földi Szepességhez
 47. A Földi Szepességhez
 48. A Földi Szepességhez
 49. A Földi Szepességhez
 50. A Földi Szepességhez

29.	É. Szórol Nagy Szerszék	—	oda.
#30.	É. Ádám Keményesi Böcs	—	oda.
31.	É. Anacretini Török	—	O. A.
+32.	É. Ádám Sírja Jeleth	—	oda.
33.	É. É. É. É. É.	—	O. A.
34.	É. É. É. É. É.	—	oda.
35.	É. É. É. É. É.	—	O. A.
#36.	É. É. É. É. É.	—	oda.
37.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+38.	É. É. É. É. É.	—	oda.
39.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+40.	É. É. É. É. É.	—	oda.
41.	É. É. É. É. É.	—	oda.
42.	É. É. É. É. É.	—	oda.
43.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+44.	É. É. É. É. É.	—	oda.
45.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+46.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+47.	É. É. É. É. É.	—	oda.
*48.	É. É. É. É. É.	—	oda.
+49.	É. É. É. É. É.	—	oda.
#50.	É. É. É. É. É.	—	oda.
51.	É. É. É. É. É.	—	oda.
52.	É. É. É. É. É.	—	oda.
*53.	É. É. É. É. É.	—	oda.
*54.	É. É. É. É. É.	—	oda.
*55.	É. É. É. É. É.	—	oda.
56.	É. É. É. É. É.	—	oda.
*57.	É. É. É. É. É.	—	oda.

7d. Új katalógus (42b)

104. Et' Bittango's Mch	
105. Et' Et' Lou	
106. Constantzinyoly	
107. Et' Nyar	
108. Et' chilles Seimeth	
Metastasio Tragedi	
aja Olaf bül	
+ 109. Laura Hellomessé,	— or.
gednek.	
110. A' Varicis-ty.	
—	
x 111. D. Vay Miklós-ty.	
—	
+ 112. A' Károlyi Károly-ty.	
	MACADEMIA KÖNYVTÁRA
~~113. Károlyi~~	— or.
—	
+ 114. Balazs-ty. Pap-ty.	
—	
x 115. Vághy-ty. György-ty.	— or.
~~116. Vághy-ty. György-ty.~~	— O. S.
—	
o ~~117. Vághy-ty. György-ty.~~	
—	
+ 118. A' Rózs-ty.	— or.
—	
x 119. Vághy-ty. György-ty.	
o 120. A' Károlyi Károly-ty.	
—	

7f. Új katalógus (43b)

6

- 34 A. Fardis.
 14 ~~A. Fardis.~~
 44 ~~G. Fardis.~~
 44 ~~B. Fardis.~~
 36 ~~G. Fardis.~~
 45 ~~A. Fardis.~~
 7 ~~F. Fardis.~~
 12 ~~F. Fardis.~~
 42. ~~A. Fardis.~~
 42. ~~A. Fardis.~~
 17 ~~A. Fardis.~~
 38 ~~F. Fardis.~~
 29 ~~F. Fardis.~~
 10 ~~F. Fardis.~~
 26 ~~A. Fardis.~~
 26 ~~A. Fardis.~~
 31 ~~A. Fardis.~~
 31 ~~A. Fardis.~~
 20 ~~A. Fardis.~~
 6 ~~A. Fardis.~~
 15 ~~A. Fardis.~~
 11. ~~A. Fardis.~~
 22. ~~A. Fardis.~~
 9. ~~A. Fardis.~~
 32 ~~A. Fardis.~~
 32 ~~A. Fardis.~~
 37 ~~A. Fardis.~~
 43 ~~A. Fardis.~~
 43 ~~A. Fardis.~~
 38 ~~A. Fardis.~~

Lilla.

8. ~~A. Fardis.~~
 22 ~~A. Fardis.~~
 4. ~~A. Fardis.~~
 19 ~~A. Fardis.~~
 15 ~~A. Fardis.~~
 39. ~~A. Fardis.~~
 40. ~~A. Fardis.~~
 20 ~~A. Fardis.~~
 48 ~~A. Fardis.~~
 46 ~~A. Fardis.~~
 47 ~~A. Fardis.~~
 33. ~~A. Fardis.~~
 18. ~~A. Fardis.~~
 44 ~~A. Fardis.~~
 50 ~~A. Fardis.~~
 21 ~~A. Fardis.~~
 30 ~~A. Fardis.~~
 28 ~~A. Fardis.~~
 49 ~~A. Fardis.~~
 19 ~~A. Fardis.~~

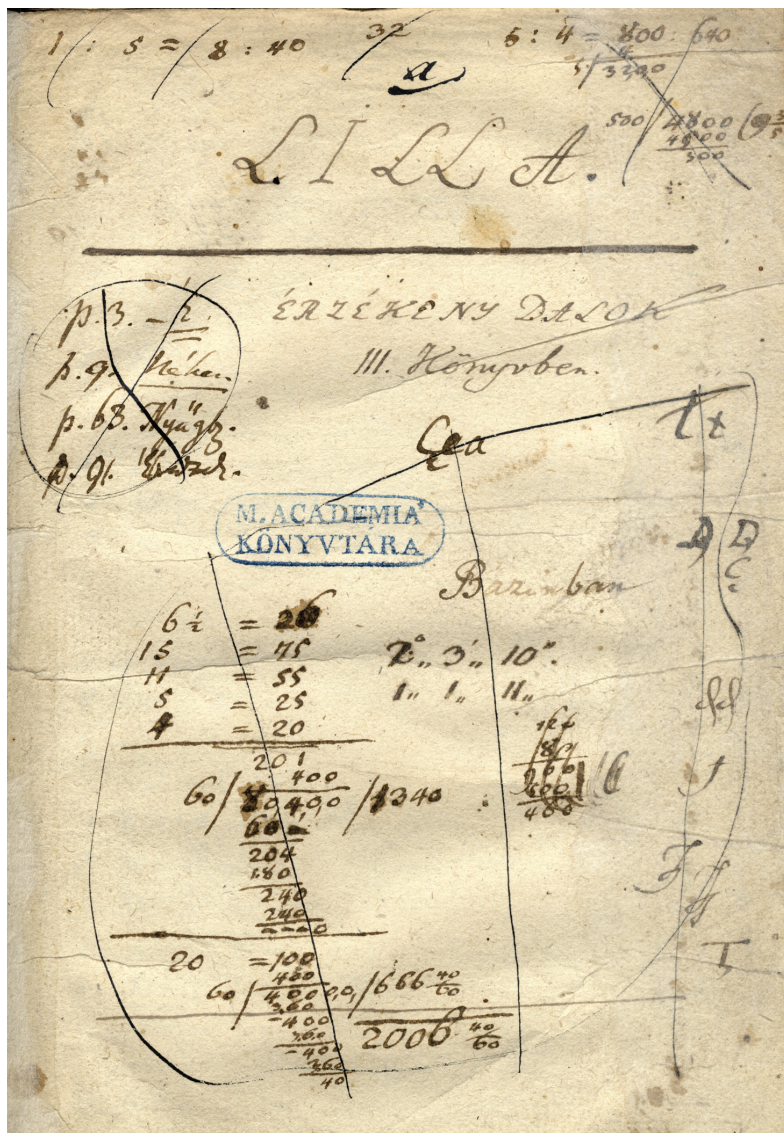
Et' Vésztó nódji é' foglalatja az a'
 mi a' kinyí' felelme: de, le magar az neg
 zen esilem, fardesb. A' Dehio kinyí' jódh
 való Oulias, mely az' legelső' dás. első. Defer
 van, egy daltjai mufául ide ikreón.

Ép' Lelk. gyöngöi éke!
 Gyöngöi tef' lalossá' fú

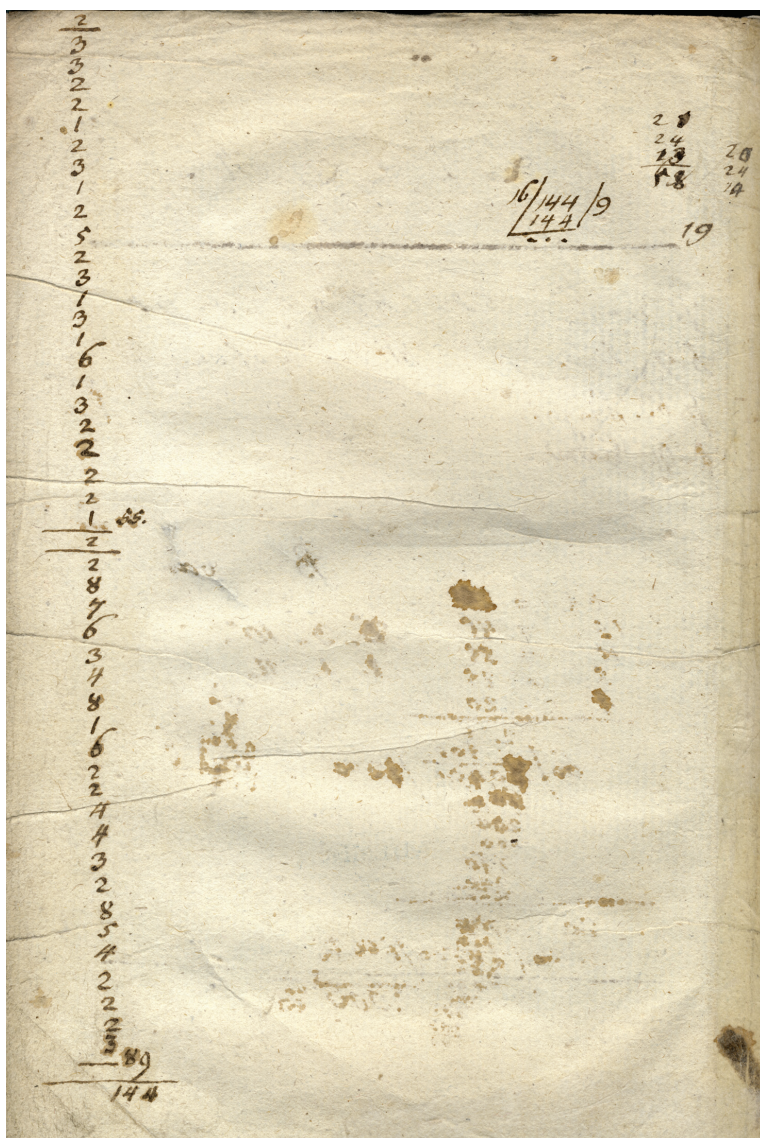
~~É. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~Lelk. gyöngöi éke.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~+ 2. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~+ 3. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~4. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~5. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~6. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~7. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~8. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~9. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~10. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~11. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~12. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~13. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~14. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~15. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~16. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~17. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~18. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~19. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~20. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~21. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~22. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~23. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~24. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~25. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~26. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~27. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~28. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~29. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~30. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~31. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~32. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~33. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~34. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~35. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~36. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~37. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~38. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~39. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~40. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~41. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~42. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~43. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~44. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~45. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~46. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~47. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~48. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~49. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~
~~50. kinyí' jódh.~~	~~Felelme~~	~~Dehio kinyí' jódh.~~

9. Lilla második tervezete

10a. Lilla harmadik tervezete (23a)

10b. Lilla harmadik tervezete (23b)

N° 1°. Véglet in 4to.

1. Deák Véglet Jn. Károlyra.
Van benne 18 Darab.

= Magyar Véglet József Károlyra.

2. Éreket Ugyanarra.

2. Magyar Georgikon, 2 Explan.

3. A' bekevelések.

4. Egy nagy Orianon, melyben vágynak

= Kinyitások.

= A' bekevelések.

= Egyedül.

5. Egyedül Thersia.

6. A' elmaradottak.

7. A' elmaradottak, melyben vágynak

= A' bekevelések.

= A' bekevelések.

= A' bekevelések 2 Explan. 2

N° 2°. Magyar Véglet.

LaP in Indecis: vágynak benne 45 Darab.

N° 3°. Magyar Véglet.

1. Egyedül Nőia a' bekevelése 2 Explan.

2. A' bekevelések.

3. Jn. bekevelések 2 Explan.

4. Jn. bekevelések.

N° 4. Arizonai Lure

1. A' Mijadhol.	12. A' Bülgeci.
2. A' Luch. vefel.	13. Egg Alon.
3. A' Kefj.	14. A' bolroffaj.
4. A' Linyolhoz.	15. A' Ganotja.
5. Dörfhoz.	16. Döfj.
6. Thaler.	17. A' Gajli.
7. Lillához.	18. A' Alonhoz.
8. Bantához.	19. Kefj.
9. Lillához.	20. A' Elavozj.
10. Amos.	21. A' tampf.
11. A' fogulavetel.	22. A' Kaps' fihelen.

N° 5. Magyar Kéziratok

1. A' 1741. A' Diéta.	8. A' Kéziratok Kéz.
2. A' Infurcióni.	9. A' Kéziratok Magyar.
3. A' Kéziratok is fihelen.	10. A' Kéziratok Magyar.
4. A' Kéziratok Kéziratok Magyar.	11. Kéziratok Magyar.
5. A' Kéziratok Kéziratok Magyar.	12. Kéziratok Magyar.
6. A' Kéziratok Kéziratok Magyar.	13. Kéziratok Magyar.
7. A' Kéziratok Kéziratok Magyar.	14. Kéziratok Magyar.
	15. Kéziratok Magyar.

N° 6. Kéziratok írás. N° 5

1. A' elagadason Kéziratok.	7. Kéziratok Magyar.
2. Bantához Magyar.	8. A' Kéziratok Magyar.
3. Kéziratok Magyar.	9. A' Kéziratok Magyar.
4. Kéziratok Magyar.	10. Kéziratok Magyar.
5. A' Kéziratok Magyar.	11. Kéziratok Magyar.
6. A' Kéziratok Magyar.	12. A' Kéziratok Magyar.

13. A Kénes György kősz.	19. Hungaryi.
14. De' László kősz.	20. Duna.
15. A' László kősz.	21. Lengyel kősz.
16. A' Rósa kősz.	22. Gy. kősz.
17. A' chagadny. kősz.	23. On hol a kősz.
18. A' Mészáros kősz.	24. A' valahol a kősz.
25. A' kősz. kősz.	26. A' kősz. kősz.
27. A' kősz. kősz.	28. A' kősz. kősz.
29. A' kősz. kősz.	30. A' kősz. kősz.
31. A' kősz. kősz.	32. A' kősz. kősz.
33. A' kősz. kősz.	34. A' kősz. kősz.
35. A' kősz. kősz.	36. A' kősz. kősz.
37. A' kősz. kősz.	38. A' kősz. kősz.
39. A' kősz. kősz.	40. A' kősz. kősz.
41. A' kősz. kősz.	42. A' kősz. kősz.
43. A' kősz. kősz.	44. A' kősz. kősz.
45. A' kősz. kősz.	46. A' kősz. kősz.
47. A' kősz. kősz.	48. A' kősz. kősz.
49. A' kősz. kősz.	50. A' kősz. kősz.
51. A' kősz. kősz.	52. A' kősz. kősz.
53. A' kősz. kősz.	54. A' kősz. kősz.
55. A' kősz. kősz.	56. A' kősz. kősz.
57. A' kősz. kősz.	58. A' kősz. kősz.
59. A' kősz. kősz.	60. A' kősz. kősz.
61. A' kősz. kősz.	62. A' kősz. kősz.
63. A' kősz. kősz.	64. A' kősz. kősz.
65. A' kősz. kősz.	66. A' kősz. kősz.

N ^o 7: Gurgoi Barabasi	
1. A' Vidin teni feni Bain.	2. Tótfi.
3. A' Ambroni vefel.	4. Rófia feni jelen.
5. Kőfőre.	6. A' Csinglathor.
7. A' pillenai Genet.	8. Lillibor.
9. A' tenimut hivon liges.	10. A' fardolot linsó.
11. A' Genéza.	12. A' bityi feni halita.
13. Dacchi - Choeby.	14. A' Rófia lenti feni.
15. A' Metetker.	16. A' feni Baci.
17. A' alor Rófia jelen.	18. A' fardolot shorut Celé.
19. A' effinvi.	20. A' feni feni feni.
21. A' effi gondoluk.	22. A' effi Del.
23. A' Vignito.	24. feni alen.
25. A' feni feni feni.	26. A' feni feni.
27. Kőfi feni.	28. A' feni feni Baci.
29. Rófia feni feni feni.	30. A' feni Baci.
31. A' feni feni feni.	32. A' feni feni.
33. A' feni feni feni.	33. A' feni feni feni.
35. A' feni feni feni.	36. A' feni feni feni.
37. A' feni feni feni.	38. A' feni feni feni.
39. A' feni feni feni.	40. A' feni feni feni.
N ^o 8: Nagy Octávaba levél.	
1. A' feni feni feni.	2. A' feni feni feni.
3. A' feni feni feni.	4. A' feni feni feni.
5. A' feni feni feni.	6. A' feni feni feni.
7. A' feni feni feni.	8. A' feni feni feni.
9. A' feni feni feni.	10. A' feni feni feni.

11d. Kéziratcsomók jegyzékei (32b)

11. László király.	12. Nagy bánok.
13. Ez Rózsák kor. 2. Explicit.	14. László király.
15. Pápa.	16. Erdélyi király.
17. Szent István király.	18. Királyi család.
19. Földi királyi család.	20. Dicsőítő szöveg.
21. Hungaria.	22. A királyi család.
23. László királyi család.	24. A királyi család.
25. A királyi család.	26. A királyi család.
27. A királyi család.	

N° 9: Lepurizalóvark.

1. Földi Rózsák.	2. A királyi család.
3. A királyi család.	4. A királyi család.
5. A királyi család.	6. A királyi család.
7. A királyi család.	8. A királyi család.
9. A királyi család.	10. A királyi család.
11. A királyi család.	12. A királyi család.
13. A királyi család.	14. A királyi család.

N° 10: Fragmenták.

1. László királyi család.	2. A királyi család.
3. A királyi család.	4. A királyi család.
5. A királyi család.	6. A királyi család.
7. A királyi család.	8. A királyi család.
9. A királyi család.	10. A királyi család.
11. A királyi család.	12. A királyi család.
13. A királyi család.	14. A királyi család.
15. A királyi család.	16. A királyi család.
17. A királyi család.	18. A királyi család.
19. A királyi család.	20. A királyi család.

21. Föld Tűzkei Kirján.	22. Skenau is Aranyd földz.
23. A földi kirja.	24. A' felsőj.
25. A' hegyi aranyd.	26. Aranyd.
27. Milyen az arany.	28. Sander Baleszty. Sander.

Nº 11º Rongyosok.

1. Rongyos.	2. Rongy.
3. A' rongy, az arany.	4. A' rongy.
5. Rongy.	6. Rongy, az aranyd.
7. Sander Baleszty. Sander.	8. Rongy.
9. A' rongy, az aranyd.	10. Rongy, az aranyd.
11. Rongy, az aranyd.	12. Rongy, az aranyd.
13. Rongy, az aranyd.	14. Rongy, az aranyd.
15. Rongy, az aranyd.	16. Rongy, az aranyd.
17. Rongy, az aranyd.	18. Rongy, az aranyd.
19. Rongy, az aranyd.	20. Rongy, az aranyd.
21. Rongy, az aranyd.	22. Rongy, az aranyd.

Nº 12º Dietai Műve.

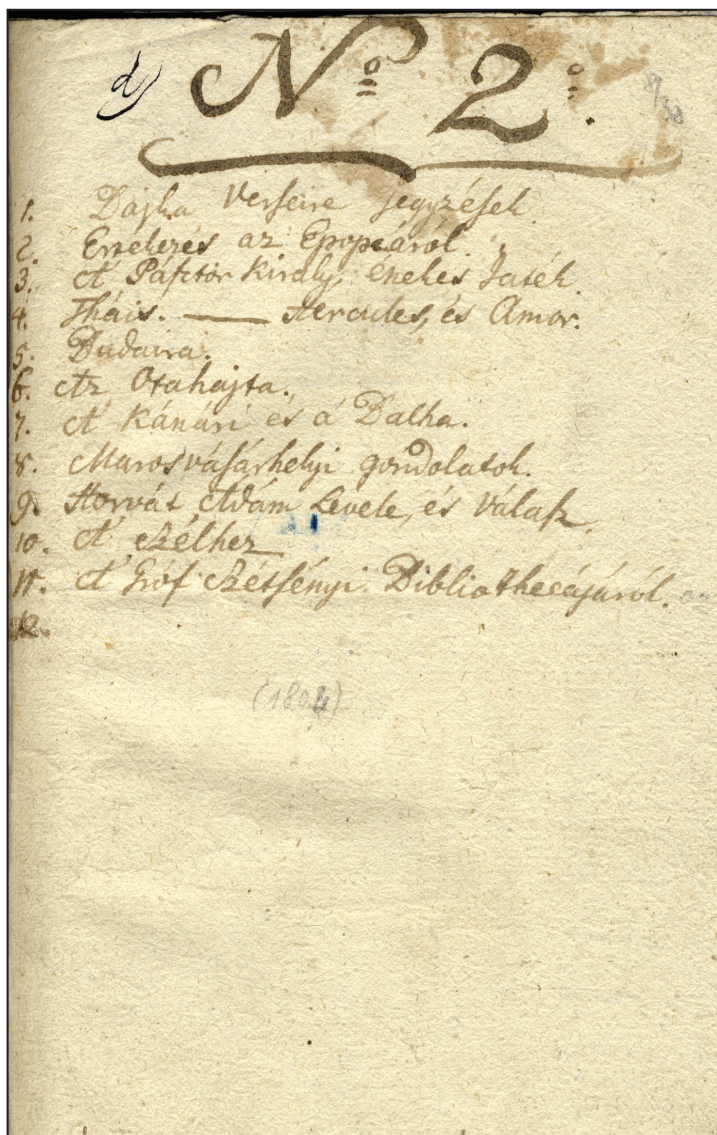
A' Dietai Műve: van benne 44 darab.

Nº 13º Holmi.

ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

1. Dietai Műve.	9. Dietai Műve.
2. Dietai Műve.	10. Dietai Műve.
3. Dietai Műve.	11. Dietai Műve.
4. Dietai Műve.	12. Dietai Műve.
5. Dietai Műve.	13. Dietai Műve.
6. Dietai Műve.	14. Dietai Műve.
7. Dietai Műve.	
8. Dietai Műve.	

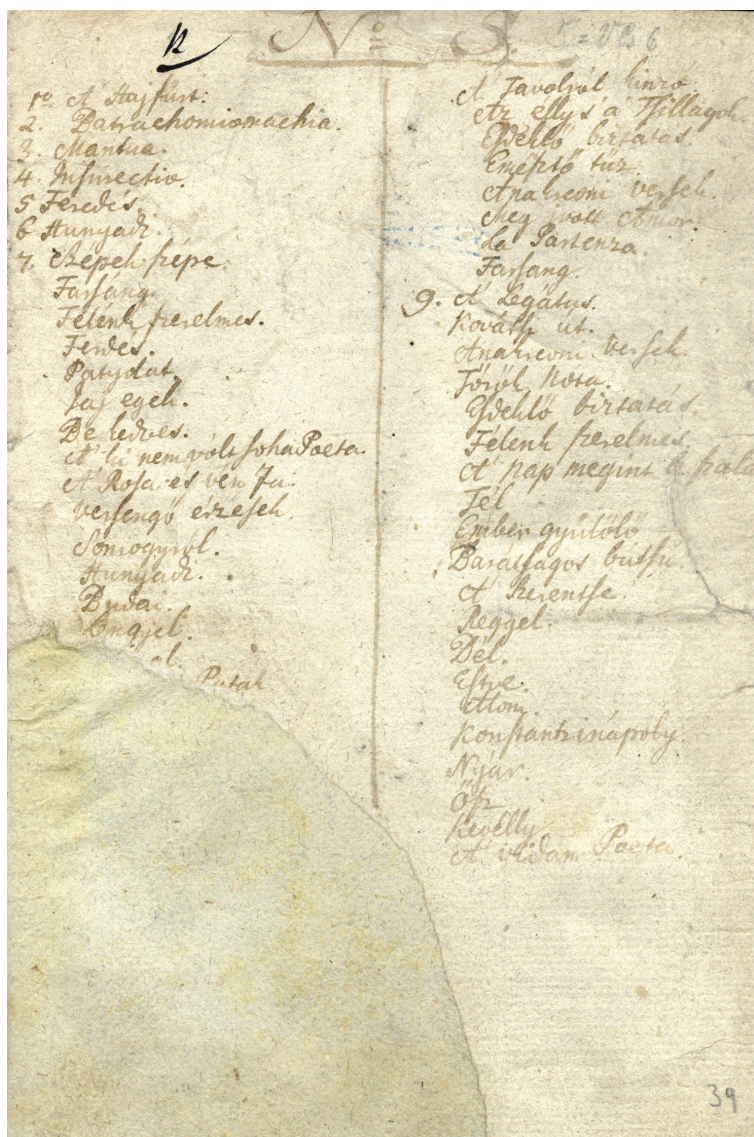
12a. Kéziratcsomók leltárlapjai (17a)

N° 4.

et magánosságok
 Gerlinc lenn nyugtosságot
 Hely ha mindna kedves lélek
 Rákócziéhoz
 Lyanka mig ingó leggelmet.
 Az Alm. — a Deb. — a Hód.
 Miska veszt moni. — et Garay.
 A Halál.
 Egy Haladásának.
 Lividitethe valót Mo 8.
 Dán Vagy Működés
 Dapne, Popébol.
 Jis, es Oziris.
 Venei bátonias. — Egy Rofáto. — Lillak.
 Perserofo
 Endri dajos verse, es valap.
 Lven tu Okelpomene semel.
 Virag Benedekhez
 Földi Árkalma felett
 Bir en nem is örödom nár.
 et semmiféle örök Javába.
 et keretlen lilalma.
 Hendejűsöd püved háborúját
 et Jhó börtön Kulasszón.
 Non Ebun pec aureum.
 et Epi lét.
 et Párisa Komárombana.
 et Detke ki nyugtatott Kötök.
 Atalnak Öntechuraja

12b. Kéziratcsomók leltárlapjai (26a)

12c. Kéziratcsomók leltárlapjai (39a)

2 N° 17.

1. Verfeimnet Catalogusa
2. Ugyan az más leppen
3. Lilla Catalogusa
4. Bagoly és Kótlós
5. Helvétus Nöta Nemetül
6. Jéson. Egy Dátek
7. Bittfü a Chufaltol
8. A Pótlóvny Etmon
9. Regi Verfeim Catalogusa
10. Maran ur Lexicognara való praemi,
meransol' Laiproma.
11. Az en verfeimre való regi sub.,
scribensfelnet Laiproma
12. Ugyan arolva való praenumeran,
föld Laiproma.
13. Arolt Laiproma a' lil a' praen.,
numeratio penst. vifpavez,
se' vagy nem.
14. Arolt Laiproma a' lilnet regi,
Magy. Könyvel találtat.
15. Egy pontos jegyrei Kniggéből.
16. Frantzia Dal.
17. Russo Epitaphiuma.
18. A Magy. Profodiászol.
19. Symbolumol.

12d. Kéziratcsomók leltárlapjai (40a)

20. Egre jött a' parantolat.
21. Bajnótri Andreantiuuiga.
22. Regi Magy. Könyvek.
23. Haptelezi Poéta'l.
24. Legyris a' Völcsi Kentsia'fakol.
25. Thékám' Sajsboma.

A Kéziratcsomók
 Kézírásainak
 Apocryph
 Nagyság -
 Válaszokhoz
 Hármas

Alcalmarosfajagó Paló.

- 1) 1. ~~Kedves~~ +
2. ~~St. János~~ +
- 2) 24. ~~St. János~~ +
- 5) 1. ~~St. János~~ +
2. ~~St. János~~ +
4. ~~St. János~~ +
6. ~~St. János~~ +
7. ~~St. János~~ +
8. ~~St. János~~ +
9. ~~St. János~~ +
11. ~~St. János~~ +
12. ~~St. János~~ +

13. ~~St. János~~ +
14. ~~St. János~~ +
- 6) 3. 4. 19. 24. ~~St. János~~ +
7. ~~St. János~~ +
18. ~~St. János~~ +
20. ~~St. János~~ +
- 8) 9. ~~St. János~~ +
16. ~~St. János~~ +
4. 11. ~~St. János~~ +
- 10) 26. ~~St. János~~ +
- 11) 6. ~~St. János~~ +
7. ~~St. János~~ +
14. ~~St. János~~ +
- 13) 2. ~~St. János~~ +

Epigrammák, Csiszabók, Páncsák, Mészék.

- 1) 2. ~~St. János~~ +
- 2) 2. ~~St. János~~ +
36. ~~St. János~~ +
42. ~~St. János~~ +
45. ~~St. János~~ +
- 6) 2. ~~St. János~~ +
56. ~~St. János~~ +
- 7) 2. ~~St. János~~ +
12. ~~St. János~~ +
13. ~~St. János~~ +
- 8) 4. ~~St. János~~ +
23. ~~St. János~~ +
26. ~~St. János~~ +
27. ~~St. János~~ +

- 10) 4. ~~St. János~~ +
19. ~~St. János~~ +
20. ~~St. János~~ +
21. ~~St. János~~ +
22. ~~St. János~~ +
- 11) 1. ~~St. János~~ +
3. ~~St. János~~ +
4. ~~St. János~~ +
5. ~~St. János~~ +
13. ~~St. János~~ +
14. ~~St. János~~ +
- 12) 2. ~~St. János~~ +
31. ~~St. János~~ +
- 13) 2. ~~St. János~~ +
4. ~~St. János~~ +
10. ~~St. János~~ +

13b. Műfajjegyzék (17b)

Apró Fordítások.

- 2.) 28. A' Vízal.
 26. A' Fűzöl.
 29. A' mészáros háza.
 30. A' Lencsér.
 31. A' Fűzöl a' Mord.
 32. Fűzöl a' Kérem.
 33. A' mészáros a' Fűzöl.
 40. A' mészáros a' Fűzöl.
 41. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 3.) Schweitzer Rön a' Fűzöl.
 5.) 14. Dörmel. Bepérol.
 10.) 22. A' mészáros a' Fűzöl.

- 6.) 10. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 45. Vízal a' Fűzöl a' Fűzöl.
 46. 53. Fűzöl.
 7.) 29. Fűzöl a' Fűzöl. Fűzöl.
 8.) A' Fűzöl a' Fűzöl.
 17. Quet a' Fűzöl a' Fűzöl.
 25. Fűzöl a' Fűzöl.
 11.) 9. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 10. Dörmel a' Fűzöl a' Fűzöl.
 11.
 12. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 12.) 5. Fűzöl a' Fűzöl.
 6. A' Fűzöl.
 10. A' Fűzöl.
 19. A' Fűzöl. (21.) (20.) 26. 38. 39. 40.)
 43. Fűzöl a' Fűzöl.
 13.) 12. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 14. Fűzöl a' Fűzöl.
 15. Fűzöl a' Fűzöl.

Morálok.

- 2.) 43. A' Vízal.
 5.) 14. Dörmel. Bepérol.
 6.) 58. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 55. A' Fűzöl.
 61. A' Fűzöl.
 62. A' Fűzöl.
 63. Fűzöl a' Fűzöl.
 64. A' Fűzöl.
 65. A' Fűzöl.

66. A' Fűzöl.
 8.) 6. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 12. Fűzöl a' Fűzöl.
 11.) 21. Fűzöl a' Fűzöl.
 12.) 2. Fűzöl a' Fűzöl.
 2. A' Fűzöl.
 4. Fűzöl a' Fűzöl.
 15. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 16. A' Fűzöl a' Fűzöl.

18. A' Fűzöl a' Fűzöl.
 22. A' Fűzöl.
 24. A' Fűzöl.
 29. A' Fűzöl.
 21.

13c. Műfajjegyzék (18a)

h ^{back} <u>ELŐ KÖNYV.</u>	
1. Szereg a' Múzsikoz.	1.
2. Földi elhalma jellese	4.
3. A' fel itede Páfror.	7.
4. A' Szerelem titalma.	9.
5. Egy Veszegő Magyar.	10.
6. Fehér Dúlai	11.
7. Füllőher	13.
8. A' Búkkal Vüörködő	15.
9. A' Tavaszhor	16.
10. Bacchus hor.	18.
11. Vig Etes A' Parnassuson.	23.
12. A' Sáp Innere	25.
13. Egy Fehérjánhör	28.
14. Paragor Dall	29.
15. A' Vers író	31.
16. Szerelem Dall	32.
17. Rósim Sírja jellese	37.
18. Jóvendőlio az első Wholárol	38.
19. Mies ne innant	41.
20. Egy Veszegő cose	43.

21.	Daphnia Hajnalhor.	45
22.	Klói Daphniahor.	47.
23.	Alom lácaó	48.
24.	Döröshor	50.
25.	Hivafa a' Musánat	51.
MÁSODTAL. KÖNYV,		
1.	A' Musáhor	55.
2.	A' Sülher	56.
3.	Ar Alomha	59.
4.	A' Süplö	64.
5.	Görög Ushor	66.
6.	A' Feredes	68.
7.	A' Magánosághor	75.
8.	Vü Faladaó	80.
9.	Virág Benedek Ushor	83.
10.	Dorothyra Künnya	86.
11.	Ar Ecchó hor.	93.
12.	Grof Szisfényi Bibliotélgárd	94.
13.	Ar el Siané Sereu	98.
14.	Egy Hárásutandónak háborása	100.
15.	Ar En Bagronum	101.
16.	Ar Embervig s' a' Sereu	107.
17.	Ar Emb.	108.

14b. Ódák tervezete (35b)

18.	Egy Bécsi Magyar Cavalier - - - - -	110.
19.	A' Badi Ország - - - - -	112.
20.	Ar el Matinados Dono - - - - -	119.
21.	Egy Baladarsanbor - - - - -	123.
22.	A' rövid Hap. s huszári Gy - - - - -	126.
23.	A' regény Suf - - - - -	128.
24.	Egy ven Fa, és a' Riva Fa - - - - -	130.
25.	A' Farsang Butsurafa - - - - -	132.
26.	<u>Finis</u> - - - - -	

<u>1.1. Weber Cantata</u>	1	~~Web.~~
<u>2.5. Budaira.</u>	7	Hungar.
<u>3.1. Károlyi.</u>	3	Károlyi.
<u>3.2. Erdőkecskék.</u>	10	Vay
<u>3.3. Lál. Hígy.</u>	12	Föld.
<u>4.6. Vayhoz.</u>	4	Cafira.
<u>4.10. Erdő Lige.</u>	9	~~Andi.~~
<u>4.18. A Cafira.</u>	6	~~Andi.~~
<u>5.3. Mariana.</u>		~~Andi.~~ ###
<u>5.6. Hungar.</u>	2	~~Károlyi.~~
<u>5.7. Hungar.</u>		L. Hígyi.
<u>7.7. Koche.</u>	14	Bely.
<u>7.8. Károlyi.</u>	11	Károlyi.
<u>9.2. Jozsefa.</u>	15	~~Andi.~~
<u>9.7. Föld. Hígy. Lige.</u>	5	Károlyi.
<u>9.10. Dugoniz. Hígy.</u>		
<u>10.41. Matyáshígy.</u>	8	
<u>14.22. Belgrádrol.</u>	13	
~~14.14.~~		
<u>14.6. Károlyi.</u>	16	

15. Alkalmatosságra írt versek első tervezete

20. Dr. Földviről, egy Töredék.
21. Bütfürás egy Lyánlatól.
22. Örömvessző Iz. Dudaí Éspai, uikoz.
23. A' femminél több valami.
24. A' be'leség, e' a' hadi érdem.
25. Erdődj. Lajoshoz.
26. Gárdonyi Kiszaffon' halálára.
27. Belgradra.
28. Höcke halálára. *Erőgy uikoz 02?*
29. Jozepka Kiszaffonhoz.
30. Kiszaffonhoz.

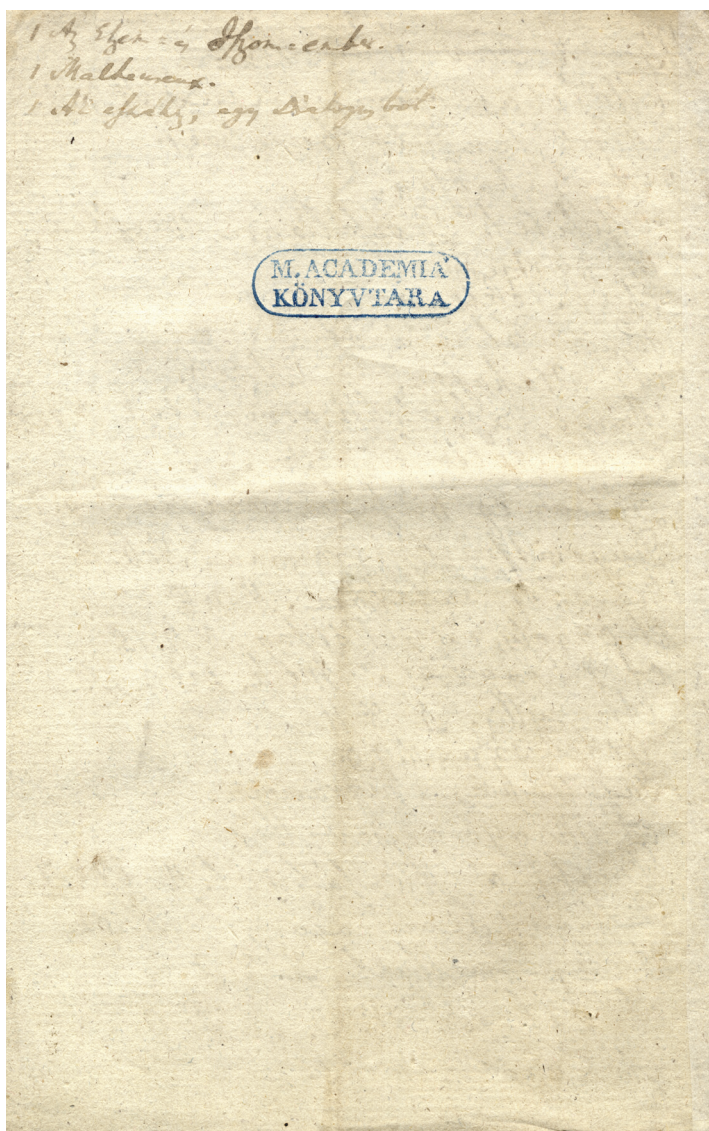
MACADEMIA
KÖNYVTÁRA

16b. Alkalmatosságra írt versek második tervezete (37b)

~~M3 A' Tavasfőke M3.~~

- Militat omnis amans. N. 9: 10.
Két ferdülő perelmes.
A' Szabadfag.
Melitese Dorfiákhoz vesiben.
A' pártizó.
Cs. én életem.
Künifi Pál in Dröfa. N. 1: 8.
A' Otakajta. N. 2: 6.
Maros Várfarkhegyi gondolatok. N. 2: 8.
A' bérteleknedő. N. 3: 5.
Dár az ég búfúlvá ner is. N. 5: 7.
Dugonitsza Epigramma. N. 6: 5.
Kerekes kalákára. N. 7: 6.
A' bagoly, és a' kötfag. N. 7: 15.
A' pillangó és a' méh. N. 7: 15.
A' Marytli. N. 8: 11.
Orfensza. N. 9: 9.
Salaciákhoz, epigramma.
A' Magyar Gavallér.
Düfű a' tőrfa'lsól. N. 17: 7.
Pillantrócam Léányka. N. 9: 2.
A' lép mellyel. N. 8: 2.
A' Döl. N. 4: 3. N. 5: 9.
A' Gardag. N. 4: 3.

16d. Kései címjegyzék (38b)

Faj. 1. ^{11.} ~~12.~~ ~~13.~~ ~~14.~~ ~~15.~~ ~~16.~~ ~~17.~~ ~~18.~~ ~~19.~~ ~~20.~~ ~~21.~~ ~~22.~~ ~~23.~~ ~~24.~~ ~~25.~~ ~~26.~~ ~~27.~~ ~~28.~~ ~~29.~~ ~~30.~~ ~~31.~~ ~~32.~~ ~~33.~~ ~~34.~~ ~~35.~~ ~~36.~~ ~~37.~~ ~~38.~~ ~~39.~~ ~~40.~~ ~~41.~~ ~~42.~~ ~~43.~~ ~~44.~~ ~~45.~~ ~~46.~~ ~~47.~~ ~~48.~~ ~~49.~~ ~~50.~~ ~~51.~~ ~~52.~~ ~~53.~~ ~~54.~~ ~~55.~~ ~~56.~~ ~~57.~~ ~~58.~~ ~~59.~~ ~~60.~~ ~~61.~~ ~~62.~~ ~~63.~~ ~~64.~~ ~~65.~~ ~~66.~~ ~~67.~~ ~~68.~~ ~~69.~~ ~~70.~~ ~~71.~~ ~~72.~~ ~~73.~~ ~~74.~~ ~~75.~~ ~~76.~~ ~~77.~~ ~~78.~~ ~~79.~~ ~~80.~~ ~~81.~~ ~~82.~~ ~~83.~~ ~~84.~~ ~~85.~~ ~~86.~~ ~~87.~~ ~~88.~~ ~~89.~~ ~~90.~~ ~~91.~~ ~~92.~~ ~~93.~~ ~~94.~~ ~~95.~~ ~~96.~~ ~~97.~~ ~~98.~~ ~~99.~~ ~~100.~~ ~~101.~~ ~~102.~~ ~~103.~~ ~~104.~~ ~~105.~~ ~~106.~~ ~~107.~~ ~~108.~~ ~~109.~~ ~~110.~~ ~~111.~~ ~~112.~~ ~~113.~~ ~~114.~~ ~~115.~~ ~~116.~~ ~~117.~~ ~~118.~~ ~~119.~~ ~~120.~~ ~~121.~~ ~~122.~~ ~~123.~~ ~~124.~~ ~~125.~~ ~~126.~~ ~~127.~~ ~~128.~~ ~~129.~~ ~~130.~~ ~~131.~~ ~~132.~~ ~~133.~~ ~~134.~~ ~~135.~~ ~~136.~~ ~~137.~~ ~~138.~~ ~~139.~~ ~~140.~~ ~~141.~~ ~~142.~~ ~~143.~~ ~~144.~~ ~~145.~~ ~~146.~~ ~~147.~~ ~~148.~~ ~~149.~~ ~~150.~~ ~~151.~~ ~~152.~~ ~~153.~~ ~~154.~~ ~~155.~~ ~~156.~~ ~~157.~~ ~~158.~~ ~~159.~~ ~~160.~~ ~~161.~~ ~~162.~~ ~~163.~~ ~~164.~~ ~~165.~~ ~~166.~~ ~~167.~~ ~~168.~~ ~~169.~~ ~~170.~~ ~~171.~~ ~~172.~~ ~~173.~~ ~~174.~~ ~~175.~~ ~~176.~~ ~~177.~~ ~~178.~~ ~~179.~~ ~~180.~~ ~~181.~~ ~~182.~~ ~~183.~~ ~~184.~~ ~~185.~~ ~~186.~~ ~~187.~~ ~~188.~~ ~~189.~~ ~~190.~~ ~~191.~~ ~~192.~~ ~~193.~~ ~~194.~~ ~~195.~~ ~~196.~~ ~~197.~~ ~~198.~~ ~~199.~~ ~~200.~~ ~~201.~~ ~~202.~~ ~~203.~~ ~~204.~~ ~~205.~~ ~~206.~~ ~~207.~~ ~~208.~~ ~~209.~~ ~~210.~~ ~~211.~~ ~~212.~~ ~~213.~~ ~~214.~~ ~~215.~~ ~~216.~~ ~~217.~~ ~~218.~~ ~~219.~~ ~~220.~~ ~~221.~~ ~~222.~~ ~~223.~~ ~~224.~~ ~~225.~~ ~~226.~~ ~~227.~~ ~~228.~~ ~~229.~~ ~~230.~~ ~~231.~~ ~~232.~~ ~~233.~~ ~~234.~~ ~~235.~~ ~~236.~~ ~~237.~~ ~~238.~~ ~~239.~~ ~~240.~~ ~~241.~~ ~~242.~~ ~~243.~~ ~~244.~~ ~~245.~~ ~~246.~~ ~~247.~~ ~~248.~~ ~~249.~~ ~~250.~~ ~~251.~~ ~~252.~~ ~~253.~~ ~~254.~~ ~~255.~~ ~~256.~~ ~~257.~~ ~~258.~~ ~~259.~~ ~~260.~~ ~~261.~~ ~~262.~~ ~~263.~~ ~~264.~~ ~~265.~~ ~~266.~~ ~~267.~~ ~~268.~~ ~~269.~~ ~~270.~~ ~~271.~~ ~~272.~~ ~~273.~~ ~~274.~~ ~~275.~~ ~~276.~~ ~~277.~~ ~~278.~~ ~~279.~~ ~~280.~~ ~~281.~~ ~~282.~~ ~~283.~~ ~~284.~~ ~~285.~~ ~~286.~~ ~~287.~~ ~~288.~~ ~~289.~~ ~~290.~~ ~~291.~~ ~~292.~~ ~~293.~~ ~~294.~~ ~~295.~~ ~~296.~~ ~~297.~~ ~~298.~~ ~~299.~~ ~~300.~~ ~~301.~~ ~~302.~~ ~~303.~~ ~~304.~~ ~~305.~~ ~~306.~~ ~~307.~~ ~~308.~~ ~~309.~~ ~~310.~~ ~~311.~~ ~~312.~~ ~~313.~~ ~~314.~~ ~~315.~~ ~~316.~~ ~~317.~~ ~~318.~~ ~~319.~~ ~~320.~~ ~~321.~~ ~~322.~~ ~~323.~~ ~~324.~~ ~~325.~~ ~~326.~~ ~~327.~~ ~~328.~~ ~~329.~~ ~~330.~~ ~~331.~~ ~~332.~~ ~~333.~~ ~~334.~~ ~~335.~~ ~~336.~~ ~~337.~~ ~~338.~~ ~~339.~~ ~~340.~~ ~~341.~~ ~~342.~~ ~~343.~~ ~~344.~~ ~~345.~~ ~~346.~~ ~~347.~~ ~~348.~~ ~~349.~~ ~~350.~~ ~~351.~~ ~~352.~~ ~~353.~~ ~~354.~~ ~~355.~~ ~~356.~~ ~~357.~~ ~~358.~~ ~~359.~~ ~~360.~~ ~~361.~~ ~~362.~~ ~~363.~~ ~~364.~~ ~~365.~~ ~~366.~~ ~~367.~~ ~~368.~~ ~~369.~~ ~~370.~~ ~~371.~~ ~~372.~~ ~~373.~~ ~~374.~~ ~~375.~~ ~~376.~~ ~~377.~~ ~~378.~~ ~~379.~~ ~~380.~~ ~~381.~~ ~~382.~~ ~~383.~~ ~~384.~~ ~~385.~~ ~~386.~~ ~~387.~~ ~~388.~~ ~~389.~~ ~~390.~~ ~~391.~~ ~~392.~~ ~~393.~~ ~~394.~~ ~~395.~~ ~~396.~~ ~~397.~~ ~~398.~~ ~~399.~~ ~~400.~~ ~~401.~~ ~~402.~~ ~~403.~~ ~~404.~~ ~~405.~~ ~~406.~~ ~~407.~~ ~~408.~~ ~~409.~~ ~~410.~~ ~~411.~~ ~~412.~~ ~~413.~~ ~~414.~~ ~~415.~~ ~~416.~~ ~~417.~~ ~~418.~~ ~~419.~~ ~~420.~~ ~~421.~~ ~~422.~~ ~~423.~~ ~~424.~~ ~~425.~~ ~~426.~~ ~~427.~~ ~~428.~~ ~~429.~~ ~~430.~~ ~~431.~~ ~~432.~~ ~~433.~~ ~~434.~~ ~~435.~~ ~~436.~~ ~~437.~~ ~~438.~~ ~~439.~~ ~~440.~~ ~~441.~~ ~~442.~~ ~~443.~~ ~~444.~~ ~~445.~~ ~~446.~~ ~~447.~~ ~~448.~~ ~~449.~~ ~~450.~~ ~~451.~~ ~~452.~~ ~~453.~~ ~~454.~~ ~~455.~~ ~~456.~~ ~~457.~~ ~~458.~~ ~~459.~~ ~~460.~~ ~~461.~~ ~~462.~~ ~~463.~~ ~~464.~~ ~~465.~~ ~~466.~~ ~~467.~~ ~~468.~~ ~~469.~~ ~~470.~~ ~~471.~~ ~~472.~~ ~~473.~~ ~~474.~~ ~~475.~~ ~~476.~~ ~~477.~~ ~~478.~~ ~~479.~~ ~~480.~~ ~~481.~~ ~~482.~~ ~~483.~~ ~~484.~~ ~~485.~~ ~~486.~~ ~~487.~~ ~~488.~~ ~~489.~~ ~~490.~~ ~~491.~~ ~~492.~~ ~~493.~~ ~~494.~~ ~~495.~~ ~~496.~~ ~~497.~~ ~~498.~~ ~~499.~~ ~~500.~~ ~~501.~~ ~~502.~~ ~~503.~~ ~~504.~~ ~~505.~~ ~~506.~~ ~~507.~~ ~~508.~~ ~~509.~~ ~~510.~~ ~~511.~~ ~~512.~~ ~~513.~~ ~~514.~~ ~~515.~~ ~~516.~~ ~~517.~~ ~~518.~~ ~~519.~~ ~~520.~~ ~~521.~~ ~~522.~~ ~~523.~~ ~~524.~~ ~~525.~~ ~~526.~~ ~~527.~~ ~~528.~~ ~~529.~~ ~~530.~~ ~~531.~~ ~~532.~~ ~~533.~~ ~~534.~~ ~~535.~~ ~~536.~~ ~~537.~~ ~~538.~~ ~~539.~~ ~~540.~~ ~~541.~~ ~~542.~~ ~~543.~~ ~~544.~~ ~~545.~~ ~~546.~~ ~~547.~~ ~~548.~~ ~~549.~~ ~~550.~~ ~~551.~~ ~~552.~~ ~~553.~~ ~~554.~~ ~~555.~~ ~~556.~~ ~~557.~~ ~~558.~~ ~~559.~~ ~~560.~~ ~~561.~~ ~~562.~~ ~~563.~~ ~~564.~~ ~~565.~~ ~~566.~~ ~~567.~~ ~~568.~~ ~~569.~~ ~~570.~~ ~~571.~~ ~~572.~~ ~~573.~~ ~~574.~~ ~~575.~~ ~~576.~~ ~~577.~~ ~~578.~~ ~~579.~~ ~~580.~~ ~~581.~~ ~~582.~~ ~~583.~~ ~~584.~~ ~~585.~~ ~~586.~~ ~~587.~~ ~~588.~~ ~~589.~~ ~~590.~~ ~~591.~~ ~~592.~~ ~~593.~~ ~~594.~~ ~~595.~~ ~~596.~~ ~~597.~~ ~~598.~~ ~~599.~~ ~~600.~~ ~~601.~~ ~~602.~~ ~~603.~~ ~~604.~~ ~~605.~~ ~~606.~~ ~~607.~~ ~~608.~~ ~~609.~~ ~~610.~~ ~~611.~~ ~~612.~~ ~~613.~~ ~~614.~~ ~~615.~~ ~~616.~~ ~~617.~~ ~~618.~~ ~~619.~~ ~~620.~~ ~~621.~~ ~~622.~~ ~~623.~~ ~~624.~~ ~~625.~~ ~~626.~~ ~~627.~~ ~~628.~~ ~~629.~~ ~~630.~~ ~~631.~~ ~~632.~~ ~~633.~~ ~~634.~~ ~~635.~~ ~~636.~~ ~~637.~~ ~~638.~~ ~~639.~~ ~~640.~~ ~~641.~~ ~~642.~~ ~~643.~~ ~~644.~~ ~~645.~~ ~~646.~~ ~~647.~~ ~~648.~~ ~~649.~~ ~~650.~~ ~~651.~~ ~~652.~~ ~~653.~~ ~~654.~~ ~~655.~~ ~~656.~~ ~~657.~~ ~~658.~~ ~~659.~~ ~~660.~~ ~~661.~~ ~~662.~~ ~~663.~~ ~~664.~~ ~~665.~~ ~~666.~~ ~~667.~~ ~~668.~~ ~~669.~~ ~~670.~~ ~~671.~~ ~~672.~~ ~~673.~~ ~~674.~~ ~~675.~~ ~~676.~~ ~~677.~~ ~~678.~~ ~~679.~~ ~~680.~~ ~~681.~~ ~~682.~~ ~~683.~~ ~~684.~~ ~~685.~~ ~~686.~~ ~~687.~~ ~~688.~~ ~~689.~~ ~~690.~~ ~~691.~~ ~~692.~~ ~~693.~~ ~~694.~~ ~~695.~~ ~~696.~~ ~~697.~~ ~~698.~~ ~~699.~~ ~~700.~~ ~~701.~~ ~~702.~~ ~~703.~~ ~~704.~~ ~~705.~~ ~~706.~~ ~~707.~~ ~~708.~~ ~~709.~~ ~~710.~~ ~~711.~~ ~~712.~~ ~~713.~~ ~~714.~~ ~~715.~~ ~~716.~~ ~~717.~~ ~~718.~~ ~~719.~~ ~~720.~~ ~~721.~~ ~~722.~~ ~~723.~~ ~~724.~~ ~~725.~~ ~~726.~~ ~~727.~~ ~~728.~~ ~~729.~~ ~~730.~~ ~~731.~~ ~~732.~~ ~~733.~~ ~~734.~~ ~~735.~~ ~~736.~~ ~~737.~~ ~~738.~~ ~~739.~~ ~~740.~~ ~~741.~~ ~~742.~~ ~~743.~~ ~~744.~~ ~~745.~~ ~~746.~~ ~~747.~~ ~~748.~~ ~~749.~~ ~~750.~~ ~~751.~~ ~~752.~~ ~~753.~~ ~~754.~~ ~~755.~~ ~~756.~~ ~~757.~~ ~~758.~~ ~~759.~~ ~~760.~~ ~~761.~~ ~~762.~~ ~~763.~~ ~~764.~~ ~~765.~~ ~~766.~~ ~~767.~~ ~~768.~~ ~~769.~~ ~~770.~~ ~~771.~~ ~~772.~~ ~~773.~~ ~~774.~~ ~~775.~~ ~~776.~~ ~~777.~~ ~~778.~~ ~~779.~~ ~~780.~~ ~~781.~~ ~~782.~~ ~~783.~~ ~~784.~~ ~~785.~~ ~~786.~~ ~~787.~~ ~~788.~~ ~~789.~~ ~~790.~~ ~~791.~~ ~~792.~~ ~~793.~~ ~~794.~~ ~~795.~~ ~~796.~~ ~~797.~~ ~~798.~~ ~~799.~~ ~~800.~~ ~~801.~~ ~~802.~~ ~~803.~~ ~~804.~~ ~~805.~~ ~~806.~~ ~~807.~~ ~~808.~~ ~~809.~~ ~~810.~~ ~~811.~~ ~~812.~~ ~~813.~~ ~~814.~~ ~~815.~~ ~~816.~~ ~~817.~~ ~~818.~~ ~~819.~~ ~~820.~~ ~~821.~~ ~~822.~~ ~~823.~~ ~~824.~~ ~~825.~~ ~~826.~~ ~~827.~~ ~~828.~~ ~~829.~~ ~~830.~~ ~~831.~~ ~~832.~~ ~~833.~~ ~~834.~~ ~~835.~~ ~~836.~~ ~~837.~~ ~~838.~~ ~~839.~~ ~~840.~~ ~~841.~~ ~~842.~~ ~~843.~~ ~~844.~~ ~~845.~~ ~~846.~~ ~~847.~~ ~~848.~~ ~~849.~~ ~~850.~~ ~~851.~~ ~~852.~~ ~~853.~~ ~~854.~~ ~~855.~~ ~~856.~~ ~~857.~~ ~~858.~~ ~~859.~~ ~~860.~~ ~~861.~~ ~~862.~~ ~~863.~~ ~~864.~~ ~~865.~~ ~~866.~~ ~~867.~~ ~~868.~~ ~~869.~~ ~~870.~~ ~~871.~~ ~~872.~~ ~~873.~~ ~~874.~~ ~~875.~~ ~~876.~~ ~~877.~~ ~~878.~~ ~~879.~~ ~~880.~~ ~~881.~~ ~~882.~~ ~~883.~~ ~~884.~~ ~~885.~~ ~~886.~~ ~~887.~~ ~~888.~~ ~~889.~~ ~~890.~~ ~~891.~~ ~~892.~~ ~~893.~~ ~~894.~~ ~~895.~~ ~~896.~~ ~~897.~~ ~~898.~~ ~~899.~~ ~~900.~~ ~~901.~~ ~~902.~~ ~~903.~~ ~~904.~~ ~~905.~~ ~~906.~~ ~~907.~~ ~~908.~~ ~~909.~~ ~~910.~~ ~~911.~~ ~~912.~~ ~~913.~~ ~~914.~~ ~~915.~~ ~~916.~~ ~~917.~~ ~~918.~~ ~~919.~~ ~~920.~~ ~~921.~~ ~~922.~~ ~~923.~~ ~~924.~~ ~~925.~~ ~~926.~~ ~~927.~~ ~~928.~~ ~~929.~~ ~~930.~~ ~~931.~~ ~~932.~~ ~~933.~~ ~~934.~~ ~~935.~~ ~~936.~~ ~~937.~~ ~~938.~~ ~~939.~~ ~~940.~~ ~~941.~~ ~~942.~~ ~~943.~~ ~~944.~~ ~~945.~~ ~~946.~~ ~~947.~~ ~~948.~~ ~~949.~~ ~~950.~~ ~~951.~~ ~~952.~~ ~~953.~~ ~~954.~~ ~~955.~~ ~~956.~~ ~~957.~~ ~~958.~~ ~~959.~~ ~~960.~~ ~~961.~~ ~~962.~~ ~~963.~~ ~~964.~~ ~~965.~~ ~~966.~~ ~~967.~~ ~~968.~~ ~~969.~~ ~~970.~~ ~~971.~~ ~~972.~~ ~~973.~~ ~~974.~~ ~~975.~~ ~~976.~~ ~~977.~~ ~~978.~~ ~~979.~~ ~~980.~~ ~~981.~~ ~~982.~~ ~~983.~~ ~~984.~~ ~~985.~~ ~~986.~~ ~~987.~~ ~~988.~~ ~~989.~~ ~~990.~~ ~~991.~~ ~~992.~~ ~~993.~~ ~~994.~~ ~~995.~~ ~~996.~~ ~~997.~~ ~~998.~~ ~~999.~~ ~~1000.~~ ~~1001.~~ ~~1002.~~ ~~1003.~~ ~~1004.~~ ~~1005.~~ ~~1006.~~ ~~1007.~~ ~~1008.~~ ~~1009.~~ ~~1010.~~ ~~1011.~~ ~~1012.~~ ~~1013.~~ ~~1014.~~ ~~1015.~~ ~~1016.~~ ~~1017.~~ ~~1018.~~ ~~1019.~~ ~~1020.~~ ~~1021.~~ ~~1022.~~ ~~1023.~~ ~~1024.~~ ~~1025.~~ ~~1026.~~ ~~1027.~~ ~~1028.~~ ~~1029.~~ ~~1030.~~ ~~1031.~~ ~~1032.~~ ~~1033.~~ ~~1034.~~ ~~1035.~~ ~~1036.~~ ~~1037.~~ ~~1038.~~ ~~1039.~~ ~~1040.~~ ~~1041.~~ ~~1042.~~ ~~1043.~~ ~~1044.~~ ~~1045.~~ ~~1046.~~ ~~1047.~~ ~~1048.~~ ~~1049.~~ ~~1050.~~ ~~1051.~~ ~~1052.~~ ~~1053.~~ ~~1054.~~ ~~1055.~~ ~~1056.~~ ~~1057.~~ ~~1058.~~ ~~1059.~~ ~~1060.~~ ~~1061.~~ ~~1062.~~ ~~1063.~~ ~~1064.~~ ~~1065.~~ ~~1066.~~ ~~1067.~~ ~~1068.~~ ~~1069.~~ ~~1070.~~ ~~1071.~~ ~~1072.~~ ~~1073.~~ ~~1074.~~ ~~1075.~~ ~~1076.~~ ~~1077.~~ ~~1078.~~ ~~1079.~~ ~~1080.~~ ~~1081.~~ ~~1082.~~ ~~1083.~~ ~~1084.~~ ~~1085.~~ ~~1086.~~ ~~1087.~~ ~~1088.~~ ~~1089.~~ ~~1090.~~ ~~1091.~~ ~~1092.~~ ~~1093.~~ ~~1094.~~ ~~1095.~~ ~~1096.~~ ~~1097.~~ ~~1098.~~ ~~1099.~~ ~~1100.~~ ~~1101.~~ ~~1102.~~ ~~1103.~~ ~~1104.~~ ~~1105.~~ ~~1106.~~ ~~1107.~~ ~~1108.~~ ~~1109.~~ ~~1110.~~ ~~1111.~~ ~~1112.~~ ~~1113.~~ ~~1114.~~ ~~1115.~~ ~~1116.~~ ~~1117.~~ ~~1118.~~ ~~1119.~~ ~~1120.~~ ~~1121.~~ ~~1122.~~ ~~1123.~~ ~~1124.~~ ~~1125.~~ ~~1126.~~ ~~1127.~~ ~~1128.~~ ~~1129.~~ ~~1130.~~ ~~1131.~~ ~~1132.~~ ~~1133.~~ ~~1134.~~ ~~1135.~~ ~~1136.~~ ~~1137.~~ ~~1138.~~ ~~1139.~~ ~~1140.~~ ~~1141.~~ ~~1142.~~ ~~1143.~~ ~~1144.~~ ~~1145.~~ ~~1146.~~ ~~1147.~~ ~~1148.~~ ~~1149.~~ ~~1150.~~ ~~1151.~~ ~~1152.~~ ~~1153.~~ ~~1154.~~ ~~1155.~~ ~~1156.~~ ~~1157.~~ ~~1158.~~ ~~1159.~~ ~~1160.~~ ~~1161.~~ ~~1162.~~ ~~1163.~~ ~~1164.~~ ~~1165.~~ ~~1166.~~ ~~1167.~~ ~~1168.~~ ~~1169.~~ ~~1170.~~ ~~1171.~~ ~~1172.~~ ~~1173.~~ ~~1174.~~ ~~1175.~~ ~~1176.~~ ~~1177.~~ ~~1178.~~ ~~1179.~~ ~~1180.~~ ~~1181.~~ ~~1182.~~ ~~1183.~~ ~~1184.~~ ~~1185.~~ ~~1186.~~ ~~1187.~~ ~~1188.~~ ~~1189.~~ ~~1190.~~ ~~1191.~~ ~~1192.~~ ~~1193.~~ ~~1194.~~ ~~1195.~~ ~~1196.~~ ~~1197.~~ ~~1198.~~ ~~1199.~~ ~~1200.~~ ~~1201.~~ ~~1202.~~ ~~1203.~~ ~~1204.~~ ~~1205.~~ ~~1206.~~ ~~1207.~~ ~~1208.~~ ~~1209.~~ ~~1210.~~ ~~1211.~~ ~~1212.~~ ~~1213.~~ ~~1214.~~ ~~1215.~~ ~~1216.~~ ~~1217.~~ ~~1218.~~ ~~1219.~~ ~~1220.~~ ~~1221.~~ ~~1222.~~ ~~1223.~~ ~~1224.~~ ~~1225.~~ ~~1226.~~ ~~1227.~~ ~~1228.~~ ~~1229.~~ ~~1230.~~ ~~1231.~~ ~~1232.~~ ~~1233.~~ ~~1234.~~ ~~1235.~~ ~~1236.~~ ~~1237.~~ ~~1238.~~ ~~1239.~~ ~~1240.~~ ~~1241.~~ ~~1242.~~ ~~1243.~~ ~~1244.~~ ~~1245.~~ ~~1246.~~ ~~1247.~~ ~~1248.~~ ~~1249.~~ ~~1250.~~ ~~1251.~~ ~~1252.~~ ~~1253.~~ ~~1254.~~ ~~1255.~~ ~~1256.~~ ~~1257.~~ ~~1258.~~ ~~1259.~~ ~~1260.~~ ~~1261.~~ ~~1262.~~ ~~1263.~~ ~~1264.~~ ~~1265.~~ ~~1266.~~ ~~1267.~~ ~~1268.~~ ~~1269.~~ ~~1270.~~ ~~1271.~~ ~~1272.~~ ~~1273.~~ ~~1274.~~ ~~1275.~~ ~~1276.~~ ~~1277.~~ ~~1278.~~ ~~1279.~~ ~~1280.~~ ~~1281.~~ ~~1282.~~ ~~1283.~~ ~~1284.~~ ~~1285.~~ ~~1286.~~ ~~1287.~~ ~~1288.~~ ~~1289.~~ ~~1290.~~ ~~1291.~~ ~~1292.~~ ~~1293.~~ ~~1294.~~ ~~1295.~~ ~~1296.~~ ~~1297.~~ ~~1298.~~ ~~1299.~~ ~~1300.~~ ~~1301.~~ ~~1302.~~ ~~1303.~~ ~~1304.~~ ~~1305.~~ ~~1306.~~ ~~1307.~~ ~~1308.~~ ~~1309.~~ ~~1310.~~ ~~1311.~~ ~~1312.~~ ~~1313.~~ ~~1314.~~ ~~1315.~~ ~~1316.~~ ~~1317.~~ ~~1318.~~ ~~1319.~~ ~~1320.~~ ~~1321.~~ ~~1322.~~ ~~1323.~~ ~~1324.~~ ~~1325.~~ ~~1326.~~ ~~1327.~~ ~~1328.~~ ~~1329.~~ ~~1330.~~ ~~1331.~~ ~~1332.~~ ~~1333.~~ ~~1334.~~ ~~1335.~~ ~~1336.~~ ~~1337.~~ ~~1338.~~ ~~1339.~~ ~~1340.~~ ~~1341.~~ ~~1342.~~ ~~1343.~~ ~~1344.~~ ~~1345.~~ ~~1346.~~ ~~1347.~~ ~~1348.~~ ~~1349.~~ ~~1350.~~ ~~1351.~~ ~~1352.~~ ~~135~~

Paratom.

SENTIA
PARA

[illegible]

guals

18a. Kiss Imre jegyzéke (1a)

gyűlölet 19, Dru Abrazat fej Eb 11, A Jégday 12, a jökü Indala 13,
a Kereky 14, A Tengen Livator 15, a Berente 16, a Hiv 17
a Huv 18, a Gígely 19, a Del 20, a Tel, u Lelkay qvema
veram, 21. - Nagy kinyitve kinund annal helyetke
Eredse meeniet portokt ej nengeth, 2.

18b. Kiss Imre jegyzéke (1b)

Herkules Amos Göbölös váltal ra-ván. — He váltán az Eger környén
forgakbata. 'sa s.

Egy Prábadag. Oh volhol ring. — Enlago olly keses kinevén
Oh unalom. 'sa s. unalom. 'sa s.

Thaj. — Me n' aja el szerelmis Thaj.

Hos, a Donapane Parája —

Egy szerelmis Vörhe. Amos mulatába. Egy sivat aljába 'sa s.

A Magyar Orfeuszhoz. — Fogy Orfeusz — kis a halál pának 'sa s.

A Melitae omnisamant. Paratbas gen. fogja meg engedi. a fessmái
nehem meg van, a kis Orfeusz, és meg tündérek kedvellek.

Wiek mas a Tarangos. 'sa s. He n' a kesen engedi meg.

A. T. Ginden. He sija fel a kesegő özege. — Nedves sít hasitt.
remlelek — A tilak korát 'sa s. Engelen a remek sít.

ja köze számítások — men mást nem olvasan

et a Paratoniem D. A. Luobibegre (egy philologia gondolat.)

Me a Világ'ha kezelem — Egy nagy Luobibegre lelem 'sa s.

Ha a leg keményebb sít sít helyben.

He n' a vol hajdan He n' a egy verekben 'sa s.

Nikol Prometheus a meg kiderített
Parból kigyúrt az ember nemre. 'sa s.

Dialogus A Bagoly és Póvlag.

A Teret. — He n' a zemeim ide nerezek. — He n' a sota bekos kinevén.

Kinyad. Promasoumja. Ha valaha k' sít or a Gyáros óra. 'sa s.

az Donator forrasa E. inscriptio. Alkoholizis. Bálnak. Ballag
Escherich 'sa s.

A farsal Demény. Demé, semely egy ffaalka. 1 a 1.
 A Hajokaro etnol, etnos egy ffaalka. 1 a 1.
 A Luotlibeteli el rötö ~~Mélen~~ Filly. Nagy lantgal kövölke 1 a 1.
 Igaron az el vilai raggelén egy killeken. Tapol. Keembe - kéjedes rivenke 1 a 1.
 Lu prongin a lerebnye ffa lerebnye kéjedes. - Tapol. lott elom killekja
 1. Luotlibeteli killek darabok. 1. Tapol. lott elom killekja
 De ka el lerebnye 1 a 1.
 2. Vagyaz ffa az killekja
 De lott elom killekja 1 a 1.
 3. Tapol. lott elom killekja
 Hogy a killekja raggelén 1 a 1.
 Van még egy ffaalka a ffaalka el lerebnye de eretk ffa
 lott elom killekja a killekja el lerebnye killekja
 lott elom killekja -
 lott elom killekja még 2 darab killekja. - De eretk killekja is
 nem lott killekja killekja killekja.

M. ACADEMIA
 KÖNYVTÁRA

20b. Puky István jegyzéke (1b)

[illegible]

Szövegforrás-csoportok

Kézírtos forráscsoportok

Autográf

1. Verstisztázati füzet (1794, 1796)
2. Ódák olaszból (1794–1795)
7. Első Darab maradványai (1795, 1796)
13. Rózsi-versek (1797, 1798)
16. Lilla nyomdai kézirat (1802, 1803)

Autorizált másolat

3. Zöld Codex (1794, 1795)
5. Szatmárnémeti-gyűjtemény (1794, 1795)
6. Öt vers másolata (1794–1795/1802 előtt)
8. Convasatum Quid (1796)
9. Nagy Gábor-gyűjtemény (1796)
10. Lugossy József-gyűjtemény (1796/?)

Archiválási másolat

4. Három vers másolata (1794/?)
11. Sérült másolat (1796 előtt/?)
14. Gentsi István-gyűjtemény (1799/1800, 1806)

Nyomtatott forráscsoportok

Gyűjteményes kötet

12. Diétai Magyar Múza (Pozsony 1796)
15. A' Tavas (Komárom 1802)
18. Anakreoni Dalok (Bécs 1802/1806)
19. Lilla (Nagyvárad 1802–1803/1805)
21. Ódák (Nagyvárad 1802–1804/1805)
22. Alkalmatosságra írt versek (Nagyvárad 1802–1804/1805)

Aprónyomtatvány

17. Kottás kiadás (Bécs 1802/1803)
20. Toldalék (Bécs 1802–1803/1803)

1. Verstisztázati füzet (1794, 1796)

MTAK. K 677. 52a–80a. (VT.)

Autográf tisztázat, későbbi autográf javításokkal
(a kitépett lapok miatt sok szöveg töredékes).

1. eredeti lejegyzés: 1794 eleje

2. javítások: 1796 eleje

52ab		A' vídám természetű Poéta	töredékes	1.
53ab		A' Fel[...] [?]	töredékes	–
54a		[A' tanúnak hívott Liget]	töredékes	2.
54b		A' távolról kínzó		3.
55ab	jav.	[Első szerelemérzés]	töredékes	4.
56a–57a	jav.	A' Szépek' Szépe		5.
57b	jav.	A' Poétákba' lakó Istenség		6.
58a–60a	jav.	A' Fársáng' Bútsúzó Szavai		7.
60b		A' Viola		8.
61a–64b	jav.	Az elragadtatott [érzékenységek]	töredékes	9.
65ab	jav.	[A' Méz' méze]	töredékes	10.
66a		A' szerelmes szemek		11.
66b–67a		A' patyolat		12.
67b	jav.	Az Éj, és a' Tsillagok		13.
68ab		Az emésztő tűz		14.
69a–71a	jav.	[A' Feredés]	töredékes	15.
71b–72a	jav.	A' rövid Nap, 's hosszú Éj		16.
72b	jav.	A' Vatsora. Fabullhoz. Catullusnak XIIIIdik Verse.		17.
73a		Eggy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött Levélnek Töredéke		18.
74b		Édes Rabság		19.
75a–76b		A' háborús zivatar. Metastasióinak VIIIdik Kántátája		20.
77a		[Az ősz Laudonra]	töredékes	21.
77b		A' Legatus		22.
78a		Kovátsi út		23.
78b		Belgrádra		24.
79a		A' megivott Amor		25.
79b		A' Versszépítő		26.
80a		Az én Életem [?]	csak a cím	27.

2. Ódák olaszból (1794–1795)

MTAK. K 677. 77b–97b. (Ol.)

Autográf fogalmazvány, egy helyen későbbi, autográf javítással.

1. eredeti lejegyzés: 1794–1795

2. javítás: 1796 eleje

80b	[A' Távollétel]	1.
81ab	[A' Viola]	2.
81b	[A' szépség] [két változatban]	3.
82a–83b	[A' Rózsa]	4.
84ab	[Az elragadt Szív]	5.
84b–85b	[A' Jázminok]	6.
85b	[Pásztor szeretők]	7.
86a	[A' Méh és Ámor]	8.
86b	[A' Babérvessző]	9.
87ab	[Asztali dal]	10.
88b–89b	[Ifjúság 's Szerelem]	11.
89b	[Igyunk]	12.
90b–92a	[Utolsó Panasz]	13.
92a	[Bakkhushoz. Inscriptio]	14.
93ab	[A Reménység]	15.
97a, 77b	[Camillo Molza grófnak]	16.

3. Zöld Codex (1794, 1795)

MTAK. K 672/IV. 32a–102b. (ZC.)

Autorizált másolat.

1. eredeti lejegyzés (idegen kéz, tisztázat vagy diktálás): 1794

2. javítások és toldalékok (autográf): 1795 vége

38b–39a	101a–102a	Az Estve	1.
39b–40b	94b	Ugyanerről a' Fösvényről [A' Fösvény]	2.
43b–44b	áthúzva	<i>Propositio</i> Quem Dii oderunt Praeceptorem fecerunt	3.
45ab	102a [mottó]	Az Álom	4.
45b–46a		<i>Propositio</i> Mindég közel van a' Halál	5.
47b–49a	jav.	<i>Propositio</i> A Poëta csak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet	6.

49a–50a	94b–95b	Constantzinápolly	7.
50b–51b	áthúzva	Czigány	8.
51b		A' Hadról [töredék]	9.
53ab		De eadem propositione [Lurida sub dulci melle venena latent]	10.
54b–55b		De eadem [Libertas optima rerum]	11.
60ab		A Rövid nap és hosszú éjj	12.
61b–62a	96a	<i>Propositio</i> A szerents[e] változo	13.
62a–63a	46b–47a, 52a	<i>Propositio</i> A Tengeri Zivatarról	14.
63b–64a	96b	<i>Propositio</i> A Kevélly	15.
64ab	97a	<i>Propositio</i> A Föld Indulás	16.
64b–65b	jav.	<i>Propositio</i> A Gazdag	17.
65b–66b	jav.	<i>Propositio</i> Rút ábrázat szép ész	18.
67a		Az Ember gyűlölő	19.
67ab	jav.	Barátságos bútsú vétel	20.
68a		A' Párt Utó	21.
68b–69a	jav.	a' Magyar Hajnal hasad	22.
69b–70a	jav.	Eggy Magyar Gavallér	23.
70b–71b, 76b		A' Reggel [töredék]	24.
72ab	97b–98a	A Dél	25.
73ab	98b–99a	A' Tél	26.
74ab	99b	A Nyár	27.
75a–76a	100ab	Az Ősz	28.

4. Három vers másolata (1794/?)

MTAK. K 672/IV. 4a–7b. (HV.)

Archiválási másolat

(a Zöld Codexből jelenleg hiányzó,

az Első számvetésre pótlólagosan került versekről).

A szövegforrás keletkezési idejét nem ismerjük,

a megőrzött szövegállapot 1794-re tehető.

4ab	Az Árvíz	1.
4b–5a	A' Békeség	2.
5b	Ki Poëta nevet érdemel... [Musa vetat mori], töredék	3.

5. Szatmárnémeti-gyűjtemény (1794, 1795)

Szatmár Megyei Könyvtár, Szatmárnémeti, Ms. 82.

1. 1–195. Autorizált másolat (SZGY/I.): 1794

2. 196–199. Autográf tisztázata (SZGY/II.): 1795

3. 1a–43b. Autorizált másolat (SZGY/III.): 1795

I. (1794)

2–3.	De eadem propositione [A' Fösvény]	1.
3–4.	Az Estvéről	2.
10.	Edgy Vén Asszonyrol	3.
11–15.	A' Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert	4.
18–21.	Musa vetat mori	5.
23–24.	Quem Dii oderunt, Praeceptorem fecerunt	6.
29.	Jöszte Poétának	7.
30–31.	Az Álomról	8.
35–36.	Musa vetat mori	+5
37–40.	A' vidám természetű Poéta	9.
41–43.	Mindenütt a' Halál	10.
43–44.	Az Árvízről	11.
55–56.	Lurida sub dulci melle venena latent	12.
57–58.	Libertas optima rerum	13.
71–72.	A Rövid Nap és hosszú Éjj	14.
74–75.	A' Hadrol	15.
76–77.	Constantzinapolly	16.
78–80.	A' Tzigányról	17.
84–86.	A' Hirről	18.
87–88.	A' Szerentsétől meg ne rettenj	19.
89–91.	A' Tengeri Zivatar	20.
92.	A' Kevélyről	21.
93–94.	A' Föld-indulásrol	22.
95–96.	A' Gazdagrol	23.
97–99.	Rut ábrázata 's Szép ész	24.
100–101.	A' Magyar Gavallér	25.
102.	Az Embert Gyűlölő Timon	26.
105.	A' Párt-űtő	27.
106.	Magyar hajnal hasad [töredék]	28.
110.	[A' Reggel] [töredék]	29.

111–112.	A' Délről	30.
113–114.	A' Télről	31.
115–116.	A' Nyárról	32.
117–119.	Az Őszről	33.
120–121.	A' Békességről	34.
175–176.	Vis et nequitia quidquid oppugnant	35.

II. (1795)

196–197.	Szerelmes Eggyezés Kecskemét Apr. 11dikén 1795. A' Palatinus' Nótájára.	36.
198.	A' Hídi sétálásközbe' Maius 10dikén	37.
199.	Duetto. Kettős Ének. A' Pesti Práter, vagy Közönséges Kertbe' Maius' 20dikán [csak cím]	38.

III. (1795)

1a–3a	A' Feredés	39.
3b–4a	Dafnis a' Hajnalhoz	40.
4ab	Chloé Dafnishoz	41.
4b	Az Echohoz	42.
5a	Jöszte Poétának	43.
5ab	A' szerelmes Szemek	44.
5b–6a	A' patyolat	45.
6ab	A' Poétákba lakó Istenség	46.
6b	A' távolról kínzó	47.
7a	Az Éj és a' Tsillagok	48.
7a–11a	A' Versengő Érzékenységek	49.
11b	Hány a' Grátzia?	50.
11b–12b	Első Szerelemérzés	51.
13a–15a	[A' Szabadulás] [töredékes]	52.
15a–17b	A' Vízital	53.
17b–20b	Dugonits' Oszlopa	54.
21ab	Tsikorgó Versei	55.
22a	A' Búkkal küszködő	56.
22ab	A' feléledt Pásztor	57.
23a–35b	Állatok dialógusai (Bagoly, Pillangó)	58. 59.
35b–36a	Tsikorgó Versei	+ 55

36b–39a	Minden Szerelmes Katona	60
39b	Egy kétségbe esett Magagyílkosa	61.
40ab	Egy Bétsi Magyar Gavallér	62.
40b–42a	A Fársáng bútsúzó szavai	63.
42b–43a	Az emésztő Tűz	64.
43ab	Az Anákreoni Versek	65.

6. Öt vers másolata (1794–1795/1802 előtt)

MTAK K 672/IV. 111a–112b és K 672/III. 27a–28b. (ÖV.)

Autorizált másolat, töredékesen maradt fenn

(a Kcsj. 6. 8–26. anyagával azonosítható).

A szövegforrás 1802 előtti,

a fennmaradt részek szövegállapota 1794–1795-re tehető.

111a–112b (7–10)	A' Feredés [az eleje hiányzik]	1.
112b (10)	A' Patyolat	2.
27a (23.)	Élj vígan nagy érdemmeddel... [Örömversek..., 3. ének, az eleje hiányzik]	3.
27ab (23–24.)	Más versek, melyekkel megtiszteltetett T. T. Budai Esaiás Professor Ur...	4.
28ab (25–26.)	Lengyel Josef Senior Urnak neve napjára a Collegiumban [a vége hiányzik]	5.

7. Első Darab maradványai (1795, 1796)

MTAK. K 672/IV. 120a–127b, 145a–148b. (EDm. és EDt.)

Autográf tiszttázat, későbbi javításokkal.

(Az első oszlop a mai, az utolsó az eredeti oldalszámozást mutatja.)

1. 145a–148b.: 1795. augusztus–1796. nyár

2. 120a–127b.: 1796. nyár–ősz (a javítások is ekkoriak lehetnek)

145a	Tháís	123.
145b	Herkules Ámort görbült Vállal tartván. J. Secundus után	124.
147a	[Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz] [a vers vége]	93.
147b–148b	Az Otahajta	94–96.
120a–121a	Bútsú a' Magyar Múzáktól	351–353.

121b–126a	A' szökevény Ámor	354–363.
126b–127b	tartalomjegyzék (EDt.)	364–366.

8. Convasatum Quid (1796)

MTAK. K 576/III. 37a–54b. (CQ.)

Autorizált másolat, egy helyen későbbi javításokkal
(a Kcsj. 6. 48–67. anyagával azonosítható).

1. eredeti lejegyzés: 1796 eleje

2. javítások: ?1802

38a	Legátus	1.
38a	Kovátsi út	2.
38b	Az Anákreoni versek	3.
39ab	Felvidulás	4.
39b	Esdeklő biztatás	5.
40ab	Fragmenta [A' félelmes Szerető]	6.
40b–41a	Rövid nap	7.
41a–42b	Tél	8.
42b	Embergyűlölő	9.
42b–43a	Barátságos bútsúvétel	10.
43ab	A szerentse változó	11.
44ab	A' Reggel [töredék]	12.
45a–46a	A Dél [utólagos autográf jav.]	13.
46b–47b	Az Estve	14.
47b–48a, +48b	Az Álom	15.
48ab, 50b–51a	A' nyár	16.
48b–50b	Constantzinápoly	17.
51b–53a	Az ősz	18.
53a–54a	A kevésy	19.
54ab	Vidám természetű poéta [töredék]	20.

9. Nagy Gábor-gyűjtemény (1796)

OSzK. Fol. Hung. 893. 1a–22b. (NG.)

Autorizált másolat.

1796 közepe

2a	A' Búkkal küszködő	1.
2a	A' vidám természetű Poéta [csak cím]	2.

2a	Dafnis a' Hajnalhoz	3.
2b	Chloé Dafnishoz	4.
2b	Az Ekhóhoz	5.
2b	Jöszte Poétának	6.
3a	A' feléledt Pásztor	7.
3a	Szerelmes Tagadás	8.
3b	Eggy kétségbe esett Magagyílkosa	9.
3b	A' Viola	10.
4a	A' patyolat	11.
4ab	Szerelmes Panaszok	12.
4b	Az Éj és a' Tsillagok	13.
5a–6a	A' Feredés	14.
6b–7a	A' Szépek' szépe	15.
7a–8a	A' Vízital	16.
8a–9b	A' Dugonits Oszlopa	17.
9b–11a	Minden Szerelmes Katona	18.
11a–22a	A' Pásztor Király	19.

10. Lugossy József-gyűjtemény (1796/?)

DebrK. R 788. 15. 10a–17b. (LJ.) (ez lemásolva: 3a–9b)

Autorizált másolat (vagy arról készült másolat),

(a Kcsj. 6. 27–47. NB. Dobrai anyagával azonosítható).

A szövegforrás keletkezési ideje nem ismert,

a megőrzött szövegállapot 1796 közepére tehető.

10a	A' Búkkal küszködő	1.
10ab	Chloé Dafnishoz	2.
10b	Szerelmes Fogadás	3.
10b–11a	Eggy kesergő Magyar	4.
11ab	A' Tavaszhoz	5.
11b–12a	Ámint és Laura a' fák között	6.
12a	A' Vers-szépítő	7.
12ab	Miért ne innánk?	8.
12b	Édes Rabság	9.
13a	A' szerelmes Szemek	10.
13ab	A' patyolat	11.
13b–14a	A' Poétákba lakó Istenség	12.
14ab	Szerelmes Panaszok	13.

14b	A' távolról kínzó	14.
14b–15a	Az Éj és a' Tsillagok	15.
15a	Esdeklő biztatás	16.
15ab	Az emésztő Tűz	17.
15b	Az Anákreoni Versek	18.
15b	A' meg ivott Ámor	19.
15b–16a	Az Elmenetel	20.
16b–17b	A Fársáng bútsúzó szavai	21.

11. Sérült másolat (1796 előtt/?)

OSzK. Analekta 966. 1a–5b. (SM.)

Archiválási másolat.

A szövegforrás keletkezési idejét nem ismerjük,
a megőrzött szövegállapot 1796 előttre tehető.

1a	Szerelmes butsú vétel. Melitesz és R[...]	1.
1a–2a	Paradox ut Vinum acuit ingenium. A' Viz ital	2.
2a	Hercules Amort görbült vállal tartván. J. Secundus után.	3.
2a	A Szarándok Bézából	4.
2ab	Melitesz Rozáliához [Ró'sikám! Minthogy az én...] [próza]	5.
3a	Melitesz Rozáliához [Rozikám! ...és igazán] [próza]	6.
3b	A semminél több valami	7.
4a	Tsikorgónak, egy Hazánkban kedves Vers-sz[...]	8.
4ab	Szerelmes Panaszok	9.
4b	<i>Szekei pundra Nimethes</i> [a másoló jegyzése szerint sem Csokonai verse]	–
5a	[Estve jött] a parantsolat...	10.

12. Diétai Magyar Múza (Pozsony 1796) (DMM.)

1.	címlap
2.	mottó
3–4.	A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendeihez a' Diétai Múza
5–6.	Előbeszéd
7–9.	Az estve

9–10.	Zsugori uram
11.	A' széíesség
12–14.	A' szerentse
14–16.	Asztali dal (Olaszból Márkgróf Mafféi után)
16.	A' szépség (Eggy madrigál olaszból Lemene után)
16.	Eggy orvosnak sírverse
17–21.	A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz
21–24.	Rút ábrázat 's szép ész
24–27.	A' rózsza (Olaszból Lemene után)
27–29.	Az ősz (Szeptember)
29–31.	Serkentése a' Múzsának
31–32.	Miért ne innánk?
32.	Hívása a' múzsának
33–34.	A' magyar Gavallér
35–36.	Magyar! Hajnal hasad!
36–39.	A' nyár
39–45.	A' tengeri háború
45–48.	A' viola (Olaszból Chiabrera után)
48.	A' matska és a' sajt (Roberti' meséji közül olaszból)
49–51.	A' hír
51–54.	Az ősz (Október, November)
54–58.	A' tél
58–64.	Látás
64.	Hány a' Grátzia? (Ausonius után)
65–103.	Az 1741-diki Diéta
104–107.	A' vízital
108–109.	A' Kevély
109–110.	Barátságos bútsúvétel
111–112.	A' földindulás
112.	A' búkkal küszködő
113–114.	A' had
114–117.	Az én vagyonom
117–123.	A' Dugonits' oszlopa
123–124.	Felvidulás
124–125.	Eggy kesergő magyar
125.	A' Figefa és Mondolafa
125–126.	Szitzília és Neptún
126–127.	A' madár a' szabadságba

127.	Az ekhóhoz
128.	Ének a' Tavaszhoz
129–174.	Angélika
175.	Útravaló a' Múzsához
175–176.	Foglalaltja

13. Rózsai-versek (1797, 1798)

MTAK. K 672/IV. 8a–12b. (=1–16.) (RV.)

Autográf tisztázatot, későbbi autográf javításokkal.

(Az első oszlop a piros oldalszám, a második a mai jelzet, az utolsó az eredeti sorsszám. Kurzívval a címmel is ellátott, félkövérrel a csak címmel szereplő versek vannak szedve.)

1. eredeti lejegyzés: 1797

2. javítások: 1798

–	[8ab]	Gyász pecsétje Kedvesemnek...	
1–3.	[10ab+9b]	<i>Egy Angyalhoz</i>	1.
4–5.	[9a]	Illyen dorgálást barátom...	2.
5.	[9a]	Lelkemnek forró sohajtási...	3.
6.	[11b]	Kérde l. kedvesb emberem...	4.
–	[11b]	<Még 24 eszt.>	
7–9. 9.	[12ab] [12b]	<i>Bolond a' ki nem szeret</i>	5.
10.	[12a]	Poéták! felöletek...	6.
11.	[11b]	Itt hagynám én ezt a várost	23.
		<i>Thais</i>	
		<i>A' szép szemek</i>	7.
12.	[11a]	<i>Egy Tulipánthoz</i>	8.
		<i>Az éj és a' tsillagok</i>	9.
13.	[9a]	<i>Rózsím' szátskája</i>	10.
14.	[9b]	<Az esztendő IV szakasza>	
		Ott hol a' patakotska...	22.
		Be kedves napjaim repdestek...	21.
		Drága Lélek +	20.
		<Mért epesztet bánatokkal...>	19.
		Az égető Kutyátska... +	18.
		Leányka hív szerelmem...	17.
		<i>A' Vers-szépítő</i>	11.

15.	[10b]	Szép Hajnal emeld fel...	16.
		Sírhalmok gyász temető...	15.
		Kis Méhek kerteken...	14.
		Most vagyok veled szemben...	13.
		Reggeli Ének a' Rózsához	12.
		Vérengző Jámussaid...	
		Ti Páphuson nyit...	30.
16.	[10a]		

14. Gentsi István-gyűjtemény (1799/1800, 1806)

MTAK. K 671. (GI.) Archiválási másolat

A szövegforrás 1800-ban és 1806-ban készült,
szövegállapota 1799-es.

24b–25a	Cultura, dalbetétek: A' búkkal küszködő, Siralom
41a	Karnyóné, dalbetét: Egy fiatal házósulandónak habozása
63b	Szemrehányás
64a–73a	Az igazság diadalma

15. A' Tavasz (Komárom 1802) (Tav.)

(I.)	címlap	
(II.)	mottó	
(III.)	ajánlás	Lev. 168.
(IV.)	ajánló vers mottója	Költ. V., 168., Lev. 169.
(V–VII.)	ajánló vers	Költ. V., 168–170., Lev. 169–170.
VIII.	tartalomjegyzék	
IX–XVI.	előbeszéd	Tan. 35–40.
1.	belső címlap	
2.	<i>Rajzolatja e' Munkának</i>	Költ. V., 75–76.
3–53.	<i>A' Tavasz</i>	Költ. V., 76–118.
54–58.	<i>Ánglus andalgás</i>	Széppr. 161–163.
59–66.	<i>Lillához</i>	Költ. V., 48–53.
66–69.	<i>A' Szerelmesnek gyötrelmeiről</i>	Széppr. 163–164.
69–72.	<i>A' tsendes élet</i>	Költ. V., 124–126.
72–79.	<i>A' bújálkodás</i>	Széppr. 164–167.
80.	<i>Fillis Dámonhoz</i>	Költ. V., 56.
80.	<i>Elizához</i>	Költ. V., 129.

16. Lilla nyomdai kézirat (1802, 1803)

DebrK. R 788. 5. 1a–2b (= 131–132, 141–142)

MTAK. K 672/III. 64a–79b (=97–128) (LDk.)

Autográf tiszttázat, későbbi betoldásokkal, javításokkal.

1. eredeti lejegyzés: 1802

2. betoldások, javítások: 1802, 1803

–97.	LILLÁHOZ távollétemben
98–99.	Szemrehányás
100.	Megkérlelés
101.	A távolról kínzó
102–108.	Újesztendei Gondolatok
113–114.	Köszöntő
115–117.	Habozás
118.	A Keserű Édesség
119–121.	Búcsúvétel
122.	A' Tavasz
123.	Az eltávozás
124–125.	Síralom
126–127.	Barátomnak
128[...]131.	A Tihanyi Ekhóhoz
132–	Még egyszer LILLÁHOZ
–142.	A Pillangóhoz

17. Kottás kiadás (1802/1803) (KK.)

1.	A' Pillangóhoz és a Szemrehányás címlapja
2.	ajánlás
3.	A' Pillangóhoz (szöveg)
4.	A' Pillangóhoz (kottával)
5.	Szemrehányás (kotta és szöveg)
6.	A' Reményhez címlapja
7.	A' Reményhez (szöveg)
8.	A' Reményhez (kottával)

18. Anakreoni Dalok (Bécs 1802/1806) (AD.)

	Anakreón-metszet
[1.]	címlap
[2.]	mottó
[I.]	ajánlás Rhédeynek
[III]–VII.	Előjáró beszéd Mártontól
VIII.	Márton köszöntőverse
3.	Ajánlás
5–6.	A' Magyarokhoz
7–8.	Az Anakreoni versek
9–11.	A' Hévség
12–13.	A' Leánykákhoz
14.	Tháles
15.	Lillához
16–17.	Barátomhoz
18.	Lillához
19–20.	Ámor (Guarini után)
21–22.	A' Fogadástétel
23–25.	A' Búkergető
26–27.	A' Boldogság
28–30.	A' Szamócza
31–36.	Orgiák
37–38.	Keser'édess
39–40.	Az Eltávozás
41–43.	A' Tavasz
44–59.	A' Hafiz' sírhalma
[61–62.]	Laistrom
[1]–56.	<i>Jegyzések és Értekezések</i>

19. Lilla (Nagyvárad 1802–1803/1805) (LD.)

	címlap
	mottó
	Illei Takács Károly verse
1.	Első könyv
3–13.	Gróf Erdődyné Ő Nagyságához
14–17.	Az én Poézisom természete

18–21.	Első Szerelemérzés
22–24.	Édes Keserűség
25–27.	Az Éjnek Istenihez
28.	Az Esztendő' IV Szakassza
29–30.	A' Rózsabimbóhoz
31.	Az Éj, és a' Csillagok
32.	Esdeklő biztatás
33–34.	A' Poétákban lakó Istenség
35–36.	Az eleven Rózsához
37.	Lillához
38–40.	A' bátortalan Szerelmes
41–43.	A' Duna' Nimfája
44.	Tartózkodó Kérelem
45–47.	Az alvó Lilla felett
48–49.	A' Tanúnak hívott Liget
50–54.	Déli Aggodalom
55–56.	Megkövetés
57.	Második könyv
59–60.	Az Esküvés
61–63.	A' fekete Pecsét
64–66.	Háláéneke a' Vénus' oltáránál
67–69.	Alku
70–72.	A' Szépek' Szépe
73–76.	Két Szerető' Dalja
77–78.	A' Méhekhez
79.	Az Álomhoz
80–81.	A' Pillantó Szemek
82.	Ámor. Guarini után
83–85.	A' Muzsikáló Szépség
86–87.	A' Szamóca
88–96.	A' versengő érzékenységek
97–98.	A' Szeplő
99–100.	Az eltévedt Lélek
101.	A' Boldogság
102–103.	Lillám' Szácskája
104.	Tháles
105.	Harmadik könyv
107–110.	Lillához, távollétemben

111–112.	Szemrehányás
113–114.	Megkérlelés
115.	A' távolról kínzó
116–122.	Újlesztendei Gondolatok
123–126.	A' Békekötésre
127–129.	Köszöntő
130–133.	Habozás
134.	A' Keserű Édesség
135–137.	Búcsúvétel
138–139.	Lilla' Búcsúzalogjai
140–141.	A' Tavasz
142–143.	Az eltávozás
144–156.	Az utolsó szerentsétlenség
157–158.	Siralom
159–160.	Barátomnak
161–164.	A' Tihanyi Ekhóhoz
165–167.	Még egyszer Lillához
168–169.	Bácsmegyey' Leveleire
170–173.	Az Estvéhez
174–177.	A' Pillangóhoz
178–181.	A' Reményhez
182–184.	Lajistrom

20. Toldalék (Bécs 1802–1803/1803)(Told.)

1–4.	Méltóságos Királyi Tanácsos Somssich Lázár Úr' Ódája Méltóságos Rhédey Lajos Ts. K. Kamarás Ó Nagyságához Fordította Csokonay Vitéz Mihály
5–10.	Csokonay Vitéz Mihály' Ódája M. G. Festetits György Ó Nagyságához azon tárgy felől
11–16.	A' Szélhez. Óda Csokonay Vitéz Mihály által

21. Ódák (Nagyvárad 1802–1804/1805) (ÓD.)

[1.]	Lajistrom
	ELSŐ KÖNYV
3–5.	Serkentés a' Múzsához.

6–8.	Dr. Földi' sírhalma felett
9–10.	A' feléledtt pásztor
11–12.	A' szerelem' tilalma
13.	Egy kesergő magyar
14–15.	Felvidulás
16–17.	Fillishez
18.	A' búkkal küszködő
19–20.	A' Tavaszhoz
21–25.	Bakhushoz
26–27.	Víg élet a' Parnasszuson
28–30.	A' Nap' innepe
31.	Egy Tulipánthoz
32–34.	Paraszt dal
35.	A' versszéptő
36–40.	Szerelemdal. A' tsikó-bőrös kulatshoz
41.	Rózsím' sírja felett
42–44.	Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban
45–46.	Miért ne innánk
47–48.	Egy kétségsbe esett maga gyilkosa
49–50.	Dafnis hajnalkor
51–52.	Chloé Dafnishoz
53–54.	Álomlátás
55.	Dórishoz
56.	Hívása a' Múzsának
	MÁSODIK KÖNYV
57.	A' Múzsához
58–64.	A' Szélhez
65–69.	A' Magánosságához
70–72.	Kifakadás
73–76.	Virág Benedek Úrhoz
77–82.	A' Dorottya' kínjai
83.	Az Ekhóhoz
84–88.	A' N. Mélt. Gróf Szécsényi Ferentz Ő Exc.ja' Nemzeti Könyvtárjára...
89–90.	Az elszántt szerető
91–92.	Egy fiatal házósulandónak habozása
93–96.	Az én vagyonom
97–99.	Az Emberiség 's a' Szeretet

100–101.	Az Ember; a' Poézis' első Tárgya
102–103.	Egy Bétsi Magyar Gavallér
104–110.	Mélt. Gróf Festetits György Ő N.gára. A' hadi oskoláról
111–115.	Az elmátrónásodott Dóris
116–119.	Egy háládatlanhoz
120–121.	A' rövid nap 's hosszú éj
122–123.	Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor
124–125.	<i>Egy vén fának árnyékában régen szenvedő rózsafa</i>
126–128.	A' Fársáng' bútsúszavai
129–132.	Főhadnagy Fazekas Úrhoz
133–136.	Tüdőgyúladásomról

22. Alkalmatosságra írt versek (Nagyvárad 1802–1804/1805) (AV.)

I.	címlap
III–VIII.	Előbeszéd
1–42.	Az 1741 diki Diéta
43–54.	A' nemes magyarságnak felülésére
55–64.	A' Betsület 's a' Szerelem.
65–80.	A' Haza Templomának Örömnapja
81–89.	Látás
90–109.	Az Igazság' Diadalma
110–115.	Czindery' sírja felett
116–118.	A' Mennyeiek' Karja
119–124.	A' vitézkedő Magyarokhoz
125–132.	A' Dugonits' Oszlopa
133–139.	Ízis és Osiris
140–143.	T. N. Nadasdi Sárközy Istvánné [...] tiszteletére
144–155.	A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven
156–173.	Daphné
174–176.	A' híres Rátz Sámuel Úrhoz
177–178.	Salétrom Inspector Kiss Imre Úrhoz
179–192.	Serkentés a' Nemes Magyarokhoz
193–200.	Hunyady Ferentzhez
201–208.	A' korán megtisztelt virtus
209–212.	Tisztelő verzeset
213–216.	Dr. Földiről egy töredék

217–218.	Bútsúzás egy Lyánkától
219–222.	Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz
223–225.	A' semminél több valami
226–231.	A' békesség és a' hadi érdem
232–233.	Erdődi Lajoshoz
234–235.	Sárközy Kisasszon' halálára
236.	Belgrádra
237–238.	Görög Úrhoz
239.	Generál Hoche halálára
240–242.	Jósepha Kisasszonhoz
243–244.	Himfyhez
245–260.	Amaryllis
261–318.	Halotti versek
319–320.	Mutató Tábla

Címjegyzékek és szövegforrás-csoportok

1. Az *Első katalógus* anyagának összevetése a többi korabeli verslistával és verscsoporttal

A költői verstermés első időszakának, a *Diétai Magyar Múza* előtti műveknek ez az áttekintő táblázata két fő egységre tagolódik.

A bal oldali táblázatrész az *Első katalógus* feldolgozása, a sorszáмок, címek és a megjegyzések külön oszlopban találhatóak, noha a kéziratban folytatólagosak, amint az *Első Darab* oldalszámát jelző utalószámok is (a csillaggal jelölt számok a sor fölött vannak betoldva a kéziratban). Ahol a megjegyzés kurzív (a kéziratban aláhúzott), ott az egyidejű a tétel megjegyzésével, ezek lényegében nótautalások. Ezt követően a megjegyzések – a tinta színe alapján ítélve – utólagosak (a kéziratban szintén aláhúzva), a lista utolsó négy tételével egyidejűek, ezek aláhúzással vannak jelölve a jelen táblázatban is (az utolsó négy tétel kiskapitálissal). A 86. tételtől, vagyis közvetlenül a *Zöld Codex* anyagának végétől a műfajbejegyzések is utólagosak (legalábbis többnyire, az összegző bejegyzések bizonyosan), ezeket külön oszlopban a megjegyzések mellé rendezve közöljük, ezzel jelezvén összetartozásukat és későbbi keltüket.

A jobb oldali táblázatrész a korabeli listák és verscsoportok anyagát veti össze az *Első katalógussal*. Az *Első Darab tartalomjegyzéke* esetében a számok a jegyzékben található oldalszámok, melyek teljesen megegyeznek az *Első katalógus*nak az *Első Darabra* utaló számaival. Az összes többi szám sorszám, mind a listák, mind a verscsoportok tartalmát megszámoztuk (a *Zöld Codex*ben és a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben csak a Csokonai-verseket), s ez a szám szerepel a megfeleltetésekben az adott oszlopokban. A *Verstisztázati füzet* oszlopát két, valamiképp összetartozó verscsoport feltárására használtuk, az *Ódák olaszból* anyagát a sorszám elé tett *e* betűvel jelezzük itt, utalva arra, hogy ezek Eschenburg szöveggyűjteményéből készültek, s hogy ne legyen zavaró a címként használt megnevezés kezdőbetűje, az *o*, mely már szerepel a táblázatban. Hasonlóképpen jártunk el a *Zöld Codex* oszlopában, mikor ide iktattuk a *Három vers másolatában* található két tételt, *HV* jelzéssel.

Az 1. táblázatot 1. a kötet kihajthatós, számozatlan mellékleteként.

2. táblázat

Az *Első Darab* anyagából a Nagy Gábor-gyűjteményben meglévő versek szövegállapotainak összevetése a többi verscsoport megegyező műveinek szövegállapotával

Minthogy az *Első Darab* töredékekben maradt ránk, a csak címekről ismert anyagot a korabeli verscsoportok őrizték meg. A jelen táblázat ezen verseknek az egyes gyűjteményekben fellelhető szövegállapotait veti egybe, a *Nagy Gábor-gyűjtemény*ben található művek körére nézve. Külön táblázatokban kerülnek fel-tárasra azon versek szövegállapotai, melyek a *Versztisztázati füzet*ben, a *Szattmárnémeti-gyűjtemény* III. egysé-gén és a *Lugossy József-gyűjtemény*ben kívül más releváns korabeli forrásokban is hozzáférhetőek. A jelen táblázat címei az *Első katalógus* (és az *Első Darab tartalomjegyzéke*) megnevezéseit követik, középső oszlopai a három másolatgyűjteményt (*Nagy Gábor-gyűjtemény*, *Szattmárnémeti-gyűjtemény*, *Lugossy József-gyűjtemény*) dolgozzák fel, első és utolsó oszlopa pedig az autográf *Versztisztázati füzet*et és a *Diétai Magyar Műzsát*. A verseknek e táblázat csak az eltérést mutató sorait (esetleg címét) tartalmazza, félkövérrel kiemelve az eltérő szavakat.

<i>Cím</i>	<i>Sor</i>	<i>VT.</i> (1794)	<i>SZGY.</i> (1795)	<i>NG.</i> (1796)	<i>LJ.</i> (1796(?)	<i>DDM./ÓD.</i> (1796/1802–1804)
2. A' Búkkal küszködő	12.		Porba temet	Porba temet	Porba temet	Sírba temet (ÓD.: Porba temet)
1. A' Vidám Természeti Poéta						
3. Dafnis a' Hajnalhoz	C.		Dafnis a' Hajnalhoz	Dafnis a' Hajnalhoz		Dafnis Hajnal kor (ÓD.)
	3.		Báronyban innepli majd Napkelet	Báronyban innepli majd Napkelet		Báronyban idvezli majd Napkelet

<i>Cím</i>	<i>Sor</i>	<i>VT.</i> (1794)	<i>SZGY.</i> (1795)	<i>NG.</i> (1796)	<i>LJ.</i> (1796(?)	<i>DMM./ÓD.</i> (1796/1802–1804)
3. Dafnis a' Hajnalhoz	16.		Már piperés rétünknek	Már piperés rétünknek		Majd piperés rétünknek
	17.		Szárnymra kél a' rénél	Szárnymra kél a' rénél		Szárnymra kél a' víznél
4. Chloé Dafnishoz	4.		A' Dafnis tüzetől ég merevül	A' Dafnis tüzetől ég 's merevül	A' Dafnis tüzetől ég merevül	A' Dafnis tüzetől ég merevül (ÓD.)
	17.		Igy lelkedbe óltom lelkemet	Igy Lelkedbe óltom Lelkemet	Igy lelkedbe óltom lelkemet	Igy lelkedbe ontom lelkemet
5. Az Ekához	1.		Panaszaimat elegyes Óhajjtással	Panaszaimat elegyes Óhajjtással		Panaszimat Óhajjtással (ÓD. is)
	3.		Jere velem az Egeket Jajgatással	Jere velem az Egeket Jajgatással		Jer az Eget Jajgatással
6. Jöszte Poétának	C.		Jöszte Poétának	Jöszte Poétának		Hívása a' Múzsának (ÓD. is)
	9.		Enyelegvén Názóval (2x)	Enyelegvén Názóval		Vigadvánn a' Múzsákkal (DMM.) Vigadozván Názóval (ÓD.)
7. A' feléledt Pasztor			[NG. = SZGY.]	[NG. = SZGY.]		[teljesen más] (ÓD.)

<i>Cím</i>	<i>Sor</i>	<i>VT. (1794)</i>	<i>SZGY. (1795)</i>	<i>NG. (1796)</i>	<i>LJ. (1796?)</i>	<i>DDM./ÓD. (1796/1802–1804)</i>
8. Szerelmes fogadás	C.		Szerelmes Eggyezés (autográf, 1795)	Szerelmes Tagadás	Szerelmes Fogadás	Két szerető dalja (LD.)
	12.		Akkoris , míg csak lehellek	Addig is , míg csak lehellek	Addig is , míg csak lehellek	Addig is
	24.		Mellybe hint a' Hóld világos	Hol bocsát a' Hóld világos	Hol bocsát a' hóld világos	[teljesen más]
	28.		Éneket	Verseket	Verseket	Verseket
9. Egy kétségbesett Magagyilkosa	3.		látom Erynnis	látom Erynnis		látom Tartarus (OD.)
	15.		Melly ijesztóm valál	Melly ijesztóm valál,		Ki borzasztóm valál
	17.		Itt e' megszentelt Kép	Itt a' megszentelt Kés		Itt e' megszentelt Kés
10. A' Viola [EDt.: A' Violám]	C.	A' Viola		A Viola		
	5.	De látod é? nem mutatja	De látod nem mutogatja	De, látod nem mutogatja	De látod nem mutogatja	
	9.	Mint a' Napnak tekinteti	Mint a' Dicső Napnak Tekinteti	Mint a' dicső Napnak tekinteti	Mint a' dicső Napnak Tekinteti	

<i>Cím</i>	<i>Sor</i>	<i>VT.</i> (1794)	<i>SZGY.</i> (1795)	<i>NG.</i> (1796)	<i>LJ.</i> (1796(?)	<i>DMM./ÓD.</i> (1796/1802–1804)
– A' ptyolat	10.	Mikor a' setét felhőkből ki vetkezik	Mikor az Éjj gyászából ki vetkezik	Mikor az Ejj gyászából kivetkezik	Mikor az Éj' gyászából ki vetkezik	
	11.	Ki derül, s magát szebben kedvelteti	Magát szebb fénnyel kedvelteti	Magát szebb Fénnyel kedvelteti	Magát szebb fénnyel kedvelteti	
	13.	Úgy az ó szépségei	Úgy az ó szépsége	Úgy az ó Szépsége	Úgy az ó szépsége	
	14.	Mellyeket a' ruha fedett	Mellyet a' ruha el fedett	Mellyet a' Ruha elfedett	Mellyet a' ruha el fedett	
	15.	Komor fedelei	Komor setettsége	Komor Setettsége	Komor Setettsége	
	16.	Közül ki fényesedett	Alol ki fényesedett	Alól kifényesedett	Alól ki fényesedett	
22. Szerelmes Panaszok.	1.			Hogy kell magam' adnom alája?	Hogy kell nyakam adnom alája?	
	25.			Szánjátok Egek!	Szánjátok Egek!	
	27.			Enyhítetek állapotombann	Enyhítetek állapotombann	

<i>Cím</i>	<i>Sor</i>	<i>VT. (1794)</i>	<i>SZGY. (1795)</i>	<i>NG. (1796)</i>	<i>LJ. (1796?)</i>	<i>DMM./ÓD. (1796/1802–1804)</i>
24. Az Éj és a' Tsillagok	4.	's Régi napom nem derül Égre	Régi napom nem jön az Égre	Régi Napom nem jön az Égre	Régi napom nem jött az Égre	
	6.	Vigasztalni fogják magok	Meg-tudják vigasztalni magok	Meg tudják vigasztalni magok	Meg tudják vigasztalni magok	
	7.	Óh hát fényesítések Ejemet	Ah hát fényesítések Egemet	Ah, hát fényesítések Ejjemet	Óh hát fényesítések éllemet	
41. A' Fere- dés. Dal.						
38. A' Szépek Szépe						
47. A' Vízital	19.		El ment a' Pintéeknek egy nagy Apostola			El ment a' pintékből ki ott helytartó volt
	20.		Ki az édes bortól sok nyelvonn danola			Ki az édes bortól sok nyelvekenn danólt
48. Dugonits' Oszlopa						
49. Minden Szerelmes Katona						

3. táblázat

A' Dugonits' Oszlopa szövegforrásainak szövegállapotai

A táblázat a vers három szövegforrásának összevetését végzi el az eltérő sorok változatainak feltárásával. A negyedik korabeli kéziratosszövegforrás, Nagy Gábor másolata a *Szatmárnémeti-gyűjtemény* szövegállapotával egyezik meg, két kivétellel, az 55. és a 68. sorban. A további két nyomtatott szövegforrás (a *Szerecsenek* és az *Alkalmatosságra írt versek*) szövegállapotai jelentősen eltérnek e korai forrásokétól, az itteni összehasonlításba való bevonásuk ezért nem szükséges.

sor	<i>Pesti fogalmazvány</i>	<i>SZGY. [=NG.]</i>	<i>DMM.</i>
cím	–	A' Dugonits oszlopa	A' Dugonits' Oszlopa (Az ő Barátjához és Tisztelőihez.)
1–2.	Istenem igazán láttam é vagy talám A' játszi Álomnak mákos mézét nyálám	Istenem igazán láttam e' szememmel Vagy tsak álom játszott képzelődésemmel? –	Istenem! igazán láttam e szememmel, Vagy tsak álom játszott képzelődésemmel!
12.	Eggy kis Bokrétába őket egyengettem	Eggy kis Bokrétába tarkánn egyengettem;	Eggy kis bokrétába tarkán egyengettem;
29.	Rakás maradványok' pusztá dűledékit	Rakás Maradványok' pusztá Dűledékét	Rakás maradványok' pusztá dűledékit
32.	Eltemetve vagynak sók temető helyek.	El temetve van sok Temetésnek helye.	El temetve van sok temetésnek helye.
40.	Megvetve mohosan hevertelek a' porba	Meg vetve hevertelek mohosann a' porba.	Meg vetve hevertelek mohosan a' porba'.
49.	Egy homályos felhő mely a' lyúkból jöve	Eggy homályos Felhő, mely a Mélyről jöve,	Eggy homályos felhő, mely a' mélyről jöve,

sor	Pesti fogalmazvány	SZGY. [=NG.]	DMM.
55–56.	De az is olly zavart olly lassú olly siket Hogy ketteje közül nem hallod egyiket	De az olly is zavartt, olly lassú, és siket, Hogy már kettő közül [nem] hallhatd egyiket.	De az is olly zavart, olly lassú, és siket, Hogy már kettő közül nem hallhatd egyiket.
60.	A' mit a' Századok szűlnek , ő felfalja	A mit a' századok szűltek ő fel falja:	A' mit a' századok szűltek , ő fel falja:
61.	Torka nagy 's még gyomra sokkal nagyobb verem	Torka nagy, 's még nagyobb gyomrában a verem,	Torka nagy, 's még nagyobb gyomrában a' verem,
68.	Igen Omladékos gazos szövevényes	Igen omladékos, dudvas /s/ szövevényes,	Igen omladékos, dudvás , szövevényes.
78.	Hol hamar eltéved maga a' Tudomány	Hol hamar el téved maga a' Tudomány,	Hol könnyen el téved maga a' tudomány.
88.	Felszedett köveket rakták fel sorjába	Szedett követ ezek rakták fel sorjába.	Szedett követ ezek rakták fel sorjába.
89.	Mellyeket tsokok közt a' hív Emlékezett	Mellyet sok Tsókok közt a hív emlékezett	Mellyet sok tsókok közt a' hív emlékezett
91–92.	A' Kelleme magok faragták követit Bóvenn mázolván rá a' Szépség ' színeit.	's Akkor a' Gratziaák tsinosra faragták, Es reá a szépség' mazzát bőven rakták.	'S akkor a' gráziák tsinosra faragták, És reá a' szépség' mázzát bőven rakták.
95–96.	A' mint nézegettem soká azon kopott Maradványt a' mellyből rakták az Oszlopot	Mihelyt az oszlophoz közelébb eshettem, A' darab köveket rendre nézegettem	Mihelyt az Oszlophoz közelébb eshettem, A' darab köveket rendre nézegettem.

sor	Pesti fogalmazvány	SZGY. [=NG.]	DMM.
117.	Sok helyett az Oszlopon Árpád Taxus Zoltán	Sok helyenn a' kövönn Árpád, Tokszus, Zoltán	Sok helyen a' kövön Árpád, Takszus, Zoltán
125.	Sok Hazafi szemét könnyekkel áztatta	Szemét sok hazafi könnyekkel áztatta,	Szemét sok hazafi könnyekkel áztatta,
129.	Tiszteltem érzékeny szívvel érdeme[det,]	Tiszteltem Nagy Tudós! ennyi Erdemedet,	Tiszteltem. nagy Tudós! ennyi érdemedet,
131– 132.	A' Magyarok kegyes Istenét tiszteltem Hogy illy Magyar szívé Hazafira leltem	A Magyarok kegyes Istenét imádtam Hogy illy Magyar Szívű Hazám fiát láttam.	A' Magyarok' kegyes Istenét imádtam, Hogy illy Magyar szívé hazámfiát láttam.
135– 136.	Ezt kívántam néked és szólj jót erántam Azért hogy nem derék Versekkel kívántam	Ezt kívántam Néked; 's meg ne szólj ezekkel A' te érdemidhez illetlen Versekkel.	Ezt kívántam néked; meg ne szólj ezekkel A' te érdemidhez illetlen versekkel.
139– 140.	Szemléljétek Késő Unokánk Fiai! A' Nagy Dugonitsnak a' hiv Csokonai. mk. Pest. 15. Maj. 1795.	(*) Szemléljétek. Késő. Unokánk'. Fiai! A' Nagy Dugonitsnak. A hiv. Csokonai!	(*) Szemléljétek. Késő. Unokánk'. Fiai! A' Nagy Dugonitsnak. A' Hív. Csokonai!

A' vídám természetű poéta és A' Szépek' Szépe szöveghallapotai

A Bétsi Magyar Múzsában megjelent két vers esetében az első időszak szövegállapotainak az összevetése található e táblázatban (a *Lilla* változata mindkét költeménynél jelentősen különbözik, az itteni összehasonlításba való bevonása ezért nem szükséges). A *Versztiszlati füzet* javításait A' Szépek' Szépe szövegén szögletes zárójelben közöljük, ugyanitt A' vídám természetű poéta szövegállapota két kivételtől eltekintve megegyezik a *Convassatum Quid* által megőrzöttel, ezeket egyazon oszlopban helyeztük el. A Nagy Gábor-gyűjteményben csak utalás van A' vídám természetű poétának az *Uránia*-ban található szövegére, a másik vers azonban önálló szöveggel szerepel itt, ez utóbbi a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*-ben nincs meg. Az összevetéseket soronként végezzük, kivéve A' Szépek' Szépe két szakaszát, amelyekben nagymértékűek az eltérések.

sor	MMusa.	A' vídám természetű poéta	
		VT. = [CQ.]	Uránia = NG.
3.	's Lelket borzasztó Tsendesség'	's Szívet borzasztó Tsendesség'	'S Szívet borzasztó Tsendesség'
10.	Még az Élőbenn is meg-hal;	Még az Élőben is meg hal; [CQ.: elsőben is]	Még az előben is meg hal
14.	Árnyékát mutatja,	Árnyékát mutatja, [CQ.: mutogatja]	Árnyékát mutatja
27.	És szomorú siralmokat	És Siralmas Nótájokat	És siralmas notájokat
33.		innentől a második 4 verszak hiányzik [CQ.-ban is]	
36.	's Múlatja a' szép Nemet.	–	's Múlatiya a' szebb Nemet:

<i>A' vídám természetű poéta</i>				
<i>sor</i>	<i>MMusa.</i>	<i>VT. = [CQ.]</i>	<i>Uránia = NG.</i>	<i>SZGY.</i>
39–40.	Fűzzék össze rózsá színű újjaik, Élesztgessék ambróziás tsókjaik.	–	Fűzzék össze ró'saszínű Újjai, Élesszék fel ambróziás Tsókjai.	Fűzzék össze rózsá színű újjai Élesszék fel ambróziás tsókjai.
45.	Kisdéd, és kék töltésérjei	–	Apró, és kék Töltésérjei	Apró és kék töltésérjei
55.	Rózsábann a' kis Szerelmek meg-szálnak,	–	Ró'sában, a' kit Szerelmek megszállnak	Rózsában, a' kis szerelmek megszállnak
59.	's Pauzák' unalmas ideit	–	Pauzák' unalmas Idejét	's Pauzák unalmas idejét
61.	Ah! az híves Est-hajnalonn,	–	Áh! a' híves Esthajnalonn,	Ah! e' híves est hajnalon
<i>A' Szépek' Szépe</i>				
<i>sor</i>	<i>MMusa.</i>	<i>VT. + [VT]av./]</i>	<i>Uránia</i>	<i>NG.</i>
4.	Fel-lobbant óltárán temjénét égetvén,	's Fel lobbant óltárán temjénét égetvén,	Füstölő Óltárán Temjénét égetvén!	Fel lobbant óltárán temjénét egedvén,
6.	Félre! nem imádlak többé benneteket.	Félre! nem imádlak többé benneteket:	Félre! nem imádlak többé benneteket.	Soha nem imádlak többé benneteket
8.	Már az én szépebenn egy summában látok.	Már az én szépebbe egy summába' látok.	Már az én Szépebbe' egy Summába' látok.	Már Rozáliamba egyestve látok.
10.	A' miből ök eggyel alig dítsekednek.	A' miből ök eggyel alig dítsekednek:	Eggyütt, a' mivel ök, egyenként kérédeknek:	Eggyütt amivel ök tsak külön kérdetnek
11.	Hadd mondják a' kiknek van finomabb ízek,	Hadd mondják, a' kiknek van finomabb ízek: [vagyon tisztább]	Hadd mondgyák, a' kiknek vagyon tisztább ízek	Hadd mondják, a' kiknek vagyon tisztább ízek.

<i>A' Szépek' Szépe</i>				
<i>sor</i>	<i>MMusa.</i>	<i>VT. + [VT]aw.]</i>	<i>Uránia</i>	<i>NG.</i>
12.	<i>Te vagy a' remek kép, azok tsak a' Skitzek.</i>	<i>Te vagy a' Remek-kép! azok tsak a' Skitzek.</i>	<i>Te vagy a' Remekkép! amazok tsak Skitzek.</i>	<i>Te vagy a remek kép, ők pedig csak Skitzek.</i>
15.	Hogy ők Helénéért vesződtek Trójánál Nints hát semmi hiba (mind így ítélnének) Ezenn Remekébenn a' bóltis Természetnek. De én e' Remekbenn fogyatkozást látok,	Hogy ők Helénéért vesződtek Trójánál, Nints hát semmi hiba, mind így ítélnének, Nints e' Remekében a' bóltis Természetnek! De én e' Remekbe én egy hibát látok, [De Rozáliámba] Mellyre, ti, el fogott szemek pislogátok. [Mellyet, ti, Róziaba nemis gyánítátok.]	Azt, hogy Helénéért hartzoltak Trójánál, Nints hát semmi Hiba, mind így ítélnének, Ezen Remekébe' a' bóltis Természetnek – De óh e' Remekben én egy Hibát látok, A' mellyről ti éppen nem gondolkozátok,	Hogy ők Helenaert vesződtek Trójánál, Nints már semmi hiba mind így ítélnének, Nints e remekébe a szép természetnek. De én ez Remekbe egy nagy Hibát látok, Mellyet ti imádo szemek nem lattátok.
25–32.	Hogy ámbár a' pazér Természet bőv keze Minden szépségeket ez egyre himeze: Még is e' Remekbenn igen nagy tsonkúlás, Hogy ő vele is köz a' végső el-múlás.	Hogy ámbár a' pazér Természet' bő keze Minden szépségeket ez egyre himeze: Mégis e' remekben ez a' nagy tsonkúlás: Hogy ő veleis köz a' végső el múlás!	Hogy ámbár a' pazér Természet' bő Keze Minden Szépségeket ez egyre himeze, Még is e' Remekben az a' nagy Tsonkúlás: Hogy ő véle is Köz a' végső Elmulás.	Mert ámbár a pazér Természet bőv keze, Minden szépségeket ő rea himeze. Még is illy remekben tsak ez nagy tsonkúlás, Hogy ő vele is köz az első el mulas. –
36.	Minden szépségeket el-seperj azonnal?	Minden Szépségeket el-törölj azonnal –	Minden Szépségeket el-törölly azonnal.	Minden szépségeket el-törölly azonnal.

<i>A' Szépek' Szépe</i>				
<i>sor</i>	<i>MMusa.</i>	<i>VT + [VT]jav.]</i>	<i>Uránia</i>	<i>NG</i>
39.	Hadd tudjam! – Rósákat sirjára plántálok, Jer Szépem! tsak néked lehellek míg élek. Míg eszemet tudom, tsak te rád eszmélek. Ha meg-halsz, 's még akkor el nem hunyt életem: Meg merevedtt tested, szívembe temetem. Ha élet Tenéked még hosszabb adatott:	Hadd tudjam! sirjára Rósákat plántálok, Jer, Szépem! tsak Néked lehellek, míg élek: [Jer, Rózim!] Míg eszemet tudom, tsak te rád eszmélek. Ha meg-halsz, 's még akkor el nem hunyt életem: [Sőt ha majd a' Halál engem valahára] Meg mered'tt tested szívembe temetem. [Kebledből ragad vak Tartományára] Ha élet tenéked még hosszabb adatott: [Mikor már véretlen porrá változtatott] Szóljál sírom felett tsak vagy fél szózatot. 's Akkor is szikrái a' hév szeretnek, Fagyos tetemim közt egybe lángot vetnek.	Hadd tudjam, Sírjára Ró'sákat plántálok, Ha pedig ó néki több Élet adatott, Szóllyon Sírom felett tsak egy fél Szózatot. Akkor is Szikrái a' hév' Szeretnek Fagyos Tetemeim között Lángot vetnek.	Hadd tudom sirjára Rósákat plántálok Jer Rózim tsak néked lehellek mind addig míg élek Míg eszemet tudom tsak te rád eszmélek. Sőt ha majd az halál engem valahára Kebledből ragad vak Tartományára, Mikor már véretlen porrá változtatott; Szóljál sírom felett tsak egy fél szózatot Akkor is szikrái a' hív szeretnek Fagyos Tetemim közt egybe lángot vetnek.

5. táblázat

**A *Musa vetat mori*/Serkentése a' Múzsának/Serkentés a' Múzsához
szövegforrásainak szövegállapottai**

Az öt szövegforrás valójában csak négy, mivel a *Szatmárnémeti-gyűjtemény*ben kétszer szerepel a vers, s ezek az előfordulások ott össze is vannak utalva. A két nyomtatott forrás (a *Diétai Magyar Múza* és az *Ódák*) mellett még a három verset tartalmazó másolat eltéréseit kellett számbavenni. Mivel a kihagyások és átrendezések jelentősek, ezért a teljes szöveget beillesztettük a táblázatba.

Három vers másolata	SZGY. (18-21.)	SZGY. (35-36.)	DMM.	ÓD.
	Musa vetat mori	Musa vetat mori	SERKENTÉSE A' MUZSANAK	SERKENTÉS A' MUZSAHOZ
	Jer magunknak füzzünk szárnyakat Hogy ama márvány kőszálakat, Meg tetézhessük azokkal; Láthassuk várát a' Honornak Hol a' Múzsák edgy nagy tábornak Fejét fűzik Laurusokkal.		Jer! magunknak füzzünk szárnyakat, Hogy ama' bértzes kőszálakat Meg tetézhessük azokkal; Láthassuk várát a' Hónornak, Hol a' Múzsák edgy nagy tábornak Fejét fűzik laurusokkal.	Jer! magunknak füzzünk szárnyakat, Hogy ama' bértzes kőszálakat Megtetézhessük azokkal, Láthassuk várát az Ízlésnek, Hol a' Múzsák a' sok elmésnek Fejét fűzik babérok

<i>Három vers másolata</i>	<i>SZGY. (18–21.)</i>	<i>SZGY. (35–36.)</i>	<i>DMM.</i>	<i>ÓD</i>
	<p>A' halhatatlanság felette Örök templomát A' mellybe meg holt az halál: Itt ki szerette a' Múzsákat, Nevével kérkedő táblákat Vastag gyémántokból talál.</p> <p>A' Ditsóségnek trombitája, Nevét harsogva praedicálja Mindenütt a' Nemzeteknek; Ezt a' Hír fel vévén szárnýára Viszi a' világ két sarkára, Hogy által adja ezeknek.</p>	<p>A' ditsóségnek trombitája Nevét harsogva praedicálja Mindenütt a' Nemzeteknek; Ezt a' hír fel vévén szárnýára Viszi a' világ két sarkára, Hogy által adja ezeknek.</p>	<p>A' halhatatlanság felette Örök templomát A' mellybe meg holt a' halál. Itt, ki szerette a' múzsákat, Nevével kérkedő táblákat Merő gyémántokból talál.</p> <p>A' ditsóségnek trombitája Nevét harsogva prédikálja Mindenütt a' nemzeteknek; Ezt a' hír felvévén szárnýára, Viszi a' világ nég sarkára, 'S fülébe zengi ezeknek.</p>	<p>A' Halhatatlanság felette Öröm templomát A' mellyben megnólt a' halál. Itt, ki szerette a' Múzsákat, Nevével kérkedő táblákat Merő gyémántokból talál.</p> <p>A' Ditsóségnek trombitája Érdemét harsogva fúkálja Mindenütt a' nemzeteknek; Ezt a' hír felvévén szárnýára, Viszi a' világ nég sarkára, 'S fülébe zengi ezeknek.</p>

<i>Három vers másolata</i>	<i>SZGY. (18–21.)</i>	<i>SZGY. (35–36.)</i>	<i>DMM.</i>	<i>ÓD.</i>
	<p>Örömmel tapsolnak ő néki A' Gágesnek gazdag Környéki, Vissza echozik Iberus; Népei a' fagyos Éjszaknak 's Kik a' forró nap alatt lagnak, Hírdetik: Ki volt Homerus.</p> <p>Seculumi az el mulásnak Által adják ötet edgymásnak És meg őrizik hűséggel; És midőn sirjára mutatnak: Örömmek könnyeit hullatnak, Koronázván ditsóséggel.</p>	<p>Örömmel tapsolnak ő néki, Gágesnek gazdag környéki, Vissza echozik Iberus! Népei a' fagyos Északnak, 's Kik a' forró nap alatt lagnak, Hírdetik. Ki volt Homérus?</p> <p>Seculumi az el mulásnak Által adják ötet edgy másnak, És meg őrizik hűséggel; És mikor sirjára mutatnak Örömmek könnyeit hullatnak, Koronázván ditsóséggel.</p>	<p>Székulumi az elmúlásnak Által adják ötet eggy másnak, És meg őrizik hűséggel; És mikor sirjára mutatnak, Örömmek könnyeit hullatnak, Koronázván ditsóséggel.</p> <p>Népei a' fagyos északnak, 'S kik a' forró Nap alatt lagnak, Hírdetik, ki volt Homérus! Örömmel tapsolnak ő néki A' Gágesnek gazdag környéki, Vissza echozik Iberus.</p>	<p>Századjai az elmúlásnak, Általadják ötet egymásnak, És megőrizik hűséggel; És mikor sirjára mutatnak, Örömmek könnyeit hullatnak, Koronázván ditsóséggel.</p> <p>Népei a' fagyos északnak, 'S kik a' forró Nap alatt lagnak, Hírdetik, ki volt Homérus! Örömmel tapsolnak ő néki A' Gágesnek gazdag környéki, Visszaechozik Iberus. –</p>

<i>Három vers másolata</i>	<i>SZGY. (18–21.)</i>	<i>SZGY. (35–36.)</i>	<i>DMM.</i>	<i>ÓD.</i>
Ki Poëta nevet érdemel Annak olyan oszlopot emel, Foebus a' Poëták Attya Hogy betűi azon oszlopnak Semmi veszej közt el nem kopnak Még az idő sem bánthattya	Ki Poëta nevet érdemel Annak olyan oszlopot emel, Phoebus a' Poëták Attya; Hogy betűi ezen oszlopnak Semmi veszély közt el nem kopnak 's Még az Idő sem bánthattya	Ki Poëta nevet érdemel Annak olyan oszlopot emel, Phoebus a' Poëták Attya: Hogy betűi azon oszlopnak Semmi veszély közt el nem kopnak 's Még az idő sem bánthattya. Homér ral ennek közepében ¹ Örökké valóság keblében A' századokat számlálja: Mellyek kedve mellett Suhannak el 's ő felmettelve Nevét azokon találja.		

¹ A kéziratban ez a szakasz a 6. és a következő (Ha hát...) az 5., de utóbb, valószínűleg Csokonai saját kezűleg a szakaszszámok fölé beírta a fordított sorrendet jelző számokat (a 6. fölé: 1. és az 5. fölé: 2.).

<i>Három vers másolata</i>	<i>SZGY. (18-21.)</i>	<i>SZGY. (35-36.)</i>	<i>DMM.</i>	<i>ÓD.</i>
<p>Ha hát én reám tekintene Nyájias szemekkel Melpómene 'S Ha éneklője lehetnék! Mind a' ' halált mind más veszélyt 's kárt</p> <p>Melly a' legg nagyobbaknak is árt</p> <p>Egy bátor szívvél nevetnék.</p>	<p>Ha hát én reám tekintene Nyájias szemekkel Melpómene 'S Ha éneklője lehetnék! Mind a' ' halált mind más veszélyt kárt</p> <p>Melly a' leg nagyobbaknak is árt</p> <p>Edgy bátor szívvél nevetnék.</p>	<p>Vajha én reám tekintene Nyájias szemekkel Melpómene, És éneklője lehetnék! Úgy mind halált, mind más veszélyt 's kárt,</p> <p>Melly a' legnagyobbaknak is árt, Bátor lélekkel nevetnék.</p>	<p>Vajha én reám tekintene Nyájias szemekkel Melpómene, És éneklője lehetnék! Úgy mind halált, mind más veszélyt 's kárt,</p> <p>Melly a' legnagyobbaknak is árt, Bátor lélekkel nevetnék.</p>	

6. táblázat

A' rövid nap 's hosszú éj szövegeforrásainak szövegállapotai

Az öt szövegeforrás a *Verstisztázati füzet* utólagos javításával hatra bővül, továbbá a Juhász Géza által vizsgált *Convassatum Quid* és *Zilahi János-gyűjtemény* szövegállapotának lényegi egyezéseit/eltéréseit is beillesztettük. Jelezzük továbbá a megítélés szempontjából döntő jelentőségű javításokat a 19. sorban.

sor	VT. jav. előtt	VT. jav. után	ZC.	SZGY.	DMM.	ÓD.
cím	A' rövid Nap, 's hosszú Éj. [=ZJ.]		A Rövid nap és hosszú éjj	A Rövid nap és hosszú Éjj	A' rövid nap 's hosszú éj	A' rövid nap 's hosszú éj
3.	Sátort az Éj tsinála (=ZJ.)		Sátort az ég tsinála [=CQ.]	Sátort az ég tsinála	Sátort az Éj tsinála	Sátort az éj tsinála,
5.	Így húnnyik Életünk el,		Így húnnyik Életünk el,	Így húnnyik életünk el	Így múlik életünk el,	Így múlik életünk el,
19.	's Az É<g>jj be nem borítja [ZJ.: éjj]		É<j>j [CQ.: Ég]	Éj	éj	éj
21.	Éljünk, Baratim! e' szép	Éljünk, Baratim! a' szép	Éllyünk barátim e' szép	Éljünk barátim e szép	Éljünk, barátim! e' szép	Éljünk, barátim, e' szép
22.	Kies Világ' ölébe'	Gyönyörködés' ölébe'	Kies Világ' ölébe	Kies világ' ölébe	Kies világ' ölébe,	Kies világ' ölébe'
24.	's Borít setét kódébe! [=ZJ.]		Borít setét kódébe [=CQ.]	Borít setét kódébe.	'S borít setét kódébe.	'S borít setét kódébe.

7. táblázat

Verscsoportok és verslisták kronológiai rendjének áttekintése

A jelen táblázat a verscsoportok és verslisták keletkezésének egymásutánját időszalagra vetítve mutatja be, ami így egy sematikus kronológiai rendet körvonalaz, szükségszerűen leegyszerűsítően. Az egyes szövegforrás-csoportok betűjelei a meghatározható időponthoz, időszakhoz vannak igazítva, a bizonytalanságot a cellák nagysága és a betűjel cellákon belüli elhelyezése jelzi. A több sorra kiterjeszkedő cellák a szövegcsoporthoz tartozó források egymással való összefüggésére, a külön sorok és a sorok átfedései párhuzamos formálódásokra utalnak. A táblázat jellegénél fogva kiemel összefüggéseket, de egyben elmossa a részleteket, ezért csak a hozzáfűzött magyarázatokkal együtt tekinthető érvényesnek.

1794		1795		1796	
tavas	?	ősz	?	?	november
április–május	március	április–május	április–szeptember	április–szeptember	november

8. táblázat

Metastasio-fordítások a műlistákban és a szövegforrásokban

A Metastasio-fordításokat áttekinthető első táblázat az *Első katalógus* rendjét követi, feltüntetve az összes Metastasio-ra visszavezethető tételt, megadva a más listákkal való kapcsolatot, valamint a prózái és a verses kidolgozás kéziratának leelőhelyét, az esetleges nyomtatott kiadást szintén.

Első katalógus				Megfelelések az Első katalógussal								
Sorszám	Cím	Meg- jegyzés	ED. utal.	Listák			Prózában (autográf)			Versben		Kiadva
				EDt.	SZVI.	Merk.	egybe- számozva	önálló teljes	önálló töredék	autográf	másolat	
XXXIII.	Az Elmenetel. Metasztázióból. Dal.		60.	60.							LJ.	
XLIV.	A' Szabadulás. Dal Metasztázióból.		85.	85.		10.	11., 13., 15.				SZGY.	
LIII.	A' Pásztorkirály. Pásztori Énekes Játék III Felvon. Metaszt.		125.	125.				NG. (!)				(1806.)
LVII.	Ákhillés Stzírusbann. Énekes Érzékeny J. III Felv. Metaszt.		201.	201.					K674 39a-44b			
LXI.	Angélika. Szerenáta. Metasztázióból.		305.	305.		6.			K674 58a-62b	uo. (dalok)		DMM.
-XCI.	Az elhagyatott Didó. Énekes Szomorú J. III Felv. Metaszt.	Ki- tsinálni.			33.	5.		K674 1a-38b				

Első katalógus				Megfelelések az Első katalógussal							
Sorszám	Cím	Megjegyzés	ED utal.	Listák		Prózában (autográf)			Versben		Kiadva
				EDt.	SZVI.	Merk.	egybeszámozva	önállóteljes	önállótöredék	autográf	
-XCII.	Endimion.	Szerenáta. Metasz-tazióból.			34.				K674 49a-57b (1-11.)	uo. (dalok)	
XCIII.	Galathea.	Szerenáta. Metasz-tazióból.			35.	12.			K674 62b-71b	uo. (dalok)	(1806.)
-CI.	A' Tziklops.	Kántáta. Metasz-tazióból.			47.		8-10.			VT. előtt	
-CII.	A' Tántz.	Kántáta. Metasz-tazióból.					1-7.				
-CXII.	A' Ditsőség' Győzedelme.										
-CXIII.	Mária Trézia' Neve Napjára.	Kántáták									
-CXIV.	Mária Trézia' Születése Napjára.	Metasztazióból.			36.	10/A	16-19.			VT. előtt + K672/I	
-CXV.	Első Ferentz' Születése Napjára.										

Első katalógus				Megjelölések az Első katalógussal					
Sorszám	Cím	Meg- jegyzés	Ed. utal.	Listák		Prózában (autográf)		Versben	Kiadva
				ED.	SZVI.	Merk.	egybe- számozva	önálló töredék	autográf másolat
-CXVI.	A' Mentség.								
-CXVII.	A' Tanács.								
-CXVIII.	A' Zivatar.								
-CXIX.	A' féltés.								
LXXXVII.									
<-CXX.>	Az Akadály.	Kántáták							
-CXX.	A' Halászat.								
-CXXI.	A' Tavas.	Metasztá- zioból.							
-CXXII.	Az Álom.								
-CXXIII.	A' Név.	Ki-					20-42.		
-CXXIV.	A' Visszatérés.	tsinálni.							
-CXXV.	Az első Szerelem.								
-CXXVI.	A' félénk Szerelem.								CQ.
-CXXVII.	A' Szerelmek' fészke.								
Nincs rajta	Palinódia						12., 14., 15.		
Nincs rajta	Metasztázio' Sonettje								
Nincs rajta	A' Tavas. Canzonetta								
Nincs rajta	A' Nyár. Canzonetta								

9. táblázat
Metastasio-fordítások a K 674-es kötetben, fogásonként

Oldalszám		Cím	Jegyzés	Más mű bejegyezve
mai	eredeti			
1a–38b		Az elhagyatott Didó	Debretzenben, 1795	
39a–44b		Ákhilles Stzírusbann		
45a–48b	1–7.	A' Tántz		46b–47a. [Aranka Györgyhöz]
49a–57b	(1–11.)	Endimion + dalok		
58a–71b		Angelica + dalok		61a–62a: <i>Militat omnis amans</i> , prózaí bevezetés
		Galathea + dalok		62b: <i>Az estvéhez</i> (kései bejegyzés)
78a–81b	8–10.	A' Tziklops		
	11., 13., 15.	A' Szabadulás	[szembenéző	
	12., 14., 15.	Palinódia	oldalakon]	
		Metasztázio' Sonettje	[a két canzonetta befejező	
			szakaszai alatt] [mellette:] <i>Következik: La</i> <i>Partenza</i>	
82a–83b		A' Tavas	[a lap tetején:] <i>La Partenza</i> [alatta:] <i>Lásd más helytt.</i>	
		A' Nyár		
	16–19.	A' Ditsóság' Győzedelme.		
90a–93b		Mária Trézia' Neve Napjára.		
		Mária Trézia' Születése Napjára.		
		Első Ferentz' Születése Napjára.		

mai	Oldalszám		Cím	Jegyzés	Más mű bejegyezve
	eredeti				
94a–107b	20–21.	A' Mentség.			alatta dalmásolat
	21–23.	A' Tanáts.			
	24–25.	A' Zivatar.		[mellette:] <i>Lásd Verseiben</i>	
	26–27.	A' féltés.		[megcserélt sorrendben az előzővel]	
	27–28.	Az Akadály.			
	29–30.	A' Halászat.			alatta dalmásolat
	30–32.	A' Tavasz.			alatta dalmásolat
	32–33.	Az Álom.			alatta dalmásolat
	34–35.	A' Név.			
	35–36.	A' Visszatérés.			alatta dalmásolat
	36–37.	Az első Szerelem.			
	38–39.	A' félénk Szerelem.		[a következő lapjai közé ékelődve]	
	40–42.	A' Szerelmek' fészke.		[alatta:] <i>Szonétek I.</i>	alatta két dalmásolat + <i>Melitesz Rozáliához</i>

10. táblázat

A Diétai Magyar Múza anyagának megoszlása a belekerült verscsoportok szerint

<i>EK. sorszám</i>	<i>EK. cím</i>	<i>SZV2.</i>	<i>DMM. kötet, oldalszám</i>
<i>a Zöld Codex verscsoportjából (az Első hatalógus sorrendje szerint)</i>			
LXVI.	Az Estve. Elégia.		I. 7-9.
LXVII.	A' fösvény. Szatira.		I. 9-10.
LXVIII.	Az Álom. Elégia.		
LXIX.	Mindeg közel a' Halál. Elégia.		
LXX.	Konstántzinápoly. Elégia.		
LXXI.	A' Had. <Eleg> Szatira.		VIII. 113-114.
LXXII.	Színesség. Szatira.		I. 11.
LXXIII.	A' Szerentse. Levél.		I. 12-14.
LXXIV.	A' Tengeri Zivatar. Elégia.	9	III. 39-45.
LXXV.	A' Kevély. Szatira.	10	VII. 108-109.
LXXVI.	A' Földindulás. Elégia. ¹	4	VII. 111-112.
°LXXVIII.	<Egy > Mídás. Szatira.		
LXXIX.	Rút ábrázat 's szép Ész. Szatira.	1	II. 21-24.
LXXX.	Barát <ságos> i Bútsúvétel. Elégia.	11	VII. 109-110.
LXXXI.	Magyar! Hajnal hasad. Szatira.	2	III. 35-36.
LXXXII.	A' Magyar Gavallér. Leírás.	3	III. 33-34.
-LXXXIII.	A' Reggel. Elégia.		
°LXXXIV.	A' Del. Elégia.		

¹ Utána egy sorszám (LXXVII.) kimarad, ami majd a CXX. sorszámmal pótlódik vissza.

<i>EK. sorszám</i>	<i>EK. cím</i>	<i>SZV2.</i>	<i>DMM. kötet, oldalszám</i>
<i>a Zöld Codex verscsoportjából</i> <i>(az Első hatalógus sorrendje szerint)</i>			
LXXXV.	A' Nyár. Szatíra.	6	III. 36–39.
LXXXVI.	Az Ősz. Leírás.	7	II. 27–29. és IV. 51–54.
LXXXVII.	A' Tél. Szatíra.	8	IV. 54–58.
LXXXVIII.	Musa vetat mori. Ode.	16	II. 29–31.
LXXXIX.	A' Hír. Ének.	5	IV. 49–51.
–XC.	Az Árvíz.		
<i>az Ódák olaszból verscsoportjából</i> <i>(a Diétai Magyar Műzsa sorrendje szerint)</i>			
CXLVII.	Asztali Dal. Dal Mafféiből.		I. 14–16.
CXLII.	A' Szépség. Madrigál Lemenétől.		I. 16.
CXXXVIII	A' Róza. Dal Lemenétől.	13	II. 24–27.
CXXXVII.	A' Viola. Dal Kjabrerától.	14	III. 45–47.
<i>az Első Darab verscsoportjából</i> <i>(a Diétai Magyar Műzsa sorrendje szerint)</i>			
XVII.	Miért ne innánk? Dal.		II. 31–32.
VI.	Jöszte Poétának. Ode.		II. 32.
XVIII.	A' rövid Nap 's hosszú Éj. Dal.		III. 47–48.
XLIII.	A' Matska és a' Sajt. Mese Roberti után.		III. 48.
XXIX.	Hány a' Grázia? Epigramma Ausoniusból.		IV. 64.
XLVII.	A' Vizital. Szatíra.		VII. 104–107.
II.	A' Bükkal küszködő. Ode.		VII. 112.
LVIII.	Az én Vagyonom. Dal.	12	VIII. 114–117.

<i>EK. sorszám</i>	<i>EK. cím</i>	<i>SZV2.</i>	<i>DMM. kötet, oldalszám</i>
<i>az Első Darab verscsoportjából</i> <i>(a Diétai Magyar Múza sorrendje szerint)</i>			
XLVIII.	Dugonits' Oszlopa. Allegória.		VIII. 117–123.
X.	Felvidulás. Dal.		VIII. 123–124.
XI.	Eggy kesergő Magyar. Ode.		VIII. 124–125.
XXXIV.	A' fügefá, és Mondolafa. Mese Báldi utánn.		VIII. 125.
XXXV.	Szitzília és Neptún. Mese Báldi utánn.		VIII. 125–126.
XXXVI.	A' madár a' Szabadságbann. Mese Roberti utánn.		VIII. 126–127.
V.	Az Elkhóhoz. Ode.		VIII. 127.
XII.	A' Tavaszhoz. Ode.		VIII. 128.
LXI.	Angélika. Szerenáta. Metasztázióból.		IX–XI. 129–174.

11. táblázat

**Az Új katalógus tételeinek azonosítása
a Kéziratcsomók jegyzékei és a Rekonstruált katalógus alapján**

A táblázatban az *Új katalógus* négy fő eleme (jelölés, sorszám, cím, műfaj) mellett további oszlopok is találhatóak. Az első megjelöli azon tételeket, ahol a cím azonosítása bizonyítást igényel vagy kérdéses (ez utóbbi esetben a sor további része üresen marad). A második az egyes tételek *Kéziratcsomók jegyzékeinek* megfelelő csomó- és fogás-számát vagy számait adja meg, ez az összevetés központi eleme, majd a 13. táblázat alapján megadjuk a *Rekonstruált katalógus* köteg- és fogásbeosztásának számait, továbbá a nyomtatott kiadás megjelenési évét (ha van) és a kézirat esetleges hiányára utaló adatot. Lábjegyzetben magyarázzuk azokat az azonosításokat, melyekre a 6. fejezetben külön nem térünk ki.

Jel	sorszám	Új katalógus		A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfor- dulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
		cím	műfaj		egyszer	kétszer			
	1°	Az elragadtatott haj fűrt Vitézi Versezet öt könyvben írta az Anglus Pópe: fordítódott folyó Beszédbe.			6:1.		5:1		
	2°	Batracomýomachia vagy Béka egér hartz Blumauer modja szerént Magyarúl travestialódott: és a' Homér Originálja is mellé tétetődött négy Könyvben			6:2.		5:2		Vkt.: Bajnózi

Új katalógus				A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj			egyszer	kétszer			
	3°	A Gratziák: Consiliarius Wilánd Verseztette hat Könyvben. Németből fordítódott Prosában és Versben.								
	4°	Amintas. Pásztori érzékeny Játék öt Felvonásban Fordítódott a Tasso Olasz Munkáji közül								Vkt.: Schedius
	5°	Kleist Tavaszsa, s némely apró Munkáji. Németből apró versekbe								
	6°	A' Virgilius Georgiconja négy Könyvben.				1:2		3:6		
	7°	A' Szerelmek. Két Könyvben Originál Versbe, és folyó Beszédbe				10:19.				
	8°	A' Csókok. Edgy Történet az Arany Időből négy Könyvben. Originál folyó Beszédben.				10:20.		8:10		
	9°	Ode az Árnýék <hez> székhez Németből Blumauer után Versekbe.				10:22.		10:7		

Új katalógus			A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfor- dulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím		egyszer	kétszer			
+	10.	A' Ferdés Originalis Oda.	Oda.	Oda.	10:23			
±	11.	Ismét a Ferdés Originalis Cantata	Oda.	A' Duna nimfája ¹	6:5			
-	12.	Doctor Földi Természeti Históriajára Hexamaterekbe.	Alleg.		10:21. 13:1.	10:7		
-	13.	A' Dugonits Oszlopa strophakba	Alleg.		5:10.	(9:10)	1798	
-	14.	Nagy Sámuel Sanderjére Trochaeusokba	Oda.		13:2.		1794	Vkt.: Sander
+	15.	Gerlitzeként nyögétsel	Oda.		8:2. 9:5			
	16.	Hé ha tudná Kedves Lélek	Satyra.		8:3.	4:2		
±	17.	Jányka, míg ingó Szerelmed	Oda.		7:33 8:5.			
+	18.	Óh Tihannak ríjjadó leánya	Oda.		11:20.	? (7:14.)		
-	19.	Czinderi sirja felett	Oda.		5:7. 11:22.			

¹ A 10–11, 49, 78 tételek azonosításában a *Lilla első tervezete* van segítségünkre, ugyanis (ld. a 15. táblázatot) a költő e listára szorosan az *Új katalógus* sorrendjében írja ki a címeket, amelyet aztán számozással rendez már majd nem a későbbi kötetrendbe, de a számunkra most érdekes tételek helye egyértelmű. A 10–11. tételeket ugyanígy azonosítja Juhász Géza (JUHÁSZ, 1977, 377.), a kritikai kiadás itt nem foglalt állást, de a *Lilla első tervezeténél* szintén ezt adja meg (Költ. I., 239.). A másik kettővel Juhász Géza nem foglalkozik, Szilágyi Ferenc más címet ad meg (Költ. I., 227–228.).

Új katalógus				A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj			egyszer	kétszer			
-	20.	Mantua Megvételére kettős Strophákba.					5:6. 6:3.	5:3		
-	21.	Szépség ereje a' bajnoki szíven.				5:13			1797	
-	22.	A' Haza Templomának öröm napja Strophákba	Alleg.			5:4.			1798	
-	23.	A' Nemes Magyarságnak Felülésére Strophákba					5:2. 6:4.	5:4	1797	
-	24.	Edgy Szerentsétlennek Siralma. 15 Sýllabájú versekbe.		Egy szerentsétlen léleknek az édig való felemelkedése		13:3			1793	Vkt.: Magyar Musa Márton levele, 1802. márc. 2.
-	25.	Tsendesítsd Szíved háborúját.				8:23.		4:17.		
-	26.	Földi Ró'sa				9:1.		8:8		
	27.	Levél Gróf Szétsényhez		Levél Szétsényhez 1802. jan. 9.			10:1 13:4			
x	28.	In Promptu Erdődy Lajoshoz <Talán Bárándon lesz> [Cs. irónos jegyzése, utóbb áth.]				8:16.		4:10		ÚK.: irónos jegyz.
g	29.	Edgy Rósához	Oda			8:13.		4:9		

Új katalógus			A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím		egyszer	kétszer			
-	30.	Horvát Ádámhoz.	Horváth Ádámhoz 1792 (vagy 1799) ²			2:9 7:2		
-	31.	Gróf Szétsényinéhez.	Ízis és Oziris	8:11		4:8		
+	32.	Ít hagynám én ezt a' Várost.	Oda.		6:26. 9:9	5:7		
	35.	A' Vitéz Dorottya, vagy is a Dámák Diadalma a' Fárságon. Furtsa vitézi versezet négy Könyvben – Original kettős Strophákban		9:14				Sárközy István 1801-es levele
±	36.	A' Tanúnak hívott Líget	Pastor:	7:9.				
+	37.	A' Távolyról kínzó	Oda.	7:10.				
9	38.	A' Szamolcza.	O. A.	7:11.				

² Horváth Ádámhoz két episztoła készült, 1792-ben és 1799-ben, a *Kötegnaradányok leltára* az előbbi *Horváth Ádám Úr Levele és Válassza* címen (2:9) szerepelteti, míg a másikat *Horváth Ádám Úr Hívóczédulája, és arra való Felelet* (7:2), ez utóbbi megnevezés pontosan fedi a tartalmat. A *Kéziratokomák jegyzékei* és az *Új katalógus* azonban csak egy címet lajstromoz (*Horváth, és Horváthhoz, illetve Horvát Ádámhoz*), de az nem dönthető el kétséget kizáróan, hogy melyik verse vonatkozik e megnevezés. A *Vázlatos kiadási terv* szintén csak *Horvát Ádámhoz* címet ad meg. Az a tény, hogy az 1792-es vers szerepelt az *Első katalóguson*, ugyancsak kétféleképpen értelmezhető az *Új katalógus* szempontjából: ha a kiadás szándékát tekintjük az *Új katalógus*-beli lejegyzés céljának, úgy az eddigiekhez (és a vers jelentőségéhez) hasonlóan az 1792-es episztolára gondolhatunk, ha a kézirat pusztára regisztrációját, akkor pedig a későbbi, hiszen a korábbi már úgyis rajta volt a listákon. Mi az első esetet tartjuk valószínűbbnek.

Új katalógus					A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj				egyszer	kétszer			
x	39.	Anakreon, és Ovidius halála	<i>Epigr.</i>				7:12.				
	40.	A' Bor edgy Töröd Poetából	<i>Epigr.</i>				7:13.				
9	41.	A' Poetákba lakó Istenség	<i>Epigr.</i>				7:14.				
	42.	A' Méhekehez.	<i>Epigr.</i>				7:15.				
+	43.	Mi tesz Poetát?	<i>Epigr.</i>				7:16.				
+	44.	Az alvó Nimfa felett	Pastor.				7:17.				
	45.	A' Csókókba el tévedt Lélek	<i>Oda.</i>				7:18.				
+	46.	Az Esküvés.	<i>Oda.</i>				7:19.				
	47.	Az Esztendő négy szakaszsa. edgy kis Sonnet	<i>Oda.</i>				7:20.				
+	48.	Bíz én nem is törődöm már	<i>Oda.</i>				8:20.		4:14		
	49.	E' Szóról hogy Szeretlek	<i>Oda</i>		Meggkövetés		9:2				
±	50.	A' vidám Természetű Poëta	<i>Oda.</i>				7:1.				
9	51.	Az Anacreoni Versek	<i>O. A.</i>					4:2 7:3			
+	52.	Ró'sim Sirja felett	<i>Oda.</i>				7:4.				
9	53.	Az Emészto Tűz	<i>O. A.</i>					4:3 6:43.			
9	54.	Köszöntő	<i>Oda.</i>				7:5.				
9	55.	A' Leánykákhoz	<i>O. A.</i>				7:6.				
±	56.	A' Pillantó Szemek	<i>Oda.</i>				7:7.				
9	57.	Lillához [Lillám elég tsak egy szó...]	<i>Oda.</i>				7:8				

Új katalógus			A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfor- dulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím		egyszer	kétszer			
+	58.	Lillám Szátskája	műfaj Oda.	7:25.				
	59.	Megkérdelés.	Oda.	7:26.				
	60.	A' Bútsúvétel	Oda.	7:27.				
+	61.	A' feléledt Pásztor	Pastor.		6:23. 7:28.			
	62.	Reggeli Dall a' Ró'sához Gesznerből.	Pastor.	7:29.				
	63.	A' Fekete Petsét.	Oda.	7:30.				
+	64.	Lillától távolj létembe	Oda.	7:31.				
	65.	Illyen Dorgálást barátom	Epigr.	7:32.				
+	66.	Az Ejji és a' Csillagok	Epigr.	7:34.				
+	67.	Énekeljünk Czipriának	Oda.	7:35.				
x	68.	Édes Keserűség	Oda.	7:36.				
+	69.	Az Emberiség 's a' Szeretet	Oda.	7:37.				
±	70.	Hála Ének a' Vénus Óltaránál	Oda.	7:38.				
	71.	Edgy Violához.	Oda.	7:39.				
9	72.	Edgy Tulipánthoz.	Oda.	7:40.				
x	73.	Ujj Esztendei Gondolat.	Oda.	7:21.				
x	74.	A' Békeségről.	Oda.	7:22.				
9	75.	A' Vityillo. Paraszt Dall	Pastor.	7:23.				
	76.	Fúrtsa Alkú	Oda.	7:24.				
9	77.	Dithyrambus.	Oda.	11:8.				

Új katalógus				A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj			egyszer	kétszer			
x	78.	Az Estvéhez	Oda.	Csendes Estve...		9:7		8:5 2:7		
x	79.	Edgy Quodlibetre	Epigr.			11:18.		7:12		
x	80.	Nemes bátorítás. Elegiába.	Elegia.			8:12.				
±	81.	Én szenvedek 's pedig miattad	Oda.			8:14.		4:9		
=	82.	Penseroso.				8:15.				
+	83.	Oda. A' Magánossághoz.	Oda.			8:1.		4:1		
+	84.	A' Szerelem Tilalma	Oda.			8:22.		4:16		
	85.	Josepha Kisasszonyhoz				10:7.		9:2		
x	86.	Anacreontismusok N° 14.	O. A.			10:2–6. 10:8–16				
	87.	Edgy haládatlanhoz Olaszból.	Oda.			8:7.		4:4		
	88.	Bátsmegyei Leveleire	Elegia.							
+	89.	A' Semmiség örök Tavába	Oda.			8:21.		4:15		
	90.	Edgy Dámának Quodlibetjébe való Inscriptiók N° 6. ³	Epigr.			8:8.		4:5		

³ A *Kéziratsomók jegyzékei* ugyanezen megnevezéssel nyolcat említ, nem tudjuk, hogy elírásról van-e itt szó, vagy valóban kettővel kevesebb epigrammát regisztrál e listástrom.

Új katalógus				Előfordulása a Kcsj-n		Előfor- dulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím	műfaj	A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	egyszer			
9	91.	Kazinczi Pösisia.		A magyar Orpheusra ⁴				
x	92.	Altera iam teritur			11:12.			
x	93. ⁵	Quem tu Melpomene semel				8:17 11:11.	4:11	
x	94.	Donec gratus eram tibi	—		11:10.			
9	95.	A' szép Csetsek				4:13., 9:13.		
x	96.	Az Elmrónásodott Doris	Oda.		1:6.		1:4?	
9	97.	Midón iszom borotskát	O. A.					
9	98.	Virágzedéskor Amort	O. A.		6:45.		5:8	
—	99.	Doctor Rátz Könyvére				5:15. 11:17.	1794	
9	100.	Szép hajnal emeld fel	Oda.		6:22.		5:7	
9	101.	Beg kedves Napjaim	Oda.		6:14.		5:7	
	102.	Metastasio Cantatájí N° 15.					1:14	

⁴ A 91. és 131. tételek esetében A' Magyar Orpheusra címűn kívül más szóba jöhető verset nem tudunk megnevezni, s nem tudjuk eldönteni azt sem, hogy mindkettő arra vonatkozik-e (ha igen, miért ez az ismétlődés), ha nem, akkor pedig melyiket értjük itt. A kritikái kiadás kötetei a 131. tétellel azonosíthatók a nevezett verset (Költ. I., 229., V., 554.), a 91. tétel mellé kérdőjelet került.

⁵ Eredetileg itt is 94. sorszám áll, mint a következő tételnél, ezt értelemszerűen 93. lehet javítani.

jel	sorszám	Új katalógus		A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
		cím	műfaj		egyszer	kétszer			
	103.	A' Bagoly, és a Kótsak			6:6.		7:16 17:4		
	104.	A' Pillangó és Méh							
	105.	Az Álom	NB. ezek Paksy		6:61				
	106.	Konstantzinápoly	Urmál		6:63		5:9		
	107.	A' Nyár	M. Pályiban		6:64				ÚJK. jegyzése
	108.	Achilles Scirusban Metastasio Tragoediaja Olaszból	meglesznek [Cs. ceruzás jegyzése]						
+	109.	Laura Kellemességnek							
	110.	A' Varázs-síp		Oda.	6:17.		5:7		
							1:15		
-	III1.	B. Vay Miklóshoz.							
					8:9.		4:6		
x	II2.	A' haldokló Keresztény.		—		11:9.			
<-	II3.	Kondéra. >							
-	II4.	Palatinusnéra. Popéból.		Oda.	1:7		(3:2)		
					8:10		4:7		
x	II5.	Vályihoz és Dugonitsához.		Oda.					

⁶ A II5. tételben önmagában a Vályihoz és Dugonitsához megnevezés alapján nem dönthető el, hogy egy vagy két versre történik-e utalás, s hogy Vályi alatt Andrást vagy Klárát értjük-e (igaz, az utolsó, 171. tétel egyértelműen megadja a Vályi Klárára címet, ilyenből azonban ugyancsak van két vers). A Kéziratcsomók jegyzékai egyszer a Vályi megnevezést (13:5), másszor a Vályi Klárára címet alkalmazza. A 13:5 jelzet és a Műfajjegyzék alapján ez a vers az Ódák tervezete A' Műszához című versével tűnik azonosíthatónak, feltételeesen. A Dugonits utalás viszont a Dugonitsra című epigrammát jelölheti ebben az esetben.

Új katalógus				A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím	műfaj			egyszer	kétszer			
	<116.	<i>Alom Lillához</i> >	<i>O. A.</i>			1:6		1:4?		
9	<117.	Az elmatrónásodott Doris>				9:4.				
+	118.	<i>A' Reményhez.</i>	<i>Oda.</i>			1:7. ⁷		(3:2)		
x	119.	<i>Sándor Palatinusnéra Deákül.</i>				1:1.		3:1		
-	120.	<i>Gr. Károlyira Deákül.</i>								
-	121.	<i>Exin' sole mihi placuere cacumina. Prózában.</i>								
	119.	Izenget már valahára etc.				10:24.		9:8		
	120.	Hazámhoz. Levél.		[A' magyar nyelv feleléde] ⁸			10:17. 13:6.			
	121.	Sándor Leopold halálára.				11:7		7:3		
	122.	Hoche' halálára.				11:13.		7:7		
	123.	A' Békételenkedő.				1:3.		3:5		

⁷ Itt a 2 magyar epigrammát is említi.

⁸ A 120. *Hazámhoz. Levél* megnevezésnek a fennmaradt kéziratok között egyedül a Toldytól származó és hagyományossá vált *A' magyar nyelv feleléde* című szöveg felel meg, ez a megfelelés azonban feltűnően pontosnak mondható, így amíg más ennél pontosabban megfeleltethető szöveg nem bukkan fel, a kettőt azonosnak tekinjük.

Új katalógus				A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj			egyszer	kétszer			
	124.	Hunyadira.		Hunyadi Ferentzhez		6:20.	6:7 6:19 6:24			Székelý Péter levele
	125.	Budaira.				6:28.		5:7		
	126.	Menjetekek kis Szellőlők etc.				6:9.		5:8		
	127.	A' Farsang butsúzó Szavai.				10:25.		5:7		
	128.	Óh szegény Országunk etc.				13:7.				
	129.	Mindszentire.				13:8.				
	130.	Lantomtól bútsúvétel.								
	131.	Orpheusra.		A Magyar Orpheusra						
	132.	Sárházy Theresiára.				1:5.		3:3		
	133.	Marosvásárhelyi Gondolatok.							1801	
	134.	A' Nap' innepe.				11:16.		7:19		
	135.	Az Ember, a' Poésis' fő tárgya.				11:15.		7:9		
	136.	A' Némel Lyány' Notája.				6:13.		5:7		
	137.	Amint és Laura a' fák között.				6:32.		5:8		
	138.	A' Vatsora, Catullusból.								
	139.	Első Szerelemérzés.								
	140.	A' Szépek' Szépe.				6:8.		5:7		
	141.	A' Szabadulás, Metaszt.								
	142.	Mátyásira.						10:42		

Új katalógus			A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses	Előfordulása a Kcsj-n		Előfor- dulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
jel	sorszám	cím		egyszer	kétszer			
	143.	Tsikorgó' Versei.		6:10.		5:7		
	144.	A' félelmes Szerető, Metaszt.						
	145.	A' tiszta nyájasság hol örül etc.						
	146.	Gyenge róza bokor keserg buvában		6:16.		5:7		
	147.	Szeme nem sir; mégis nedves etc.		13:9.				
	148.	Az Ordó kiosztásakor.		1:7.		3:2		
	149.	Földy' Sirhalma felett.		8:19.		4:13		
	150.	Az embergyűlölő.		13:10.				
	151.	Thais.		13:11.				
	152.	A' Reggel.						
	153.	A' Hafiz' Sirhalma.			4:22. 9:10.			
	154.	A' búkergető.			4:12. 9:11.			
	155.	A' Szeplő.			4:17. 9:12.			
	156.	Görög Úrhoz.		11:14.		7:8		
	157.	Virág Úrhoz.		8:18.		4:12	1802. jan. 6.	
±	158.	A' muzsikáló Szépség.		9:8.		8:4		

Új katalógus			A cím azonosítása bizonyítást igényel, illetve kérdéses		Előfordulása a Kcsj-n		Előfordulása az RK-n	Korábbi kiadás	Korabeli adat a kézirat hiányára
Jel	sorszám	cím	műfaj		egyszer	kétszer			
±	159.	<i>Szerlemedal a' tsikobóros Kulatshoz.</i>			8:24.				
	160.	<i>Non ebur; neque aureum etc.</i>			8:25.		4:18		
	161.	Hunyadi Oratioja.		Hunyadi Ferentzhez					Székelv Péter levele
	162.	Dedicat. Gr. Széchényinéhez.		[Nagyságodnak kárpitokkal...]					
	163.	—— Gr. Széchényihez.		[Nagy lélek...]	3:3.				
	164.	—— Gr. Erdődynéhez.			3:4.				
	165.	A' Szabadsághoz. Németből.			3:1				
±	166.	A' Pillangóhoz.			3:2.				
	167.	<i>Euridychéz.</i>							
	168.	A' bátoraltan Szerelmes.			1:4.				
	169.	<i>Somogyi Nóta.</i>					6:18. 11:19.	5:7 7:13	
	170.	Az Égi Háború.			13:12.				
	171.	Vályi Klára.			13:13.				

12. táblázat

**A Kéziratcsomók jegyzékeinek megfelelő
Rekonstruált katalógus-jelzetek, kéziratos fogások
és Műfajjegyzék-tételek**

A táblázat-csoport a *Kéziratcsomók jegyzékei* csomóbeosztását követi, külön-külön táblázatban dolgozva fel azokat. Azt a kettőt, amelynél a lista is csak utalást ad meg, nem részletezzük itt, a *N° 2° Aranyos Csomó* tartalmának a rekonstrukciója a 20. táblázatban található meg, a *N° 12° Diétai Múza* esetében pedig a *Kéziratcsomók jegyzékei* is a nyomtatott kötet 'indexéhez' utasít a tartalmát illetően, ezt tesszük mi is (ld. a Szövegforrás-csoportok című részt). Az egyes csomók tételeit ma érvényes kéziratári jelzetekkel, a *Rekonstruált katalógus* köteg-fogás számaival és a *Műfajjegyzék* beosztásával feleltetjük meg, ezek külön-külön oszlopokban kapnak helyet (de csak akkor, ha az adott csomóra nézve van releváns megfelelés abban a vonatkozásban, ha nincs, az oszlopot, oszlopokat elhagyjuk). A kéziratári jelzeteknél egybevontuk a ma is egyben található fogásokat, a *Rekonstruált katalógus* esetében szögletes zárójelben illesztettük be a domináns köteg tartalmának feltárásába a más kötegbe került fogásokat. A *Műfajjegyzék* esetében az *Ódák* és az *Alkalmatosságra írt versek* körébe sorolt tételeket rövidítésükkel jeleztük (utólagos áthúzás esetén <>-ben), a másik három részbe utaltakat pedig + jellel.

<i>Kcsj. N° 1° Versek in 4°</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 3.</i>	<i>Mjf.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
1.	<Deák Versek Gr. Károlyra.>		1.	AV.
2.	<Magyar Versek Gróf Károlyira.>			
3.	<Énekek Ugyanarra.>			
2.	Magyar Georgikon, 2 Exemplárban.	K 672/I. 33a–73b	6.	
3.	A' békételenkedő.	K 672/I. 3a–5b	5.	
4.	Egy nagy Diarium, mellyben vagynak	K 672/II. 1a–31b	[18:6]	
	= Himfyhez.			(!AV.)
	= <A' bátortalan Szerelmes.>			
	= <Eurydicéhez.>			
5.	<Sárközy Therésiára.>	K 672/I. 2ab	3.	ÓD.
6.	<Az elmátrónásodott Dóris.>	K 672/I. 18ab	[1:4.]	ÓD.

<i>Kcsj. N° 1° Versek in 4to</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 3.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
7.	<Az Érdem' kereszt' kiosztásakor, mellyben vagynak>	K 672/I. 7a–15b	2.	AV.
	= <A' békeségről.>			
	= <A' török Muzsikáról.>			
	= <A' Palatinusnérol 2 Epigramma Deákúl, 2 Magyarúl.>			+

<i>Kcsj. N° 3° Számadó Diarium.</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>		
1.	<Schweitzer Nóta a' Szabadságfáról 2 Exemplárban.>	K 672/III. 1a–10b	+
2.	<A' Pillangóhoz.>		
3.	<Gr. Szécsényi Ferenc Ő Excához.>		
4.	<Gr. Erdődynéhez.>		

<i>Kcsj. N° 4° Anákreon Pure</i>	
<i>tétel</i>	<i>cím</i>
1.	A' Magyarokhoz
2.	Az Anákr. versek
3.	A' Hévség
4.	A' Leányokhoz
5.	Dorishoz
6.	Thales
7.	Lillához
8.	Barátomhoz
9.	Lillához
10.	Ámor
11.	A' fogadástétel
12.	A' Búkergető
13.	Egy Álom
14.	A' boldogság
15.	A' Szamótza
16.	Orgiák
17.	A' Szeplő

<i>Kcsj. N° 4° Anákreon Pure</i>	
<i>tétel</i>	<i>cím</i>
18.	Az Álomhoz
19.	Keserédes
20.	Az Eltávozás
21.	A' tavasz
22.	A' Hafiz' sírhalma

<i>Kcsj. N° 5° Magam Purizáltjai</i>		<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>	
1.	Az 1741diki Diéta.	AV.
2.	Az Insurrectióra.	AV.
3.	A' betsület és Szerelem	AV.
4.	A' Haza Templomának Örömnája.	AV.
5.	Látás. Denisből.	AV.
6.	Az Igazság' Diadalma.	AV.
7.	Czindery sírja felett.	AV.
8.	A' Mennyeiek' Karja.	AV.
9.	A' vitézkedő Magyarokhoz.	AV.
10.	A' Dugonits Oszlopa	AV.
11.	Ízis és Osiris.	AV.
12.	Sárközyné Neve' N.	AV.
13.	Szépség Ereje a' B.	AV.
14.	Daphné. Popéból.	AV.
15.	Rátz Sámuel Úrhoz.	AV.

<i>Kcsj. N° 6° Mások' írása</i>		<i>Katalógus N° 5.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>		
1.	Az elragadtatott Hajfűrt.	1.	
2.	Batrachomyomachia.	2.	+
3.	Mantua' megvétele.	3.	AV.
4.	Insurrectióról.	4.	AV.
5.	A' Feredés.	5.	
6.	A' Bagoly és a' Kótsag.	–	
7.	Hunyadira 3 Exemplárban.	6.	AV.

<i>Kcsj. N° 6° Mások' írása</i>		<i>Katalógus N° 5.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>		
8.	A' Szépek' Szépe.	7. [töredéke: Öt vers másolata]	
9.	A' Fársáng' butsúzó szavai.		ÓD.
10.	A' félelmes Szerető.		+
11.	A' Feredés.		
12.	A' Patyolat.		
13.	A' Német Lyány Nótája.		ÓD.
14.	Be' kedves Napjaim etc.		ÓD.
15.	A' ki nem volt soha Poéta etc.		ÓD.
16.	A' Rósa a' vén fa alatt.		ÓD.
17.	Az elragadtatott Érzések.		
18.	Hát Múzsáknak szentelt.		AV.
19.	Hunyadira.		AV.
20.	Budaira.		AV.
21.	Lengyel Neve napjára.		
22.	Szép Hajnal emeld fel		ÓD.
23.	Ott hol a' Patakocska etc.		ÓD.
24.	Ha valaha le foly az etc.		AV.
25.	Míg nálatok itt mül. etc.		ÓD.
26.	Itt hagynám én ezt a' Vár. etc.		
27.	Életem máí etc.	8. [NB. Dobrai= LJ.]	ÓD.
28.	Menjetek kis Szellők etc.		ÓD.
29.	Mért epezted bánatok. etc.		
30.	A' Mohátsi Nótára.		ÓD.
31.	Jer, kies tavasz, bots. etc.		ÓD.
32.	Laurám nyomát e' zöld fák etc.		ÓD.
33.	Ha most nem édes ének. etc.		ÓD.
34.	Igyunk barátim a' komor. etc.		ÓD.
35.	Ti Páfuson nyitott etc.		ÓD.
36.	Ah ne vesd rám két villám. etc.		
37.	A' Patyolat <i>Vide Supra</i>		
38.	A' Poétakban való Istenség		
39.	Óh Vénus terhes igája. etc.		
40.	Távolról kínzó.		
41.	Az éj és a' Csillagok.		
42.	Esdeklő bízattatás.		
43.	Az égető Kuttyátka. etc.		
44.	Az anákreoni versek.		
45.	Virágszedéskor Ámort.		+
46.	Az Elmenetel.		+
47.	A' Fársáng butsúzása.		ÓD.

<i>Kcsj. N° 6° Mások' írása</i>		<i>Katalógus N° 5.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>		
48.	A' Legatus	9. [NB. CQ.]	
49.	A' Kovátsi út		
50.	Az Anákr. versek		
51.	Felvidülés.		ÓD.
52.	Esdeklő biztatás.		
53.	A' félénk Szerető.		+
54.	A' Nap megint leszáll.		ÓD.
55.	Tél.		+
56.	Embergyűlölő.		+
57.	Barátságos bútsúvétel.		ÓD.
58.	A' Szerentse változó.		+
59.	A' Reggel.		+
60.	A' Dél.		
61.	Az Estve.		+
62.	Az Álom.		+
63.	Konstántzinápoly.		+
64.	A' Nyár.		+
65.	Az Ősz, mind a' 3 Hónapja.		+
66.	A' Kevély.		+
67.	A' vidám természetű Poéta.		

<i>Kcsj. N° 7° Csurgói Purizáltatás</i>		<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>	
1.	A' Vidám természetű Poéta.	
2.	Tsótsi. [?]	+
3.	Az Anákreóni versek.	
4.	Rózsím sírja felett.	ÓD.
5.	Köszöntő.	
6.	A' Leánykákhoz.	ÓD.
7.	A' pillantó Szemek.	
8.	Lillához. [Lillám elég tsak egy szó...]	
9.	A' tanúnak hívott Liget.	
10.	A távolról kínzó.	
11.	A' Szamótza.	
12.	Anákr. 's Ovid halála.	+
13.	Bacchus-Phoebus.	+

<i>Kcsj. N° 7^a Csurgói Purizáltatás</i>		<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>	
14.	A' Poétákban lakó Istenség.	
15.	A' Méhekhez.	
16.	Mi tesz Poétát?	ÓD.
17.	Az alvó Nimfa felett.	
18.	A' Csokokban eltévedt Lélek.	
19.	Az esküvés.	
20.	Az esztendő IV Szakasza.	
21.	Új eszt. gondolatok.	
22.	Új eszt. Dal.	
23.	A' Vityilló.	ÓD.
24.	Furtsa alku.	
25.	Lillám' szátskája.	
26.	Megkérlelés.	
27.	Kettős Mars.	
28.	A' feléledt Pásztor.	ÓD.
29.	Reggeli Dalotska a' Rósához.	+
30.	A' fekete Petsét.	
31.	Lilimtől távollétemben.	
32.	Barátomnak.	
33.	Laura míg ingó kegy. etc.	
34.	Az Éj és a' Csillagok.	
35.	Két szerelmes Dalja.	
36.	Édes keserűség.	
37.	Az Emberiség's a' Szeretet.	ÓD.
38.	Háláének Vénus oltáránál.	
39.	Egy Violához.	ÓD.
40.	Egy Tulipánhoz.	

<i>Kcsj. N° 8° Nagy Octávába lévők</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 4.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
1.	A' Magánossághoz.		1.	ÓD.
2.	Gerlitzeként nyögdtések	K 672/III. 103ab 104a–107a 107b–109a 109a–110a	2.	ÓD. (AV.)
3.	Héj ha tudná kedves Lélek etc.			
4.	Sárközyné' Neve Napjára.			
5.	Laura míg ingó kegyelmed etc.			
6.	A morte homines tantundem semper absumus		3.	+
7.	Egy háládatlanhoz.	K 672/III. 84a–85a	4.	ÓD.
8.	Quodlibetekbe valók. N° 8.	K 672/III. 58a–59b	5.	+
9.	B. Vay Miklósnak.		6.	AV.
10.	Daphne Popéból.	K 672/III. 86a–87b	7.	(AV.)
11.	Ízis és Osiris.	K 672/III. 80a–83a	8.	
12.	Nemes bátorítás.	K 672/III. 61a–62a 62ab 62a–63a 63a	9.	+
13.	Egy Rózsához. 2 Exemplárban [DebrK. R 788.6.]			
14.	Lillához még egyszer.			
15.	Penseroso.			ÓD.
16.	Erdődy Lajoshoz.	K 672/I. 26ab	10.	AV.
17.	Quem tu Melpomene etc.	K 672/III. 88a	11.	+
18.	Virág Benedek Úrhoz.	K 672/III. 118a–119a	12.	ÓD.
19.	Földy sírhalma felett.	K 672/III. 120a–121b	13.	ÓD.
20.	Biz' én nem is törődöm már etc.	K 672/III. 125a	14.	ÓD.
21.	Húgomhoz.	K 672/III. 122ab	15.	ÓD.
22.	A' Szerelem' tilalma.		16.	ÓD.
23.	Csendesítsed szíved hábor. etc.	K 672 IV. 119a	17.	+
24.	A' Csb. Kulatshoz.	K 672/IV. 27ab., 29ab 27b–28ab 28b	18.	ÓD.
25.	Non ebur, neque aurem etc.			+
26.	Az Estikék			<+>
27.	Lidia Napj. Komáromb.	K 672/IV. 135ab		<+>

<i>Kcsj. N° 9° Lepurizáltattak</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 8.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>		
1.	Földi Rózsa.	K 672/I. 21ab	8.
2.	Megkövetés.		
3.	Az Estvéhez. [Jövel felénk...]		[2:7]
4.	A' Reményhez.		
5.	Gerlitzeként nyögd. etc.		
6.	Én szenvedek 's ped. etc.	DebrK R 556. 2.	5.
7.	Csendes Estve etc.		
8.	A' Muzsikáló Szépség.	K 672/IV. 129ab	4.
9.	Itt hagynám én ezt etc.		
10.	Hafiz' sírhalma.		–
11.	A' Búkergető.	K 672/III. 55a–56b	–
12.	A' Szeplő.		–
13.	Egy Álom.		2.
14.	A' Fársáng. 2 Explár.		

<i>Kcsj. N° 10° Fragmenták</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 9.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
1.	Levél Gr. Szécsényihez	K 668 33a–42b	1.	
2.	Egy nyári este Lillát.	[AD.]		
3.	Parnassz vadon hegyénél.			
4.	Távol vagyok te tőled.			
5.	Míg Thales a' nagy Égnek.			
6.	Lantom danold Lieust.			
7.	Josepha Neve napjára.		2.	< + >
8.	Egykor hogy a' köpüből.	[AD.]		
9.	Mondod te szép Leányka etc.			
10.	Ne szóljatok meg érte.			
11.	A' rózsza szép virágszál.			
12.	Soká jön erre Lilla.			
13.	Lillám elég tsak egy szó.			
14.	Pillants reám Leányka.			
15.	Most jázminos Lugasb.			
16.	Az egész Világ feléledt.			
17.	Hazámhoz. Levél.	K 668 117a–120b	3.	
18.	Az arany idő. Tassóból			

<i>Kcsj. N° 10° Fragmenták</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 9.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
19.	A' Szerelmek.			+
20.	A' Csókók.			+
21.	Földi Természeti Históriajára.	K 672/III. 89a–92b	7.	<+>
22.	Blumauer az Árnyékszékhez.			+
23.	A' ferdő Nimfa.			
24.	A' feleség.	K 672/III. 130ab	8.	
25.	Óh szegény országunk etc.			
26.	Orpheusra.			
27.	Militat omnis amans		16.	
28.	Sándor Palatinushoz. Deákúl.			AV.

<i>Kcsj. N° 11° Rongyosok</i>		<i>Mai kéziratári jelzet</i>	<i>Katalógus N° 7.</i>	<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>			
1.	Purgoma.	K 672/III. 14ab	1.	+
2.	Árpád.			
3.	A' Méh, és Here			+
4.	Új Magyar.			+
5.	Kopátsi.			+
6.	Horváth, és Horváthoz.	K 672/IV. 149a–15b	2.	AV.
7.	Sándor Palatin. Emblema.	K 679/I. 125ab	3.	AV.
8.	Dithyrambus.			ÓD.
9.	A' haldokló Keresztyén. Pope.			+
10.	Donec gratus eram tibi.			+
11.	Quem tu Melpomene.	K 672/IV. 1ab 3ab		+
12.	Altera jam teritur etc.			+
13.	Hoche halálára.	K 672/II. 42ab	7.	<+>
14.	Kerekes' halálára.		8.	AV.
15.	Az ember a' Poésis fő tárgya.	K 672/II. 32ab	9.	ÓD.
16.	A' Nap' Innepe.	DebrK. R 788. 12.	19.	ÓD.
17.	Rátz Sámuelhez.			<AV.>
18.	Egy Quodlibetre.	K 672/IV. 128ab	12.	+
19.	Somogy Vármegyei Nóta.	K 672/I. 20ab	13.	<AV.>
20.	A' Tihani Ekhóhoz.		14.	
21.	Hol vagytok óh Lethe etc.	K 672/III. 15b–16a		+
22.	Czindery sírja felett.			<AV.>

<i>Kcsj. N° 13^a Holmi</i>		<i>Mfj.</i>
<i>tétel</i>	<i>cím</i>	
1.	Doctor Földi Természeti Históriájára.	+
2.	Nagy Sámuel Sanderjére.	AV.
3.	Egy szerentsétlen siralma.	
4.	Levél Gr. Szécsényihez.	+
5.	Vályihoz.	ÓD.
6.	Hazámhoz. Levél.	AV.
7.	Mindszentire.	AV.
8.	Lantomtól bútsúvétel.	+
9.	Szeme nem sír, mégis nedves.	ÓD.
10.	Az embergyűlölő.	+
11.	Thais.	+
12.	Az Égi Háború. Metast.	+
13.	Vályi Klárára.	AV.
14.	Hercules. Janus Sec.	+

13. táblázat

**A Rekonstruált katalógus tételeinek összeállítása
listák és kéziratok alapján**

A táblázat azt a rekonstrukciót mutatja be, ami az 1802 végétől kialakítani kezdett, s a költő haláláig érvényes kéziratrendszerből a négy vonatkozó listában (Ktl., Kcsl., Kcj., AVt1.) és a kéziratokban ma fellelhető köteg-fogás számok alapján látható. Vagyis elválasztjuk egymástól a ténylegesen létező listákat és az új katalogizálási rendszer egészének rekonstrukcióját, s azt mutatjuk meg, hogy a rendszer egyes elemei milyen filológiai forrásokra vezethetők vissza. Számkettőződés mindössze néhány esetben fordul el (egyszer fogásnál, egyszer egy egész kötegnél), bizonytalanság inkább abban van több ízben is, hogy egy adott jelzést egy fogásra vagy csak egy címre tekintünk érvényesnek. A rekonstrukció filológiai problémáira a lábjegyzetekben térünk ki.

Megnevezés			Azonosítás			
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista	
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj. AVt1.
1.	1.	Weber Cantátája	K 668 1a–24a ¹			+
	4.	[Az elmatrónásodott Dóris] [Kivonatok az Árpádiáshoz I.]	K 672/I. 18ab K 668 124a–125b ²			
	6.	[Költészeti kézikönyv tervezetei I.]	K 679/I. 2a–4a			
	7.	[Első katalógus]	K 679/II. 27a–29b			
	8.	Kinizsi Pál Hamvai	K 668 25a–32b			+
	9.	[Kijegyzések fordításokkal]	K 679/I. 22a–22b			
	10.	[Szerelmem pompásabb sírt nem talál...]	K 672/III. 128a–129b			
	11.	A' Babérról ³		+		

¹ Az 1a–12b az 1796-os nyomtatvány, autográf javításokkal, utána a német eredeti Csokonai másolatában, a kötegjelzés itt van (a 13a oldalon).

² Két helyen van ugyanaz a köteg-fogás-jelzés.

³ Csak a *Kivonat Clióhoz* címmel kiadott egy lapos kivonat van meg, ez inkább előmunkálata az itt jelzett műnek.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista		
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVt1.
1.	12.	[Kivonatok az Anakreoni Dalokhoz II–III.]	K 679/I. 70a–75b				
	14.	A' Kantáták	K 674 1a–107b ⁴	+			
	15.	A' Zauberflöte Magyarúl	K 676 60a–109b	+			
	16.	[Jelentés Márton József Lexiconára]	K 755/I. 40ab				

2.	1.	Dajka Verseire jegyzések.	K 755/I. 32a–37b ⁵	+	+		
	2.	Értekezés az Epopeáról.	K 668 69a–92b ⁶		+		
	3.	A' Pásztor Király, énekes Játék.		+	+		
	4.	Tháís. – Hercules, és Ámor.	K 672/IV. 145ab ⁷	+	+		
	5.	Budaira.			+		+
	6.	Az Otahajta.	K 672/IV. 147b–148b ⁸	+	+	+	
	7.	A' Kánári és a' Balha. ⁹	K 672/III. 29a–30b	+	+		
	8.	Marosvásárhelyi gondolatok.	K 672/IV. 113a–115b	+	+	+	
	9.	Horváth Ádám levele, és Válasz.	K 672/II. 36a–37b ¹⁰	+	+		
	10.	A Szélhez.			+		
	11.	Gr. Szétsényi Bibliothecájáról.	K 672/III. 123a–124b		+		
	12.	[kitöltetlenül maradt]			+		

⁴ A Ktl. megnevezése csak a kantátákra utal, az 1:14 jelzet a *Dalok Endymionból* lapján (57ab) van, ezért itt a Metastasio-fordítások teljes csomójának jelzetét megadjuk.

⁵ Sem a fogalmazványon, sem a tisztázaton nem találtuk meg a jelzetet.

⁶ Az első lap tetején: <N. 2:2>, mellette: 12:14. Vagyis a a Kcsl. jelzete le van húzva, s mellé a Ktl. jelzete került.

⁷ Ez is az ED. maradványa, de a vele összetartozóktól (l. 5–6.) elkülönített fogásként van listázva.

⁸ A Kcsl. számozza a ma már hiányzó, illetve töredékes Budai-verset is, míg a Ktl. kihagyja, ez is arra utalhat, hogy az előbbinél megvolt még a jelzés, s aztán tűnt el, a kézirat megcsonkulásával. Ezzel látszik összhangban lenni, hogy az AVt1. autográf listáján szerepel.

⁹ Csak a cím, alatta *Az Estvéhez* [Jövel felénk ...].

¹⁰ A levél vége elkeveredett innen (K 675 92b), a válasz nem található meg.

Megnevezés			Azonosítás			
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista	
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj. AVt1.
3.	1.	Gróf Károly József.		+		+
	2.	Az Érdemkereszt kiosztásába. D ^o Kondé egy darabig ¹¹	K 672/I. 7a–15b	+		+
	3.	Sárközi Teréziára.	K 672/I. 2ab	+		+
	5.	Tavaszi, Nyár, Tél, vagy a' Békételenkedő.	K 672/I. 3a–5b ¹²	+		+
	6.	Georgikon.	K 672/I. 33a–73b ¹³	+		

4.	1.	A' magánossághoz			+		
	2.	Gerlitzként nyögdtéselek Héj ha tudná kedves Lélek Sárközinéhez Lyánka mig ingó kegyelmed.	K 672/III. 103a–110b		+		
	3.	Az Álom. – a' Dél. – a' Had. Musa vetat mori. – A' Gazdag. – A' Halál. ¹⁴		+	+	+	
	4.	Egy Haládatlanhoz	K 672/III. 84a–85b ¹⁵	+	+		
	5.	Quodlibetbe valók N ^o 8. [Kcsl.] Távollétembe [Ktl.]	K 672/III. 58a–59b	+	+		
	6.	Báró Vay Miklóshoz			+		+
	7.	Dafne, Popéból.	K 672/III. 86a–87b		+		
	8.	Isis, és Oziris.	K 672/III. 80a–83b		+		

¹¹ A csomó tartalmából a Kcsj. még a két Palatinusné-epigrammát is feltünteti, a többi azonban nincs rajta azon sem.

¹² A Költ. I. 117. egy fogásban jelzi ezzel az [*Orpheus innepet tart...*] kezdetű vázlatot, de jól láthatóan különállóak.

¹³ A több fogásból álló csomóban az 57a–59b oldalakon található fogáson van a jelzet.

¹⁴ A Ktl.-ben ez áll megnevezésként: *Az Álom sat.*, a Kcj.-ben: *A' Dél*, utána még egy jelzet =(N 5:9), alatta: *A' Gazdag*. Egyébként éppen ezek a címek vannak aláhúzva Kiss Imre jegyzékében!

¹⁵ A Költ. I. 125. jelzésével szemben különálló fogás.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista		
kötég	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVt1.
4.	9.	Nemes bátorítás. – Egy Rosához. – Lillához. ¹⁶ – Penseroso ¹⁷	K 672/III. 60a–63b		+		
	10.	Erdődi Lajos verse, és válasz.	K 672/I. 26ab	+	+		+
	11.	Quem tu Melpomene semel.	K 672/III. 88ab	+	+		
	12.	Virág Benedekhez.	K 672/III. 118a–119b		+		
	13.	Földi Sirhalma felett	K 672/III. 120a–121b		+		
	14.	Biz én nem is törődöm már.	K 672/III. 125a–127b	+	+		
	15.	A’ semmiség örök Tavába.	K 672/III. 122ab	+	+		
	16.	A’ Szerelem tilalma.	DebrK. R 1021.	+	+		
	17.	Tsendesítsed szived háborúját	K 672/IV. 119ab	+	+		
	18.	A’ Tsikóbőrös Kulatshoz. Non ebur nec aureum. ¹⁸ Az Estikék. A’ Patsirta Komárombann. ¹⁹	K 672/IV. 17a–29b 135ab	+	+		+
19.	A’ Bétsbe kinyomtatott Kóták.			+			
20.	Azoknak Correcturája.			+			

5.	1.	A' Hajfűrt			+		
	2.	Batrachomimachia.		+	+		
	3.	Mantua.		+	+		+
	4.	Insurrectio.			+		
	5.	Feredés. ²⁰	K 672/IV. 105a–110b		+		
	6.	Hunyadi.	K 672/IV. 13a–20a		+		+

¹⁶ Még egyszer Lillához

¹⁷ Az elszánt Szerető

¹⁸ A Ktl. csak ennyit ír az egész fogásról: Non ebur etc.

¹⁹ A kézirat elkerült a fogásból, így nincs rajta a jelzés közvetlenül, de a Kcsl. mellett az AVt1. kifejezetten csak ezt az egyet emeli ki az egész fogásból.

²⁰ A csomóban van még két kisebb Kleist-darab. Utána pedig e vers és A' patyolat másolata, ami azonban a 130a–131b fogásához tartozik (N 6:5).

Megnevezés			Azonosítás			
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista	
kötet	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj. AVt1.
5.	7.	Félénk szerelmes [Ktl.] Bár az ég búsulva néz is [Kcj.] Hunyadi [AVt1.]		+	(+) ²¹	+
	8.	Miért epezted bánatokkal		+	(+)	
	9.	Convassatum Quid	K 672/III. 37a–54b	+ ²²	+ ²³	+ ²⁴

6.	5.	Az éj és a' tsillagok [Éltemnek fényes...] Két szerelmes dalja <Az én tzímerem> Dugonitsra Epigramma	K 672/IV. 130–131b			+
----	----	---	--------------------	--	--	---

7.	1.	Öt elmés Epigrammák	K 672/III. 14ab	+		
	2.	Horváth Ádám Úr Hívó-czédulája és az arra való Felelet	K 672/IV. 149a–15b	+		
	3.	[Sol cum Parhelio]	K 679/I. 125ab			
	5.	Mig engem szeretél vala		+		
	7.	Valld meg kérlek [Alku] [Ktl.] Generál Hoche halálára [AVt1.]	K 672/II. 42ab	+		+
	8.	Kerekes halálára		+		+
	9.	Oh mely örömben [Az ember a poézis első tárgya]	K 672/II. 32ab	+		

²¹ A Kcsl. e lapja el van szakadva, így a 7. fogás vége és a 8. fogás eleje, a szám megnevezésével, nem maradt fenn, de a verscímek tételes felsorolása kétségtelenül bizonyítja, hogy a vonatkozó versgyűjtemények katalogizálásáról van itt szó.

²² E másolatgyűjtemény tartalmazza a Ktl. által a 7. pontban említett Metastasio-fordítást.

²³ Pontosán leírja a CQ. tartalmát

²⁴ A' Dél című versnél a N 4:3 hivatkozás mellé oda van írva a N 5:9 is, ami a CQ-ra utal. Csak ezt a verset nevezi meg belőle, melyen a költő autográf javításokat végzett.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista		
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVtL
7.							
	12.	Mi a' Világ ha képzelem	K 672/IV. 128ab ²⁵	+			
	13.	Jövendőlés az első Oskoláról, a' Somogyban	K 672/I. 20ab				
	14.	Tihan.		+			
	15.	A' Pillangó és a' Méh A' Bagoly és a' Kótsag	K 675 87a–91b ²⁶			+	
				+		+	
19.	[A' Nap innepe és A' Békekötésre versszakkezdő szavai]	DebrK. R 788. 12.					
8.							
	2.	A' szép mellyek				+	
	4.	A' muzsikáló szépség	K 672/IV. 129ab				
	5.	Az Estvéhez [Csendes Estve...] Még egyszer Lillához Siralom	DebrK R 556. 2.				
	8.	Földi Rózsa	K 672/I. 21ab				
	10.	A' Csók	K 675 15a–38b	+			
	11.	Amaryllis				+	

²⁵ A fogásban még: *Anakreon 's Ovid, Bacchus Phoebus*, töredék a *Bácsmegyei 'Leveleire* című versből.

²⁶ Csak ezen a fogáson van rajta a katalógus-jelzet, a másik dialógusnak nem ismerünk olyan kéziratát, amelyen szerepelne, viszont a Ktl. éppen *A' Bagoly, és a' Kótsagot* jelöli meg ezzel a jelzettel, a másikat nem (a Kcj.-n mindkettő mellett ott áll e szám), s a Ktl. adatából világos, hogy egy másik kéziratot is lajstromoz, talán a Kcsl. adatával megegyezően a N. 17:4 tétellel gondolhatunk itt is.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista		autográf, autorizált lista	
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVt1.
9.	1.	Koháry-levél	K 668 33a–42b ²⁷				
	2.	Josepha kisasszonyhoz [Avt1.] Pillants reám leányka [Kcj.]				+	+
	3.	A' magyar nyelv feléledése	K 668 117a–120b				
	7.	Dr. Földiről egy töredék Az Estvéhez [Csendes Estve...] utolsó szakasz [Árnyékszékhez, a német eredeti másolata]	K 672/III. 89a–92b ²⁸				+
	8.	[Izenget már valahára...]	K 672/III. 130ab				
	9.	Orpheusra				+	
	10.	Dugonits oszlopa	K 755 7a–8b				+
	11.	[Vázlatfüzet A' Tsókokhoz]	K 675 1a–14b				
16.	Militat omnis amans				+		
10.	42.	Mátyásira					+
11.							

²⁷ A 33ab kéziratári jelzet a borítékot jelöli, ezen van a köteg-fogás jelzet is.

²⁸ A jelzet a Földi-versre vonatkozhat, mert Az *Estvéhez* utolsó szakasza későbbi bejegyzésnek tűnik.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista		
kötet	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVt1.
12.	1.	Anacreoni Dalokra való Jegyzések	K 755 18a–27b	+			
	2.	A' Nagyságról [?]		+			
	3.	Viszszajövetel az Alföldről és Lótsere	K 755 5a–6b	+			
	4.	Ének [?]		+			
	5.	Vigasztalás egy Meghólt Barátja Hitveséhez [Batsányi]	K 755/II. 45ab	+			
	6.	Mélt. Rhédey Lajos Urhoz	K 672/III. 95a–96b	+			
	7.	A' Hesperii Méhes története	K 672/I. 25ab	+			
	8.	Az Irigyekkel való nem gondolás [Nemes bátorítás]	K 672/IV. 137a–138b	+			
	9.	A' Méhetskéhez		+			
	<10.	F. H. >		+			
	<10.	Európa elragadtatása >	K 667 49a–52b	+			
	12.	Bútsúvétel		+			
	13.	Léthe		+			
	13.	<NB> az Álom leírása folytatása ²⁹	K 672/III. 25ab	+			
	14.	Magyar Epopeáról	K 668 69a–92b ³⁰	+			
	15.	Juliána Napra Köszöntő	K 755/I. 1ab	+			
	16.	Anakreon és Ovid. Epigramma.	K 672/IV. 112ab	+			
	17.	Hogy nem személyesen etc.		+			
	17.	Adonis halála ³¹		+			
20.	Újesztendei ajándék	DebrK. R 788. 7.	+				

²⁹ Ez a következő lap tetején, az ismételt kötegelzés után található.

³⁰ Az első lap tetején: <N. 2:2>, mellette: 12:14. Vagyis a a Kcsl. jelzete le van húzva, s mellé a Ktl. jelzete került.

³¹ Ez a következő lap tetején, az ismételt kötegelzés után található, a címetek nem tudjuk azonosítani.

Megnevezés			Azonosítás			
			kézirat	kései lista	autográf, autORIZÁLT lista	
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj. Avt1.
12.	21.	Mihály Neve Napja		+		
		A <NB.> Mint a' szőlő etc. ³² <NB.> <NB.>egy angyalhoz ³³	K 755/I. 3ab+4ab ³⁴ K 672/IV. 8a–12b ³⁵	+		
13.						
14.	22.	Belgrádról				+
15.		ZC. részletesen ³⁶	K 672/IV. 32a–102b			
16. ³⁷	–	A' Bagoly és Kólcsg. Ugyan az Fasc. N° 7. N° 15. ³⁸		+		
	17.	Életem egy forma ³⁹		+		

³² A lap aljára, a lista utolsó tételeként lejegyezve, az 'A' bizonytalan olvasat.

³³ Ez a következő lap tetején, az ismételt kötegjelzés után található.

³⁴ A 4b-n Fasc. 12. jelzés található.

³⁵ A *Rózsai-versek* fogásáról van itt szó, ugyanez a rendhagyó katalógusjelzet található meg rajta, a később bejegyzett betűrendes lista alá írva, a lapot kihajtva a jelzet így pontosan az *Egy Angyalhoz* című vers mellé került (l. a 6/a képmellékletet).

³⁶ A 32b oldalon részletes listán tárja fel a gyűjtemény tartalmát a költő anyja.

³⁷ Ennek az egész kötegnek kérdéses a létezése, ugyanis a tartalma megegyezik a 17. köteggel, de az egyik azonosítható kéziraton Fasc. 16. jelölés látható, ami mégis arra utal, hogy itt menet közben történt meg a jelzetek módosítása, s ez okozhatja az ellentmondásos adatokat a fennmaradt forrásokban (részletesen l. alább, tételenkénti bontásban).

³⁸ A fogás-jelzés nélküli A' *Bagoly és Kólcsg* esetében visszautalás található a 7. köteg 15. tételére, de a 17. köteg 4. tételében is szerepel e mű, valószínűleg két külön kézirrattal van dolgunk.

³⁹ A N 16:17. jelzetű *Életem egy forma* kezdősor azonosítása kérdéses, ugyanis egy ilyen kezdősorú szöveg a K 677. 80a oldalon található idegen kézzel bejegyezve *Az én Életem* autográf cím alá, B. P. monogrammal (l. Lev. 479–480.), s van egy autográf bejegyzés is a N. 17:11. jelzetű előfizetői névsor utolsó lapjára írva, valószínűleg inkább erről lehet itt szó, de ebben az esetben látványos a Ktl. és Kcsl. megnevezése közötti különbség ugyanazon jelzet esetében.

Megnevezés			Azonosítás				
			kézirat	kései lista		autográf, autorizált lista	
köteg	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj.	AVt1.
16.	18.	A' Magyar Prosodiáról ⁴⁰		+			
	19.	Symbolumok		+			
	<NB.>	Bútsúvétel a' Músákhoz. az egész Könyvel. ⁴¹	K 672/IV. 120a–127b	+			

17.	1.	Verseimnek Catalogusa			+		
	2.	Ugyanaz másképpen			+		
	3.	Lilla Cathalogusa			+		
	4.	Bagoly és Kótsag			+		
	5.	Helvétus Nóta németül			+		
	6.	Gerson. Egy Játék			+		
	7.	Bútsú a' Musáktól			+	+	
	8.	A' Szökevény Amor ⁴²			+		
	9.	Régi Verseim Cathalogusa			+		
	10.	Márton Ur Lexiconara való praenumeransok' Laistroma.			+		
	11.	Az én verseimre való regi subscribenseknek Laistroma	K 755/I. 43a–44b		+		
	12.	Ugyan azokra való praenumeransoknak Laistroma.	K 755/I. 45a–47b		+		
	13.	Azoknak Laistroma a' kik a' praenumerazio penzt visszavették vagy nem.			+		

⁴⁰ A 18. és 19. számú fogások a 17. kötegben is 18. és 19. számúak, a 18. kéziratos fogásában a jelzet is megvan, a másikat nem tudjuk azonosítani.

⁴¹ A <NB.> jelzésű *Bútsúvétel a' Músákhoz* a N. 17:7. tétellel azonosítható, erre mutat a Ktl. itt található jegyzése is, hogy „az egész Könyvel”: az *Első Darab*-ra történik utalás, amelynek ez és *A' szökevény Amor* az utolsó (és fennmaradt) versei. De ezen a maradványon pedig a Fasc. 16. jelölés látható, így a kézirat és a Ktl. jelzete áll szemben a Kcsl. és a Kcj. tételazonosításával (az AVt1.-en cím nélkül csak a szám szerepel, az is áthúzva, az üres sorral együtt). Leginkább ebből következtethetünk arra, hogy a 16. és 17. köteg esetében ugyanazon kéziratokról van szó, s csak a kötegszámozás módosult menet közben, s ez okozza az egyes katalógus-forrásokban található eltérő adatokat.

⁴² A 7. és 8. tétel az ED. maradványa (l. még N. 2:4–6).

Megnevezés			Azonosítás			
			kézirat	kései lista	autográf, autorizált lista	
kötet	fogás	címek	mai jelzet	Ktl.	Kcsl.	Kcj. AVtL
17.	14.	Azoknak Laistroma a' kikenél régi Magy. Könyvek találatnak			+	
	15.	Egy fontos jegyzés Kniggéből.	K 668 122ab		+	
	16.	Frantzia Ódák.	K 755/I. 28a–31b		+	
	17.	Russo Epitaphiuma.	K 755/I. 13a–17b ⁴³		+	
	18.	A' Magyar Prosodiáról.	K 668 55a–68b		+	
	19.	Symbolumok.			+	
	20.	Estve jött a' parantsolat.			+	
	21.	Bajnótzí Anacreonticumja. [?]	K 672/III. 12ab		+	
	22.	Régi Magy. Könyvek ⁴⁴	K 679/I. 24a–25b		+	
	23.	Napkeleti Poéták. ⁴⁵	K 679/I. 30ab		+	
	24.	Jegyzés a' Voltér Henriássából.			+	
	25.	Thékám' Laistroma			+	
18.	6.	Himfyhez				+

⁴³ Francia dalszövegek (és kottáik) vannak e fogásban (a 14a–17b lapokon). A latin feljegyzés 1802 februárjából, Komáromból, melynek hátlapján áll Rousseau sírfelirata, sokkal nagyobb, más színű lapon van (13ab), tehát nem tűnnek azonos fogásnak, a jelzet mégis összeutalja ezeket.

⁴⁴ Az 1803. május 4-i kérvénytöredékkel egy fogásban (I. Felj. 219–220.).

⁴⁵ Felj. 201–202.

14. táblázat

A Rózsí-versek, a Szerelmes versciklus betűrendes mutatója és a Csurgói Purizáltatás tételeinek összefüggései egymással és a két összegző lajstrommal

A táblázatban a verscímek, kezdősorok a verscsoportok-verlisták időrendje szerint következnek, azon belül az adott listák belső rendjét követve. A teljes szöveggel, de cím nélkül szereplő verseket a kezdősor normál szedésével jelöltük a *Rózsí-versek*ben, az ugyancsak teljes szövegű, de címmel szereplő verseket kurzívval, a csak címmel vagy kezdősorral szereplő verseket pedig félkövérrel. A *Rózsí-versek* összefoglaló oszlopában az utóbb piros számokkal kialakított oldalszámozás a sorrend meghatározója, mellette feltüntetjük a mai kéziratári jelzeteket is, a címek, kezdősorok után pedig a Csokonai által adott sorszámkokat. Az utolsó oszlop ezen belül a *Szerelmes versciklus betűrendes mutatójában* szereplő kezdőszavakat, a következő két oszlop a *Csurgói Purizáltatás* és az *Új katalógus* anyagát rendeli az eddigi versanyaghoz. A táblázat legelső oszlopa az *Első katalógus* megfelelő tételével való azonosítást szolgálja.

EK.	Rózsí-versek				Kcsj. N° 7 ^o Csurgói Purizáltatás		Új katalógus	
sorszám	oldalszám	megnevezés	sorszám	SzVj.	sorszám	cím	sorszám	cím
–	[8ab]	Gyász pecsétje Kedvesemnek...		Gyász	30.	A' fekete Petsét	63.	A' fekete Petsét
1–3.	[10ab+9b]	<i>Egy Angyalhoz</i>	1.					
4–5.	[9a]	Illyen dorgálást barátom...	2.	<Illyen >	32.	Barátomnak	65.	Illyen Dorgálást barátom
5.	[9a]	Lelkemnek forró	3.	Forró	4.	Rózsím sirja felett	52.	Ró' sim Sirja felett
6.	[11b]	sohajtási...	4.	Kérded				
		Kérded l. kedvesb emberem...						
–	[11b]	<Még 24 eszt.>						

EK.	Rózsai-versek				Kcsj. N° 7 ^o Csurgói Purizáltatás			Új katalógus	
	sorszám	oldalszám	megnevezés	sorszám	SzVj.	sorszám	cím	sorszám	cím
	7-9.	[12ab]	<i>Bolond a' ki nem szeret</i>	5.	Felfogadt. r-v	37.	Az Emberiség 's a' szeretet	69.	Az Emberiség 's a' Szeretet
	9.	[12b]							
21.	10.	[12a]	Poéták! felőletek...	6.	Verselőök	14.	A' Poétákban lakó Istenség	41.	A' Poétákba lakó Istenség
42.			Itt hagynám én ezt a várost	23.				32.	Itt hagynám én ezt a Várost
51.	11.	[11b]	<i>Thais</i>					151.	Thais
20.			<i>A' szép szemek</i>	7.	Ne kínozz	7.	A' pillantó Szemek	56.	A' Pillantó szemek
			<i>Egy Tulipánthoz</i>	8.		40.	Egy Tulipánthoz.	72.	Egy Tulipánthoz
24.	12.	[11a]	<i>Az éj és Tsillagok</i>	9.	éltemnek	34.	Az Éj és a' Csillagok	66.	Az Éjj és a' Csillagok
	13.	[9a]	<i>Rózsím' szátskájá</i>	10.		25.	Lillám' szátskájá	58.	Lillám Szátskájá
56.			<Az esztendő IV szakasza>		Tavaszi	20.	Az esztendő IV Szakasza	47.	Az Esztendő négy szakasza
7.			Ott hol a' patakotksa...	22.		28.	A' féleléd Pásztor	61.	A' féleléd Pásztor
15.			Be kedves nap-jaim repdestek...	21.				101.	Beg kedves Napjaim
	14.	[9b]			[?]Hogy Mantz.	26.	[?]Megkérlelés	59.	Megkérlelés.
			Drága Lélek +	20.					
8.			<Mért epezted bánatokkal...>	19.	[?]Tsokolj	2.	[?]Tsótsi		
30.			Az égető Kuttyátska... +	18.				53.	Az Emésztő Tűz

EK. sorszám	Rózsai-versek			Kcsj. N ^o 7 ^o Csurgói Purizáltatás			Új katalógus	
	oldalszám	megnevezés	sorszám	Sz.Vj.	sorszám	cím	sorszám	cím
27.	14.	[9b]						Liliához [Leányka! hű szerelmem...]
16.		A' vers-széptűd	11.	Ha most	16.	Mi tesz Poétát?	43.	Mi tesz Poétát?
3.		Szép Hajnal emeld fel...	16.				100.	Szép hajnal emeld fel
1.		Sírhalmok gyász temető...	15.	Sírhalmok	1.	A' Vidám természetű Poéta	50.	A' vidám Természetű Poéta
25.		Kis Méhek kerteken...	14.	Kis méhek	15.	A' Méhekhez	42.	A' Méhekhez
23.	15.	Most vagyok veled szemben... Reggeli Ének a' Rózsához	13.	Rég nem	10.	A távolról kínzó	37.	A' Távolról kínzó
			12.	<Idvez >	29.	Reggeli Dalotska a' Rózsához.	62.	Reggeli Dall a' Ró'sához.
31.		Vérgengző Jámbussaid...		Vérgengző	3.	Az Anákreóni versek	51.	Az Anacreoni Versek
19.		Ti Páphuson nyit....	30.	Ti Páf.	6.	A' Leánykákhoz	55.	A' Leánykákhoz
	16.	[10a]		e-o				
				esküszöm	19.	Az esküvés	46.	Az Esküvés
				énekel.	35.	Két szerelmes Dalja.	67.	Énekeljünk Czipriának
				Életadó	12.	Anákr. 's Ovid halála	39.	Anakreon, és Ovidius halála

EK.	Rózsai-versek				Kcsj. N° 7 ^o Csurgói Purizáltatás			Új katalógus	
	sorszám	oldalszám	megnevezés	sorszám	SzVj.	sorszám	cím	sorszám	cím
					<Gy> Hós			122.	Hoche' halálára.
40.					Itt a'	9.	A' tanúnak hívott Liget	36.	A' Tanúnak hívott Liget
					<Illatja>	11.	A' Szamóltza	38.	A' Szamóltza.
13.					<Illatoz- tasd>	39.	Egy Violához	71.	Egy Violához.
					Lilim	31.	Lilimtől távollétemben	64.	Lillától távol létemben
					Lántzba	5.	Köszöntő	54.	Köszöntő
					Már se				
					Mégyek	27.	Kettős Mars	60.	A' Bútsivétel
					Nyúgodj	17.	Az alvó Nimfa felett	44.	Az alvó Nimfa felett
					Oh idő	21.	Új eszt. gondolatok	73.	Új Esztendei Gondolat
22.					Oh Cipria	36.	Édes keserűség	68.	Édes Keserűség
					Tölts	22.	Új eszt. Dal.	74.	A' Békeségről
					Valld meg	24.	Fúrtsa alku	76.	Fúrtsa Alku
						8.	Lillához [Lillám elég tsak egy szó]	57.	Lillához.
						13.	Bachus – Phoebus	40.	A' Bor edgy Toród Poetából

EK.	Rózsai-versek				Kcsj. N ^o 7 ^o Csurgoi Purizáltatás		Új katalógus	
	sorszám	oldalszám	megnevezés	sorszám	SzVj.	sorszám	cím	cím
				18.			A' Csokokban eltevédt Lélek	A' Csókókba eltevédt Lélek
				23.			A' Vityilló.	A' vityillo. Paraszt Dall
				33.			Laura míg ingó kegy etc.	Jányka, míg ingó Szerelmed
				38.			Háláénék Vénus oltáránál	Hálá Ének a' Vénus Óltáránál

15. táblázat

A Lilla első tervezete anyagának összefüggése az Új katalógus sorrendjével

A táblázatra az *Új katalógus*nak csak azon tételeit vettük fel, amelyek rákerültek a *Lilla első tervezetére*, illetve szorosan azok mellett vannak. A tervezet első oszlopa a lejegyzési sorrendet, a harmadik az utólagos megszámozást mutatja, feltüntetve az áthúzásokat is, felkövérrrel az azonosításban valamilyen szempontból kiemelt szerepet játszó tételeket jelöltük meg.

<i>jel</i>	<i>sorszám</i>	<i>Új katalógus</i>		<i>Lilla első tervezete</i>		
		<i>cím</i>	<i>műfaj</i>	<i>sorrend</i>	<i>megnevezés</i>	<i>sorszám</i>
+	...					
+	10.	A' Ferdés Originalis Oda.	<i>Oda.</i>	1.	A' ferdés.	34.
±	11.	Ísmét a Ferdés Originalis Cantata	<i>Oda.</i>	2.	<D° Oda.>	14.
-	12.	Doktor Földi Természeti Historiájára Hexamaterekbe.	<i>Alleg.</i>			
-	13.	A' Dúgonits Oszlopa strophakba	<i>Alleg.</i>			
-	14.	Nagy Sámuel Sanderjére Trochaeusokba	<i>Oda.</i>			
+	15.	Gerlitzeként nyögétsel,	<i>Oda.</i>	3.	Gerlitzeként:	44.
x	16.	Hé ha tudná Kedves Lélek	<i>Satyra.</i>			
±	17.	Jányka, mig ingó Szerelmed	<i>Oda.</i>	4.	Lyányka mig:	36.
+	18.	Óh Tiannak ríjjadó leánya	<i>Oda.</i>	5.	Óh Tiannak:	45.
	...					
-	26.	Földi Ró'sa		6.	<Földi Rózsa	7.>
	27.	Levél Gróf Szécsényihez				
x	28.	In Promtu Erdődý Lajoshoz <Talán Bárádon lesz> [Cs. ceruzás jegyzése, utóbb áth.]				

Új katalógus			Lilla első tervezete			
jel	sorszám	cím	műfaj	sorrend	megnevezés	sorszám
9	29.	Edgy Rósához	Oda	7.	<Egy Rósához>	11.
-	30.	Horvát Ádámhoz.				
-	31.	Gróf Szétsényinéhez.				
+	32.	Itt hagynám én ezt a' Várost.	Oda.	8.	Itt hagynám én:	42.
	33.	Purgoma.	Epigr.			
x	34.	Epigramma Kopátsíró.	Epigr.			
	35.	A' Vitéz Dorottya, vagy is a Dámák Diadalma a' Fárságon. Furtisa vitézi Versezet négy Könyvben – Original kettős Strophákban				
±	36.	A' Tanúnak hívott Líget	Pastor.	9.	<Tanú Líget.>	17.
+	37.	A' Távolyról kínzó	Oda.	10.	Távolyról kínzó.	38.
9	38.	A' Szamólcza.	O. A.	11.	Szamóltza.	29.
x	39.	Anakreon, és Ovidius halála	Epigr.			
	40.	A' Bor edgy Töröd Poetából	Epigr.			
9	41.	A' Poetákba lakó Istenség	Epigr.	12.	<Poetákba való Istenség>	10.
	42.	A' Méhekekhez.	Epigr.	13.	Méhekekhez.	26.
+	43.	Mi tesz Poetát?	Epigr.			
+	44.	Az alvó Nimfa felett	Pastor.	14.	<Alvó Nimfa.>	16.
	45.	A' Csókókba el tévedt Lélek	Oda.	15.	Eltévedt Lélek.	31.
+	46.	Az Esküvés.	Oda.	16.	Esküvés.	<16>20.
	47.	Az esztendő négy szakaszszá. edgy kis Sonnet	Oda.	17.	<Esztendő IV része.	6. >

Új katalógus				Lilla első tervezete		
jel	sorszám	cím	műfaj	sorrend	megnevezés	sorszám
+	48.	Bíz én nem is törődöm már	Oda.			
	49.	E' Szoról hogy Szerettek	Oda	18	<Ha haragszol:>	19.
±	50.	A' vidám Természetű Poëta	Oda.	19.	<Sírhalmoz, óh:	2 >
9	51.	Az Anacreoni Versek	O. A.			
+	52.	Rósim Sirja felett	Oda.			
9	53.	Az Émésztő Tűz	O. A.			
9	54.	Köszöntő	Oda.	20.	Köszöntő.	41.
9	55.	A' Leánykákhoz	O. A.			
±	56.	A' Pillantó Szemek	Oda.	21.	Pillantó Szemek.	27.
9	57.	Lillához.	Oda.	22.	<Lillához.>	9.
+	58.	Lillám Szátskája	Oda.	23.	L: Szátskája.	32.
	59.	Megkérlelés.	Oda.	24.	Megkérlelés.	37.
	60.	A' Bútsúvétel	Oda.	25.	Bútsúvétel.	43.
+	61.	A' felelédtt Pásztor	Pastor.			
	62.	Reggeli Dall a' Rósához Gesznerből.	Pastor.			
	63.	A' Fekete Petsét.	Oda.	26.	Fekete Petsét.	18.
+	64.	Lillától távolgy létembe	Oda.	27.	L: távollétemben	35.
	65.	Illyen dorgálást barátom	Epigr.			?44b
+	66.	Az Ej és a' Csillagok	Epigr.	28.	<Ej és tsillagok.>	8.
+	67.	Énekeljünk Czipriának	Oda.	29.	Énekeljünk Cypriának	22.
x	68.	Édes keserűség	Oda.	30.	<Édes Keserűség.	4.>
+	69.	Az Emberiség 's a' Szeretet	Oda.			
±	70.	Halál Ének a' Vénus Óltáránál	Oda.	31.	Halál-ének.	19.

Új katalógus			Lilla első kervezete		
jel	sorszám	cím	műfaj	sorrend	sorszám
9	71.	Edgy Violához.	Oda.		
x	72.	Edgy Tulipánthoz.	Oda.	32.	<Tulipánthoz.>
x	73.	Ujj Esztendei Gondolat	Oda.	33.	Új eszt: gondolat.
x	74.	A' Békeségről	Oda.	34.	Békeségről.
9	75.	A' vityillo. Paraszt Dall	Pastor:		
	76.	Fürtsa Alkú	Oda.	35.	Fürtsa alku.
9	77.	Dithyrambus.	Oda.		
x	78.	Az Estvéhez	Oda.	36.	Az Estvéhez.
x	79.	Edgy Quodlibetre	Epigr:		
x	80.	Nemes Bátorítás. Elegiába.	Elegia.		
±	81.	Én szenvedek 's pedig miattad	Oda.	37.	Én szenvedek 's:
=	82.	Penseroso.			
+	83.	Oda. A' Magánossághoz.	Oda.		
+	84.	A' Szeralem Tilalma	Oda.		
	85.	Josepha Kísaszszonyhoz			
x	86.	Anacreontismusk N° 14.	O. A.	!!!	Anakreontism.
	87.	Edgy háládatlanhoz Olaszból.	Oda.		
	88.	Bátsmegyei Leveleire	Elegia.	38.	Bátsmegyei Lev.
	...				
9	95.	A' szép Csetsek		39.	A' szép tsetsek.
	...				
	107.	A' Nyár		40.	<A' Nyár.>
	108.	Achilles Scirusban Metastasio Tragoediája Olaszból			

Új katalógus			Lilla első tervezete		
jel	sorszám	cím	műfaj	sorrend	sorszám
+	109.	Laura Kellemességidnek	Oda.	41.	14.
	...				
+	118.	A' Reményhez.	Oda.	42.	50.
	...				
	139.	Első Szerelemérzés.		43.	3. >
	140.	A' Szépek' Szépe.		44.	21.
	...				
	155.	A' Szeplő.		45.	30.
	156.	Görög Úrhoz.			
	157.	Virág Úrhoz.			
±	158.	A' muzsikáló Szépség.		46.	28.
±	159.	Szerelmedal a' isikóborős Kulatshoz.			
	160.	Non ebur, neque aureum etc.			
	161.	Hunyadi Oratzioja.			
	162.	Dedicat. Gr. Széchényinéhez.			
	163.	—— Gr. Széchényihez.			
	164.	—— Gr. Erdődynéhez.		47.	1. >
±	165.	A' Pillangóhoz.		48.	49.
	166.	Euridycehez.		49.	13.
	168.	A' bátoratlan Szerelmes.		50.	5. >

16. táblázat

A *Lilla* három tervezete és a kötetrend

A *Lilla* három tervezetének és a kötetnek a sorrendjét veti össze a jelen táblázat. Az első oszlop átfordítja a 15. táblázatba lejegyzési sorrend szerint beillesztett versanyagot a sorszámozás szerinti rendbe, feltüntetve az ott még részletesen nem szereplő anakeóni darabokat is. A második tervezet oszlopában több szám szerepel egy cellában, ha több helyre is be van illesztve az adott cím, az *Az emésztő tűz* = *A' Hévség* (AD.) nincs a többi listán, ezért csak itt jelezzük, az oszlopba nem illesztettük be. A harmadik tervezetnek a lejegyzési sorrendje található a megfelelő oszlopban, az ezen kétszer végrehajtott javítások feltárását l. a 17. táblázatban.

	<i>LD11: sorszám-megnevezés</i>	<i>LD12.</i>	<i>LD13.</i>	<i>LD: sorszám-cím</i>	
1.	<Gr. Erdődynéhez. >	1	I.	I.	Gróf Erdődyné Ő Nagyságához
2.	<Sirhalmok, óh: >	2	II.	II.	Az én Poézisom' természete
3.	<Első szerelemérzés. >	4	III.	III.	Első Szerelemérzés
4.	<Édes Késérűség. >	5	IV.	IV.	Édes Késérűség
5.	<Bátortalan szerelmes. >	8	V.	V.	Az Éjnek Istenihez
6.	<Eszttendő IV része. >	9	VI.	VI.	Az Esztendő' IV Szakassza
7.	<Földi Rózsa >	10	VII.	VII.	A' Rózsabimbóhoz
8.	<Éj és tsillagok. >	17	VIII.	VIII.	Az Éj, és a' Osillagok
9.	<Lillához. >	14	IX.	IX.	Esdeklő biztatás
10.	<Poétákba való Istenség >	18	X.	X.	A' Poétákban lakó Istenség
11. <a>	<Egy Rózsához >	15	XI.	XI.	Az eleven Rózsához
12. 	Lillához elég ts egy szó	16	XII.	XII.	Lillához
13.	<Eurydicéhez. >	12	XIII.	XIII.	A' bátortalan Szerelmes
14.	<D° Óda. >	29	XIV.	XIV.	A' Duna Nimfája
14.	Laura kellemesség.	19, 39	XXXII.	XXXII.	A versengő Érzenységek

	<i>LD1: sorszám-megnevezés</i>	<i>LD12.</i>	<i>LD13.</i>	<i>LD: sorszám-cím</i>	
15.	<Tulipánthoz. >	7, 30	XV.	XV.	Tartózkodó Kérelem
16.	<Alvó Nimfa. >	31	XVI.	XVI.	Az alvó Lilla felett
17.	<Tanú Liget. >	20	XVII.	XVII.	A' Tanúnak hívott Liget
18.	Fekete Petsét.	24	XXI.	XXI.	A' fekete Pecsét
18.	<A' Nyár. >	6, 11, 13	XVIII.	XVIII.	Déli Aggodalom
19.	<Ha haragszol. >	22	XIX.	XIX.	Megkövetés
19.	Hálá-ének.	25	XXII.	XXII.	Háláének a' Vénus' oltáránál
20.	Esküvés.	21, 23	XX.	XX.	Az Esküvés
20.	Furtsa alku.	26	XXIII.	XXIII.	Alku
21.	A' Szépek' Szépe.	27	XXIV.	XXIV.	A' Szépek' Szépe
22.	Énekeljünk Cypriának	28	XXV.	XXV.	Két Szerető' Dalja
26. a	Méhekhez.	33	XXVI.	XXVI.	A' Méhekhez
26. b	Az Álomhoz	32, 34	XXVII.	XXVII.	Az Álomhoz
27. a	Pillantó Szemek.	35	XXVIII.	XXVIII.	A' pillantó Szemek
27. b	Guarini után.	36	XXIX.	XXIX.	Ámor; Guarini után
28.	Muzsikáló Szépség.	37	XXX.	XXX.	A' muzsikáló Szépség
29.	Szamótza.	38	XXXI.	XXXI.	A' Szamócza
30.	A' Szeplő.	40	XXXIII.	XXXIII.	A' Szeplő
31. a	Eltévedt Lélek.	42	XXXIV.	XXXIV.	Az eltévedt Lélek
31. b	A' Boldogság.	41, 43	XXXV.	XXXV.	A' Boldogság
32. a	L: Szátskája.	44	XXXVI.	XXXVI.	Lillám' Szátskája
32. b	Thales	45	XXXVII.	XXXVII.	Tháles
33.	A' szép tsetsek.	46	-	-	Álomlátás
34.	A' ferdés.	47	XXXVIII.	-	A' Feredés

	<i>Ld1: sorszám–megnevezés</i>	<i>Ld12.</i>	<i>Ld13.</i>	<i>Ld: sorszám–cím</i>
35.	L: távollétben	48	XXXIX.	Lillához távollétben
36.	Lányka míg:	49	XL.	XXXIX.
37.	Megkérlelés.	50	XLI.	XL.
38.	Távolról kínzó.	51	XLII.	XLII.
39.	Új eszt: gondolat.	52	XLIII.	XLII.
40.	Békességről.	53	XLIV.	XLIII.
41.	Köszöntő.	54	XLI ¹	XLIV.
42. a	Itt hagynám én:	55	XLVII.	XLV.
42. b	Keserűdes.	56	XLVIII.	XLVI.
43. a	Bútsúvétel.	57	XLIX.	XLVII.
		–		XLVIII.
		–		XLIX.
43. b	Az elválás.	59	L.	[A' Tavasz]
		–		L.
		–		L.
44. a	Gerlitzeként:	60	LI.	[Az utolsó szerentsétlenség]
*244. b	Barátomnak.	61	LI.	Siralom
45.	Óh Tihannak:	62	LII.	Barátomnak
46.	Én szenvedek 's:	63	LIII.	LIII.
47.	Bátsmegyei Lev.	64	LIV.	LIV.
48.	Az Estvéhez.	58, 66	LVI.	LVI.
49.	A' Pillangóhoz.	65, 67	LVI.	LVI.
50.	Reményhez	68	LVIII.	LVIII.
				LIX.

¹ Itt kimaradt egy sorszám, ez elírás lehet, mert semmilyen betoldásra nincs utalás, és a cenzúrai kéziratban is helyes sorszám szerepel. Innentől az L. sorszámig, vagyis a betoldásig helytelen a sorszámozás, a javításra a betoldás alkalmával került sor.

***A Lilla harmadik tervezete alakulási fázisainak és
a nyomdai kézirat javításainak összefüggései***

A táblázat a *Lilla* egyes darabjainak sorszámai veti össze a harmadik tervezetben, a tisztázati kéziratban, a kötetben és a kottás kiadásban. Az első két oszlop a harmadik tervezet lejegyzési sorrendjét és az azon végrehajtott első javítást mutatja, majd a kottás kiadás három versének sorszáma látható. A tisztázati kéziratnál adtuk meg a címetek, valamint jeleztük az eredeti oldalszámozást, félkövérrel szedve az utólagos betoldásokat. A tervezeten és a kézíraton végrehajtott újabb javítások kerültek a következő oszlopokba, az utolsóba pedig a végleges kötetrend. A legalsó sorban az alakulási fázisokat jeleztük, ahogy az a 8. fejezetben tárgyalatik.

<i>LD</i> 3.	<i>LD</i> 3jav1.	kottás	Kézirat: oldalszám-sorszám-cím		<i>K</i> /betoldás	<i>LD</i> 3jav2.	<i>K</i> jav.	<i>LD</i> .
XXXIX.	XXXIX.		-97.	Lillához távollétémben		XXXIX.		XXXVIII.
XL.	XL.	XL.	98–99.	XL.	Szemrehányás	XL.	XXXIX.	XXXIX.
XLI.	XLI.		100.	XLI.	Megkérdelés	XLI.	XL.	XL.
XLII.	XLII.		101.	XLII.	A' távollról kínzó	XLII.	XLII.	XLII.
XLIII.	XLIII.		102–108.	XLIII.	Újlesztendei Gondolatok	XLIII.	XLII.	XLII.
XLIV.	XLIV.			[XLIV] ¹	A' Békekötésre	XLIV.	XLIII.	XLIII.
XLVI. ²	XLV.		113–114.	XLV.	Köszöntő	XLV.	XLIV.	XLIV.

¹ Őrszó az előző vers alatt, a jelen kézirati lap hiányzik.

² Itt kimaradt egy sorszám, ez elírás lehet, mert semmilyen betoldásra nincs utalás, és a cenzúrai kézíraton is helyes sorszám szerepel. Innentől az L. sorszámig, vagyis a betoldásig helytelen a sorszámozás, a javításra a betoldás alkalmával került sor.

<i>LDt3.</i>	<i>LDt3jav1.</i>	<i>kottás</i>	<i>Kézirat: oldalszám-sorszám-cím</i>		<i>K/betoldás</i>	<i>LDt3jav2.</i>	<i>K'jav.</i>	<i>LD</i>
XLVII.	XLVI.		115–117.	XLVI.	Hábozás	XLVI.	XIV.	XLV.
XLVIII.	XLVII.		118.	XLVII.	A' keserű Édesség	XLVII.	XLVI.	XLVI.
XLIX.	XLVIII.		119–121.	XLVIII.	Búcsúvétel	XLVIII.	XLVII.	XLVII.
					[Lilla' Búcsúzalogjai]	XLIX.	„XLVIII.” XLIX.	XLVIII.
	XLIX.		122.	XLIX.	A' Tavasz	L.		XLIX.
L.	L.		123.	L.	Az eltávozás	LI.	L.	L.
					[Az utólsó szerentsétlenség]	LII.		LI.
LI.	LI.		124–125.	LI.	Síralom	LIII.	LII.	LII.
LII.	LII.		126–127.	LII.	Barátomnak	LIV.	LIII.	LIII.
LIII.	LIII.		128[...]	LIII.	A' Tihanyi Ekához	LV.	LIV.	LIV.
LIV.	LIV.		132–	LIV.	Még egyszer Lillához	LVI.	LV.	LV.
IV.	IV.				Bácsmegey' Leveleire	LVII.		LVII.
LVI.	LVI.				Az Estvéhez	LVIII.		LVIII.
LVII.	LVII.		–142.	LVII.	A' Pillangóhoz	LIX.		LVIII.
LVIII.	LVIII.			[LVIII.] ³	A' Reményhez	LX.		LIX.
első	második			harmadik	negyedik	ötödik	hatodik	

---

³ Őrszó.

18. táblázat

A' Pillangóhoz szövegeirésáinak szövegállapottai

sor	Fogalmazásny	Magyar Hirmondó	Kottás kiadás	Tisztaát	Lilla
cím	–	A' Pillangóhoz.	A' PILLANGÓHOZ.	A' PILLANGÓHOZ.	A' PILLANGÓHOZ.
2.	Hímes Pillangó, idvez légy!	Hímes Pillangó, áldott légy!	Hímes Pillangó idvez légy!		Hímes Pillangó, idvez légy!
17–18.	Nézd tsak az orgonák' tövébe Mi szép szagok lehellenek:	Nézd, nézd! az orgonák' tövébe Mi szép szagok lehellenek:	Nézd, nézd! az orgonák' tövébe Mi szép szagok lehellenek; Mit? Violákról violákra	[az első 9 szakasz hiányzik]	Nézd csak, az orgonák' tövébe' Melly kellő szagok lengenek; Mit? Violákról violákra
25.	De violákról violákra	Mit? Violákról violákra	Mit? Violákról violákra		Mit? Violákról violákra
32.	Örök tél borít engemet.	Örök tél dúlja létemet.	Örök tél dúlja létemet.		Örök tél dúlja létemet.
34.	Könnyű, vídám 's eleven vólt,	Mint te, vídám 's eleven vólt,	Mint te, vídám 's eleven vólt,		Mint te, vídám 's eleven vólt;
38.	Máskál a' setét bánaton,	Máskál a' fanyar bánaton,	Máskál a' fanyar bánaton,	Máskál a' fanyar bánaton,	Máskál a' fanyar bánaton,
43.	'S a' Psyché gyötrelmes bánatja	'S a' Psyché gyötrelmes bánatja	'S a' Psyché gyötrelmes bánatja	'S a' Psyche' gyöttrő bánatja	'És a' Psyché' gyöttrő bánatja
60.	Járja Olympus' kertjeit,	Járja Olympus' kertjeit,	Járja Olympus' kertjeit,	Lásza Olympus' kertjeit,	Lásza Olympus' kertjeit,
63.	'S a' Tsillagokba' nótt rózsákból	'S a' Tsillagokba' nótt rózsákból	'S a' Tsillagokba' nótt rózsákból	Hogy a' Sphaerákban nótt rózsákból	Hogy a' Sphaerákban nótt rózsákból

Az Anakreoni Dalok anyagának összefüggései a Lillával, valamint az Új katalógus és a Kéziratcsomók jegyzékei tételeivel

A táblázat az *Új katalógus* sorrendjét követi, de csak a releváns darabokat veszi fel arról, megőrizve jelöléseit. Mindenütt sorsszámokat adunk meg, az utolsó oszlopban a római számok az *Ódák* I. és II. könyvét jelölik.

[illegible]

ÚK.				Kcsj. által leírt kéziratok csomók				AD.		LDvL. (sorszámozás, cím)	LD.	ÓD.
jel	szám	cím	műfaj				4. Andakreon Pure	szám	cím			
x	86.	Anacreontis- musok N° 14.	O. A.		N ^o 10 ^o <i>Fragmenták:</i>							
				2.	Egy nyári este Lillát	11.	A' fogadás- tétel	10.	A' Fogadás- tétel			
				3.	Parnassz va- don hegyénél	8.	Barátomhoz	7.	Barátomhoz	44b Bará- tomnak (?)		
				4.	Távol vagyok te föléd	20.	Az Eltávozás	16.	Az Eltávozás	43b Az elválás	51.	
				5.	Míg Thales a' nagy Égnek	6.	Thales	5.	Thales	32b Thales	37.	
				6.	Lantom danold Lieust	16.	Orgiák	14.	Orgiák			
				...								
				8.	Egykor hogy a' köptüből	10.	Ámor	9.	Ámor (<i>Gua- rini után</i>)	27b Guarini után	29	
				9.	Mondod te szép Leányka [?]							
				10.	Ne szóljatok meg érte	1.	A' Magya- rokhoz	1.	A' Magya- rokhoz			
				11.	A' rózsza szép virágszál	19.	Keserédes	15.	Keser' édes	42b Keserédes	47.	
				12.	Soká jön erre Lilla	18.	Az Álomhoz			26b Az Álomhoz	27.	

ÚK.				Kcsj. által leírt kéziratok csoportok			AD		LDrL (sorszá- mozás, cím)	LD	ÓD
jel	sorszám	cím	műfaj				sorszám	cím			
				13.	Lillám elég csak egy szó		7.	Lillához	12 Lillához elég ts. egy szó	12.	
				14.	Pillants reám Leányka		5.	Dorishoz			I.24.
				15.	Most jázmínos Lugasb.		14.	A' boldogság	31b A' Boldogság	35.	
				16.	Az egész Világ feledt		21.	A' tavasz		50.	
	...										

Ú.K.				Kcsj. által leírt kéziratok csomók				AD		LD+L (sorszá- mozás, cím)	LD	ÓD
jel	szám	cím	műfaj			N° 9° Lepűrít- záltattak;	4. Andkreon Pure	szám	cím			
g	95.	A' szép Csetsek		13.	Egy Álom.	13.	Egy Álom.					I.23.
x	96.	Az Elmát- rónásodott Doris	Oda.									II.16.
g	97.	Midón iszom borotskát	O. A.									
g	98.	Virágszedéskor Amort.	O. A.									
g	100.	Szép hajnal emeld fel	Oda.									I.21.
g	101.	Beg kedves napjaim	Oda.									II.14.
	<116.	Álom Lillához>	O. A.									
g	<117.	Az elmatrónásodott Doris>										
	153.	A' Hafiz' Sirhalma.		10.	Hafiz' sirhalma.	22.	A' Hafiz' sirhalma.	18.	A' Hafiz' sirhalma.			
	154.	A' búkergető.		11.	A' Búkergető.	12.	A' Bú- kergető	11.	A' Búkergető			
	155.	A' Szeplő.		12.	A' Szeplő.	17.	A' Szeplő			30.	33.	

Az Aranyos csomó anyagának meghatározása a Műfajjegyzék alapján

A táblázat az *Első katalógus* rendjét követi, ennek teteleit azonosítja (a *Műfajjegyzék* beosztása és számozása szerint) mint a *Kéziratcsomók jegyzékében* leírt *Aranyos Csomó* tartalmát. A *Lillára* (és ugyanabban az oszlopban az *Anakreoni Dalokra*) történő utalások a *Műfajjegyzék*re nem került címek hiányát magyarázzák.

EK. sorszám	EK. cím	EDt. oldalszám	LD.	a Kcsj. 2. a Mfj. utalásai alapján		
				Ódák	Vegyes	Fordítás
°I.	A' Vidám Természetű Poéta. Ode.	1.	+			Egyéb
II.	A' Búkkal küszködő. Ode.	4.		1.		
III.	Dafnis a' Hajnalhoz Dal.	5.		2.		
IV.	Chloé Dafnishoz. Dal.	7.		3.		
V.	Az Ekhóhoz. Ode.	8.		4.		
VI.	Jöszte Poétának. Ode.	9.		5.		
VII.	A' feléledt Pásztor. <Ode> Kettős Dal.	10.		6.		
VIII.	Szerelmes fogadás. Dal.	12.	+			
IX.	Egy kétségbesett Magagyilkosa. Ode.	14.		8.		
X.	Felvidulás. Dal.	15.		9.		
XI.	Egy kesergő Magyar. Ode.	16.		10.		
XII.	A' Tavaszhoz. Ode.	17.		11.		
XIII.	A' Viola. Dal.	19.		12.		
XIV.	Amint és Laura a' fák között. Kettős Dal.	20.		13.		
XV.	Egy Bétsi Magyar Gavallér. Dal.	21.		14.		
°XVI.	A' Verssszépítő. Dal.	23.		15.		

EK. sorszám	EK. cím	EDt. oldalszám	LD.	a Kcsj. 2. a Mfj. utalásai alapján			
				Ódák	Vegyes	Fordítás	Egyéb
XVII.	Miért ne innánk? Dal.	24.		16.			
XVIII.	A' rövid Nap 's hosszú Éj. Dal.	26.		17.			
XIX.	Édes Rabság. Dal.	28.		18.			
°XX.	A' szerelmes Szemek. (vagy ostromló szemek.) Dal.	29.	+				
-	A' patyolat.						
°XXI.	A' Poétákba lakó Istenség. Dal.	32.	+				
XXII.	Szerelmes Panaszok. Dal.	33.	+				
XXIII.	A' távolról kínzó. Dal.	39.	+				
XXIV.	Az Éj és a' Tsillagok. Dal.	40.	+				
XXV.	A' Méz' méze. Dal.	41.	+				
XXVI.	A' versengő Érzékenységek. Dialogus.	44.	+				
XXVII.	Esdeklő biztatás. Dal.	52.	+				
XXVIII.	A' Vatsora. Epigramma.	53.			<25.>	25.	
XXIX.	Hány a' Grátzia? Epigramma Ausoniusból.	54.			<26.>	26.	
XXX.	Az emészítő Tűz. Dal.	55.	AD.				
XXXI.	Az Anákreoni Versek. Epigramma.	57.	AD.				
XXXII.	A' megivott Ámor. Dal.	59.				29.	
XXXIII.	Az Elmenetel. Metasztázióból. Dal.	60.				30.	
XXXIV.	A' fűgefá, és Mondolafa. Mese Báldi utánn.	63.				31.	
XXXV.	Szitzília és Neptún. Mese Báldi utánn.	64.				32.	
XXXVI.	A' madár a' Szabadsághann. Mese Roberti utánn.	65.				33.	

<i>EK. sorszám</i>	<i>EK. cím</i>	<i>EDt. oldalszám</i>	<i>LD.</i>	<i>a Kcsj. 2. a Mfj. utalásai alapján</i>		
				<i>Ódák</i>	<i>Vegyes</i>	<i>Fordítás</i> <i>Egyéb</i>
XXXVII.	Első Szerelemérzés. Dal.	67.	+			
XXXVIII.	A' Szépek Szépe. Elegia.	70.	+			
XXXIX.	A' Vános Magyar Eloquentia. Szatíra.	72.			36.	
XL.	A' tanúnak hívott Liget. Dal.	73.	+			
XLI.	A' Feredés. Dal.	75.	+			
XLII.	Szerelmes Bútsúvétel. Kettős Dal.	81.	+			
XLIII.	A' Matska és a' Sajt. Mese Roberti után.	84.			40.	
XLIV.	A' Szabadulás. Dal Metasztaszióból.	85.			41.	
–	Öröm Pr. Budayhoz.					
XLV.	Az Otahajta. Levél egy nagy Érdemű Úrhoz.	94.				
XLVI.	Semminél több Valami. Levél Mátyásihoz.	97.			42.	
XLVII.	A' Vizital. Szatíra.	99.				43. (Morálok)
XLVIII.	Dugonits' Oszlopa. Allegória.	104.				44. (AV.)
–	Tsikorgó Versei.	111.			45.	

21. táblázat

Az Ódák kötetrendjének kialakulása

A táblázat címei az *Ódák tervezetét* követik, beillesztve annak rendjébe a végleges kötet tagoló elemeit és záró két versét. A címek előtt a tervezet és a kötet sorszáma, utána ugyanezek oldalszáma áll, az utóbbihoz társul még a *Lilla harmadik tervezetének* lapján lévő terjedelmi számítás. A táblázat első három oszlopában a *Műfajjegyzék* beosztását hasonlíthatjuk össze az *Ódák* rendjével, különválasztva a *Diétai Magyar Múza* előtti és utáni versek csoportját.

Mfj. utalás		Mfj. pótlás	ÓDt.	ÓD.	címek	LDi3.	ÓDt.	ÓD.
DMM. előtti	DMM. utáni							
					Lajstrom			[1.]
					ELSŐ KÖNYV	2		
12:12.			1.	I.	Serkentés a' Múzsához. ¹	3	1.	3.
	8:19.		2.	II.	Földi Sírhalma fellelt	3	4.	6.
2:6.			3.	III.	A' feleledt Pásztor	2	7.	9.
	8:22.		4.	IV.	A' Szerelem Tilalma	2	9.	11.
2:10.			5.	V.	Egy Kesergő Magyar	1	10.	13.
2:9.			6.	VI.	Felvidulás	2	11.	14.
	8:21.		7.	VII.	Fülshez	3	13.	16.
2:1.			8.	VIII.	A' Bukkal Kűszködő	1	15.	18.

¹ Az *Ódák tervezetében* az Első Könyv felirat és az első cím autográf, a többi másolat, így az egész dokumentum autorizáltak tekinthető, inkább diktáltak, semmint egy kész listáról való másolatnak.

Mfj. utalás		Mfj. pótlás	ÓDt.		címek	LDt3.	ÓDt.	
DMM. előtti	DMM. utáni		sorszám				terj.	oldal
2:11.			9.	IX.	A' Tavaszhoz	2	16.	19.
		11:8.	10.	X.	Bacchushoz	5	18.	21.
6:15.			11.	XI.	Víg Élet a' Parnassusson	2	23.	26.
		11:16.	12.	XII.	A' Nap Innepé	3	25.	28.
		+1.	13.	XIII.	Egy Tulipánhoz	1	28.	31.
			14.	XIV.	Paraszt Dall	3	29.	32.
2:15.			15.	XV.	A' Versszéptő	1	31.	35.
		8:24.	16.	XVI.	Szerelem Dall	6	32.	36.
			17.	XVII.	Rósim Sírja fellett	1	37.	41.
		+2.	18.	XVIII.	Jövendőlés az első Oskoláról	3	38.	42.
2:16.			19.	XIX.	Miért ne innánk	2	41.	45.
2:8.			20.	XX.	Egy Kétségbe esett	2	43.	47.
2:2.			21.	XXI.	Dafnis Hajnalkor	2	45.	49.
2:3.			22.	XXII.	Kloé Dafnishoz	2	47.	51.
			23.	XXIII.	Álom látás		48.	53.
			24.	XXIV.	Dórishoz		50.	55.
12:14.			25.	XXV.	Hívása a' Musának	1 ²	51.	56.

² Mellé írva az első könyv terjedelme, összeadva a számsort: 55.

Mfj. utalás		Mfj. pótlás	ÓDt.	ÓD.	címek	LDt3.	ÓDt.	ÓD.
DMM. előtti	DMM. utáni							
					MÁSODIK KÖNYV	2	[53.]	
	213:5 ³		1.	I.	A' Musához	2	55.	57.
		+3.	2.	II.	A' Szélhez	8	56.	58.
			<3.		Az Álomhoz		63.>	
			<4.		A' Szeplő		64.>	
			5.		Görög Úrhoz		66.	
		+4.	6.		A' Feredés	7	68.	
	8:1.		7.	III.	A' Magánossághoz	6	75.	65.
	8:20.		8.	IV.	Kifakadás	3	80.	70.
	8:18.		9.	V.	Virág Benedek Úrhoz	4	83.	73.
	8:3.		10.	VI.	Dorottya Kínnya	8	86.	77.
2:4.			11.	VII.	Az Echo-hoz	1	93.	83.
		+5.	12.	VIII.	Grof Szétsényi Bibliotekájáról	6	94.	84.
	8:15.		13.	IX.	Az el szánt Szerető	2	98.	89.
	13:9.		14.	X.	Egy Házasulandónak habozása	2	100.	91.
12:34.			15.	XI.	Az Én Vagyonom	4	101.	93.
	7:37.		16.	XII.	Az Embertiség 's a Szeretet	4	105.	97.
	11:15.		17.	XIII.	Az Ember	3	108.	100.

³ A Kcsj. ezen száma alatt a *Vályi*hoz cím olvasható.

Mfj. utalás		Mfj. pótlás	ÓDt.	ÓD. sorszám	címek	LDt3. terj.	ÓDt.	ÓD.
DMM. előtti	DMM. utáni							
2:14.			18.	XIV.	Egy Bétsi Magyar Gavallér	2	110.	102.
		+6.	19.	XV.	A' Hadi Oskoláról	8	112.	104.
	1:5.		20.	XVI.	Az el mátrónásodott Doris	5	119.	111.
	8:7.		21.	XVII.	Egy Háládatlanhoz	4	123.	116.
2:17.			22.	XVIII.	A' rövid nap 's hosszú Ejj	2	126.	120.
		+7.	23.	XIX.	A' szegény Susi	2	128.	122.
	6:16.		24.	XX.	Egy vén Fa, és a' Rósa Fa	2	130.	124.
6:9.			25.	XI.	A' Fársáng Butsuzása	3 ⁴	132.	126.
			<26.		Finis		134.>	
				XXII.	Főhadnagy Fazekas úrhoz			129.
				XXIII.	Tudógyuladásomról			133.

---

⁴ A második könyv terjedelme mellé írva: 89 oldal. Majd ez alatt össze van adva az első könyv terjedelmével: 144. A számítások mellett pedig oldalt egy osztás: 144 : 16 = 9, azaz az ívszámot kapijuk így meg.

22. táblázat

Az Alkalmatosságra írt versek és a Műfajjegyzék

A táblázat a *Műfajjegyzék* lejegyzési sorrendjét követi, beillesztve ebbe az utólagos betoldásokat is, utalva az ide kiírt *Kéziratcsomók jegyzék*-jelzetre. Előtte megadjuk azt, hogy a *Műfajjegyzék* mely más részében található még az adott cím, illetve megfeleltetjük ezeket a *Kéziratcsomók jegyzék* és a *Rekonstruált katalógus* tételeivel is. Az utolsó oszlop az *Alkalmatosságra írt versek* kötetével való megfeleléseket mutatja (+ jel jelzi, ha megvan a kötetben).

Kcsj.	RK.	Mfj. átfedés	Mfj. „Alkalmatosságra Valók.”			AV.
			Kcsj.	cím lejegyzése	utólagos bejegyzések	
1.1.	3:1.		1.) 1.	<Károlyira>		+
1.7.	3:2.		7.	<Az érdem # kiosztásakor>		+
	9:10.		2.) 44.	<Dugonits' oszlopa>		+
5.1.			5.) 1.	<Az 1741diki Diéta.>		+
5.2.			2.	<Insurrectiona.>		+
5.3.		Ódák			A' Betsület.	+
5.4.			4.	<A' Haza Templomának Örömnapja.>		+
5.5.		Fordítások	5.	<Látás. Denisből.>		+
5.6.			6.	<Az Igazság' Diadalma.>		+
5.7.		Ódák	7.	<Czindery' sírja felett.>		+
5.8.		Ódák	8.	<A' Mennyeiek' Karja.>		+
5.9.		Ódák	9.	<A' vitézkedő Magyarokhoz.>		+
(5.10.)		Morálók		(10.) ¹		+

¹ Itt a következő címre történik utalás a Kcsj. alapján azonosítva: 10. A' Dugonits' Oszlopa.

Kcsj.	RK.	Mfj. átírdés	Mfj. „Alkalmatosságra Valóké.”			AV.
			Kcsj.	cím lejegyzése	utólagos bejegyzések	
5.11.		Ódák ²	11.	<Ízis és Osiris.>	+	+
5.12.		Ódák	12.	<Sárköznén Neve' Napjára.>	+	+
	10:42.				Mátyási.	+
5.13.		Ódák	13.	<Szépség' Ereje>	+	+
5.14.		Fordítások			Daphne.	+
5.15.		Ódák	15.	<Rátz Sámuel Úrhoz.>	+	+
	1:1.				Serkentés	+
6.3., 6.4., 6.19., 6.24.	5:3. 5:6., 5:7.		6.) <4.	In > 3. 4. 19. 24. ³		
6.7.			7.	<Hunyadira>	+	+
6.18.			18.	Somogy-Vármegyei Nótá.		
	9:7.				Dr. Földiről	+
6.20.	2:5.		20.	<Budaira.>	+	+
	4:18.				Butsúzás egy Lyány.	+
8.9.	4:6.		8.) 9.	<B. Vay Miklósnak.>	+	+
8.16.	4:10.		16.	<Erdődy Lajosról.>	+	+
8.4., 8.11.			4.	11. ⁴		

² Utólag betoldva A' vitézhető Magyarokhoz fölé, amely a 11. sorszámmal volt betrva az Ódákhoz, pedig a Kcsj.-n a 9., ezt aztán áthúzták és fölé írta a sorrendileg helyes vers címét, az Ízis és Ozirist.

³ Itt a következő címekre történik utalás a Kcsj. alapján azonosítva: 3. Mantua' Megvételére; 4. Insurrectióról; 19. Hunyadira; 24. Ha valaha le foly az etc. [Hunyadira].

⁴ Itt a következő címekre történik utalás a Kcsj. alapján azonosítva: 4. Sárköznén' Neve napjára; 11. Ízis és Oziris.

Kcsj.	RK.	Mfj. átírdés	Mfj. „Alkalmatosságra Valók.”			AV.
			Kcsj.	cím lejegyzése	utólagos bejegyzések	
	3:3.				Sárkózy Trézi	+
	14:22.				Belgrádra	+
10.28.			10.) 28.	Sándor Palatinus < halálára > hoz		
	7:7.				Hoche	+
	9:2.				Josepha	+
11.6.			11.) 6.	Horváth Ádámhoz.		
11.7.			7.	Sándor Palatinus halálára.		
	18:6.				Himfy	+
11.14.	7:8.		14.	< Kerekes' halálára > (17.) (19.) (22.) ⁵		+
13.2.			13.) 2.	Nagy Sámuel Sanderjére.		
13.6.			6.	Hazámhoz. Levél. ⁶		
13.7.			7.	Mindszentire.		
13.13.			13.	Vályi Klárára. ⁷		

⁵ Itt a következő címekre történik utalás a Kcsj. alapján azonosítva: 17. Rátz Sámuelhez; Somogy Vármegyei Nótá; 22. Czindery' Sírja felett.

⁶ Az előző cím után, folytatólagosan.

⁷ Az előző cím után, folytatólagosan.

23. táblázat
**Az Alkalmatosságra írt versek,
a Kéziratcsomók jegyzékei és a Vázlatos kiadási terv**

	<i>Vkt. jobb oszlop</i>	<i>Kcsj. 5.</i>	<i>AVt1.</i>
< +	Az 1741-diki Diéta.>	1.	
	Wéber.		1.
< +	Insurrectio.>	2.	
< +	Haza temploma.>	4.	
< +	Mantua.>	6.	
< +	Óh Muzsám mi veszély.>	8.	
< +	Denis.>	5.	
< +	Dugonits.>	10.	
	Sander.		
< +	Czindery.>	7.	
< 2	Zsanet.>	13.	
	<Földi Rósa.>		
< +	Széchenyihez.>		
	Erdődy Lajos.		9.
< +	Széchenyinéhez.>		
< +	Sárköznéhoz.>	12.	
+	Horvát Adámhoz.		
< +	Hoche.>		14.
	Josepha.		15.
	Quodlibetek.		
	Rátz Sámuelhez.	15.	
	Eljöttetek hát.		7.
	Károlyhoz.		3.
–	Hunyadi.		2.
–	Malheureux.		
	Teleki.		
	[elválasztó vonal]		
	Földi.		5.
	Kazinczy		
	Szabó.		
	Zrínyi.		
	Barta B.		
	Volkslieder.		
	Volkslieder.		
	[az oszlop mellett]		
	Mindszenti.		
	Kondé.		
3	<Palatinusné.>	14.?	
	B. Vay.		4.

24. táblázat
Az Alkalmatosságra írt versek első tervezete

<i>AVt1. bal oldali oszlop</i>			<i>AVt1. jobb oldali oszlop</i>	
<i>RK.</i>	<i>cím</i>	<i>sorszám</i>	<i>[sorszám]</i>	<i>cím</i>
1:1.	Weber Cantátája.	1.	[1.]	<Weber.>
2:5.	Budaira.	7.	[2.]	<Hunyadi.>
3:1.	Károlyi.	3.	[3.]	<Károlyi.>
3:2.	Érdemkeresztek.	10.	[4.]	<Vay.>
3:3.	Sárk: Theréz.	12.	[5.]	<Földi.>
4:6.	Vayhoz.	4.	[6.]	<Patsirta.>
4:10.	Erdődy Lajos.	9.	[7.]	<Budai.>
4:18.	A' Patsirta.	6.	[8.]	<Mátyási.>
5:3.	Manuta.		[9.]	<Erdődy.>
5:6.	Hunyadi.	2.	[10.]	<Érdem #>
5:7.	Hunyadi.		[11.]	<Kerekes.>
7:7.	Hoche.	14.	[12.]	<S. Therézia.>
7:8.	Kerekes.	11.	[13.]	<Belgrád.>
9:2.	Josepha.	15.	[14.]	<Hoche.>
9:7.	Földi Trmész. Hria.	5.	[15.]	<Josepha.>
9:10.	Dugonits Oszl.		[16.]	Himfi.
10:42.	Mátyásira.	8.		
14:22.	Belgrádról.	13.		
<17:7>				
18:6.	Himfihez	16.		

25. táblázat
Az Alkalmatosságra írt versek forrásai és tervezetei

<i>Forrás</i>	<i>Sorszám</i>	<i>Cím</i>	<i>AVt2.</i>	<i>AVt3.</i>	<i>AV.</i>
<i>Kcsj. 5.</i>	1.	Az 1741diki Diéta.	1.	1.	1.
	2.	Insurrectióra.	2.	2.	2.
	3.	A' Betsület és Szerelem.		3.	3.
	4.	A' Haza Templomának Örömnapja.	3.		4.
	5.	Látás. Denisből.	4.	4.	5.
	6.	Az Igazság' Diadalma.	5.	5.	6.
	7.	Czindery' sírja felett.	6.	6.	7.
	8.	A' Mennyeiek' Karja.	7.	7.	8.
	9.	A' vitézkedő Magyarokhoz.	8.	8.	9.
	10.	A' Dugonits' Oszlopa.	9.	9.	10.
	11.	Ízis és Osiris.	10.	10.	11.
	12.	Sárközyné Neve' Napjára.	11.	11.	12.
	13.	Szépség' Ereje	12.	12.	13.
	14.	Daphné. Popéból.	13.	13.	14.
	15.	Rátz Sámuel Úrhoz.	14.	14.	15.
[AVt2.]		<Ser.>	15.		
[AVt3.]		Kiss I.		15.	16.
<i>AVt1. jobb oszlop</i>	[1.]	<Weber.>	16.	16.	17.
	[2.]	<Hunyadi.>	17.	17.	18.
	[3.]	<Károlyi.>	18.	18.	19.
	[4.]	<Vay.>	19.	19.	20.
	[5.]	<Földi.>	20.	20.	21.
	[6.]	<Patsirta.>	21.	21.	22.
	[7.]	<Budai.>	22.	22.	23.
	[8.]	<Mátyási.>	23.	23.	24.
	[9.]	<Erdődy.>	25.	25.	26.
	[10.]	<Érdem #>	24.	24.	25.
	[11.]	<Kerekes.>			29.
	[12.]	<S. Therézia.>	26.	26.	27.
	[13.]	<Belgrád.>	27.	27.	28.
	[14.]	<Hoche.>	28.	28.	30.
	[15.]	<Josepha.>	29.	29.	31.
	[16.]	Himfi.	30.	30.	32.
[AVt3.]		Schraudné halálára.		31.	33.
[AVt3.]		Kérdések kérdése.		32.	34.

EREDMÉNY

Verscímváltozatok áttekintése betűrendben és szövegidentitások szerint

A jelen áttekintés a szövegforrásokban és címlistákban található verscímek változatait tárja fel, betűrendben, de az egyes szövegidentitások adott betűrendi helyén összefoglalóan is. Nem azonos tehát a címmutatóval, anyaga részben bővebb, részben szűkebb annál, s nem a jelen könyvben való előfordulás oldalszámát mutatja meg. A jelen táblázat kizárólag a versek címváltozatait tartalmazza, ez alól csak a versek prózai kidolgozásai jelentenek kivételt. A listák közül a Rekonstruált katalógus forrásait jelentő Kcsl., Ktl. és Kcj., valamint a Klj., JGyj. és Plj. adatai csak akkor szerepelnek, ha az azonosításhoz valamely szempontból szükségesek (egyébként a bennük található esetleges címvariánsok nem relevánsak). A KiM. a fordított (vagy még inkább fordítani tervezett) művek eredeti címeit tünteti fel, így szempontunkból ezen adatok regisztrálása sem informatív. Címváltozatnak tekintjük viszont a főleg a listákban alkalmazott utalásokat, verskezdő szavakat.

Az első oszlopban a kritikai kiadás sorszáma áll, amely a következő két fejezet táblázatainak adataival való kapcsolatot is biztosítja (több szám esetén a kritikai kiadás főváltozatokat közöl több helyen). A → jel a szövegidentitáshoz való továbbutalásra, a ? az azonosítás bizonytalanságára vagy sikertelenségére utal. A cella nagysága az egybetartozó sorok egyesítésével jelöli a szövegidentitás terjedelmét.

A második oszlopban betűrendben következnek a címváltozatok, azzal az írásmóddal, ahogy azokat a források tartalmazzák. Több forrás esetén, ha a címek helyesírási jellegű eltérést mutatnak, helykímélés céljából összevonjuk őket, a hitelesebb forrástípus (egy típus több változata esetén a későbbi) címváltozatának írásmódja szerint. Az azonos címeket kezdősorukkal is megkülönböztetjük, szögletes zárójelet a könnyebb áttekinthetőség végett csak ebben az esetben alkalmazunk (minden más esetben, mikor egyébként szükséges, a következő fejezetek címhasználatában érvényesítjük azt). Az egy szövegidentitáshoz tartozó címváltozatok esetén általában az identitást reprezentáló variánsok szerepelnek elől (időrendben, ahogy a harmadik fejezet táblázatában, kivéve, ha a változatot reprezentáló cím megnevezés jellegű), a továbbiak cím-utalás-kezdőszavak sorrendben következnek. Az egy szövegidentitáshoz tartozó címváltozatok az elsőt követően bentebb vannak kezdve (a betűrendbe való besorolás ezen első változat alapján történik).

A harmadik oszlopban az egyes szövegforrások és listák rövidítései találhatóak a címváltozatokhoz rendezve, tehát az adott címváltozatot mindig a vele egy sorban lévő szövegforrások és/vagy listák őrizték meg. Egy lista többször is szerepelhet, ha azon az adott cím több változatban fordul elő (pl. Mfj.), vagy át lett javítva (pl. LDt3.). Az önálló jelöléssel nem rendelkező források esetében egységesen a K (kézirat) és a Ny (nyomtatvány) rövidítést alkalmaztuk, több forrás esetén megadván utána azt a betűjelet is (a, b, stb.), amellyel a következő fejezet táblázatában azonosítódik. A cím nélküli szövegforrásokat (– jelöléssel) általában az első sorba soroltuk be (kivéve, ha bizonyíthatóan más szövegváltozatot reprezentálnak). A + jelet akkor alkalmaztuk, ha egy listán lévő összefoglaló megnevezésbe az adott változat bizonyosan beletartozott (a Kcsj8., a Vkt., az ÚK. és a Mfj. esetében). A szövegforrások rövidítéseit kurzívval szedtük (tehát ahol szöveg is megőrződött, nemcsak cím), a sorrendet a források és listák időrendje határozza meg. Az utalások az előző oszlopban megnevezett címváltozatot a megfelelő szövegidentitáshoz utalják, ahol is az összes címváltozat együtt megtalálható.

153.	A' Babérvessző	<i>Ol.–, EK.</i>
431.	A' bátortalan Szerelmes [Remény 's kétség...]	<i>K(a), ÚK., LDt1., LDt2., LDt3a., Kcsj1.</i>
	Az Éjnek Istenihez	<i>LDt3b., LD.</i>
→	A' bátortalan Szerelmes [Te csendes éjnek ...]	<i>l. Eurydicéhez</i>
→	A' Békekötésre	<i>l. Új Esztendői Ajándék</i>
→	A' Békeségről	<i>l. Új Esztendői Ajándék</i>
54.	A' Békesség	<i>HV.</i>
	A' Békességről	<i>SZGYI.</i>
→	A' Békesség és a' Hadi érdem	<i>l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére</i>
→	A' Békességről	<i>l. A' Békesség</i>
389.	A' békételenkedő	<i>K–, ÚK., Kcsj1., Kcj.</i>
268.	A' Betsület 's a' Szerelem	<i>Ny(a), Kcsj5., AVt3., AV.</i>
	A' Betsület és Szerelem	<i>Mfj.</i>
	A' Betsület	<i>Mfj.</i>
345.	A' Boldogság	<i>LDt1., LDt2., LDt3., Kcsj4., LD, AD.</i>
	Most jázminos Lugasban...	<i>ÚK.+, Kcsj10.</i>

→	A' Bor edgy Töröd Poetából	l. Bacchus Phoebus
378.	A' Borbély Granariumára	<i>K</i> –
354.	A' Búkergető	<i>K(a)</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj4.</i> , <i>Kcsj9.</i> , <i>AD</i>
101.	A' búkkal küszködő	<i>SZGY/III.</i> , <i>NG.</i> , <i>LJ.</i> , <i>EK.</i> , <i>EDt.</i> , <i>DMM.</i> , <i>GI.</i> –, <i>ÓDt.</i> , <i>ÓD.</i>
	Életem mái...	<i>Kcsj6.</i> , <i>Mfj.</i>
→	A' Bútsúvétel	l. Búcsúvétel
→	A' Csikóbőrös Kulatshoz	l. Szerelemdal a' tsikóbőrös Kulatshoz
→	A' Csókókba el tévedt Lélek	l. Az eltévedt Lélek
84.	A' Dél	<i>ZC.</i> , <i>CQ.</i> , <i>EK.</i> , <i>Kcsj6.</i>
196.	A' Délről	<i>SZGY/I.</i>
380.	Dél	<i>SZV1.</i>
	A' Nyár [Felhágott már a' nap...]	<i>LDt1.</i> , <i>LDt2.</i>
	Déli Aggodalom	<i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
170.	A' Ditsőség' Triumfja	<i>K(a)</i>
	A' Ditsőség' Triumfusa	<i>K(b–c)</i>
	A' Ditsőség' Győzedelme	<i>EK.</i>
309.	A' Dorottya' kínjai	<i>K(a)</i> , <i>K(b)–</i> , <i>ÓD.</i>
	Dorottya Kínnya	<i>ÓDt.</i>
	Hé ha tudná Kedves Lélek...	<i>ÚK.</i>
	Héj ha tudná kedves Lélek...	<i>Kcsj8.</i> , <i>Mfj.</i>
237.	A' Dugonits' Oszlopa	<i>K(a)–</i> , <i>SZGY/III.</i> , <i>NG.</i> , <i>DMM.</i> , <i>Ny(e)</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj5.</i> , <i>AVt2.</i> , <i>AVt3.</i> , <i>AV.</i>
	Dugonits' Oszlopa	<i>EK.</i> , <i>EDt.</i> , <i>AVt1.</i> , <i>Mfj.</i>
	Dugonits	<i>Vkt.</i>
294.	A' Duna' Nimfája	<i>K(a)–</i> , <i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
	Ismét a Ferdés Originalis Cantata	<i>ÚK.</i>
	D° Óda	<i>LDt1.</i>
	Ferdéske	<i>LDt2.</i>
	A' ferdő nimfa	? <i>Kcsj10.</i>
→	A' Fársáng	l. Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon
133.	A' Fársáng' Bútsúzó Szavai	<i>VT/1.</i> , <i>SZGY/III.</i> , <i>LJ.</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj6/1.</i> , <i>Mfj.</i>
	A' Fársáng' Bútsúszavai	<i>VT/2.</i> , <i>ÓD.</i>

	Fársáng' bútsúzó Szavai	EK.
	A' Fársáng Butsuzása	Kcsj6/2., ÓDt.
282.	A' fekete Pecsét	RV-, ÚK., Kcsj7., LDt3., LD.
	Fekete Petsét	LDt1., LDt2.
	Gyász	SzVj.
?	A' Fel[...]	VT.
174. 441.	A' feléledt Pásztor [Ott hol a' patakotska...]	Ny(a), SZGY/III., NG., EK., EDt., Mfj.
	A' feléledt Pásztor [Amott, hol a' nyájas patak...]	ÚK., Kcsj7., Mfj., ÓDt., ÓD.
	Ott hol a' patakotska...	RV., Kcsj6.
157.	A' félénk Szerelem	K(a), EK.
	Fragmenta [A' félénk Szerető]	CQ.
	A' félénk Szerető	Kcsj6., Mfj.
	A' félelmes Szerető.	ÚK.
→	A' feleség	l. Izenget már valahára...
→	A' ferdő Nimfa	?l. A' Duna' Nimfája
139.	A' Feredés	VT-, ÖV-, K(c), SZGY/III., NG., K(g), EK., EDt., Kcsj6., LDt2., ÓDt.
	A' Ferdés Originalis Oda.	ÚK., LDt1., LDt3.
	Feredés	Mfj.
387.	A fiatal Remény	NG-, Ktl-, Plj.
344.	A' Fogadástétel	Kcsj4., AD
	Egy nyári estve Lillát...	ÚK.+, Kcsj10.
→	A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendekhez a' Diétai Múza	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
59. 195.	A' földindulás	ZC., SZV1., EK., DMM., Mfj.
	A Föld-indulásról	SZGY/I.
	Földindulás	SZV2.
6. 189.	A' Fösvény	ZC., SZGY/I., SZV1., EK.
	Zsugori uram	DMM., Mfj.
304. 435.	A' Füredi parton	K(a)-, K(b)-, K(c)
	A' Tihanyi Ekhóhoz	Kcsj11., LDt3., LDk., LD.
	Óh Tihannak rijjadó leánya...	ÚK., LDt1., LDt2.
60.	A Gazdag	ZC.
	A' Gazdagrol	SZGY/I.
	Eggy Gazdag.	SZV1.
	Mídás	EK.

→	A' Grátziák	l. Hány a' grátzia?
→	A' háborús Zivatar	l. A' Zivatar
→	A' Had	l. A' Hadról
→	A' Hadi Oskoláról	l. Mélt. Gróf Festetics György ó Nagyságára A' Hadi Oskoláról
192.	A' Hadról	<i>ZC., K(b), SZGY/I., SZV1.</i>
260.	A' Had	<i>EK., DMM., Mfj.</i>
373.	A' Hafiz' sírhalma	<i>K(a), ÚK., Kcsj4., AD</i>
	Hafiz' sírhalma	<i>Kcsj9.</i>
366.	A' hajókázó Ámor	<i>K, ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +, Mfj. +</i>
?	A' haldokló Keresztyén. Pope.	<i>ÚK., Kcsj11., Mfj.</i>
306.	A' Haza' Templomának Örömnapja	<i>Ny(a), ÚK., Kcsj5., Mfj., AVt2., AV</i>
	Haza temploma	<i>Vkt.</i>
341.	A' Heszperi Méhes' története	<i>K</i>
→	A' Hévség	l. Az emésztő tűz
→	A' Hídi sétálásközbe' Maius 10dikén	l. Amint és Laura a' Fák között
→	A' Hír	l. A' Hirről
124.	A' híres Rátz Sámuel Úrhoz	<i>Ny-, AVt2., AV</i>
	Doctor Rátz Könyvére	<i>ÚK.</i>
	Rátz Sámuel Úrhoz	<i>Kcsj5., Mfj., AVt3.</i>
	Rátz Sámuelhez	<i>EK., Kcsj11., Vkt.</i>
193.	A' Hirről	<i>SZGY/I.</i>
	A' Hír	<i>EK., DMM., Mfj.</i>
	Hír	<i>SZV1., SZV2.</i>
364.	A' Hízelkedő	<i>K-, ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +, Mfj. +</i>
150.	A' Jázminok	<i>Ol.-, EK.</i>
?	A' Kárpotoló	<i>EK.</i>
→	A' katonáskodó szerelmes Mentsége	l. Minden szerelmes katona
411.	A' keserű édesség	<i>LDt1., LDt3., LDk., LD.</i>
	Keser'édés	<i>Kcsj4., AD</i>
	A' rózsza szép virágszál...	<i>ÚK. +, Kcsj10., LDt2.</i>
453.	A' Kétségbe esés	<i>K(b)-, K(c)</i>
	Versezet [...] a Fatum ellen...	<i>K(a)</i>

58. 194.	A' kevély	ZC., CQ., SZV1., EK., DMM., Kcsj6., Mfj.
	A' Kevélyről	SZGY/I.
	Kevély	SZV2.
→	A' ki nem volt soha Poéta...	l. Vig élet a' Parnasszuson
→	A' korán megtisztelt virtus	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
→	A' Kovátsi út	l. Futtába' készült versetskék 2.
→	A' Leánykákhoz	l. Édes rabság
→	A' Legatus	l. Futtába' készült versetskék 3.
→	A' legédesebb Mész	l. A' Mész' méze
142.	A' madár a' szabadságba	EK., EDt., DMM., Mfj.
305.	A' Magánossághoz	Kcsj8., Mfj., ÓDt., ÓD.
	Ode a' Magánossághoz	K
	Óda. A' Magánossághoz	ÚK.
→	A' magyar Gavallér	l. Eggy Magyar Gavallér
→	a' Magyar Hajnal hasad	l. Magyar! Hajnal hasad!
399.	A' Magyar Orpheushoz	K
	Orpheusra	Kcsj10., ÚK.
	Kazinczi Poésisa	?ÚK.
	Kazinczy	?Vkt.
369.	A' Magyarokhoz	Kcsj4., AD
	Ne szóljatok meg érte...	ÚK. +, Kcsj10.
141.	A' matska és a' sajt	K(a), K(b), EK., EDt., DMM., Mfj.
108.	A' megivott Ámor	VT., LJ., EK., EDt., Mfj.
	Virágszedéskor Ámort...	ÚK., Kcsj6., Mfj.
→	A' Méhekhez	l. A' Mész' méze
152. 370.	A' Mész és Ámor	OL-, EK.
	Ámor (Guarini után)	LDt3., LD., AD.
	Ámor	Kcsj4.
	Guarini utánn	LDt1.
	Guarini	LDt2.
	Egykor hogy a' köpüből...	ÚK. +, Kcsj10.
→	A' Mész, és Here	l. Purgomák I-V.
→	A' Mennyeiek' Karja	l. Czindery' sírja felett
123.	A mezei gyönyörűségről, I. töredék	K-

135.	A' Méz' méze	VT-, <i>K(c)</i> , EK., EDt.
274.	A' legédesebb Méz	<i>Ny(d)</i>
	A' Méhekhez	<i>K(e)</i> -, ÚK., Kcsj7., LDt3., <i>LD</i> .
	Méhekhez	LDt1., LDt2.
	Kis Méhek kerteken...	RV.
	Kis méhek	SzVj.
→	A' Mohátsi Nótára	l. Egy kesergő magyar
→	A' morte homines tantundem semper absumus	l. Mindég közel van a' Halál
253.	A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz	<i>DMM</i> .
	A' vitézkedő Magyarokhoz	Kcsj5., Mfj., AVt2., <i>AV</i>
	A' vitez kedvű [!] Magyarokhoz	AVt3.
	Óh Muzsám mi veszély...	Vkt.
440.	A' Múzsához	ÓDt., <i>ÓD</i>
	Vályihoz (?)	ÚK.(?), Kcsj13., Mfj.
375.	A' muzsikáló Szépség	<i>K</i> , ÚK., Kcsj9., LDt3., <i>LD</i> .
	Muzsikáló Szépség	LDt1., LDt2.
439.	A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, melyly hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett	<i>ÓD</i>
	Széchényi Ferentz Ó Excája Nemzeti Könyvtárjára [...] küldődött	<i>K(a)</i>
	Háláének a' NagyMélt. [...] Könyvház Lajistromának küldetéséér	<i>K(b)</i>
	Gr. Szécheny Excához [...] Könyvházzal megtisztelni méltóztatott	<i>K(c)</i>
	Bibliotheca	Mfj.
	Grof Szétsényi Bibliotekájáról	ÓDt.
→	A' Nap megint leszalla...	l. A' rövid Nap, 's hosszú Éj
390.	A' Nap' Innepe	<i>K(a)</i> , <i>K(b)</i> , <i>Ny(c)</i> , ÚK., Kcsj11., Mfj., ÓDt., <i>ÓD</i>
267.	A' Nemes Magyarságnak felülésére	<i>Ny</i> , ÚK., AVt2., AVt3., <i>AV</i>
	Az Insurrectióra	Kcsj5., Mfj.
	Insurrectio	Vkt.
	Insurrectióról	Kcsj6., Mfj.
→	A' Német Lyány' Notája	l. Egy kétségbe esett maga gyilkosa

86. 198.	A' Nyár [A' nap kettőztetvén...]	ZC., CQ., EK., DMM., ÚK., Kcsj6., Mfj.
	A' Nyárrol	SZGY/I.
	Nyár	SZV1., SZV2.
→	A' Nyár [Felhágott már a' nap...]	l. A' Dél
393.	A' Palatinusné' halálára I.	K(a)–, K(b)–, Ny,
	A' Palatinusnéról	Kcsj1.
	Palatinusnéra. 4 Darabka	Mfj.
	Palatinusné	?Vkt.
394.	A' Palatinusné' halálára II.	K(a)–, K(b)–
	Sándor Palatinusnéra Deákül	ÚK.
	A' Palatinusnéról	Kcsj1.
	Palatinusnéra. 4 Darabka	Mfj.
80.	A' Párt Ütő	ZC., SZGY/I., SZV1., EK.
→	A' Patsirta	l. Bútsúzás egy Lyánkától
137.	A' patyolat	VT., ÖV., SZGY/III., NG., LJ., EK., Kcsj6.
426.	A' Pillangóhoz	K(a)–, ÚK., Kcsj3., LDt1., LDt3., Ny(b), KK., LDk. LD.
	Pillangóhoz	LDt2.
→	A' pillantó Szemek	l. A' szerelmes szemek
→	A' Poéta gyönyörködése	l. A' Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet
132. 323.	A' Poétákban lakó Istenség	VT., SZGY/III., LJ., EK., EDt., RV–, K(f)–, ÚK., Kcsj7., LDt3., LD.
	Poétákba való Istenség	Kcsj6., LDt1., LDt2.
	Verselők	SzVj.
→	A' Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert	l. A' Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet
16. 205.	A Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet	ZC.
	A' Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert	SZGY/I.
	Az én Vagyonom	EK., EDt., DMM., Mfj., ÓDt., ÓD.
	A' Poéta gyönyörködése	SZV1.
	Vagyonom	SZV2.

83.	A' Reggel	ZC., SZGY/I.–, CQ., EK., ÚK., Kcsj6., Mfj.
	Reggel	SZV1.
427.	A' Reményhez	ÚK., Kcsj9., KK., LDt3., LD.
	Reményhez	LDt1., LDt2.
177.	A' Reménység	Ol.–, EK.
→	A' Rósa a' vén fa alatt	l. Egy vén fának árnyékában régén szenvedő Rózsafa
148.	A' rózsza	Ol.–, EK., DMM., Mfj.
	Rózsza	SZV2.
→	A' Rózsabimbóhoz	l. Földi Rózsza
→	A' rózsza szép virágszál...	l. A' keserű édesség
43.	A' rövid Nap, 's hosszú Éj	VT., EK., EDt., DMM., ÓDt., ÓD.
	A' Rövid nap és hosszú éjj	ZC., SZGY/I.
	Rövid Nap, 's hosszú Éj	Mfj.
	Rövid nap	CQ.
	A' Nap megint leszálla...	Kcsj6., Mfj.
→	A' semminél több valami	l. Mátyási József Úrnak
→	A' Semmiség örök Tavába...	l. Fillishez
→	A' Szabadság	l. Libertas optima rerum [Szép Szabadság...]
416.	A' Szabadságfához (Schweizer Nóta)	K(a)–, K(b)–, K(d)
	A' Szabadságfához. Németből	ÚK.
	Schweitzer Nóta a' Szabadságfáról	Kcsj3., Mfj.
	Pest Mart. 24d. Ao. 1802.	K(c)
208.	A' Szabadság. Nitzéhez eggy Kántzonetta	K(a)
	A' Szabadulás	SZGY/III.–, K(c), EK., EDt., ÚK., Mfj.
?	A' szállongó Ámor. Idyllium Bionból.	EK.
273.	A' Szamócza	K(a)–, ÚK., Kcsj4., Kcsj7., LDt3., LD., AD.
	Szamótza	LDt1., LDt2.
	Illatja	SzVj.
?	A' szántó Ámor. Idyllium Moszkustól.	EK.
96.	A Szarándok Bézából	SM.
	Fannius. Epigramma Bézából	EK.
	A Szarándok	Ny(b), EDt.

→	A' szegény Susi	l. Szegény Zsuzsi, a táborozáskor
432.	A' Szélhez	<i>Told.</i> , ÓDt., ÓD.
	Szélhez	Mfj.
159.	A' Szélvész. Chloë és Dámon	<i>K</i>
	Dámon. Dámon a' szélvész között...	PIj.
→	A' szép Csetsek	l. Álomlátás
355.	A' Szeplő	<i>K(a)</i> , ÚK., LDt1., Kcsj4., Kcsj9, ÓDt., LDt3., <i>LD</i>
	Szeplő	LDt2.
→	A' Szép mellyek	l. Álomlátás
→	A' szép szemek	l. A' szerelmes szemek
127. 421.	A' Szépek' Szépe	<i>Ny(a)</i> , VT., <i>Ny(d)</i> , NG., EK., EDt., Kcsj6., ÚK., LDt1., LDt3., <i>LD</i>
	Szépek' Szépe	LDt2.
147.	A' szépség	<i>Ol.</i> -, EK., <i>DMM.</i> , Mfj.
368.	A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven	<i>K(a)</i> -, <i>Ny(b)</i> , AVt2., AVt3., <i>AV</i>
	Szépség ereje a' bajnoki szíven	ÚK.
	Szépség Ereje a' B.	Kcsj5.
	Szépség' Ereje	Mfj.
	Zsanet	Vkt.
385.	A' szerelem' tilalma	<i>K(a)</i> , ÚK., Kcsj8., Mfj., ÓDt., ÓD.
136. 320.	A' szerelmes szemek	VT., <i>SZGY/III.</i> , <i>LJ.</i> , EDt.
	A' szerelmes Szemek (vagy ostromló szemek)	EK.
	A' szép szemek	<i>RV</i>
	A' pillantó Szemek.	ÚK., Kcsj7., LDt3., <i>LD</i>
	Pillantó Szemek	LDt1., LDt2.
	Ah ne vesd rám két villám...	Kcsj6.
	Ne kínozz	SzVj.
98.	A szerelmes vitézhez	<i>Ny</i>
	Egy szerelmes vitézhez. Amor mulattába...	PIj.
55. 191.	A szerentse változó	<i>ZC.</i> , <i>CQ.</i> , SZV1., Kcsj6.
	A' szerentsétől meg ne rettenj	<i>SZGY/I.</i>
	A' szerentse	EK., <i>DMM.</i> , Mfj.

→	A' színesség	l. <i>Lurida sub dulci melle venena latent</i>
404.	A' szomatori templomra készített felülírások	<i>Ny-</i>
185.	A' szökevény Ámor	<i>EK., EDM., EDT.</i>
130. 446.	A' Tanúnak hívott Liget	<i>VT-, K(b), Ny(c), EK., EDT., Kcsj7., K(d)-, UK., LDt3., LD.</i>
	Tanú Liget	<i>LDt1., LDt2.</i>
	Itt a'	<i>SzVj.</i>
350.	A' Tavasz	<i>Kcsj4., LDt3b., LDk., LD., AD.</i>
	Az egész Világ feléledt...	<i>ÚK.+, Kcsj10.</i>
397.	A' Tavasz. Festő versezet Kleist' német munkáiból	<i>K(a)-, K(b)-, Tav.</i>
	Kleist Tavaszsa	<i>ÚK.</i>
	Kleist	<i>Vkt.</i>
164.	A' Tavaszhoz	<i>LJ., SM.-, EK., EDT., Mfj., ÓDt., ÓD.</i>
	Ének a' Tavaszhoz	<i>DMM., Mfj.</i>
	Jer, kies tavasz...	<i>Kcsj6., Mfj.</i>
145.	A' Távollétel	<i>Ol.-, EK.</i>
131. 422.	A' távolról kínzó	<i>VT., SZGY/III., LJ., EK., EDT., Kcsj7., K(d)-, UK., LDk., LD.</i>
	Távolról kínzó	<i>Kcsj6., LDt1., LDt2.</i>
	Most vagyok veled szemben...	<i>RV.</i>
	Rég nem	<i>SzVj.</i>
85. 197.	A' Tél	<i>ZC., EK., DMM., Mfj.</i>
	A' Télről	<i>SZGY/I.</i>
	Tél	<i>CQ., SZV1., SZV2., Kcsj6.</i>
56. 202.	A Tengeri Zivatar	<i>SZGY/I., SZV1., EK.</i>
	A' tengeri háború	<i>DMM., Mfj.</i>
	A Tengeri Zivatarról	<i>ZC.</i>
	Tengeri háború	<i>SZV2.</i>
→	A' Tihanyi Ekhóhoz	l. A' Füredi parton
→	A' tiszta nyájasság hol örül...	l. Víg élet a' Parnasszuson
231.	A' Tolvaj Isten	<i>K</i>

→	A' Tsendes Élet. A' Kleist' Odáji közül	l. Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz
→	A' Tzigányrúl	l. Czigány
pótlás2.	A' Tziklops	<i>K(a), K(b), EK.</i>
	Tziklops	SZV1.
→	A' Vános Magyar Eloquentia	l. Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia
140.	A' Vatsora. Fabullhoz	VT.
	A' Vatsora	EK., EDt., Mfj.
	A' Vatsora, Catullusból	ÚK.
→	A' versengő érzékenységek	l. Az elragadtatott [érzékenységek]
103. 437.	A' Versszépítő	VT., <i>LJ.</i> , EK., EDt., <i>RV.</i> , <i>K(d)</i> –, Mfj., ODt., <i>OD.</i>
	Mi tesz Poétát?	ÚK., Kcsj7.
	Ha most nem édes énekem...	Kcsj6., Mfj.
	Ha most	SzVj.
128. 424.	A' vidám természetű poéta	<i>Ny(a), VT., SZGY/I., Ny(d), NG., EK., EDt., Kcsj6., Kcsj7.</i>
	Vidám természetű poéta	CQ.
	Sírhalmok gyász temető...	RV.
	Sírhalmok	SzVj.
	Sírhalmok, óh...	LDt1., LDt2.
	Az én Poézisom' természete	<i>K(f)</i> , ÚK., LDt3., <i>LD.</i>
146.	A' Viola [A' kis viola...]	<i>Ol.</i> –, EK., <i>DMM.</i> , Mfj.
	Viola	SZV2.
109.	A' Viola [Illatoztasd kebledet...]	VT., <i>NG.</i> , EK.
	A' Violám	EDt.
	A' Violához	Mfj.
	Edgy Violához	ÚK.
	Egy Violához	Kcsj7., Mfj.
	Illatoztasd	SzVj.
→	A' Virgilius Georgiconja négy Könyvben	l. Georgicon
→	A' Vitéz Dorottya, vagy is a Dámák Diadalma a' Fárságon	l. Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon
→	A' vitézkedő Magyarokhoz	l. A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz

333.	A' Vityilló	<i>K(a)–, ÚK., Kcsj7., Mfj.</i>
	Paraszt Dal	<i>ÓDt., ÓD.</i>
219.	A' Vízital	<i>SZGY/III., NG., EK., EDt., DMM., Mfj.</i>
	Paradox ut Vinum acuit ingenium. A' Viz ital	<i>SM.</i>
143.	A' Zivatar	<i>K(a), EK.</i>
	A' háborús Zivatar	<i>VT, Ny(c)</i>
	Az Égi Háború	<i>ÚK., Kcsj13., Mfj.</i>
240.	Ad Serenissimum Archiducem	<i>K</i>
	Sándor Palatinushoz. Deákúl	<i>Kcsj10.</i>
	Sándor Palatinus <halálára>hoz	<i>Mfj.</i>
→	Ah ne vesd rám két villám...	<i>l. A' szerelmes szemek</i>
419.	Ajánlás	<i>AD</i>
180.	Ajánló Tsók	<i>K(a), Ny(b), EK.</i>
→	Alku	<i>l. Furtsa alku</i>
→	Álom Lillához	<i>l. Az Álomhoz</i>
?	Álomdal. Dal.	<i>EK.</i>
371.	Álomlátás	<i>ÓDt., ÓD.</i>
	A' szép Csetsek	<i>ÚK., LDt1.</i>
	Egy Álom	<i>Kcsj4., Kcsj9.</i>
	A' Szép mellyek	<i>Kcj.</i>
→	Altera jam teritur...	<i>l. Második emberkort...</i>
→	Alvó Nimfa	<i>l. Az alvó Lilla felett</i>
→	Alvó Nimfa felett	<i>l. Az alvó Lilla felett</i>
144.	Amint és Laura a' fák között	<i>K(b), LcI, EK., EDt., ÚK.</i>
	Amint és Laura	<i>Mfj.</i>
	A' Hídi sétálásközbe' Maius 10dikén	<i>SZGY/II.</i>
	Laurám nyomát e' zöld fák...	<i>Kcsj6., Mfj.</i>
→	Ámor (Guarini után)	<i>l. A' Méh és Ámor</i>
→	Ámor	<i>l. A' Méh és Ámor</i>
284.	Anakreon 's Ovid	<i>K</i>
	Anakreon, és Ovidius halála	<i>ÚK., Kcsj7., Mfj.</i>
	Életadó	<i>SzVj.</i>
336.	Antal napjára	<i>K(a)–, K(b)–</i>
168.	Aranka Györgyhöz	<i>K–</i>
→	Árpád [Jantsi!...]	<i>l. Purgomák I–V.</i>
450.	Árpád [Rettentő hadakat...]	<i>K</i>

→	Árvíz	l. Az Árvíz
154.	Asztali dal	<i>Ol.</i> -, <i>EK.</i> , <i>DMM.</i> , <i>Mfj.</i>
259.	Az 1741-diki Diéta	<i>K(a)</i> -, <i>K(b)</i> -, <i>K(c)</i> -, <i>DMM.</i> , <i>Vkt.</i> , <i>Kcsj5.</i> , <i>Mfj.</i> , <i>AVt2.</i> , <i>AVt3.</i> , <i>AV</i>
14. 201.	Az Álom	<i>ZC.</i> , <i>CQ.</i> , <i>K(e)</i> , <i>SZV1.</i> , <i>EK.</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj6.</i> , <i>Mfj.</i>
	Az Álomról	<i>SZGY/I.</i>
351.	Az Álomhoz	<i>Kcsj4.</i> , <i>LDt1.</i> , <i>LDt2.</i> , <i>LDt3.</i> , <i>ÓDt.</i> , <i>LD.</i>
	Álom Lillához	<i>ÚK.</i>
	Soká jön erre Lilla...	<i>ÚK.</i> +, <i>Kcsj10.</i>
263.	Az alvó Lilla felett	<i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
	Az alvó Nimfa felett	<i>ÚK.</i> , <i>Kcsj7.</i>
	Alvó Nimfa	<i>LDt1.</i>
	Alvó Nimfa felett	<i>LDt2.</i>
	Nyúgodj	<i>SzVj.</i>
106. 372.	Az Anákreoni Versek	<i>SZGY/III.</i> , <i>K(b)</i> , <i>CQ.</i> , <i>LJ.</i> , <i>EK.</i> , <i>EDt.</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj4.</i> , <i>Kcsj6.</i> , <i>Kcsj7.</i> , <i>AD.</i>
	Vérengző Jámbussaid...	<i>RV.</i>
	Vérengző	<i>SzVj.</i>
247.	Az arany idő. Tassóból	<i>K</i> -, <i>Kcsj10.</i>
317.	Az Aranysujtásos nadrág	<i>K</i> -
→	Az Árnyékszékhez	l. Óda az Árnyékszékhez
229.	Az ártatlan, látod, hogy elnyomattatik...	<i>K</i> -
52.	Az Árvíz	<i>HV.</i> , <i>EK.</i>
	Az Árvízárról	<i>SZGY/I.</i>
	Árvíz	<i>SZV1.</i>
→	Az Echohoz	l. Az Ekhóhoz
→	Az egész Világ feléledt...	l. A' Tavasz
→	Az égető Kutyátska...	l. Az emésztő tűz
→	Az Égi Háború	l. A' Zivatar
138. 286.	Az Éj és a' Tsillagok [Régi víg Kedvem...]	<i>VT.</i> , <i>SZGY/III.</i> , <i>NG.</i> , <i>LJ.</i> , <i>EK.</i> , <i>EDt.</i> , <i>Kcsj6.</i> , <i>Mfj.</i>
	Az éj és Tsillagok [Régi Kedvem szép...]	<i>RV.</i>
	Az Éj és a' Tsillagok [Éltemnek fényes...]	<i>Kcsj7.</i> , <i>K(g)</i> , <i>ÚK.</i> , <i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
	Éj és tsillagok	<i>LDt1.</i> , <i>LDt2.</i>
	Éltemnek	<i>SzVj.</i>

→	Az Éjnek Istenihez	l. A' bátortalan Szerelmes [Remény 's kétség között epesztem...]
102. 261.	Az Ekhóhoz	<i>NG</i> , EK., EDt., <i>DMM</i> ., Mfj., <i>ÓD</i> .
	Az Echohoz	<i>SZGY/III.</i> , ÓDt.
→	Az el szánt Szerető	l. Penseroso. Az elszántt Szerető
→	Az eleven Rózsához	l. Egy Rózsához
392.	Az elmátrónásodott Dóris	<i>K(a)</i> , ÚK., Kcsj1., Mfj., ÓDt., <i>ÓD</i> .
158.	Az Elmenetel	<i>K(a)</i> , <i>LJ</i> , EK., EDt., Kcsj6., Mfj.
149.	Az elragadt Szív	<i>Ol.</i> -, EK.
134. 447.	Az elragadtatott [érzékenységek]	<i>VT</i> .
	A' versengő érzékenységek	EK., EDt., LDt3., <i>LD</i> .
	A' versengő érzékenységek Laurához	<i>SZGY/III.</i>
	Az elragadtatott Érzések	Kcsj6.
	Laura Kellemességednek...	ÚK., LDt1., LDt2.
296.	Az Eltávozás	Kcsj4., LDt3., <i>LDk.</i> , <i>AD</i> , <i>LD</i> .
	Az elválás	LDt1., LDt2.
	Távol vagyok te tőled...	ÚK.+, Kcsj10.
347.	Az eltévedt Lélek	LDt3b., <i>LD</i> .
	A' Csókokba el tévedt Lélek	ÚK., Kcsj7., LDt3a.
	Eltévedt lélek	LDt1., LDt2.
359.	Az elválás reggelén	<i>K</i> -, ÚK.+, Vkt.+, Kcsj8.+, Mfj.+
→	Az elválás	l. Az Eltávozás
?	Az elvesztett Lélek	EK.
396.	Az Ember; a' Poézis' első Tárgya	<i>K(a)</i> , ÚK., <i>ÓD</i> .
	Az ember a' Poésis fő tárgya	Kcsj11., Mfj.
	Az Ember, – mint a' Poézisnek is legelső Tárgya	<i>Ny(b)</i>
	Az Ember	ÓDt.
62.	Az Ember gyűlölő	<i>ZC</i> ., SZV1., ÚK., Kcsj13., Mfj.
	Az Embert Gyűlölő Timon	<i>SZGY/I.</i>
	Embergyűlölő	<i>CQ</i> ., Kcsj6., Mfj.

→	Az Emberiség 's a' Szeretet	l. Bolond a' ki nem szeret
107. 352.	Az emésztő tűz	VT., SZGY/III., LJ., EK., EDt., ÚK.
	A' Hévség	Kcsj4., AD
	Az égető Kutyátska...	RV., Kcsj6.
367.	Az én Barátomné D. A. Quodlibetjére	K-, Plj.
	Edgy Quodlibetre	ÚK.
	Egy Quodlibetre	Kcsj11., Mfj.
	Mi a' Világ...	Ktl.
?	Az én Életem	VT., SZV1., EK.
→	Az én Poézisom' természete	l. A' vidám természetű poéta
283.	Az én tzímerem	RV-, K(c)
	Kérded	SzVj.
→	Az én vagyonom	l. A' Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet
→	Az Érdem' kereszt' kiosztásakor	l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére
275.	Az Esküvés	ÚK., Kcsj7., LDt3., LD
	Esküvés	LDt1., LDt2.
	Esküszöm	SzVj.
402.	Az Estikék	K, Kcsj8., Mfj.
4. 200.	Az Estve	ZC., CQ., SZV1., EK., DMM., Kcsj6., Mfj.
	Az Estvéről	SZGY/I.
374.	Az Estvéhez [Csendes Este...]	K(a)-, K(b)-, LDt1., LDt2., LDt3., LD
	Csendes Estve...	Kcsj9.
230.	Az Estvéhez [Jövel felénk...]	K(a)-, K(b)-, Kcsj9., Kcj.
→	Az Estvéről	l. Az Estve
182.	Az Esztendő' IV Szakassza	EK., EDt., Kcsj7., LDt3., LD
	Az esztendő négy Szakasza	RV., ÚK.
	Esztendő IV része	LDt1., LDt2.
	Tavaszi	SzVj.
337.	Az Igazság' Diadalma	GI-, Kcsj5., Mfj., AVt2., AVt3., AV
	Mantua	Vkt., AVt1.
	Mantua' megvételére	ÚK., Kcsj6., Mfj.

→	Az Insurrectióra	l. A' Nemes Magyarságnak felülésére
→	Az Ordó kiosztásakor	l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére
244.	Az Otahajta	<i>K(a)–, EDm., EK., EDt.</i>
78.	Az ősz Laudonra	<i>K(a), VT–</i>
87. 199.	Az Ősz	<i>ZC., CQ., EK., DMM., Kcsj6., Mfj.</i>
	Az Őszről	<i>SZGY/I.</i>
	Ősz	<i>SZV1., SZV2.</i>
443.	Az útoló szerentsétlenség	<i>K(a), LDt3., LD.</i>
	Végbútsú Rózsától	<i>K(b)</i>
→	B. Vay	l. Tisztelő Versezet
→	B. Vay Miklóshoz	l. Tisztelő Versezet
→	B. Vay Miklósnak	l. Tisztelő Versezet
270.	Bacchus Phoebus	<i>K, Kcsj7., Mfj.</i>
	A' Bor edgy Töröd Poetából	ÚK.
376.	Bácsmegyey' Leveleire	<i>K(a)–, LDt3., LD.</i>
	Bátsmegyei Leveleire	ÚK., LDt1.
	Bátsmegyei	LDt2.
318.	Bakhushoz	ÓDt., ÓD.
	Dithyrambus	ÚK., Kcsj11., Mfj.
232.	Bakkhuszhoz. Inscriptio	<i>Ol.–, EK., SZV2.</i>
266.	Bálint napja	<i>K(a), K(b), K(c), K(d)</i>
97.	Bár az Ég búsulva néz is...	<i>K–, Kcj.</i>
343.	Barátomhoz	<i>Kcsj4., AD.</i>
	Parnassz vadon hegyénél...	ÚK. +, Kcsj10.
271.	Barátomnak	<i>RV–, Kcsj7., LDt1., LDt2., LDt3., LDk., LD.</i>
	Illyen dorgálást barátom...	ÚK.
	Illyen	SzVj.
63.	Barátságos bútsúvétel	<i>ZC., CQ., SZV1., DMM., Kcsj6., Mfj.</i>
	Baráti bútsúvétel	EK.
	Bútsúvétel	SZV2.

114.	Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz	<i>K(a)–, K(b)–, K(c), ÚK.</i>
	Batrachomy.	SZV1.
	Batrachomyomachia	<i>K(d).</i> , Vkt., Kcsj6., Mfj.
	Békegérhartz	EK., <i>Ny(e).</i>
→	Bátsmegyei	l. Bácsmegyey' Leveleire
→	Bátsmegyei Leveleire	l. Bácsmegyey' Leveleire
→	Be kedves napjaim repdestek...	l. Egy Bétsi Magyar Gavallér
→	Beg kedves Napjaim...	l. Egy Bétsi Magyar Gavallér
→	Békegérhartz	l. Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz
→	Békességről	l. Új Esztendői Ajándék
79.	Belgrádra	VT., Mfj., AVt2., AVt3., AV.
	Belgrádról.	AVt1.
382.	Bellóna dárdával...	<i>K–</i>
→	Bétsi Magyar Gavallér	l. Egy Bétsi Magyar Gavallér
→	Bibliotheca	l. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett
→	Biharból Kovátsiba való általmenetelemben...	l. Futtába' készült versetskék 2.
→	Bíz én nem is törődöm már...	l. Kifakadás
→	Blumauer az Árnyékszékhez	l. Óda az Árnyékszékhez
322.	Bolond a' ki nem szeret	<i>RV.</i>
	Az Emberiség 's a' Szeretet	<i>K(b)–, ÚK., Kcsj7., Mfj., ÓDt., ÓD.</i>
	Felfogadt.	SzVj.
126.	Broughton Religioi Lexiconára	<i>Ny</i>
	Broughthonról	SZV1., EK.
	Mindszenti	Vkt.
	Mindszentire	ÚK., Kcsj13., Mfj.
295.	Búcsúvétel	<i>LDk., LD.</i>
	Bútsúvétel	LDt1., LDt2., LDt3.,
	A' Bútsúvétel	ÚK.
	Kettős Mars	Kcsj7.
	Mégyek	SzVj.
→	Budaira	l. Örömversek Professor Budai E'saiás Úrhoz

245.	Bútsú a' Magyar Múzáktól	<i>EDm., EDt.</i>
	Bútsú a' Múzsáktól	Kcsl., Kcj.
	Bútsúvétel a' Músákhoz	Ktl.
→	Bútsúvétel	l. Barátságos bútsúvétel
414.	Bútsúzás egy Lyánkától	Mfj., AVt2., AVt3., AV.
	Komárom, d. 12. Febr. 1802.	<i>K(a)</i>
	Lidia Napj. Komáromban	Kcsj8., Mfj.
	A' Patsirta	AVt1.
171.	Camillo Molza grófnak	<i>Ol.–</i>
187.	Carmen inaugurale	<i>Ŋy</i>
	Deák Versek Gr. Károlyra	Kcsj1.
	Gr. Károlyra Deákúl	ÚK.
173.	Chloé Dafnishoz	<i>SZGY/III., NG, LJ., EK., EDt., ÓD.</i>
	Kloé Dafnishoz	Mfj., ÓDt.
	Menjetek kis Szellők...	ÚK., Kcsj6., Mfj.
25. 190.	Constantzinápolly	<i>ZC., SZGY/I., CQ., SZV1.</i>
	Konstántzinápolly	EK., ÚK., Kcsj6., Mfj.
26.	Czigány	<i>ZC., SZV1.</i>
	A' Tzigányról	<i>SZGY/I.</i>
299.	Czindery' sírja felett	<i>K(a), ÚK., Kcsj5., Kcsj11., Mfj., AVt2., AVt3., AV.</i>
	Czindery	Vkt.
	A' Mennyeiek' Karja [a vers 2. része]	Kcsj5., Mfj., AVt2., AVt3., AV.
→	Csendes Estve...	l. Az Estvéhez [Csendes Este...]
272.	Csendesítsed szíved háborúját...	<i>K–</i>
	Csendesítsed szíved hábor. etc.	Kcsj8., Mfj.
	Tsenedesíts Szíved háborúját	ÚK.
→	Csikorgó	l. Tsikorgónak, egy Hazánkba' kedves Versszerzőnek Trója' Fel dúlásáról íratott Poemájának Kezdeté
→	Csócsi	?l. Szerelmes Eggyezés
→	Csokonay Vitéz Mihály' Ódája M. G. Festetits György Ő Nagyságához azon tárgy felől	l. Mélt. Gróf Festetics György Ő Nagyságára A' Hadi Oskoláról

172.	Dafnis a' Hajnalhoz	<i>SZGY/III., NG., EK., EDt., Mfj.</i>
	Dafnis Hajnalkor	<i>ÓDt., ÓD.</i>
	Szép hajnal emeld fel...	<i>RV, ÚK., Kcsj6., Mfj.</i>
→	Dal. Olaszból	<i>l. Egy háládatlanhoz</i>
460.	Dalok az Endímionból	<i>K(a)-, K(b)-, Ny-</i>
→	Dámon. Dámon a' szélvész között...	<i>l. A' Szélvész. Chloë és Dámon</i>
pótlás1.	Daphne. Egy Idillium a' Pópéi közül	<i>K(a), AVt2., AV.</i>
	Daphné. Popéból	<i>Kcsj5., Kcsj8., Mfj., AVt3.</i>
	Palatinusnéra. Popéból	<i>ÚK.</i>
	Daphne	<i>Mfj.</i>
→	Deák Versek Gr. Károlyra	<i>l. Carmen inaugurale</i>
→	Dedicat. Gr. Erdődynéhez	<i>l. Gróf Erdődyné Ó Nagyságához</i>
→	Dedicat. Gr. Széchényihez	<i>l. Gr. Szétsényi Ferencz Ó Excellentiájához</i>
415.	Dedicatio Gr. Széchényinéhez	<i>K(a)-, Tav.-, ÚK.</i>
→	Dél	<i>l. A' Dél</i>
→	Déli Aggodalom	<i>l. A' Dél</i>
→	Denis	<i>l. Látás</i>
→	Dithyrambus	<i>l. Bakhushoz</i>
→	D° Óda	<i>l. A' Duna' Nimfája</i>
→	Doctor Földi Természeti Históriájára	<i>l. Dr. Földről egy Töredék</i>
→	Doctor Rátz Könyvére	<i>l. A' híres Rátz Sámuel Úrhoz</i>
?	Donec gratus eram tibi...	<i>ÚK., Kcsj11., Mfj.</i>
	Míg engem szeretél vala...	<i>Ktl.</i>
384.	Dórishoz	<i>Kcsj4., ÓDt., ÓD.</i>
	Pillants reám Leányka...	<i>ÚK. +, Kcsj10.</i>
→	Dorottya Kínnya	<i>l. A' Dorottya' Kínjai</i>
330.	Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon	<i>K(a)-, K(b)-, K(c)-, K(d)-, K(e)-, K(f)-, K(g)-, Ny(h)</i>
	A' Vitéz Dorottya, vagy is a Dámák Diadalma a' Fárságon	<i>ÚK.</i>
	A' Fársáng	<i>Kcsj9.</i>
	Fársáng	<i>Vkt.</i>

395.	Dr. Földi' sírhalma felett	<i>K(a)–, ÓD.</i>
	Földy' Sírhalma felett	ÚK., Kcsj8., Mfj., ÓDt.
	Földy' sírja felett	<i>Ny(b)</i>
348.	Dr. Földiről egy töredék	<i>K(a)–, AVt2., AVt3., AV.</i>
	Dr. Földiről	Mfj.
	Doctor Földi Természeti Históriajára	ÚK., Kcsj13., Mfj.
	Földi Természeti Históriajára	Kcsj10., AVt1.
	Földi Naturális Históriajára	Mfj.
	Földi	Vkt.
→	Drága Lélek	?l. Megkérlelés
?	Duetto. Kettős Ének. A' Pesti Práter, vagy Közönséges Kertbe' Maius' 20dikán	SZGY/II.
→	Dugonits	l. A' Dugonits' oszlopa
→	Dugonits' Oszlopa	l. A' Dugonits' oszlopa
335.	Dugonitsra	<i>K(a), (?)ÚK.</i>
→	E' Szórol hogy Szeretlek	l. Megkövetés
→	Édes Keserűség	l. Szerelmes Panaszok
104. 353.	Édes rabság	<i>VT, LJ, EK, EDt.</i>
	A' Leánykákhoz	ÚK., Kcsj4., Kcsj7., AD
	Ti Páfuson nyitott...	RV, Kcsj6., Mfj.
	Ti Páf.	SzVj.
	Ti Páphuson	Mfj.
→	Edgy háládatlanhoz Olaszból	l. Egy háládatlanhoz
→	Edgy Quodlibetre	l. Az én Barátomném D. A. Quodlibetjére
→	Edgy Rósához	l. Egy Rózsához
→	Edgy Szerentsétlennek Síralma	l. Egy szerentsétlen Léleknek az égis való fel- emelkedése
→	Edgy Tulipánthoz	l. Egy Tulipánthoz
új1.	Edgy Vén Asszonyrol	<i>SZGY/I.</i>
	Vénasszony	SZV1., EK.
→	Edgy Violához	l. A' Viola [Illatoztasd kebledet...]
→	Egy Álom	l. Álomlátás
269.	Egy Angyalhoz	<i>RV</i>
206.	Egy Bétsi Magyar Gavallér	ÓDt., ÓD.
	Egy Bétsi Magyar Gavallér	<i>SZGY/III., EK., EDt.</i>

	Bétsi Magyar Gavallér	Mfj.
	Be kedves napjaim repdestek...	RV., Kcsj6., Mfj.
	Beg kedves Napjaim...	ÚK.
365.	Egy eltörött vasmatkára	<i>K(a)-</i> , ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +, Mfj. +
339.	Egy fiatal házósulandónak habozása	<i>GI.-, ÓD.</i>
	Egy Házasulandónak habozása	ÓDt.
	Szeme nem sír, mégis nedves...	ÚK., Kcsj13., Mfj.
324.	Egy haládatlanhoz	ÓDt., Kcsj8., Mfj., <i>ÓD.</i>
	Edgy haládatlanhoz Olaszból	ÚK.
	Dal. Olaszból	<i>K(a)</i>
100.	Egy kesergő magyar	ÓDT., <i>ÓD.</i>
	Eggy kesergő magyar	<i>LJ.</i> , EK., EDt., <i>DMM.</i> , Mfj.
	Kesergő Magyar	Mfj.
	A' Mohátsi Nótára	Kcsj6.
	Mohátsira	<i>K(a)</i>
223.	Egy kétségbbe esett maga gyilkosa	<i>ÓD.</i>
	Eggy kétségbbeesett Magagyilkosa	<i>SZGY/III.</i> , NG., EK., EDt.
	Egy Kétségbbe esett	ÓDt.
	A' Német Lyány' Notája	ÚK., Kcsj6., Mfj.
	Német Lyány	Mfj.
→	Egy nyári estve Lillát...	l. A' Fogadástétel
→	Egy Quodlibetre	l. Az én Barátomné D. A. Quodlibetjére
321.	Egy Rózsához	<i>K(a)-</i> , <i>K(b)</i> , Kcsj8., ÚK., LDt1., LDt2.
	Az eleven Rózsához	LDt3., <i>LD.</i>
→	Egy szerelmes vitézhez. Amor mulattába...	l. A szerelmes vitézhez
162.	Egy szerentsétlen Léleknek az édig való fel-emelkedése	Ny
	Edgy Szerentsétlennek Siralma	ÚK., Kcsj13.
	?Siralom. Magyar Músa	Vkt.
265.	Egy Tulipánthoz	RV., Kcsj7., Mfj., ÓDt., <i>ÓD.</i>
444.	Edgy Tulipánthoz	ÚK.
	Tulipánthoz	LDt1., LDt2.
	Tartózkodó Kérelem	LDt3., <i>LD.</i>
→	Egy vatsora felett a' borozás közben	l. Futtába' készült versetskék 3.

298.	Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa	ÓD.
	A' Rósa a' vén fa alatt	Kcsj6., Mfj.
	Egy vén Fa, és a' Rósa Fa	ÓDt.
	Gyenge rózsza bokor keserg buvában...	ÚK.
→	Egy Violához	l. A' Viola [Illatoztasd kebledet...]
→	Eggy Bétsi Magyar Gavallér	l. Egy Bétsi Magyar Gavallér
→	Eggy Gazdag	l. A Gazdag
→	Eggy kesergő magyar	l. Egy kesergő magyar
→	Eggy kétségbeesett Magagyilkosa	l. Egy kétségbe esett magagyilkosa
82. 256.	Eggy Magyar Gavallér	ZC.
	A' Magyar Gavallér	SZGY/I., EK., DMM., Mfj.
	Magyar Gavallér	SZV1., SZV2.
125.	Eggy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke	VT.
	Exin' sole mihi placuere cacumina. Prózában	ÚK.
252.	Eggy orvosnak sirverse	DMM., Mfj.
→	Egykor hogy a' köpüből...	l. A' Méh és Ámor
→	Éj és tsillagok	l. Az Éj és a' Tsillagok
→	Életadó	l. Anakreon 's Ovid
→	Életem mái...	l. A' búkkal küszködő
407.	Elizához. Kleist' Purgomái közül	Tav.
179.	Élj vigan érdemeddel...	K-, JGyj.
→	Eljöttetek hát... [A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendekekhez a' Diétai Múzsza]	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
129. 425.	Első Szerelemérzés	VT-, SZGY/III., EK., EDt., ÚK., LDt1., LDt2., LDt3., LD.
→	Eltévedt Lélek	l. Az el tévedt Lélek
→	Embergyűlölő	l. Az Ember gyűlölő
→	Éltemnek	l. Az Éj és a' Tsillagok
→	Én szenvedek 's pedig miattad...	l. Még egyszer Lillához
?	Endímion és Diána	EK.
→	Ének a' Tavaszhoz	l. A' Tavaszhoz.
→	Énekel.	l. Szerelmes Eggyezés

→	Énekeljünk Cypriának	l. Szerelmes Eggyezés
→	Epigramma Kopátsíró	l. Purgomák I–V.
408.	Epigramma Leonorához	<i>K</i>
→	Epitaphium Marci	l. Futtába' készült versetské 1.
→	Érdemkeresztek	l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére
398.	Erdődi Lajoshoz	<i>K(a)–, AV</i>
	Erdődy Lajoshoz	Kcsj8, AVt2., AVt3.
	Erdődy Lajos	Vkt., AVt1.
	Erdődy Lajosról	Mfj.
	In Promptu Erdődy Lajoshoz	ÚK.
105.	Esdeklő biztatás	<i>CQ, LL, EK, EDt., Kcsj6, LDt3, LD</i>
	Lillához [Leányka! hű szerelmem...]	Kcsj4., LDt1., LDt2., <i>AD</i>
	Leányka hív szerelmem...	RV.
	Leányka	SzVj.
→	Esküszöm	l. Az Esküvés
→	Esküvés	l. Az Esküvés
→	Esztendő IV része	l. Az Esztendő' IV Szakassza
430.	Eurydicéhez	<i>K(a), ÚK., LDt1., LDt2., Kcsj1.</i>
	A' bátortalan Szerelmes [Te csendes éjnek...]	LDt3., <i>LD</i>
438.	Éva napra	<i>K–</i>
→	Exin' sole mihi placuere cacumina. Prózában	l. Egy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke
224.	Falataimat elegyes bor hajtással...	<i>K–, JGyj.</i>
→	Fannius. Epigramma Bézából	l. A Szarándok Bézából
→	Fársáng	l. Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon
→	Fársáng' bútsúzó Szavai	l. A' Fársáng' Bútsúzó Szavai
456.	Fazekas druszának	<i>K(a)</i>
	Főhadnagy Fazekas Úrhoz	ÓDt., <i>ÓD</i>
→	Fekete Petsét	l. A' fekete Pecsét
→	Felfogadt.	l. Bolond a' ki nem szeret

99.	Felvidulás	<i>CQ.</i> , <i>EK.</i> , <i>EDt.</i> , <i>DMM.</i> , <i>Kcsj6.</i> , <i>Mfj.</i> , <i>ÓDt.</i> , <i>ÓD.</i>
	Török dal	<i>K(a)</i>
→	Ferdéske	l. A' Duna' Nimfája
→	Feredés	l. A' Feredés
381.	Fillis Dámonhoz. Kleist' Daljai közül	<i>Tav.</i>
391.	Fillishez	<i>K(a)</i> , <i>ÓDt.</i> , <i>ÓD.</i>
	Húgomhoz	<i>Kcsj8.</i> , <i>Mfj.</i>
	A' Semmiség örök Tavába...	ÚK.
→	Forró	l. Rózsím' Sírja felett
400.	Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ó Nagyságnak tiszteletére	<i>K(a)</i> –, <i>K(b)</i>
	Kondé	Vkt.
	Kondéra	ÚK.
	Az Ordó kiosztásakor	<i>K(c)</i> –, ÚK.
	Az Érdem' kereszt' kiosztásakor	<i>Kcsj1.</i> , <i>Mfj.</i>
	Érdemkeresztek	AVt1.
	A' Békeesség és a' Hadi érdem	AVt2., AVt3., AV.
→	Főhadnagy Fazekas Úrhoz	l. Fazekas druzsának
→	Földi	l. Dr. Földiről egy töredék
→	Földi Naturális Históriájára	l. Dr. Földiről egy töredék
249. 448.	Földi Rózsa	<i>K(a)</i> –, <i>SZV1.</i> , <i>EK.</i> , ÚK., Vkt., <i>Kcsj9.</i> , <i>LDt1.</i> , <i>LDt2.</i>
	A' Rózsabimbóhoz	<i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
→	Földi Természeti Históriájára	l. Dr. Földiről egy töredék
→	Földindulás	l. A' Földindulás
→	Földy' Sírhalma felett	l. Dr. Földi' sírhalma felett
→	Földy' sírja felett	l. Dr. Földi' sírhalma felett
→	Fragmenta	l. A' félénk Szerelem
276.	Furtsa alku	<i>K(a)</i> –, ÚK., <i>Kcsj7.</i> , <i>LDt1.</i> , <i>LDt2.</i>
	Valld meg	SzVj.
	Alku	<i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
118. 122.	Futtába' készült versetskék 1. Epitaphium Marci 2. Biharból Kovátsiba való általmenetelemben... 3. Egy vatsora felett a' borozás közben 4. Valedictoria cum bene precatatione 5. Seu: Laurus ági	<i>K(a)</i>

	A' Kovátsi út	Kcsj6.
	A' Legatus	VT., Kcsj6.
	Kovátsi út	VT., CQ.
	Legátus	CQ.
→	G. Károlyhoz. Épósz	I. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
?	G. Telekyhez. Épósz.	EK.
	Telekihez	SZV1.
	Teleki	Vkt.
281.	Generál Hoche halálára	<i>K(a)–, Ny(c)–, AVt3., AV.</i>
	Hoche	Vkt., AVt1., Mfj.
	Hoche halálára	ÚK., Kcsj11., Mfj., AVt2.
	Hós	SzVj.
413.	Georgicon	<i>K(a)–, K(b)–, K(c)–, K(d)–, K(e)–</i>
	A' Virgilius Georgiconja négy Könyvben	ÚK.
	Georgica	Vkt.
	Magyar Georgikon	Kcsj1.
→	Gerlitzeként...	I. Siralom
→	Gerlitzeként nyögdétselek...	I. Siralom
386.	Görög Úrhoz	ÚK., ÓDt., AV.
	Kerekes	AVt1.
	Kerekes' halálára	Kcsj11., Mfj.
→	Gr. Erdődynéhez	I. Gróf Erdődyné Ő Nagyságához
→	Gr. Károlyira Deákúl	I. Carmen Inaugurale
→	Gr. Széchényi Excához [...] Könyvházzal megtisztelni méltóztatott	I. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ő Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett
417.	Gr. Szétsényi Ferencz Ő Excellentiájához	K–, Kcsj3.
	Dedicat. Gr. Széchényihez	ÚK.
428.	Gróf Erdődyné Ő Nagyságához	<i>K(a)–, K(b)–, LDt3., LD.</i>
	Gr. Erdődynéhez	LDt1., LDt2., Kcsj3.
	Dedicat. Gr. Erdődynéhez.	ÚK.
188.	Gróf Károly Jó'sef Úrnak	<i>K(a)</i>
251.	Károlyihoz	SZV1.
	G. Károlyhoz. Épósz	EK.

	A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendeckhez a' Diétai Múzsza	<i>DMM.</i>
	Eljöttetek hát...	Vkt.
	Károlyhoz	Vkt.
	Magyar Versek Gróf Károlyira	Kcsj1.
	Károlyi	AVt1.
	Károlyira	Mfj.
	A' korán megtisztelt virtus	AVt2., AVt3., AV.
→	Grof Szécsényi Bibliotekájáról	l. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett
→	Gróf Szécsényinéhez	l. Ízis és Oziris
→	Guarini	l. A' Méh és Ámor
→	Guarini után	l. A' Méh és Ámor
→	Gyász	l. A' fekete Pecsét
→	Gyenge rózsa bokr keserg buvában...	l. Egy vén fának árnyékában régén szenvedő Rózsaifa
462.	Ha életem gond bú borítja...	<i>K-</i>
→	Ha haragszol...	l. Megkövetés
→	Ha most	l. A' Versszépítő
→	Ha most nem édes énekem...	l. A' Versszépítő
→	Ha valaha le foly az...	l. Hunyadi Ferentzhez
→	Habozás	l. Szerelmes Bútsúvétel
?	Hadi Dal.	EDt.
→	Hafiz' sírhalma	l. A' Hafiz' sírhalma
?	Háláadás	EK.
→	Háláének a' NagyMélt. [...] Könyvház Lajistromának küldetéséér	l. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett
277.	Háláének a' Vénus' oltáránál	ÚK., LD.
	Háláének Vénus oltáránál	Kcsj7., LDt3.,
	Háláének	LDt1., LDt2.
454.	Halotti versek	<i>Ny(a), AV</i>
207.	Hány a' grátzia?	<i>SZGY/III., EK., EDt., DMM.</i>
	A' Grátziák	Mfj.

→	Hát Múzsáknak szentelt...	l. Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban
→	Haza temploma	l. A' Haza' Templomának Örömnapja
→	Házasodj meg: mert roszszúl jársz	l. Tsikorgónak, egyg Hazánkba' kedves Versszerzőnek Trója' Fel dülésáról iratott Poemájának Kezdeté
→	Hé ha tudná Kedves Lélek	l. A' Dorottya' kijnjai
→	Héj ha tudná kedves Lélek	l. A' Dorottya' kijnjai
94.	Herkules Ámort görbült Vállal tartván. J. Secundus után	<i>EDm., SM.</i>
	Herkules és Ámor	EDt.
	Herkules és Ámor. Epigramma J. Szekundusból.	EK.
	Hercules. Janus Sec.	Kcsj13., Mfj.
363.	Hímenhez	K-, ÚK.+, Vkt.+, Kcsj8.+, Mfj.+
420.	Himfyhez	<i>K(a)</i> , Kcsj1., AVt1., AVt2., AVt3., AV
	Himfy	Mfj.
→	Hír	l. A' Hír
→	Hívása a' Múzsának	l. Jöszte Poétának
→	Hoche	l. Generál Hoche halálára
→	Hoche halálára	l. Generál Hoche halálára
→	Hogy Mantz.	l. Megkérlelés
→	Hol vagytok óh Lethe...	l. Léthe
111.	Horváth Ádámmoz	<i>K(a)-, K(b)-, EK., ÚK., Vkt., Mfj.</i>
	Levél Horváthhoz	SZV1.
	Horváth, és Horváthoz	Kcsj11.
	Horváth Ádám Úr Levele és Válassza	Kcsl., Ktl.
342.	Horváth Ádám neve napjára	K-
	Horváth Ádám Úr Hívóczédulája, és az arra való Felelet	Ktl.
→	Hós	l. Generál Hoche halálára
→	Húgomhoz	l. Fillishez

225.	Hunyadi Ferentzhez	<i>K(a)-, K(b)-, K(c)-, K(d)-, K(e)-, AVt2., AVt3., AV.</i>
	Püspökhöz	SZV1
	Hunyadihoz. Épósz	EK.
	Hunyadi	Vkt., AVt1.
	Hunyadira	ÚK., Kcsj6., Mfj.
	Hunyadi Oratóziója.	ÚK.
	Ha valaha le foly az...	Kcsj6., Mfj.
→	Idvez	l. Reggeli Ének a' Rózsához
155.	Ifjúság 's Szerelem	<i>Ol.-, EK.</i>
→	Igyunk barátim a' komor...	l. Miért ne innánk?
156.	Igyunk	<i>Ol.-, EK.</i>
→	Illatja	l. A' Szamócza
→	Illatoztasd	l. A' Viola [Illatoztasd kebledet...]
→	Illyen	l. Barátomnak
→	Illyen dorgálást barátom...	l. Barátomnak
360.	Impromptu egy cseresznyefa levelet rágó hernyóra	<i>K-, ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +, Mfj. +</i>
115.	In com[item] Pálffy	<i>K</i>
→	In Promtu Erdődý Lajoshoz	l. Erdődi Lajoshoz
→	Insurrectio	l. A' Nemes Magyarorságnak felülésére
→	Insurrectióról.	l. A' Nemes Magyarorságnak felülésére
→	Ismét a Ferdés Originalis Cantata	l. A' Duna' Nimfája
→	Itt a'	l. A' Tanúnak hívott Liget
→	Itt hagynám én...	l. Szerelmes Bútsúvétél
401.	Izenget már valahára...	<i>K-, ÚK.</i>
	A' feleség	Kcsj10.
307.	Ízis és Oziris	<i>K, Kcsj5., Kcsj8., Mfj., AVt2., AVt3., AV.</i>
	Gróf Szétsényinéhez	ÚK.
160.	Jaj hogy szenvedek...	<i>K-</i>
→	Jányka, mig ingó Szerelmed...	l. Szemrehányás
→	Jer, kies tavasz...	l. A' Tavaszhoz
331.	Jósepha Kisasszonhoz	ÚK., AVt2., AVt3., AV
	Josepha Neve napjára	Kcsj10., Mfj.
	Josepha	Vkt., AVt1., Mfj.

93.	Jöszte Poétának	<i>SZGY/I., SZGY/III., NG., EK., EDt., Mfj.</i>
	Hívása a' Múzsának	<i>DMM., Mfj., ÓDt., ÓD.</i>
334.	Jövendölés az első Oskoláról, A' Somogyban	<i>K(a)-, K(b), ÓD.</i>
	Jövendölés az első Oskoláról	ÓDt.
	Hát Múzsáknak szentelt...	Kcsj6.
	Somogy Vármegyei Nóta	Kcsj11., Mfj.
	Somogyi Nóta	ÚK., Mfj.
290.	Juliánna Napra Köszöntő	K-, Ktl.
→	Károlyhoz	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
→	Károlyi	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
→	Károlyihoz	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
→	Károlyira	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
340.	Kata napra	K-
→	Kazinczi Poésisa.	l. A' Magyar Orpheushoz
→	Kazinczy	l. A' Magyar Orpheushoz
→	Kérded	l. Az én tzímerem
→	Kerekes	l. Görög Úrhoz
→	Kerekes' halálára	l. Görög Úrhoz
→	Keser'édess	l. A' keserű édesség
→	Kesergő Magyar	l. Egy kesergő magyar
→	Kész légy a halálra	l. Mindég közel van a' Halál
→	Két szerelmes Dalja	l. Szerelmes Eggyezés
→	Két Szerető' Dalja	l. Szerelmes Eggyezés
?	Kettős kötés	EK.
→	Kettős Mars	l. Búcsúvétel
→	Kevély	l. A' kevély
316.	Kifakadás	<i>K(a)-, ÓDt., ÓD.</i>
	Bíz én nem is törődöm már...	ÚK., Kcsj8., Mfj.
→	Kis méhek	l. A' Méz' méze
→	Kis Méhek kerteken...	l. A' Méz' méze
→	Kiss I.	l. Salétrom Inspektor Kiss Imre Úrhoz
→	Kleist	l. A' Tavasz. Festő versezet Kleist' német munkáiból
→	Kleist Tavaszsza	l. A' Tavasz. Festő versezet Kleist' német munkáiból
→	Kloé Dafnishoz	l. Chloé Dafnishoz

→	Komárom, d. 12. Febr. 1802.	l. Bútsúzás egy Lyánkától
→	Kondé	l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére
→	Kondéra	l. Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére
→	Konstántzinápoly	l. Constantzinápoly
→	Kopátsi	l. Purgomák I–V.
→	Kovátsi út	l. Futtába' készült versetskék
289.	Köszöntő	ÚK., Kcsj7., LDt1., LDt2., LDt3., <i>LDk.</i> , <i>LD</i>
	Lántzba	SzVj.
310.	Krisztina napra	<i>K</i> –
→	Lantom danold Lieust...	l. Orgiák
243.	Lantomtól bútsúvétel	<i>Ny</i> , ÚK., Kcsj13., Mfj.
→	Lántzba	l. Köszöntő
258.	Látás	<i>DMM.</i> , AVt2., AVt3., <i>AV</i>
	Látás. Denisből	Kcsj5., Mfj.
	Denis	Vkt.
→	Laura Kellemességednek...	l. Az elragadtatott [érzékenységek]
→	Laura míg ingó kegyelmed...	l. Szemrehányás
→	Laurám nyomát e' zöld fák...	l. Amint és Laura a' fák között
→	Leányka	l. Esdeklő biztatás
→	Leányka hív szerelmem...	l. Esdeklő biztatás
→	Legátus	l. Futtába' készült versetskék
233.	Lengyel Josef Senior Urnak neve napjára a Collegiumban	ÖV, <i>K(b)</i> –
	Lengyel Neve napjára	Kcsj6.
406.	Léthe	<i>K</i>
	Hol vagytok óh Lethe...	Kcsj11., Mfj.
→	Levél Horváthhoz	l. Horváth Ádámhoz
31.	Libertas optima rerum [Szép Szabadság...]	<i>ZC.</i> , <i>SZGY/I.</i>
	A' Szabadság	SZV1., EK., EDT.

→	Lidia Napj. Komáromban	l. Bútsúzás egy Lyánkától
→	Lilim	l. Lillához, távollétemben
436.	Lilla' Búcsúzálogjai	<i>K(a)</i> , LDt3., <i>LD</i>
	Rózszi' Bútsúzálogjai	<i>K(b)</i>
379.	Lillához. A' Kleist' Rapszódiai közül	<i>Tav.</i>
→	Lillához [Én szenvedek 's pedig miattad...]	l. Még egyszer Lillához
→	Lillához [Leányka! hú szerelmem...]	l. Esdeklő biztatás
292.	Lillához [Lillám! elég csak egy szó...]	Kcsj4., Kcsj7., ÚK., LDt3., <i>LD</i> , <i>AD</i>
	Lillához elég tsak egy szó	LDt1.
	Lillám elég tsak egy szó	ÚK. +, Kcsj10.
	Eleg tsak egy szó...	LDt2.
→	Lillához még egyszer	l. Még egyszer Lillához
278.	Lillához, távollétemben	<i>K(a)</i> –, LDt1., LDt2., LDt3., <i>LDk.</i> , <i>LD</i>
	Lilimtől távollétemben	Kcsj7.
	Lillától távolj létembe	ÚK.
	Lilim	SzVj.
→	Lillához távolról	l. Még egyszer Lillához
→	Lillám' Szácskája	l. Rózsím' szátskája
358.	Lótsere	<i>K</i>
28.	Lurida sub dulci melle venena latent [Vélnéd...]	<i>ZC.</i> , <i>SZGY/I.</i> , <i>SZV1.</i>
	A' színesség	<i>DMM.</i> , Mfj.
	Színesség	EK.
→	Lyányka mig...	l. Szemrehányás
→	Magyar Gavallér	l. Eggy Magyar Gavallér
→	Magyar Georgikon	l. Georgicon
81. 203.	Magyar! Hajnal hasad!	<i>SZGY/I.</i> , <i>SZV1.</i> , EK., <i>SZV2.</i> , <i>DMM.</i> , Mfj.
	a' Magyar hajnal hasad	<i>ZC.</i>
→	Magyar Versek Gróf Károlyira	l. Gróf Károly Jó'sef Úrnak
218.	Makó Mihály neve napjára	<i>K</i> –
→	Mantua	l. Az Igazság' Diadalma
→	Mantua' megvétele	l. Az Igazság' Diadalma
301.	Már se hintó már se szánya...	<i>K</i> –
	Már se	SzVj.

313.	Marosvásárhelyi gondolatok	<i>K(a)–, Ny(b), ÚK., Kcj.</i>
→	Más versek, melyekkel megtiszteltetett T. T. Budai Esaiás Professor Ur...	l. T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz
327.	Második emberkort...	<i>K–</i>
	Alterá jam teritur...	<i>ÚK., Kcsj11., Mfj.</i>
235.	Mátyási József Úrnak	<i>K(a1)–</i>
236.	Tréfás Magyar Dal [a vers második felének önálló címe]	<i>K(a2)</i>
	A' semminél több valami [a Tréfás Magyar Dal átdolgozása]	<i>SM., EDt., AVt2., AVt3., AV</i>
	Semminél több Valami. Levél Mátyásihoz	<i>EK., Mfj.</i>
	Mátyásira	<i>ÚK., AVt1.</i>
	Mátyási	<i>Mfj.</i>
302.	Még egyszer Lillához	<i>LDt3., LDk., LD</i>
	Lillához távolról	<i>K(a)–, K(b)</i>
	Lillához [Én szenvedek 's pedig miattad...]	<i>Ny(c)</i>
	Lillához még egyszer	<i>Kcsj8.</i>
	Én szenvedek 's pedig miattad...	<i>ÚK., LDt1., LDt2., Kcsj9.</i>
291.	Megkérlelés	<i>ÚK., Kcsj7., LDt1., LDt2., LDt3., LDk., LD</i>
	?Drága Lélek	<i>RV.</i>
	Hogy Mantz.	<i>SzVj.</i>
434.	Megkövetés	<i>Kcsj9., LDt3., LD</i>
	E' Szóról hogy Szeretlek	<i>ÚK.</i>
	Ha haragszol...	<i>LDt1., LDt2.</i>
→	Mégyek	l. Búcsúvétel
→	Méhekhez	l. A' Méz' méze
181.	Melitesz Rozáliához	<i>K–, ?EK., ?EDt.</i>
418.	Mélt. Gróf Festetics György ő Nagyságára A' Hadi Oskoláról	<i>ÓD.</i>
	Csokonay Vitéz Mihály' Ódája M. G. Festetits György Ó Nagyságához azon tárgy felől	<i>Told.</i>
	A' Hadi Oskoláról	<i>ÓDt.</i>
	Óda. Gróf Festeticsre	<i>K(a)–, K(b)</i>
	Szárnyalj le...	<i>Mfj.</i>

445.	Méltóságos királyi tanácsos Somssich Lázár Úr' ódája méltóságos Rhédey Lajos ts. kir. kamarás ó nagyságához	<i>Told., Ny(c)</i>
	Somssits Lázár Deák Ódája Rhédey Lajoshoz	<i>K(a)</i>
328.	Melly emberre születtekor...	<i>K-</i>
	Quem tu Melpomene...	ÚK., Kcsj8., Kcsj11., Mfj.
→	Menjetek kis Szellők...	l. Chloé Dafnishoz
→	Mért epesztet bánatok...	l. Szerelmes Eggyezés
→	Mi a' Világ...	l. Az én Barátném D. A. Quodlibetjére
→	Mídás	l. A Gazdag
383.	Midőn iszom borotskát...	<i>K-, ÚK.</i>
166.	Miért ne innánk?	<i>LJ., EK., EDt., DMM., Mfj.,</i> <i>ÓDt., ÓD.</i>
	Igyunk barátim a' komor...	Kcsj6., Mfj.
→	Míg engem szeretél vala...	l. Donec gratus eram tibi...
91.	Míg nálatok itt múlatok...	<i>K-, Kcsj6., Mfj.</i>
→	Míg Thales a' nagy Égnek...	l. Tháles
314.	Mihály-napi Álom	<i>K</i>
→	Militat omnis amans	l. Minden Szerelmes Katona
?	Milton elejébe	<i>EK.</i>
15.	Mindég közel van a' Halál	<i>ZC., SZV1.</i>
204.	Mindég közel a' Halál	<i>EK.</i>
217.	Minden nap közelebb vagyunk a halálhoz	<i>K(c)</i>
	Mindenütt a' Halál	<i>SZGY/I.</i>
	Kész légy a halálra	<i>K(d)</i>
	T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére	<i>K(e)</i>
	A' morte homines tantundem semper absumus	Kcsj8., Mfj.
238.	Minden Szerelmes Katona	<i>K(a)-, SZGY/III., NG.,</i> <i>EK/1., EDt.</i>
	A' katonáskodó szerelmes Mentsége	<i>K(d)-, EK/2.</i>
	Militat omnis amans	Kcsj10.
→	Mindszenti	l. Broughton Religiói Lexiconára
→	Mindszentire	l. Broughton Religiói Lexiconára

297.	Mint a' Szöllő kebeléhez...	<i>K</i> –
→	Mi tesz Poétát?	l. A' Versszépítő
→	Mohátsira	l. Egy kesergő magyar
?	Mondod te szép Leányka...	<i>Kcsj10.</i> , <i>ÚK</i> +
→	Most jázminos Lugasban...	l. A' Boldogság
→	Most vagyok veled szemben...	l. A' távolról kínzó
53. 255. 451.	Musa vetat mori	<i>HV</i> –, <i>SZGY/I(b–c)</i> , <i>SZV1.</i> , <i>EK.</i> , <i>SZV2.</i>
	Serkentése a' Múzsának	<i>DMM.</i> , <i>Mfj.</i>
	Serkentés a' Múzsához	<i>ÓDt.</i> , <i>ÓD</i>
→	Muzsikáló Szépség	l. A' muzsikáló Szépség
300.	Nagy Péter által nyert nemesség' Címere...	<i>K</i> –
163.	Nagy Sámuel Sanderjére	<i>Ny(a)–</i> , <i>Ny(b)–</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj13.</i> , <i>Mfj.</i>
	Sander	<i>Vkt.</i>
	Sanderről	<i>SZV1.</i>
	Szanderről	<i>EK.</i>
→	Ne kínozz	l. A' szerelmes szemek
→	Ne szóljatok meg érte...	l. A' Magyarokhoz
315.	Nemes bátorítás	<i>K(a)–</i> , <i>K(b)</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj8.</i> , <i>Mfj.</i>
→	Német Lyány	l. Egy kétségbé esett maga gyilkosa
117.	Nézd el...	<i>Ny</i> –
410.	Nints elefántstont, 's arany...	<i>K</i> –
	Non ebur, neque aurem...	<i>ÚK.</i> , <i>Kcsj8.</i> , <i>Mfj.</i>
?	Nógatás	<i>EK.</i>
→	Nyár	l. A' Nyár [A' nap kettőztetvén...]
→	Nyúgodj	l. Az alvó Lilla felett
377.	Óda az Árnyékszékhez	<i>K</i>
	Ode az Árnyékszékhez	<i>ÚK.</i>
	Blumauer az Árnyékszékhez	<i>Kcsj10.</i>
	Az Árnyékszékhez	<i>Mfj.</i>
→	Óda. Gróf Festeticsre	l. Mélt. Gróf Festetics György ó Nagyságára A' Hadi Oskoláról
403.	Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz	<i>K(a)</i>
	A' Tsendes Élet. A' Kleist' Odáji közül	<i>Tav.</i>

→	Óda. A' Magánossághoz	l. A' Magánossághoz
→	Ode a' Magánossághoz	l. A' Magánossághoz
→	Ode az Árnyékszékhez	l. Óda az Árnyékszékhez
→	Oh Cipria	l. Szerelmes Panaszok
→	Oh idő	l. Új Esztendei Gondolat
→	Óh Muzsám mi veszély...	l. A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz
→	Óh ró'si, ró'si...	l. Lillám' Szácskája
246.	Óh szegény Országunk!...	Ny-, ÚK., Kcsj10.
→	Óh Tihannak rijjadó leánya...	l. A' Füredi parton
165.	Oh únalom! vad únalom...	Ny-, Píj.
→	Óh Vénus terhes igája...	l. Szerelmes Panaszok
319.	Orgiák	Kcsj4., AD
	Lantom danold Lieust...	ÚK. +, Kcsj10.
→	Orpheusra	l. A' Magyar Orpheushoz
→	Ott hol a' patakotska...	l. A' feléledt Pásztor
220.	Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz	ÖV-, EDM-, AVt2., AV
	Öröm Pr. Budayhoz.	EK.
	Prof. Budai É'saiás Úrhoz	AVt3.
	Budaira	ÚK., Kcsj6., Mfj., AVt1.
→	Örvendjél Phoebusoknak szentelt tábor...	l. T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz
→	Ősz	l. Az Ősz
325.	Pál napjára	K-
→	Palatinusné	?l. A' Palatinusné' halálára I.
→	Palatinusnéra. 4 Darabka	l. A' Palatinusné' halálára I., II.
→	Palatinusnéra. Popéból	l. Daphne. Egy Idillium a' Pópei közül
→	Paradox ut Vinum acuit ingenium. A' Viz ital	l. A' Vízital
→	Paraszt dal	l. A' Vityilló
→	Parnassz vadon hegyénél...	l. Barátomhoz
151.	Pásztor szeretők	Ol-, EK.
409.	Penseroso. Az elszántt Szerető	K(a)
	Penseroso	ÚK., Kcsj8., Mfj.
	Az el szánt Szerető	ÓDt., ÓD.

→	Pest Mart. 24d. Ao. 1802.	l. A' Szabadságfához
→	Pillangóhoz	l. A' Pillangóhoz
→	Pillantó Szemek	l. A' szerelmes szemek
→	Pillants reám Leányka...	l. Dórishoz
→	Poéták! felőletek...	l. A' Poétákban lakó Istenség
→	Poétákba való Istenség	l. A' Poétákban lakó Istenség
461.	Probatio Calami	K-
→	Prof. Budai Ésaías Úrhoz	l. Örömversek Professor Budai É'saías Úrhoz
356.	Purgomák I-V.	K-
	I. Purgoma	ÚK., Kcsj11., Mfj.
	II. Árpád [Jantsi!...]	Kcsj11.
	III. A' Méh, és Here	Kcsj11., Mfj.
	IV. Új Magyar	Kcsj11., Mfj.
	V. Kopátsi	Kcsj11., Mfj.
	Öt elmés Epigrammák	Ktl.
	Epigramma Kopátsiról	ÚK.
→	Püspökhöz	l. Hunyadi Ferentzhez
12.	Quem Dii oderunt Praeceptorem fecerunt	ZC., SZGYI., SZV1.
→	Quem tu Melpomene...	l. Mely emberre születtek...
→	Rátz Sámuel Úrhoz	l. A' híres Rátz Sámuel Úrhoz
→	Rátz Sámuelhez	l. A' híres Rátz Sámuel Úrhoz
→	Reggel	l. A' Reggel
250.	Reggeli Ének a' Rózsához	RV
	Reggeli Dall a' Ró'sához Gesznerből	ÚK., Mfj.
	Reggeli Dalotska a' Ró'sához.	Kcsj7.
	Idvez	SzVj.
→	Rég nem	l. A' távolról kínzó
→	Reményhez	l. A' Reményhez
452.	Rhédey Lajos Úrhoz	K
459.	Ropog a' bús Ég!...	K-
→	Rózsa	l. A' rózsa
→	Rózsí' Bútsúzálogjai	l. Lilla' Búcsúzálogjai

303.	Rózsím' Sírja felett	<i>RV-</i> , <i>K(c)</i> , <i>ÚK.</i> , <i>Kcsj7.</i> , <i>Mfj.</i> , <i>ÓDt.</i> , <i>ÓD.</i>
	Heves Söhajtások...	<i>K(a)-</i>
	Forró	<i>SzVj.</i>
293.	Rózsím' szátskája	<i>RV.</i>
	Lillám' Szácskája	<i>ÚK.</i> , <i>Kcsj7.</i> , <i>LDt1.</i> , <i>LDt3.</i> , <i>LD.</i>
	Óh ró'si, ró'si...	<i>LDt2.</i>
→	Rövid nap	1. A' rövid Nap, 's hosszú Éj
→	Rövid Nap, 's hosszú Éj	1. A' rövid Nap, 's hosszú Éj
61. 254.	Rút ábrázat 's szép ész	<i>SZGY/I.</i> , <i>SZV1.</i> , <i>EK.</i> , <i>DMM.</i> , <i>Mfj.</i>
	Rút ábrázat szép ész	<i>ZC.</i>
	Rút ábrázat	<i>SZV2.</i>
457.	Salétrom Inspector Kiss Imre Úrhoz	<i>K(a)</i> , <i>AV.</i>
	Kiss I.	<i>AVt3.</i>
→	Sander	1. Nagy Sámuel Sanderjére
→	Sanderről	1. Nagy Sámuel Sanderjére
→	Sándor Leopold halálára	1. Sol cum Parhelio
→	Sándor Palatin. Emblema	1. Sol cum Parhelio
→	Sándor Palat. halálára	1. Sol cum Parhelio
→	Sándor Palatinus <halálára>hoz	1. Ad Serenissimum Archiducem
→	Sándor Palatinushoz. Deákúl	1. Ad Serenissimum Archiducem
→	Sándor Palatinusnéra Deákúl	1. A' Palatinusné halálára II.
388.	Sárközy Kisasszon' halálára	<i>K(a)-</i> , <i>AVt2.</i> , <i>AVt3.</i> , <i>AV.</i>
	Sárközy Therésiára	<i>ÚK.</i> , <i>Kcsj1.</i> , <i>Mfj.</i>
	Sárk: Theréz	<i>AVt1.</i>
	Sárközy Trézi	<i>Mfj.</i>
→	Sárközy Istvánnéra	1. T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére
→	Sárközynéhez	1. T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére

→	Sárközyné' Neve Napjára	l. T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére
→	Schweitzer Nóta a' Szabadságfáról 2 Exemplárban	l. A' Szabadságfához
→	Semminél több Valami. Levél Mátyásihoz	l. Mátyási József Úrnak
→	Serkentés a' Múzsához	l. Musa vetat mori
257.	Serkentés a' Nemes Magyarokhoz	$Ny(a)$, $K(b)-$, $Ny(c)$, AVt2., AV
	Serkentés a' Magyarokhoz	AVt3.
	Serkentés	Mfj.
	Weber Cantátája	AVt1.
	Wéber	Vkt.
→	Serkentése a' Múzsának	l. Musa vetat mori
→	Seu: Laurus ági	l. Futtába' készült versetskék 5.
312.	Siralom	$K(a)-$, $Gl.-$, $K(c)-$, $LDk.$, $LDt3.$, LD .
	Gerlitzeként nyögdétselek...	ÚK., Kcsj8., Kcsj9.
	Gerlitzeként...	LDt1., LDt2.
→	Siralom. Magyar Músa	?l. Egy szerentsétlen Léleknek az égis való fel-emelkedése
→	Sírhalmok gyász temető...	l. A' vidám természetű poéta
→	Sírhalmok	l. A' vidám természetű poéta
→	Sírhalmok, óh	l. A' vidám természetű poéta
→	Soká jön erre Lilla...	l. Az Álomhoz
242.	Sol cum Parhelio	K
	Sándor Leopold halálára	ÚK.
	Sándor Palatin. Emblema	Kcsj11.
	Sándor Palat. halálára.	Mfj.
→	Somogy Vármegyei Nóta	l. Jövendölés az első Oskoláról, A' Somogyban
326.	Somogyi kázus	K-
→	Somogyi Nóta	l. Jövendölés az első Oskoláról, A' Somogyban

→	Somssits Lázár Deák Ódája Rhédey Lajoshoz	l. Méltóságos királyi tanácsos Somssich Lázár Úr' ódája méltóságos Rhédey Lajos ts. kir. kamarás ó nagyságához
?	Szabó	Vkt.
→	Szamótza	l. A' Szamócza
→	Szanderről	l. Nagy Sámuel Sanderjére
→	Szárnyalj le...	l. Mélt. Gróf Festetics György ó Nagyságára A' Hadi Oskoláról
→	Széchenyi Ferentz Ó Excája Nemzeti Könyvtárjára [...] küldődött	l. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzáam KULTSÁR ÚR által érkezett
?	Széchenyihez	Vkt.
?	Széchenyinéhez	Vkt.
112.	Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor	ÓD.
429.	Szegény Zsuzsi	Mfj.
	A' szegény Susi	ÓDt.
	Egy szerető keserve s bútsúzója	SM.–, K(b)
→	Szélhez	l. A' Szélhez
→	Szeme nem sír, mégis nedves...	l. Egy fiatal házósulandónak habozása
?	Szemira és Szemín. Szonnét.	EK.
449.	Szemrehányás	KK., LDt3., LDk., LD.
	Laura míg ingó kegyelmed...	GL.–, Kcsj7., Kcsj8.
	Jányka, míg ingó Szerelmed...	K(a)–, ÚK.
	Lyányka mig...	LDt1., LDt2.
→	Szeplő	l. A' Szeplő
→	Szépek' Szépe	l. A' Szépek' Szépe
→	Szép hajnal emeld fel...	l. Dafnis a' Hajnalhoz
→	Szépség' Ereje	l. A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven
→	Szépség Ereje a' B.	l. A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven
→	Szépség ereje a' bajnoki szíven	l. A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven
433.	Szerlemdal a' tsikóbőrös Kulatshoz	K(a), ÚK., ÓD.
	A' Csikóbőrös Kulatshoz	Kcsj8., Mfj.
	Szerlelem Dall	ÓDt.
349.	Szerlemem pompásabb sírt nem talál...	K–

184. 423.	Szerelmes Bútsúvétel	<i>SM., K(b), K(c), EK., EDt.</i>
	Habozás	<i>LDk., LDt3., LD</i>
	Itt hagynám én...	<i>RV, ÚK., Kcsj6., Kcsj9, LDt1., LDt2.</i>
183. 285.	Szerelmes Eggyezés	<i>SZGY/II.</i>
	Szerelmes Fogadás	<i>LJ., EK., EDt.</i>
	Szerelmes Tagadás	<i>NG.</i>
	Mért epesztet bántatok...	<i>RV., Kcsj6.</i>
	?Tsókolj	<i>SzVj.</i>
	?Tsótsi	<i>Kcsj7.</i>
	?Csócsi	<i>Mfj.</i>
	Énekel.	<i>SzVj.</i>
	Két szerelmes Dalja	<i>K(d), Kcsj7.</i>
	Énekeljünk Cypriának...	<i>ÚK., LDt1., LDt2.</i>
	Két Szerető' Dalja	<i>LDt3., LD</i>
175. 412.	Szerelmes Panaszok	<i>K(a), K(b), NG., LJ., SM., EK., EDt.</i>
	Édes Keserűség	<i>ÚK., Kcsj7., LDt1., LDt2., LDt3., LD</i>
	Óh Vénus terhes igája...	<i>Kcsj6.</i>
	Oh Cipria	<i>SzVj.</i>
→	Szerelmes Tagadás	<i>1. Szerelmes Eggyezés</i>
361.	Szerettem! Szerettem!...	<i>K, ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +, Mfj. +</i>
→	Színesség	<i>1. Lurida sub dulci melle venena latent</i>
362.	Szívem titkon...	<i>K, ÚK. +, Vkt. +, Kcsj8. +</i>
222.	Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával	<i>K</i>
442.	T. Budai Ferentz úr' Sírhalmánál	<i>K(a)-, K(b)-, Ny(c)</i>
→	T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére	<i>1. Mindég közel van a' Halál</i>
308.	T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tisztületére	<i>K(a), Ny(b), AV</i>
	Sárközy Istvánnéra	<i>AVt2.</i>
	Sárközynéhez	<i>Vkt.</i>
	Sárközyné' Neve Napjára	<i>Kcsj5., Kcsj8., Mfj.</i>
221.	T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz	<i>K(b)</i>
	Más versek, melyekkel megtiszteltetett T. T. Budai Esaiás Professor Ur...	<i>ÖV.</i>

178.	T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz	<i>K</i>
	Örvendjél Phoebusoknak szentelt tábor...	JGyj.
→	Táis	l. Tháis
241.	Tanítványaitól búcsúzik	<i>K</i> -
→	Tanú Liget	l. A' Tanúnak hívott Liget
→	Tartózkodó Kérelem	l. Egy Tulipánhoz
→	Tavasz	l. Az Esztendő' IV Szakassza
→	Távol vagyok te tőled...	l. Az Eltávozás
→	Távolról kínzó	l. A' távolról kínzó
→	Tél	l. A' Tél
→	Teleki	l. G. Telekyhez. Épósz.
→	Telekihez	l. G. Telekyhez. Épósz.
→	Tengeri háború	l. A Tengeri Zivatar
465.	Tervezet	<i>K</i> -
95.	Tháis	<i>EDm.</i> , <i>EDt.</i>
	Táis	<i>EK.</i>
	Thais	<i>RV.</i> , Kcsj13., Mfj., ÚK.
	Thais. Bézából	Mfj.
346.	Tháles	LDt1., LDt3., Kcsj4., <i>LD</i> , <i>AD</i>
	Míg Thales a' nagy Égnek...	ÚK. +, Kcsj10., LDt2.
→	Ti Páf.	l. Édes rabság
→	Ti Páfuson nyitott...	l. Édes rabság
→	Ti Páphuson...	l. Édes rabság
405.	Tisztelő Versezet	AVt2., <i>AV</i>
	Báró Vay Miklós Eő Nagyságához	AVt3.
	B. Vay Miklóshoz	ÚK.
	B. Vay Miklósnak	Kcsj8., Mfj.
	B. Vay	Vkt.
	Vayhoz	AVt1.
→	Tölts	l. Új Esztendői Ajándék
→	Török dal	l. Felvidulás
→	Tréfás Magyar Dal	l. Mátyási József Úrnak
161.	Trocheus lábakon	<i>K</i>
→	Tsenedsítsd Szíved háborúját	l. Csenedsítsd szíved háborúját...

113.	Tsikorgónak, egy Hazánkba' kedves Versszerzőnek Trója' Fel dúlásáról íratott Poemájának Kezdeté	<i>K(a)-, SZGY/III.(c-d), SM.</i>
	Házasodj meg: mert roszszúl jársz	<i>K(b)</i>
	Tsikorgó Versei a' Trójai háborúról	EDt.
	Tsikorgó Versei	EK., ÚK.
	Csikorgó	Mfj.
→	Tsókolj	?l. Szerelmes Eggyezés
→	Tsótsi	?l. Szerelmes Eggyezés
→	Tulipánthoz	l. Egy Tulipánthoz
116.	Tunc etiam moreris?	<i>K</i>
455.	Tüdőgyúladásomról	<i>K(a), ÓD.</i>
→	Tziklops	l. A' Tziklops
→	Új eszt. Dal.	l. Új Esztendői Ajándék
287.	Új Esztendői Ajándék	<i>K(a)</i>
	Új eszt. Dal	Kcsj7.
	A' Békeségről	ÚK.
	Békességről	LDt1., LDt2., LDt3a.
	A' Békekötésre	LDt3b., <i>LDk., LD.</i>
	Tölts	SzVj.
288.	Új Esztendei Gondolat	<i>K(a), ÚK., LDt1., LDt2.</i>
	Újesztendei Gondolatok	LDt3., Kcsj7., <i>LDk., LD.</i>
	Oh idő	SzVj.
→	Új Magyar	l. Purgomák I-V.
176.	Utolsó Panasz	<i>Ol.-, EK.</i>
262.	Útravaló a' Múzsához	<i>DMM.</i>
→	Vagyonom	l. A' Poëta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet
→	Valedictoria cum bene precatione	l. Futtába' készült versetskék 4.
→	Valld meg	l. Furtsa alku
279.	Vályi Klárához I.	<i>Ny-</i>
280.	Vályi Klárához II.	<i>K(a)-, Ny(b)-</i>
	Vályi Klárára [I. és/vagy II.]	ÚK., Kcsj13., Mfj.
→	Vályihoz és Dugonitshoz	?l. A' Múzsához és ?l. Dugonitsra
→	Vályihoz	?l. A' Múzsához

167.	Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia	<i>K</i>
	A' Vános Magyar Eloquentia	<i>EK., EDt.</i>
→	Ván-vén	<i>Mfj.</i>
228.	Varró Jánosnak	<i>Ny-</i>
→	Vayhoz	<i>l. Tisztelő Versezet</i>
→	Végbútsú Rózsától	<i>l. Az utolsó szerentsétlenség</i>
→	Vénasszony	<i>l. Edgy Vén Asszonyról</i>
→	Vérengző	<i>l. Az Anákreoni Versek</i>
→	Vérengző Jámbussaid...	<i>l. Az Anákreoni Versek</i>
→	Verselők	<i>l. A' Poétákban lakó Istenség</i>
→	Versezet [...] a Fatum ellen...	<i>l. A' Kétségbe esés</i>
→	Vidám természetű poéta	<i>l. A' vidám természetű poéta</i>
110.	Víg élet a' Parnasszuson	<i>ÓDt., ÓD.</i>
	A' ki nem vólt soha Poéta...	<i>K-, Kcsj6., Mfj.</i>
	A' tiszta nyájasság hol örül...	<i>ÚK.</i>
→	Viola	<i>l. A' Viola [A' kis viola...]</i>
338.	Virág Benedek Úrhoz	<i>Ny(b), Kcsj8., ÓDt., ÓD.</i>
	Virág Benedek Úrnak	<i>K(a)</i>
	Virág Benedekhez	<i>Mfj.</i>
	Virág Úrhoz.	<i>ÚK.</i>
→	Virágszedéskor Ámort...	<i>l. A megvívott Ámor</i>
új2.	Vis et nequitia quidquid oppugnant ruit	<i>SZGY/I., SZV1.</i>
357.	Visszajövetel az Alföldről	<i>K-</i>
234.	Vive precor...	<i>K-</i>
→	Weber Cantátája	<i>l. Serkentés a' Nemes Magyarokhoz</i>
→	Wéber	<i>l. Serkentés a' Nemes Magyarokhoz</i>
227.	Zöld Ferentz, kék Ferentz, T(óth) Ferentz...	<i>K-, JGyj.</i>
→	Zsanet	<i>l. A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven</i>
→	Zsugori uram	<i>l. A' Fösvény</i>

Szövegforrások áttekintése a kritikai kiadás rendje szerint

A jelen áttekintés a kritikai kiadás címeit és beosztását követve vizsgálja az egyes szövegidentitásokhoz rendelhető szövegforrásokat. Mivel sok esetben a kritikai kiadás is több főváltozatot közöl a különböző kötetekben, célszerűnek látszott ezt az áttekintést két részre bontani: előbb a 'kritikai kiadásban *egy helyen*, majd a *több helyen* szereplő szövegidentitások' következnek sorban. Az *egy helyen* szereplő szövegidentitások sorában az egymáshoz változatként kapcsolódó címeknél azt az oldalszámot adjuk meg, ahol a két vagy több címhez rendelt források együttesen vizsgálatnak a 'kritikai kiadásban *több helyen* szereplő szövegidentitások' című második részben. Ezek után külön részben soroljuk fel a 'kritikai kiadásban nem szereplő szövegidentitásokat'.

Az áttekintés két fő egységre bomlik. Bal oldalon a kritikai kiadásból kinyerhető adatokat adjuk meg, jobb oldalon a saját kategóriarendszer kerül alkalmazásra, elvégezve az egyes szövegforrások minősítését, datálását és szövegállapotának összevetését más kapcsolódó szövegforrásokéval.

Jelölések a bal oldali egységben:

– Félkövérrel szedjük a kritikai kiadásban használatos címet és annak ottani sorszámát.

– A szövegforrásokat a jelen könyvben alkalmazott megnevezésekkel adjuk meg.

– Kurzívval szedjük annak a szövegforrásnak a megnevezését, amelyet a kritikai kiadás főszöveggént használ, utána zárójelben a kritikai kiadás kötet és oldalszáma szerepel (két zárójeles szám esetén a másik a kritikai kiadás jegyzetében közölt főváltozatra utal).

– Amikor két szövegforrást kurziválunk, akkor a kiadásban annak a kettőnek a kontaminációja alkotja a főszöveget.

– Csillaggal jelöljük meg azon forrásokat, amelyek nem kerültek bele a kritikai kiadásba (mert még nem voltak ismertek vagy kimaradtak).

– Sok másolat létezése esetén csak utalunk erre a tényre, s csak a legfőbbeket dolgozzuk fel.

– Az egy szövegforrás által megőrzött két szövegállapotot (vagyis mikor utólagos javítások történtek), külön sorokban tüntetjük fel (eredeti lejegyzés–utólagos javítások megkülönböztetéssel).

Jelölések a jobb oldali egységben:

– A táblázat fölött, a kritikai kiadásban alkalmazott cím, címek mellett az egyes szövegforrásokban található címeket adjuk meg (az azonosításra a kisbetűk szolgálnak). Ha a címek csak helyesírási jellegű eltérést mutatnak, helykímélés céljából összevonjuk őket a hitelesebb forrástípus (egy típus több változata esetén a későbbi) címváltozatának írásmódja szerint. Ha valamelyik forrásnak nincs címe, azt – jellel jelöljük, ha viszszaulató jellegű (mint a *Zöld Codex* 'ugyanerről'-jellegű címei) vagy ha az egy szövegváltozatot reprezentáló források egyikében sincs cím, szögletes zárójelben a kezdősort vagy a hagyományossá vált címet adjuk meg (ez rendszerint valamely listán szereplő elnevezés). Ha az adott szövegidentitás nem sorolható be egyértelműen a szerzői életműbe, akkor nem adunk címet.

– Amennyiben filológiaiilag bizonyosan adatolható egy ma már nem hozzáférhető szövegforrás, amelynek keletkezési ideje korábbra tehető az első ismert szövegforrás keletkezési idejénél, úgy beiktatunk a címek és az első szövegforrás közé egy sort eme nem ismert szövegforrás jelzésére, a bizonyító adat megnevezésével.

– Amennyiben a szövegforrás(ok) keletkezési ideje nem határozható meg pontosan, s verslista alapján csak 'előtt' típusú datálásra van lehetőség, ezt is külön sorban helyezzük el a szövegforrás leírása elé, mert az ilyen típusú datálás nem feltétlenül az adott szövegforrás(ok)ra, hanem általában a szövegidentitásra nézve érvényes.

– A táblázatok első oszlopában a szövegforrás típusának minősítése található, a következő kategóriák használatával:

Nyomtatott: Hírlapi közlés, Folyóirat közlés, Könyvrészlet, Aprónyomtatvány, Gyűjteményes kötet, Utólagos publikáció;

Kézírtos: Autográf tisztázat, Autográf fogalmazvány, Autográf vázlat, Diktált (tisztázat vagy fogalmazvány), Autorizált másolat, Archiválási másolat, Felhasználói másolat.

– A szövegforrás minősítését szükség esetén kiegészítjük a befejezetlenségre, illetve a töredékes fennmaradásra való utalással, ilyen esetekben kiegészítő szövegforrás megnevezésére is sor kerülhet, ha a hitelesség szempontjából releváns forrás töredékes.

– A második oszlopban a szövegforrás jellegének minősítése található, a következő megnevezésekkel: Önálló, Csoportos, Fogás-rész, Bejegyzés, Rájegyzés, Levél-részlet, Betétdal, Kiadvány-részlet.

– A harmadik oszlopban a szövegforrás keletkezési ideje található, félkövérrel szedve. Amennyiben a szövegforrás és annak szövegállapota különböző időpontra datálható, úgy elől a szövegállapot, utána a szöveg-

forrás keletkezési éve áll. Ha az adott szövegidentitás nem sorolható be egyértelműen a szerzői életműbe, akkor a datálás helyett a hitelesség szempontjából releváns két minősítés (Csokonainak tulajdonított, Kétes hitelű) valamelyike kerül ide.

– A szövegforrások datálásában a forráscsoportok és a forráskörnyezetek keltezése által képzett kronológiai háló jelenti az alapot, illetve az egyedi filológiai bizonyítékok. Bizonytalanul keltezhető források esetében a bizonyosan datálhatóakhoz való viszonyt vesszük alapul: az egyező szövegállapotokat ugyanazon évre tesszük, a különbözőeket ’előtt’ típusú meghatározással látjuk el (ezek hiányában kerül sor a listák adatainak a fent leírt módon történő érvényesítésére).

– A negyedik oszlop a szövegállapotok egymáshoz való viszonyainak meghatározását végzi el, félkövérrel szedett betűjelekkel (A, B, avagy Aa, Ab, Ba, Bb stb.). Ha csak egy szövegforrás áll rendelkezésünkre, és/vagy nem a szerzői életműbe sorolható a szövegidentitás, akkor ez az oszlop értelemszerűen elmarad.

A kritikai kiadásban egy helyen szereplő szövegidentitások

1. Egy kies kert le írása

Zöld Codex, 37a. (I. 5.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

2. Szüntelen közel van a' halál

Zöld Codex, 37b–38a. (I. 5–6.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

3. Az Estvének le írása

Zöld Codex, 38a. (I. 6.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

4. Az Estve [I.]

→ 658.

5. Egy Fösvénynnek le írása

Zöld Codex, 39b. (I. 7–8.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

6. A' Fösvény

→ 658.

7. A' Poëtai fel vidulás

Zöld Codex, 40b–41a. (I. 9.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

8. Az Álom le írása

Zöld Codex, 41a. (I. 10.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

9. Egy Város le írása

Zöld Codex, 41ab–42a. (I. 10–11.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

10. Ventus descriptur

Zöld Codex, 42ab–43a. (I. 11–12.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

11. A Békesség [L.]

Zöld Codex, 43ab. (I. 12.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

12. Quem Dii oderunt

Praeceptorem fecerunt

– *Zöld Codex, 43b–44b. (I. 12–13.)*

– *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 23–24.

a–b) Quem Dii oderunt Praeceptorem fecerunt

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A

13. Egyedül a tudományok teszik halhatatlanná

az embert kivált a 'Poësis

Zöld Codex, 44b–45a, 52b. (I. 13–14.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

14. Az Álom [L.]

→ 658.

15. Mindég közel van a' Halál

→ 659.

16. A Poëta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet

→ 659–660.

17. Prudens futuri Temporis exitum caliginosa

nocte premit Deus

Zöld Codex, 78a. (I. 18.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

18. Nil feret ad Manes divitis umbra suas

Zöld Codex, 78b. (I. 18.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

19. Ne quid nimis

Zöld Codex, 79a. (I. 19.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

20. Magna servitus est magna fortuna

Zöld Codex, 79b–80a. (I. 19.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

21. Nescio qua natalis Patria cuique est cara

Zöld Codex, 80b–81a. (I. 19.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

22. Vis et nequitia quidquid oppugnat, ruit

Zöld Codex, 81b. (I. 20.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

23. Dum in dubio est animus,

paulo momento huc et illuc impellitur

Zöld Codex, 82a. (I. 20.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

24. Haud facile emergunt, quorum virtutibus

obstat res angusta domi

Zöld Codex, 82b. (I. 20.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

25. Constantzinápolly [I.]

→ 660.

26. Czigány

- *Zöld Codex, 50b–51b.* (I. 22–23.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 78–80.

- a) Czigány
- b) A' Tzigányról

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab

27. Lurida sub dulci melle venena latent [Most bárány képedet...]

Zöld Codex, 52b–53a. (I. 24.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

28. A' színesség

- *Zöld Codex, 53ab.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 24.)
- *Zöld Codex, 53ab*
/2 utólagos javítások, toldalék
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 55–56.
- Diétai Magyar Múzea, II. (I. 447–448.)

- a–b) Lurida sub dulci melle venena latent] [Vélnéd...]
- c) Lurida sub dulci melle venena latent [Vélnéd...]
- d) A' színesség

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	Ba
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Bb

29. Gloria calcar habet [I.]

Zöld Codex, 53b–54a. (I. 25.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hiteli.
---------------------	------------	---------------

30. Libertas optima rerum
[Bár probably...]

Zöld Codex, 54ab. (I. 25.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

31. A' Szabadság

- *Zöld Codex, 54b–55b. (I. 26.)*
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 57–58.

- a) [Libertas optima rerum] [Szép Szabadság...]
- b) Libertas optima rerum [Szép Szabadság...]

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A

32. Exundatio aquarum

Zöld Codex, 55b–56b. (I. 26–27.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

33. A Poëta leg kissebbért is meg haragszik

Zöld Codex, 56b–57a. (I. 28.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

34. Fulmen descriptur

Zöld Codex, 57a. (I. 28.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

35. Gloria calcar habet [II.]

Zöld Codex, 57ab. (I. 28.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

36. Impedit ira animum

Zöld Codex, 57b. (I. 29.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

37. Invidus

Zöld Codex, 58a. (I. 29.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

38. Forma venusta perit

Zöld Codex, 58ab. (I. 29.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

39. Bene qui latuit, bene vixit

Zöld Codex, 58b. (I. 29–30.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

40. A Kalmár

Zöld Codex, 59a. (I. 30.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

**41. Panaszolkodik egy mindenbe szerentsétlen
de igaz lelkű ember**

Zöld Codex, 59ab. (I. 30.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

**42. Sint Maecenates, feret Hungara Terra Marones.
Vergiliumque tibi vel tua rura dabunt**

Zöld Codex, 59b–60a. (I. 31.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

43. A' rövid nap 's hosszú éj

a–b) A Rövid nap és hosszú éj
c–d) és f–g) A' rövid Nap, 's hosszú Éj
e) Rövid nap

- Zöld Codex, 60ab.
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 71–72.
- Verstsztázati füzet, 71b–72a.
/1 eredeti lejegyzés
- Verstsztázati füzet, 71b–72a.
/2 utólagos javítások

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
c) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	Ba
d) Autográf tisztázat, későbbi javításokkal.	Csoportos.	1796	Bb

- Convasatum Quid, 40b–41a.
- *Diétai Magyar Múza*, 47–48. (I. 31–32.)
- Ódák, 120–121.

44. A virtus leg bátorságosabb kő fal

Zöld Codex, 60b. (I. 32.)

45. Thisbe keservei

Zöld Codex, 61a. (I. 32.)

46. Taurorum lucta

Zöld Codex, 83a. (I. 33.)

47. Hyemis descriptio

Zöld Codex, 83b. (I. 33.)

48. Apum pugnae descriptio

Zöld Codex, 84a. (I. 33–34.)

49. Degeneres animos timor arguit

Zöld Codex, 84b. (I. 34.)

50. Orpheus Tartara penetrat pro Uxore Euridice

Zöld Codex, 85a. (I. 34.)

e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Ba
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C
g) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804/ 1805	C

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

51. Pictoribus atque Poetis

Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas

Zöld Codex, 85b. (I. 35.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

52. Az Árvíz

- a) Az Árvíz
- b) Az Árvízről

- *Három vers másolata, 4ab. (I. 36.)*
- **Sztatmárnémeti-gyűjtemény/L., 43–44.*

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	1794?	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	B

53. Musa vetat mori

→ 660–661.

54. A' Békesség [III.]

- a) A' Békesség
- b) A' Békességről

- *Három vers másolata, 4b–5a. (I. 37–38.)*
- **Sztatmárnémeti-gyűjtemény/L., 120–121.*

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	1794?	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A

55. A szerentse változó

→ 661.

56. A Tengeri Zivatarról

→ 661.

57. Dido Aeneástól való bútsúzása

Zöld Codex, 63ab. (I. 41–42.)

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

58. A Kevély [I.]
→ 662.

59. A Föld Indulás [I.]
→ 662.

60. A Gazdag

- *Zöld Codex, 64b-65b.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 43-44.)
- *Zöld Codex, 64b-65b.*
/2 utólagos javítások
- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/I., 95-96.

61. Rút ábrázat szép ész [I.]
→ 662-663.

62. Az Ember gyűlölő

- *Zöld Codex, 67a. (I. 45.)*
- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/I., 102.
- *Convassatum Quid, 42b.*

63. Barátságos bútsúvétel

- *Zöld Codex, 67ab. (I. 545-546.)*
- *Convassatum, Quid, 42b-43a*

- a-b) A Gazdag
- c) A' Gazdagrol

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A

- a) Az Ember gyűlölő
- b) Az Embert Gyűlölő Timon
- c) Embergyűlölő

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Ac

- a-c) Barátságos bútsúvétel

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A

– *Diétai Magyar Múza, 109–110. (I. 46.)*

64. A' Ró'sa

Kovács Zsigmond-gyűjt., 33b–34b. (I. 47.)
(MTAK. K 670.)

65. Az Ősz [I.]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 34b. (I. 47–48.)
(MTAK. K 670.)

66. A' Tél [I.]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 34b–35b. (I. 48.)
(MTAK. K 670.)

67. Ferentz napjára hamarjába készítettett versek

Kovács Zsigmond-gyűjt., 35b–36a. (I. 49.)
(MTAK. K 670.)

68. Az Öreg ember

Kovács Zsigmond-gyűjt., 36b–37a. (I. 50.)
(MTAK. K 670.)

69. Az Aratás

Kovács Zsigmond-gyűjt., 37a. (I. 50–51.)
(MTAK. K 670.)

70. Oskolai Vacatio

Kovács Zsigmond-gyűjt., 37b. (I. 51.)
(MTAK. K 670.)

c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.	

71. Venusi Hartz

Kovács Zsigmond-gyűjt., 37b–38b. (I. 52.)
(MTAK. K 670.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

72. A' Mező

Kovács Zsigmond-gyűjt., 38b–39a.
(I. 52–53.) (MTAK. K 670.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

73. Bútsúzik az Attya a' Leányitól

Kovács Zsigmond-gyűjt., 39ab. (I. 53–54.)
(MTAK. K 670.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

74. Név napra íratott Versek [I.]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 39b–40a. (I. 54.)
(MTAK. K 670.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

75. Név napra íratott Versek [II.]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 40ab. (I. 54–55.)
(MTAK. K 670.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

76. Mit nem tsinál a' Szeretet?

Zilahy János-gyűjtemény, 2a. (I. 55.)
(DebrK. R 1173.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

77. Piramus és Thisbé Historiájának lefordítása Ovidius Metamorphosessából

- *Kiss Pál-gyűjt.*, 146–155. (Hódmezővásárhely, I. MTAK Mf. 1988/II.) (I. 55–62.)
- Debreczeni P. Dániel-gyűjt., 222–230. (Magántulajdonban.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.

78. Az ősz Laudonra

- *Zilahi János-gyűjtemény, 10b–12a.*
(I. 63–64.) (DebrK. R 1173.)
- *Verstisztázati füzet, 77a.* (I. 63–64.)

79. Belgrádra

- *Verstisztázati füzet, 78b.* (I. 64.)
- Alkalmazatlanságra írt versek, 236.

80. A' Párt Ütő

- *Zöld Codex, 68a.* (I. 64.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 105.
→ 663.

81. Magyar Hajnal hasad [I.]

→ 663.

82. Egy Magyar Gavallér

→ 663.

83. A' Reggel

- *Zöld Codex, 70b–71b, 76b.* (I. 67–68.)

a) Az ősz Laudonra

b) –

a) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	1794/ 1795–1800	A
b) Autográf tisztázat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	A

a–b) Belgrádra

L. <i>Alkalmazatlanságra írt versek jegyzete</i>		1790	–
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802– 1804/1805	B

a–b) A' Párt Ütő

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A

a) és c) A' Reggel

b) –

a) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
---	------------	------	----

– *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 110.

– Convassatum Quid, 44ab.

84. A Dél [I.]
→ 664.

85. A Tél [II.]
→ 664.

86. A Nyár [I.]
→ 665.

87. Az Ősz [II.]
→ 665.

88. A' Vig Poëta

– *Kiss Pál-gyűjtemény, 109. (II. 7.)*
(Hódmezővásárhely, 1. MTAK Mf. 1988/II.)

– Szeőts István-gyűjtemény, 154b–155a
(SpK. 257.)

89. A' Reggelről

– *Farkas [Károly]-gyűjtemény, 9b–10a.*
(OSzK. Oct. Hung. 360. I.) (II. 7–8.)

b) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
c) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1796	Ab

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

- Farkas Lajos-gyűjtemény, 20ab. (OSzK. Oct. Hung. 395.)
- Győry Mihály-gyűjtemény, 352–353. (Prága, I. MTAK. Mf. A 162/I.)
- Fehérgyarmati-énekeskönyv, 24b–25a. (MTAK. Ms. 5079/7.) (II. 161–162.)

90. A' híves Estve

- *Zilahy János-gyűjtemény, 10b–12a.* (II. 8–9.) (DebrK. R 1173.)

91. [Míg nálatok itt múlatok...]

- *Kiss Pál-gyűjtemény, 88. (II. 9.)* (Hódmezővásárhely, I. MTAK Mf. 1988/II.)

92. Az istenek osztozása

- Kovács József-gyűjtemény, 52–60.* (SpK. Kt. 1722.) (II. 9–18.), [és még félszáz (felhasználói) másolat]

93. Jöszte Poétának

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 29.
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 5a.
- *Nagy Gábor-gyűjt., 2b.* (II. 242–243.)
- Diétai Magyar Múza, 32.

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

[Míg nálatok itt múlatok...]

L. Kéziratcsomók jegyzékei		1802 előtt
Felhasználói másolat.	Csoportos.	?/ 1807–1808

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

a–c) Jöszte Poétának d–e) Hívása a' Múzsának

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Ba

– *Ódák*, 56. (II. 19.)

94. Herkules és Ámor

- *Első Darab maradványai*, 145b. (II. 19.)
- Sérült másolat, 2a.

95. Thais

- *Első Darab maradványai*, 145a. (II. 19.)
- Rózsi-versek, 11. (II. 250.)

96. A' Szarándok

- *Sérült másolat*, 2a. (II. 19–20.)
- Illéssy János közlése, ItK. 1887., 269.

97. [Bár az Ég búsulva néz is...]

Sebestyén Gábor-gyűjtemény, 121a.
(OSzK. Oct. Hung. 543.) (II. 20.)

98. Egy szerelmes vitéhez

Illéssy János közlése, ItK 1887., 269.
(II. 20.)

e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb
------------------------	------------	--------------------	----

a–b) Herkules Ámort görbült Vállal tartván. J. Secundus után

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1795–1796	A
b) Archiválási másolat.	Csoportos.	1796 előtt/?	A

a–b) Thais

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1795–1796	A
b) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	B

a) A Szarándok Bézából

b) A Szarándok

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	1796 előtt/?	A
b) Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	1796 előtt /1887	A

[Bár az Ég búsulva néz is...]

L. Kései címjegyzék		1804 előtt	
Felhasználói másolat.	Csoportos.	?/1810	

A szerelmes vitéhez

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet	?/1887	
----------------------	------------------	--------	--

99. Felvidülés

- *Kazinczy Ferenc másolata*, 379. (Kazinczy, 1845) (Lev. 16–17.)
- Convasatum Quid, 39ab. (II. 268.)
- Diétai Magyar Múza, 123–124.
- *Ódák*, 14–15. (II. 21.)

100. Egy kesergő magyar

- *Kazinczy Ferenc másolata*, 379. (Kazinczy, 1845) (Lev. 16–17.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 10b–11a.
- Diétai Magyar Múza, 124–125
- *Ódák*, 13. (II. 22.)

101. A' búkkal küszködő

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 22a.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 2a.
- Lugossy József-gyűjtemény, 10a.
- *Diétai Magyar Múza*, 112. (II. 22.)
- Gentsi István-gyűjtemény, 24b. (Színm. 2. 165.)
- *Ódák*, 18.

- a) Török dal
b–d) Felvidülés

a) Archiválási másolat utólagos publikációja.	Levél-részlet.	1793/1845	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804/1805	B

- a) Mohátsira

- b–d) Egy kesergő magyar

a) Archiválási másolat utólagos publikációja.	Levél-részlet.	1793/1845	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	?A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804/1805	B

- a–d) és f) A' búkkal küszködő

- e) –

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/1866	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
e) Archiválási másolat.	Csoportos (betétal).	1799/1800 (1806)	A
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804/1805	A

102. Az Ekhóhoz [I.]

→ 666.

103. A' Versszépítő [I.]

→ 666.

104. Édes rabság

→ 666.

105. Esdeklő bízattás

- Convasatum Quid, 39b.
- Lugossy József-gyűjt., 15a. (II. 292.)
- Anakreoni Dalok, 18.
- *Lilla*, 32. (II. 24.)

106. Az Anákreoni versek [I.]

→ 666–667.

107. Az emésztő tűz

→ 667.

108. A' megivott Ámor

- *Verstisztázati füzet*, 79a. (II. 26.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 15b.

a–b) és d) Esdeklő bízattás

c) Lillához [Leányka! hű szerelmem...]

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	Ba
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802– 1803/1805	Bb

a–b) A' megivott Ámor

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/1866	B

109. Egy Violához

- *Verstisztázati füzet, 60b.* (II. 26.)
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 3b.

110. Víg élet a' Parnasszuson

- *Tempefői* (II. 305-307.)
(MTAK. K 678, 3a, 7a-8b)
- *Ódák, 26-27.* (II., 26-27., 307.)

111. Horváth Ádámhoz

- *MTAK. K 675., 92b.*
(II. 30.) (Lev. 11-12.)
- *MTAK. K 672/II., 36a-37b.*
(II. 27-30.) (Lev. 9-11.)

112. [Estve jött a parantsolat...] → 667.

113. Tsikorgó Versei a' Trójai háborúról

- *Tempefői* (II. 32.)
(MTAK. K 678., 3a, 74ab)

a-b) A' Viola [Illatoztasd kebledet...]

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A

a) - b) Víg élet a' Parnasszuson

a) Autográf tisztázat.	Betétal.	1793	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802- 1804/1805	B

a-b) [Horváth Ádámhoz]

a) Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Önálló.	1792	A
b) Diktált (?) tisztázat, töredékesen maradt fenn. (Kiegészítő szövegforrás.)	Önálló.	1792	

a) -

- b) Házasodj meg; mert rosszúl jársz
- c-e) Tsikorgónak, egyg Hazánkba' kedves Versszerzőnek
Trója' Fel dúlásáról iratott Poemájának Kezdeté

a) Autográf tisztázat, önálló cím nélkül.	Betétal.	1793	A
--	----------	------	---

- *Diebreuenil Magyar Psyche* (OSzK. Oct. Hung. 429., 13–16.) (Széppr. 131–133.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 21 ab.
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 35b–36a.
- Sérült másolat, 4a.

114. Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz Blumauer módja szerint

- a-b) –
- c) Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz
- d) Bartachomyomachia
- e) Békaegérhartz

b) Autográf tisztázat.	Betétal.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
d) Autorizált másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1795	A
e) Archiválási másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1796 előtt /?	A

L. levél Kazinczyhoz, 1793 ősze	1793	–
a) Autográf tisztázat, töredékben maradt.	Bejegyzés	Ba
b) Autográf fogalmazvány.	Betétal.	Bb
c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1794 előtt /1804 körül Aa
d) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1794 előtt /1795–1800 Ab
e) Utólagos publikáció (kiadói beavatkozással).	Kiadvány-részlet	1800 körül /1813 C

- *MTAK. K 677., 88ab.* (II. 33.)
[csak az 1–16. sor]
- *MTAK. K 668., 87a.* (II. 351.)
[csak az 1–6. sor]
- *Kovács József-gyűjtemény, 1–44.*
(SpK. Kt. 1722.) (II. 33–61.),
[és még mintegy 20 (felhasználói) másolat]
- *Zilahy János-gyűjtemény, 31b–57b.*
(DebrK. R 1173) (II. 374., 377.)
- *Márton József kiadása, 38–39.*
(II. 437–438.)

115. In com[item] Pálffy

MTAK K 3/62. (II. 61.)

In com[item] Pálffy

Autográf fogalmazvány, befejezetlen.	Rájegyzés	1792 után
--------------------------------------	-----------	-----------

116. Tunc etiam moreris?

MTAK K 3/62. (II. 61.)

Tunc etiam moreris?

Autográf fogalmazvány, befejezetlen.	Rájegyzés	1792 után
--------------------------------------	-----------	-----------

117. [Nézd el...]

Gulyás József kiadása, IltK 1936., 96.
(II. 61.)

[Nézd el...]

Archiválási másolat utólagos közlése.	Csoportos.	?/1936
---------------------------------------	------------	--------

118. Epitaphium Marci

→ 667–668.

119. A' Kovátsi út

→ 667–668.

120. A' Legatus

→ 667–668.

121. Valedictoria cum bene precatione

→ 667–668.

122. Seu: Laurus ági

→ 667–668.

123. [A mezei gyönyörűségéről]

- *MTAK. K 675., IIb.* (II. 63–64.)
[1–17. sor]
- *MTAK. K 672/I., 30ab.* (II. 63–64.)
[18–76. sor]

124. Rátz Sámuelhez

- *Rátz Sámuel: A' borbélyi tanításoknak első darabja*, (ajánló vers). (II. 66.)
- *Alkalmazatosságra írt versek*, 174–176.
(II. 498–499.)

125. Egy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke

Verstisztázati füzet, 73a–74a. (II. 67.)

126. Broughton Religiói Lexiconára

Magyar Hirmondó, 1793. május 24.,
I. 729–731. (II. 68–69.)

127. A' Szépek Szépe [I.]

→ 668–669.

128. A' vídám természetű poeta

→ 669.

- a) [A mezei gyönyörűségről, I. töredék]
- b) [A mezei gyönyörűségről, II. töredék]

a) Autográf tisztázat, befejezetlenül maradt.	Bejegyzés	1794 után
b) Másolat, töredékesen maradt fenn.	Önálló.	Csokonainak tulajdonított.

- a) –
- b) A' híres Rátz Sámuel Úrhoz

a) Könyvrészlet.	Kiadvány-részlet.	1793/1794	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

Egy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke

Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794
---------------------	------------	------

Broughton Religiói Lexiconára

Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1793
-----------------	-------------------	------

129. Első Szerelemzés [I.]

→ 669–670.

130. A' tanúnak hívott Liget

→ 670.

131. A' távolról kínzó [I.]

→ 670.

132. A' Poétákba' lakó Istenség [I.]

→ 671.

133. A' Fársáng' Bútsúzó Szavai

- *Verstíztázati füzet, 58a–60a.*
/1 eredeti lejegyzés (II. 77–78.)
- *Verstíztázati füzet, 58a–60a.*
/2 utólagos javítások
- *Szatmárnémeti-gyűjt./III., 40b–42a.
- Lugossy József-gyűjtemény, 16b–17b.
- Ódák, 126–128.

134. Az elragadtatott [érzékenységek]

→ 671.

135. A' Méz' méze

→ 672.

- a) és c–d) A' Fársáng' Bútsúzó Szavai
b) és e) A' Fársáng' Bútsúszavai

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autográf tisztázat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796 és 1802–1804	Ba
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	A
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb

136. A' szerelmes szemek
→ 672.

137. A' patyolat

- *Verstisztázati füzet, 66b–67a.* (II. 85–86.)
- Öt vers másolata, 112b.
- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 5b–6a.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 4a.
- Lugossy József-gyűjtemény, 13ab.

138. Az Éj és a' Tsillagok [I.]
→ 673.

139. A' Feredés

- *Verstisztázati füzet, 69a–71a.*
/1 eredeti lejegyzés (II. 86–89.)
- *Verstisztázati füzet, 69a–71a.*
/2 utólagos javítások
- *MTAK. K 672/IV, 107a–109a.*
(II. 86–87.)
- Öt vers másolata, 111a–112b.
- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 5b–6a.
- Nagy Gábor-gyűjt., 5a–6a. (II. 591.)
- Farkas Lajos-gyűjtemény, 5b–6a.
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 588–590.)

a–e) A' patyolat

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794–1795 /1802 előtt	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B

a–b) és d) –

c) és e–g) A' Feredés

a) Autográf tisztázat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	A
b) Autográf tisztázat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	C
c) Autorizált másolat.	Önálló.	1794 /1802 előtt	A
d) Autorizált másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1794–1795 /1802 előtt	A
e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
f) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Da
g) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796/?	Db

140. A' Vatsora. Fabullhoz

- *Verstisztázati füzet, 72b.*
/1 eredeti lejegyzés (II. 89.)
- *Verstisztázati füzet, 72b.*
/2 utólagos javítások

a-b) A' Vatsora. Fabullhoz

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf tisztázat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ab

141. A' matska és a' sajt

- Farkas Lajos-gyűjtemény, 5b-6a.
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 588-590.)
- Onody Péter-gyűjtemény, 202-203.
(DebrK. R 783.) (II. 599-600.)
- *Diétai Magyar Múza*, 48. (II. 90.)

a-c) A' matska és a' sajt

L. Első katalógus		1796 előtt	-
a) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796/?	Aa
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796/1826	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Aa

142. A' madár a' szabadságban

Diétai Magyar Múza, 126-127.
(II. 90-91.)

A' madár a' szabadságban

L. Első katalógus		1796 előtt	
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	

143. A' háborús Zivatar

- *MTAK. K 674., 96b., 105a.*
(Széppr. 38-39.)
- *Verstisztázati füzet, 75a-76b.*
- *Uránia, III. 213-216.* (II. 91-92.)

a) A' Zivatar

b-c) A' háborús Zivatar

a) Autográf fogalmazvány (próza kidolgozás).	Csoportos.	1794 előtt	A
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	B
c) Folyóiratkiadás.	Kiadvány-részlet.	1795	C

144. Amint és Laura a' Fák között

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/II., 198.
- *Farakas Lajos-gyűjtemény, 5a.* (OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 93.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 11b–12a.

145. A' Távollétel

Ódák olaszból, 80b., (II. 93–94.)

146. A' Viola

- Ódák olaszból, 81ab.
- *Diétai Magyar Múza, 45–47.* (II. 94–95.)

147. A' szépség

- Ódák olaszból, 81b.
/1 eredeti lejegyzés (II. 626.)
- Ódák olaszból, 81b.
/2 második kidolgozás
- *Diétai Magyar Múza, 16.* (II. 95.)

148. A' rózsza

- Ódák olaszból, 82a–83b.

- a) A' Hídi sétálásközbe' Maius 10dikén
- b–c) Amint és Laura a' Fák között

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1795	A
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796/?	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B

[A' Távollétel]

Autográf fogalmazvány	Csoportos.	1794–1795
-----------------------	------------	-----------

- a) –
- b) A' Viola [A' kis viola...]

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Ab

- a–b) –
- c) A' szépség

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	A
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794–1795	Ba
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Bb

- a) –
- b) A' rózsza

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	A
---------------------------	------------	-----------	---

- *Diétai Magyar Múza*, 24–27.
(II. 96–98.)

b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
------------------------	------------	------	---

149. Az elragadt Szív

Ódák olaszból, 84ab. (II. 98–99.)

[Az elragadt Szív]			
Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	

150. A' Jázminok

Ódák olaszból, 84b–85b. (II. 99–100.)

[A' Jázminok]			
Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	

151. Pásztor szeretők

Ódák olaszból, 85b. (II. 101.)

[Pásztor szeretők]			
Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	

152. A Méh és Ámor

→ 673.

153. A' Babérvessző

Ódák olaszból, 86b. (II. 102.)

[A' Babérvessző]			
Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	

154. Asztali dal

- Ódák olaszból, 87ab.
- *Diétai Magyar Múza*, 14–16.
(II. 102–103.)

a) -			
b) Asztali dal			
a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

155. Ifjúság s Szezelem

Ódák olaszból, 88b–89b. (II. 103–105.)

[Ifjúság 's Szezelem]			
Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	

156. Igyunk

Ódák olvasból, 89b. (II. 105.)

[Igyunk]

Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795
------------------------	------------	-----------

157. A' félelmes Szerető

- *MTAK. K 674., 105b–106a.*
(Széppr. 46–47.)
- *Convastatum Quid, 40ab.* (II. 106.)

- a) A' félénk Szerelem
- b) Fragmenta [A' félénk Szerető]

a) Autográf fogalmazvány (prózaí kidolgozás).	Csoportos.	1796 előtt	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B

158. Az Elmenetel

- *Farkas Lajos-gyűjtemény, 9b–10b.*
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 106–108.)
- *Lugossy József-gyűjtemény, 15b–16a.*

- a-b) Az Elmenetel

a) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796?	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796?	A

159. A' Szélvész

Kazinczy-gyűjtemény, 195b.
(MTAK. K 604/I.) (II. 108.)

- A' Szélvész. Chloë és Dámon

Felhasználói másolat.	Csoportos.	?
-----------------------	------------	---

160. [Jaj hogy szenvedek...]

MTAK. K 675., 92a. (II. 109.)

- [Jaj hogy szenvedek...]

Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés	1793 körül
------------------------	-----------	------------

161. Trocheus lábakon

MTAK. M. Iród. Lev. 4-r. 27/c.
(II. 109–110.) (Lev. 21–22.)

- Trocheus lábakon

Autográf tisztázat.	Levél-részlet.	1793
---------------------	----------------	------

162. Az én Életem

- a) Az én Életem
- b) Egy szerentsélen Léleknek az égiig való fel-emelkedése

- *Vertisztázati füzet, 80a.* [csak cím, ennek a verssel való azonosítása kérdéses]
- *Magyar Múza, 1793. IV. füzet, 34-37.* (II. 110-113.)

163. Nagy Sámuel Sanderjére

- Az Istennek jósága és bölcsessége a' természetben Sander Henrik után, Pozsony, 1794, XXI-XXIV.
- *Az Istennek jósága és bölcsessége a' természetben Sander Henrik után,* Pozsony, 1798, XIX-XX. (II. 113-115.)

164. A' Tavaszhoz

- Lugossy József-gyűjtemény, 11ab.
- Sérült másolat, 2a.
- *Diétai Magyar Múza, 128.* (II. 115-116.)
- *Ódák, 19-20.* (II. 115-116.)

165. [Oh únalom! vad únalom...]

- Gulyás József kiadása, ItK 1936., 96.* (II. 116.)

a) Autográf tisztázat, tőredékben maradt.	Csoportos.	1794
b) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1793/1794

a-b) [Nagy Sámuel Sanderjére]

a) Könyv-részlet.	Kiadvány-részlet.	1793/1794	A
b) Könyv-részlet.	Kiadvány-részlet.	1793/1798	A

a) és d) A' Tavaszhoz

b) -

c) Ének a' Tavaszhoz

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	Aa
b) Archiválási másolat.	Csoportos.	1796 előtt/?	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	C

[Oh únalom! vad únalom...]

Archiválási másolat utólagos közlése.	Csoportos.	?/1936
---------------------------------------	------------	---------------

166. Miért ne innánk?

- Lugossy József-gyűjtemény, 12ab. (II. 715–716.)
- *Diétai Magyar Múza*, 31–32. (II. 116–117.)
- Ódák, 45–46.

**167. Ván, vén,
vagy Az üstökös Eloquentia**

Farkas Lajos-gyűjtemény, 11a.
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 117–118.)
[és további tíz (felhasználói) másolat]

168. [Aranka Györgyhöz]

MTAK. K 674., 46b–47a., (II. 118.)

169. A' Sütés

- *DebrK. R 1545., 14–21.* (II. 118–123.)
- OSzK. *Analecta* 11. 144., 1–2.
- DEENK. Ms 45/5., 120–122.

a-c) Miért ne innánk?

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Ba
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb

Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia

L. Első katalógus	1796 előtt
Felhasználói másolat.	?/?

[Aranka Györgyhöz]

Autográf fogalmazvány, befejezetlen maradt.	Bejegyzés	1794 után
--	-----------	-----------

- a) A' Sütés
- b) A' dagasztó leány
- c) Minden süteből egy czipó

a) Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.

170. A' Ditsőség' Triumfusa

- *MTAK. K 674., 90ab., 93b., 91a.*
(Szépr. 32-34.)
- *MTAK. K 677, 4ab. [1-47. sorok]*
(III. 7-8.)
- *MTAK. K 672/I., 21ab. [48-74. sorok]*
(III. 7-8.)

171. [Camillo Molza grófnak]

Ódák olaszból, 77b. (III. 9.)

172. Dafnis Hajnalkor

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 3b-4a.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 2a. (III. 261.)
- *Ódák, 49-50. (III. 9-10.)*

173. Chloé Dafnishoz

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 4ab.
- *Nagy Gábor-gyűjtemény, 2a.*
(III. 269-270.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 10ab.
- *Ódák, 51-52. (III. 10-11.)*

a) A' Ditsőség' Triumfja b-c) A' Ditsőség' Triumfusa

a) Autográf fogalmazvány (próza kidolgozás).	Csoportos.	1796 előtt	A
b) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1796	B
c) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés	1796	

[Camillo Molza grófnak]

Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794-1795
------------------------	------------	-----------

a-b) Dafnis a' Hajnalhoz

c) Dafnis Hajnalkor

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

a-d) Chloé Dafnishoz

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796?/1802-1804	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

174. A' feléledt Pásztor [I.]

→ 673–674.

175. Szerelmes Panaszok

→ 674.

176. Utolsó Panasz

– *Ódák olaszból, 90b–92a.*

/1 eredeti lejegyzés

– *Ódák olaszból, 90b–92a.* (III. 13–15.)

/2 utólagos javítások

177. A' Reménység

Ódák olaszból, 93ab. (III. 15–17.)

178. T. T. Szilágyi Gábor

Úr Professorhoz

Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjt., 139. (III. 17.)

(Debrecen, l. MTAK. Mf. 4051/I.)

179. [Élj vigan érdemeddel...]

Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjt., 139. (III. 17.)

(Debrecen, l. MTAK. Mf. 4051/I.)

180. Ajánló Tsók

– *MTAK K 675., 48a.*

(III. 17–18.) (Széppr. 88.)

a-b) [Utolsó Panasz]

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	Aa
b) Autográf fogalmazvány, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ab

[A' Reménység]

Autográf fogalmazvány, befejezetlen maradt.	Csoportos.	1794–1795	
--	------------	-----------	--

T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz

Felhasználói másolat.	Csoportos.	? 1794/1810	
-----------------------	------------	-------------	--

[Élj vigan érdemeddel...]

Felhasználói másolat.	Csoportos.	? 1794/1810	
-----------------------	------------	-------------	--

a-b) Ajánló Tsók

L. Első katalógus		1796 előtt	–
a) Archiválási másolat.	Betétoldal.	?/1806	A

– Domby Márton kiadása, 1817.

181. Melitesz Rozáliához

MTAK. K 674., 106b. (III. 18–19.)

182. Az esztendő négy szakasza

– Rózsi-versek, 14. (III. 310.)

– *Lilla*, 28. (III. 19.)

183. Szerelmes fogadás

→ 674.

184. Szerelmes Bútsúvétel

→ 675.

185. A' szökevény Ámor

Első Darab maradványai, 121b–126a.
(III. 22–27.)

186. A' szárazság és az elhagyatott Szerelmes

– MTAK. K 672/III., 12ab. (III. 27–29.)
– MTAK. K 672/III., 13ab.

b) Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	?/1817	A
-------------------------	-------------------	--------	---

[Melitesz Rozáliához]

Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés	?/1796 előtt
------------------------	-----------	--------------

a-b) Az Esztendő' IV Szakasza

L. Első katalógus		1796 előtt	–
a) Autográf fogalmazvány, törödékesen maradt fenn.	Csoportos.	1797	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

A' szökevény Ámor

Autográf tisztázata, utólagos javításokkal.	Csoportos.	1796
--	------------	------

a) Másolat.	Önálló.	Kétes hiteľű.
b) Másolat.	Önálló.	Kétes hiteľű.

187. Carmen inavgurale

Carmen inauguralale, Debrecen 1794.
(III. 29–34.)

Carmen inauguralale

Aprónyomtatvány	Önálló.	1794
-----------------	---------	------

188. Gróf Károly Jó'sef Úrnak

→ 675.

189. Zsugori uram

→ 658.

190. Konstantzinápoly [II.]

→ 660.

191. A' szerentse

→ 661.

192. A' Had [I.]

→ 675–676.

193. A' Hír

a) A' Hirről
b) A' Hír

– *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 84–86.
– *Dietari Magyar Múza, 49–51.*
(III. 47–48.)

194. A' kevésy [II.]

→ 662.

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

195. A' Földindulás [II.]
→ 662.

196. A' Dél [II.]
→ 664.

197. A' Tél [III.]
→ 664.

198. A' Nyár
→ 665.

199. Az Ősz [III.]
→ 665.

200. Az Este [II.]
→ 658.

201. Az Álom [II.]
→ 658–659.

202. A' tengeri háború
→ 661.

203. Magyar! Hajnal hasad! [II.]
→ 663.

204. [Mindég közel van a' Halál] [II.]

→ 659.

205. Az én vagyonom

→ 659–660.

206. Egy Bétsi Magyar Gavallér

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 40ab.
- *Ódák*, 102–103. (III. 73–74.)

207. Hány a' grátzia?

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 11b.
- *Diétai Magyar Múzsza*, 64. (III. 74.)

208. A' Szabadulás

- *MTAK. K 674., 79b., 80b., 81b.*
(Széppr. 29–30.)
- *Szatmárnémeti-gyűjt./III., 13a–15a.
- *Parbas Lajos-gyűjtemény*, 7a–9a.
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (III. 74–77.)

209. [Gyözödelmi pompát...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 1a–3b.
(MTAK. K 670.) (III. 77–80.)

a-b) Egy Bétsi Magyar Gavallér

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

a-b) Hány a' grátzia?

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

a) A' Szabadság. Nitzéhez egy Kántzonetta

b) –

c) A' Szabadulás

a) Autográf fogalmazvány (prózaí kidolgozás).	Csoportos.	1795 előtt	A
b) Autorizált másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1795	B
c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1795/?	B

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

210. [Az emberi nemen...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 3b–6a.
(MTAK. K 670.) (III. 80–83.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

211. [Vagyon egy olly tenger...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 6b–8a.
(MTAK. K 670.) (III. 83–85.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

212. [Jer, óh asszonyi rend...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 13a–16b.
(MTAK. K 670.) (III. 85–89.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

213. [Halál! ez az a' szó...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 16b–19a.
(MTAK. K 670.) (III. 89–92.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

214. [Mint a' meg vénhedt fa...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 21b–24a.
(MTAK. K 670.) (III. 92–95.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

215. [Öt ezer és mint egyy...]

Kovács Zsigmond-gyűjt., 24b–28a.
(MTAK. K 670.) (III. 95–99.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

216. A' Milton' Elvesztett Paraditsomáról

Elvesztett Paraditsom Milton által, Kassa
1796., IX–XII. (III. 99–102.)

Könyvrészlet.	Kiadvány-részlet.	Kétes hiteű.
---------------	-------------------	--------------

217. T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére

→ 659.

218. [Makó Mihály neve napjára]

DebrK. R 788. 15., 1ab. (III. 106.)

[Makó Mihály neve napjára]	
Archiválási másolat.	Bejegyzés
	1794/1858

219. A' Vízital

- *Szatmárnémeti-gyűjt./III., 15a–17b.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 7a–8a.
- Sérült másolat, 1a–2a.
- *Diétai Magyar Múza*, 104–107. (III. 106–109.)

**220. Örömversek
Professor Budai É'saiás Úrhoz**

- Öt vers másolata, 27a.
- Első Darab maradványai, 147a. (III. 581.)
- *Alkalmazosságra írt versek*, 219–222. (III. 109–110.)

a-b) –
c) Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz

b) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794 /1802 előtt	A
a) Autográf tisztázat, töredékben maradt fenn.	Csoportos	1795–1796	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

221. T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz

- a) Más versek, melyekkel megtiszteltetett T. T. Budai É'saiás Professor Ur mikor akademiáról le-jött az akkori Poétáktól...
- b) T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz

a) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794 /1802 előtt	A
b) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	1794/1810	A

- *Öt vers másolata*, 27ab. (III. 110–111.)
- Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjtemény, 136. (Debrecen, I. MTAK. Mf. 4051/I.)

222. Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával

MTAK. *RUI. 4r. 37/4.* (III. 111–113.)

223. Egy kétségbeesett Magagyilkosa

- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 39b.
- *Nagy Gábor-gyűjtemény, 3b.*
- *Ódák, 47–48.* (III. 113–114.)

224. [Falataimat elegyes bor hajtással...]

Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjt., 139.
(III. 114.) (Debrecen, I. MTAK. Mf. 4051/I.)

225. Hunyadi Ferentzhez

- MTAK K 672/IV., 13a–20b.
/1 eredeti lejegyzés
- MTAK K 672/IV., 13a–20b.
/2 utólagos javítások
- MTAK K 672/III., 115a–117b.
/1 eredeti lejegyzés
- MTAK K 672/III., 115a–117b.
/2 utólagos javítások
- MTAK K 672/III., 111a–114a.
- *Alkalmatosságra írt versek, 193–200.*
(III. 114–118.)

Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával

Archiválási másolat.	Önálló.	1794
----------------------	---------	------

a–c) Egy kétségbe esett maga gyilkosa

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

[Falataimat elegyes bor hajtással...]

Felhasználói másolat.	Csoportos.	?/1810
-----------------------	------------	--------

a–e) –

f) Hunyadi Ferentzhez

a) Autográf tisztázot (csak az énekek).	Önálló.	1794	A
b) Autográf fogalmazvány, autográf javításokkal.	Önálló.	1802–1804	Ba
c) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Önálló.	?	A
d) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Önálló.	1802–1804	Ba
e) ?Archiválási másolat.	Önálló.	?	A
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb

226. Versus Onomastici

MTAK. K 755/I., 9ab. (III. 119–120.)

Másolat.	Önálló.	Kétes hiteles.
----------	---------	----------------

227. [Zöld Ferentz, kék Ferentz, T(óth) Ferentz...]

Tóth Mihály-gyűjtemény, 2.
(OSzK. Oct. Hung. 1915.) (III. 120., 615.)

[Zöld Ferentz, kék Ferentz, T(óth) Ferentz...]

Felhasználói másolat.	Csoportos.	?/1807
-----------------------	------------	--------

228. [Varró Jánosnak]

Vasárnapi Újság, 1865., 41. sz., 515–516.
(III. 120–121.)

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	1794/1865
----------------------	-------------------	-----------

229. [Az ártatlan, látod, hogy elnyomattatik...]

MTAK. K 675., 46b. (III. 122.)

Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés.	?1795 körül
------------------------	------------	-------------

230. Az estvéhez

- *MTAK. K 674., 62b.*
- *MTAK. K 672/III., 29ab.* (III. 122.)

a–b) [Az Estvéhez] [Jövel felénk...]

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
a) Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés.	A
b) Autográf tisztázatot.	Rájegyzés.	B

231. A' Tolvaj Isten

DebrK. R 798. II. (III. 123–134.)
[valamint további félszáz másolat]

Autorizált másolat.	Önálló.	?
---------------------	---------	---

232. Bakkushoz. Inscriptio

Ódák olvasból, 92a. (III. 135.)

[Bakkushoz. Inscriptio]

Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795
------------------------	------------	-----------

**233. [Lengyel Jó'sef Senior Úr
neve napjára]**

- Öt vers másolata, 27b-28b.
- *Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjt.*, 141-144.
(III. 135-137.) (Debrecen, I. MTAK.
Mf. 4051/I.)

234. [Pestini. d. 9as Maii. a. 1795.]

MTAK. K 755/I., 7b. (III. 137.)

235. Mátyási József Úrnak

236. A' semminél több valami

- *OSzK. Fol. Hung. 1132., 9ab.*
(III. 137-138, 138-139.) (Lev. 42-44.)
- Sértült másolat, 3b.
- Alkalmatosságra írt versek, 193-200.
(III. 685.)

237. A' Dugonits' Oszlopa

- MTAK. K 755/I., 7ab.
(III. 691-694.)
- *Szatmárnémeti-gyűjt./III., 17b-20b.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 8a-9b.
- Diétai Magyar Műza, 117-123.

- a) Lengyel Josef Senior Úrnak neve napjára a Collegiumban
b) -

a) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1795 /1802 előtt	A
b) Felhasználati másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	1795/1810	A

[Vive precor...]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1795
------------------------	-------------	------

a) [Mátyási József Úrnak]

1. fele: -
2. fele: Tréfás Magyar Dal
b-c) A' semminél több valami

a) Autográf tisztázat.	Levél-részlet.	1795	A
b) Archiválási másolat.	Csoportos.	1796 előtt/?	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

a) -

b-f) A' Dugonits' Oszlopa

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

e) Könyvrészlet.	Kiadvány-részlet.	1798	C
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	D

a) és d) –

b–c) Minden szerelmes katona

a) Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
d) Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés	1796	B

239. A' Pendelbergai Vár formájának és megvételének leírása

Farkas Lajos-gyűjtemény, 77a–82a.
(OSzK. Oct. Hung. 395.) (III. 147–153.)
[további mintegy 10 másolat]

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

240. Ad Serenissimum Archiducem

MTAK. K 755/L., 8ab. (III. 154–155.)

Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1795
---	-------------	------

241. [Tanítványaitól búcsúzik]

Debr.K. R 1020. 2ab. (III. 155–156.)

[Tanítványaitól búcsúzik]

Autográf tisztázata.	Rájegyzés	1795
----------------------	-----------	------

242. Sol cum Parhelio

MTAK K 679/I., 125ab. (III. 156.)

Sol cum Parhelio

Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1795
------------------------	---------	------

243. Lantomtól bútsúvétel

Domby, 1817, 125. (III. 156–157.)

Lantomtól bútsúvétel

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	1795/1817
----------------------	-------------------	-----------

244. Az Otahajja

- DIM. K. X. 75. 74. 1. (Lev. 49–51.)
- *Első Darab maradványai, 147b–148b.* (III. 157–158.)

- a) –
- b) Az Otahajja

a) Autográf fogalmazvány.	Levél-részlet.	1795	A
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1795–1796	B

245. Bútsú a' Magyar Múzsáktól

Első Darab maradványai, 120a–121a. (III. 158–160.)

Bútsú a' Magyar Múzsáktól

L. tárgyi utalások		1795
Autográf tisztázat.	Csoportos.	1796

246. [Oh szegény Országunk!]

Gulyás József kiadása, Itk 1936., 95. (III. 160–161.)

[Oh szegény Országunk!...]

Archiválási másolat utólagos publikációja.	Csoportos.	?/1936
---	------------	--------

247. [Az arany idő]

MTAK. K 672/III., 31a–32a. (III. 162.)

[Az arany idő. Tassóból]

Autográf fogalmazvány	Önálló.	?/1796
-----------------------	---------	--------

248. A Bor Ital mellett

Győry Mihály-gyűjtemény, 258–260. (Prága, I. MTAK. Mf. A 162/I.) (III. 163–164.) [további 5 másolat]

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

249. Földi Rózsa
→ 676.

250. Reggeli Ének a' Rózsához
Rózsí-versek, 15. (III. 167.)

251. A' Fő tiszteletű, méltóságú és tekintetű Rendekekhez a' Diétai Múzsza
→ 675.

252. Egy orvosnak sírverse
Diétai Magyar Múzsza, 16. (III. 169.)

253. A' vitézkedő Magyarokhoz
– Diétai Magyar Múzsza, 17–21.
– *Alkalmatosságra írt versek, 119–124. (III. 169–171.)*

254. Rút ábrázat 's szép ész [II.]
→ 662–663.

255. Serkentése a' Múzsának
→ 660–661.

256. A' Magyar Gavallér
→ 663.

Reggeli Ének a' Rózsához	
Autográf fogalmazvány.	1797

Egy orvosnak sírverse	
Gyűjteményes kötet.	1796

a) A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz
b) A' vitézkedő Magyarokhoz

a) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

257. Serkentés a' Nemes Magyarokhoz

- *Serkentés...*, Pozsony 1796. (III. 818–825.)
- MTAK. K 672/IV, 156a.
- MTAK. K 668, 1a–12b.
- *Alkalmaztatosságra írt versek, 179–192.* (III. 175–183.)

258. Látás

- Diétai Magyar Múza, 58–64.
- *Alkalmaztatosságra írt versek, 81–89.* (III. 183–186.)

259. Az 1741-diki Diéta

- MTAK. K 672/IV, 134a. (III. 860–861.)
- MTAK. K 755/I., 2a.
- DebrK. R 788. 2., 1a–8b.
- Diétai Magyar Múza, 65–103.
- *Alkalmaztatosságra írt versek, 1–42.* (III. 186–207.)

260. A' Had [II.]

→ 675–676.

a) és c-d) Serkentés a' Nemes Magyarokhoz
b) –

a) Aprónyomtatvány.	Önálló.	1796	A
b) Autográf fogalmazvány, töredékben maradt fenn.	Rájegyzés.	1802–1804	Ba
c) Aprónyomtatvány, autográf javításokkal.	Önálló.	1802–1804	Bb
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

a-b) Látás

a) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

a-c) –

d-e) Az 1741-diki Diéta

a) Autográf vázlat.	Önálló.	1796	A
b) Autográf fogalmazvány, töredékben maradt fenn.	Önálló.	1796	Ba
c) Autográf tisztázata, töredékben maradt fenn	Önálló.	1796	Bb
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Bc
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

261. Az Ekhóhoz [II.]

→ 666.

262. Útravaló a' Múzsához

Diétai Magyar Múza, 175. (III. 209.)

Útravaló a' Múzsához

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796
---------------------	------------	-------------

263. Az alvó LILLA felett

Lilla, 45–47. (IV. 7–8.)

Az alvó Lilla felett

L. Szerelmes versiklus betűrendes mutatója		1798 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803/1805	A

264. Az alvó Lillára

Onody Péter-gyűjtemény, 206. (DebrK. R 783.) (IV. 8–9.)

Felhasználói másolat.	Csoportos.	Csokonainak tulajdonított.
-----------------------	------------	----------------------------

265. Egy Tulipánthoz

→ 676.

266. Bálint napja

- *Váczy József-gyűjtemény, 159–161. (DebrK. R 668.) (IV. 9–11.)*
- *Farkas Lajos-gyűjtemény, 15b–16b. (OSzK. Oct. Hung. 395.)*
- *Győry Mihály-gyűjtemény, 391–394. (Prága. I. MTAk. Mf. A 162/I.)*
- *Felvidítő (SpK. Kt. 135., 69–71.)*

a–d) Bálint napja

a) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1797/1826	A
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1797/?	A
c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1797/1825	A
d) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1797/1829	A

267. A' Nemes Magyarságnak felülésére

- A' Nemes..., Komárom 1797.
(IV. 11-20.)
- Alkalmazatosságra írt versek, 43-54.
(IV. 11-20.)

a-b) A' Nemes Magyarságnak felülésére

a) Aprónyomtató	Kiadvány-részlet.	1797	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

268. A' Betsület 's a' Szerelem

- a) A' Betsület 's a' Szerelem
[A' Nemes Magyarságnak felülésére függelékében]
- b) A' Betsület 's a' Szerelem

a) Aprónyomtató	Kiadvány-részlet.	1797	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

- A' Nemes..., Komárom 1797.
(IV. 21-28.)
- Alkalmazatosságra írt versek, 55-64.
(IV. 21-28.)

269. Egy Angyalhoz

- Rózsi-versek, 1-3.
/1 eredeti lejegyzés
- Rózsi-versek, 1-3.
/2 utólagos javítások (IV. 28-29.)

a-b) Egy Angyalhoz

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
b) Autográf fogalmazvány, autográf javításokkal.	Csoportos.	1798	B

270. Bacchus-Phoebus

MTAK. K 672/IV., 118a. (IV. 29.)

Bacchus Phoebus

L. Csurgói Purizáltatás	1799 előtt	-
Autográf tisztázata.	Fogás-rész.	?

271. Barátomnak

- Rózsi-versek, 4-5.
/1 eredeti lejegyzés (IV. 317.)

a-b) -
c-d) Barátomnak

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	Aa
---------------------------	------------	------	----

- Rózsi-versek, 4–5.
/2 utólagos javítások
- *Lilla* nyomdai kézirat, 78b–79a.
- *Lilla*, 159–160. (IV. 30.)

272. [Csendesítség szíved háborúját...]

MTAK. K 672/IV., 119ab. (IV. 30–31.)

273. A' Szamócza

- MTAK. K 672/III., 57ab.
- Anakreoni Dalok, 28–30.
- *Lilla*, 86–87. (IV. 32.)

274. A' Méhekhez

→ 672.

275. Az Esküvés

Lilla, 59–60. (IV. 33–34.)

b) Autográf fogalmazvány, autográf javításokkal.	Csoportos.	1798	Ab
Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	B
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

[Csendesítség szíved háborúját...]

L. Új katalógus	1802 előtt
Autográf fogalmazvány.	Önálló. ?

a) –

b-c) A' Szamócza

L. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója		1798 előtt	–
a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

Az Esküvés

L. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója		1798 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	A

276. Alku

- a) [Furtsa alku]
b) Alku

a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1797–1798	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

277. Háláének a' Vénus' oltáránál

Háláének a' Vénus' oltáránál

L. Csurgói Purizáltatás	1799 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805

278. LILLÁHOZ, távollétémben

- a) –
b–c) Lillához, távollétémben

a) Autográf tisztázat. töredékesen maradt fenn.	Rájegyzés.	1797–1798	A
b) Autográf tisztázat. töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1802	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

279. [Válasz Vályi Klárának]

Magyar Tempe, Vác 1807, 109.
(IV. 38–39.) (Lev. 61.)

[Vályi Klárához I.]

Könyvrészlet.	Önálló.	1797/1807
---------------	---------	-----------

280. [Vályi Klárára]

a–b) [Vályi Klárához II.]

a) Archiválási másolat.	Kiadvány-részlet.	1797/1799	Aa
-------------------------	-------------------	-----------	----

– *Aranka György levele Fekete Jánosnak,*
1799. július 6. (OSzK. Levelestár)
(IV. 38–39.)

- *Magyar Tempe, Vác 1807., 107–108.*
(Lev. 61.)

281. Generál Hoche halálára

- a) –
b) Generál Hoche halálára
c) –

b) Könyvrészlet.	Kiadvány-részlet.	1797/1807	Ab
------------------	-------------------	-----------	----

- *MTAK. K 672/II., 42ab.* (IV. 40.)
– Alkalmazhatosságra írt versek, 239.
– *Gulyás József kiadása, ItK 1936., 86.*
(IV. 40.) [a jegyzet]

a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1797–1798	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab
c) Archiválási másolat utólagos közlése.	Csoportos.	?1797–1798 /1936	B

282. A' fekete Pecsét

- a) –
b) A' fekete Pecsét

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

- Rózsi-versek, 8ab.
– *Lilla, 61–63.* (IV. 40–41.)

283. Az én tzímerem

- a-b) –
c) Az én tzímerem

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
b) Autográf fogalmazvány; autográf javításokkal.	Csoportos.	1798	B
c) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1799 körül	B

- Rózsi-versek, 6.
/1 eredeti lejegyzés (IV. 377.)
– *Rózsi-versek, 6.*
/2 *utólagos javítások* (IV. 42.)
– *MTAK. K 672/IV., 131a.*

284. Anakreon 's Ovid

MTAK. K 672/IV, 118a. (IV. 42.)

285. Két Szerető' dalja

→ 674.

286. Az Éj és a' Csillagok [II.]

→ 673.

287. A' Békekötésre

- DebrK. R 788. 7
(Lev. 73-75.) (IV. 392-394.)
- Lilla nyomdai kézirat, 70a-71b.
- Lilla, 123-126. (IV. 44-46.)

288. Újesztendei gondolatok

- DebrK. R 788. 9. (IV. 401-404.)
- Lilla nyomdai kézirat, 66b-69b.
- Lilla, 116-122. (IV. 47-51.)

Anakreon 's Ovid

L. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója	1798 előtt	-
Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	? A

a) Új Esztendői Ajándék

b-c) A' Békekötésre

a) Autográf tisztázat.	Lével-részlet.	1797	A
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	Ba
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Bb

a) Új Esztendei Gondolat

b-c) Újesztendei gondolatok

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1797	A
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	Ba
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Bb

289. Kőszöntő

- Lilla nyomdai kézirat, 72ab.
- *Lilla*, 127–129. (IV. 51–52.)

290. [Juliánna Napra Kőszöntő]

MTAK. K 755/I. 1ab. (IV. 52–53.)

291. Megkérdelés

- Lilla nyomdai kézirat, 65b.
- *Lilla*, 113–114. (IV. 53–54.)

292. LILLÁHOZ

- Anakreoni Dalok, 15.
- *Lilla*, 37. (IV. 54.)

293. LILLÁM' Szácskája

- Rózsi-versek, 9. (IV. 427.)
- *Lilla*, 102. (IV. 54–55.)

a-b) Kőszöntő

L. tárgyi utalások	1798	–
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802 A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805 A

[Juliánna Napra Kőszöntő]

Autográf tisztázat.	Önálló.	1798
---------------------	---------	------

a-b) Megkérdelés

L. Szerelmes versiklus betűrendes mutatója		1798 előtt	–
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	A

a-b) Lillához [Lillám! elég csak egy szó...]

L. Csurgói Purizáltatás		1799 előtt	–
a) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	A

- a) Rózsím' szácskája
- b) Lillám' Szácskája

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

294. A' Duna' Nimfája

- MTAK. K 672/III., 128ab.
- *Lilla*, 41-45. (IV. 55-56.)

a) -
b) A' Duna' Nimfája

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	B

295. Búcsúvétel

- Lilla nyomdai kézirat, 75a-76a.
- *Lilla*, 135-137. (IV. 56-58.)

a-b) Búcsúvétel

L. Szerelmes versciklus betűrendes mutatója		1798 előtt	-
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	A

296. Az Eltávozás

- Lilla nyomdai kézirat, 77a.
- Anakreoni Dalok, 39-40.
- *Lilla*, 142-143. (IV. 58.)

a-c) Az Eltávozás

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1806	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	A

297. [Mint a' Szólló kebeléhez...]

MTAK. K 755/I. 3ab. (IV. 59-61.)

[Mint a' Szólló kebeléhez...]

Autográf fogalmazvány.	Önálló.	?
------------------------	---------	---

298. Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa

Ódák, 124-125. (IV. 61-62.)

Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa

L. Új katalógus		1802 előtt	-
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	A

299. Czindery' sírja felett

- MTAK. K 672/V, 8a-9b, 11ab, 13ab, 15ab, 17a.
- *Alkalmatosságra írt versek, 110-115, 116-118.* (IV. 62-66.)

300. [Nagy Péter által nyert nemesség' Czímere...]

Gál László emlékezése, 9b, 23a.
(OSzK. Fol. Hung. 2162.) (IV. 66.)

301. [Már se hintó már se szánka...]

DebrK. R 788. 10., 1ab. (IV. 66-67.)

302. Még egyszer LILLÁHOZ

- *DebrK. R 556. 2., 2a-3a.
- MTAK. K 672/III., 62b-63a.
- Magyar Hirmondó, 1801. szept. 11., 21. sz., Toldalek, 369-370.
- Lilla nyomdai kézirat, 1b.
- *Lilla, 165-167.* (IV. 67-69.)

a-b) Czindery' sírja felett

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

[Nagy Péter által nyert nemesség' Czímere...]

Archiválási másolat.	Betétlál.	1798/1844
----------------------	-----------	-----------

[Már se hintó már se szánka...]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798
------------------------	-------------	------

- a) -
- b) Lillához távolról
- c) Lillához
- d-e) Még egyszer Lillához

a) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1800	A
b) Autorizált másolat, töredekiesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1800'?	A
c) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	Ba
d) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	Bb
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Bc

303. Rózsím' Sírja felett

- *MTAK. K 755/L, 28a. (Széppr. 53–54.)*
- *Rózsí-versek, 5. (IV. 476.)*
- *DebrK. R 788. 10., 1a.*
- *Ódák, 41. (IV. 69.)*

a-b) –
c-d) Rózsím' Sírja felett

a) Autográf fogalmazvány (prózaí kidolgozás).	Csoportos.	1797 előtt	A
b) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	B
c) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1798	C
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	D

304. A' Füredi parton → 676–677.

305. A' Magánosságához

- *OSzK. Fol. Hung. 893., 24b.*
- *Ódák, 65–69. (IV. 71–74.)*

a) Ode a' Magánosságához
b) A' Magánosságához

a) Autográf tisztázat.	Rájegyzés.	1801	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

306. A' Haza' Templomának örömnapja

- *A' Haza..., Pécs 1798.*
- *Alkalmazatosságra írt versek, 65–80. (IV. 74–83.)*

a-b) A' Haza' Templomának Örömnapja

a) Aprónyomatvány.	Önálló.	1798	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

307. Ízis és Oziris

- *MTAK. K 672/III., 80a–83a.*
- *Alkalmazatosságra írt versek, 133–139. (IV. 83–87.)*

a-b) Ízis és Oziris

a) Autográf fogalmazvány (a 83a másolat).	Önálló.	1798	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

**308. T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné,
született Chernelházi Chernel
Eszter Asszonynak tiszteletére**

- MTAK. K 672/III., 107b–109a.
(IV. 537–540.)
- Écsy Ö. István közlése, ItK 1938., 75–76.
(a tisztázat eltérései)
- *Alkalmatosságra írt versek, 140–143.*
(IV. 87–89.)

309. A' Dorottya' Kínjai

- MTAK. K 672/V., 17b–18b, 37a–38b.
- *MTAK. K 672/III., 104a–107a.*
(IV. 90–94.)
- Ódák, 77–82.

310. [Krisztina napra]

- MTAK. K 672/III., 18a–19b, 20b.*
(IV. 94–96.)

311. [Hencse, Hencse, mily szerencse...]

- Budapesti Hírlap, 1911. nov. 17., 273. sz.,
14. (IV. 97.)*

a–c) T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született
Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798	Aa
b) Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	1798	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

a) és c) A' Dorottya' Kínjai
b) –

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798	A
b) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1798	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

[Krisztina napra]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798
------------------------	-------------	------

Utólagos publikáció.	Kiadványrészlet.	Kétes hitelű.
----------------------	------------------	---------------

312. Siralom

a-c) –
d-e) Siralom

- MTAK. 672/III., 103ab. (IV. 565–566.)
- Gentsi István-gyűjtemény, 24b–25a. (Szinn. 2. 165.)
- DebrK. R 556. 2., 1ab.
- Lilla nyomdai kézirat, 77b–78a.
- *Lilla*, 157–158. (IV. 97–98.)

a) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1798	A
b) Archiválási másolat (három versszak).	Csoportos (betétdal).	1799/1800 (1806)	B
c) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1800	C
d) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	D
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	D

313. Marosvásárhelyi gondolatok

- MTAK. K 672/IV., 113a–115b. (IV. 98–102.)
- *Magyar Hírmondó*, 1801. szept. 11., 21. sz. *Toldalék*, 361–366.

a) –
b) Marosvásárhelyi gondolatok

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1797–1798	A
b) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	B

314. Mihály-napi Álom

- MTAK. K 672/I., 23ab, 24b. (IV. 103–104.)

Mihály-napi Álom

Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1798
------------------------	---------	------

315. Nemes bátorítás

- MTAK. K 672/IV., 137a, 138b. (IV. 597–598.)
- MTAK. K 672/III., 61–62b. (IV. 104–105.)

a) –
b) Nemes bátorítás

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1800 előtt	A
b) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1800/?	B

316. Kifakadás

- MTAK. K 672/III., 125a–127a.
- Ódák, 70–72. (IV. 105–106.)

317. [Az Aranyujtásos nadrág]

- MTAK. K 667., 69a–75b. (IV. 106–117.)

318. Bakhushoz

- Ódák, 21–25. (IV. 117–121.)

319. Orgiák

- Anakreoni Dalok, 31–36. (IV. 121–123.)

320. A' pillantó Szemek → 672.

321. Az eleven Rózsához

- DebrK. 788. 6, 1a–2b. (IV. 633–634.)
- MTAK. K 672/III., 62ab.

- a) –
- b) Kifakadás

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1798	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

[Az Aranyujtásos nadrág]

Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Önálló.	1798–1799	
--	---------	-----------	--

Bakhushoz

L. Új katalógus		1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	A

Orgiák

L. Kéziratcsomók jegyzékei		1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	A

- a) –
- b) Egy Rózsához
- c) Az eleven Rózsához

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1798	A
b) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1798/?	B

– *Lilla*, 35–36. (IV. 124–125.)

322. Az Emberiség 's a' Szeretetet

- Rózsi-versek, 7–9. (IV. 640–641.)
- DebrK. R 788. 10., 1b.
- *Ódák*, 97–99. (IV. 126–127.)

323. A' Poétákban lakó Istenség [II.] → 671.

324. Egy haládatlanhoz

- MTAK. K 672/III., 84a–85a.
- *Ódák*, 116–119. (IV. 128–130.)

325. [Pál napjára]

PIM. V. 4525/2. (IV. 130.)

326. [Somogyi kázus]

PIM. V. 2880., 2a, 4a, 5b. (IV. 130–132.)

c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	C
------------------------	------------	--------------------	---

a) Bolond a' ki nem szeret

b) –

c) Az Emberiség 's a' Szeretet

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
b) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798 körül	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

a) Dal. Olaszból

b) Egy haládatlanhoz

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1799	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

[Pál napjára]

Autográf tisztázat.	Önálló.	1799–1800
---------------------	---------	-----------

[Somogyi kázus]

Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1799
------------------------	---------	------

327. [Második emberkort...]]

MTAK. K 672/IV, 3ab. (IV. 133–134.)

[Második emberkort...]]

L. Új katalógus	1802 előtt
Autográf fogalmazvány.	?

328. [Melly emberre születettek...]]

MTAK. K 672/IV, 1ab. (IV. 135.)

[Melly emberre születettek...]]

L. Új katalógus	1802 előtt
Autográf fogalmazvány.	?

329. [Pata község lakosainak írott vers]]

Vasárnapi Újság, 1898, 6. sz., 91. (IV. 135.)

[Pata község lakosainak írott vers]]

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	Kétes hiteles.
----------------------	-------------------	----------------

330. Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon

- DebrK. R 788. 6, 1a–2b. (IV. 742.)
- MTAK. K 667., 1a–48b.
/1 eredeti lejegyzés
- MTAK. K 667., 1a–48b.
/2 utólagos javítások
- MTAK. K 672/II., 18b. [summak]
- MTAK. K 679/II., 19a. [jegyzetek listája]
- MTAK. K 672/II., 15b.
[az előbeszéd vázlat] (Tan. 224.)
- MTAK. K 672/II., 22b–29b. [előbeszéd]
- Dorottya, Nagyváradi, 1804.
(IV. 136–205., az előbeszédnek nélkül)
(Tan. 70–81., az előbeszédnek)

a–g) –

h) Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon

a) Autográf vázlat.	Fogás-rész.	1798–1799	A
b) Autorizált másolat.	Önálló.	1799?	B
c) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Önálló.	1801–1803/	C
d) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803	D
e) Autográf vázlat.	Fogás-rész.	1803 körül	D
f) Autográf vázlat.	Fogás-rész.	1803	D
g) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803	D
h) Önálló kötet.	Önálló.	1804	E

331. Józsepha Kisasszonhoz

Alkalmatosságra írt versek, 204–242.
(IV. 206–207.)

Józsepha Kisasszonhoz		
L. Alkalmatosságra írt versek jegyzete		1799
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805
		A

332. [Hogy elmentem Gigébe...]

Magyarság, 1921., 265. sz., 5. (IV. 207.)

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	Kétes hiteli.
----------------------	-------------------	---------------

333. Paraszt Dal

- a) [A' Vityilló]
b) Paraszt Dal

L. Csurgói Purizáltatás		1799 előtt	–
a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

– MTAK. K 672/III., 94ab.

– Ódák, 32–34. (IV. 208–210.)

334. Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban

– MTAK. K 672/I., 20a.

/1 eredeti lejegyzés

– MTAK. K 672/I., 20a.

/2 utólagos javítások

– Ódák, 42–44. (IV. 210–211.)

- a) –
b–c) Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban

L. tárgyi utalások		1799	–
a) Autorizált másolat.	Önálló.	1802 előtt/?	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Önálló.	1802 után/?	Ba
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb

335. Dugonitsra

MTAK. K 672/IV., 131a. (IV. 212.)

Dugonitsra

Autográf tisztázata.	Rájegyzés.	1799 körül	A
----------------------	------------	------------	---

336. [Antal napjára]

- *MTAK. K 672/IV., 141a-142b.*
(IV. 212-214.)
- *MTAK. K 672/IV., 139ab.*

a-b) [Antal napjára]

a) Archiválási másolat.	Önálló.	1799/?	A
b) Archiválási másolat.	Önálló.	1799/?	A

337. Az Igazság' Diadalma

- Gentsi István-gyűjt., 64a-73a.
- *Alkalmazatlanságra írt versek, 90-109.*
(IV. 214-226.)

a) -
b) Az Igazság' Diadalma

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	1799/1800	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

338. VIRÁG BENEDEK Úrhoz

- *MTAK. K 672/III., 118a-119a.*
- Magyar Hirmondó, 1802., 5. sz.,
Toldalék, 82-84.
- *Óddák, 73-76.* (IV. 227-228.)

a) Virág Benedek Úrnak
b-c) Virág Benedek Úrhoz

a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1799-1800	Aa
b) Hirlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801/1802	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	Ac

339. Egy fiatal házósulandónak habozása

- Gentsi István-gyűjtemény, 41a.
(Színm. 2. 184.)
- *Óddák, 91-92.* (IV. 229.)

a) -
b) Egy fiatal házósulandónak habozása

a) Archiválási másolat.	Csoportos (betétdal).	1799/1800 (1806)	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	Ab

340. [Kata napra]

- MTAK. K 755/I., 10.* (IV. 229-230.)

[Kata napra]

Másolat.	Rájegyzés.	1799 körül/?
----------	------------	--------------

341. A' Heszperi Méhes' története

MTAK. K 672/I., 25ab. (IV. 231–232.)

A' Heszperi Méhes' története

Autográf fogalmazvány és vázlat.	Önálló.	?
----------------------------------	---------	---

342. [Horváth Ádám neve napjára]

*MTAK. K 672/IV., 149a–150a.
(IV. 232–233.) (Lev. 97–98.)*

[Horváth Ádám neve napjára]

Diktált (?) fogalmazvány.	Önálló.	1799
---------------------------	---------	------

343. Barátomhoz

Anakreoni Dalok, 16–17. (IV. 233–234.)

Barátomhoz

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806 A

344. A' fogadástétel

Anakreoni Dalok, 21–22. (IV. 234.)

A' fogadástétel

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806 A

345. A' Boldogság

– *Lilla, 101. (IV. 234–235.)*

– *Anakreoni Dalok, 26–27.*

a-b) A' Boldogság

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
a) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805 Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806 Ab

346. Tháles

– *Lilla, 104. (IV. 234–235.)*

– *Anakreoni Dalok, 14.*

a-b) Tháles

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
a) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805 A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806 A

347. Az eltévedt Lélek

Lilla, 99–100. (V. 7–8.)

Az eltévedt Lélek	
L. Csurgói Purizáltatás	1799 előtt
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.
	1802–1803 /1805
	A

348. Dr. Földiről egy Töredék

- MTAK. K 672/III., 89a, 90.
- *Alkalmatosságra írt versek, 213–216.*
(V. 8–9.)

- a) –
b) Dr. Földiről egy Töredék

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1800	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

349. [Szerelmem pompásabb sírt nem talál...]

MTAK. K 672/III., 129a. (V. 9–10.)

[Szerelmem pompásabb sírt nem talál...]

Autográf vázlat.	Önálló.	?
------------------	---------	---

350. A' Tavas

- Lilla nyomdai kézirat, 76b.
- *Lilla, 140–141. (V. 10–11.)*
- Anakreoni Dalok, 41–42.

- a–c) A' Tavas

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806
		A

351. Az Álomhoz

Lilla, 79. (V. 11.)

Az Álomhoz

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805
		A

352. A' Hévség

→ 667.

353. A' Leánykákhoz

→ 666.

354. A' Búkergető

- MTAK. K 672/III., 56b.
- *Anakreoni Dalok*, 23-25. (V. 13.)

355. A' Szeplő

- MTAK. K 672/III., 56a.
- *Lilla*, 97-98. (V. 14.)

356. Purgomák I-V.

MTAK. K 672/III., 14a. (V. 14-15.)

357. [Visszajövetel az Alföldről]

MTAK. K 755/I., 5a. (V. 16-19.)

358. Lótsere

MTAK. K 755/I., 5b-6a. (V. 19-20.)

359. [Az elválás reggelén]

MTAK. K 672/III., 58a. (V. 20.)

a-b) A' Búkergető

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	Ab

a-b) A' Szeplő

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Ab

[Purgomák I-V.]

Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1800-1801
------------------------	------------	-----------

[Visszajövetel az Alföldről]

Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1800
------------------------	------------	------

Lótsere

Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1800
------------------------	------------	------

[Az elválás reggelén]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	------

360. [Impromptu egy cseresznyefa levelet rágó hernyóra]

MTAK. K 672/III., 58a. (V. 21.)

[Impromptu egy cseresznyefa levelet rágó hernyóra]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

361. [Szerettem! Szerettem!...]

MTAK. K 672/III., 58a. (V. 21.)

[Szerettem! Szerettem!...]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

362. [Szívem titkon...]

MTAK. K 672/III., 58b. (V. 21.)

[Szívem titkon...]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

363. [Hímenhez]

MTAK. K 672/III., 58b. (V. 21.)

[Hímenhez]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

364. [A' Hízeltkedő]

MTAK. K 672/III., 58b. (V. 22.)

[A' Hízeltkedő]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

365. [Egy eltörött vasmatskára]

MTAK. K 672/III., 58b. (V. 22.)

[Egy eltörött vasmatskára]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

366. A' hajókázó Ámor

MTAK. K 672/III., 59a. (V. 22.)

A' hajókázó Ámor

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800
------------------------	-------------	-------------

**367. [Az én Barátomné
D. A. Quodlibetjére]**

MTAK. K 672/IV., 128a. (V. 23.)

[Az én Barátomné D. A. Quodlibetjére]

Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1800'?
---------------------	-------------	---------------

368. A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven

- MTAK. K 672/III., 59a.
- A' Szépség..., Debrecen, 1800. (V. 23–31.)
- Alkalmatosságra írt versek, 144–155. (V. 23–31.)

- a) –
- b–c) A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven

a) Autográf vázlat és fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1800	A
b) Aprónyomatvány.	Önálló.	1800	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

369. A' Magyarokhoz

Anakreoni Dalok, 5–6. (V. 31–32.)

370. Ámor. (Guarini után)
→ 673.

371. Álomlátás

Ódák, 53–54. (V. 32–33.)

372. Az anákreoni Versek [II.]
→ 666–667.

373. A' Hafiz' sírhalma

- MTAK. K 672/III., 55a.
- *Anakreoni Dalok, 44–59. (V. 34–41.)*

- a–b) A' Hafiz' sírhalma

a) Autográf fogalmazvány, töredékben maradt fenn.	Fogás-rész.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	B

A' Magyarokhoz

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806 A

Álomlátás

L. Új katalógus	1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805 A

374. Az Estvéhez

- MTAK. K 672/III., 89b.
- *DebrK. R 556. 2., 3a–4b.*
- *Lilla, 170–173. (V 41–43.)*

375. A' muzsikáló Szépség

- MTAK. K 672/IV., 129ab.
- *Lilla, 83–85. (V 43–44.)*

376. Bácsmegyey' Leveleire

- MTAK. K 672/IV., 128b.
- *Lilla, 168–169. (V 44–45.)*

377. Óda az Árnyékszékhez

MTAK. K 672/I., 28ab. (V 45–47.)

378. [A' Borbély Granariumára]

Felvidtő (SPK. Kt. 129., I. 118.) (V 47.)

a-b) –

c) Az Estvéhez [Csendes Este...]

a) Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Bejegyzés.	1800	A
b) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1800	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	C

a-b) A' muzsikáló Szépség

a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1802 előtt	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	Ab

a) –

b) Bácsmegyey' Leveleire

a) Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

Óda az Árnyékszékhez

Autográf fogalmazvány	Önálló.	1800
-----------------------	---------	------

[A' Borbély Granariumára]

Felhasználoi másolat.	Csoportos.	1800/1824
-----------------------	------------	-----------

379. Lillához.

A' Kleist' Rapszódiai közül

A' Tavas, 59-66. (V. 48-53.)

Lillához. A' Kleist' Rapszódiai közül

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802
---------------------	------------	------

380. Déli Aggodalom

→ 664.

381. Fillis Dámonhoz.

Kleist' Daljai közül

A' Tavas, 80. (V. 56.)

Fillis Dámonhoz. Kleist' Daljai közül

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802
---------------------	------------	------

382. [Gróf Fekete Jánoshoz]

MTAK. K 672/II., 6ab. (V. 57.)

[Bellóna dárdával...]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803
------------------------	-------------	------

383. [Midón iszom borotstkát...]

MTAK. K 668., 23b-24a. (V. 58.)

[Midón iszom borotstkát...]

L. Új katalógus		1802 előtt
Autográf tisztázata.	Rájegyzés.	?

384. Dóriszhoz

Ódák, 55. (V. 58.)

Dóriszhoz

L. Kéziratsonók jegyzékei	1802 előtt	-
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	A 1802-1804 /1805

385. A' Szerellem' tilalma

- *DebrK. R 1021. (V. 58-59.)*

- *Ódák, 11-12. (V. 58-59.)*

a-b) A' Szerellem' tilalma

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

386. Görög Úrhoz

Alkalmatosságra írt versek, 237–238.
(V. 60.)

Görög Úrhoz

L. Alkalmatosságra írt versek jegyzete és Márton József levele, 1802. márc. 2.	1800–1802	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805
		A

387. A fiatal Remény

- Nagy Gábor-gyűjtemény, 1b.
- *Kötegmaraadványok leltára*,
(K 755/II. 46b.) (V. 60.)

a-b) [A fiatal Remény]

a) Archiválási másolat.	Bejegyzés.	1800?	A
b) Archiválási másolat.	Bejegyzés.	1800 /1804 után	A

388. Sárközy Kisasszon' halálára

- MTAK. K 672/I., 2a.
- *Alkalmatosságra írt versek, 234–235.*
(V. 60–61.)

a) –

b) Sárközy Kisasszon' halálára

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1801	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab

389. A' Békételenkedő

MTAK. K 672/I., 3a–5a. (V. 62–66.)

[A' Békételenkedő]

L. Új katalógus	1802 előtt
Autográf fogalmazvány.	Önálló.
	?

390. A' Nap' Innepe

- DebrK. R 788. 12., 1a.
- OSzK. Levelestár, Nagy Gábornak,
[1801. április-június], (Lev. 123–124.)
- Magyar Hirmondó, 1801. szept. 11.,
21. sz., Toldalék, 366–368.

a-d) A' Nap' Innepe

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1801	Aa
b) Autográf fogalmazvány.	Levél-részlet.	1801	Ab
c) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	Ba

– *Ódák, 28–30. (V. 66–67.)*

391. Fillishez

- MTAK. K 672/III., 122ab.
- *Ódák, 16–17. (V. 68–69.)*

392. Az elmátrónásodott Dóris

- MTAK. K 672/I., 18ab.
- *Ódák, 111–115. (V. 69–71.)*

393. A' Palatinusné' halálára [I.]

- MTAK. K 672/I., 15b. (V. 72.)
- MTAK. K 679/I., 12b.
- *Magyar Hirmondó, 1801. szept. 11., 21. sz., Toldalék, 371. (V. 72.)*

394. A' Palatinusné' halálára [II.]

- MTAK. K 672/I., 15b. (V. 72.)
- MTAK. K 679/I., 12b.

d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb
------------------------	------------	--------------------	----

a-b) Fillishez

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1802 előtt	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab

a-b) Az elmátrónásodott Dóris

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1801	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab

a-b) –

c) A' Palatinusné' halálára [I.]

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1801	A
b) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1801	A
c) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	A

a-b) [A' Palatinusné' halálára II.]

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1801	A
b) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Rájegyzés.	1801	A

395. Dr. Földi' Sírhalma felett

- MTAK. K 672/III., 120a, 121b.
- Magyar Hírmondó, 1802. jan. 16., Toldalék, 81-82.
- *Ódák*, 6-8. (V. 73-74.)

396. Az Ember; a' Poézis' első Tárnya

- MTAK. K 672/II., 32a.
- Magyar Hírmondó, 1801. szept. 11., 21. sz., Toldalék, 368-369.
- *Ódák*, 100-101. (V. 74-75.)

397. A' Tavas. Festő versezet Kleist' német munkáiból

- DebrK. R 788. 3., 1a-8b. (1-95. szakasz)
- MTAK. K 672/IV., 105ab. (utolsó 11 szakasz)
- *A' Tavas*, 3-53. (V. 75-118.)

- a) -
- b) Földy' sírja felett
- c) Dr. Földi' Sírhalma felett

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1801	Aa
b) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	Ac

- a) és c) Az Ember; a' Poézis' első Tárnya
- b) Az Ember; - mint a' Poézisnek is legelső Tárnya

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1801	Aa
b) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1801	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	Ac

- a-b) -
- c) A' Tavas. Festő versezet Kleist' német munkáiból

a) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Önálló.	1801	A
b) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Önálló.	1801	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802	C

398. Erdődy Lajoshoz

- MTAK. K 672/L., 26ab.
- *Alkalmazosságra írt versek, 232–233.*
(V. 118–119.)

399. A' Magyar Orpheushoz

MTAK. M. Irod. Lev. 4r., 4l. sz., 117a.
(V. 119.) (másolata: Lev. 142–143.)

400. A' Békeesség és a' Hadi érdem

- MTAK. K 672/L., 8b–10a.
- MTAK. K 672/L., 11a–13b.
(V. 562–564.)
- MTAK. K 672/L., 14a, 15b.
- *Alkalmazosságra írt versek, 226–231.*
(V. 120–122.)

401. [Izenget már valahára...]

MTAK. K 672/III., 130a. (V. 123.)

a) –

b) Erdődi Lajoshoz

a) Archiválási másolat.	Önálló.	1801 /1802 körül	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

A' Magyar Orpheushoz

Autográf tisztázat.	Önálló.	1801	
---------------------	---------	------	--

a) –

b) Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós
ő Nagyságnak tiszteletére

c) –

d) A' Békeesség és a' Hadi érdem

a) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1801	A
b) Autográf tisztázat, töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1801	B
c) Autográf fogalmazvány töredékesen maradt fenn.	Fogás-rész.	1801	C
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	D

[Izenget már valahára...]

L. Új katalógus		1802 előtt	
Autográf fogalmazvány	Önálló.	?	

402. Az Estikék

MTAK. K 672/IV. 28b. (V. 124.)

Az Estikék

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt
Autográf tisztázat.	Fogás-rész. ?

403. Óda

Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz

– MTAK. K 672/III., 22a–24b.

– A' Tavas, 69–72. (V. 124–126.)

- a) Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz
b) A' Tsendes Élet. A' Kleist' Odái közül

a) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1800–1801	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802	B

404. [A' szomatori templomra készített felülírások]

Figyelő, 1881., 307. (V. 126–127.)

[A' szomatori templomra készített felülírások]

Útölágos publikáció.	Kiadvány-részlet.	1801
----------------------	-------------------	------

405. Tisztelő Versezet

Báró Vay Miklóshoz

Alkalmatosságra írt versek, 209–212.
(V. 127–128.)

Tisztelő Versezet

L. Alkalmatosságra írt versek jegyzete	1801	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 / 1805 A

406. Léthe

MTAK. K 672/III., 15b. (V. 128.)

Léthe

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt
Autorizált másolat.	Rájegyzés. ?

407. Elízához. Kleist' Purgomái közül

A' Tavas, 80. (V. 128.)

Elízához. Kleist' Purgomái közül

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802
---------------------	------------	------

408. Epigramma Leonorához

Verstisztázati füzet, 74a.
(utólagos bejegyzés) (V. 128.)

409. Az elszántt Szerető

- MTAK. K 672/III., 63a.
- *Ódák*, 89-90. (V. 129-130.)

410. [Nints elefánttsont, 's arany...]

MTAK. K 672/IV, 27b-28b. (V. 130-131.)

411. Keser'édés

- Lilla nyomdai kézirat, 74b.
- *Lilla*, 134. (V. 132.)
- *Anakreoni Dalok*, 37-38.

412. Édes Keserűség

→ 674.

413. Georgicon

- *MTAK. K 672/I., 33a-56b.* [I. könyv két változatban, II. könyv, III. első 24 sora]

Epigramma Leonorához

Autográf fogalmazvány	Bejegyzés.	?
-----------------------	------------	---

- a) Penseroso. Az elszántt Szerető
- b) Az elszántt Szerető

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1800	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	B

[Nints elefánttsont, 's arany...]

L. Új katalógus	1802 előtt
Autográf fogalmazvány.	?

- a-b) A' keserű édesség
- c) Keser'édés

L. Kéziratcsomók jegyzékei	1802 előtt	-
a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806
		Ab

a-e) [Georgicon]

a) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1799-1802/ A
------------------------	-------------	-----------------

b) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Fogás-rész.	1799–1802/	B
c) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Fogás-rész.	1799–1082/	C
d) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Fogás-rész.	1799–1082/	D
e) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Önálló.	1802	E

a) Komárom, d. 12. Febr. 1802.

b) Bútszás egy Lyankától

a) Autográf fogalmazvány.	Önálló.	1802	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab

415. [Dedicatio Gr. Széchényinéhez]

- OSzK. Levelestár
Széchényi Ferencnéhez, 1802. február 16.
(Lev. 168–170.) (V. 651–653.)
- A' *Tavaszi*, III–VII. (V. 168–170.)

a–b) [Dedicatio Gr. Széchényinéhez]

a) Autográf tisztázata.	Levél-részlet.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802	B

416. A' Szabadsághoz

a–b) –
c) Pest Mart. 24d. Ao. 1802
d) A' Szabadsághoz (Schweizer Nóta)

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	A
b) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1802	B
c) Autográf tisztázata.	Fogás-rész.	1802	C
d) Autográf tisztázata.	Fogás-rész.	1802	D

**417. Gr. Szétsényi Ferencz
Ó Excellentiájához**

MTAK. K 672/III., 6ab. (V. 171–172.)

[Gr. Szétsényi Ferencz Ó Excellentiájához]

Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802
------------------------	-------------	------

**418. Mélt. Gróf FESTETICS GYÖRGY
ó Nagyságára A' Hadi Oskoláról**

- a) –
b) Óda. Gróf Festeticsre
c) Csokonai Vitéz Mihály' ódaja M. G. Festetics György Ó
Nagyságához azon tárgy felől
d) Mélt. Gróf Festetics György ó Nagyságára A' Hadi Oskoláról

a) Vázlat.	Fogás-rész.	1803	A
b) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803	B
c) Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1803	C
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1803–1804 /1805	D

- MTAK. K 672/IV., 30a.
– MTAK. K 672/II., 2a–4b.
– *Toldalék, 1803, 5–10.* (V. 172–177.)
– *Ódák, 104–110.* (V. 172–177.)

419. Ajánlás

Anakreoni Dalok, 3. (V. 177.)

Ajánlás

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	A
---------------------	------------	-----------	---

420. Himfyhez

- MTAK. K 672/II., 1a.
– *Alkalmatosságra írt versek, 243–244.*
(V. 177–178.)

a–b) Himfyhez

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab

421. A' Szépek' Szépe [II.]

→ 668–669.

422. A' távolról kínzó [II.]

→ 670.

423. Habozás

→ 675.

424. Az én Poézisom' természete

→ 669.

425. Első Szerelemérzés [II.]

→ 669–670.

426. A' Pillangóhoz

- MTAK. K 672/III., 5b–10b.
- Magyar Hirmondó, 1802. szept. 10., 21. sz., Toldalék, 342–344.
- Kottás kiadás, I. darab
- Lilla nyomdai kézirat, 2ab.
- *Lilla, 174–177*. (V. 186–188.)

427. A' Reményhez

- Kottás kiadás, III. darab
- *Lilla, 178–181*. (V. 188–190.)

a) –

b–e) A' Pillangóhoz

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	A
b) Hírlapi közlés.	Kiadvány-részlet.	1802	B
c) Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1802/1803	B
d) Autográf tisztázat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1802	C
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	C

a–b) A' Reményhez

Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1802/1803	A
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

428. Gróf Erdődyné Ő Nagyságához

- MTAK. K 672/III., 10ab.
- MTAK. K 672/III., 6b-9b.
- *Lilla*, 3-13. (V. 190-197.)

429. Szegény Zsuzsi, a táborozáskor
→ 667.

430. A' bátortalan Szerelmes

- MTAK. K 672/II., 15ab.
- *Lilla*, 38-40. (V. 199-200.)

431. Az Éjnek Istenihez

- MTAK. K 672/II., 16a-17a.
- *Lilla*, 25-27. (V. 200-202.)

432. A' Szelhez

- *Toldalék*, 1803, 11-16. (V. 202-207.)
- *Ódák*, 58-62. (V. 202-207.)

a-b) -

c) Gróf Erdődyné Ő Nagyságához

a) Autográf fogalmazvány (prózaí kidolgozás).	Fogás-rész.	1802	A
b) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	C

a) Eurydicéhez

b) A' bátortalan Szerelmes [Te csendes éjnek ...]

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	B

a) A' bátortalan Szerelmes [Remény 's kétség...]

b) Az Éjnek Istenihez

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	B

a-b) A' Szelhez

L. tárgyi utalások

a) Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1802	-
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1803	A
		1802-1804 /1805	B

**433. Szerелеmdal
a' tsikobóros Kulatshoz**

- MTAK. K 672/IV., 27ab, 29ab.
- *Ódák, 36–40.* (V. 207–210.)

434. Megkövetés

Lilla, 55–56. (V. 210–211.)

435. A' Tihanyi Ekhóhoz
→ 676–677.

436. Lilla' Búcsúzálogjai

- MTAK. K 672/III., 2b–3a.
- OSzK. Oct. Hung. 336., 7ab.
- *Lilla, 138–139.* (V. 213–214.)

437. A' versszépítő [II.]
→ 666.

438. [Éva napra]

MTAK. K 677., 101ab. (V. 215–216.)

a–b) Szerelemdal a' tsikobóros Kulatshoz

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

Megkövetés

L. Új katalógus		1802 előtt	–
Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	A

a) és c) Lilla' Búcsúzálogjai
b) Rózsai' Búcsúzálogjai

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803	A
b) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1803	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1803/1805	C

[Éva napra]

Autográf fogalmazvány.	Bejegyzés.	1802
------------------------	------------	------

439. A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ó Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzájárult a Kultsár Úr által érkezett

- MTAK. K 672/III., 123b–124b.
- OSzK. Fol. Hung. 333.
- MTAK. M. Irod. Lev. 4r. 41., 120a–121b. (Lev. 221–224.)
- Ódák, 84–88. (V. 216–219.)

440. A' Múzsához

Ódák, 57. (V. 219.)

441. A' feléledt Pásztor [II.]

→ 673–674.

442. T. Budai Ferentz úr' Sírhalmanál

- MTAK. K 672/II., 35a.
- MTAK. K 672/III., 17a.
- Magyar Kurir, 1803. május 27., 42. sz., 670–671. (V. 221–222.)

- a) Széchényi Ferentz Ó Excája Nemzeti Könyvtárjára [...] küldődött
- b) Hálának a' NagyMélt. [...] Könyvház Lajstromának küldetéséért
- c) Gr. Széchényi Excához [...] Könyvházzal megtisztelni méltóztatott
- d) A' N. Mélt. Gróf Széchényi Ferentz...

a) Autográf fogalmazvány. Önálló.	1802	A
b) Autográf tisztázat. Önálló.	1802	Ba
c) Autográf tisztázat. Levél-részlet.	1802	Bb
d) Gyűjteményes kötet. Csoportos.	1802–1804 / 1805	C

A' Múzsához

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 / 1805
---------------------	------------	------------------

a-b) –

c) T. Budai Ferentz úr' Sírhalmanál

a) Autográf fogalmazvány. Fogás-rész.	1802–1803	A
b) Autográf fogalmazvány. Rájegyzés.	1802–1803	B
c) Hírlapi közlés. Kiadvány-részlet.	1803	C

443. Az utolsó szerentsétlenség

- MTAK. K 672/II., 33a, 34a–35a.
- OSzK. Oct. Hung. 336., 1a–6a.
- *Lilla*, 144–156. (V. 222–229.)

444. Tartózkodó Kérelem

→ 676.

**445. Méltóságos királyi tanácsos
Somssich Lázár Úr' ódája
méltóságos Rhédey Lajos ts. kir.
kamaras ő nagyságához**

- MTAK. K 672/II., 5a–6a.
- Toldalék, 1803., 1–4.
- *Kétnyelvű kiadás*, (V. 230–233.)

446. A' Tanúnak hívott liget [II.]

→ 670.

447. A' versengő érzékenységek

→ 671.

448. A' Rózsabimbóhoz

→ 676.

- a) és c) Az utolsó szerentsétlenség
b) Végbútsú Rózsától

a) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1803	A
b) Archiválási másolat.	Fogás-rész.	1803	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	C

- a) Somssits Lázár Deák Ódája Rhédey Lajoshoz
b–c) Méltóságos királyi tanácsos Somssich Lázár Úr' ódája
méltóságos Rhédey Lajos ts. kir. kamaras ő nagyságához

a) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1803	A
b) Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1803	B
c) Aprónyomtatvány.	Önálló.	1803	B

449. Szemrehányás

- MTAK. K 672/III., 109b—110a.
- Gentsi István-gyűjtemény, 63b.
- Kottás kiadás, II. darab (V. 890–891.)
- Lilla nyomdai kézirat, 64b–65a.
- *Lilla, III–112.* (V. 240–241.)

- a-b) –
- c-e) Szemrehányás

a) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	1798	A
b) Archiválási másolat.	Csoportos.	1799/1800	B
c) Aprónyomtatvány.	Csoportos.	1802/1803	A
d) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	C
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	C

450. Árpád

*Kazinczy-gyűjtemény, MTAK. K 604,
164a–169a.* (V. 241–242.)
[a mű tervezete: V. 900–904.]

Árpád

Autorizált másolat.	Önálló.	1803
---------------------	---------	------

451. Serkentés a' Múzsához → 660–661.

452. Rhédey Lajos Úrhoz

MTAK. K 672/III., 95a–96b. (V. 245–247.)

Rhédey Lajos Úrhoz

Autográf fogalmazvány	Önálló.	1804
-----------------------	---------	------

453. A' Kétségbe esés

- Karap Sándor-gyűjtemény, 48a–63a (DIM. K. X. 75. 88. 1.) (V. 926–932.)
- Győry Mihály-gyűjtemény, 391–394. (Prága, I. MTAK. Mf. A 162/I.)

- a) Versezet [...] a Fatum ellen...
- b) –
- c) A' Kétségbe esés

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	?1804/1812	A
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	?1804/1825	B

- *OSzK. Oct. Hung. 508., 121–127.*
(V. 247–255.)

454. Halotti versek

[a' Lélek' halhatatlanságáról]

- Rhédey Lajos kiadása, Nagyvárad 1804.
– *Alkalmazatosságra írt versek, 261–318.*
(V. 256–287.)

c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	?1804 /1821 után	C
--------------------------	------------	---------------------	---

a–b) Halotti versek

a) Aprónyomatvány.	Önálló.	1804	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1804/1805	B

455. Tüdőgyűladásomról

- MTAK. K 672/1., 16a–17a.
– *Ódák, 133–136.* (V. 288–289.)

a–b) Tüdőgyűladásomról

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1804	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1804/1805	A

456. Főhadnagy Fazekas Úrhoz

- *DebrK. R 556. 3.* (V. 290–292.)
– Ódák, 129–132.

a) Fazekas druszának b) Főhadnagy Fazekas Úrhoz

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1804	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1804/1805	B

457. Salétrom Inspector

Kiss Imre Úrhoz

- MTAK. K 672/1., 27ab.
– *Alkalmazatosságra írt versek, 177–178.*
(V. 292–293.)

a–b) Salétrom Inspector Kiss Imre Úrhoz

a) Archiválási másolat.	Önálló.	1804/1805	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1804/1805	Ab

458. Lilla

- az előbeszéd az 1808-as kiadásból és
a tartalom (V. 294–303.)

Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1803/1808	
---------------------	------------	-----------	--

459. [Ropog a' bús Ég!...]

MTAK. K 676., 109b. (V. 304.)

[Ropog a' bús Ég!...]

Autográf fogalmazvány, befejezetlen maradt.	Bejegyzés.	?
--	------------	---

460. [Dalok az Endimionból]

- *MTAK. K 674., 49a-54a. (I-III. betéttdal)*
- *MTAK. K 674., 57ab. (I-XI.) (V. 304-312.)*
- *Toldy Ferenc kiadása (XII-XVIII.)*

a-c) [Dalok az Endimionból]

a) Autográf tisztázat.	Fogás-rész.	?1796	A
b) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	?1796	
c) Utólagos publikáció.	Csoportos.	?1796/1844	A

461. [Probatio Calami]

MTAK. K 677., 114a. (V. 312.)

[Probatio Calami]

Autográf fogalmazvány, befejezetlen maradt.	Bejegyzés.	?
--	------------	---

462. [Ha életem gond bú borítja]

MTAK. K 672/IV., 129b. (V. 312.)

[Ha életem gond bú borítja...]

Autográf fogalmazvány, befejezetlen maradt.	Rájegyzés.	?
--	------------	---

463. [Gyöngyöm, gyöngy violám...]

Komáromi Újság, 1912., szept. 19., 38. sz. 1-2. (V. 313.)

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	Kétes hiteli.
----------------------	-------------------	---------------

464. [Mogyoró-mars]

Csire István: Vázlatok Csurgó múltjából, Csurgó 1907, 135. (V. 313.)

Utólagos publikáció.	Kiadvány-részlet.	Kétes hiteli.
----------------------	-------------------	---------------

465. [Tervezet]

MTAK. K 672/I., 6b. (V. 313-314.)

[Tervezet]

Autográf vázlat.	Önálló.	?
------------------	---------	---

A kritikai kiadásban több helyen szereplő szövegidentitások

4. Az Estve [I.]

200. Az Estve [II.]

- *Zöld Codex*, 38b–39a.
/1 eredeti lejegyzés (I. 7.)
- *Zöld Codex*, 38b–39a, 101a–102a.
/2 utólagos javítás, toldalék (III. 60–62.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 3–4.
- Convasatum Quid, 46b–47b.
- Diétai Magyar Múzsa, 7–9.
(III. 453–454.)

6. A' Fösvény

189. Zsugori uram

- *Zöld Codex*, 39b–40b. (I. 8–9.)
/1 eredeti lejegyzés
- *Zöld Codex*, 39b–40b, 94b.
/2 utólagos javítás
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 2–3.
- *Diétai Magyar Múzsa*, 9–10.
(III. 40–41.)

14. Az Álom [I.]

201. Az Álom [II.]

- *Zöld Codex*, 45ab.
/1 eredeti lejegyzés (I. 14–15.)

- a-b) és d-e) Az Estve
c) Az Estvéről

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-c) [A' Fösvény]
d) Zsugori uram

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-b) és d-e) Az Álom
c) Az Álomról

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
------------------------	------------	------	---

- *Zöld Codex, 45b-46a, 102a.*
/2 utólagos javítás, mottó (III. 63-65.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 30-31.
- Convasatum Quid, 47b-48a, 48b
- *MTAK. K 672/III., 25a-26a.*
[a toldalék] (III. 63-65.)

15. Mindég közel van a' Halál

204. [Mindég közel van a' Halál] [II.]

217. T. N. Mihályfalvi István Úr
utolsó Tisztességére

- *Zöld Codex, 45b-46a.* (I. 15-16.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 41-43.
- *Sarkadi Nagy Zsigmond-gyűjt., 373-375.*
(Debrecen, I. MTAK. Mf. 4051/I.)
(III. 70-71.)
- Jókay József-gyűjtemény, 2b.
(OSzK. Oct. Hung. 695.)
- *DebrK. R 702. 138a-142a.*
(III. 102-105.)

16. A Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ó semmit egyebet 205. Az én vagyonom

b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	Ba
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Ba
e) Archiválási másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Önálló.	1796	Bb

- a) Mindég közel van a' Halál
- b) Mindenütt a' Halál
  - c) Minden nap közelebb vagyunk a halálhoz
- d) Kész légy a halálra
- e) T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	B
c) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1794/1810	B
d) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1794 /1808-1809	B
e) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1794/?	C

- a-b) A Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ó semmit egyebet
- c) A' Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert
- d-e) Az én Vagyonom

- *Zöld Codex, 47b-49a.*
1/ eredeti lejegyzés (I. 16-18.)
- *Zöld Codex, 47b-49a.*
/2 utólagos javítások (III. 71-73.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 11-15.
(III. 71-73.)
- *Diétai Magyar Múza, 114-117.*
- Ódák, 93-96.

25. Constantzinápolly [I.]

190. Konstantzinápolly [II.]

- *Zöld Codex, 49a-50a.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 20-21.)
- *Zöld Codex, 49a-50a, 94b-95b.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 41-43.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 76-77.
- Convassatum Quid, 48b-50b.

53. Musa vetat mori

255. Serkentése a' Múzsának

451. Serkentés a' Múzsához

- *Három vers másolata, 5b.* (I. 37.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 18-21.
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 35-36.
- *Diétai Magyar Múza, 29-31.*
(III. 172-173.)

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	D

a-d) Constantzinápolly

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B

- a) -
- b-c) Musa vetat mori
- d) Serkentése a' Múzsának
- e) Serkentés a' Múzsához

a) Archiválási másolat.	Csoportos.	1794/?	Aa
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ac
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

- Ódák, 3-5. (V. 243-244.)

55. A szerentse változó
191. A' szerentse

- *Zöld Codex, 61b-62a.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 39.)
- *Zöld Codex, 61b-62a, 96a.*
/2 utólagos javítások, toldalék
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 87-88.
- Convasatum Quid, 43ab.
- *Diétai Magyar Múza, 12-14.*
(III. 44-45.)

56. A Tengeri Zivatarról
202. A' tengeri háború

- *Zöld Codex, 62a-63a.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 40-41.)
- *Zöld Codex, 62a-63a, 46b-47a, 52a.*
/2 utólagos javítások, toldalék
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 89-91.
- *Diétai Magyar Múza, 39-45.*
(III. 65-68.)

e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804 /1805	C
------------------------	------------	--------------------	---

- a-b) és d) A szerentse változó
c) A szerentsétől meg ne rettenj
e) A' szerentse

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-b) A Tengeri Zivatarról
c) A Tengeri Zivatar
d) A' tengeri háború

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

58. A Kevély [I.]
194. A' kevély [II.]

- *Zöld Codex, 63b-64a.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 42.)
- *Zöld Codex, 64a, 96b.*
/2 utólagos javítások, toldalék
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 92.
- Convasatum Quid, 53a-54a.
- *Diétai Magyar Műzsa, 108- 109.*
(III. 48-49.)

59. A Föld Indulás [I.]
195. A' Földindulás [II.]

- *Zöld Codex, 64ab.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 42-43.)
- *Zöld Codex, 64ab, 97a.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 49-51.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 93-94.
- Diétai Magyar Műzsa, 111-112.
(III. 409-410.)

61. Rút ábrázat szép ész [I.]
254. Rút ábrázat 's szép ész [II.]

- *Zöld Codex, 65b-66b.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 44-45.)

- a-b) A Kevély
- c) A' Kevélyről
- d-e) A' kevély

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	Ba
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Bb
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-b) A Föld Indulás
- c) A Föld-indulásról
- d) A' földindulás

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-b) Rút ábrázat szép ész
- c-d) Rút ábrázat 's szép ész

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
------------------------	------------	------	----

- Zöld Codex, 65b-66b.

/2 utólagos javítások

- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/I., 97-99.

- *Diétai Magyar Múza*, 21-24.,
(III. 171-172.)

81. Magyar Hajnal hasad [I.]

203. Magyar! Hajnal hasad! [II.]

- *Zöld Codex*, 68b-69a.

/1 eredeti lejegyzés (I. 65.)

- *Zöld Codex*, 68b-69a.

/2 utólagos javítások, toldalék

- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/I., 106.

- *Diétai Magyar Múza*, 35-36. (III. 69.)

82. Egy Magyar Gavallér

256. A' Magyar Gavallér

- *Zöld Codex*, 69b-70a.

/1 eredeti lejegyzés (I. 66.)

- Zöld Codex, 69b-70a.

/2 utólagos javítások

- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/I., 100-101.

- *Diétai Magyar Múza*, 33-34.
(III. 173-174.)

b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

a-b) a' Magyar Hajnal hasad

c) Magyar hajnal hasad

d) Magyar! Hajnal hasad!

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

a-b) Egy Magyar Gavallér

c-d) A' Magyar Gavallér

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

84. A Dél [I.]**196. A' Dél [II.]****380. Déli Aggodalom**

- *Zöld Codex, 72ab.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 68–69.)
- *Zöld Codex, 72ab, 97b–98a.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 51–53.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 111–112.
- *Convassatum Quid, 45a–46a.*
/1 eredeti lejegyzés
- *Convassatum Quid, 45a–46a.*
/2 utólagos javítások
- *Lilla, 50–54. (V. 53–56.)*

85. A Tél [II.]**197. A' Tél [III.]**

- *Zöld Codex, 73ab.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 69–70.)
- *Zöld Codex, 73ab, 98b–99a.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 422–424.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 113–114.
- *Convassatum Quid, 41a–42b.*
- *Diétai Magyar Múzeum, 54–58.*
(III. 53–55.)

a-b) és d-e) A' Dél

c) A' Délről

f) Déli Aggodalom

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	? 1802	C
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	D

a-b) és e) A' Tél

c) A' Télről

d) Tél

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

86. A Nyár [L.]
198. A' Nyár

- *Zöld Codex, 74ab.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 70-71.)
- *Zöld Codex, 74ab, 99b.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 431-433.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 115-116.
- Convasatum Quid, 48b, 50b-51a.
- *Diétai Magyar Múza*, 36-39 (III. 56-57.)

87. Az Ősz [II.]
199. Az Ősz [III.]

- *Zöld Codex, 75a-76a.*
/1 eredeti lejegyzés (I. 71-73.)
- *Zöld Codex, 75a-76a, 100ab.*
/2 utólagos javítások, toldalék (III. 442-44.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 117-119.
- Convasatum Quid, 51b-53a.
- *Diétai Magyar Múza*, 27-29, 51-54. (III. 57-60.)

- a-b) A Nyár
- c) A' Nyárról
- d-e) A' Nyár

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	A
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

- a-b) és d-e) Az Ősz
- c) Az Őszről

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	C

102. Az Ekhóhoz [I.]**261. Az Ekhóhoz [II.]**

- *Sztármárnémeti-gyűjtemény/III., 4b.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 2b. (II. 23.)
- *Diétai Magyar Múza*, 127.
- *Ódák*, 83. (III. 208–209.)

103. A' Versszépítő [I.]**437. A' versszépítő [II.]**

- *Versbiztatói füzet*, 79b. (II. 23.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 12a.
- Rózsi-versek, 14.
- MTAK. K 672/I., 1b.
- *Ódák*, 35. (V. 214.)

104. Édes rabság**353. A' Leánykákhoz**

- *Versbiztatói füzet*, 74b. (II. 23–24.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 12b.
- *Anakreoni Dalok*, 12–13. (V. 12–13.)

106. Az Anákreoni Versek [I.]**372. Az anakronon versek [II.]**

- *Sztármárnémeti-gyűjtemény/III., 43ab.

a-d) Az Ekhóhoz

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	Ba
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Bb

a-c) és e) A' Versszépítő**d) –**

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	A
c) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	A
d) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	B

a-b) Édes rabság**c) A' Leánykákhoz**

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	C

a-e) Az Anákreoni Versek

a) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	Aa
------------------------	------------	------	----

- *Partas Lajos-gyűjtemény 11ab.* (OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 24-25.)
- *Convassatum Quid*, 38b.
- *Lugossy József-gyűjtemény*, 15b.
- *Anakreoni Dalok*, 7-8. (V. 33-34.)

107. Az emésztő tűz

352. A' Hévség

- *Versztázati füzet*, 68ab. (II. 25-26.)
- **Szatmárnémeti-gyűjtemény/III.*, 43ab.
- *Lugossy József-gyűjtemény*, 15ab.
- *Anakreoni Dalok*, 9-II. (V. 11-12.)

112. [Estve jött a parantsolat...]

429. Szegény Zsuzsi, a táborozáskor

- *Sérült másolat*, 5a. (II. 30-31.)
- *Szeőts István-gyűjtemény*, 149-151. (SpK. 257.) (II. 30-31.)
- *Ódák*, 122-123. (V. 198.)

b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1795-1796/?	Aa
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Aa
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	Ab
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	B

a-c) Az emésztő tűz

d) A' Hévség

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	C

a) -

b) Egy szerető keserve s bútsúzója

c) Szegény Zsuzsi, a táborozáskor

a) Archiválási másolat, töredekesen maradt fenn.	Csoportos.	1796 előtt/?	A
b) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	?/1798-1803	A
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1804/1805	B

a) Futtaba' készült versetskék

1. Epitaphium Marci

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1792	A/1
------------------------	---------	------	-----

118. Epitaphium Marci

- *DebrK. R 556. 5. 1ab.* (II. 62.)

119. A' Kovátsi út

- DebrK. R 556. 5., 2a. (II. 482.)
- *Verstisztázati füzet, 78a.* (II. 62.)
- Convassatum Quid, 38a.

120. A' Legatus

- DebrK. R 556. 5., 2ab. (II. 486.)
- *Verstisztázati füzet, 77b.* (II. 62.)
- Convassatum Quid, 38a.

121. Valedictoria cum bene precatione

- *DebrK. R 556. 5., 2b.* (II. 62-63.)

122. Seu: Laurus ági

- *DebrK. R 556. 5., 2b.* (II. 63.)

127. A' Szépek Szépe [I.]

421. A' Szépek' Szépe [III.]

- *Magyar Músa, 1793., IV. füzet, 33-34.*
(II. 70-71.)
- *Verstisztázati füzet, 56a-57a.*
/1 eredeti lejegyzés

2. Biharból Kovátsiba való általmenetelemben...

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1792	A/2
ba) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	B
bb) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B

3. Egy vatsora felett a' borozás közben

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1792	A/3
ca) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	C
cb) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	C

4. Valedictoria cum bene precatione

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1792	A/4
------------------------	---------	------	-----

5. Seu: Laurus ági

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1792	A/5
------------------------	---------	------	-----

- ba) A' Kovátsi út
- bb) Kovátsi út
- ca) A' Legatus
- cb) Legátus

a-f) A' Szépek' Szépe

a) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1793/1794	Aa
b) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	Ab

- Verstitáztati füzet, 56a-57a.
/2 utólagos javítások
- Uránia, III. 211-213. (II. 515-516.)
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 6b-7a.
- *Lilla*, 70-72. (V. 178-179.)

128. A' vídám természetű poéta

424. Az én Poézisom' természetete

- Magyar Múza, 1793., VII. füzet, 63-64.
- Verstitáztati füzet, 52ab.
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 37-40.
- *Uránia*, III. 204-207. (=NG.) (II. 71-73.)
- Convasatum Quid, 54ab.
- MTAK. K 672/I., 22a.
- *Lilla*, 14-17. (V. 182-183.)

129. Első Szerelemérzés [I.]

425. Első Szerelemérzés [II.]

- Verstitáztati füzet, 55ab.
/1 eredeti lejegyzés (II. 73-75.)
- Verstitáztati füzet, 55ab.
/2 utólagos javítások

c) Autográf tisztázata, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ca
d) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1795	B
e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Cb
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	D

- a-d) A' vídám természetű poéta
- e) Vídám természetű poéta
- f) -
- g) Az én Poézisom' természetete

a) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1793/1794	Aa
b) Autográf tisztázata, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1794	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1795	Ab
e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	Ac
f) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1802	Ba
g) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Bb

- a-b) -

c-d) Első Szerelemérzés

a) Autográf tisztázata, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf tisztázata, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ab

- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 11b–12b.
- *Lilla*, 18–21. (V. 184–186.)

130. A' tanúnak hívott Liget

446. A' Tanúnak hívott liget [II.]

- *Verstisztázati füzet*, 54a. (II. 75–76.)
- *Zilahy János-gyűjtemény*, 12b–13a. (DebrK. R 1173.) (II. 75–76.)
- Uránia, III. 209–211. (II. 544.)
- MTAK. K 672/IV., 132ab.
- *Lilla*, 48–49. (V. 233–234.)

131. A' távolról kínzó [I.]

422. A' távolról kínzó [II.]

- *Verstisztázati füzet*, 54b. (II. 76.)
- *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 6b.
- Lugossy József-gyűjtemény, 14b.
- *MTAK. K 672/IV., 132b–133a.
- *Lilla* nyomdai kézirat, 66a.
- *Lilla*, 115. (V. 179–180.)

c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

- a) és d) –
- b–c) és e) A' Tanúnak hívott Liget

a) Autográf tisztázát, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1794	Ab
b) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	?	Aa
c) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1795	Ac
d) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	Ba
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	Bb

- a–c) és e–f) A' távolról kínzó
- d) –

a) Autográf tisztázát.	Csoportos.	1794	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	A
d) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	Ba
e) Autográf tisztázát.	Csoportos.	1802	Bb
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	Bb

132. A' Poétákba' lakó Istenség [I.]
323. A' Poétákban lakó Istenség [II.]

- *Verstisztázati füzet, 57b.*
/1. eredeti lejegyzés (II. 76-77.)
- *Verstisztázati füzet, 57b.*
/2. utólagos javítások
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 6ab.
- *Lugossy József-gyűjtemény, 13b-14a.*
- Rózsi-versek, 10.
- MTAK. K 672/I. 1ab.
- *Lilla, 33-34. (IV. 128.)*

a-d és g) A' Poétákban lakó Istenség
e-f) -

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf tisztázat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ac
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	Ab
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	Ab
e) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	Ad
f) Autográf fogalmazvány.	Fogas-rész.	1802 előtt	Ba
g) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	Bb

134. Az elragadtatott [érzékenységek]
447. A' versengő érzékenységek

- *Verstisztázati füzet, 61a-64b.*
/1 eredeti lejegyzés (II. 79-83.)
- *Verstisztázati füzet, 61a-64b.*
/2 utólagos javítások
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 7a-11a.
- *Lilla, 88-96. (V. 234-239.)*

a-b) Az elragadtatott [érzékenységek]
c) A' versengő érzékenységek Laurához
d) A' versengő érzékenységek

a) Autográf tisztázat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf tisztázat, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ac
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	B

135. A' Méz' méze
274. A' Méhekhez

- a-b) –
 c) A' Méz' méze
 d) A' legedesebb Méz
 e) –
 f) A' Méhekhez

a) Autográf tisztázát, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf tisztázát, autográf javításokkal.	Csoportos.	1796	Ab
c) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szövegforrás.)	Csoportos.	1794/?	Aa
d) Folyóiratközlés.	Kiadvány-részlet.	1795	B
e) Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1802 előtt	C
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	D

- *Verstisztázati füzet, 65ab.*
 /1 eredeti lejegyzés (II. 83-84.)
 – *Verstisztázati füzet, 65ab.*
 /2 utólagos javítások
 – *Farkas Lajos-gyűjtemény, 5b-6a.*
 (OSzK. Oct. Hung. 395.) (II. 83-84.)
 – Uránia, III. 208-209. (II. 568-569.)
 – MTAK. K 672/I. 1ab.
 – *Lilla, 77-78.* (IV. 33.)

136. A' szerelmes szemek
320. A' pillantó Szemek

- *Verstisztázati füzet, 66a.* (II. 84-85.)
 – *Sztatmárnémeti-gyűjtemény/III., 5ab.
 – Lugossy József-gyűjtemény, 13a.
 – Rózsi-versek, 11. (II. 573.)
 – *Lilla, 80-81.* (IV. 123-124.)

- a-c) A' szerelmes szemek
 d) A' szép szemek
 e) A' pillantó Szemek

a) Autográf tisztázát.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	Ab
d) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802-1803 /1805	C

138. Az Éj és a' Tssilagok [I.]
286. Az Éj és a' Csilagok [II.]

- *Verstisztázati füzet, 67b.*
/1 eredeti lejegyzés (II. 86.)
- *Verstisztázati füzet, 67b.*
/2 utólagos javítások
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 7a.
- Nagy Gábor-gyűjtemény, 4b.
- Lugossy József-gyűjtemény, 14b–15a.
- Rózsi-versek, 12. (II. 582.)
- MTAK. K 672/IV, 130a.
- *Lilla, 31.* (IV. 44.)

152. A Méh és Ámor
370. Ámor. (Guarini után)

- *Ódák olaszból, 86a.* (II. 101.)
- *Lilla, 82.*
- *Anakreoni Dalok, 19–20.* (V. 32.)

174. A' feléledt Pásztor [I.]
441. A' feléledt Pásztor [II.]

- *Uránia, III. 207–208.* (III. 11.)
- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/III., 22ab.
- *Nagy Gábor-gyűjtemény, 3a.* (III. 11.)

- a-e) Az Éj és a' Tssilagok [Régi víg Kedvem...]
- f) Az éj és Tssilagok [Régi Kedvem szép...]
- g-h) Az Éj és a' Tssilagok [Éltemnek fényes...]

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1794	Aa
b) Autográf fogalmazvány (autográf javításokkal).	Csoportos.	1796	Ab
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
e) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B
f) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	C
g) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1799 körül	Da
h) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	Db

- a) [A' Méh és Ámor]
- b–c) Ámor (Guarini után)

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1794–1795	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802/1806	B

- a–c) A' feléledt Pásztor [Ott hol a' patakotska...]
- d) A' feléledt Pásztor [Amott, hol a' nyájas patak...]

a) Folyóiratközlés.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1795	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B

– *Ódák, 9–10.* (V. 220.)

175. Szerelmes Panaszok 412. Édes Keserűség

- *MTAK K 755/I., 44b.* [21–24. sor] (III. 12.)
- Zilahi János-gyűjtemény, 2a. (Debr.K. R 1173)
- *Nagy Gábor-gyűjtemény, 4ab.* (III. 12.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 14ab.
- Sérült másolat, 4ab.
- *Lilla, 22–24.* (V. 132–133.)

d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C
------------------------	------------	--------------------	---

a–e) Szerelmes Panaszok f) Édes Keserűség

a) Autográf fogalmazvány, töredékesen maradt fenn.	Bejegyzés.	1796 előtt	A
b) Felhasználói másolat.	Csoportos.	1796 előtt /1795–1800	A
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
d) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B
e) Archiválási másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1796 előtt/?	B
f) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	C

a) Szerelmes Eggyezés b) Szerelmes Tagadás c) Szerelmes Fogadás d) Két szerelmes Dalja e) Két Szerető’ dalja

a) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1795	A
b) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796	B
c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1796/?	B
d) Autorizált másolat.	Fogás-rész.	1799 körül	C
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	D

183. Szerelmes fogadás 285. Két Szerető’ dalja

- *Szatmárnémeti-gyűjt./II., 196–197.
- *Nagy Gábor-gyűjtemény, 4b–5a.* (III. 19–20.)
- Lugossy József-gyűjtemény, 10b.
- *MTAK. K 672/IV.* 130ab.
- *Lilla, 73–76.* (IV. 42–44.)

184. Szerelmes Bútsúvétel **423. Habozás**

- *Sérült másolat, 1a.* (III. 20–21.)
- Szeűs István-gyűjtemény, 145–146. (SpK. 257.)
- Kiss Pál-gyűjtemény, 89–90. (I. 55–62.) (Hódmezővásárhely, I. MTAK Mf. 1988/II.)
- Lilla nyomdai kézirat, 73a–74a.
- *Lilla, 130–133.* (V. 180–181.)

188. Gróf Károly Jó'sef Úrnak **251. A' Fő tiszteletű, méltóságú és** **tekintetű Rendekhez** **a' Diétai Múza**

- *OSzK. Quart. Hung. 512.* (III. 34–40.)
- *Diétai Magyar Múza, 3–4.* (III. 168.)
- Alkalmazatosságra írt versek, 201–208. (III. 351–354.)

192. A' Had [I.] **260. A' Had [II.]**

- *Zold Codex, 51b.* (III. 45–46.)
- *Jákay József-gyűjtemény, 28b–29b.* (OSzK. Oct. Hung. 695.) (III. 45–46.)

a–c) Szerelmes Bútsúvétel **d–e) Habozás**

a) Archiválási másolat, töredékesen maradt fenn.	Csoportos.	1796 előtt/?	A
b) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szöveforrás.)	Csoportos.	1796 előtt /1798–1803	A
c) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szöveforrás.)	Csoportos.	1796 előtt /1807–1808	A
d) Autográf tisztázat.	Csoportos.	1802	B
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

a) Gróf Károly Jó'sef Úrnak **b) A' Fő Tiszteletű, Méltóságú,** **és Tekintetű Rendekhez a' Diétai Múza** **c) A' korán megtisztelt virtus**

a) Autográf tisztázat.	Önálló.	1794	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	C

a–c) A' Hadról **d) A' Had**

a) Autorizált másolat, töredékben maradt fenn.	Csoportos.	1794	Aa
b) Felhasználói másolat. (Kiegészítő szöveforrás.)	Csoportos.	1796 előtt /1808–1809	Aa

- *Sztárnárnémeti-gyűjt., I., 74–75., 82.
 – *Diétai Magyar Múza, 113–114.*
 (III. 207–208.)

249. Földi Rózsa
448. A' Rózsabimbóhoz

- *MTAK K 672/I., 21a.* (III. 165–167.)
 – *Lilla, 29–30.* (V. 239–240.)

265. Egy Tulipánthoz
444. Tartózkodó Kérelem

- Rózsi-versek, 12.
 – *Ódák, 31.* (IV. 9.)
 – *Lilla, 44.* (V. 230.)

304. A' Füredi parton
435. A' Tihanyi Ekhóhoz

- DebrK. R 788. 10., 1a. (IV. 488.)
 – *MTAK K 672/V., 2a, 2b, 4ab, 6a.*
 /1 eredeti lejegyzés (IV. 69–71.)
 – *MTAK K 672/V., 2a, 2b, 4ab, 6a.*
 /2 utólagos javítások

c) Autorizált másolat.	Csoportos.	1794	Ab
d) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1796	B

- a) [Földi Rózsa]
 b) A' Rózsabimbóhoz

a) Autográf fogalmazvány.	Rájegyzés.	1796	A
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

- a-b) Egy Tulipánthoz
 c) Tartózkodó Kérelem

a) Autográf fogalmazvány.	Csoportos.	1797	Aa
b) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1804 /1805	Ab
c) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	B

- a-b) –
 c) A' Füredi parton
 d-e) A' Tihanyi Ekhóhoz

a) Autográf vázlat.	Fogás-rész.	1798	A
b) Autográf tisztázat. Autográf fogalmazvány.	Fogás-rész.	1798–1799	B
c) Autográf tisztázat és autográf fogalmazvány, autográf javításokkal.	Fogás-rész.	1802 előtt	C

- Lilla nyomdai kézirat, 79b + 1a.
- *Lilla*, 161–164. (V 211–213.)

d) Autográf tisztazat, főredekben maradt fenn.	Csoportos.	1802	Da
e) Gyűjteményes kötet.	Csoportos.	1802–1803 /1805	Db

A kritikai kiadásban nem szereplő szövegidentitások

pótlás1. (Felj. 696–705., függelékben)

- *MTAK. K 672/III., 86a–87b.
(eredetije: MTAK. K 672/IV., 117a–119a.)
- **Alkalmatosságra írt versek*, 156–173.
(az eredeti francia szöveggel együtt)

pótlás2.

- *MTAK. K 674., 78a–79a.*
(Széppr. 24–26.)
- *MTAK K 677., 2a–3b.

új1.

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 10.

új2.

- *Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 175–176.

a–b) Daphne. Egy Idillium a' Pópéi közül.

a) Autográf fogalmazvány. Rájegyzés.	1801	A
b) Gyűjteményes kiadás. Csoportos.	1802–1804 /1805	B

a–b) A' Tziklops

a) Autográf fogalmazvány (prózaí kidolgozás).	Csoportos.	1796 előtt	A
b) Autográf tisztazat Fogs-rész.		1796	B

Edgy Vén Asszonyrol

Autorizált másolat.	Csoportos.	1794
---------------------	------------	------

Vis et nequitia quidquid oppugnant ruit
[Mihelyt a' hatalmat...]

Autorizált másolat.	Csoportos.	1794
---------------------	------------	------

új3.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 25–26.

új4.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 27.

új5.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 45.

új6.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 163.

új7.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 165–166.

új8.

*Szatmárnémeti-gyűjtemény/I., 182–183.

Genus irritabile Vatum

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Libertas optima rerum [Ne kerkedj...]]

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű
---------------------	------------	--------------

Az Istennek hatalmáról

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Aetas senilis

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Edgy barát Epithaphiuma

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Mindent a ' pintze bor körül

Autorizált másolat.	Csoportos.	Kétes hitelű.
---------------------	------------	---------------

Szövegidentitások kronológiája

A jelen kronológiai rend a szövegforrásoknak az előző fejezetben történt áttekintésére épül. Három fő részre tagolódik: Csokonai költői művei, Csokonainak tulajdonított költemények, Kétes hitelű versek. Csak a szerzősége tekintve bizonyosan Csokonaihoz köthető (tehát az első részbe tartozó) szövegeket kronologizáljuk, három egységbe osztva azokat a keletkezésben elérhető bizonyosság foka szerint. Az első egységet a *Pontosan vagy közelítő pontossággal kelezhető versek* képezik, ahol filológiailag megnyugtató érvek alapján évet vagy időszakot kijelölő pontosság érhető el. A második egységbe a *Hozzávetőleges pontossággal kelezhető versek* kerülnek, amelyeknél a keletkezés alapja filológiailag hitelesnek mondható, de ez alapján csak 'előtt' vagy 'után', illetve 'körül' típusú keletkezési idő adható meg. A harmadik egységbe soroljuk azokat a *Bizonytalanul kelezhető verseket*, amelyek esetében nem áll rendelkezésünkre megnyugtató hitelességű filológiai adat, így datálásuk csak kérdőjeles lehet.

Az alábbi áttekintésben mindig félkövérrel, középre rendezve adjuk meg az évszámot, majd soronként az ahhoz a keletkezés éve alapján besorolható egyes szövegidentitásokat. A szövegidentitásokat jelölő címek kiválasztásánál nem lehetett mechanikusan követni sem a szövegforrásokban található, sem a szövegváltozatokhoz rendelhető címeket. A szövegforrások sokkal több címet őriztek meg, mint ami releváns és szükséges a szövegidentitás jelöléséhez, hitelességük másolatok esetén sokszor kérdéses, máskor pedig, különösen alkalmi versek autográfjainál és nyomtatott változatainál a címek leíró jellegűek, utalásszerűek, esetleg csak dátumot tartalmaznak. A szövegváltozatokhoz sem rendelhetőek mindig egyértelműen a források címváltozatai, ugyanis van olyan eset, mikor két, szövegében teljesen azonos, tehát egy szövegváltozatot reprezentáló forrás külön címet visel (*A' keserű édesség* a *Lillában*, *Keser'édess* az *Anakreoni Dalokban*), s van, mikor jelentősen átalakult, így szövegváltozatokat képező szövegeket ugyanaz a cím jelöl (*Az Éj és a' Tsillagok* változatai még kezdősorukban sem egyeznek meg).

Minden esetben egyéni mérlegelésre van tehát szükség, amelyhez a *hitelesség*, az *egyértelműség* és a *címszerűség* szempontjait vesszük alapul. Az azonos hitelességi szinten lévő szövegforrások eltérő címei közül a listák által hitelesítettet választjuk egy adott változat megnevezésére. Amennyiben változatot reprezentáló szövegforrásoknál nincs cím, és/vagy a cím meghatározása nem lehetséges egyértelműen (például a listák el-

lentmondó adatai miatt), akkor azt a címet nem használjuk az identitás megjelöléséhez. Ugyancsak nem használunk a leíró jellegű, az utalásokat tartalmazó és a dátumszerű megnevezéseket sem. A helyesírásukban eltérő változatokat a hitelesebb forrástípus (egy típus több változata esetén a későbbi) címváltozatának írásmódja szerint közöljük.

Az évszámhoz való besorolás alapja az első ismert szövegforrás. Ahol filológiailag hitelesen adatolható egy ez előtti forrás, amely ma már nem áll rendelkezésünkre, akkor annak a keletkezési ideje szerint történik a besorolás, mert az a szövegidentitás keletkezésének első ismert időpontja. Az egy évszámhoz tartozó címek szövegcsopontonként és az éven belül esetlegesen pontosabban ismert dátumok szerint kerülnek felsorolásra. A cím (címváltozatok) után megadott évszám vagy időszak a szövegidentitás formálódásának ismert szövegforrásban testet öltő végpontját jelöli, a nagybetűs jelölések pedig az ezen időszak alatt létrejött fő változatokra utalnak. Mindez az előző fejezet táblázatainak összefoglalását jelenti, a sor végén álló szám a kritikai kiadásban alkalmazott, az ottani időrendi helyet is jelző sorszámot adja meg (több sorszám esetén csak az elsőt és egy + jelet, ami mutatja, hogy feldolgozásunkban a kritikai kiadásban több helyen szereplő szövegidentitások között található meg). A Csokonainak tulajdonított költemények és a Kétes hitelű versek csoportjában a kritikai kiadás verscímeit és sorszámaikat tüntetjük fel.

Csokonai költői művei

Pontosan vagy közelítő pontossággal keltezhető versek

1790			
Belgrádra	1802–1804	A–B	79.
1792			
[Horváth Ádámhoz]	1792	A	111.
Futtába' készült versetskék / A' Legatus–Kovátsi út	1796	A–C	118. +
1793			
Felvidulás	1802–1804	A–B	99.
Egy kesergő magyar	1802–1804	A–B	100.
Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz	1800 körül	A–C	114.
Víg élet a' Parnasszuson	1802–1804	A–B	110.
Tsikorgónak, egy Hazánkba' kedves Versszerzőnek Trója' Fel dulásáról iratott Poemájának Kezdeté / Házasodj meg: mert roszszúl jársz	1795	A–B	113.
Trocheus lábakon	1793	A	161.
Broughton Religioi Lexiconára	1793	A	126.
A' híres Rátz Sámuel Úrhoz	1802–1804	A–B	124.
[Nagy Sámuel Sanderjére]	1793	A	163.
A' Szépek' Szépe	1802–1803	A–D	127. +
Egy szerentsétlen Léleknek az égis való fel- emelkedése	1793	A	162.
A' vidám természetű poéta / Az én Poézisom' természete	1802–1803	A–B	128. +
1794			
A' Tanúnak hívott Liget	1802–1803	A–B	130. +
A' távolról kínzó	1802–1803	A–B	131.
Első Szerlemérzés	1802–1803	A–B	129. +
A' Poétákban lakó Istenség	1802–1803	A–B	132.
A' Fársáng' Bútsúzó Szavai / A' Fársáng' Bútsúszavai	1802–1804	A–B	133.

A' Viola [Illatoztasd kebledet...]	1796	A	109.
Az elragadtatott [érzékenységek] / A' versengő érzékenységek	1802–1803	A–B	134. +
A' Mész' méze / A' legédesebb Mész / A' Méhekhez	1802–1803	A–D	135. +
A' szerelmes szemek / A' szép szemek / A' pillantó Szemek	1802–1803	A–C	136.
A' patyolat	1796	A–B	137.
Az Éj és a' Tsillagok	1802–1803	A–D	138. +
Az emésztő tűz / A' Hévség	1802	A–C	107. +
A' Feredés	1796	A–D	139.
A' rövid Nap, 's hosszú Éj	1802–1804	A–C	43.
A' Vatsora. Fabullhoz	1796	A	140.
Eggy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke	1794	A	125.
Édes rabság / A' Leánykákhoz	1802	A–C	104. +
Az ősz Laudonra	1794	A	78.
A' megivott Ámor	1796	A–B	108.
A' Versszépítő	1802–1804	A–B	103.
Az Estve	1796	A–C	4. +
[A' Fösvény] / Zsugori uram	1796	A–C	6. +
Quem Dii oderunt Praeceptorem fecerunt	1794	A	12.
Az Álom	1796	A–B	14. +
Mindég közel van a' Halál / Mindenütt a' Halál/ T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére	1794	A–C	15. +
A Poëta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet / Az én Vagyonom	1802–1804	A–D	16. +
Constantzinápolly	1796	A–B	25. +
Czigány	1794	A	26.
A' Hadról / A' Had	1796	A–B	192. +
Lurida sub dulci melle venena latent [Vélnéd...] / A' színesség	1796	A–B	28.
Libertas optima rerum [Szép Szabadság...]	1794	A	31.
A szerentse változó / A' szerentse	1796	A–C	55. +
A Tengeri Zivatar / A' tengeri háború	1796	A–C	56. +
A' kevély	1796	A–C	58. +
A' földindulás	1796	A–C	59. +
A Gazdag	1795	A–B	60.
Rút ábrázat 's szép ész	1796	A–C	61. +
Az Ember gyűlölő	1796	A	62.
Barátságos bútsúvétel	1796	A–B	63.

A' Párt Ütő	1794	A	80.
Magyar! Hajnal hasad!	1796	A-C	81. +
Egy Magyar Gavallér / A' Magyar Gavallér	1796	A-B	82. +
A' Reggel	1796	A	83.
A' Dél / Déli Aggodalom	1802-1803	A-D	84. +
A' Tél	1796	A-C	85. +
A' Nyár	1796	A-C	86. +
Az Ősz	1796	A-C	87. +
Az Árvíz	1794	A-B	52.
A' Békesség	1794	A	54.
Musa vetat mori / Serkentése a' Múzsának / Serkentés a' Múzsához	1802-1804	A-C	53. +
Jöszte Poétának / Hívása a' Múzsának	1802-1804	A-B	93.
A' Hírről / A' Hír	1796	A-B	193.
Edgy Vén Asszonyrol	1794	A	új1.
Vis et nequitia quidquid oppugnant ruit [Mihelyt a' hatalmat...]	1794	A	új2.
Carmen inaugurale	1794	A	187.
Gróf Károly Jó'sef Úrnak / A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendekekhez a' Diétai Múza / A' korán megtisztelt virtus	1802-1804	A-C	188. +
[Makó Mihály neve napjára]	1794	A	218.
Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz	1802-1804	A-B	220.
[T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz]	1794	A	221.
Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával	1794	A	222.
Hunyadi Ferentzhez	1802-1804	A-B	225.
[Varró Jánosnak]	1794	A	228.

1794-1795

[A' Távollétel]	1794-1795	A	145.
A' Viola [A' kis viola...]	1796	A	146.
A' szépség	1796	A-B	147.
A' rózsza	1796	A-B	148.
[Az elragadt Szív]	1794-1795	A	149.
[A' Jázminok]	1794-1795	A	150.
[Pásztor szeretők]	1794-1795	A	151.
[A' Méh és Ámor] / Ámor (Guarini után)	1802-1803	A-B	152. +
[A' Babérvessző]	1794-1795	A	153.

Asztali dal	1796	A–B	154.
[Ifjúság ’s Szerelem]	1794–1795	A	155.
[Igyunk]	1794–1795	A	156.
[Utolsó Panasz]	1796	A	176.
[A’ Reménység]	1794–1795	A	177.
[Bakkhuszhoz. Inscriptio]	1794–1795	A	232.
[Camillo Molza grófnak]	1794–1795	A	171.

1795

A’ feléledt Pásztor	1802–1804	A–C	174. +
Lengyel Josef Senior Urnak neve napjára a Collegiumban	1795	A	233.
[Vive precor...]	1795	A	234.
[Mátyási József Úrnak] / A’ semminél több valami	1802–1804	A–B	235. +
A’ Dugonits’ Oszlopa	1802–1804	A–D	237.
Minden szerelmes katona	1796	A–B	238.
Ad Serenissimum Archiducem	1795	A	240.
Szerelmes Eggyezés / Szerelmes Fogadás / Két szerelmes Dalja / Két Szerető’ dalja	1802–1803	A–D	183. +
Amint és Laura a’ Fák között	1796	A–B	144.
Dafnis a’ Hajnalhoz / Dafnis Hajnalkor	1802–1804	A–B	172.
Chloé Dafnishoz	1802–1804	A–B	173.
Az Ekhóhoz	1802–1804	A–B	102. +
Hány a’ grátzia?	1796	A–B	207.
A’ Vízital	1796	A–B	219.
A’ búkkal küszködő	1802–1804	A–B	101.
Egy kétségbe esett maga gyilkosa	1802–1804	A–B	223.
Egy Bétsi Magyar Gavallér	1802–1804	A–B	206.
Az Anákreoni Versek	1802	A–B	106. +
[Tanítványaitól búcsúzik]	1795	A	241.
Lantomtól bútsúvétel	1795	A	243.
Bútsú a’ Magyar Múzaktól	1796	A	245.
Sol cum Parhelio	1795	A	242.
Az Otahajta	1795–1796	A–B	244.

1795–1796

Tháís	1797	A–B	95.
Herkules Ámort görbült Vállal tartván. J. Secundus után	1795–1796	A	94.

1796

Esdeklő biztatás / Lillához [Leányka! hű szerelmem...]	1802–1803	A–B	105.
A' Tavaszhoz / Ének a' Tavaszhoz	1802–1804	A–C	164.
Miért ne innánk?	1802–1804	A–B	166.
Az Elmenetel	1796	A	158.
[Földi Rózsa] / A' Rózsabimbóhoz	1802–1803	A–B	249. +
A' szökevény Ámor	1796	A	185.
Serkentés a' Nemes Magyarokhoz	1802–1804	A–C	257.
Eggy orvosnak sírverse	1796	A	252.
A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz / A' vitézkedő Magyarokhoz	1802–1804	A–B	253.
Látás	1802–1804	A–B	258.
Az 1741-diki Diéta	1802–1804	A–C	259.
Útravaló a' Múzsához	1796	A	262.

1797

A' fekete Pecsét	1802–1803	A–B	282.
Egy Angyalhoz	1798	A–B	269.
Barátomnak	1802–1803	A–B	271.
Bolond a' ki nem szeret / Az Emberiség 's a' Szeretet	1802–1804	A–C	322.
Az én tzímerem	1797 körül	A–B	283.
Egy Tulipánthoz / Tartózkodó Kérelem	1802–1804	A–B	265. +
Rózsím' szátskája / Lillám' Szácskája	1802–1803	A–B	293.
Reggeli Ének a' Rózsához	1797	A	250.
Bálint napja	1797	A	266.
A' Nemes Magyarságnak felülésére	1802–1804	A–B	267.
A' Betsület 's a' Szelem	1802–1804	A–B	268.
[Vályi Klárához I.]	1797	A	279.
[Vályi Klárához II.]	1797	A	280.
Új Esztendői Ajándék / A' Békekötésre	1802–1803	A–B	287.
Új Esztendei Gondolat / Újesztendei gondolatok	1802–1803	A–B	288.

1797–1798

[Furtsa alku] / Alku	1802–1803	A–B	276.
Lillához, távollétemben	1802–1803	A–B	278.
Generál Hoche halálára	1802–1804	A–B	281.
Marosvásárhelyi gondolatok	1801	A–B	313.

1798

Köszöntő	1802–1803	A–B	289.
[Juliánna Napra Köszöntő]	1798	A	290.
Czindery' sírja felett	1802–1804	A–B	299.
[Nagy Péter által nyert nemesség' Címere...]	1798	A	300.
[Már se hintó már se szánka...]	1798	A	301.
A' Füredi parton / A' Tihanyi Ekhóhoz	1802–1803	A–D	304.+
A' Haza' Templomának Örömnapja	1802–1804	A–B	306.
Ízis és Oziris	1802–1804	A–B	307.
T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére	1802–1804	A–B	308.
[Krisztina napra]	1798	A	310.
Mihály-napi Álom	1798	A	314.
Siralom	1802–1803	A–D	312.
A' Dorottya' Kínjai	1802–1804	A–C	309.
Szemrehányás	1802–1803	A–C	449.
Egy Rózsához / Az eleven Rózsához	1802–1803	A–C	321.
Kifakadás	1802–1804	A–B	316.

1798–1799

[Az Aranysujtásos nadrág]	1798–1799	A	317.
Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon	1804	A–E	330.

1799

Egy háladatlanhoz	1802–1804	A–B	324.
[Somogyi kázus]	1799	A	326.
Jósepha Kisasszonhoz	1802–1804	A	331.
Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban	1802–1804	A–B	334.
[Antal napjára]	1799	A	336.

Az Igazság' Diadalma	1802–1804	A–B	337.
Egy fiatal házósúlandónak habozása	1802–1804	A	339.
[Horváth Ádám neve napjára]	1799	A	342.

1799–1800

[Pál napjára]	1799–1800	A	325.
Virág Benedek Úrhoz	1802–1804	A	338.

1799–1802

[Georgicon]	1802	A–E	413.
-------------	------	-----	------

1800

[Visszajövetel az Alföldről]	1800	A	357.
Lótsere	1800	A	358.
[Az elválás reggelén]	1800	A	359.
[Impromptu egy cseresznye fa levelet rágó hernyóra]	1800	A	360.
[Szerettem! Szerettem!...]	1800	A	361.
[Szívem titkon...]	1800	A	362.
[Hímenhez]	1800	A	363.
[A' Hízelkedő]	1800	A	364.
[Egy eltörött vasmatkára]	1800	A	365.
A' hajókázó Ámor	1800	A	366.
[Az én Barátomné D. A. Quodlibetjére]	1800	A	367.
[A fiatal Remény]	1800	A	387.
A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven	1802–1804	A–C	368.
Dr. Földiről egy Töredék	1802–1804	A–B	348.
Óda az Árnyékszékhez	1800	A	377.
[A' Borbély Granariumára]	1800	A	378.
Még egyszer Lillához	1802–1803	A–B	302.
Az Estvéhez [Csendes Este...]	1802–1803	A–C	374.
Penseroso. Az elszántt Szerető / Az elszántt Szerető	1802–1804	A–B	409.

1800–1801

[Purgomák I–V.]	1800–1801	A	356.
Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz / A' Tsendes Élet. A' Kleist' Odáji közül	1802	A–B	403.

1800–1802

Görög Úrhoz	1802–1804	A	386.
-------------	-----------	---	------

1801

A' Magánossághoz	1802–1804	A–B	305.
Sárközy Kisasszon' halálára	1802–1804	A	388.
A' Nap' Innepe	1802–1804	A–B	390.
Az elmátrónásodott Dóris	1802–1804	A	392.
A' Palatinusné' halálára [I.]	1801	A	393.
[A' Palatinusné' halálára II.]	1801	A	394.
Daphne. Egy Idillium a' Pópéi közül	1802–1804	A–B	pótlás1.
Dr. Földi' Sírhalma felett	1802–1804	A	395.
Az Ember; a' Poézis' első Tárgya	1802–1804	A	396.
A' Tavas. Festő versezet Kleist' német munkáiból	1802	A–C	397.
Erdődi Lajoshoz	1802–1804	A–B	398.
A' Magyar Orpheushoz	1801	A	399.
Fő Tiszteletű és Méltóságú Pókateleki Kondé Miklós ő Nagyságnak tiszteletére / A' Békesség és a' Hadi érdem	1802–1804	A–D	400.
[A' szomatori templomra készített felülírások]	1801	A	404.
Tisztelő Versezet	1802–1804	A	405.

1802

Lillához. A' Kleist' Rapszódiai közül	1802	A	379.
Fillis Dámonhoz. Kleist' Daljai közül	1802	A	381.
Elizához. Kleist' Purgomái közül	1802	A	407.
[Dedicatio Gr. Széchényinéhez]	1802	A–B	415.
Bútszás egy Lyánkától	1802–1804	A	414.
A' Szabadságfához (Schweizer Nóta)	1802	A–D	416.
[Gr. Szétsényi Ferencz Ő Excellentiájához]	1802	A	417.
Gróf Erdődyné Ő Nagyságához	1802–1803	A–C	428.
A' Pillangóhoz	1802–1803	A–C	426.
A' Reményhez	1802–1803	A–B	427.
Eurydicéhez / A' bátortalan Szerelmes [Te csendes éjnek ...]	1802–1803	A–B	430.
A' bátortalan Szerelmes [Remény 's kétség...] / Az Éjnek Istenihez	1802–1803	A–B	431.

Az Eltávozás	1802–1803	A–B	296
Ajánlás	1802	A	419.
Himfyhez	1802–1804	A	420.
A' Szélhez	1802–1804	A–B	432.
A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ő Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, melyly hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett	1802–1804	A–C	439.
[Éva napra]	1802	A	438.

1802–1803

T. Budai Ferentz úr' Sírhalmanál	1803	A–C	442.
A' Múzsához	1802–1804	A	440.

1803

Méltóságos királyi tanácsos Somssich Lázár Úr' ódája méltóságos Rhédey Lajos ts. kir. kamarás ő nagyságához	1803	A–B	445.
Mélt. Gróf Festetics György ő Nagyságára A' Hadi Oskoláról	1803–1804	A–D	418.
[Bellóna dárdával...]	1803	A	382.
Rózsi' Bútsúzalogjai / Lilla' Búcsúzalogjai	1803	A–C	436.
Végbútsú Rózsitól / Az utolsó szerentsétlenség	1803	A–C	443.
Árpád	1803	A	450.

1804

Rhédey Lajos Úrhoz	1804	A	452.
Halotti versek	1804	A–B	454.
Tüdőgyűladásomról	1804	A	455.
Fazekas druszának / Főhadnagy Fazekas Úrhoz	1804	A–B	456.
Salétrom Inspector Kiss Imre Úrhoz	1804	A	457.

Hozzávetőleges pontossággal keltezhető versek

1792 után

In com[item] Pálffy	1792 után	A	115.
Tunc etiam moreris?	1792 után	A	116.

1793 körül

[Jaj hogy szenvedek...]	1793 körül	A	160.
-------------------------	------------	---	------

1794 előtt

A' Zivatar / A' háborús Zivatar	1795	A–C	143.
---------------------------------	------	-----	------

1794 után

[A mezei gyönyörűségről, I. töredék]	1794 után	A	123.
[Aranka Györgyhöz]	1794 után	A	168.

1795 előtt

A' Szabadság. Nitzéhez egy Kántzonetta / A' Szabadulás	1795	A–B	208.
---	------	-----	------

1796 előtt

A' félénk Szerelem / Fragmenta [A' félénk Szerető]	1796	A–B	157.
A' Tziklops	1796	A–B	pótlás2.
A' Ditsőség' Triumfja / A' Ditsőség' Triumfusa	1796	A–B	170.
A' matska és a' sajt	1796	A	141.
A' madár a' szabadságba	1796	A	142.
A Szarándok Bézából	1796	A	96.
Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia	?	A	167.
Ajánló Tsók	?	A	180.
Az Esztendő' IV Szakassza	1802–1803	A–B	182.
Szerelmes Panaszok / Édes Keserűség	1802–1803	A–C	175. +
Szerelmes Bútsúvétel / Habozás	1802–1803	A–B	184. +
Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor	1802–1804	A–B	112. +

1797 előtt

Rózsím' Sírja felett	1802–1804	A–D	303.
----------------------	-----------	-----	------

1798 előtt

Anakreon 's Ovid	?	A	284.
Az alvó Lilla felett	1802–1803	A	263.
A' Szamócza	1802–1803	A–B	273.
Az Esküvés	1802–1803	A	275.
Megkérlelés	1802–1803	A	291.
Búcsúvétel	1802–1803	A	295.

1799 előtt

Bacchus Phoebus	?	A	270.
Háláének a' Vénus' oltáránál	1802–1803	A	277.
Lillához [Lillám! elég csak egy szó...]	1802–1803	A	292.
Az eltévedt Lélek	1802–1803	A	347.
[A' Vityilló] / Paraszt Dal	1802–1804	A–B	333.

1799 körül

Dugonitsra	1799 körül	A	335.
[Kata napra]	1799 körül	A	340.

1800 előtt

Nemes bátorítás	1800	A–B	315.
-----------------	------	-----	------

1802 előtt

A' Magyarokhoz	1802	A	369.
Barátomhoz	1802	A	343.
A' fogadástétel	1802	A	344.
A' Búkergető	1802	A	354.
Orgiák	1802	A	319.
A' Hafiz' sírhalma	1802	A–B	373.
A' Duna' Nimfája	1802–1803	A–B	294.
Megkövetés	1802–1803	A	434.
Az Álomhoz	1802–1803	A	351.
A' muzsikáló Szépség	1802–1803	A	375.
A' Szeplő	1802–1803	A	355.
A' Boldogság	1802–1803	A	345.
Tháles	1802–1803	A	346.
A' keserű édesség / Keser' édes	1802–1803	A	411.

A' Tavasz	1802–1803	A	350.
Bácsmegyey' Leveleire	1802–1803	A–B	376.
A' Szerelem' tilalma	1802–1804	A–B	385.
Fillishez	1802–1804	A	391.
Bakhushoz	1802–1804	A	318.
Szerlemdal a' tsikóbőrös Kulatshoz	1802–1804	A–B	433.
Álomlátás	1802–1804	A	371.
Dórishoz	1802–1804	A	384.
Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa	1802–1804	A	298.
[Csendesítsed szíved háborúját...]	?	A	272.
[Második emberkort...]	?	A	327.
[Melly emberre születtek...]	?	A	328.
[Midőn iszom borotskát...]	?	A	383.
[Izenget már valahára...]	?	A	401.
[A' Békételenkedő]	?	A	389.
[Nints elefánttsont, 's arany...]	?	A	410.
[Míg nálatok itt múlatok...]	?	A	91.
[Az Estvéhez] [Jövel felénk...]	?	A–B	230.
Az Estikék	?	A	402.
Léthe	?	A	406.

1804 előtt

[Bár az Ég búsulva néz is...]	?	A	97.
-------------------------------	---	---	-----

Bizonytalanul keltezhető versek

?1794

T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz	?1794	A	178.
[Élj vigan érdemeddel...]	?1794	A	179.

?1795 körül

[Az ártatlan, látod, hogy elnyomattatik...]	?1795 körül	A	229.
---	-------------	---	------

?1796 előtt

[Melitesz Rozáliához]	?1796	A	181.
-----------------------	-------	---	------

?1796

[Az arany idő. Tassóból]	?1796	A	247.
[Dalok az Endímionból]	?1796	A	460.

?1804

A' Kétségbe esés	?1804	A–C	453.
------------------	-------	-----	------

?

A szerelmes vitézhez			98.
[Nézd el...]			117.
A' Szélvész. Chloë és Dámon			159.
[Oh únalom! vad únalom...]			165.
[Falataimat elegyes bor hajtással...]			224.
[Zöld Ferentz, kék Ferentz, T(óth) Ferentz...]			227.
A' Tolvaj Isten			231.
[Óh szegény Országunk!...]			246.
[Mint a' Szőlő kebeléhez...]			297.
A' Heszperi Méhes' története			341.
[Szerelmem pompásabb sírt nem talál...]			349.
Epigramma Leonorához			408.
[Ropog a' bús Ég!...]			459.
[Probatio Calami]			461.
[Ha életem gond bú borítja...]			462.
[Tervezet]			465.

Csokonainak tulajdonított költemények

64. A' Ró'sa
65. Az Ősz [I.]
66. A' Tél [I.]
67. Ferentz napjára hamarjába készítettett versek
68. Az Öreg ember
69. Az Aratás
70. Oskolai Vacatio
71. Venusi Hartz
72. A' Mező
73. Bútsúzik az Attya a' Leányitól
74. Név napra íratott Versek [I.]
75. Név napra íratott Versek [II.]

76. Mit nem tsinál a' Szeretet?
88. A' Vig Poëta
89. A' Reggelről
90. A' híves Estve
92. Az istenek osztozása
- 123b. [A mezei gyönyörűségről, II. töredék]
169. A' Sütés
209. [Győződelmi pompát...]
210. [Az emberi nemen...]
211. [Vagyon egy olly tenger...]
212. [Jer, óh asszonyi rend...]
213. [Halál! ez az a' szó...]
214. [Mint a' meg vénhedt fa...]
215. [Öt ezer és mint eggy...]
239. A' Pendelbergai Vár formájának és megvételének leírása
248. A Bor Ital mellett
264. Az alvó Lillára

Kétes hitelű versek

1. Egy kies kert le írása
2. Szüntelen közel van a' halál
3. Az Estvének le írása
5. Egy Fösvénynek le írása
7. A' Poëtai fel vidulás
8. Az Álom le írása
9. Egy Város le írása
10. Ventus describitur
11. A Békesség [I.]
13. Egyedül a tudományok teszik halhatatlanná az embert kivált a' Poësis
17. Prudens futuri Temporis exitum caliginosa nocte premit Deus
18. Nil feret ad Manes divitis umbra suas
19. Ne quid nimis
20. Magna servitus est magna fortuna
21. Nescio qua natalis Patria cuique est cara
22. Vis et nequitia quidquid oppugnat, ruit [Consilio fortes...]
23. Dum in dubio est animus, paulo momento huc et illuc impellitur
24. Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat res angusta domi
27. Lurida sub dulci melle venena latent [Most bárány képedet...]
29. Gloria calcar habet [I.]
30. Libertas optima rerum [Bár próbálly...]
32. Exundatio aquarum
33. A Poëta leg kissebbért is meg haragszik
34. Fulmen describitur

35. Gloria calcar habet [II.]
36. Impedit ira animum
37. Invidus
38. Forma venusta perit
39. Bene qui latuit, bene vixit
40. A Kalmár
41. Panaszolkodik egy mindenbe szerentsétlen de igaz lelkű ember
42. Sint Maecenates, feret Hungara Terra Marones. Vergiliumque tibi vel tua
rura dabunt
44. A virtus leg bátorságosabb kő fal
45. Thisbe keservei
46. Taurorum lucta
47. Hyemis descriptio
48. Apum pugnae descriptio
49. Degeneres animos timor arguit
50. Orpheus Tartara penetrat pro Uxore Euridice
51. Pictoribus atque Poetis Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas
57. Dido Aeneástól való bútsúzása
77. Piramus és Thisbé Historiájának le fordítása Ovidius Metamorphosessából
186. A' szárazság és az el hagyatott Szerelmes
216. A' Milton' Elvesztett Paraditsomáról
226. Versus Onomastici
311. [Hencse, Hencse, mily szerencse...]
329. [Pata község lakosainak írott vers]
332. [Hogy elmentem Gígébe...]
463. [Gyöngyöm, gyöngy violám...]
464. [Mogyoró-mars]
- új3. Genus irritabile Vatum
- új4. Libertas optima rerum [Ne kerkedj...]
- új5. Az Istennek hatalmáról
- új6. Aetas senilis
- új7. Edgy barát Epitháphiuma
- új8. Mindég a' pintze bor körül

MUTATÓK

Bibliográfia

A kritikai kiadás kötetei

Csokonai Vitéz Mihály összes művei

Költ. I.	<i>Költemények</i> , I. kiad. Szilágyi Ferenc, Bp. 1975.
Költ. II.	<i>Költemények</i> , II. kiad. Szilágyi Ferenc, Bp. 1988.
Költ. III.	<i>Költemények</i> , III. kiad. Szilágyi Ferenc, Bp. 1992.
Költ. IV.	<i>Költemények</i> , IV. kiad. Szilágyi Ferenc, Bp. 1994.
Költ. V.	<i>Költemények</i> , V. kiad. Szilágyi Ferenc, Bp. 2002.
Színm. 1.	<i>Színművek</i> , 1. kiad. Pukánszky Kádár Jolán, Bp. 1978.
Színm. 2.	<i>Színművek</i> , 2. kiad. Pukánszky Kádár Jolán, Bp. 1978.
Széppr.	<i>Szépprózai művek</i> , kiad. Debreczeni Attila, Bp. 1990.
Lev.	<i>Levelezés</i> , kiad. Debreczeni Attila, Bp. 1999.
Tan.	<i>Tanulmányok</i> , kiad. Borbély Szilárd, Debreczeni Attila, Orosz Beáta, Bp. 2002.
Felj.	<i>Feljegyzések</i> , kiad. Borbély Szilárd, Debreczeni Attila, Orosz Beáta, Szép Beáta, Bp. 2002.

Felhasznált források és szakirodalom

CsEml.	<i>Csokonai emlékek</i> , kiad. Vargha Balázs, Bp. 1960.
CSÖRSZ, 2009	Csörsz Rumen István, <i>Szöveg szöveg hátán (A magyar közköltészet variációs rendszere 1700–1840)</i> , Bp. 2009.
CSÖRSZ–KÜLLŐS, 2000	<i>Közköltészet I. Mulattatók</i> , kiad. Csörsz Rumen István, Küllös Imola, Bp. 2000.

- DAYKA, 2009 *Dayka Gábor összes művei*, kiad. Balogh Piroska, Bódi Katalin, Szép Beáta, Tasi Réka, Bp. 2009.
- DEBRECZENI, 1993 Debreczeni Attila, *Csokonai, az újrakezdések költője*, Debrecen 1993, 1997,² 1998.³
- DEBRECZENI, 1994 Debreczeni Attila, *Kísérlet egy Csokonai-szöveg genetikus kiadására*, in ItK 1994, 77–87.
- DEBRECZENI, 2004 Debreczeni Attila, *Csokonai műjegyzékei és az életmű időrendi, kiadástörténeti kérdései*, in Déri Múzeum Évkönyve, 2004, 285–296.
- DEBRECZENI, 2005 Debreczeni Attila, *A Zöld Codex rejtélyei (Egy filológiai felfedezés továbbgondolása Csokonai zsenéire nézve)*, in „Et in Arcadia ego” (A klasszikus magyar irodalom feltárása és értelmezése), szerk. Debreczeni Attila, Gönczy Monika, Debrecen 2005, 51–78.
- DEMETER–PINTÉR, 2005 Demeter Júlia–Pintér Márta Zsuzsanna, *„Jöszte poétának” (Egy ismeretlen Csokonai-versgyűjtemény)*, Bp. 2005.
- DOMBY, 1817 *Csokonay V. Mihály élete 's Némely még eddig ki nem adott munkái*, Domby Márton által, Pesten 1817.
- EPM. 1955 *Csokonai Vitéz Mihály elegendő poétai munkái*, kiad. Juhász Géza, Debrecen 1955.
- FERENCZI, 1907 Ferenczi Zoltán, *Csokonai*, Bp. 1907.
- G. SZABÓ, 1996 G. Szabó Botond, *A Debreceni Református Kollégium a „pedagógia századában”*, Debrecen, 1996.
- GABLER, 1984 *Ulysses. A Critical and Synoptic Edition*, prepared by Hans Walter Gabler, New York–London, 1984.
- GRÉSILLON, 1994 Almuth Grésillon, *Éléments de critique génétique*, Paris, 1994.
- HARSÁNYI–GULYÁS, 1922 *Csokonai Vitéz Mihály összes művei, I–III.*, kiad. Harsányi István és Gulyás József, Bp. é. n. [1922].
- HOVÁNSZKI, 2009 *Csokonai Vitéz Mihály énekelt költészete*, kiad. Hovánszki Mária, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2009, elektronikus kritikai kiadás.

JUHÁSZ, 1953	Juhász Géza, <i>Csokonai Rozáliája</i> , in It 1953, 440–464.
JUHÁSZ, 1977	Juhász Géza, <i>Csokonai-tanulmányok</i> , Bp. 1977.
JULOW–KÉRY, 1955	<i>Fazekas Mihály összes művei</i> , I–II., kiad. Julow Viktor, Kéry László, Bp. 1955.
KAZINCZY, 1845	<i>Kazinczy Ferenc eredeti munkái, Második osztály, Levelek, Harmadik kötet</i> , kiad. Bajza József, Toldy Ferenc, Pest, 1845.
KAZINCZY, 1916	<i>Kazinczy Ferencz Tübingai pályaműve a magyar nyelvről</i> , kiad. Heinrich Gusztáv, Bp. 1916.
KAZINCZY, 2009	Kazinczy Ferenc, <i>Pályám emlékezete</i> , kiad. Orbán László, Debrecen, 2009.
KazLev.	<i>Kazinczy Ferenc levelezése</i> , I–XXI. kiad. Váczy János, Bp. 1890–1911; XXII. (I. pótkötet) Bp. 1927; XXIII. (II. pótkötet) Bp. 1960.
KÓKAY, 1979	<i>A magyar sajtó története I. (1705–1848)</i> , szerk. Kókay György, Bp. 1979.
KOSZTOLÁNYI, 2010	Kosztolányi Dezső, <i>Édes Anna</i> , kiad. Veres András, Bp. 2010.
LILLA, 1996	<i>Lilla</i> , (Matúra klasszikusok), kiad. Debreczeni Attila, Bp. 1996.
MADÁCH, 2005	Madách Imre, <i>Az ember tragédiája</i> , kiad. Kerényi Ferenc, Bp. 2005.
MÁLYUSZNÉ, 1985	<i>Megbíráltak és bírálók. A cenzúrahivatal aktáiból (1780–1867)</i> , kiad. Mályuszné Császár Edit, Bp. 1985.
NAGY I., 2005	Nagy Imre, „...az érdemes olvasó-publikumnak...” (A <i>Csokonai-életmű új kiadásáról</i>), in Holmi, 2005. június, 732–736.
NAGY I., 2007	Nagy Imre, <i>Iskola és színház (Csokonai vígjátékai és a magyar iskolai komédia)</i> , Bp. 2007.
ORPHEUS, 2001	<i>Első folyóirataink: Orpheus</i> , kiad. Debreczeni Attila, Debrecen, 2001.
OSIRIS, 2003	<i>Csokonai Vitéz Mihály összes művei</i> , I–II. (Osiris Klasszikusok), kiad. Debreczeni Attila, 2003.

- POLHEIM, 1998 Karl Konrad Polheim, *A szöveghiba – fogalom és probléma*, in Helikon 1998, 495–510.
- RÁKOSNÉ, 1985 Rákosné Ács Klára, *Vallanak a betűk*, a szöveget gondozta Szilágyi Ferenc, Bp. 1985, 233–239.
- SZAUDEK, 1980 Szauder József, *Az éj és a csillagok*, Bp. 1980.
- SZILÁGYI F., 1981 Szilágyi Ferenc, *Csokonai művei nyomában*, Bp. 1981.
- SZILÁGYI M., 2008 Szilágyi Márton, *Csokonai az 1796-os országgyűlésen*, in ItK 2008, 515–532.
- SZILÁGYI M., 2009 Szilágyi Márton, *Csokonai Józsefné kiadatlan levele Szeless Józsefhez*, in *Margonauták*, szerk. Ambrus Judit, Bárány Tibor, Csörsz Rumen István, Hegedüs Béla, Vaderna Gábor, Bp., 2009, 188–195.
- SZILÁGYI M., 2011 Szilágyi Márton, *Irodalom és üzlet. Csokonai Vitéz Mihály könyvkiadói és könyvterjesztői stratégiája a 18–19. század fordulóján*, in Korall, 2011, 43. sz., 107–121.
- SZUROMI, 1964 Szuromi Lajos, *Költői szándék és időrend a Diétai Magyar Műzsában*, in ItK 1964, 288–297.
- TOLDY, 1844 *Csokonai Mihály minden munkái*, kiad. Schedel [Toldy] Ferenc, Pest 1844.
- TÓTH R., 2012 Tóth Réka, *A szöveggenetika elmélete és gyakorlata*, Debrecen 2012.
- VARGHA, 1953 Vargha Balázs, *A „Zöld Codex” (Csokonai költői fejlődésének első szakaszáról)*, in ItK 1953, 111–162.
- VARGHA, 1974a Vargha Balázs, *Csokonai Vitéz Mihály*, Bp. 1974.
- VARGHA, 1974b Vargha Balázs, *Csokonai verseinek első kiadásai*, Bp. 1974. (a faksimile kiadás melléklete)
- VARGHA, 1984 Vargha Balázs, *Jelek, jelképek, jellemek*, Bp. 1984.

Rövidítések

AD.	Anakreoni Dalok
AV.	Alkalmatosságra írt versek
AVt1.	Alkalmatosságra írt versek első tervezete
AVt2.	Alkalmatosságra írt versek második tervezete
AVt3.	Alkalmatosságra írt versek harmadik tervezete
CQ.	Convassatum Quid
DebrK.	a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára
DEENK.	Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár
DIM.	Debreceni Irodalmi Múzeum
DMM.	Diétai Magyar Múzsza
ED.	Első Darab
EDm.	az Első Darab maradványai
EDt.	az Első Darab tartalomjegyzéke
EK.	Első katalógus
GI.	Gentsi István-gyűjtemény
HV.	Három vers másolata
JGyj.	Győri József jegyzéke
Kcj.	Kései címjegyzék
Kcsj.	Kéziratcsomók jegyzékei
Kcsl.	Kéziratcsomók leltárlapjai
KIj.	Kiss Imre jegyzéke
KiM.	Kézírásban lévő Munkátskái-mnak megnevezése
KK.	Kottás kiadás
Ktl.	Kötegmáradványok leltára
LD.	Lilla
LDk.	Lilla nyomdai kézirat
LDt1.	Lilla első tervezete
LDt2.	Lilla második tervezete
LDt3.	Lilla harmadik tervezete
LJ.	Lugossy József-gyűjtemény
Mfj.	Műfajjegyzék
MOL.	Magyar Országos Levéltár
MTAK.	a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kézirattára
NG.	Nagy Gábor-gyűjtemény
ÓD.	Ódák
ÓDt.	Ódák tervezete
Ol.	Ódák olaszból

OSzK.	Országos Széchényi Könyvtár
ÖV.	Öt vers másolata
PIj.	Puky István jegyzéke
PIM.	Petőfi Irodalmi Múzeum
RV.	Rózsi-versek
SM.	Sérült másolat
SpK.	a sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtára
SZGY.	Szatmárnémeti-gyűjtemény
SZV1.	Első számvetés
SZV2.	Második számvetés
SzVj.	Szerelmes versciklus betűrendes mutatója
Tav.	A' Tavasz
Told.	Toldalék
ÚK.	Új katalógus
Vkt.	Vázlatos kiadási terv
VT.	Verstisztázati füzet
ZC.	Zöld Codex

Címmutató

A jelen címmutató tartalmában, terjedelmében és funkciójában is különbözik a *Verscímváltozatok áttekintése betűrendben és szövegidentitások szerint* című táblázatos összefoglalástól, amely az Eredmények című rész első fejezetét alkotja. Míg az a *táblázat* a szövegforrások és verslisták címanyagának teljességre törekvő *áttekintése és rendszerezése* kíván lenni, elsősorban a Dokumentáció című rész feldolgozására építve, viszszerkeszthető formában, addig a jelen betűrendes lista *hagyományos mutató*, amely a szöveges fejezetekben található mű-, kötet-, gyűjtemény- és lajstromcímek *előfordulási helyeit adja meg*. A két rész közötti átjárást az biztosítja, hogy a jelen mutatóban félkövérrel jelezzük azon oldalakat, amelyeken az Eredmények című rész táblázataiban előfordul a szöveges részekben is megtalálható cím, vagyis amelyeken összegző információ található egy adott szövegidentitásról. A szöveges részekben nem szereplő, de a szövegidentitások táblázatába felvett címek ugyancsak megtalálhatóak e mutatóban, szintén félkövér oldalszámmal.

[A' Babérvevessző] **528, 599, 683**

A' Bagoly, és a' Kótsag 84, 149, 161, 208

A' bátortalan Szerelmes [Remény's kétség...] 179, 204, 205, 211, 249, 265, 266, 273, 275–279, 326, **528, 651, 688**

A' bátortalan Szerelmes [Te csendes éjnek ...] 265, 266, 273, **550, 651, 688**

A' Békekötésre (~A' Békeségről) 261, 266, 270, **569, 623, 685**

A' Békekesség (~A' Békeségről) 135, 136, 138, **528, 581, 683**

A Békekesség [I.] (kétes hitelű) **575**

A' Békekesség és a' Hadi érdem 243, 322, **551, 645, 688**

[A' Békételenkedő] 335, **528, 642, 692**

A' Betsület's a' Szerelem **528, 619, 685**

A' Boldogság **528, 635, 691**

A Bor Ital mellett (Csokonainak tulajdonított) 168, **615**

[A' Borbély Granariumára] 337, **529, 640, 687**

A' Búkergető **529, 637, 691**

A' búkkal küszködő **529, 589, 684**

A' Dél 58, 108, 122, 140, **529, 664, 683**

A Diétai Magyar Múzsza dokumentumai (Jelentés, 1796. december 15.) 170, 171

A' Ditsőség' Triumfja **529, 603, 690**

A' Ditsőség' Triumfusa 156, **529, 603, 690**

- A' Dorottya' Kínjai 282, **529, 628, 686**
- A' Dugonits' Oszlopa 37, 38, 40, 51, 86, 90, 145, 220, 321, 329, **529, 613–614, 684**
- A' Duna' Nimfája **529, 625, 691**
- A' Fársáng' Bútsúszavai **529, 595, 681**
- A' Fársáng' Bútsúzó Szavai 54, 93, **529, 595, 681**
- A' fekete Pecsét 256, **530, 622, 685**
- A' feléledt Pásztor 82, **530, 673–674, 684**
- A' félénk Szerelem 156, **530, 600, 690**
- A' Feredés 48, 83, 89, 99–101, 145, 216, 261, 271–273, 288, 291, 328, **530, 596, 682**
- [A fiatal Remény] 336, **530, 642, 687**
- A' fogadástétel **530, 635, 691**
- A' Fő Tiszteletű, Méltóságú, és Tekintetű Rendekhez a' Diétai Múzsza **552–553, 675, 683**
- A' földindulás 58, 68, 107, 122, **530, 662, 682**
- [A' Fösvény] 58, 107, 116, 117, 121, 124, 130–132, **530, 658, 682**
- A' Figefa és Mondolafa 95
- A' Füredi parton 247, 283, **530, 676–677, 686**
- A Gazdag (~Eggy Gazdag, ~Mídás) 58, 107, 122, **530, 582, 682**
- A' Gratziaák 217, 224, 231–233
- A gyűjteményes kiadás dokumentumai (Előfizetési felhívás, 1800. december 15.) 220, 223–225, 229, 230, 232, 243, 246, 248
- A' háborús Zivatar **539, 597, 690**
- A' Had 69, 107, 176, **531, 675–676, 682**
- A' Hadról 58, 114, 121, 124, 128, **531, 675–676, 682**
- A' Hafiz' sirhalmá 313, **531, 639, 691**
- A' hajókázó Ámor **531, 638, 687**
- A' Haza' Templomának Örömnapja 196, 220, 222, **531, 627, 686**
- A' Heszperi Méhes' története 337, **531, 635, 693**
- A' Hévség **542, 667, 682**
- A' Hír 58, 68, 108, 137, 138, **531, 606, 683**
- A' híres Rátz Sámuel Úrhoz 162, 334, **531, 594, 681**
- A' Hirről 135, **531, 606, 683**
- A' híves Estve (Csokonainak tulajdonított) 168, **587**
- [A' Hízelkedő] **531, 638, 687**
- [A' Jázminok] **531, 599, 683**
- A Kalmár (kétes hitelű) **579**
- A' keserű édesség 30, 272, **531, 647, 691**
- A' Kétségbe esés 337, **531, 655–656, 693**
- A' kevély 58, 68, 107, 122, 140, **532, 662, 682**
- A' korán megtisztelt virtus **552–553, 675, 683**
- A' Leánykákhoz **547, 666, 682**
- A' Legatus 102, 140, 157, **551–552, 667–668, 681**
- A' legédesebb Méz **533, 672, 682**
- A Lilla és a Dorottya dokumentumai (Előfizetési felhívás, 1802. augusztus 15.) 248, 273, 274, 277, 289, 300, 308
- [A LILLA első dala prózában] (~Gróf Erdődyné Ó Nagyságához) 202, **552**
- A' madár a' szabadságba 95, **532, 597, 690**

- A' Magánosságához **532, 627, 688**
A' Magyar Gavallér 68, 108, **549, 663, 683**
A' Magyar Orpheushoz 336, **532, 645, 688**
A' Magyarokhoz **532, 639, 691**
A' matska és a' sajt 95, **532, 597, 690**
A' megivott Ámor 93, **532, 590, 682**
[A' Méh és Ámor] 158, **532, 673, 683**
A' Méhekhez **533, 672, 682**
A' méla Tempefői 48, 149, 159
A' Mentség 152
[A mezei gyönyörűségről, I. töredék] 164, **532, 594, 690**
[A mezei gyönyörűségről, II. töredék] (Csokonainak tulajdonított) 164, **594**
A' Méz' méze 95, **533, 672, 682**
A' Mező (Csokonainak tulajdonított) **584**
A' Milton' Elvesztett Paraditsemáról (kétes hitelű) 162, **609**
A' mostani háborúban vitézkedő Magyarokhoz 173, **533, 616, 685**
A' Múzsához 325, **533, 653, 689**
A Muzsikális Gyűjtemény dokumentuma 303, 304, 311
A' muzsikáló Szépség 282, **533, 640, 691**
A' N. Mélt. Gróf SZÉCSÉNYI FERENTZ Ő Exc. ja' Nemzeti Könyvtárjára, mely hozzám KULTSÁR ÚR által érkezett 326, **533, 653, 689**
A' Nap' Innepe **533, 642–643, 688**
A' Nemes Magyarságnak felülésére 220, 334, **533, 619, 685**
A' Nyár 58, 68, 108, 122, 140, **534, 665, 683**
A' Nyár. Canzonetta 153
A' Palatinusné' halálára [I.] 320, 331, **534, 643, 688**
[A' Palatinusné' halálára II.] 320, 331, **534, 643, 688**
A' Pásztor Király 71, 82, 95, 207, 230
A' Párt Ütő 58, 122, 141, **534, 585, 683**
A' patyolat 47, 48, 50, 51, 53, 55, 88, 89, 99–101, 209, 322, **534, 596, 682**
A' Pendelbergai Vár formájának és megvételének leírása (Csokonainak tulajdonított) 169, **614**
A' Pillangó és a' Méh 84, 149, 161
A' Pillangóhoz 201, 202, 264, 277–279, 281, 283, 287, 300, 302, 309, **534, 650, 688**
A' pillantó Szemek **536, 672, 682**
A' Poétai fel vidulás (kétes hitelű) **574**
A' Poétákban lakó Istenség 50, 51, 92, **534, 671, 681**
A' Poétáknak nem kell kints, tsak edgy friss kert 118, 124, **534, 659–660**
A Poéta leg kisebbért is meg haragszik (kétes hitelű) **578**
A Poéta tsak gyönyörködni szeret nem kíván ő semmit egyebet 58, 118, 121, 124, 142, 173, **534, 659–660, 682**
A' Reggel 58–61, 108, 115, 122, 126–128, 140, 146, **535, 585–586, 683**
A' Reggelről (Csokonainak tulajdonított) 168, **586–587**
A' Reményhez 281, 282, 284, 285, 300–303, 309, **535, 650, 688**
[A' Reménység] **535, 604, 684**

- A' Ró'sa (Csokonainak tulajdonított) **583**
- A' rózsza 68, **535, 598–599, 683**
- A' Rózsabimbóhoz 281, **551, 676, 685**
- A' rövid Nap, 's hosszú Éj 59, 89, 115, 122, 140, 141, 145, **535, 579–580, 682**
- A' semminél több valami 51, 80, 95, 330, **559, 613, 684**
- A' Sütés (Csokonainak tulajdonított) 169, **602**
- A' Szabadságfához (Schweizer Nótá) 178, 179, 185, 187, 195, 198–203, 206, 277, 323, 335, **535, 648, 688**
- A' Szabadság. Nitzéhez egy Kánzonetta 153, **535, 608, 690**
- A' Szabadulás 51, 52, 95, 156, **535, 608, 690**
- A' számár és a' szarvas 149, 161
- A' Szamócza 307, **535, 620, 691**
- A Szarándok Bézából 54, 149, 159, 166, **535, 588, 690**
- A' szárazság és az el hagyatott Szerelmes (kétes hitelű) 165, **605**
- A' Szélhez 316, **536, 651, 689**
- A' Szélvész. Chloë és Dámon 166, **536, 600, 693**
- A' szép szemek **536, 672, 682**
- A' Szépek' Szépe 82, 86, 88, 91, 103–105, 145, 281, **536, 668–669, 681**
- A' Szeplő 311, 328, **536, 637, 691**
- A' szépség **536, 598, 683**
- A' Szépség' ereje a' bajnoki szíven 220, 334, **536, 639, 687**
- A' Szerelemföltöség 155
- A' Szerelem' tilalma **536, 641, 692**
- A' Szerelmesnek gyötrelmeiről 243, 246
- A' szerelmes szemek 50, 51, 92, **536, 672, 682**
- A szerelmes vitézhez 166, **536, 588, 693**
- A' szerentse 107, **536, 661, 682**
- A szerentse változó 58, 122, 140, **536, 661, 682**
- A' színesség 107, **558, 577, 682**
- [A' szomatori templomra készített felülírások] 337, **537, 646, 688**
- A' szökevény Ámor 38, 46, 50, 54–56, 70, 71, 73–76, 78, 96, 110, 207, **537, 605, 685**
- A' Tanács 152
- A' Tanúnak hívott Liget 95, 281, **537, 670, 681**
- A' Tántz 149, 153, 156
- A' Tavasz 270–272, 291, 307, **537, 636, 692**
- A' Tavasz. Canzonetta 153
- A' Tavasz. Festő versezet Kleist' német munkáiból 217, 224, 231, 232, 236, 241–243, 246, 248, **537, 644, 688**
- A' Tavasz (kötet) 218, 220, 228, 237–246, 248, 250, 253
- A' Tavasz dokumentumai (Előfizetési felhívás, 1802. február 20.) 195, 220, 235–241, 244–248, 253, 274, 277, 309
- A' Tavaszhoz 93, **537, 601, 685**
- [A' Távollétel] **537, 598, 683**
- A' távolról kínzó 92, **537, 670, 681**
- A' Tél 58, 68, 108, 122, 140, **537, 664, 683**
- A' Tél [I.] (Csokonainak tulajdonított) **583**
- A' tengeri háború 68, 114, **537, 661, 682**
- A Tengeri Zivatar 58, 107, 122, **537, 661, 682**

A' Tihanyi Ekhóhoz **530, 676–677, 686**
 A' Tolvaj Isten 169, **537, 612, 693**
 A' Tsendes Élet. A' Kleist' Odáji közül **562, 646, 687**
 A' Tsókok 63, 149, 159, 242
 A' Tziklops 64, 150, 152, 156, **538, 677, 690**
 A' Varázssíp (Zauberflöte) 63, 148, 159, 161, 182, 230, 232
 A' Vatsora. Fabullhoz 95, 320, **538, 597, 682**
 A' versengő érzékenységek 94, 266, **541, 671, 682**
 A' Versszépítő 93, **538, 666, 682**
 A' vidám természetű poéta 82, 86, 87, 91, 103, 104, 140, 141, 145, 146, 281, **538, 669, 681**
 A' Víg Poéta (Csokonainak tulajdonított) 168, **586**
 A' Viola [A' kis viola...] 68, **538, 598, 683**
 A' Viola [Illatoztasd kebledet...] 82, 88, **538, 591, 682**
 A virtus leg bátorságosabb kő fal (kétes hitelű) **680**
 A' vitézkedő Magyarokhoz 329, **533, 616, 685**
 [A' Vityilló] **539, 633, 691**
 A' Vízital 51, 90, **539, 610, 684**
 A' Zivatar 152, 155, 156, **539, 597, 690**
 Ad Serenissimum Archiducem 164, 329, **539, 614, 684**
 Aetas senilis (kétes hitelű) 138, **678**
 Ajánlás 284, 309, **539, 649, 689**
 Ajánlás a Diétai Magyar Múzsában 171
 Ajánlás a Lillában 269, 289
 Ajánlás a Muzsikális Gyűjteményben 304

Ajánló Tsók 149, 159, **539, 604–605, 690**
 Ákhilles Stzírusban 95, 230
 Alkalmazosságra írt versek (kötet) 52, 79, 180, 189, 190, 197, 198, 204, 215, 219, 239, 319, 320, 324, 329–334, 338
 Alkalmazosságra írt versek első tervezete (lajstrom) 189, 190, 192, 205, 211, 330, 332
 Alkalmazosságra írt versek harmadik tervezete (lajstrom) 189–192, 332, 333
 Alkalmazosságra írt versek második tervezete (lajstrom) 189–191, 332, 333
 Alku **551, 621, 686**
 Álomlátás **539, 639, 692**
 Amaryllis 189, 190, 303, 317, 333, 334
 Amintás 54, 63, 95, 110, 149, 217, 230, 232
 Amint és Laura a' fák között 92, **539, 598, 684**
 Ámor (Guarini után) 308, **532, 673, 683**
 Anakreoni Dalok (kötet) 30, 92, 93, 180, 209, 210, 215, 219, 239, 263, 300, 304–314, 322–324, 332
 Anakreon 's Ovid, 691 336, **539, 623, 691**
 Angélika 50, 53–56, 69, 93, 95, 98, 173, 174, 176
 Ánglus andalgás 243
 [Antal napjára] 337, **539, 634, 686**
 Apum pugnae descriptio (kétes hitelű) **580**
 [Aranka Györgyhöz] 156, 164, **539, 602, 690**
 Árpád 337, **539, 655, 689**
 Asztali dal **540, 599, 684**

- Az 1741-diki Diéta 69, 173, 177, **540, 617, 685**
- Az Álom 58, 107, 109, 114, 121, 124, 140, **540, 658–659, 682**
- Az Álom le írása (kétes hitelű) **574**
- Az Álomhoz **540, 636, 691**
- Az alvó Lilla felett **540, 618, 691**
- Az alvó Lillára (Csokonainak tulajdonított) 338, **618**
- Az Anákreoni Versek 92, 140, 256, 322, **540, 666–667, 684**
- [Az arany idő. Tassóból] **540, 615, 693**
- [Az Aranysujtásos nadrág] 337, **540, 630, 686**
- Az Aratás (Csokonainak tulajdonított) **583**
- [Az ártatlan, látod, hogy elnyomatatik...] 164, **540, 612, 692**
- Az Árvíz (~Az Árvízről) 58, 108, 124, 135, 136, 138, **540, 581, 683**
- Az Éj és a' Tsillagok 88, 257, 281, **540, 673, 682**
- Az Éjnek Istenihez 265, 266, 273, **528, 651, 688**
- Az Ekhóhoz 30, 97, 99, **541, 666, 684**
- Az Elegyes Munkák dokumentuma (Jelentés, 1794. október 21.) 40, 105, 153, 177
- Az eleven Rózsához 247, **548, 630–631, 686**
- Az elhagyatott Dídó 63, 148, 151, 156, 230
- Az elmátrónásodott Dóris 210, 211, **541, 643, 688**
- Az Elmenetel 94, 156, **541, 600, 685**
- [Az elragadt Szív] **541, 599, 683**
- Az elragadtatott [érzékenységek] 209, **541, 671, 682**
- Az elragadtatott hajfűrt (nem ismert) 217, 224, 231, 232
- Az elszántt Szerető **563, 647, 687**
- Az Eltávozás (~Az elválás) 266, 267, 270–272, 308, **541, 625, 689**
- Az eltévedt Lélek 266, **541, 636, 691**
- [Az elválás reggelén] **541, 637, 687**
- Az Ember gyűlölő 58, 110, 122, 138, 140, **541, 582, 682**
- Az Ember; a' Poézis' első Tárgya **541, 644, 688**
- [Az emberi nemem...] (Csokonainak tulajdonított) **609**
- Az Emberiség 's a' Szeretet **544, 631, 685**
- Az emésztő tűz 92, 263, **542, 667, 682**
- [Az én Barátomném D. A. Quodlibetjére] 336, **542, 638, 687**
- Az én Életem (nem ismert) 64, 150, 162, **600–601**
- Az én Poézisom' természete 281, **538, 669, 681**
- Az én tzímerem 335, **542, 622, 685**
- Az én Vagyonom 68, 142, 173, 175, 176, **534, 659–660, 682**
- Az Esküvés **542, 620, 691**
- Az Estikék 336, **542, 646, 692**
- Az Estve 28, 30, 58, 107, 109, 116, 117, 121, 124, 130–132, 140, **542, 658, 682**
- Az Estvéhez [Csendes Este...] 261, 282, 283, **542, 640, 687**
- Az Estvéhez [Jövel felénk...] 164, 282, **542, 612, 692**
- Az Estvének le írása (kétes hitelű) 117, **574**
- Az Esztendő' IV Szakassza 95, **542, 605, 690**

Az Igazság' Diadalma (~Mantua)
224, 232, 233, **542, 634, 687**

Az istenek osztozása (Csokonainak tulajdonított) 169, **587**

Az Istennek hatalmáról (kétes hitelű) 138, **678**

Az Ódák dokumentuma 328

Az Otahajta 38, 39, 42, 51, 52, 56, 73, 76–79, 95, 146, 207, 322, **543, 615, 684**

Az Öreg ember (Csokonainak tulajdonított) **583**

Az Ősz 58, 68, 108, 122, 140, 173, **543, 665, 683**

Az Ősz [I.] (Csokonainak tulajdonított) **583**

Az ősz Laudonra **543, 585, 682**

Az özvegy Karnyóné 's két Szeleburdiak 14, 23

Az utolsó szerentsétlenség 194, 269, 270, 272, 290, **543, 654, 689**

Bacchus Phoebus 336, **543, 619, 691**

Bácsmegyey' Leveleire 294, **543, 640, 692**

Bakhushoz **543, 630, 692**

[Bakkhuszhoz. Inscriptio] 68–70, 103, 158, **543, 612, 684**

Bálint napja 337, **543, 618, 685**

[Bár az Ég búsulva néz is...] 165, **543, 588, 692**

Barátomhoz 307, **543, 635, 691**

Barátomnak 267, 307, 308, **543, 619–620, 685**

Barátságos bútsúvétel 58, 68, 107, 122, 126, 140, **543, 582–583, 682**

Bartachomyomachia vagy Békaegérhartz 64, 158, 161, 169, 217, 224, 232, 233, **544, 592, 681**

Belgrádra **544, 585, 681**

[Bellóna dárdával...] 337, **544, 641, 689**

Bene qui latuit, bene vixit (kétes hitelű) **579**

Bolond a' ki nem szeret **544, 631, 685**

Broughton Religiói Lexiconára 64, 162, **544, 594, 681**

Búcsúvétel 270, 271, **544, 625, 691**

Bútsú a' Magyar Múzákától 54, 73, 74, 76, 207, **545, 615, 684**

Bútsúzás egy Lyánkától **545, 648, 688**

Bútsúzik az Attya a' Leánytól (Csokonainak tulajdonított) **584**

[Camillo Molza grófnak] 157, **545, 603, 684**

Carmen inaugurale 164, **545, 606, 683**

Chloé Dafnishoz **545, 603, 684**

Constantzinápolly (~Kontsantzínápolly) 58, 107, 109, 121, 128, 140, **545, 660, 682**

Convassatum Quid (kéziratkötet) 28–30, 90, 92–94, 139–141, 144–146, 156, 208, 215

Cultura 160, 282

Czigány 58, 60, 121, 133, 134, **545, 577, 682**

Czindery' sírja felett **545, 626, 686**

[Csendesítsd szíved háborúját...] 336, **545, 620, 692**

Dafnis (nem ismert) 162, 163

Dafnis a' Hajnalhoz **546, 603, 684**

Dafnis Hajnalkor **546, 603, 684**

[Dalok az Endimionból] 337, **546, 657, 693**

- Daphne. Egy Idillium a' Pópéi közül 329, 331, **546, 677, 688**
- D[ebreceni] Magyar Psyche 172
- [Dedicatio Gr. Széchényinéhez] 180, 196, 200, 202, 244, 269, **546, 648, 688**
- Degeneres animos timor arguit (kétes hitelű) **580**
- Déli Aggodalom 281, **529, 664, 683**
- Diétai Magyar Múzsza (kötet) 29, 30, 32, 37, 57, 61, 67, 69–72, 79, 86–88, 90, 93, 94, 96, 97, 101, 102, 106, 130, 137, 142, 144, 145, 147, 163, 169–178, 181, 188, 206–209, 212, 215, 220, 222, 237, 238, 240, 259, 260, 322, 324, 325, 335
- Dido Aeneástól való bútsúzása (kétes hitelű) **581**
- Doctorandus 71
- Dórishoz **546, 641, 692**
- Dorottya, vagyis a' dámák' diadalma a' Fárságon 185, 186, 188, 197, 217, 218, 224, 225, 228, 232–233, 236, 238, 246–251, 274, 278, 292, 295, 298, 309, **546, 632, 686**
- Dr. Földi' Sírhalma felett **547, 644, 688**
- Dr. Földiről egy Töredék 216, 330, **547, 636, 687**
- Dugonitsra 257, 335, **547, 633, 691**
- Dum in dubio est animus, paulo momento huc et illuc impellitur (kétes hitelű) **576**
- Édes Keserűség 261, 281, **567, 674, 690**
- Édes rabság 93, **547, 666, 682**
- Edgy barát Epitháphiuma (kétes hitelű) 138, **678**
- Edgy Vén Asszonyrol 62–67, 138, 150, **547, 677, 683**
- Egy Angyalhoz 335, **547, 619, 685**
- Egy Bétsi Magyar Gavallér (~Be kedves napjaim) 94, 209, **547, 608, 684**
- [Egy eltörött vasmatskára] **548, 638, 687**
- Egy fiatal házosúlandónak habozása **548, 634, 687**
- Egy Fösvénynek le írása (kétes hitelű) 117, **574**
- Egy háládatlanhoz **548, 631, 686**
- Egy kesergő magyar 93, 94, 325, **548, 589, 681**
- Egy kétségsébe esett maga gyilkosa (~A' Német Lyány' Notája) 87, 209, **548, 611, 684**
- Egy kies kert le írása (kétes hitelű) **574**
- Egy Rózsához 261, 262, 282, 283, 336, **548, 630–631, 686**
- Egy szerentsétlen Léleknek az égis való fel-emelkedése 162, 194, 195, 198, **548, 600–601, 681**
- Egy Tulipánthoz **548, 676, 685**
- Egy Város le írása (kétes hitelű) **575**
- Egy vén fának árnyékában régen szenvedő Rózsafa (~A' Rósa a' vén fa alatt) 209, 335, **549, 625, 692**
- Egyedül a tudományok teszik halhatatlanná az embert kivált a' Poësis (kétes hitelű) 114, **575**
- Eggy Magyar Gavallér 122, 123, **549, 663, 683**
- Eggy Magyar Úrhoz 's Tudóshoz küldött levélnek Töredéke (~Exin' sole mihi placuere cacumina) 182, **549, 594, 682**

Eggy orvosnak sírverse, **549, 616, 685**

Elizához. Kleist' Purgomái közül 242, **549, 646, 688**

[Élj vigan érdemeddel...] 166, **549, 604, 692**

Első Darab maradványai (kéziratkötet) 38–40, 43, 45–56, 59, 60, 62, 67, 68, 70–86, 93–101, 106, 108, 139, 141, 145–149, 151, 157, 159, 207, 212, 215, 256, 259, 260

Első Darab tartalomjegyzéke (lajstrom) 49–56, 59, 60, 62, 67, 70–73, 75, 76, 79–86, 93–101, 106, 145–149, 151, 157, 159, 169, 173–177, 207, 212, 215, 232, 259, 260, 322–325, 329

Első katalógus (lajstrom) 37–73, 78–82, 86, 87, 93, 95, 97–101, 106–108, 135, 142, 146, 148–153, 156–165, 169, 174, 176–178, 181, 197, 212, 231, 233, 254, 259, 260, 280–283, 285, 322

Első számvetés (lajstrom) 44, 45, 56, 57, 61–72, 107, 108, 115, 120, 127–129, 133, 135, 137, 138, 141, 142, 146, 148–151, 159, 176

Első Szerelemérzés 94, **549, 669–670, 681**

Endimion 63, 148, 151

Ének a' Tavaszhoz **537, 601, 685**

Epigramma Leonorához 337, **550, 647, 693**

Erdődi Lajoshoz 197, 198, 217, 332, **550, 645, 688**

Értekezés az Epopoéről 191

Esdeklő biztatás 93, 140, 323, **550, 590, 685**

Eurydicéhez 179, 204, 205, 211, 249, 265, 266, 273, 275–279, **550, 651, 688**

[Éva napra] 337, **550, 652, 689**

Exundatio aquarum (kétes hitelű) **578**

[Falataimat elegyes bor hajtással...] 166, **550, 611, 693**

Fazekas druszának **550, 656, 689**
Felvidulás 94, 140, 325, **551, 589, 681**

I. Ferentz Tsászár Születése' Napjára 152

Ferentz napjára hamarjába készítettett versek (Csokonainak tulajdonított) **583**

Fillis Dámonhoz. Kleist' Daljai közül **551, 641, 688**

Fillishez **551, 643, 692**

Forma venusta perit (kétes hitelű) 124, **579**

Fő Tiszteletű és Méltóságú Póka-teleki Kondé Miklós ó Nagyságnak tiszteletére 243, **551, 645, 688**

Főhadnagy Fazekas Úrhoz 338, **550, 656, 689**

[Földi Rózsa] 41, 42, 45, 56, 63, 67, 70, 146, 149, 156, 160, 197, 218, 261, 281, 282, **551, 676, 685**

Fragmenta [A' félénk Szerető] 140, **530, 600, 690**

Fulmen describitur (kétes hitelű) **578**

[Furtsa alku] **551, 621, 686**

Futtába' készült versetskék 102, 164, **551–552, 667–668, 681**

Galatée 63, 148, 151

Generál Hoche halálára 330, **552, 622, 686**

Genus irritabile Vatum (kétes hitelű) 138, **678**

[Georgicon] 217, 224–226, 231–236,
239, 274, 323, **552, 647–648, 687**
Gerson 194, 199
Gloria calcar habet [I.] (kétes hite-
lű) 124, **577**
Gloria calcar habet [II.] (kétes hi-
telű) 124, **577**
Görög Úrhoz 200, 327, 331, 332,
552, 642, 688
[Gr. Szétsényi Ferencz Ő Excel-
lentiájához] 181, 196, 201, 202,
323, 335, **552, 649, 688**
Gróf Erdődyne Ő Nagyságához 201,
202, 269, 277, 279, **552, 651, 688**
Gróf Károly Jó'sef Úrnak 64, 160,
164, **552–553, 675, 683**
[Gyöngyöm, gyöngy violám...] (ké-
tes hitelű) 338, **657**
Győri József jegyzéke (lajstrom) 26,
85, 86, 108
[Gyözödelmi pompát...] (Csokonai-
nak tulajdonított) **608**
[Ha életem gond bú borítja...] 337,
553, 657, 693
Habozás 270, 281, 282, **567, 675,**
690
Hadi Dal (nem ismert) 54
Háláének a' Vénus' oltáránál 265,
553, 621, 691
[Halál! ez az a' szó...] (Csokonai-
nak tulajdonított) **609**
Halotti versek 190, 192, 333, 334,
338, **553, 656, 689**
Hány a' grátzia? 94, 320, **553, 608,**
684
Három vers másolata (kéziratkö-
tet) 136, 137

Haud facile emergunt, quorum
virtutibus obstat res angusta
domi (kétes hitelű) **576**
Házasodj meg: mert rosszszúl jársz
568, 591–592, 681
[Hencse, Hencse, mily szerencse...]
(kétes hitelű) 338, **628**
Herkules Ámort görbült Vállal
tartván. J. Secundus után
(~Herkules és Ámor) 76, 77, 207,
554, 588, 685
[Hímenhez] **554, 638, 687**
Himfyhez 188, 189, 204, 205, 211,
278, **554, 649, 689**
Hív Pásztor (nem ismert) 64, 150
Hívása a' Múzsának **556, 587, 683**
[Hogy elmentem Gigébe...] (kétes
hitelű) 338, **633**
[Horváth Ádám neve napjára] 336,
554, 635, 687
[Horváth Ádámmal] 63, 148, 160,
213, **554, 591, 681**
Hunyadi Ferentzhez (~Püspök-
höz) 63, 148, 160, 198–200, 205,
208, 209, **555, 611, 683**
Hyemis descriptio (kétes hitelű)
580
[Ifjúság 's Szerelem] **555, 599, 684**
[Igyunk] **555, 600, 684**
Impedit ira animum (kétes hitelű)
578
[Impromptu egy cseresznyefa levelet
rágó hernyóra] **555, 638, 687**
In com[item] Pálffy 164, **555, 593,**
690
Invidus (kétes hitelű) **578**
[Izenget már valahára...] 335, **555,**
645, 692
Ízis és Oziris 181, 196, 329, **555,**
627, 686

[Jaj hogy szenvedek...] 164, **555, 600, 690**

Jegyzések és Értekezések az Anakreoni Dalokra 310–314

Jegyzetek az állati nemi ösztönről 244

[Jer, óh asszonyi rend...] (Csokonainak tulajdonított) **609**

Jósepha Kisasszonhoz 330, **555, 633, 686**

Jöszte Poétának **556, 587–588, 683**

Jövendőlés az első Oskoláról, A' Somogyban (~Hát Múzsáknak szentelt) 209, **556, 633, 686**

[Juliánna Napra Köszöntő] 337, **556, 614, 686**

[Kata napra] 337, **556, 634, 691**

Kései címjegyzék (lajstrom) 164, 189–191, 335

Keser'édess 30, **531, 647, 691**

Két szerelmes Dalja 257, 258, **567, 674, 684**

Két Szerető' dalja 87, 257, 258, 266, **567, 674, 684**

Kézírásban lévő Munkátskáimnak megnevezése (lajstrom) 152, 220–222, 229–232

Kéziratcsomók jegyzékei (lajstrom) 74, 75, 85, 86, 139, 165, 179, 180, 188, 192–197, 199–201, 203–218, 249, 256, 258–263, 278, 280–283, 306–308, 319–324, 326, 329–336

Kéziratcsomók leltárlapjai (lajstrom) 165, 190, 191, 208, 337

Kéziratjegyzék-töredék (lajstrom) 188, 249

Kifakadás **556, 630, 686**

Kiss Imre jegyzéke (lajstrom) 26, 108

Kottás kiadás (kötet) (~Muzsikális Gyűjtemény) 271, 286, 287, 300–305, 308, 310

Kovátsi út 102, 140, **551–552, 667–668, 681**

Köszöntő 255, 270, 271, **557, 624, 686**

Kötegmарadványok leltára (lajstrom) 191, 192, 337

[Krisztina napra] 242, 243, 337, **557, 628, 686**

Lantomtól bútsúvétel 165, **557, 615, 684**

Látás 173, **557, 617, 685**

Lengyel Josef Senior Urnak neve napjára a Collegiumban 165, **557, 613, 684**

Léthe 242, 336, **557, 646, 692**

Levél Aranka Györgynek, 1798. augusztus 4. 222

Levél Barkassy Jánosnak, 1802. február 15. 236, 244, 245, 248

Levél Csokonai Józsefnek, 1801. július 19. 227

Levél Erdődy Zsigmondnének, 1802. július 202, 263, 273, 277–279

Levél Erdődy Zsigmondnének, 1803. május 19. 278, 289, 291, 292

Levél Festetics Györgynek, 1800. december 19. 225, 230–233, 248

Levél Festetics Györgynek, 1802. január 10. 224, 229, 233–235

Levél Festetics Györgynek, 1803. április 27. 316, 317

Levél Festetics Györgynek, 1803. július 17. 316, 318

Levél Gáspár Pálnak, 1795. augusztus 18. 38, 39

- Levél Johann Christian Engelnek, 1803. április 27. 311
- Levél Kazinczy Ferencnek, 1803. február 28.–március 1. 310
- Levél Kazinczy Ferencnek, 1803. március 15. 242, 250, 315
- Levél Kazinczy Ferencnek, 1804. február 14. 285, 292, 303–305
- Levél Kazinczy Ferencnek, 1804. június 12. 252
- Levél Kazinczy Ferencnek, 1804. június 14. 252, 293, 313
- Levél Koháry Ferencnek, 1797. november 8. 196, 198, 220–223
- Levél Kőrösi Jánosnak, 1801. szeptember 26. 227–229
- Levél Kultsár Istvánnak, 1803. január 19. 290
- Levél Márton Józsefnek, 1801. május 19. 226, 230–232
- Levél Nagy Gábornak, 1801. szeptember 26. 227–229, 232, 235
- Levél Nagy Gábornak, 1804. január 22. 252
- Levél Orczy Lászlónak, 1797. november 8. 196, 198, 220–223, 232, 235
- Levél öt könyvnyomtatónak, 1803. március 1. 250, 251
- Levél Puky Istvánnak, 1801. január 13. (és 1800. december 20.) 225, 226
- Levél Puky Istvánnak, 1801. szeptember 26. 227, 228, 238
- Levél Rhédey Ferencnek, 1803. október–november 234, 247, 251, 292
- Levél Schedius Lajosnak, 1795. július 9. 39, 46
- Levél Széchényi Ferencnek, 1798. január 23. 222
- Levél Széchényi Ferencnek, 1802. január 9. 196–199, 202, 235
- Levél Széchényi Ferencnek, 1802. február 13. 202, 230–232, 236, 237, 239, 244, 245
- Levél Széchényi Ferencnek, 1803. január 19. 249
- Levél Széchényi Ferencnének, 1802. február 16. 202, 236, 244
- Levél Széchényi Ferencnének, 1803. január 19. 249
- Levél Vay Miklósnak, 1803. május 28. 316
- Libertas optima rerum [Bár probálly...] (kétes hitelű) **578**
- Libertas optima rerum [Ne kerkedj...] (kétes hitelű) 138, **678**
- Libertas optima rerum [Szép Szabadság...] (~A' Szabadság) 58, 122, 124, 141, **557, 578, 682**
- Lilla (kötet) 21, 30, 87, 92–95, 145, 179, 202–205, 209, 210, 217–219, 236, 238, 239, 248, 249, 253, 254, 257, 260–267, 269, 270, 273–275, 277–280, 282, 283, 285–301, 303, 305–309, 311, 319, 322–324, 326–328, 332
- Lilla első tervezete (lajstrom) 258, 260–263, 266, 270, 273–275, 278, 279, 286, 291, 306–309, 322, 324
- Lilla harmadik tervezete (lajstrom) 258, 264–272, 274, 278, 279, 286–288, 290, 291, 308, 309, 326
- Lilla második tervezete (lajstrom) 258, 263, 266, 270, 273, 274, 278, 279, 286, 291, 309
- Lilla nyomdai kézirat (kéziratkötet) 264, 270–275, 278, 279, 286–291, 296, 297
- Lilla' Búcsúzálogiai 201, 202, 269, 270, 272, 290, **558, 652, 689**

Lillához [Leányka! hű szerelmem...] 307, **550, 590, 685**

Lillához [Lillám! elég csak egy szó...] 261, 308, **558, 624, 691**

Lillához, távollétemben 264, **558, 621, 686**

Lillához. A' Kleist' Rapszódiai kö-
zül **558, 641, 688**

Lillám' Szácskája **564, 624, 685**

Lótsere 337, **558, 637, 687**

Lugossy József-gyűjtemény (kéz-
iratkötet) 84–88, 90–94, 100,
141, 144, 157, 207, 208, 215, 257,
258

Lurida sub dulci melle venena la-
tent [Most bárány képedet...] (kétes hitelű) **577**

Lurida sub dulci melle venena la-
tent [Vélnéd...] 58, 121, 124,
558, 577, 682

Magna servitus est magna fortuna
(kétes hitelű) **576**

Magyar! Hajnal hasad! 58, 68, 107,
122, 126, 127, **558, 663, 683**

[Makó Mihály neve napjára] 166,
558, 610, 683

Mária Terésia' Neve Napjára 152

Mária Terésia' Születése' Napjára
152

Marosvásárhelyi gondolatok **559,**
629, 686

[Már se hintó már se szánka...] 256, 335, **558, 626, 686**

Márton József szótárának doku-
mentumai 224, 304

[Második emberkort...] 336, **559,**
632, 692

Második számvetés (lajstrom) 45,
52, 56, 57, 67–70, 77–79, 137, 142,
146, 174–176

[Mátyási József Úrnak] **559, 613,**
684

Még egyszer Lillához 281–283, 336,
559, 626, 687

Megkérlelés 256, **559, 624, 691**

Megkövetés 282, **559, 652, 691**

[Melitesz Rozáliához] 96, 164, **559,**
605, 692

Mélt. Gróf Festetics György ő Nagy-
ságára A' Hadi Oskoláról 315–
319, 326, **560, 649, 689**

Méltóságos királyi tanácsos Som-
ssich Lázár Úr' ódája méltósá-
gos Rhédey Lajos ts. kir. kama-
rás ő nagyságához 315–318, 338,
559, 654, 689

[Melly emberre születtekor...] 336,
560, 632, 692

Metasztázio' Sonettje a' Venetziái
Dámákhöz 153

[Midőn iszom borotskát...] 335,
560, 641, 692

Miért ne innánk? 93, **560, 602, 685**

[Míg nálatok itt múlatok...] 165,
560, 587, 692

Mihály-napi Álom 337, **560, 629,**
686

Mindég a' pintze bor körül (kétes
hitelű) 138, **678**

Mindég közel van a' Halál 58, 107,
121, 166, **560, 659, 682**

Minden szerelmes katona 51, 86,
90, 98, 99, 162, 169, **560, 614,**
684

Mindenütt a' Halál **560, 659, 682**

[Mint a' meg vénhedt fa...] (Csoko-
nainak tulajdonított) **609**

[Mint a' Szöllő kebeléhez...] 337,
561, 625, 693

Mit nem tsinál a' Szeretet? (Csoko-
nainak tulajdonított) 168, **584**

[Mogyoró-mars] (kétes hitelű) 338, **657**

Musa vetat mori 58, 63, 68, 108, 119, 124, 135–138, 173, 175, **561, 660–661, 683**

Műfajjegyzék (lajstrom) 74, 192, 204, 207, 218, 219, 249, 258, 278, 319–327, 329–332, 334, 336

Nagy Gábor-gyűjtemény (kéziratkötet) 82–91, 97, 98, 100, 101, 144–146, 257, 275

[Nagy Péter által nyert nemesség' Címere...] 337, **561, 626, 686**

[Nagy Sámuel Sanderjére] 64, 162, **561, 601, 681**

Ne quid nimis (kétes hitelű) **576**

Nemes bátorítás 282, 336, **561, 629, 691**

Nescio qua natalis Patria cuique est cara (kétes hitelű) **576**

Név napra íratott Versek [I.] (Csokonainak tulajdonított) **584**

Név napra íratott Versek [II.] (Csokonainak tulajdonított) **584**

[Nézd el...] 166, **561, 593, 693**

Nil feret ad Manes divitis umbra suas (kétes hitelű) **576**

[Nints elefánttsont, 's arany...] 336, **561, 647, 692**

Óda az Árnyékszékhez 320, 336, **561, 640, 687**

Óda Kapitány Bessenyei Sándor Úrhoz 243, **561, 646, 687**

Ódák (kötet) 88, 93, 94, 142, 219, 239, 250, 264, 295, 296, 319, 324–328, 331, 333, 334, 338

Ódák olaszból (kéziratkötet) 56, 63, 69, 103, 148, 157, 173, 174, 176

Ódák tervezete (lajstrom) 326, 327, 331

[Óh szegény Országunk!...] 166, **562, 615, 693**

[Oh únalom! vad únalom...] 166, **562, 601, 693**

Orgiák 180, **562, 630, 691**

Orpheus Tartara penetrat pro Uxore Euridice (kétes hitelű) **580**

Oskolai Vacatio (Csokonainak tulajdonított) **583**

Örömversek Professor Budai É'saiás Úrhoz (~Öröm Pr. Budayhoz) 47, 48, 50–53, 55, 68, 76–79, 89, 166, 207, 209, 322, **562, 610, 683**

[Öt ezer és mint egy...] (Csokonainak tulajdonított) **609**

Öt vers másolata (kéziratkötet) 89, 100

Palinódia 153

[Pál napjára] 337, **562, 631, 687**

Panaszolkodik egy mindenbe szerentsétlen de igaz lelkű ember (kétes hitelű) **579**

Paraszt Dal **539, 633, 691**

[Pásztor szeretők] **562, 599, 683**

[Pata község lakosainak írott vers] (kétes hitelű) 338, **632**

Patvarszki (nem ismert) 149, 159, 160

Penseroso. Az elszántt Szerető 282, 336, **562, 647, 687**

Pictoribus atque Poetis Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas (kétes hitelű) **581**

Piramus és Thisbé Historiájának le fordítása Ovidius Metamor-

phosessából (kétes hitelű) 169, **584**
 [Probatio Calami] 337, **563, 657, 693**
 [Prózafordítás töredéke Berquin VIII. idilljéből] 162
 Prudens futuri Temporis exitum caliginosa nocte premit Deus (kétes hitelű) **576**
 Puky István jegyzéke (lajstrom) 26
 [Purgomák I–V.] 214, 336, **563, 637, 687**
 Quem Dii oderunt Praeceptorem fecerunt 58, 121, 124, 133, **563, 575, 682**
 Reggeli Ének a' Rózsához 96, 165, 335, **563, 616, 685**
 Rhédey Lajos Úrhoz 338, **563, 655, 689**
 [Ropog a' bús Ég!...] 337, **563, 657, 693**
 Rózsí' Bútsúzalogjai **558, 652, 689**
 Rózsím' Sírja felett **564, 627, 690**
 Rózsím' szátskája **564, 624, 685**
 Rózsí-versek (kéziratkötet) 92–95, 165, 222, 254–259, 283, 335
 Rút ábrázat 's szép ész 58, 68, 107, 122, **564, 662–663, 682**
 Salétrom Inspector Kiss Imre Úrhoz 333, 338, **564, 656, 689**
 Sárközy Kisasszon' halálára 192, **564, 642, 688**
 Serkentés a' Múzsához **561, 660, 683**
 Serkentés a' Nemes Magyarokhoz 77, 79, 171, **565, 617, 685**
 Serkentése a' Múzsának 137, **561, 660–661, 683**

Sérült másolat (kéziratkötet) 166
 Sint Maecenates, feret Hungara Terra Marones. Vergiliumque tibi vel tua rura dabunt (kétes hitelű) **579**
 Siralom 270, 281, 282, **565, 629, 686**
 Sol cum Parhelio 164, 329, **565, 615, 684**
 [Somogyi kázus] 337, **565, 631, 686**
 Szatmárnémeti-gyűjtemény (kéziratkötet) 15, 28, 30, 62, 66, 70, 83–96, 98, 100, 101, 106, 108, 109, 115–146, 150, 157, 168, 257
 Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor 166, **566, 667, 690**
 Szemira és Szemin (nem ismert) 54, 96
 Szemrehányás 272, 281, 282, 300, 302, 303, 322, **566, 655, 686**
 Szerelem dal a' tsikóbőrös Kulats-hoz **566, 652, 692**
 [Szerelmem pompásabb sírt nem talál...] 337, **566, 636, 693**
 Szerelmes Bútsúvétel 95, 166, 281, **567, 675, 690**
 Szerelmes Eggyezés 87, 89, 256–258, **567, 674, 684**
 Szerelmes Fogadás 87, 89, 146, 256–258, **567, 674, 684**
 Szerelmes Panaszok 51, 88, **567, 674, 690**
 Szerelmes Tagadás 87, **567, 674**
 Szerelmes versciklus betűrendes mutatója (lajstrom) 254–260, 335
 [Szerettem! Szerettem!...] **567, 638, 687**
 Szitzília és Neptún 95
 [Szívem titkon...] **567, 638, 687**

Szomorú versek Fényes István Úr halálának alkalmatosságával 166, **567, 611, 683**

Szüntelen közel van a' halál (kétes hitelű) **574**

T. Budai Ferentz úr' Sírhalmánál 242, 290, 338, **567, 653, 689**

T. N. Mihályfalvi István Úr utolsó Tisztességére 166, **560, 659, 682**

T. N. Nádasdi Sárközy Istvánné, született Chernelházi Chernel Eszter Asszonynak tiszteletére (~Sárközyné' Neve Napjára) 282, **567, 628, 686**

[T. T. Professor Budai É'saiás Úrhoz] 166, **567, 610, 683**

T. T. Szilágyi Gábor Úr Professorhoz 166, **568, 604, 692**

[Tanítványaitól búcsúzik] 164, **568, 614, 684**

Tartózkodó Kérelem **548, 676, 685**

Taurorum lucta (kétes hitelű) **580**

Telekihez (nem ismert) 64, 150, 161

[Tervezet] 337, **568, 657, 693**

Tháis 76, 77, 207, 256, **568, 588, 685**

Tháles **568, 635, 691**

Thisbe keservei (kétes hitelű) **580**
Tisztelő Versezet (~B. Vay Miklós-hoz) 198, **568, 646, 688**

Toldalék (kötet) 315–319

Trocheus lábakon 102, 155, 161, 164, **568, 600, 681**

Tsikorgónak, eggy Hazánkba' kedves Versszerzőnek Trója' Fel dúlásáról íratott Poemájának Kezdeté 47, 48, 50–53, 74, 84, 94, 322, **569, 591–592, 681**

Tunc etiam moreris? 164, **569, 593, 690**

Tüdőgyúladásomról 338, **569, 656, 689**

Új Esztendei Gondolat **569, 623, 685**

Új Esztendői Ajándék **569, 623, 685**

Újesztendei gondolatok 261, 290, **569, 623, 685**

Új katalógus (lajstrom) 164, 178–187, 193–201, 204–206, 210, 212–219, 230, 232, 233, 235, 238, 239, 253, 254, 257–263, 269, 273, 275, 277–279, 282, 283, 285, 306–308, 324, 331, 332, 335, 336

[Utolsó Panaszt] **569, 604, 684**

Útravaló a' Múzsához **569, 618, 685**

[Vagyon egy olly tenger...] (Csokonainak tulajdonított) **609**

[Vályi Klárához I.] 336, **569, 621, 685**

[Vályi Klárához II.] 336, **569, 621–622, 685**

Ván, vén, vagy Az üstökös Eloquentia 95, **570, 602, 690**

[Varró Jánosnak] 166, **569, 612, 683**

[Vázlatfüzet A' Tsókokhoz] 159, 242

Vázlatos kiadási terv (lajstrom) 180, 181, 184–187, 195, 198, 199, 203–205, 218, 230, 232, 233, 235, 238, 239, 277, 331, 332

Végbútsú Rózsától **543, 654, 689**

Ventus describitur (kétes hitelű) **575**

Venusi Hartz (Csokonainak tulajdonított) **584**

Verstisztázati füzet (kéziratkötet)
70, 86, 88–96, 100–103, 105, 141,
143–146, 156, 157

Versus Onomastici (kétes hitelű)
169, **612**

Víg élet a' Parnasszuson (~A' ki
nem vólt soha Poéta) 209, **570**,
591, 681

Virág Benedek Úrhoz 200, **570**,
634, 687

Vis et nequitia quidquid oppugnat,
ruit [Consilio fortes...] (kétes
hitelű) **576**

Vis et nequitia quidquid oppugnant
ruit [Mihelyt a' hatalmat...] 58,
62, 138, **570, 677, 683**

Visszajövetel az Alföldről] 337, **570**,
637, 687

[Vive precor...] 164, **570, 613, 684**

Zöld Codex (kéziratkötet) 28–30,
43, 56, 57, 59–62, 66, 70–72, 75,
78, 95, 106–115, 117, 118, 120–146,
148, 150, 166, 168, 173–177, 188

[Zöld Ferentz, kék Ferentz, T(óth)
Ferentz...] 166, **570, 612, 693**

Zsugori uram **530, 658, 682**

Névmutató

A jelen névmutatóba felvettük az összes nevet, amely a szöveges fejezetekben, azok jegyzeteiben és a bibliográfiában található, nem szerepelnek viszont a címekben, címszerű utalásokban szereplő nevek, így nem dolgoztuk fel itt a Dokumentáció és az Eredmények című részek táblázatait sem.

Ambrus Judit 702	Császár József 303
Anakreón 225, 231, 310	Csehy József 305
Apuleius, Lucius 201	Csokonai Józsefné 26, 75, 110, 152,
Aranka György 156, 222	165, 190, 252, 295–298, 304, 313,
	328, 334, 702
Bajnóti 165, 194	Csörsz Rumen István 23, 25, 26, 167,
Bajza József 94, 701	699, 702
Baldi, Bernardino 95	
Balogh Piroska 700	Dayka Gábor 17, 700
Bárány Tibor 702	Debreczeni Attila 14, 15, 17, 37, 72,
Barkassy János 236, 244, 245, 248	109, 111, 179, 221, 699, 700, 701
Bentsik János 298	Demeter Júlia 15, 84, 101, 116, 121,
Berken János 304	125, 126, 130, 131, 134, 138, 139,
Berquin, Arnaud 162, 230, 231	700
Bessenyei Sándor 162, 243	Derham, William 105
Bethlen Elek 71	Dobrai 85
Bión 149, 158	Domby Márton 75, 155, 234, 700
Blumauer, Aloys 337	
Bod János 284	Édes Gergely 234, 312
Bódi Katalin 700	Éles István 245, 248, 251
Borbély Szilárd 33, 699	Engel, Johann Christian 311, 312
Budai Ézsaiás 48, 52, 53, 78, 79, 89,	Erdődy Lajos 197, 198, 217
166, 207, 209, 322	Erdődy Zsigmond 203
Budai Ferenc 242, 290	Erdődy Zsigmondné Festetics Má-
Bürger, Gottfried August 242, 290	ria (korábban Czindery Pálné)
	201–203, 263, 268, 269, 273, 277,
Chodowieczki, Daniel Nicolas 228	279, 289, 291, 292
Czetter Sámuel 312	Erőss Gábor 312
Czindery Pálné l. Erdődy Zsig-	Eschenburg, Johann Joachim 56,
mondné	68, 69, 103, 149, 153, 157, 158, 230,
	231

- Farkas Lajos 168
 Fazekas Mihály 250, 253, 295, 298, 701
 Ferenc, I. 171
 Ferenczi Zoltán 242, 700
 Festetics György 224–226, 229–231, 233, 234, 236, 248, 315–319, 326
 Festetics Mária l. Erdődy Zsigmond-né
 Földi János 41, 71, 284, 336
 Földi Jánosné Weszprémi Julianna 41, 71
 Földi Rafael 41
 Fráter István 226, 228, 229
 Fülöp János 293, 294
- Gabler, Hans Walter 16, 700
 Gál László 14, 109, 110, 155
 Gáspár Pál 38
 Gentsi István 281
 Gessner, Salomon 96, 165, 335
 Gottlieb Antal 250
 Gönczy Monika 700
 Grésillon, Almuth 16, 700
 Gresset, Jean-Baptiste Louis 243
 Guarini, Giovanni Battista 158, 226, 230, 232
 Gulyás József 14, 37, 109, 700
- György József 297–299
 Győri József 26, 108, 116, 139, 165, 166, 168
 Győry Mihály 168
- Háfiz (Szamsz-ad Dín Muhammad) 313
 Háló Kovács József 117
 Haraszti Gyula 280
 Harsányi István 14, 37, 109, 700
 Hegedüs Béla 702
- Heinrich Gusztáv 701
 Horatius, Flaccus Quintus 225, 231, 336
 Horvát István 314
 Horváth Ádám, Pálóczi 160, 213, 336
 Hovánszki Mária 15, 16, 97, 700
 Hunyadi Ferenc 199
- Illei Takács Károly 251, 333
 Ilosvay Krisztina l. Sárosy András-né
 Institoris Gábor 245, 303
- Jancsó Elemér 328
 Jones, William 158
 Juhász Géza 33, 37–43, 45–49, 51, 55, 57, 59, 62, 72, 73, 109, 111, 116, 117, 141, 149, 169, 178–181, 185, 188–192, 194, 196, 210, 255, 258, 260, 264, 275, 325, 700, 701
 Juhászné Marosi Edit 33
 Julow Viktor 253, 701
- Karap Sándor 337
 Károlyi József 164
 Kauffmann, Angelica 228
 Kazinczy Ferenc 17, 21, 94, 96, 102, 155, 161, 164, 169, 228, 234, 242, 250, 252, 273, 279, 284, 285, 289, 292–298, 303–305, 309–313, 315, 327, 333, 336, 701
 Kerényi Ferenc 16, 33, 701
 Kéry László 253, 701
 Kis János 242, 294, 311
 Kisfaludy Sándor 204
 Kiss Imre 26, 75, 108, 139, 152, 153, 155, 165, 166, 191, 192, 227, 293, 295, 296, 298, 328
 Kiss István 303

- Kleist, Ewald Christian von 196, 201, 225, 226, 231, 232, 236, 238, 239, 241–244, 246, 269, 309
- Koháry Ferenc 196, 198, 220–223, 232, 235
- Kókay György 103, 104, 701
- Kondé Miklós 243
- Kossovits József 284, 285, 300, 303
- Kosztolányi Dezső 16, 701
- Kovács Zsigmond 168
- Kováts József 168, 234, 235, 239
- Kováts Sámuel 312, 316, 318
- Kőrösi János 227, 229
- Kövy Sándor 71, 104
- Kultsár István 204, 205, 251, 290, 292, 312, 316–319
- Küllös Imola 25, 167, 699
- Lafontaine, August Heinrich Julius 231
- Landerer Ferenc 274, 287, 292–296, 298
- Lavotta János 300, 305
- Lengyel József 89, 155
- Lugossy József 84
- Madách Imre 16, 701
- Madarassi Ferenc 288, 289
- Makó Mihály 166
- Mályuszné Császár Edit 288, 328, 701
- Márton József 195, 200, 203, 204, 224, 226, 228, 230, 280, 285, 286, 301–304, 306, 308–318
- Matthias, Pietro Antonio Trapas-
si 44, 50, 69, 82, 94–96, 98, 140,
148–157, 160, 164, 172, 173, 176,
225, 230, 232
- Miltenberg l. Lafontaine
- Montesquieu, Charles Louis de Se-
condat 226, 231
- Moszkhus 158
- Nagy Gábor 71, 82, 83, 91, 98, 169,
178, 179, 191, 192, 204, 205, 227,
229, 249, 252, 265, 273–286, 290,
293–295, 300, 305, 309, 312, 333
- Nagy Imre 14, 23, 701
- Nagy Sámuel 105, 136
- Obernyik József 249, 313
- Onody Péter 167, 168
- Orbán László 701
- Orczy László 196, 198, 220–223, 232,
235, 327
- Orosz Beáta 699
- Ováry László 104
- Paksy úr 215
- Pándy Károly 304
- Pántzél Dániel 103, 195
- Péczei József 164, 222
- Pintér György 201
- Pintér Márta Zsuzsanna 15, 84, 101,
116, 121, 125, 126, 130, 131, 134,
138, 139, 700
- Polheim, Karl Konrad 27, 702
- Pope, Alexander 225, 226, 231, 232
- Pukánszky Kádár Jolán 699
- Puky István 26, 165, 166, 168, 225,
227, 238, 276
- Raff, Georg Christian 230, 231
- Rákossné Ács Klára 111, 702
- Reviczky Károly Imre 313
- Rhédey Ferenc 234, 247, 251, 292
- Rhédey Lajos 313–317
- Riedl Frigyes 14
- Roberti, Marchese 95

- Sáfár Imre 288
 Sahlhausen Móric 288
 Sándorffi József 105
 Sárközy István 197, 227, 228, 242, 243, 247
 Sárosy Andrásné Ilosvay Krisztina 279
 Sárváry Pál 159
 Schedius Lajos 38, 39, 46, 194, 233, 317
 Schikaneder, Emanuel 230
 Schwarzl Zsigmond 247, 1251
 Secundus, Johannes 114
 Segesvári István 104
 Seneca, Lucius Annaeus 60, 127
 Seyfried, Ignaz X. 305
 Somssich Lázár 315
- Szabó Botond, G. 118, 700
 Szauder József 103, 104, 110, 120, 153, 154, 702
 Széchényi Ferenc 170, 171, 181, 195–198, 201, 202, 222, 223, 230, 235–239, 244, 245, 249, 311, 313, 316, 323, 326
 Széchényi Ferencné 181, 195, 196, 200, 236, 244, 249, 316
 Szegedy-Maszák Mihály 16
 Székely Péter 199, 200, 227
 Szeless József 328, 702
 Szentgyörgyi József 294–296, 304
 Szentjóni Szabó László 119, 128
 Szép Beáta 699, 700
 Szilágyi Ferenc 33, 37, 40–43, 46, 47, 57, 62, 73, 74, 75, 82, 97, 99, 102, 111, 117, 127, 136, 138, 149, 159, 160, 162, 178, 180, 181, 184, 185, 190, 191, 194, 228, 280, 323, 699, 702
- Szilágyi Márton 33, 170, 172, 224, 252, 328, 334, 702
 Szokolay Dániel 203, 277
 Szulyovszki Menyhért 284
 Szuromi Lajos 33, 170, 702
- Tarr István 328
 Tasi Réka 700
 Tasso, Torquato 38, 44, 46, 75, 95, 149, 225, 226, 230, 232
 Teleki Caton I. Tisza Lászlóné
 Teleki Sámuel 171
 Testi, Fulvi 157
 Thomson, James 225, 231
 Tichy János 251
 Tisza László 304
 Tisza Lászlóné Teleki Caton 304
 Toldy Ferenc 14, 37, 73, 74–76, 94, 99, 109–111, 203, 280, 316, 701, 702
 Tóth Réka 16, 702
 Trattner Mátyás 228, 248
- Váczy János 701
 Vaderna Gábor 702
 Vajda Julianna 279, 284, 285
 Vályi Klára 336
 Vargha Balázs 33, 37, 85, 109–111, 113, 138, 170, 189, 228, 239, 276, 279, 280, 297–299, 304, 316, 318, 699, 702
 Varró János 166
 Vay Miklós 316
 Veres András 701
 Vergilius, Maro Publius 231, 232
 Virág Benedek 305, 317
- Weber Simon Péter 170, 171
 Weinmüller Klára 235, 245

Weszprémi Julianna l. Földi János-
né
Wieland, Christoph Martin 225,
226, 231–233

Zabolai Kis Sámuel 284
Zachariae, Justus Friedrich Wil-
helm 231
Zilahi János 167, 168

Tördelés, műszaki szerkesztés: Juhászné Marosi Edit
A nyomdai munkálatok a Kapitális Nyomdában készültek
Felelős vezető: Kapusi József
Készült Debrecenben, 2012-ben